

ལ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐེང་རིམ་བྱོན་གྱི་གསུང་འབྲུམ་དཔེ་ཆོགས།

༡༡། ལ་རྒྱལ་དབང་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབྲུམ། །

ཁ་པའི་སྤང་ཆ།

ལ་རྒྱལ་དབང་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབྲུམ། །

མཆོད་པ་མོ། ལ་རྒྱལ་དབང་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ།

ལྷོ་རུ་ཅུ་ར་ནམ་རྒྱལ་ལྷོ་ཆེན་པུ་ལེ་ལེ་གས་པ་ལེ་ལེ་ལོ།

༡༡། །དང་ངེས་ནམ་འབྲེད་དང་། འཇུག་འགྲེལ་གསལ་བའི་
ཀུན། རབ་གནས། གནས་བརྟན་ཕྱག་མཆོད། མགུར་
གྱི་འགྲེལ་བ། བཅུད་ལེན་གྱི་གདམས་བ།
གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅུ་འི་རིམ་བ་
བཅས་བཞུགས་
སོ། །

མོད་ཁ་པའི་སྤྲད་ཆ།
སྤྲི་དེབ་སྤྲོང་བཅུ་བཞི་བ།

མཛད་བ་པོ། ལྔུལ་དབང་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ།

སྤྱི་བཅར་ནམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆོང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྲིང་།

ཡ་རྒྱལ་དབང་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་འེ་གསུང་འབྲུམ།
ཐོད་ཁ་བའི་སྒྲུང་ཆ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་སྐུ་བཅར་ནམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་ནས་
བར་ཐེངས་དང་ཐོར་དེབ་གངས་ ༣༠༠ དཔར།

© Namgyal Tantric College, 2014
All rights reserved
Compiled, edited and published
by Namgyal Monastery
www.namgyalmonastery.org

འབྲེལ་ཡུལ་ཞལ་བྱང་།

NAMGYAL MONASTERY
P.O. Mcleod Ganj-176219
Dharamsala Distt Kangra (H.P.) INDIA
Off:91+92184-14777/ 92184-15777/221492
E-mail: namgyalmonastery@gmail.com

ཐོག་མའི་སྒྲེང་གཞི།

རབ་དཀར་གངས་རིའི་སྒྲེང་བས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་ཅིང་། འཛམ་གླིང་གོ་ལ་ཆེན་པོའི་
སྤྱི་གཙུག་ཏུ་ཆགས་པའི་མཐོ་སྒྲོང་བོད་ཅེས་བྲགས་པའི་ས་ཡི་ཐིག་ལེར། འབགས་མཆོག་
སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲུལ་པ་སྤྱེལ་ཤིང་བྱང་སེམས་དང་། རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མའི་རྣམ་སྤྲུལ་
མ་བྲག་སྤྱན་གཉིས་འདུས་པ་ལས་འབགས་པའི་གཟུངས་སྤྲགས་ཡིག་དྲུག་གི་བྲངས་ལྷན་
མིའུ་གདུང་དྲུག་ལས་མཆེད་པའི་བོད་མི་ས་ཡ་དྲུག་གི་མི་རྒྱུད་ཐོག་མ་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་།
སྤྱི་བོ་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་རྣམ་དཔྱོད་འབྲས་མེད་ཀྱི་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་རིག་པའི་གནས་
ཅི་རིགས་གསར་གཏོད་དང་། འཕེལ་རྒྱས་རིམ་བར་བཏང་བ་མ་ཟད། ལྷག་པར་དུས་རབས་
བདུན་པའི་སྐབས་སུ་ས་གསུམ་ན་སྤྱན་པའི་བྲགས་པས་ཡོངས་སུ་བྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་
པོ་སྤོང་བཅན་སྐམ་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྱི་མཆོག་གང་གི་མཁྱེན་བཅེ་བྱས་པའི་བྱེད་ལས་ཉག་
གཅིག་གི་མཐུ་ལས། བོད་ཀྱི་ས་ཆེན་པོའི་ཁྱོན་ཀྱན་ལ་བྱུང་བར་བྱས་ཤིང་། འཛིག་རྟེན་
དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐའ་དག་རྗེ་བཞིན་སྟོན་པར་བྱས་
པ། ཆོས་ངོ་མཆར་མད་དུ་བྱུང་བའི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འདི་བཞིན་ཐོག་མར་སྒོལ་གཏོད་མཛད་
ལ། སྤྱི་རྒྱའི་པན་བདེའི་གཞི་རྩ་ནང་ཆོས་བོད་དུ་བསྐྱུར་འགོ་བཙུམས་པ་དང་། དུས་རབས་
བརྒྱད་པའི་ནང་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་སྤོང་ལྟེན་བཅན་གྱིས་སད་མི་བདུན་གྱིས་ཐོག་བྲངས་རབ་བྱུང་
གི་སྤེ་དང་། དགོན་སྤེའི་ཐོག་མ་བསམ་ཡས་མི་འགྲུར་སྤྱན་གྱིས་བྱུང་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་
གསར་བཞེངས་དང་ཆབས་ཅིག་སྤྱི་བསྐྱུར་ལོ་བཅུ་གྲིང་གི་སྒོ་བ་བྲལ་མར་བཙུགས་ནས་
སྤོ་རིག་བཟང་བའི་ལོ་རྒྱུ་བ་དུ་མ་གསོ་སྤྱོད་གནང་སྟེ། ཉེ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནས་ནང་དོན་

རིག་པ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་རིག་གཞུང་གི་སྤྱིར་བཏུན་སྣ་ཆོག་པ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་
སུ་ནང་འདྲེན་དར་སྤེལ་མཛད་ཅིང་། ཤེས་རིག་མཛོད་བརྒྱའི་སློབ་པར་ཡངས་པོར་བྱེ་བ་
སྟེ། རྒྱལ་རབས་ཉེར་བརྒྱད་པ་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཅན་གྱི་སྐུ་དུས་སུ་དམ་པའི་ཆོས་གྱི་དབྱ་
བརྟེས་ཤིང་། རྒྱལ་རབས་སོ་གསུམ་པ་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅན་སྐམ་པོའི་སྐུ་དུས་སུ་དམ་པའི་
ཆོས་གྱི་སློལ་བཟང་བཏོད། རྒྱལ་རབས་སོ་བརྒྱད་པ་ཆོས་རྒྱལ་ཁྱི་སྲོང་ལྷུ་བཅན་དང་།
རྒྱལ་རབས་ཁེ་གཅིག་པ་མངའ་བདག་ཁྱི་རལ་གྱི་སྐུ་དུས་སུ་དམ་ཆོས་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་
མཛད་པ་ནས་བཟུང་། དུས་རབས་རིམ་པའི་ནང་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཞིང་ཁམས་སུ་ཐོས་
བསམ་སློམ་གསུམ་དང་འཆད་ཅོད་ཅོམ་གསུམ་ལ་མངའ་དབང་བརྟེས་པའི་མཁས་གྲུབ་
གཉིས་ལྟན་གྱི་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་ནམ་མཁའི་སྐར་ཆོག་པ་ལྟན་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱིར་
བཀའ་བསྟན་སོགས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ཅིང་ཁྱེས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དང་། གསར་ཅོམ་
མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཐམས་ཅད་ཏུ་ཅག་ལྟ་བུས་ཆེ་གང་ངལ་བ་བསྟན་ནས་བབྲངས་
ཀྱང་བབྲང་བར་དཀའ་བས། བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་གསུང་རབ་སྒྲིགས་བཅ་ཐམས་ཅད་
གཞི་གཅིག་ཏུ་བཅེགས་ན་རི་རྒྱལ་ལྟན་པོའི་དབང་སྐྱེའི་པ་སྟེར་བུས་སོ་ཞེས་
སྤྲས་ཀྱང་ཁྱད་མི་ཆེ་བར་སེམས།

དེ་ལྟར་བཀའ་བསྟན་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་སྟོན་བྱོན་འཕགས་བོད་ཀྱི་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་
རྣམས་ཀྱི་བཏུ་སྤྱོད་རིག་པའི་གཞུང་བཟང་སྤྱི་དང་། ཡང་སློས་ཡུལ་དབང་སྐྱེའི་རིམ་
བྱོན་གྱི་གསུང་འབུམ་སོགས་ཅ་ཆའི་རིག་གཞུང་ལྗོངས་པའི་ནད་བརྒྱ་འཛོམས་པའི་སྟན་
མཆོག་བདུད་ཅི་ལྟ་བུ་དེ་དག་གི་རོ་བཏུན་རྣམས་རང་ཅག་གངས་ཅན་པའི་ལུས་སེམས་སུ་
ཤོག་བུ་སྐྱུ་ཆོས་བཞིན་དུ་སེམས་པ་ནས་བཟུང་། སྐྱེ་བོ་པལ་བ་དག་གི་མྱང་དོར་འབྱེད་
པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆད་ཀྱང་ཆེས་མཐོན་པོར་སོན་ཏེ་སློབ་གསུམ་དག་བཏུའི་ལས་ལ་བཅོན་
པ་དང་། དུམས་དང་སྤྱིང་ཇེས་རྒྱད་དུལ་ཞིང་། ཡ་རབས་དང་གཞིས་བཟང་གི་མཛེས་སྤྱོད་

རང་ཆས་སུ་ལྡན་པའི་མི་རིགས་ཁྱད་འཕགས་ཅན་ཞིག་ཏུ་ཡར་རྒྱས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུར།
དང་གི་དུས་སུ་འང་འཛམ་གླིང་ཤར་བྱལ་ལ་གནས་པའི་ཆབ་དཔལ་རིག་གསུམ་སྤྱི་དང་།
ཡང་སྒོས་ཆན་རིག་ཅེར་སོན་གྱི་ཡུལ་གྱུ་དག་གི་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་རྣམས་ཀྱང་ཡུལ་འདི་
དང་མི་རིགས་འདི་ཉིད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་སློ་ཁ་སྤྱོད་གས་ས་དང་། ཞིབ་འཇུག་བྱ་ཡུལ་ཞིག་
ཏུ་འཛིན་དོན་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན།

འོན་ཀྱང་སེམས་ཅན་སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་ཉམས་དམས་སུ་སོང་བའི་ཉེར་ལེན་
ལས། གྱི་ལོ་ ༡༩༤༤ �ནས་ ༡༩༥༤ བར་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོ་ཞེས་དམར་པོའི་
ལྷ་བར་ངོ་ལོག་མཁའ་ལ་པར་རྒྱལ་དང་རྒྱུད་རིག་གཏོར་བའི་སྤྱི་མཆོང་གི་ལས་འགུལ་སྤེལ་
བས། བོད་མིའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གིས་གཙོས་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་མཆོན་རྟགས་ཡོད་ཆད་
ཉིང་བཞིའི་གྲས་སུ་བཅིས་ཏེ་གཏོར་བཅོམ་ཆབས་ཆེན་བྱས་པའི་བོད་ཆགས་ཀྱི་ཁྲིད་དུ་
སློང་གསུམ་རིན་ཆེན་བདུན་གྱིས་བཀའ་སྟེ་ཡོན་དུ་སྤུལ་ཡང་སྤྱི་ཐབས་བྲལ་བའི་བོད་གངས་
ཅན་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱད་ཀོར་དང་། ཡངས་པའི་འཛམ་བུའི་གླིང་གི་སྤྱི་ཀོར་ཏེ། གསུང་རབ་པར་
ཤིང་དང་བཅས་པ་པལ་མོ་ཆེ་མེ་ལྷ་དང་ཆུ་ལྷའི་ཞལ་དུ་སྤུལ་ཟེན་པ་དག་ནི་བསྐྱར་གསོ་བྱ་
རྒྱའི་བྱས་མཐུ་རང་ཅག་སུ་ལའང་མེད་ལ། དུས་ངན་དེ་ལྷ་བུའི་ཁྲིད་ནས་སྟེས་དབང་སྟབས་
ལེགས་ཀྱིས་ད་ལྟ་ས་སྟེང་དུ་ལྷག་ལུས་བཀའ་བསྟན་གསུང་རབ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་ལ་རྒྱལ་
མཆོག་སྐུ་ཐེང་རིམ་བྱོན་གྱི་གཞུང་བཟང་པལ་མོ་ཆེ་དཔེ་རྒྱན་དཀོན་རིགས་ཤིག་སྟེ་ལྷ་ལྷ་ཏུ་གྱུར་
སྟབས་དང་སྐྱབས་ལུལ་བཞག་རིག་གནས་དངོས་རྩལ་གྱི་ལས་ལུགས་གཞིར་བཟུང་བདག་
སྤྱང་བྱེད་དགོས་སྟེ། རིག་གཞུང་ལ་དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱན་ལམ་དུ་བསྟར་མ་ཐུབ་
པར་བརྟེན་གསུང་རབ་ཀྱི་དགོས་པ་རྗེ་བཞིན་མ་གྲུབ་པའི་ཁར། དེ་བས་ཉེན་ཆབས་ཆེ་
བ་ཞིག་ནི་འབྱུང་བཞི་སོགས་ཀྱི་གཞོད་པས་ས་སྟེང་དུ་ཅ་བརྒྱག་མི་འགྲོ་བའི་ངེས་པ་མེད་
གཤིས། འདི་ཀྱན་བདག་ཅེས་སྤྱང་སྤྱོད་གནད་ལ་འཁལ་བ་ཞིག་བྱ་རྒྱུ་ནི། གོ་ལ་འདིའི་

ཐོག་གི་འཕགས་མཆོག་ཕྱག་ན་བརྗོད་མེས་འཇུག་པ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་འཕགས་མཆོག་
སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གདུལ་བྱར་བྱུར་པ་རང་ཅག་གངས་ཅན་པ་རྣམས་དང་། ཡང་སྒྲོས་
ཡུལ་མཆོག་སྐྱེའི་རིམ་བྱོན་གྱི་ཐུགས་རྗེའི་ཞོ་ཤས་ལེགས་པར་འཆོ་ཞིང་། སྤྱན་འབྲས་
ལྟར་བསྐྱེད་པའི་སྐྱེ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་གི་མཆོན་གནས་
རྗེས་འབྲེལ་གྱི་གཡོལ་དུ་མེད་པའི་འོས་འགན་ཞིག་ཡིན།

དེ་ལྟར་ཡུལ་མཆོག་སྐྱེའི་རིམ་བྱོན་གྱི་གསུང་རབ་སྒྲེགས་བམ་རྣམས་ལ་བདག་
ཅེས་སྤྱང་སྒྲོབ་གནང་བྱུང་པ་ཅམ་མིན་པར་དེ་བས་གཤམ་གནང་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། གསུང་བཟང་
རྣམས་ལ་འཆད་ཅིང་ཅིང་གསུམ་དང་། ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཉམས་
བ་སྤྱར་གསོ་དང་། མི་ཉམས་རྒྱན་འཛིན། ཡང་སྒྲོས་དབང་ལུང་བྲིད་གསུམ་དང་། མཐོང་
བརྒྱད་ཕྱག་ལེན་གྱི་མན་ངག་དང་བཅས་པའི་རྒྱན་བཟང་ཆད་མེད་རྒྱན་འཛིན་བྱ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་
ཐད་རང་ཅག་རྣམས་ལ་གཡོལ་དུ་མེད་པའི་འགན་འབྲི་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཡོད་སྟེ།

ལྷག་པར་གངས་ལྷོངས་བསྟན་འགྲོའི་མགོན་པོ། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་སྟོན་པ་
ཆེན་པོ། རང་ཅག་རྣམས་ཀྱི་འདི་ཕྱིའི་སྐབས་མཆོག་ས་སྟེང་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་
མངའ་བདག་ཡཔོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་རྣམ་
གསུམ་གྱིས་མཆོན་མཛད་འཕྲིན་ཡངས་པའི་འཛམ་གླིང་ཐ་གྲུ་ཀུན་དུ་བྱུང་བཞིན་
པའི་སྐལ་བཟང་གི་དུས་སྐབས་འདིར། མཛད་པའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་གསུང་གི་འཕྲིན་ལས་
ཀྱི་མཛད་པའི་ཞབས་འདེགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་འགྱུར་རེ་དང་། དེ་ཡང་ས་གསུམ་འགྲོ་བའི་
མགོན་ཡསྐབས་གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་ལྷ་སྐལ་འཕགས་མཆོག་ཕྱག་ན་བརྗོད་ཉིད། མདོ་རྒྱུད་
བསྟན་བཅོས་དུ་མ་དང་། ལྷག་པར་བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ་དང་། མ་ཁི་བཀའ་འབྲུམ་
སོགས་སྟོན་བྱོན་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་དམ་པ་ཆོས་ལུང་གིས་ཡང་ཡང་བསྐྱགས་པ་ལྟར།
འཁྲུངས་རབས་གསོལ་འདེབས་ལས་ཀྱང་།

མགོན་ཁྱིད་གང་འདུལ་སྤུལ་པའི་རྣམས་གང་ཏེ། །

འཕགས་ཡུལ་སོ་བྲལ་གངས་རིའི་ཆོས་རྒྱལ་བཅུ། །

པཎ་གྲུབ་བཅུ་བདུན་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་རིམ་བྱོན་སོགས། །

སྐུ་འཕྲེང་གསེར་རིའི་ཕྱེང་བ་ཆར་དུ་དངར། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྱེང་རིམ་བྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་རྣམ་ཐར་
ནི། རྒྱལ་ཀྱན་སྙིང་རྩེའི་རང་གཟུགས་འཕགས་མཆོག་འཛིག་རྟེན་དབང་ཕྱག་གིས་དག་
དང་མ་དག་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐའ་དང་སྤྱུ་མེད་པ་ན་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་སྤུལ་
པའི་རོལ་པ་མཐའ་ཡས་པའི་སྟོན་ས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་མཛད་པ་
ལས། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱག་གི་སྐུའི་སྤུལ་
པ་གྲགས་ཆེ་བ་རྒྱལ་པོ་འཛིག་རྟེན་དབང་ཕྱག་ནས་རྒྱལ་པོ་དགེ་བ་དཔལ་བར་འཕགས་
ཡུལ་སོ་བྲལ་དང་། བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་སུ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གྲགས་ཆེ་བ་གཉའ་
ཁྲི་བཙན་པོ་ནས་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་བར་གངས་རིའི་ཆོས་རྒྱལ་བཅུ་དང་། གཞན་ཡང་
འབྲོམ་སྟོན་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་ནས་དཔལ་ལྷན་སྒྲ་མ་རིན་ཆེན་མཁྱེན་རབ་ཆོས་རྩེའི་
བར་བསམ་བཞིན་སྐུ་སྐྱེ་བཞེས་པའི་འཕགས་པོད་ཀྱི་པཎ་གྲུབ་སྐུ་ཕྱེང་བཅོ་ལྔ། ཡང་སྟོས་
ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྱེང་དང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྩེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ནས་སྐུ་ཕྱེང་བཅུ་
བཞི་པ་ཆེན་པོ་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོའི་བར་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྱེང་རིམ་བྱོན་
རྣམས་ནི། ལུས་ཅན་འགོ་བ་སྤྱི་དང་། ཡང་སྟོས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཞིང་ཁམས། ཐུབ་བསྟན་
སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ལྷག་དོན་སྐུ་བཙུང་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྲིང་བཙས་ལ་
གཟིགས་པ་དུས་ལས་གཡོ་བ་མེད་པའི་མཛད་པ་དང་འཕྲིན་ལས་བཟང་པོས་ཡོངས་སུ་
བསྐྱུངས་པའི་ཚུལ་བསམ་བཞིན་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ནི་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱེང་རིམ་བྱོན་
རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཁག་རྩ་གསལ་བ་ལྟར་ལགས།

དེ་ལྟར་ཡུལ་དབང་སྐྱེས་པ་གཉིས་པ་དག་འདུན་ཏེ་མཆོད་གསུང་འབུམ་གྱི་
ལྟ་སྒྲུབ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཉིད་མིའི་རྣམ་པོ་ལ་ཏུ་ཐེབས་པར་སོང་སྟེ་བ་ནས་ཆེ་
རབས་སྤང་བར་གདུལ་བྱ་བདག་ཅག་པོ་དེ་འབངས་རྣམས་བསྐྱེད་སྤངས་པའི་ཆོད་མེད་ཀྱི་བཀའ་
བློན་རྗེས་བྲན་དང་། ལས་སྒྲོན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྤྲོད་པར་སྟེ། སྒྲོས་སྤྱད་པའི་ཆེད་ལས་འཆར་ཆ་
ལག་ཡོངས་སྤྱི་ཆོད་བའི་ལྟ་བུ་དེ་བར་སྤྱད་པར་འཆར་ཆ་ལྟར་མེད་པར་མཛོད་པས།
ཡུལ་བ་དབྱེས་པའི་མཆོད་སྤྱན་དང་གཅིག་པར་རེ་བསོད་ནམས་གསོག་པ་དང་གཉིས།
ལྟར་བཅས་འགྲོ་བའི་འབྲེན་མཆོག་ཡུལ་དབང་སྐྱེས་པ་མཁོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྐྱེ་ཆེ་
ཡུལ་བས་པད་དོ་རྗེ་ཆོས་བདུན་གྱི་རོ་པོར་བརྟན་པའི་ཞབས་རིམ་སོགས་སྤྱད་ཐེགས་ནས་
འདི་ག་སྐྱེ་བཅར་རྣམས་ཀྱིས་གྲུ་ཆོད་པར་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་ནས་སྤྱི་ལོ་ ༡༠༡༡ ལོའི་ཟླ་
བ་ ༡ ཆོས་ ༡ ཉིན་ཡུལ་མཆོག་སྐྱེས་པ་གཉིས་པ་དག་འདུན་ཏེ་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་སྤྱི་གུ་ལྷ་ཀྱུའི་
ལས་འཆར་གསར་སྤྱི་གུ་གིས་ལས་གཞི་དབུ་འཛུགས་ལྷས།

དེ་ཡང་གངས་ལྷོངས་སྟེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་བཞུགས་སྤྱོད་ན་མ་མཆོས་
པ། འཕགས་མཆོག་ཕྱག་ན་བརྟོ་ཡུལ་དབང་སྐྱེས་པ་མཁོན་ཆེན་སྐྱེས་པ་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་རྗེ་
བཅུན་འཇམ་དཔལ་དག་དབང་སྟོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་ཏེ་མཆོད་སྤྱིང་གསུམ་དབང་
བསྐྱེད་མཆོངས་པ་མེད་པའི་སྤེད་པལ་བཟང་པོ་མཆོག་པོ་དེ་ཀྱུལ་ལོ་ ༡༡༤༡ དང་། སྤྱི་ལོ་
༡༠༡༥ ལོར་དགུང་གངས་བརྒྱད་ཅུ་བཞིས་པར་བརྟེན། པན་བདེའི་མཛད་བཟང་རྣམས་ལ་
མཛོད་པར་གཟེངས་སྤྱད་པར་སྟོན་ཅིང་། ཡུལ་བའི་བཀའ་བློན་རྗེས་བྲན་ལྷ་བའི་འགངས་ཆེན་
གྱི་དུས་ཆོགས་བྱེད་འཕགས་ཅན་ཡིན་སྟབས། གཞིས་བྱེས་པོ་དེ་འབངས་ཡོངས་ཅམ་མ་
བད། འཇམ་སྤྱིང་ཀྱུལ་ཁབ་པལ་ཆོད་དུ་གཏོགས་པའི་འཕགས་མཆོག་ཕྱག་ན་བརྟོ་མིའི་
རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡུལ་དབང་སྐྱེས་པ་མཁོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་འབངས་དང་། ཞི་
བདེར་མོས་པའི་འཇམ་སྤྱིང་སྟེ་པོ་ཀུན་གྱིས་གུས་བསུའི་དགའ་སྟོན་ཏེ་ཀྱུ་ཆེ་ལྷ་བ་དང་ཆབས་

ཅིག་འཛམ་གླིང་བསྟན་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་སྐུ་བས་དང་དབྱང་གཉེན་ཞི་བདེའི་དེད་དཔོན་དུ་
སྐྱེ་ཆེ་ཡཞབས་བདེ་མགོན་པོ་ཆེ་དང་ཡེ་ཤེས་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་རོ་ཐོར་འཆོ་གཞེས་གསལ་
ཞིང་བཞུགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་དགའ་སྟོན་ལོ་འཁོར་འབྱུང་མོར་སྤྱད་བཅི་ཁྱེ་བའི་དུས་བཟང་
དང་། ལྷ་ར་བཅས་སྲིད་ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་ཡལོང་ས་ཡ་སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས།
གངས་ཅན་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་འབྲུལ་ཕྱགས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་བབ་དང་། འཛམ་གླིང་
འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་པན་བདེའི་གཞི་སྒོ་རྒྱལ་བསྟན་རིན་པོ་ཆའི་སྲོག་མཐུད་པའི་མཛད་བཟང་
བསྐྱུངས་དང་སྐྱོང་བཞེད་ཀྱི་ཕྱགས་སྟོབས་ལྷག་པར་བཞེས་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱལ་བཟང་ཉིས་
བཅེགས་དང་། གཏམ་བཟང་སྤྲུལ་བཅེགས་སྟབས་དང་བསྟན་གྱིས་སྐྱབ་པའི་རྣམ་རྒྱལ་གྱ་
ཆང་དང་། གཞིས་བྱེས་རྣམ་ཐུར་ཐུན་མོང་ནས་གཟིམ་ཆུང་བརྟན་བཞུགས་བསྟར་འབྱུང་
དང་། ལྷག་པར་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱེ་བའི་རིམ་བྱོན་གྱི་གསུང་འབྱུང་བྱོགས་བསྐྱེགས་པར་སྤྱན་
ཁྱེ་རྒྱུའི་རེ་འདུན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ལྟར། སྐྱབ་པའི་སྐྱེ་ཞབས་སྐྱོ་བཟང་དགའ་བ་ལགས་བརྒྱད་
ལྷ་སྟན་སྟོན་འབྱུང་ཁུས་པར་བཀའ་འཁོལ་དང་བཅས། <<ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བའི་རིམ་བྱོན་
གྱི་གསུང་འབྱུང་དཔེ་ཆོགས་>> རྣམས་བརྟན་བཞུགས་ཀྱི་འབྱུང་མཆོན་མཆོག་ཏུ་གྱུར་
པ་ཞིག་ཡོང་ངེས་ཀྱི་བཀའ་བཟང་སྐྱེ་བའི་མཛེས་རྒྱན་དུ་མེད་པར་ལྟར། ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་
བའི་རིམ་བྱོན་གྱི་གསུང་འབྱུང་དང་། གསུང་འབྱུང་ཁག་ཏུ་མ་འཁོད་པའི་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་
བའི་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་བཅས་འབྱུང་པར་དུ་འཇུག་འགོད་ཀྱིས་ཁུས་དག་ངེས་འདོངས་
ཐོག་དེབ་གཟུགས་སུ་པར་སྤྱན་ཁུས་ཏེ་བརྟན་བཞུགས་བསྟར་འབྱུང་གྱི་མཛད་སྟོའི་རྟེན་
འབྱུང་གི་འབྱུང་མཆོན་དུ་འབྱུང་རྒྱུའི་སྐྱལ་བཟང་ཐོབ་པ་ནི་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་ཕྱགས་
བསྐྱེད་སྟོན་ལས་དང་། རང་ཅག་རྣམས་ཀྱི་སྤར་བསགས་བསོད་ནམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་
པར་གོར་མ་ཆག

འདི་ག་སྐྱབ་པའི་རྣམ་རྒྱལ་གྱ་ཆང་དང་། གཞིས་བྱེས་རྣམ་ཐུར་ཐུན་མོང་ནས་ཡལོང་

ས་ཡུལ་ས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་མཐའ་གྲས་བསྟན་འགྲོའི་མགོན་དབྱང་དམ་པར་སྐྱེ་ཆེ་
ཡུལ་ས་པད་མགོན་པོ་ཆེ་མཐའ་ཡས་པའི་རོ་བོར་བརྟན་ཅིང་། རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་ཐུགས་བཞེད་
མཐའ་དག་སྟུན་གྱིས་འབྲུག་པ་སོགས་ཀྱི་དགོས་དམིགས་དུ་མའི་སྤྲད་དུ་ཡུལ་གོན་པོ་གང་
ཉིད་དགྲུང་གངས་བརྒྱུད་ཅུ་བཞེས་པར་གཟིམ་རྒྱུད་བརྟན་བཞུགས་བསྟར་འབྲུག་ཁྱེ་རྒྱུའི་
སྐལ་བཟང་གི་གོ་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་དགྲུང་གངས་དང་མཉམ་པའི་གསུང་པོད་བརྒྱུད་
ཅུ་ལེགས་བསྐྱེད་ཁྱེས་ཏེ་གཟིམ་རྒྱུད་བརྟན་བཞུགས་སྐབས་ཡུལ་བ་དགེས་པའི་མཆོད་
སྤྱོད་དང་བཅས་འབྲུག་མཆོན་གྱི་ཚུལ་དུ་འབྲུག་ལམ་ཁྱེ་རྒྱུ་མ་བཟོས་གཅིག་མཐུན་བྱུང་སྟེ་
ཡུལ་དབང་སྐྱེས་ཐེང་དང་པོ་རྗེ་དགེ་འདུན་བྲུག་པ་ནས་ཡུལ་མཆོག་སྐྱེས་ཐེང་བཅུ་གསུམ་པ་
ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཆོའི་བར་སྐྱེས་ཐེང་རིམ་བྱོན་ནམས་ལ་གསུང་འབྲུམ་དེབ་ཐེང་ ༤༡ བཞུགས་
པ་དང་། ཡུལ་དབང་སྐྱེས་ཐེང་དུག་པ་རིན་ཆེན་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབྲུམ་དང་
ཡུལ་དབང་སྐྱེས་ཐེང་རིམ་བྱོན་ནམས་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ་སྤྱིའི་དཀར་ཆག་བཅས་ཆབས་ཅིག་
པོད་ ༡ གསར་དུ་བྱོགས་བསྐྱེད་ཁྱེས་པ་དང་། གོང་གསལ་གསུང་འབྲུམ་དེ་དག་ཏུ་མ་
ཚུད་པའི་ཡུལ་དབང་སྐྱེས་ཐེང་རིམ་བྱོན་གྱི་ནམ་ཐར་དེབ་ཐེང་ ༤ དང་། ཡུལ་མཆོག་སྐྱེ་
ཐེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབྲུམ་གྱི་ཚུལ་དུ་ནམ་ཐར་དང་བཀའ་
སློབ་ལམ་སྟོན་དེབ་ཐེང་ ༤ བཅས་བསྟན་ནས་ཡུལ་དབང་མཆོག་གི་སྤྱིའི་དགྲུང་གངས་
དང་མཉམ་པའི་པོད་ཐེང་བརྒྱུད་ཅུ་ཐམ་པ་ལེགས་བསྐྱེད་ཁྱེས་པ་ཡིན།

ཡུལ་དབང་སྐྱེས་ཐེང་རིམ་བྱོན་གྱི་གསུང་འབྲུམ་དཔེ་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཤེའི་མཆོན་དོན་ནི།
དེ་ཡང་རང་ཅག་གངས་ཅན་པ་ནམས་ཀྱི་མེ་ཏོག་གང་ལ་ཐོག་པའི་སྒྲ་སྐལ་འཕགས་མཆོག་
སྟུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གཟུངས་སྒྲགས་ཡིག་དུག་ལས་ཨོ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེ་གསུང་
ཐུགས་གསུམ་མཆོན་པས་ན། གསུང་འབྲུམ་སྐྱེགས་བམ་འདི་དག་ཏུ་འད་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་
གསུམ་གྱི་མཆོན་དོན་ཆང་བ་སྟེ། ཐོག་མར་གསུང་འབྲུམ་ནམས་ཀྱི་དབྱར་སྐྱེ་ཡི་མཆོན་དོན་

དུ་མཇེད་པ་སོ་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱ་སྒྲེང་རིམ་བྱོན་ནམས་ཀྱི་སྐྱ་པར་རེ་དང་། བར་དུ་གསུང་འབྲུམ་
དངོས་ཀྱིས་གསུང་མཆོན་པ་དང་། མཐའ་མར་ཐུགས་ཀྱི་མཆོན་དོན་དུ་བྱང་ཆུབ་མཆོད་རྟེན་
ཀྱི་རི་མོ་བཅས་བཞུགས་སུ་གསོལ་བས། གསུང་འབྲུམ་པོད་རེར་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་
གསུམ་ཆང་བའི་མཆོན་དོན་ཀྱི་བཀོད་པ་བྱས་ཡོད་ལ། མ་ཁི་ལོར་བུ་སྟེ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་
ཀྱི་ཕྱག་མཆོན་ནོར་བུ་ཆུ་ཤེལ་ཀྱི་སྒྲེང་བ་སྒྲེགས་བམ་ཀྱི་རྒྱབ་ཤེལ་ཟུར་ཀྱི་སྟེང་ཕྱོགས་སུ་
སྒྲོར་གཟུགས་གཉིས་ཅན་དུ་བཀོད་པའི་སྒྲེང་བའི་སྒྲོར་གཟུགས་སྟེང་མའི་ནང་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་
སྐྱ་སྒྲེང་རིམ་བྱོན་ཀྱི་གོ་རིམ་ཨང་དང་། སྒྲེང་བའི་སྒྲོར་གཟུགས་འོག་མར་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱ་
སྒྲེང་སོ་སོའི་གསུང་འབྲུམ་ཀ་ཁའི་ཨང་། སྒྲེགས་བམ་ཀྱི་སྐྱད་ཟུར་དུ་ཕྱག་མཆོན་མེ་ཏོག་བསྐྱར་
བཀོད་པའི་སྟེང་དུ་ <<ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱ་སྒྲེང་རིམ་བྱོན་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ་དཔེ་ཆོགས་>> ཀྱི་
པོད་གཅིག་ནས་བརྒྱད་ཅུ་བར་ཀྱི་གོ་རིམ་ཨང་གི་བཅས་བཀོད་ཡོད།

དེ་ལྟར་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱ་སྒྲེང་རིམ་བྱོན་ཀྱི་གསུམ་འབྲུམ་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཁུ་བའི་བརྒྱད་
རིམ་ནང་། སེར་གཙུག་ནང་བསྟན་དཔེ་རྟེན་འཆོལ་བསྐྱ་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཁང་དང་། པོད་ཀྱི་དཔེ་
མཛོད་ཁང་གཉིས་ནས་གསུང་འབྲུམ་ཀྱི་མ་ཡིག་ཐོག་ཕྱག་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་གནང་བ་དང་། གཞན་
ཡང་ལས་གཞི་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་ཕྱག་རྒྱུ་རྒྱུ་གནང་མཁན་དང་། ལེགས་སྤེལ་ཉིས་འགོག་
གི་ལམ་སྟོན་གནང་མཁན་ཆང་མར་ད་ལན་ཀྱི་གོ་སྐབས་འདི་བརྒྱད་ཐུགས་ཇེ་བཀའ་བྲིན་
སྒྲ་མེད་དུ་ཆེ་ཞེས་ཞུ་རྒྱུ་དང་། ང་ཆོའི་ལས་གཞི་འདིར་ནམ་གྲུ་ལྟན་སྟེང་ནས་ཐོག་མཐའ་
བར་གསུམ་དུ་གཟིགས་སྒྲོང་སྒྲ་མེད་དང་། འགྲོ་བྱོན་ནར་གཏོང་གནང་བ་དང་། མཁྱེན་
དཔྱེད་མཁའ་ལྟར་ཡངས་ཤིང་། ལྷག་བསམ་དུང་ལྟར་དཀར་བའི་འབྲེལ་ཡོད་དུ་མས་ལས་
འཆར་འདིར་གདེང་འཛོག་ཆད་མེད་དང་། མ་ནོར་ལམ་སྟོན། མ་དཔེ་མཁོ་འདོན། ཞུ་དག་
གི་རྒྱུ་མཁོན་གནང་བ་སོགས་ཀྱིས་མཆོན། ང་ཆོར་བྱར་བ་བྱ་འདེགས་ཀྱིས་ལྷད་མེད་
རྒྱབ་སྒྲོར་དང་། ལྷག་པར་གཞིས་བྱེས་ནམ་ཟུར་ཐུན་མོང་ནས་པར་སྐྱུན་ཐོག་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་

ཤུགས་ཆེ་གནང་བར་རྗེས་སུ་ཡི་རངས་དང་། སྙིང་དབྱས་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞེས་ཁྱེ་བ་དང་
ཆབས་ཅིག་འབྱུང་འབྱུར་ཡང་ང་ཚོའི་ལས་འཆར་ཁག་ལ་རྩ་ཆེའི་ལས་སྟོན་གྱི་བཀའ་སློབ་
དང་། རོགས་པན་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་སྤུས་མཐུན་གནང་སྐྱོར་ཡོད་པ་མཐུན་ཞེས་ཁྱེ།

ཡུལ་དབང་སྐྱེས་ཐེང་རིམ་བྱོན་གྱི་གསུང་འབྲས་དཔེ་ཚོགས་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཁྱེ་བའི་
བརྒྱུད་རིམ་ནང་དཔེ་སྒྲིག་འགན་འཁུར་བ་གྲུས་པ་རྣམས་ལྷན་སྐྱེས་ལྷན་ཡུལ་འཕེལ་དང་། ལས་
རོགས་ས་རྣམས་སློབ་གྲྭ་དཔེ་མཛོད་ལས་བྱེད་ཆེ་དཔག་རྟོ་རྗེ་བྱུང་ནས་ཞོགས་སྤྱི་ལངས་
དང་། དགོང་ཕྱི་ཉལ་ཐོག་ལོ་ཤིས་རིང་དཀའ་བ་བྱུང་བས་ད་དང་། ངས་བ་དང་ལེན་གྱིས་གསུང་
འབྲས་གྱི་ཡིག་འདུག་དང་། དཔེ་བསྐྱར་ཁྱེ་དགའ་དཔེ་ཐབས་འཛོལ། དཀར་ཆག་གསར་
སྒྲིག་དེབ་གཟུགས་རྩལ་འགོད་སོགས་གང་ཅིར་བཅོན་པ་ཆེར་བསྐྱེད་ཁྱེས་ཤིང་། ཡང་སློབ་
རྒྱལ་ཆེན་གྱི་ལས་གཞི་འདི་ཉིད་ཁྱེ་དུ་མི་སེམས་པར་རྒྱན་དུ་ངོས་འཛིན་གྱིས་རུང་ཞེབ་
ཆགས་དང་། བཟོ་བཀོད་གང་མཛེས་ཡོང་ཐབས་སོགས་སློ་ཀྱན་ནས་འབད་བཅོན་ཁྱེས་
ཁྱེ་ལགས། འོན་ཀྱང་དཔེ་སྒྲིག་པའི་ལྷན་བསམ་ལ་མ་མེད་ལ། བསམ་བཞིན་ཆེད་བཟོས་
མིན་ནའང་ཤེས་ཡོན་དང་། འཛོན་ཐང་། ཉམས་སྦྱོང་བཅས་ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བས་ཆད་ལྷག་ནོར་
འཁྱུལ་འབྱུང་སྤིད་པས་དེ་རིགས་མཆིས་ཆེ་རྒྱ་ཆེའི་སྒྲིག་པ་པོ་རྣམས་ལ་སྙིང་དབྱས་ནས་
བཟོད་གསོལ་ཁྱེ་རྒྱ་བཅས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༡༡ ཆོས་ ༡༡ དགེ་བར། །

དཔེ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད།

གཞུང་བཟང་འདི་དག་མཛད་པ་པོ་ལྟལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་གཉིས་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་ཆེ་ཉིལ་པོའི་ནང་བསྟན་འགྲེའི་མཛད་བཟང་དང་། ལྷག་
པར་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་དང་ཉམས་པ་སོར་ཆུད་ཀྱི་མཛད་པ་སྤྱི་ནི་
མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་རང་རྣམ་དང་། ལྟོད་ཆ་གཡང་པ་ཆོས་རྗེ་དང་། སྤང་ཆ་ཆོས་
རྗེ་དཀོན་མཚོག་སྐྱབས་ཀྱིས་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར། <<རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་
རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་རྟོགས་བརྗོད་དཔག་བསམ་ཀྱི་ལྟུན་ཤིང་>> སོགས་ཡོངས་གྲགས་རྣམ་
ཐར་ཁག་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་ལགས་ཤིང་། བྱད་པར་བྱ་རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་པ་ལས།

མཛད་པ་ཀུན་ལས་གསུང་གི་ནི། །

མཛད་པ་མཚོག་ཡིན།

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གང་གི་མཛད་པ་ཀུན་ལས་མཚོག་ཏུ་བསྐྱབས་པའི་གཙོ་བོ་
གསུང་གི་མཛད་པ་ལ་མདོ་སྒྲགས་ཀྱི་གནད་ལས་བརྩམས་པའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་གསུམ་
བཅུགས་པ་རྣམས་ནི། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་མ་ཆང་བ་མེད་པར་རྗོད་
བྱེད་ཀྱི་ཆོག་ཉུང་ཞིང་བརྗོད་བྱའི་དོན་རྒྱས་ལ། ཁ་གསལ་ཞིང་གོ་བདེ་བ་བཅས་ཀྱི་བྱད་
ཆོས་མ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་གནད་དེང་གི་མཁས་དབང་རྣམས་ལ་མཐུན་སྣང་བྱ་བ་
པ་འདི་ལགས།

འོན་ཀྱང་ཁོང་གི་གསུང་འབྲུམ་རྣམས་ལྟལ་མཚོག་ལྟ་བུ་ཆེན་པོ་དག་དབང་སྐྱེ་བྱེད་
རྒྱ་མཚོའི་སྐྱེ་བྱེད་ནས་ཤིང་པར་བྱ་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་། དུས་འགྱུར་བྱུང་རྗེས་ཆ་ཆང་བའི་
གསུང་འབྲུམ་ཞིག་ཆེས་དཀོན་པར་གྱུར་པ་དང་། མདོ་སྒྲགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཐུགས་གཉེར་

གནང་མཁན་རྣམས་དང་། རིག་གཞུང་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་མཁན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱན་ལམ་དུ་
འགྱུར་མི་བྱ་བ་ཅིང་། ལྷག་པར་མ་དཔེ་དཀོན་རིགས་རྣམས་སྤྱར་སྦྱོར་བྱ་རྒྱུའི་འདུན་པས་
ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ། སྐྱེ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཆོང་པན་བདེ་ལེགས་བཤམ་གྱིང་ནས་ཡུལ་
དབང་མཆོག་གི་གསུང་འབྲུམ་པོད་གསུམ་བཞུགས་པ་ཆེ་ཆུང་འཆོམ་ཞིང་། ཀུན་གྱིས་
གཟིགས་བདེའི་སྦྱང་དུ་པོད་རེར་བྲག་དེབ་སྟོད་སྦྱང་གཉིས་གཉིས་ཏེ། ཁྱོད་བྲག་དེབ་བྲངས་
དུག་ <<ཡུལ་དབང་སྐྱེས་ཐོང་རིམ་བྱོན་གྱི་གསུང་འབྲུམ་དཔེ་ཆོགས་>> གྱི་སྤྱིའི་དེབ་ཐོང་
༡༡ རྣམ་ ༡༩ བར་ལེགས་བསྐྱིགས་དང་། གལ་ཆེའི་གཞུང་ཆེན་རྣམས་ལ་གཞུང་དོན་ས་
བཅད་ལྟར་ཞིབ་ཐོའི་དཀར་ཆག་ཀྱང་གསར་བསྐྱིགས་གྱིས་དེབ་གཟུགས་སུ་པར་སྤྱན་ཁུས་
ཏེ་རྒྱ་ཆེའི་གཟིགས་པ་པོའི་སྤྱན་ལམ་དུ་སྤུལ་བ་ཡིན། ཡུལ་དབང་འདི་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་བཟང་
དཔེ་གཟུགས་པོད་གསུམ་བཞུགས་པ་རྣམས་ཤོག་བྲངས་མང་ཞིང་། གསུང་པོད་སྤྲུལ་མཐོ་
བས་དཀར་ཆག་དང་། ལེ་ཆོན་བཅས་གོ་རིམ་མ་འབྲུགས་པར་སྤྱར་ཡོད་གཅིགས་འཛིན་
ཁུས་ཐོག་མཇུག་སྟོན་དང་། ཉར་ཆགས་གཅིས་འཛིན་འཇུག་པ་བདེ་སྦྱང་དེབ་གཟུགས་
སྟོད་སྦྱང་ལྟ་བུ་ལེ་ཆོན་ཆ་བགོས་བཀྲིས་ཏེ་པོད་བྲངས་འཕར་ནའང་ལེགས་ཆོགས་ཆེ་བ་
བཅས་སུ་གཏན་འབེབས་ཁུས་པའོ། །

དེ་ལྟར་གསུང་འབྲུམ་གྱི་སྒྲེགས་བམ་དང་། ཆོས་ཆོན་སོ་སོའི་རྟགས་དང་གོ་རིམ་ནི།
སྤྱིའི་དེབ་ཐོང་བཅུ་གཅིག་པར། པོད་དང་པོ། ༡༩ རྣམ་ཆ་༽ ལ་ཆོས་ཆོན་བྱེད་དང་དུག་ཡོད་
པ་ལས། ༡༽ རྗེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དང་། ༢༽ རྗེ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་རྣམ་ཐར། ༣༽
སྤྲུལ་མའི་བསྟོད་ཆོགས། ༤༽ སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསྟོད་ཆོགས། ༥༽ ཞལ་གདམས་
མགྲུང་མའི་སྟོན། ༦༽ སྤྲུལ་མའི་རྣམ་འབྱོར་དང་སྤྲུལ་མ་མཆོད་པའི་ཁྱིད་ཀྱི་སྟོན།

དེབ་ཐོང་བཅུ་གཉིས་པར། པོད་དང་པོ། ༡༩ རྣམ་ཆ་༽ ༧༽ མཆོན་ཡང་དག་པར་
བཟོད་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤམ་པ་རྗེ་རྗེ་རྣམ་འབྱོར་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྤྱང་བར་བྱེད་པའི་ཉི་མ་ཆེན་

པོ། ཉེ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྐྱེད་རིམ་ལ་སློབ་ཚུལ།

དེབ་ཐེང་བཅུ་གསུམ་པར། བོད་གཉིས་པ། རྒྱུད་ཆ་ེ་ལ་ཆོས་ཆེན་དགུ་ཡོད་པ་
ལས། ཉེ་རྡོ་རྗེ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་རིམ་པ་དང་པོའི་ལམ་ལ་སློབ་ཚུལ་བསྐྱེད་རིམ་གསལ་
བའི་སྟོན་མེ་དང་། ཟེ་རྒྱ་རོ་ཆོས་བྱུག་གི་དམིགས་རིམ་ཡི་ཤེས་མཁའ་འགྲེའི་ཞལ་ལུང་།
དེ་དེ་བེལ་བྱ་ལྟ་ལུང་སྐྱབ་ཐབས་དངོས་གྲུབ་བང་མཛོད། ནེ་བདེ་མཆོག་བེལ་བྱ་ལུགས་
ཀྱི་སྟོན་སྟེགས་པེ་བེལ་བྱ་ལུས་དཀྱིལ་ཀྱི་བསྐྱེད་རིམ། པེ་འཁོར་ལོ་སྟོན་པའི་བསྐྱེད་
རིམ་འདོད་འཛོའི་སྟོང་པོ། པེ་བེལ་བྱ་ལུགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྟོན་པའི་རྩོགས་རིམ་རིམ་ལྔ་
གསལ་བྱེད། མེ་ཡི་དམ་སྐྱབ་སྒྲོར་དང་རྗེས་གནང་གི་རིམ་པ། ཅེ་དཔལ་མོ་ལུགས་ཀྱི་
ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྐྱབ་ཐབས།

དེབ་ཐེང་བཅུ་བཞི་པར། བོད་གཉིས་པ། རྒྱུད་ཆ་ེ་ལ་ཆོས་ཆེན་བདུན་ཡོད་པ་ལས།
ཆེ་རབ་གནས་བཟ་ཤིས་སྟེ་མ་དང་། ཇེ་གནས་བརྟན་ཕྱག་མཆོད། མེ་རྣམ་འབྱོར་
དབང་ཕྱག་སྒྲོ་བྲོས་སྐས་པའི་མཁུར་འབྲེལ། ཉེ་བཅུད་ལེན་ཀྱི་གདམས་པ་རིམ་པ་ལྔ་པ།
ཟེ་དཀར་གཏོར་དང་གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅའི་རིམ་པ། འེ་བྲང་རེས་རྣམ་འབྲེད་ཀྱི་དཀར་འབྲེལ་
དཔོངས་པ་རབ་གསལ། ཡེ་དབུ་མའི་རྣམ་བཤད་དཔོངས་པ་རབ་གསལ།

དེབ་ཐེང་བཅུ་ལྔ་པར། བོད་གསུམ་པ། རྒྱུད་ཆ་ེ་ལ་ཆོས་ཆེན་བཅུ་ཡོད་པ་ལས། རེ་
སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པའི་རྣམ་བཤད་དབུ་མའི་ལམ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་སྟོན་མེ་དང་། ལེ་རྟེན་
འབྲེལ་བསྟོད་པའི་ཆོག་དོན་གསལ་བྱེད་སྒྲ་མེད་འཇུག་དོགས། ཤེ་སྟོན་མ་ཕྱག་འཆོལ་
ཉེར་གཅིག་གི་རྣམ་བཤད། སེ་འཛིགས་བྱེད་ཆོགས་མཆོད། ཉེ་མཆོད་ཡར། ཨེ་ར་
མཆོད་ཅུ་འབྲེལ། ཨེ་གྲུབ་མཐའ་རྒྱ་མཆོར་འཇུག་པའི་བྱ་རྩིངས། ལྷེ་དཀར་ཆག་སྟོན་
དག་སྒྲོར། ཨེ་དགེ་སྟོང་གི་བསྐྱབ་བྱ་གསལ་སྟོན་འདུལ་བའི་སྟོང་པོ། ལྷེ་སྟོན་ལམ་
བདུན་ཅུ་པའི་རྟེན་རྒྱལ་སྐས་འཇུག་དོགས།

དེ་བ་ཐོང་བཅུ་བྲག་པར། རོད་གསུམ་པ། ༡༥ལྟ་ཆ་༽ ལ་ཆོས་ཆེན་བཅུ་ཡོད་པ་ལས།
ཟུ༽ དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་བེའུ་བྱམ་དང་། ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ། ཆོ་རིང་མཆེད་ལ། རྩེ་རྩེ་གྲགས་
རྒྱལ། གཡུ་སྒྲོན་མ། འཕྲོས་ལྷ། ཀོང་བཅུན་དེ་མོ། འོ་དེ་གུང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་གསོལ་མཆོད།
ཟུ༽ འཇམ་དབྱངས་ཨ་ར་པ་ཅ་ནའི་སྐྱབ་ཐབས་རྩེས་གནང་བཅས། རི༽ ཆོས་སྐྱོང་ཁག་གི་
གསོལ་ཁ་བསྟོད་པ་དང་བཅས་པ། རྩི༽ ཆབ་ཤོག་སྐྱན་ངག་གི་སྒོར། ལི༽ འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་
སྒྲོན་ལམ་ཤིས་བརྗོད། ལྷི༽ རོན་རྒྱན་སོ་ལྷའི་དཔེར་བརྗོད། ཨེ༽ བཀའ་གདམས་སྒྲེགས་
བམ་ཀྱི་བསྐྱུས་དོན། ཨི༽ བརྟན་བཞུགས་ཀྱི་སྒོར། ཨོ༽ སྐྱན་སྒྲའི་ཤིས་བརྗོད། ཨོྫ༽ བརྒྱ་
བཞིའི་ཆོ་ག་བཅས་སོ་བྱང་སོ་ཏ་ལར་བཞུགས་པའི་ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་གསུང་འབུམ་
དགའ་ལྷན་སྤྱན་ཆོགས་སྤིང་གི་པར་མ་གཞིར་རྩེ་བཟུང་སྟེ་བསྐྱེགས་པ་ཡིན།

དེ་ཡང་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་རིམ་བྱོན་ཀྱི་གསུང་འབུམ་རྣམས་འཕྲིན་ལས་བྱེད་པ་ཆེད་
དེར་དུས་དང་མཐུན་པའི་དེ་བ་གཟུགས་སུ་པར་སྐྱོན་དང་། སྤར་སྟོལ་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་མི་
ཉམས་རྒྱན་གནས་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྣམ་དཔྱོད་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲད་ཕྱིན་མ་
ཕྱིར་དཔེ་སྤར་བ་དང་། འཆོལ་བདེ་བའི་ཆེད་མ་དཔེའི་ཤོག་གངས་དང་རྒྱབ་མདུན་ནམ་
ཉིན་སྤིབ་ཀྱི་བསྐྱུས་ཉགས་ (འན) (འབ) འདིའི་ནང་བཀོད་ཡོད། པར་རྩ་ཁྱུས་དག་བྱེད་
སྐབས། ཐོག་མའི་ཁྱུས་དག་དང་། བསྐྱར་ཁྱུས། ཡང་ཁྱུས། ཁྱུས་ཆེན་བཅས་ཁྱེད་གི་
རིམ་པ་བཞི་ལྷག་བརྒྱད་ཅིང་། ཆོག་སྤྲད་དང་། ལྷག་བཅས། རྒྱན་སྤྲད་གསུམ་ཀྱི་སྤྲད་དང་
དག་ནོར་མངོན་གསལ་ཅན་རེ་བྱང་དག་བཅོས་བྱས་པ་སྤྱད། སྐབས་དེའི་ཡི་གེའི་འབྲི་སྟོལ་
ལས། དེར་སྐབས་དང་འབྲི་སྟོལ་མི་འབྲ་བའི་རིགས་རྣམས་མ་དཔེ་སོར་བཞག་བྱས་པ་ལས་
རང་འཆོམ་ཀྱིས་བསྐྱར་བཅོས་གང་ཡང་ཁྱུས་མེད།

སྤྱིར་ན་ཆོག་དོན་གཉིས་ཐད་ནས་ཁྱུས་དག་ཐེར་ངེས་སུ་རྒྱུ་མས་ཀྱང་། དེད་རྣམས་
རྩེ་སྤྱིག་གི་ཉམས་སྤྱོད་ཞན་པ་དང་། ཤེས་རིག་ནོར་ཀྱིས་དབུལ་བས་སྤྱོགས་གང་ཐད་

ནས་མི་ལྟེང་བའི་ཆ་སོགས་སྟོན་དང་ནོར་འཁྲལ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་འབྱུང་ངེས་པས། རྒྱ་ཆེའི་
མཁའ་ལྷན་ནམ་པས་ལེགས་སྤེལ་ཉེས་འགོག་གི་དགོངས་འཆར་ལྷན་སྟེན་གནང་རོགས་
ཞེས་བཞུགས་ཀྱི་ཁྱེད་མ་ཟད། ལྷན་པར་དེ་ཆོའི་ལས་དོན་གང་ཅིའི་ཐད་ལྷན་བསམ་ནམ་
དག་གིས་སྟོབ་སྟོན་དང་། ཡིག་ཆ་མཁོ་འདོན། ལྷན་གྱི་རོགས་པན་གནང་མཁན་གྱི་
གཞིས་བྱེས་སྤྱི་སྤེར་ནམས་དང་། ཡང་སྟོས་མཐུན་རྒྱུ་གྱི་རྒྱུ་སྟོར་ཆད་མེད་གནང་
མཁན་ནམ་ཟུར་ཐུན་མོང་བཅས་ཆང་མར་སྟོང་དབུས་ནས་བྱགས་རྩེ་ཆེ་ཞེས་ཀྱི་རྒྱ་བཅས་
བྱེ་ལོ་ ༢༠༡༤ ལྷ་ ༡༡ ཆོས་ ༡༡ ལ། །

ཡུལ་དབང་དག་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་ནམ་ཐར་མདོར་བསྡུས།

འཁྲུངས་རབས་གསལ་འདེབས་ལས།

རྟ་ནག་རུས་ཆེན་སྟེན་དར་རིགས་སུ།

བལྟམས་ནས་གསུམ་ལོར་སྐྱེ་དབྱངས་ཐོལ་བྱང་གསུངས།

གནས་སྐྱོ་འབྱེད་ཅིང་མཁས་པའི་དབང་པོ་ཅན།

མཚུངས་མེད་དག་འདུན་རྒྱ་མཚོར་གསལ་བ་འདེབས།

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གཞུང་འདི་དག་མཛད་པ་པོ་ཡུལ་དབང་སྐྱེའི་གཉིས་པ་
དག་འདུན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ནི། གཙང་གཡས་རུའི་ཁོངས་རྟ་ནག་ཡུལ་གྱི་སོ་ནམ་པའི་བྲིས་
དུ་གསང་སྟགས་གསར་ཉིད་གི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་རྩི་ཆེ་འཆང་ཡབ་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་
མཚན་དང་། ཡུམ་ཀྱན་དགའ་དཔལ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་མེ་སྟེལ་སྟེ་
ལོ་ ༡༤༡༦ ལོར་སྐྱེ་འཁྲུངས། ཡལོང་ས་རྩ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱེ་བྱེད་རིམ་བྱོན་གྱི་ཆོས་སྲིད་མཛད་
ནམ་ལས། ཤིང་ལུག་སྟེ་ལོ་ ༡༤༡༥ ལའི་ལྷ་བ་ ༡༢ ཆོས་ ༣ ཉིན་གཙང་གི་རྟ་ནག་ཡོལ་
དཀར་རྩི་ཆེ་གདན་དུ་སྐྱེ་འཁྲུངས་ཞེས་གསལ། ཡུམ་གྱི་མཚན་ལྟས་ལྟར་རྒྱུད་པའི་མཚན་ལ་
སངས་རྒྱས་འཕེལ་ཞེས་གསལ། དགུང་ལོ་གསུམ་དང་བཞིའི་རིང་ལོ་མ་ལུང་རི་བོ་དུ་ཡབ་
ཀྱིས་སྐྱེ་ཡོན་བསྐྱོན་བ་ལྟར། ཡབ་ཀྱི་རྩིས་སུ་ཀམ་པའི་གསང་སྟགས་ལ་གསན་སྦྱོང་མཛད།
དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཀྱི་ཡུལ་དབང་གི་ནམ་ཐར་སྟབས། དགུང་ལོ་བདུན་ལ་ཐོས་བསམ་
སྦྱང་གི་ཀྱན་མཁུན་ཆོས་འབྱོར་དཔལ་བཟང་གིས་ཡུལ་བ་དག་འདུན་གྲུབ་པའི་སྐུ་སྐྱེ་
ངོས་འཛིན་མཛད་ཅེས་དང་། ཡང་དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཀྱི་ལོ་ཆོགས་དྲངས་ཤེས་པ་ལོང་
ལས། ས་བྲི་སྟེ་ལོ་ ༡༤༡༩ ལོར། རྩ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱེ་བྱེད་དང་པོའི་ཉེ་གནས་དག་སྦྱོང་སྦྱོལ་

མ་དང་། བཟ་ཤིས་ལྷན་པོའི་ཐོས་བསམ་སྤྲིང་གི་ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་འབྱོར་དཔལ་བཟང་ནམ་གཉིས་ཀྱིས་རྗེ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་ཏུ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཐེང་དང་པོ་དགོ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་ཡང་སྤྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་ཞུས། ཞེས་མི་མཐུན་པ་གཉིས་སྤྲང་ངོ་། །

དགྲུང་ལོ་བརྒྱད་ལ་ཐེབས་པ་ཆུ་ཡོས་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༡༣ ལོར་བཟ་ཤིས་ལྷན་པོར་ཐེབས་ནས་བཏུ་ཆེན་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཚོ་དང་མཛུམ། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་ལ་ཐེབས་པ་ཤིང་སྐུ་ལ་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༡༥ ལོར་བཏུ་ཆེན་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཚོ་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞེས་དང་། གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་གྱི་མིང་མཛོད་ལས། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་གཅིག་པར་ཡ་རྒྱལ་བ་སྐུ་ཐོག་སྤོན་མ་རྗེ་དགོ་འདུན་གྲུབ་པོའི་ཡང་སྐུ་ལ་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་གཙང་བཟ་ཤིས་ལྷན་པོའི་གདན་སར་བཀོད། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་གཉིས་པར་གྲ་སར་ཞུགས་ཏེ་དགོ་བཤེས་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཚོ་ལས་དགོ་ཆུལ་གྱི་སྤྲོམ་པ་མཐོས། དེ་ནས་རུང་མ་འགོར་བར་འབྲས་སྤངས་སུ་ཐེབས་ཏེ་གནས་རྟེན་རིན་པོ་ཆེ་ལས་བསྐྱེད་པར་རྫོགས་ཤིང་དབྱུ་ཆོད་པར་གསུམ་ལ་མཁས་པར་སྤྲངས། ཞེས་གསལ་ལ། གངས་ཅན་མཁས་དབང་རིམ་བྱོན་གྱི་ནམ་ཐར་མདོར་བསྐྱུས་ལས། མེ་ཏྲ་(སྤྱི་ལོ་ ༡༧༡༦) ལོར་བཏུ་ཆེན་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཚོའི་འདུན་ནས་དགོ་བསྐྱེད་གྱི་སྤྲོམ་པ་བཞེས། མཚན་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསོལ། ལོ་དེ་རང་གི་དགྲུན་ཆོས་སྐྱབས་གནས་རྟེན་ཀུན་དགའ་བདེ་ལེགས་པས་མཁན་པོ་དང་། བཏུ་ཆེན་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཚོས་སློབ་དཔོན་མཛད་དེ་དགོ་ཆུལ་གྱི་བསྐྱབས་པ་བཞེས་ཞེས་འཁོད། དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ལས། བཏུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་བྱུང་དུ་ཆོད་མ་ནམ་འགེལ་གྱི་གཞུང་ཡང་རྒྱགས་འབྲུལ་མཛད་ནས་གཞུང་ཆེན་པོ་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་། ལོ་དེར་གནས་རྟེན་ཆོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་བདེ་ལེགས་པར་དགོ་ཆུལ་བསྐྱབས། ཞེས་འཁོད།

དེ་རྗེས་བཏུ་ཆེན་ལོ་ཤེས་ཅེ་མོ་བཟ་ཤིས་ལྷན་པོའི་གདན་སར་ཐེབས་པ་ཡོངས་འཛིན་དུ་བསྐྱེད་ནས་མདོ་སྐགས་ཀྱི་དབང་ལུང་མང་པོ་གསན། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་བྲག་ཅན་ལ་སྐྱེན་

ངག་གི་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་ལེགས་པར་མཛད་དེ་སློབ་ཤིང་གི་སྤྲོ་བ་ཐོགས་པ་མེད་པར་
རྒྱས་ནས་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་སོགས་ལ་སྙན་ངག་གི་ཆོག་རྒྱན་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟོད་པ་བཅས་
པའི་དབུ་ཚུགས། དགུང་ལོ་བཅུ་བདུན་ལ་ཕེབས་པ་ཚུ་གི་སྤྱི་ལོ་ ༡༤༩༡ ལོར་དབུ་པར་གི་
གཞུང་ལ་ཐུགས་གཉེར་མཛད། དགུང་ལོ་བཙུ་བརྒྱད་པ་ཚུ་སྤངས་སྤྱི་ལོ་ ༡༤༩༣ ལོར་དབུ་
མའི་འཛིན་གྲར་ཕེབས། དེ་ནས་རྒྱལ་ཅེ་དཔལ་འཁོར་ཆོས་སྡེ་སོགས་ལ་ཕེབས་ཤིང་། དེ་
སྐབས་སྤར་ཐང་གི་མཁན་པོ་རྒྱལ་བ་གྲགས་པས་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་ཡབ་ལ་ཏ་ཅང་མི་
མཉེས་པའི་དབང་གིས། མི་འདིའི་བྱ་ལ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་སྐྱ་སྐྱེ་མི་ཡོང་བར་བ་སོགས་
གིས་བཀའ་ཤིས་སྤྱན་པོར་བཞུགས་བཅོད་མི་བདེ་བའི་གནས་ཚུལ་བྱང་ཡོད་ཀྱང་། བཅོད་
པའི་གོ་ཆ་སྤྲོད་པོར་བཞེས་ཏེ་བཞུགས་བཞིན་པའི་སྐབས། དགུང་ལོ་བཅུ་དགུར་ཕེབས་པ་
ཤིང་སྤྲུག་སྤྱི་ལོ་ ༡༤༩༤ ལོར་འབྲས་སྤངས་པའི་གདན་རབས་བརྒྱད་པ་འཇམ་དབྱངས་
ལེགས་པ་ཆོས་འབྱོར་སོགས་གིས་དབུས་སུ་གདན་ཞུས་ལྟར་འབྲས་སྤངས་སུ་ཕེབས། ལོ་
གསུམ་རིང་འཇམ་དབྱངས་ལེགས་ཆོས་གི་བྱང་ནས་པར་ཆད་དང་། འདུལ་མཛོད། མཛོན་
པ་གོང་འོག་མདོ་སྡེ་རྒྱན་སོགས་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དུ་མའི་མཚུབ་བྲིད་དང་།
རྗེ་ཡབ་སྐུ་གི་བཀའ་འབུམ་སོགས་དབང་ལུང་མང་པོ་ཞིག་ལེགས་པར་གསན།

གངས་ཅན་མཁས་དབང་རིམ་བྱོན་གི་རྣམ་ཐར་མདོར་བསྐྱས་ལྟར་ན། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུར་
ཕེབས་པ་ཤིང་ཡོས་སྤྱི་ལོ་ ༡༤༩༥ ལོར་གནས་རྟེན་ཀུན་དགའ་བདེ་ལེགས་གིས་མཁན་
པོ་དང་། འཇམ་དབྱངས་ལེགས་པ་ཆོས་འབྱོར་གིས་ལས་སློབ་མཛད་དེ་བསྟེན་རྫོགས་གི་
སྡོམ་པ་བཞེས་པར་གསལ་ཞིང་། དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ལྟར་ན། དགུང་ལོ་ཉེར་གཅིག་
ཏུ་ཕེབས་པ་མེ་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་ ༡༤༩༦ ལོར་གནས་རྟེན་ཆོས་རྗེའི་བྱང་དུ་བསྟེན་རྫོགས་གི་
སྡོམ་པ་བཞེས་པར་གསུངས། དེ་ནས་བྱང་རྒྱ་སྤྱོད་ཏུ་བྱོན་ནས་ཉེན་རྣམས་མཛུལ། དེ་ནས་
བསམ་ཡས་དང་། ལྷོ་ཁ། འབྲོངས་རྒྱས། ཅེད་ཐང་སོགས་ལ་ཞབས་གིས་བཅགས་ཏེ་དམ་

པའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཆད་མེད་སྟུག། དགྲུང་ལོ་ཉེར་གསུམ་ལ་བཤ་ཆེན་མཆོག་ལྷ་འོད་ཟེར་
གྱིས་འཕྲོངས་རྒྱས་རི་བོ་བདེ་ཆེན་དུ་གདན་དྲངས་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱོར།
དེར་གནས་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱོན་སྤྲོ་མོ་འདི་ལྷ་བྱ་ལ་སློ་གྲོས་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་དེ་
འབྲ་བ་ནི་རྒྱལ་དབང་ཉིད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་གཟུགས་སུ་བྱུང་བ་གོར་མ་ཆག་ཅེས་དད་གུས་
སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་མཛད། ཁོང་གིས་ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བའི་ཐོག་མ་ནི་དེ་ཡིན་ལ། སྤྱི་གདོང་
གོང་མ་དག་དབང་བཟུང་ཤིས་བྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་ཆེན་པོས་ཀྱང་གཟིགས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་
གནང་། རྗེ་མཆོག་གིས་ཅེད་ཐང་བྲམས་ར་ཆེན་མོའི་གྲང་ལྗེ་བས་སུ་རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་བའི་
འབྲ་སྐྱ་བཞེངས། དགའ་ལྷན་ལྷ་མཆོད་ཀྱི་མཆོད་པ་བཟང་པོ་གསར་དུ་བཙུགས།

དགྲུང་ལོ་ཉེར་ལྔ་པ་མེས་པ་ལྷགས་སྤྱེལ་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༠༠ ལོར་ལྷ་སར་མེས་པ་དང་།
གཞན་ཡང་ནང་མོ་བྲག་དཀར་བ་སྤིང་ཆོས་རྒྱལ་པོས་མཐུན་སྤྱོད་སྐྱར་ཏེ་བྲག་ཡེར་བར་
བྲང་ངེས་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་དཀའ་འབྱེལ་དང་། བྱུང་མཐའ་སྤྱི་རྣམ་གཞག་བཅས་བཀའ་ཚུམ་
མཛད། ལྷོ་ཁ་ཁུལ་རིན་ཆེན་སྒང་དུ་མཁས་བྱུང་ཞོར་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་མདུན་ནས་དུས་འཁོར་
རྒྱུད་འབྱེལ་གྱི་ཅིས་ཆ་ལག་ཡོངས་རྫོགས་དང་། དེ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་དུས་འཁོར་སྤྱི་དོན་གྱི་
བཤད་ལུང་སོགས་དབང་བཀའ་མང་པོ་གསན། རྗེ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བརྩམས་
པའི་བྲང་ངེས་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་དཀའ་འབྱེལ་སོགས་བརྩམས་ཆོས་མང་པོ་སྤྱན་ལམ་དུ་ཕབ་པས་
ཐུགས་ཀྱི་བུམ་བཟང་གང་བས་དགེས་པ་ཆེན་པོར་གྱུར། དགྲུང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་ལ་མེས་པ་ཚུ་
པག་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༠༣ ལོར་འཇམ་དབྱངས་དགའ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་། མཁས་བྱུང་ཞོར་
བཟང་རྒྱ་མཆོ་སོགས་སླ་མར་བསྟེན་ནས་མདོ་སྟགས་ཀྱི་གདམས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་
གསན་ཅིང་། འཆད་ཚུམ་ཚུམ་གསུམ་གྱིས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་སྐྱ་བྱ་བསྐྱེདས། དགྲུང་
ལོ་ཉེར་དགྲུང་མེས་པ་ཤིང་གྱི་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༠༥ ལོར་ཡབ་ཀྱིས་གཙང་ཕྱོགས་སུ་གདན་
དྲངས། བཟུངས་ལྷན་དུ་བཤ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་ཅེ་མོའི་བྲང་དུ་བྲག་འབྱེལ་དང་། དགོན་པར་མང་

ང་གཅིག་ཕུལ་ཆོག་པ་ཞུས་ཀྱང་དོན་སྤྲོད་མ་བྱུང་བར་ཡབ་ཀྱི་སར་རྟ་ནག་ཏུ་ཕྱིར་ཕེབས།
སྐར་ཡང་རྩ་སྒྲིང་དུ་ཐེངས་གཉིས་པ་ཕེབས་ཏེ་བཀའ་གདམས་པའི་གནས་ཆས་མཇུག་པ་

དགྲུང་ལོ་སོ་བཞི་པ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ས་སྤྱལ་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༠༩ ལོར་རྒྱལ་རི་བྱང་ཚུབ་
སེམས་དཔའི་ངོས་དེར་ཐེག་ཆེན་ལོ་བྲང་ཞེས་པའི་གཟིམ་ཁང་ཞིག་བཞེངས་ནས་གཞི་པ་བ།
ལོ་དེར་དྲགས་སྟོད་རྒྱལ་དུ་དཔལ་ལྷན་དམག་ཐོར་རྒྱལ་མོའི་སྐྱ་མཚོ་མཇུག་པར་ཕེབས་
ཏེ་ལྷ་མོའི་སྐྱ་མཚོའི་ཉེ་འགམ་དུ་ཆོས་རྒྱལ་ཨ་མོ་རྣམས་སྤྱོད་བདག་མཛད་ནས་ཆོས་འཁོར་
རྒྱལ་གཙུག་ལག་ཁང་ཀ་ཆེན་བདུན་ཅུ་དང་། གཙང་ཁང་ཀ་ཆེན་བརྒྱད། མགོན་ཁང་ཀ་
བ་བཞི་བཅས་ཁྲོན་ཀ་ཆེན་བརྒྱད་ཅུ་བྱ་བརྒྱད་ཀྱི་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་མོ་ཏོག་ཐང་གི་དགོན་
པའི་ས་མང་བཞིང་ནས་ལོ་གསུམ་ནང་ཕྱག་འདེབས་ལེགས་པར་བྱ་བ། རྟེན་གཙོ་བོ་བཟོ་བོ་
བལ་པོ་ཉི་མ་དཔལ་གྱིས་བཞེངས་པའི་གསེར་ཟངས་ཀྱི་བྱམས་ཆེན་བཞེངས། ཆོས་འཁོར་
རྒྱལ་ཕྱག་བཏབ་པ་ནས་བཟུང་ཁོང་ཉིད་དགུན་དཔྱིད་ལ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤངས་དང་།
དབྱར་སྟོན་ལ་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་དུ་བཞུགས་གནང་མཛད། དགྲུང་ལོ་སོ་བདུན་ལ་ཕེབས་
པ་ཚུ་སྤྱལ་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༡༣ ལོར་རྒྱལ་ལྷ་ཐོག་ཏུ་ལྷ་མོའི་སྐྱ་མཚོའི་གནས་སྐོ་བྱེ་བར་མཛད།
དེ་ནས་དཀར་པོ་ཀུན་གྲགས་པས་བསམ་ཡས་ཞིག་གསོ་བྱ་བ་པའི་རབ་གནས་སུ་གདན་
བྲངས། ལོ་དེར་བཀ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་ཅེ་མོའི་གདན་ཞུས་ལྟར་བཀ་ཤེས་ལྷན་པོར་ཕེབས་ཏེ་
ཁྲི་ཐོག་ལྷ་པ་མཛད།

དགྲུང་ལོ་སོ་བརྒྱད་ལ་ཕེབས་པ་ཚུ་བྱ་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༡༣ ལོར་འོལ་དགའ་དང་། ཆོས་
འཁོར་རྒྱལ་ཁུལ་དུ་ཀོང་དམག་དང་འབྲི་གུང་པའི་དམག་ལྷགས། དགྲུང་ལོ་ཞེ་གཉིས་ལ་
ཕེབས་པ་མེ་སྐྱང་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༡༧ ལོར་ཐོས་བསམ་སྤྱིང་གི་སྐོ་བཟང་བཤེས་གཉེན་དང་།
ཤར་ཅེ་སྐོ་ཐོས་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་ཁྲི་ཆབ་ཏུ་བསྐྱོས་ནས་འབྲས་སྤངས་སུ་ཕེབས། དུང་དཀར་
ཆོག་མཛོད་ཀྱི་ལོ་ཆོགས་དྲངས་ཤེས་མེ་ལོང་ནང་། མེ་སྐྱང་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༡༧ ལོར། ཏུ་ལའི་

ཐུ་མ་སྐྱ་ཐེང་གཉིས་པ་དག་འདུན་རྒྱ་མཚོས་འབྲས་སྤྲངས་ཀྱི་མཁན་པོ་མཛད་ཅེས་དང་།
ཡང་དུང་དཀར་ཆེག་མཛོད་དེའི་ཡ་རྒྱལ་བའི་རྣམ་ཐར་གྱི་སྐབས་སུ། དགྲུང་ལོ་ཞེ་གསུམ་
ལ་ཐེབས་པ་ས་སྟག་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༡༩ ལོར་དབལ་ལྡན་འབྲས་སྤྲངས་ཀྱི་ཁྱི་བ་དགྲུ་པ་ཡང་
མཛད་ཅེས་མི་མཐུན་པ་གཉིས་སྤྲང་ངོ་། །

ལོ་དེར་རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་ལྷ་ལྡན་སློན་ལམ་ཆེན་མོ་གསར་འཛུགས་གནང་ནས་ལོ་དགྲུ་
བཅུ་གོ་གཅིག་རིང་བསྟར་ཆགས་སུ་ཚུགས་ཀྱང་སྤྱིད་ཤོད་ཀྱི་ཁ་བདག་རིན་སྤྲངས་པས་
མཛད་ནས་ལོ་ཉི་ཤུའི་རིང་གསང་བ་བྱ་བ་དང་། ཀམ་པ་སོགས་ཁེར་རྒྱུ་གིས་སློན་ལམ་ཆུགས་
པ་དེ་སྐོར་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་པག་བྱ་གོང་མར་སེའུ་འབྲས་གཉིས་སློན་ལམ་ལ་ཞུགས་ཆོག་པའི་སྟན་
སེང་བཀའ་འཁོལ་བྱུང་དོན་ལྟར་དགྲུང་ལོ་ཞེ་གསུམ་ལ་ཐེབས་པ་ས་སྟག་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༡༩ ལོར་
རྗེ་ཉིད་སློན་ལམ་ཆེགས་དགྲུང་ཐེབས་པ་མ་ཟད། འདིའི་ལོ་ནས་སེའུ་འབྲས་གཉིས་སྤྲང་ཡང་
སྤར་རྒྱུན་ལྟར་སློན་ལམ་ཆེན་མོ་ཆུགས་པར་ཐེབས། ལྷེ་གདོང་གི་མི་དབང་གོང་མ་ཆེན་པོ་
བཀྲ་ཤིས་གྲགས་པས་འབྲས་སྤྲངས་ཀྱི་མཆོར་ཤག་རྩེ་ཁང་སྤྱན་མོ་རྗེ་འདི་པར་ཕུལ་རྗེས་
ཉེན་འབྲེལ་གྱི་བྱད་མིང་ལ་དགོངས་ཏེ། མཆོན་ལའང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་དུ་འདོགས་པར་
མཛད། དགྲུང་ལོ་ཞེ་ལྔ་པ་ཐེབས་པ་ལྷགས་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༣༠ ལོར་འོན་མངའ་རིས་གྲ་
ཆོང་ཕྱག་བཏབ་ཚུལ་འགའ་ཞིག་གིས་གསུངས་ཞེས་དུང་དཀར་མཛོད་དུ་གསལ།

དགྲུང་ལོ་ཞེ་བདུན་དུ་ཐེབས་པ་ཆུ་ལྷག་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༣༣ ལོར་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་དུ་རྒྱལ་བ་
བྱམས་པའི་སྐུ་བརྟན་བཞེངས་འགོ་ཆུགས་ཞེས་དུང་དཀར་ཆེག་མཛོད་ཀྱི་ལོ་ཆེགས་དྲུངས་
ཤེལ་མེ་ལོང་དུ་གསལ་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་སྐབས་དགྲུང་ལོ་ཞེ་དགྲུ་ལ་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་
དུ་གསེར་བྲངས་ཀྱི་རྗེ་བཙུན་མི་པམ་མགོན་པོའི་སྐུ་མཐོ་བཙུའི་ཆོད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་གསར་
བཞེངས་མཛད་ཅེས་འཁོད་པ་དང་། ཡང་ལོ་ཆེགས་དྲུངས་ཤེལ་མེ་ལོང་ལས། དགྲུང་ལོ་ལྔ་
བཅུར་ཐེབས་པ་ཤིང་བྱ་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༣༥ ལོར་སེ་རའི་མཁན་པོ་མཛད་ཅེས་དང་། ཡང་དཀར་

ཆོག་མཛོད་དེའི་རྣམ་ཐར་སྐབས། དགྲའ་ལོ་ང་གཉིས་ལ་སྡེ་སྤྱོད་དག་དབང་བཟུང་གིས་
གྲགས་པ་སོགས་ཀྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་བཞིན་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྤྱིང་གི་ཁྲི་པ་ཡང་མཛོད་
ཅེས་གསལ། དགྲའ་ལོ་རེ་དྲུག་ལ་ཐེབས་པ་ལྷགས་སྤང་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༤༡ ལོར་འོན་མཛོད་
མངའ་རིས་གྲུ་ཆང་བྱག་བཏབ།

གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་གྱི་མིང་མཛོད་དང་། དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད། ཡགོང་
ས་རྒྱ་ལའི་ཁྲི་པ་སྐྱེའི་རིམ་བྱོན་གྱི་ཆོས་སྤྱོད་མཛོད་རྣམ་བཅས་སུ་དགྲའ་ལོ་རེ་བདུན་ལ་
ཐེབས་པ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ཆུ་སྟག་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༤༩ ལོའི་བོད་ཁྲི་ ༣ ཆོས་ ༡ ཉིན་འབྲས་
སྤངས་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་དུ་ཞི་བར་གཤེགས་ཆུ་ལ་གསུངས་ཤིང་། སྐྱ་གདུང་དབུ་ལ་གདུང་
ཞིག་འབྲས་སྤངས་ཆོགས་ཆེན་དུ་བཞུགས་པ་དེའོ། །

ལྷ་སྐབ་པས་མཛོད་པའི་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་དོན་རྒྱལ་རབས་སུ། དགྲའ་ལོ་རེ་ལྷའི་སྤྱོད་སྐྱེ་
གཤེགས་པར་གསུངས་ལ། གཞན་ཡང་གངས་ཅན་མཁས་དབང་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་
མཛོད་བསྐྱུས་ལས། དགྲའ་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་དྲུག་ཅུ་ཐེབས་པ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ལྷགས་སྤང་
སྤྱི་ལོ་ ༡༥༤༡ ལོར་འབྲས་སྤངས་སུ་ཞི་བར་གཤེགས་ཞེས་འཁོད་པ་འདི་དག་ནི། རྩེ་དགོ་
འདུན་རྒྱ་མཆོས་མཛོད་པའི་ཉིད་ཀྱི་རང་རྣམ་དང་། །ལྷའི་དགོ་སྤྱོད་དགོན་མཆོག་སྐབས་
ཀྱིས་མཛོད་པའི་རྩེ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་རྣམ་ཐར་ཉོགས་བཛོད་དཔག་བསམ་ལྡོན་ཤིང་།
རྩེ་ཆེ་ཉན་ཞབས་དུང་གིས་མཛོད་པའི་བསྐྱེད་ཅིས་ཀྱན་བཏུས་སོགས་དང་མི་མཐུན་པས་
ནོར་བར་སེམས་སོ། །

ཡུལ་དབང་འདི་པར་གསུང་འབུམ་པོད་གསུམ་བཞུགས་ཤིང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཆུ་པོ་
གཞུང་ཆུ་ཆད་དུ་སྟན་པའ་མཁས་པར་གྲགས། གསུང་ལས་སྤྱིས་པའི་སྤྱོད་པ་ཡང་ཁྲི་
རིན་པོ་ཆེ་བདེ་བ་ཅན་པ་ཆོས་རྩེ་དགོ་ལེགས་དཔལ་བཟང་སོགས་མང་དུ་བྱོན་པ་བཅས་
སོ། །

དཀར་ཆག

༡༽	ཐོག་མའི་སྒྲེང་གཞི།	A
༢༽	དཔེ་སྤྲིག་པའི་གསལ་བཤད།	I
༣༽	མཛད་པ་པོའི་རྣམ་ཐར་སྤྲིང་བསྟུས།	1

དང་པོ།	གསུང་འབྲུམ་ཐོར་བྱ་ལས་རབ་རྩ་གནས་པའི་ཆོ་ག་བཟ་ཤེས་ཀྱི་སྟེ་མ།	1
གཉིས་པ།	གསུང་འབྲུམ་ཐོར་བྱ་ལས་གནས་བརྟན་བྱ་མཆོད།	29
གསུམ་པ།	རྣམ་འབྱོར་དབང་བྱ་སྟོ་གོས་སྤྲས་པའི་མགྱར་གྱི་འབྲེལ་བ།	37
བཞི་པ།	བཅུད་ལེན་གྱི་གདམས་པ་རིམ་པ་ལྷ་པ་བ།	41
ལྔ་པ།	གསུང་འབྲུམ་ཐོར་བྱ་ལས་དཀར་གཏོར་དང་གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅའི་རིམ་པ།	45

བྱ་བ། གསུང་འབྲུམ་ལས་བྱང་ངེས་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་དཀར་འབྲེལ་
དགོངས་པའི་དོན་རབ་རྩ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་སྟོན་མེ།

ལེའུ་དང་པོ།	སེམས་ཙམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུང་རབ་ལ་བྱང་ངེས་རི་ལྟར་བྱེ་ཚུལ།	53
༡༽	མཆོད་པར་བརྗོད་ཅིང་བརྟམ་པར་དམ་བཅའ་བ་བཤད་པ།	53
༢༽	བརྟམས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུས་དངོས་བཤད་པ།	55
༣༽	གསུང་རབ་ལ་བྱང་ངེས་འབྱེད་པ་དོན་ཆེ་བར་བསྟན་པ།	57
༤༽	དོན་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པའི་བྱང་ངེས་རྒྱས་པར་འབྱེད་པ།	60

༥༽	མདོ་སྤེ་དགོངས་འགྲེལ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱོགས།	61
༦༽	མདོ་སྤེ་ནས་རི་ལྷོ་གསུངས་པ་དགོང་བ།	61
༧༽	མདོ་སྤེ་ལ་འགལ་སྤྱོད་གི་བེ་བ།	61
༨༽	འགལ་བ་དེ་སྤྱོད་བའི་ལན།	63
༩༽	རོ་བོ་ཉིད་མེད་ཚུལ་གང་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་བ།	64
༡༠༽	མདོར་བསྟན་བ།	64
༡༡༽	རྒྱས་པར་བཤད་བ།	66
༡༢༽	དེ་དག་གི་དཔེ་བསྟན་བ།	71
༡༣༽	གང་ལ་དགོངས་ནས་མ་སྦྱེས་པ་སོགས་སུ་གསུངས་བ།	73
༡༤༽	རོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་རོ་བོ་ངས་བཟུང་བ།	75
༡༥༽	དེ་དག་གིས་བྱུང་བའི་དོན་དུ་ཁྱེས་བ།	78
༡༦༽	མདོ་དགོང་བ།	78
༡༧༽	མདོའི་ཆོག་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་བ།	79
༡༨༽	བྱང་ངེས་ཀྱི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་བཤད་བ།	83
༡༩༽	དེའི་དོན་རི་ལྷོ་བཟུང་བའི་ཚུལ།	85
༢༠༽	སྤོབ་དཔོན་སོགས་མེད་ཀྱིས་གཙོ་བོར་དགོངས་འགྲེལ་ལ་བརྟེན་ཚུལ།	85
༢༡༽	མཐའ་གཉིས་སྤྱོད་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན་བ།	85
༢༢༽	བྱང་ས་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ།	86
༢༣༽	སྤོ་སྤྱོད་དུ་ལྟ་བའི་ཚུལ།	86
༢༤༽	དེ་གཉིས་འགོག་པའི་ཚུལ།	88
༢༥༽	བསྐྱུ་བ་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ།	90

36 རྩོགས་སྡེ་མ་དགོད་ཅིང་དེའི་དོན་ལ་བྲིས་ལན་བྲ་བ།	91
37 ལན་བཏབ་པའི་རྩོགས་དགག་བ།	91
38 གཞན་གྱི་བྱབ་མཐའ་ལ་འགལ་བ་བསྟན་བ།	92
39 རང་གི་བྱབ་མཐའ་ལ་འགལ་བ་སྟོང་བ།	94
40 དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་ཚུལ།	99
41 མདོ་སྡེ་རྒྱུ་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ།	100
42 དབྱས་མཐའ་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ།	101
43 སྟོ་འདོགས་གྱི་མཐའ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་བ།	105
44 དགག་བྲ་སྟོ་འདོགས་ངོས་བཟུང་བ།	105
45 དེ་རི་ལྟར་འགོག་པའི་ཚུལ།	112
46 དགག་བ་དངོས།	112
47 དེ་ལ་ཚོད་བ་སྟོང་བ།	127
48 དེས་གསུང་རབ་གྱི་བྲང་ངེས་འབྱེད་པའི་ཚུལ།	131

ལེའུ་གཉིས་བ། གཙོ་བོར་རང་རྒྱུད་པ་ནམས་གྱིས་གསུང་རབ་ལ་

བྲང་ངེས་གྱི་ཚུལ་རི་ལྟར་བྱེ་བ།

49 སྟོ་གོས་མི་བད་པ་བསྟན་པ་ལ་བཞེན་ནས་བྲང་ངེས་འབྱེད་པའི་རྩོགས། ...	136
50 མདོ་ནས་རི་ལྟར་གསུངས་པ་དགོད་བ།	136
51 མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་གྱི་མདོའི་དོན་བཟུལ་བ།	139
52 རྟེན་འབྱུང་གི་དོན་རང་བཞིན་མེད་པའི་དོན་ཏུ་བཟུལ་བའི་ཚུལ།	139
53 དེ་ཉིད་གསུང་རབ་གྱི་དོན་གྱི་སྟོང་བོར་བསྐྱགས་པའི་ཚུལ།	143

༤༤༽	དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་རྣམས་ཀྱིས་རི་ལྗར་བཀྲལ་བའི་ཚུལ།	145
༤༥༽	དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པས་འཕགས་པའི་གཞུང་རི་ལྗར་བཀྲལ་བ།	145
༤༦༽	སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཀྱིས་རི་ལྗར་བཀྲལ་བ།	146
༤༧༽	དོན་དམ་པར་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་བཤད་བ།	146
༤༨༽	ཐ་སྙད་དུ་བྱེ་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་མེད་རི་ལྗར་བཤད་བ།	150
༤༩༽	དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་གང་ལ་བྱེད་བསྟན་བ།	151
༥༠༽	ཞི་བ་འཆོ་ཡབ་སྐས་ཀྱིས་རི་ལྗར་བཀྲལ་བ།	152
༥༡༽	དོན་དམ་པར་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་རི་ལྗར་བཤད་བ། ..	153
༥༢༽	ཐ་སྙད་དུ་བྱེ་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་མེད་རི་ལྗར་བཤད་བ།	153
༥༣༽	མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་དོན་རི་ལྗར་བཤད་བ།	156
༥༤༽	དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་གང་ལ་བྱེད་བསྟན་བ།	161
༥༥༽	རིགས་པའི་དགག་བྱ་ངོས་བཟུང་བ།	161
༥༦༽	དེ་རི་ལྗར་འགོག་བ།	164

ལེའུ་གསུམ་པ། ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་ཀྱིས་གསུང་རབ་ལ་

དང་ངེས་རི་ལྗར་བྱེ་བ།

༥༧༽	ཐལ་འགྱུར་བས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་རི་ལྗར་བཀྲལ་བ།	166
༥༨༽	གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་རི་ལྗར་བཤད་བ།	166
༥༩༽	གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་འགོག་པའི་བྱེད་པར་བསྟན་བ།	167
༦༠༽	རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་འགོག་པའི་བྱེད་པར་བསྟན་བ།	167
༦༡༽	དགག་བྱ་དེ་ངོས་བཟུང་ནས་རི་ལྗར་མེད་པར་བསྟན་བ།	169

༤༢༽	ཀུན་བཏགས་དང་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱིས་བཟུང་ཚུལ་ བསྟན་ནས་དེ་མེད་པར་བསྟན་པ།	169
༤༣༽	ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྡོད་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་བདག་མེད་གཉིས་ གསུངས་པའི་དོན་བཤད་པ།	177
༤༤༽	དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་ ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་བསྟན་པ།	180
༤༥༽	བདག་མེད་རྟོགས་པ་དང་བདག་འཛིན་སྤྱ་རགས་སོགས་ཀྱི་ ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱད་པར།	181
༤༦༽	ཕྱི་དོན་འཛིན་ཅིང་ཀུན་གཞི་དང་རང་རིག་ཁས་མི་ལེན་པའི་ ཐུན་མོང་མིན་པའི་བྱད་པར།	187
༤༧༽	རང་རྒྱུད་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱད་པར་བཤད་པ།	194
༤༨༽	རང་རྒྱུད་བཀག་པའི་བྱད་ཚུལ་དང་དེའི་དོན་རི་ལྟར་བཤད་པའི་གཞན་ལུགས།	195
༤༩༽	རང་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡོད་པ་དང་ རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་མེད་ཚུལ།	200
༥༠༽	རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པ་ཡོད་ཚུལ།	201
༥༡༽	རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཚུལ།	202
༥༢༽	ཚུལ་དེ་ལ་མདོ་སྡེ་རྣམས་དང་འགལ་བ་སྤོང་བ།	214
༥༣༽	དགོངས་འགྲེལ་དང་འགལ་བ་སྤོང་བ།	214
༥༤༽	དེ་དང་བྱམས་ཞུས་ཀྱི་ལེའུ་གཉིས་མི་མཚུངས་པར་བསྟན་པ།	219
༥༥༽	དོན་དམ་དུ་བྱུང་པར་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་བསྟན་པ།	224
༥༦༽	རིགས་པའི་གཙོ་བོ་ངོས་བཟུང་བ།	224

༡༡༽	དེས་རང་མཚན་འགོག་ཚུལ།	225
༡༢༽	བཀའ་པའི་རང་བཞིན་མེད་པར་བསྐྱབ་པ་ཡིན་མིན་བསམ་པ།	227
༡༤༽	དོན་བསྐྱུས་ཏེ་རང་ཉིད་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་བསྐྱན་པ་སོགས་བཤད་པ།	228

བདུན་པ། རྗེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་གསུང་འབྲས་ཐོར་བྱ་བ་ལས་དབུ་མ་ལ་
འདུག་པའི་རྣམ་བཤད་དགོངས་པའི་དོན་རབ་ཏུ་གསལ་བའི་རྒྱ།

༡༽	མཚོད་བརྗོད།	233
༢༽	སྤང་སྤོང།	234
༣༽	ཟབ་རྒྱས་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་པ་འདུག་ཚུལ།	240
༤༽	ཉན་རང་སྐྱབ་དབང་ལས་འབྲངས་ཚུལ།	244
༥༽	སྐྱབ་དབང་བྱང་སེམས་ལས་འབྲངས་ཚུལ།	246
༦༽	སྤྲོད་རྗེ་གསུམ་གྱི་བྱང་པ།	249
༧༽	ལམ་ཉམས་སུ་ཡོན་ཚུལ་སྤྱིར་བསྐྱན་པ།	254
༨༽	ས་བཙུའི་སྐྱུ་མོང་བའི་རྣམ་གཞག།	256
༩༽	རང་རྒྱུད་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན།	259
༡༠༽	གཞན་རྒྱུད་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པའི་ཡོན་ཏན།	260
༡༡༽	རིགས་པ་གསུམ་བཤད་པ།	266
༡༢༽	ཉན་རང་གིས་སྤོང་ཉིད་ཉོགས་པ་ལྷུང་གིས་བསྐྱབ་པ།	271
༡༣༽	འདུག་འགྲེལ་དུ་མ་བཤད་པའི་ལྷུང་རིགས།	275
༡༤༽	ས་དང་པོར་ལྷག་པའི་ཡོན་ཏན་གཞན་བསྐྱན་པ།	285

༡༥༽	ས་གཉིས་པ་བྲི་མ་མེད་པ་བཤད་པ།	287
༡༦༽	ས་གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ་བཤད་པ།	290
༡༧༽	ཚད་མེད་བཞི་དང་མངོན་ཤེས་བྱུག་.....	294
༡༨༽	ས་གསུམ་པར་སྤང་བྱ་སྤོང་ཚུལ།	298
༡༩༽	ས་བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་བ་བཤད་པ།	301
༢༠༽	ས་ལྔ་པ་སྤྱང་དཀར་བ་བཤད་པ།	302
༢༡༽	ས་བྱུག་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་བཤད་པ།	304
༢༢༽	མཉམ་ཉིད་བཅུ་ལྔ་རྟུ་.....	307
༢༣༽	རང་རྒྱུད་པའི་ལུགས་ཀྱི་དགག་བྱ་ངོས་བཟུང་བ།	310
༢༤༽	ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ཀྱི་དགག་བྱ།	315
༢༥༽	མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་དམ་བཅའ་བཞག་པ།	316
༢༦༽	དབྱ་མ་ཐལ་སྐྱོག་.....	319
༢༧༽	ཆོས་ཅན་མཐུན་སྤང་བ་བཤད་པ།	331
༢༨༽	གཞན་སྐྱེ་འགོག་ཚུལ།	337
༢༩༽	དབྱ་མ་བདེན་གཉིས།	342
༣༠༽	སྤྱི་བ་གཉིས་ཀྱི་སྟོང་།	353
༣༡༽	སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བདེན་གཉིས་མཐུན་ཚུལ།	361
༣༢༽	གཞན་སྐྱེ་བཀག་པས་མཐའ་གཉིས་སྤང་སྤྱོད་པའི་ཡོན་ཏན།	367
༣༣༽	ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆོས་འཐད་པའི་ཡོན་ཏན།	370
༣༤༽	ཀྱན་ཞི་གསུངས་པའི་ལུང་དང་འགལ་བའི་ཚིད་སྤོང་།	380
༣༥༽	སེམས་ཅན་པའི་ལུང་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ།	387

༣༩༽	ཕྱི་དོན་མེད་པའི་དཔེ་དག་པ། རྒྱ་མཐག་༽	390
༣༧༽	སྤྱི་ཐོང་རང་རིག་ཆད་མ་དགག་པ།	392
༣༨༽	ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཆད་མའི་རྣམ་གཞག་༽	399
༣༩༽	སྤྱི་ཐོང་ལུང་དགག་པ། རྒྱ་མཐོང་རིག་༽	406
༤༠༽	མཐའ་བཞིའི་སྤྱི་བ་བཀག་པར་སྤྱི་བ་མི་འཐད་པའི་ཚོད་སྤོང་༽	414
༤༡༽	གང་དག་བདག་མེད་རིགས་པས་བསྐྱབ་པ།	419
༤༢༽	ས་ལྷག་མ་བཞི་བཤད་པ།	427
༤༣༽	འབྲས་བུའི་ས་བཅད་པ།	429
༤༤༽	མཐར་དགེ་བ་བསྐྱོ་བ།	434
༥༽	པར་བྱང་སྤོན་ཆོག་༽	437

༡༡། །རྩེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་གསུང་འབྲུམ་ཐོར་བྱ་ལས་
རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཆོ་ག་བཟ་ཤིས་ཀྱི་སྟེ་མ་
ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཆོ་ག་བཟ་ཤིས་ཀྱི་སྟེ་མ་ཞེས་བྱ་བ། དཔལ་རྩི་རྩེ་སེམས་དཔལ་
ལ་ཕྱག་འཆའ་སོ། །བརྟན་གཡོ་ཀུན་ཀྱི་རང་བཞིན་གདོད་མའི་གཤེས། དབྱེར་མེད་སྐྱིབ་
བྲལ་ལྟན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་དངོས། །མཁའ་ཁྲབ་སྐྱེ་འབྱུང་བའི་རྣོས་གར་མཁན། །ཁྲ་མ་རྩོ་
རྩེ་སེམས་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཆའ། །རྒྱལ་བའི་བཟུན་པ་ཡུན་རྒྱ་གནས་པ་དང་། །འགྲོ་ལ་དག་
ལེགས་རྒྱན་མི་འཆད་པའི་ཕྱིར། །སྐྱ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཚུལ། །དམ་པ་
རྣམས་ཀྱི་གསུང་བཞིན་བྲི་བར་བྱ། །

འདིར་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཆོ་ག་ལ་རྒྱས་འབྲིང་བསྟུས་གསུམ་
ལས་འབྲིང་མོད་དབང་དུ་བྱས་ནས་བརྗོད་ན། སྤྱིར་ནི་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་གྲུབ་ཅན་ཉིད་
ནས་རབ་ཏུ་གནས་པ་མ་བྱས་ཀྱང་ཕྱག་མཆོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འོས་སྟེ། རི་ལྗང་བདེ་གཤེགས་
སྐྱ་གཞུགས་ཤིང་ལས་ཀྱང་། །བགྲིས་པ་ཅི་འབྲུང་རུང་སྟེ་མཁས་པས་མཆོད། །ཅེས་
དང་། ཡུམ་ཀྱི་སྒྲེགས་བམ་སོགས་གྲུབ་ཅན་མཆོད་པའི་གནས་སུ་བཤད་ཅིང་། །མདོའི་
ཐོགས་ནས་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་(ཤན)ཀྱི་རྟེན་བཞེང་བ་དང་མཆོད་པ་སོགས་ཀྱིས་པན་ཡོན་
འཕྲོ་བ་པར་གསུངས་ཀྱང་། རབ་གནས་བྱ་བར་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱད་ཕྱེ་
ལས་སྐྱེན་བདག་ལ་སོགས་པའི་བསོད་ནམས་སྟེལ་བའི་ཕྱིར་དུ་རབ་ཏུ་གནས་པ་གསུངས་
པ་ལྟར་བྱ་དགོས་ཏེ། རབ་གནས་ཀྱི་རྒྱད་ལས། སྐྱེ་བོ་རབ་ཏུ་དད་པ་ཡིས། །བརྗོད་པའི་དག་
བ་སྟེལ་བའི་ཕྱིར། །རབ་གནས་བཟུན་བཅོས་ལས་གསུངས་པ། །ཐ་སྟོན་ཅན་དུ་བྱས་པ་

ཡིན། །ཞེས་དང་། སྒྲོམ་འབྱུང་ལས། རི་ལྗར་རབ་ཏུ་མི་གནས་ལ། །རབ་ཏུ་གནས་པར་བྱ་
བར་རུས། །སློབ་མ་དད་པས་གསོལ་འདེབས་པའི། །བསོད་ནམས་ཕྱིར་ནི་བྱ་བ་ཡིན། །ཞེས་
འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་གནས་བཟུང་གིས་ཤིང་ཡིད་དང་མཐུན་པར། རབ་གནས་ཀྱི་རྒྱུད་
ལས། སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་བཅུ་ཤེས་ཤིང་། །མཚན་ཉིད་ཀྱན་དང་ཡང་དག་ལྡན། །བྱུག་རྒྱ་
སྒྲགས་དང་ཆོ་ག་ཤེས། །ལས་རྣམས་ཀྱན་ལ་མཁས་པས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གྱི་
ཉིན་གྱི་གང་ཟག་གིས་དུས་དབྱིད་ཆེ་ར་བ་དང་འབྲིང་པོ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་བ་དུག་དང་། ལུང་
བྱ་ལ་སོགས་པའི་གཟའ་བཞི་(༡༧)དང་། སྐར་མ་བཅུ་བཞི་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་གཟའ་
སྐར་དང་འཕྲོད་སྦྲེལ་བྱས་སུ་མཚོགས་པ་གཞན་པ་ཡང་བྱར་བྱེད་ཀྱི་ རྒྱས་པར་གཞན་དུ་
ཤེས་པར་བྱའོ། །

ད་ནི་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཆོ་ག་དངོས་གཞི་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལ་གསུམ་སྟེན་
འགྲོའི་རིམ་པ། དངོས་གཞིའི་རིམ་པ། མཐུག་མངའ་དབུལ་སོགས་ཀྱི་རིམ་པའོ། །དང་པོ་
ལ་གསུམ། ཐོག་མར་བྱ་བའི་རིམ་པ། སྤྱང་བའི་རིམ་པ། རྒྱས་ཀྱི་རིམ་པའོ། །དང་པོ་ལ་སྟེན་
ནི། བདག་བསྐྱེད་བྱས་པ་ལྷག་གནས་བྱ། རྒྱས་སྟེགས་རྒྱུན་གྱི་མངའ་དབུལ་གྱིས། །གསོལ་
གདབ་སེམས་བསྐྱེད་ཉིན་བསྐྱེད་དེ། །གདན་ལ་ཉིན་བཞག་ཆུ་བཞི་དབུལ། །ཞེས་པའི་རིམ་
པ་ལྟར་ཐོག་མར་གསང་བདེ་འཛིགས་གསུམ་སོགས་དཀྱིལ་འཁོར་གང་ལ་བཞེན་པ་དེའི་
བདག་བསྐྱེད་རྒྱས་བསྐྱེད་འཛིན་པ་བྱ། དེ་བཞིན་དུ་བདག་བསྐྱེད་དང་བསྐྱེད་པའི་
བྱས་པ་ལྷག་གནས་ཀྱང་བྱས་ལ། རྒྱས་སྟེགས་སློབ་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་རེ་ག་བྱ་བཞི་པའི་
དབུས་སུ་བསྐྱེད་འདབ་བརྒྱུད་སོགས་རྒྱལ་ཆོན་གྱིས་བྲི་བའོ། །རས་བྲིས་སོགས་བྲིས་བྲིས་
པ་ཡོད་ན་དེས་ཀྱང་རུང་ལ། མངའ་དབུལ་སོགས་ཀྱང་ཆང་བར་ཡོད་ན་དེ་ཉིད་གྱིས་འབྲས་
ཤིང་། མེད་ན་གསར་དུ་བྲི་བ་སོགས་བྱའོ། །

དེ་ནས་གསོལ་བ་གདབ་ཅིང་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི། སོ་སོའི་ལག་ཏུ་མེ་ཉོག་ཐོགས།

ཡོན་ཏན་བྲན་པའི་སྒྲིམ་ནས། གང་འདི་བཙམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཙམ་
པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རིག་པ་དང་ཞབས་སུ་ལྡན་པ། བདེ་བར་གཤེགས་
པ་(༣ན)འཛིག་ཉེན་མཐུན་པ། སྐྱེས་བུ་འདུལ་བའི་ཁ་ལོ་སྦྱར་བ་སྒྲ་ན་མེད་པ། ལྷ་དང་མི་
ནམས་ཀྱི་སྒྲིམ་པ་སངས་རྒྱས་བཙམ་ལྡན་འདས་ཏེ། རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་དགོས་པ་ཕུན་
སུམ་ཆོགས་པ་དང་ལྡན་པ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐུགས་སུ་རྩད་པའི་སངས་རྒྱས་བཙམ་ལྡན་
འདས་འདི་བདག་གིས་རབ་ཏུ་གནས་པར་བགྱིའོ། །གང་འདི་བཙམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་བྱང་
ཚུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུམ་ཅུ་ཅ་བདུན་དང་ཡང་དག་པར་ལྡན་པ། སྒྲིབས་བཅུ་དང་། མི་
འཛིགས་པ་བཞི་དང་། མ་འབྲས་པའི་བྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་གསུམ་དང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་
པོ་ལ་སོགས་པ་མདོར་ན་སྒྲིབ་པ་དང་མི་སྒྲིབ་པའི་སངས་རྒྱས་སུ་བྱེད་པའི་ཆོས་ནམས་
དང་ལྡན་པ། དེའི་ཉེས་པའི་སྒྲིམ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་ཞིང་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་ཡོན་ཏན་
ཀྱི་ཆོས་ཆད་མེད་པ་དང་ལྡན་པའི་སངས་རྒྱས་བཙམ་ལྡན་འདས་འདི་བདག་གིས་རབ་ཏུ་
གནས་པར་བགྱིའོ། །

གང་འདི་བཙམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པའི་ཕྱང་པོ་ལྷ་
དང་ཡང་དག་པར་ལྡན་པ། ཆོ་འབྲུལ་གསུམ་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་དང་། བསྐྱབ་པ་
གསུམ་དང་། ཆངས་པའི་གནས་བཞི་དང་། བསམ་གཏན་བཞི་དང་། འཕགས་པའི་བདེན་པ་
བཞི་དང་ཡང་དག་པར་ལྡན་པ། དེའི་ཡང་དག་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། ཤེས་
བྱའི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་བརྟེན་པས་ཉོན་མོངས་པ་ལ་སོགས་པ་ནམས་མ་ལུས་པར་སྤངས་པ་
དང་། བདུད་བཞི་ལས་རབ་ཏུ་རྒྱལ་བའི་སངས་རྒྱས་བཙམ་ལྡན་འདས་འདི་བདག་གིས་རབ་
ཏུ་གནས་པར་(༣བ)བགྱིའོ། །གང་འདི་བཙམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྒྱག་ཡོངས་
སུ་རྫོགས་པ་དང་། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་ཡང་དག་པར་བསགས་པ་དང་།
སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཆན་སུམ་ཅུ་ཅ་གཉིས་ཀྱིས་ཡང་དག་པར་བརྒྱན་པ་དང་། དཔེ་བྱང་

བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུས་རྣམ་པར་མཛེས་པ་དང་། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་བལྟ་བས་ཆོག་མི་ཤེས་
པ་དང་། མཐོང་ན་མི་མཐུན་པ་མེད་པ་སྟེ། དེའི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེའི་འབྱོར་བ་མཐར་ཐུག་པ།
འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་རྩ་ལག་ཏུ་གྱུར་པའི་སངས་རྒྱས་བཙུན་འདས་འདི་བདག་གིས་
རབ་ཏུ་གནས་པར་བགྱིདོ། །ཞེས་བཛྲོད་ཅིང་། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་རབ་ཏུ་གནས་བུའི་
རྟེན་ལ་མེ་ཏོག་འཛོར། སྟོས་ཀྱིས་གདུག། རོལ་མོ་དབྱལ་ཞིང་། ཡོ་ན་མོ་རྩ་ག་མ་ཏེ། ཤུག་
ཕུ་ཞེ་ཡེ། ཏ་ཐུ་ག་ཏ་ཡ། ཡར་ཏ་ཏེ། སི་ཐུག་སི་བུ་ལ། ཏུ་ཐུ། ཡོ་ཐུ་ཞེ་ཐུ་ཞེ་མུ་ཐུ་
ཞེ་ཡེ་སྟུ་ཞེས་དང་། རབ་ཏུ་གནས་བུའི་ལྷ་གང་ཡིན་ཀྱི་སྟགས་དང་། ཡོ་བཟོ་སྟུ་ཏུ།
ཞེས་བཛྲོད་དོ། །

སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་སྤྱིང་རྗེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
བསྐྱེད་ལ། འདི་སྐད་ཅེས། རོ་མཆར་ཆེན་པོ་གངས་མེད་ཅིང་བསམ་གྱིས་མི་བྲབ་པ་དང་
ལྷན་པའི་སངས་རྒྱས་བཙུན་འདས་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་ཕྱག་འཆལ་ཞིང་སྐྱབས་སུ་
མཆིའོ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདག་ལ་དགོངས་སུ་གསོལ། །བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་དགོན་ཅོག་གསུམ་ཀྱི་རྟེན་རབ་ཏུ་གནས་པར་བགྱི་བས་དེའི་མཐུས་བདག་
གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་(༩ན)ཅད་ཀྱི་དབྱུགས་དབྱུང་རོ། །འཁོར་བའི་གཙོང་རོང་ཆེན་
པོ་ལས་བསྐྱལ་བར་བགྱིདོ། །པས་ཀྱི་རྒྱལ་བ་བདུད་དང་ལོག་འདྲེན་ཐམས་ཅད་པམ་པར་
བགྱིདོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀྱི་འཆམས་སྦྱར་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་
རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་གསལ་བར་བགྱིདོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ང་རྒྱལ་ཀྱི་རི་བོ་སྟེ་ལ་
བར་བགྱིདོ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་ལྷན་ཤིང་ཅད་ནས་གཅད་དོ། །འཆི་བདག་གི་
ཉི་མ་བྱེ་མར་བཞག་གོ། །མ་རིག་པའི་ཕུན་པ་བསལ་བར་བགྱིདོ། །མ་དད་པ་དང་། ཕྱི་རོལ་
པ་དག་དང་། ལྷ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་དག་ཡང་དག་པའི་ལྷ་བ་ལ་གཟུང་ཅིང་དད་པར་བསྐྱར་
རོ། །ལས་ཀྱི་ཆུ་བོ་བསྐྱོག་པར་བགྱིདོ། །སྤིད་པའི་རྒྱ་མཚོ་བསྐྱམས་པར་བགྱིདོ། །ཆོས་

གི་སྟོན་མེ་སྤར་བར་བགྱིད། །བྱང་ཆུབ་གི་ལས་བསྟན་པར་བགྱིད། །བཟོད་པ་དང་དེས་པ་
ལ་གཟུང་དོ། །བསམ་གཏན་གི་བདེ་བ་ཆེར་སྦུལ་རྟོ། །འདོད་ཆགས་གི་མེ་དབུང་ཞི་བར་
བགྱིད། །ཞེ་སྤང་གི་མཆོན་ཆོན་པོ་གཞོམ་པར་བགྱིད། །བདེན་པ་ལ་གཟུང་དོ། །ཕྱག་དོག་
གི་ཚུབ་མ་ཞི་བར་བགྱིད། །སེར་སྤེལ་མདུད་པ་དགྲོལ་བར་བགྱིད། །སྤྱག་བསྐྱེད་ཐམས་
ཅད་ཞི་བར་བགྱིད། །འཛིགས་པ་མ་མཆིས་པ་དང་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་བྱོང་བྱེད་ཏུ་འཇུག་ཅིང་
གནས་པར་བགྱིད། །དེ་བས་ན་བདག་ལ་ལས་གི་དངོས་གྲུབ་གི་མཆོག་བསྦྱུལ་ཞིང་གནང་
བར་མཛད་ཏུ་གསོལ། ཞེས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བརྗོད་ཅིང་མེ་རྟོག་འཛོར་རོ། །

དེ་ནས་རྟེན་བསྐྱེད་པ་ནི། །ལས་བྱམ་གི་ཆུས་རྟེན་ལ་གཏོར་ལ། །རང་རང་གི་ལས་
སྤྱགས་ཀྱིས་བསངས། (༤བ)སྤྱ་བྱ་བས་སྟོང་པར་སྦྱངས། སྟོང་པའི་རང་ལས། གསུང་རབ་
གི་པོ་ཏི་རྣམས་པད་ཉིའི་སྟེང་དུ་སྤྱིལས་བསྒྲུ་ཚུས་མཆོན་པ་ལས་འོད་དཔག་མེད་དམར་པོ་
བསྒྲུ་དང་བྲིལ་བུ་འཛིན་པ་རང་འབྲའི་ཡུམ་གོས་དཀར་མོས་འཁྱུད་པ་དང་མཆོད་རྟེན་དང་
གཙུག་ལག་ཁང་དང་ཁང་བཟང་སོགས་པད་ཆེའི་སྟེང་དུ་སྤྱིལས་འཁོར་ལོ་སྤྱི་གིས་མཆོན་
པ་ལས་རྣམས་སྤང་དཀར་པོ་འཁོར་ལོ་དང་བྲིལ་བུ་འཛིན་པ་དང་རང་འབྲའི་ཡུམ་སྤྱན་མས་
འཁྱུད་པར་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལས་གཟུགས་བརྟན་ཏུ་ཤར་བའི་གསུང་རབ་གི་ཡིག་འབྲུ་
དང་མཆོད་རྟེན་སོགས་སུ་རིམ་པ་ལྟར་གྱུར་པར་བསྐྱེད་པའམ། ཡང་ན་དཀྱིལ་འཁོར་གང་
ལ་བརྟེན་པའི་སྐབས་དང་སྤྱར་བའི་གསུང་དང་སྐྱོད་རྗེར་བསྐྱེད་ཀྱང་བྱུང་རོ། །སྤྱི་གཟུགས་
རྣམས་རབ་ཏུ་གནས་བྱའི་ལྷ་དེ་དང་དེར་བསྐྱེད་པའམ། ཐམས་ཅད་རྗེ་རྗེ་འཆང་ངམ། དཀྱིལ་
འཁོར་རང་རང་གི་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་པ་སོགས་རྗེ་ལྟར་འདོད་པ་བྲ། གདན་ལ་རྟེན་གཞག་ཚུ་
བཞི་དབུལ་བ་ནི། རབ་ཏུ་གནས་བྱའི་རྟེན་རྣམས་ཁྱས་དཀྱིལ་གི་སྟེང་དུ་དངོས་སུ་བཞག་
པའམ་བཞག་པར་མོས་ལ། ཨོ་སྐྱ་ཏ་ལྷ་ག་ཏ་ཨཱྀ་བྱ་ང་མེ་ལྷ་ས་སུ་བྱ་སྤྱ་ར་ཏ་ས་མ་ཡ་
ཤེ་ཡེ་སྟེ། ཞེས་པས་མཆོད་ཡོན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཨཱྀ་གི་གནས་སུ་སྤྱི་དང་། ཨཱཱ་མ་

ཁི་དང་། རྟོག་ཁྱི་སྐྱར་ལ་རིམ་པ་བཞིན་ཞབས་བསིལ། ཞལ་བསིལ། བསང་གཏོར་རྣམས་
དབུལ་ལོ། །

གཉིས་པ་སྐྱར་བའི་རིམ་པ་ལ། སྟོམ་ནི། གཏོར་མ་ཡུངས་ཚུ་ཁམ་སོར་ལྷ། །ཟན་
ཆངས་རས་ཀྱིས་བྱབས་ནས་ནི། །ཉེ་རིག་མཆོད་བདུག་སྐྱར་བའོ། །ཞེས་པ་ལྟར་ལས།
(༥༣)ཐོག་མར་ཁོ་བོ་སྐྱོན་བྱང་བ་ནི། རྩྱ། ཡེ་ཤེས་བསྐྱལ་བའི་མེ་ལྟར་འབར་བའི་འོད། །མ་
རིག་འདོད་པའི་ཐུན་ཁམས་ཐམས་ཅད་སྟེག །ཞེ་སྤང་གཤེན་རྗེའི་འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་
འཛོམས། །དབའ་བོ་ཆེན་པོ་དབའ་མཆོན་སྟག་ལྷགས་ཅན། །ལོག་འབྲེན་སྟོན་པོའི་མཐའ་
གཞོན་དག་འདུལ་བ། །རིག་པའི་རྒྱལ་པོ་ཁོ་བོ་བཞུགས་སོ་འཆོལ། །ལོག་འབྲེན་གདུལ་བའི་
སྤང་བྱ་སྐྱོན་འབྲེན་ན། །འགོ་བའི་དོན་བྱ་མཆོད་ཀྱིས་གཤེགས་སུ་གསོལ། །རང་གི་ཐུགས་
ཀའི་རྩྱ་ལས་འོད་འཕྲོས། །ཁོ་བོའི་ཆོགས་ཐམས་ཅད་སྐྱོན་བྱངས། མདུན་གྱི་ནམ་མཁར་
བཞུགས་པར་གྱུར། །ཨོ་བཟླ་མདུ་གོ་རྩ་རྩ་ཐོས་པ་རི་ལྟར་ཨ་རྩྱ་བྱ་ཐོ་མེ་ལྷ་ས་སུ་བྱ་སྤྱར་
ཁ་ས་མ་ཡ་ཤི་ཡེ་རྩྱ། ཞེས་མཆོད་ཡོན་དང་། དེ་བཞིན་བྱ་ཞབས་བསིལ་ནས་རོལ་མོའི་བར་
ཀྱིས་མཆོད། རྩྱ། ཆོས་ཉིད་སྟོང་པ་གཉིས་མེད་ངང་ཉིད་ལས། །འཛིག་རྟེན་སྟོང་པའི་ཚུལ་
ཡང་མི་སྟོང་ཞིང་། །ཐབས་ལ་མཁས་པས་འཛིགས་བྱེད་སྐྱར་སྟོན་པ། །ཁོ་ཆེན་འབར་བའི་
ཆོགས་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །ཡེ་ཤེས་ཞི་བའི་ངང་ལས་མ་གཡོས་ཀྱང་། །སྐྱེ་ཡི་ཆ་ལུགས་བ་
བྱེད་རིམ་སྟབས་ཅན། །གསུང་གི་ང་རོ་འབྲུག་སྟོང་ལྷིང་བའི་སྤྱུལ། །མ་ལུས་དབང་བྱ་སྐྱོད་
ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །ལྷག་པའི་ཡེ་ཤེས་རོལ་པ་སྟོན་མཛད་ཅིང་། །སྟེགས་པའི་མཆོན་ཆ་སྟ་
ཆོགས་ཕྱག་ན་བསྐྱམས། །ཉོན་མོངས་བྱ་ཆེན་ཅད་ནས་འཛོམས་མཛད་པ། །སྐྱེལ་གདུག་
རྒྱན་ཀྱིས་བརྒྱན་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །བསྐྱལ་བའི་མེ་ལྟར་འབར་བའི་སྟོང་དཀྱིལ་ན། །དབའ་
བོའི་སྐྱངས་ཐབས་བརྒྱུད་བསྐྱམས་ཚུལ་བྱ་བཞུགས། །(༥༤)ཉི་མེ་འབར་བའི་སྐྱོན་གྱི་སྤང་
མིག་གིས། །བགེགས་དབུང་སྟེག་པར་མཛད་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །གཏུམ་ཆེན་དུས་མཐའི་

མེ་ལྷར་གཟི་བརྟེན་འབར། །སྟོག་སྟོང་འགྲུ་འབྲེའི་ཁོ་གཉེར་མཆེ་བ་གཅིགས། །རམ་པའི་ར་
རོ་འབྲུག་སྐྱ་སྟོང་བཞེན་སྟོག་ཁོ་རྒྱལ་བགེགས་ཆོགས་འདུལ་ལ་བྱག་འཆལ་བསྟོད། །རྩྱ་
འཇིགས་པའི་རྩྱ་རེས་སྟོག་ཅིང་། །བགེགས་རྣམས་མ་ལུས་འདུལ་བ་ཡི། །དངོས་གྲུབ་
མ་ལུས་སྟོལ་བའི་ལྷ། །བགེགས་ཀྱི་དག་ལ་བྱག་འཆལ་བསྟོད། །ཅེས་བསྟོད་ལ། གཏོར་
མ་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཏེ། རང་གི་ཐུགས་ཀའི་རྩྱ་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས་པས་རབ་རྩ་གནས་
པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པར་ཅོམ་པའི་བགེགས་རྣམས་བཀྱག་པར་གྱུར། ཨོ་སྐྱ་བེསྐྱ་ན་
མཆོས་ཐ་ཏ་ཐ་གཏོ་བྱུ་བེ་ཤ་ཐུ་ཁ་བྱུ་མཐ་ཐུད་ཁི་ཐུ་ཏ་ག་ཏེ་ཐུ་ར་ཏ་ཨི་མི་ག་ག་ཁི་བ་ཨོ་
ཏ་ཡེ་སྐྱ་ན། ཞེས་པ་གསུམ་གྱིས་བསྟོས་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བདེན་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་བདེན་
པ་དང་། དག་འདུན་གྱི་བདེན་པ་དང་། རྩེ་བཙུན་སྐྱ་མ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་བདེན་པ་དང་། དེ་
བཞེན་གཤེགས་པ་དང་རྟོ་རྩེ་དང་རིན་པོ་ཆེ་དང་བསྐྱ་དང་ལས་ཀྱི་རིགས་སུ་གྱུར་བ་ཐམས་
ཅད་དང་། སྟོང་པོ་དང་བྱག་རྒྱ་དང་གསང་སྤགས་དང་རིག་སྤགས་ཀྱི་ལྷའི་བྱེད་པར་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་བདེན་པ་དང་། དཔལ་མགོན་དམ་པའི་ཆོས་སྟོང་བའི་སྲུང་མ་རྣམས་ཀྱི་བདེན་པ་
དང་། བདེན་པའི་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཀྱིས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་
ཉེན་རབ་རྩ་གནས་པར་བྱེད་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པར་ཅོམ་པའི་བགེགས་ཀྱི་ཆོགས་གང་
ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་མཆོད་སྦྱིན་གྱི་གཏོར་མ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འདིས་ཆོམ་པར་གྱིས་ལ་ཞི་བའི་
(༤ན)སེམས་དང་ལྡན་པས་རང་རང་གི་གནས་སུ་སོང་ཞིག །གལ་ཏེ་མི་འགོ་ན་ཁོ་བོའི་
ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྟོ་རྩེ་མེ་རབ་རྩ་འབར་བས་མགོ་བོ་རྣམ་པ་བརྒྱར་འགས་པར་འགྱུར་རོ། །ཨོ་
སྐྱ་ནི་སྐྱ་རྩྱ་། གྱི་རྩྱ་གྱི་རྩྱ་། གྱི་རྩྱ་པ་ཡ་གྱི་རྩྱ་པ་ཡ་རྩྱ་། ལྷ་ན་ཡ་ཏོ་རྩྱ་ག་རྩྱ་ན་བེའུ་རྩྱ་རྩྱ་
རྩྱ་པལ། ཅེས་བྱག་རྩྱ་བརྟེན་ལ་གཏོར་མ་ཉེན་ལ་བྱིར་བསྐྱོར་ནས་བྱི་རོལ་རྩྱ་དོར་ཞིང་། ལྷ་
ལྷལ་གྱིས་བདུག །ཡུངས་དཀར་གྱིས་བྲབ། ཆོམ་རམ་དང་རོལ་མའི་སྐྱ་བྱག་རྩྱ་བྲས་པས།
ཁོ་བོའི་ཆོགས་ཀྱིས་བགེགས་རྣམས་ཆར་བཅད་པར་བསམ། དེ་ནས་ཡུངས་དཀར་དང་།

མཉུན་ཁམས་པོ་དཀར་པོ། དུར་བའི་མུ་གུ་དང་བཅས་པའི་བ་གཅིད་ཆངས་བྱ། ཟན་ཆངས་
དང་སེང་རས་རྣམས་ལ་རྩྱུ་ལན་བདུན་བརྒྱས་ལ། རོག་མར་ཡུངས་དཀར་ལག་བ་གཡས་
གཡོན་གྱི་ཁྱུ་ལྔ་གིས་བཟུང་ནས། ལན་གཉིས་གཡོན་དུ་བསྐྱོར་ཞིང་། །ཨོ་སར་སྤྲ་པི་
ད་ཏ་ན་བརྒྱ་ལ་བརྒྱ་ས་རྩ་སྤྲ་སར་སྤྲ་པི་ད་ཏ་སྤྲ། ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། མེད་ནང་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་གཡས་སུ་བསྐྱོར་ནས་ཀྱང་དོར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་མཉུན་སེང་རས་ཀྱི་བར་རྣམས་
གཡོན་དང་གཡས་སུ་བསྐྱོར་ནས་བྱབས་ཏེ་དོར་རོ། །འོན་ཀྱང་ཁམས་པོར་མིན་ཆད་མེར་
མི་དོར་ཞིང་། ཁམས་པོར་ནས་སེང་རས་ཀྱི་བར་དུག་པོ་རྣམས་རེ་རེ་ཡང་བཞི་བཞི་ཆང་བར་
བྱའོ། །དེ་ནས་ལག་བ་གཡོན་པར་མཉུན་གཅིང་བཟུང་། གཡས་པའི་གུང་མོ་དང་སྤྱན་ལག་གིས་
མཉུན་ཁམས་ཏེ་རྟེན་རྣམས་ཀྱི་ཁ་རྩ་བ་མིག་སྤྲ་ཁ་ལག་ལྟེ་བ་མགོ་རྣམས་སུ་དངོས་སུ་འཕམ། མེ་
ལོང་ལ་གཟུགས་བརྒྱན་ཤར་བ་ལ་ཉེ་རེག་བྱའོ། །དེ་ནས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་གཙོ་བོའི་(༤བ)
སྤགས་བརྗོད་ཅིང་། རྟེན་རྣམས་ཀྱི་སྤགས་ཀར་བྲི་དབུལ་མེ་ཏོག་མདུན་དུ་མཆོད་ཡོན་དབུལ།
མར་མེས་བསྐྱོར་བཞིན་པ་དང་། ཨོ་བརྒྱ་ཨ་མེ་ཏ་ཀྱུར་ལེ་ཏ་ན་ཏ་ན་རྩྱུ་པལ། ཅེས་བ་དང་རྩྱུ་
ལན་བདུན་བརྒྱས་པའི་མར་དང་བཅས་པའི་སྤྱོས་དཀར་གྱིས་བདུག་པར་བྱའོ། །དེ་རྣམས་
ནི་སྤྱང་བའི་རིམ་པའོ། །

གསུམ་པ་ཁྱུས་ཀྱི་རིམ་པ་ལ་སྤྱོད་ནི། སྤྱན་གསལ་བདུད་ཅི་བ་བྱུང་མཉུན། །ཤིང་ལྷན་
འབྲུ་མར་སྐྱུ་བྱ་བ། །ཡུང་བ་བྲི་ལྷའི་བྲེ་མ་རྣམས། །དུར་སྤོན་པེར་གྱིས་བྱགས་ནས་སྤྱ། །ལྷ་
རྣམས་སྤྱན་བྱང་བཟ་ཤིས་སྤྱ། །སྤོན་བྱས་ལྷ་ཡི་བྱམ་པའི་ཆུས། །བཟུ་དབྱི་བྲི་དང་གོས་
རྒྱན་ཁྱས། །ཞེས་བ་ལྷར་ལས། རོག་མར་སྤྱན་གསལ་ནི། སྤྱོས་པ་ལ་དགའ་ན་ཁྱས་བྱམ་
ལག་རྩ་རོགས། ཐམས་ཅད་འགྲེང་སྟེ་བྱ་བའམ། འདུག་ནས་ཀྱང་བྱང་སྟེ། མགོན་གཅིག་རྩ།
བཙུམ་ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཙུམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་
རྒྱས་རེག་པ་དང་ཞབས་སུ་ལྷན་པ། བདེ་བར་གཤེགས་པ། འཇིག་རྟེན་མཁའ་པ་སྤྱེས་

བྱ་འདུལ་བའི་ཁ་ལོ་སྐྱར་བ་སྒྲ་ན་མེད་པ། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་
ལ་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་ཁྱས་འདི་གསོལ་བར་བགྱིའོ། །ནག་པོ་པས་མཛད་པ་
ལས། དེ་པོ་ལྟར་ན་མཛེས་པ་ཡི། །ཡོན་ཏན་དམ་པའི་རྒྱན་ལྡན་པ། །མཆོད་གནས་རིན་
ཅེན་འདི་དག་ལ། །བདག་གིས་ཁྱས་འདི་གསོལ་བར་བགྱི། །མ་རིག་འཛེམས་པའི་ཉི་མ་
སྟེ། །སྲིད་པའི་ནད་ནི་སེལ་བའི་སྒྲན། །དམ་ཚོས་རིན་ཅེན་འདི་དག་ལ། །བདག་གིས་
ཁྱས་འདི་གསོལ་བར་བགྱི། །ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཡི་བདག་ཉིད་ཅན། །མཆོག་གི་ཡོན་(ལྔ)ཏན་
གཟུགས་ཅན་གྱི། །མཆོད་རྟེན་རིན་ཅེན་འདི་དག་ལ། །བདག་གིས་ཁྱས་འདི་གསོལ་བར་
བགྱི། །བསྐྱལ་བའི་མཐའ་ཡི་དངོས་འཛེམས་པ། །འཛིགས་བྱེད་མེ་ཡི་ཆ་བྱད་ཅན། །མགོན་
པོ་སྟོང་རྗེའི་སྟོབས་ལྡན་པ། །བདག་གིས་ཁྱས་འདི་གསོལ་བར་བགྱི། །མཆོག་ཏུ་ཆོས་ཞིང་
སྐལ་བ་བཟང་། །དམ་པའི་བདུད་ཅི་མཛེས་ཆ་བྱད། །དཔལ་ལྡན་སྒྲ་མའི་སྐུ་འདི་ལ། །བདག་
གིས་ཁྱས་འདི་གསོལ་བར་བགྱི། །གདུལ་བྱའི་སེམས་ཅན་གང་དག་ལ། །རྒྱལ་བའི་སྐུ་སྐུ་
མང་པོ་ཡི། །ཆ་བྱད་ལྷ་ཡི་རྣམ་པ་ནི། །སྟོང་རྗེ་ཡིས་ནི་ངེས་གང་བ། །རྟག་ཏུ་པན་དང་བདེ་
མཛད་པའི། །མཆོག་ཏུ་དུལ་བ་དེ་དག་ལ། །བདག་གིས་ཁྱས་འདི་གསོལ་བར་བགྱི། །སངས་
རྒྱུ་གཟུགས་བརྟན་གནས་དང་ནི། །སྟོབ་པའི་དགེ་འདུན་གནས་ཀྱི་ས། །གཙུག་ལག་ཁང་
དང་གནས་གཞན་ལ། །བདག་གིས་ཁྱས་འདི་གསོལ་བར་བགྱི། །ཞེས་དབྱངས་དང་བཅས་
པ་སོགས་ཅི་ལྟར་རིགས་པར་བཛྲོད། །

དེ་ནས་ཞོ་འོ་མ་མར་སྐྱང་ཅི་ཀ་ར་ཉེ་བདུད་ཅི་ལྷ། བའི་འོ་མ་ཞོ་མར་གཅི་བ་ཚུ་སྟེ་བ་
བྱང་ལ། ཅུ་གྲོ་ན། ལུ་འྲི་ལྷ་ར། པ་ལ་ལ། །པི་པ་ལ། ལྟན་རྟ་སྐྱ་བྱ་སྟེ་འོ་མ་ཅན་གྱི་ཤིང་ལ།
ཞེས་བཤད་ཀྱང་། མ་རྟེན་ན་འོ་མ་ཅན་གྱི་ཤིང་ཅི་ལྟར་རིགས་པའི་བྱེ་མ་དང་ཅན་དན་དཀར་
དམར་གྱུར་གྱུ་ཨ་ཀ་ར། ལྟན་ཐི་ཀ་སྟེ་ལྷའམ། གྱུར་གྱུ་ཨ་ཀ་ར་སྐྱ་ཅི་ག་བྱར་ཅན་དན་
སྟེ་བྱི་ལྷའི་བྱེ་མ་རྣམས་མཁར་བའི་སྟོན་དུ་སྐྱར་བ་ལ་ལས་ཐམས་ཅད་པ་དང་རྩྱི་ལན་བདུན་

བརྒྱ་བར་ཡང་བཤད། དེ་ནས་དྲུང་བའི་མིར་གྱིས་སྒྲངས་ལ། ཨོ་སར་(༧༧)ཏ་ལ་ཏ་ཀྲ་
ཡ་བེ་ཤོ་རྩ་ན་ཡེ་སྤྲུ། ཨོ་རྩྱི་རྩྱི་རྩྱི་ལྷོ་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་སྐྱུ་གཟུགས་དངོས་སམ། མེ་ལོང་
ལ་གཟུགས་བརྟན་ཤར་བ་ལ་བྱུང་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་དྲི་ཞིམ་པོའི་འབྲུ་མར་དང་། སྐྱུ་རུ་རའི་
ཁྲེ་མས་ཀྱང་བྱུག་གོ།

དེ་ནས་ལྷ་རྣམས་སྐྱུན་བྲང་བ་ནི། རང་གི་སྤྱུགས་ཀའི་རྩྱི་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས། གཤེགས་
བ་དང་གཤེགས་མ་སེམས་དབའ་དང་སེམས་མ་ཁོ་བོ་དང་ཁོ་མོའི་ཆོགས་མདུན་གྱི་རྣམ་
མཁར་སྐྱུན་བྲངས། དེ་བཞིན་གཤེགས་བ་རྣམས་ཀྱིས་དབང་བསྐྱར་བའི་དགོངས་བ་མཛད།
སྐྱུན་མ་ལ་སོགས་པའི་ལྷ་མོ་རྣམས་ཀྱིས་བདུད་རྩིས་གང་བའི་བྲུམ་བ་དཀར་པོས་དབང་
བསྐྱར། གཟུགས་རྩོ་རྩེ་མ་ལ་སོགས་པས་ཤིས་བ་བརྗོད། ཁོ་བོ་རྣམས་ཕྱོགས་མཚམས་
སུ་འཁོད་ནས་བགཤགས་བསྐྱད་པར་གྱུར་པར་བསམས་ལ།

བཟ་ཤིས་ཀྱི་སྤྱི་ནི། བཟ་ཤིས་གང་ཞིག་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་སྤྱིང་ལ་གནས། །ཀུན་
གྱི་བདག་ཉིད་དམ་པའི་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ནི་རྩེ། །མ་ལུས་སེམས་ཅན་སྦྱེད་བྱེད་བདེ་བ་ཆེན་
པོ་སྟེ། །བཟ་ཤིས་དེས་ནི་དེ་རིང་བྱེད་ལ་དབང་རབ་བསྐྱར། །བཟ་ཤིས་གང་ཞིག་མ་ལུས་
རྩོ་རྩེའི་རིགས་དང་ལྡན། །སྤང་བས་ཟེལ་མནན་སྦྱེ་བོ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བྱེད་པ། །མི་བསྦྱོང་
མགོན་པོ་ཞེས་བྱར་མཚན་གསོལ་དེ་ཡི་ནི། །བཟ་ཤིས་དེས་ནི་དེ་རིང་བྱེད་ལ་དབང་རབ་
བསྐྱར། །བཟ་ཤིས་གང་ཞིག་མཐའ་དག་འཁོར་ལོའི་རིགས་དང་ལྡན། །རྣམ་པར་སྤང་མཛད་
འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་རྟག་འཕྲོག་ཅིང་། །ཚོངས་བ་ཟེལ་མནན་སྦྱེ་བོ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་མཛད་
པ། །བཟ་ཤིས་དེས་ནི་དེ་རིང་བྱེད་ལ་དབང་རབ་(༡ན)བསྐྱར། །བཟ་ཤིས་གང་ཞིག་མ་ལུས་
རིན་ཅེན་རིགས་དང་ལྡན། །པོངས་པའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ཡོངས་སུ་གྲོལ་བར་རབ་བརྩོན་ཞིང་།
ཁེངས་པས་ཟེལ་མནན་འཕྲོ་བ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་མཛད་པ། །བཟ་ཤིས་དེས་ནི་དེ་རིང་བྱེད་
ལ་དབང་རབ་བསྐྱར། །བཟ་ཤིས་གང་ཞིག་མ་ལུས་བསྐྱེད་རིགས་དང་ལྡན། །འཛིག་རྟེན་

དབང་ཕྱག་སྲིད་པའི་བྱ་བ་འཛོམས་པ་པོ། །ཆགས་པས་བྲིས་མཁན་སྟེ་བོ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་
མཛད་པ། །བཟ་ཤིས་དེས་ནི་དེ་རིང་བྲིད་ལ་དབང་རབ་བསྐྱར། །བཟ་ཤིས་གང་ཞིག་མ་
ལུས་ལས་ཀྱི་རིགས་དང་ལྡན། །བཙེ་བའི་བདག་ཉིད་ལོག་པར་ལྟ་བུ་བཅས་པར་སྤྱོད་། །དེ་
སྤྱོད་ཐབས་སྟོན་དེ་ནི་ཀུན་ནས་སེལ་མཛད་པ། །བཟ་ཤིས་དེས་ནི་དེ་རིང་བྲིད་ལ་དབང་
རབ་བསྐྱར། །ཞེས་པ་སྟོན་དུ་བཏང་སྟེ། །རི་ལྟར་བལྟམས་པ་ཙམ་གྱིས་ནི། །ལྟ་ནམས་གྱིས་
ནི་ཁྱས་གསོལ་ལྟར། །ལྟ་ཡི་ཚུ་ནི་དག་པ་ཡིས། །དེ་བཞིན་བདག་གིས་ཁྱས་བགྱེད། །ཞི་
སམ་ཏ་ལྟ་ཏ་ཨ་རྟེ་ཀ་ཏ་ས་མ་ཡ་བྲི་ཡེ་རྩྱ། །ཞེས་དང་། །ཞི་ལྟ་བུ་ས་ཏུ་རྩྱ་རྩྱ་སྟོན། །ཞེས་
བཛྲ་ཅིང་མེ་ལོང་ལ་གཟུགས་བརྟན་ཤར་བ་ལ་བཟ། །སྤྱགས་གཉིས་ལོག་མ་ནམས་ལའང་
འགྲེ། །བྲིད་ནི་སྦྱོན་པའི་རང་བཞིན་ཚུས། །སེར་སྒྲེའི་དྲི་མ་སྤྱོད་མཛད་ཅིང་། །གཏོང་བ་དྲི་
ཡིས་ལེགས་བསྟོས་པ། །ཁྱས་ལེགས་མཛད་ལ་ཕྱག་འཆལ་འདུད། །བྲིད་ནི་ཚུལ་བྲིམས་རང་
བཞིན་ཚུས། །བྲིམས་འཆལ་དྲི་མ་སྤྱོད་མཛད་ཅིང་། །ཚུལ་བྲིམས་དྲི་ཡིས་ལེགས་བསྟོས་པ།
ཁྱས་ལེགས་མཛད་ལ་ཕྱག་འཆལ་འདུད། །བྲིད་(འབ)ནི་བཟོད་པའི་རང་བཞིན་ཚུས། །ཞེ་
སྤང་དྲི་མ་སྤྱོད་མཛད་ཅིང་། །བྲམས་པ་དྲི་ཡིས་ལེགས་བསྟོས་པ། །ཁྱས་ལེགས་མཛད་
ལ་ཕྱག་འཆལ་འདུད། །བྲིད་ནི་བཙོན་འགྲུས་རང་བཞིན་ཚུས། །ལེ་ལོའི་དྲི་མ་སྤྱོད་མཛད་
ཅིང་། །བཙོན་འགྲུས་དྲི་ཡིས་ལེགས་བསྟོས་པ། །ཁྱས་ལེགས་མཛད་ལ་ཕྱག་འཆལ་འདུད།
བྲིད་ནི་བསམ་གཏན་རང་བཞིན་ཚུས། །ནམ་གཡང་དྲི་མ་སྤྱོད་མཛད་ཅིང་། །ཉིང་འཛིན་དྲི་
ཡིས་ལེགས་བསྟོས་པ། །ཁྱས་ལེགས་མཛད་ལ་ཕྱག་འཆལ་འདུད། །བྲིད་ནི་ཤེས་རབ་རང་
བཞིན་ཚུས། །ཤེས་འཆལ་དྲི་མ་སྤྱོད་མཛད་ཅིང་། །ཡེ་ཤེས་དྲི་ཡིས་ལེགས་བསྟོས་པ།
ཁྱས་ལེགས་མཛད་ལ་ཕྱག་འཆལ་འདུད། །ཚུ་བོ་བྱག་གིས་ཁྱས་བྲས་པས། །དྲི་མ་ནམ་
བྱག་སྤྱོད་མཛད་པ། །རྒྱ་ཆེན་ཡོན་ཏན་བྱག་ལྡན་པ། །ཁྱས་ལེགས་མཛད་ལ་ཕྱག་འཆལ་
འདུད། །ཞེས་པ་ནམས་དང་། །གང་ལ་ཉེས་པ་མི་མངའ་ཞིང་། །ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་དང་

ལྷན་པ། །སངས་རྒྱས་དེ་ལ་ཐར་དོན་དུ། །དང་བས་བདག་གིས་ཁྱས་གསོལ་ལོ། །ཞེས་
ཁྱས་བྲ། དེ་ནས། སྐྱེ་མཆོག་ནམ་དག་བལྟ་བས་མི་ངོམས་ལ། །ངོ་མཆར་སྐྱོན་བྲལ་མཁའ་
དཀྱིལ་ཉི་གསལ་འདྲ། །ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ལ་དྲི་མ་མི་མངའ་ཡང་། །སྲིད་ལྷ་བཀྱར་སྟེ་རིམ་གྱི་
ཚུལ་ཅམ་དུ། །ཅུ་གཙང་སྟོན་སྟོས་འོ་མ་འདག་ཆལ་ཅུས། །འགྲོ་བའི་ལུས་སེམས་སྤྱག་
བསྐལ་ནད་བསལ་ཏེ། །ཉེས་པའི་སྐྱོན་བྲལ་འགྲོ་བའི་ཡིད་འོང་བའི། །དམ་པའི་སྐྱེ་མཆོག་
བདག་གིས་ཐོབ་པར་ཤོག །ཅེས་བརྗོད།

སྐྱེ་དབྱི་བ་ནི། དེ་དག་སྐྱེ་ལ་མཚུངས་པ་མེད་པའི་གོས། །གཙང་ལ་དྲི་རབ་བསྐྱོས་པས་
སྐྱེ་དབྱི་འོ། །((༤༥)ཨི་རྩུ་རྩུ་རྩུ་ལྷོ་ཨི་སྐ་ཏ་ཐ་ག་ཏ་ཀྲ་ཡ་བི་ཤོ་རྩ་ན་ཡེ་སྤྲ། ཞེས་བརྗོད་
ཅིང་། དེགས་ལྷའི་ས་བོན་བཀོད་པའི་རས་ཀྱིས་དབྱི་འོ། །དེ་ནས། བདེ་གཤེགས་སྐྱེ་གསུམ་
མཆོན་དང་དཔེ་མངའ་ཡང་། །འགྲོ་བའི་དོན་དུ་གཟུགས་སྐྱེ་ཅིར་ཡང་གདལ། །རིན་ཅེན་
དབྱིག་ལྟར་ཉེས་པའི་སྐྱོན་བྲལ་ཡང་། །འཇིག་རྟེན་སྲིད་ལྷ་གྲས་པའི་ཚུལ་ཅམ་དུ། །སྲིག་
མེད་རྒྱལ་བ་ནམས་ཀྱིས་རབ་བསྐལས་པའི། །རས་མཆོག་འདི་ཡིས་རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་བྱིས་
པས། །ཉོན་མོངས་དུག་གསུམ་སྤྱིབ་པ་ཀུན་བྱང་ནས། །སྐྱེ་གསུམ་ངང་དུ་བདག་ཅག་འགྱུར་
བར་ཤོག །ཅེས་བརྗོད་ཅིང་། ཁྱས་གསོལ་བའི་སྐྱབས་སུ་ཅི་རིགས་པར་ངོལ་མའི་སྐྱེ་
བྲའོ། །སྟོང་གསུམ་ཀུན་དུ་དྲི་དང་ལྷང་བ་ཡི། །དྲི་མཆོག་ནམས་ཀྱིས་སྤྱབ་དབང་ནམས་ཀྱི་
སྐྱེ། །གསེར་སྤྱངས་བཙོ་མ་བྱི་དོར་བྲས་པ་ལྟར། །འོད་ཆགས་འབར་བ་དེ་དག་བྱུག་པར་
བཟྱ། །ཨི་བརྗོད་གཞེ་སྤྲ། ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། །དྲི་བཟང་པོས་བྱུགས། དེ་ནས་ན་བཟའ་དང་
རྒྱན་དབུལ་བ་ནི། སྐྱེ་ཆོགས་དབང་པོའི་གཞུ་ལྟར་རབ་བཟྱ་ཞིང་། །གང་ལ་རེག་ན་བདེ་
བའི་རྒྱར་འགྱུར་བའི། །གོས་བཟང་རིན་ཆེན་བདག་སྟོ་སྤྱང་བྱིར་དབུལ། །བཟོད་པ་དམ་
པའི་གོས་ཀྱིས་བརྒྱན་པར་ཤོག ། ཨི་བརྗོད་མཐུ་ཡེ་ལྷོ་རྩུ་སྤྲ། ཞེས་ན་བཟའ་དང་། །བདེ་
གཤེགས་སྐྱེ་མཆོག་མཆོན་དང་དཔེ་བྱད་དང་། །རིན་ཅེན་འོད་ཆགས་འབར་བས་སྐྱེ་བརྒྱན་

ཅིང་། །བྱང་ཚུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱན་གྱིས་མཛེས་ལགས་ཀྱང་། །འཛིག་རྟེན་བཀྱར་སྟེ་རིམ་གྱིི་
ཚུལ་ཅམ་དུ། །རིན་ཅེན་(ལའ)ཐེང་བ་སེ་མོ་དོ་ཤལ་དང་། །རྒྱན་གྱི་དམ་པ་བྱང་པར་མཆོག་
ལུལ་བས། །བྱང་ཚུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱན་དང་ལྷན་གྱུར་ནས། །ཁྲ་མེད་ཐེག་པ་མཆོག་ལ་སྟོད་
པར་ཤོག། །ཨོ་བཟླ་ཨ་ལྟོ་ར་ཕ་བུ་ཤ་ཁྱེ་སྒྲུ། །ཞེས་རྒྱན་དབུལ་ལོ། །

གཉིས་པ་དངོས་གཞི་ལ། །སྒྲིམ་ནི། །མིག་དང་སྐྱ་སོགས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ། །ཡེ་ཤེས་
སྐྱོན་བྱངས་མཆོད་ནས་ནི། །གསོལ་གདབ་དམ་ཆོག་པ་ལ་གཞུག། །དབང་ལྷ་སྐྱོན་བྱངས་
མཆོད་ནས་ནི། །དབང་བསྐྱར་རིགས་བདག་གིས་རྒྱས་གདབ། །མཆོད་བསྟོད་གོས་རྒྱན་
མེ་ལོང་བསྟན། །སྐྱོན་སྟེག་དབུལ་ཞིང་སྐྱོན་དབྱེ་སོགས། །ཞལ་བསེལ་མཆོད་ཡོན་སོ་ཅི་
དབུལ། །དམ་བསྐྱགས་ནས་ནི་གཞུགས་བསྐྱར་བྱ། །ཞེས་པ་ལྟར་ལས། །དང་པོ་མིག་དང་
སྐྱ་སོགས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་པ་ནི། །ལྷ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་པོར་ཨོ་ལས་བྱུང་བའི་རྩ་བའི་དགྱིལ་
འཁོར་གྱི་སྟེང་དུ་ཨོ་དཀར་པོ། །མགྱིན་པར་ལྷ་ལས་བྱུང་བའི་བརྒྱ་དམར་པོ་འདབ་མ་བརྒྱད་
པའི་དབུས་སུ་ལྷ་དམར་པོ། །ཐུགས་ཀར་རྩྱུ་ལས་བྱུང་བའི་དོ་རྩེ་སྟོན་པོ་ཅི་ལྷ་པའི་ལྷེ་བར་
རྩྱུ་སྟོན་པོས་མཆོན་པར་གྱུར། །ཅེས་པ་ཅམ་མམ། །རྒྱས་པར་བྱེད་ན། །དགྱིལ་འཁོར་གོང་གི་
དབང་དུ་བྱས་པའི་སྤྱི་མཆོད་དང་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་བྱིན་བརྒྱབ་སྐྱབ་ཐབས་སོ་སའི་གཞུང་
ལྟར་བྱའོ། །

དེ་ནས་ཡེ་ཤེས་པ་སྐྱོན་བྱང་བ་ནི། །མ་ལུས་སེམས་ཅན་ཀྱན་གྱི་མགོན་གྱུར་ཅིང་། །བདུད་
སྟེ་དབུང་བཅས་མི་བཟད་འཛོམས་མཛད་ལ། །དངོས་རྣམས་མ་ལུས་ཇི་བཞིན་མཐེན་གྱུར་
པའི། །བཅོམ་ལྷན་འཁོར་བཅས་གནས་འདིར་གཤེགས་སུ་གསོལ། །(༡༠ན)བཅོམ་ལྷན་
བསྐླལ་པ་བྱངས་མེད་དུ་མ་རུ། །འགོ་ལ་བཅེ་བྱིར་ཐུགས་རྩེ་རྣམ་སྐྱངས་ཤིང་། །སྟོན་ལམ་
རྒྱ་ཆེན་དགོངས་པ་ཡོངས་རྫོགས་པ། །བྱིད་བཞེད་འགོ་དོན་མཛད་དུས་འདི་ལགས་ན། །དེ་
བྱིར་ཆོས་དབྱིངས་སོ་བྱང་ལྷན་གྱུབ་ནས། །རྩུ་འཕྲུལ་བྱིན་རྒྱབས་སྤྱ་ཆོགས་སྟོན་མཛད་

ཅིང་། །མཐའ་ཡས་སེམས་ཅན་ཆོག་སྐྱེས་སྐྱེས་འབྲས་བྱེད་ཕྱིར། །ཡོངས་དག་འཁོར་དང་
བཅས་ཏེ་གཤེགས་སུ་གསོལ། །ཆོས་རྣམས་ཀྱན་གྱི་དབང་ཕྱག་གཙོ། །བཙུ་མའི་གསེར་
གྱི་མདོག་འབྲུའི་ཁྱེད་། །ཉི་མ་ལས་ལྷག་གཟེ་བེད་ཆེ། །དད་པས་སྤྱན་ནི་བྲང་བར་བགྱི། །ཞི་
ཞིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ལྡན་པ། །དུལ་ཞིང་བསམ་གཏན་ས་ལ་བཞུགས། །ཆོས་དང་ཡེ་ཤེས་
ཆགས་བྲལ་བ། །ཀུན་ཏུ་མི་བད་ཀྱས་པར་ལྡན། །ཚུར་སྤྱོད་ཚུར་སྤྱོད་ཞི་བདག་ལྷ། །ཐུབ་
པའི་སྐྱེས་མཆོག་ཐམས་ཅད་མཐུན། །ཤིན་ཏུ་ལེགས་བྱས་གཟུགས་བརྒྱན་ནི། །མཆོད་པས་
གནས་འདིར་གཤེགས་སུ་གསོལ། །འདིར་ནི་གཟུགས་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ། །འགྲོ་བའི་དོན་དུ་
བཞུགས་ནས་ཀྱང་། །ནད་མེད་ཆེ་དང་དབང་ཕྱག་དང་། །མཆོག་རྣམས་ལེགས་པར་སྦྱལ་
དུ་གསོལ། །ཞེས་བཞེད་ཅིང་། །རང་གི་ཐུགས་ཀྱི་ལྗོངས་འོད་ཟེར་འཕྲོས། །རབ་ཏུ་གནས་
བྱེད་ཏེན་རྣམས་གྱི་ཡེ་ཤེས་པ་དང་། །སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་
སྤྱན་བྲངས། །མདུན་གྱི་ནམ་མཁར་བཞུགས་པར་གྱུར་པར་བསམས་ལ། །བཙུ་མ་ལྡན་ཐུགས་
རྗེས་བྱོན་པ་ལེགས། །བདག་ཅག་བསོད་ནམས་སྐལ་བར་ལྡན། །བདག་ལ་མཆོད་(༡༠བ)
ཡོན་བཞེས་ནས་ཀྱང་། །ཐུགས་ལ་དགོངས་བཞིན་གནང་བར་མཛོད། །ཨོ་བཟླ་ག་ག་ན་
ས་མ་ཡ་ཤེ་ཡེ་རྒྱ། །ཞེས་མཆོད་ཡོན་ཕུལ། །རི་ལྷོ་བལྟམས་པ་ཅམ་གྱིས་ནི། །ཞེས་པའི་
ཆོགས་བཅད་གཅིག་གིས་ཁྱས་གསོལ། །བདག་དང་འགྲོ་ལ་ཐུགས་བཅེད་ཕྱིར། །ཉིད་གྱི་
རྒྱ་འབྲུལ་མཐུ་ཡིས་ནི། །རི་སྤྱོད་མཆོད་པ་བདག་བགྱིད་ན། །དེ་སྤྱོད་བཙུམ་ལྡན་བཞུགས་
སུ་གསོལ། །བསྐྱེད་ཅན་ལྷ་ས་ནི་ཉིལ་ཏུ། །ཞེས་གདན་དབྱེ། །དེ་ནས་ཐལ་མོ་སྤྱར་ལ། །བདེ་
བར་གཤེགས་སོ་བཙུ་མ་ལྡན་འདས། །ཚུར་གཤེགས་འདིར་ནི་བཞུགས་སུ་གསོལ། །བདག་
ལ་མཆོད་ཡོན་བཞེས་ནས་ནི། །བདག་ཀྱང་སྤྱོད་དང་ལྡན་པར་མཛོད། །ཅེས་གསོལ་ནས།

མཆོད་པ་ནི། །ཨོ་སྐྱེད་ཏེ་ཐུག་ཏེ་ཨཱྀ་ཕུ་རྩ་མེ་ལྷ་ས་སྤྱོད་སྤྱོད་ར་ཏ་ས་མ་ཡ་ཤེ་ཡེ་
ལྷོ་རྒྱ། །ཞེས་མཆོད་ཡོན་དང་། །དེ་བཞིན་དུ་ཞབས་བསིལ་དང་མེ་ཉོག་ནས་རོལ་མའི་བར་

གྲིས་མཆོད་ལ། གསོལ་བ་གདབ་པ་ནི། རང་གི་སྤྱི་ལས་སྦྱེས་པའི་དོ་རྒྱུར་པར་
བསམས་ལ། ལག་བ་གཡས་པས་སྒྲོས་པོར་ཐོགས། གཡོན་པས་བྱིལ་བྱ་དགོལ་ཞིང་།
ཐུགས་རྗེ་ཡི་ནི་བདག་ཅན་བདག་སྒྲོབ་མ་རྣམས་ལ་རྗེས་བཅེ་དང་། ཁྱེད་རྣམས་ལ་ཡང་
མཆོད་སྦྱང་དུ། །ད་ལྟར་རབ་གནས་བཀྱི་བར་འཆོལ། །བཅོམ་ལྡན་གྲུས་པས་བདག་ལ་
ནི། །དེ་ཕྱིར་བཀའ་བློན་མཛད་པར་འོས། །དོ་རྒྱུ་ཅན་བདག་ཆེ་གོ་མོ། །སྦྱ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་
རབ་གནས་ནི། །ཡོན་བདག་ཅི་རུས་ཡོ་བྱད་ཀྱིས། །ད་ལྟ་ཡང་དག་བཀྱིད་པར་འགྱུར། །དེ་
ཕྱིར་སྒྲོབ་མར་བཅས་བདག་ལ། །རྗེས་སུ་(༡༡ན)བཅེ་བས་ཉེར་བཟུང་ནས། །འཁོར་བཅས་
ཀུན་གྱིས་རབ་གནས་ལ། །བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་པར་མཛད་པར་འོས། །ཞེས་ལན་གསུམ་
གསོལ་བ་བཏབ་པས་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་དགྲེས་བཞིན་དུ་གནང་བ་བྱིན་པར་གྱུར། རོ་སྤྱི་བོ་
རྟོ་ཡེ་ཤེས་པ་རྣམས་དམ་ཆོག་པ་དང་གཉིས་སུ་མེད་པར་གྱུར། དེ་ནས་དབང་བསྐྱར་རྒྱས་
གདབ་ནི། རང་གི་ཐུགས་ཀའི་སྤྱི་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས་པས་གཤེགས་པ་དང་གཤེགས་མ།
སེམས་དཔའ་དང་སེམས་མ། ཁྱོ་བོ་དང་ཁྱོ་མོའི་ཆོགས་མདུན་གྱི་ནམ་མཁར་སྦྱན་བྱངས།
སྤར་བཞིན་མཆོད་ནས། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མངོན་པར་དབང་བསྐྱར་
དུ་གསོལ། ཞེས་གསོལ་བ་བཏབ་པས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དབང་བསྐྱར་
བའི་དགོངས་པ་མཛད། སྦྱན་མ་ལ་སོགས་པ་རིག་མ་དང་བཅས་པ་ནམ་མཁར་བཞུགས་པ་
རྣམས་ཀྱིས་གདུགས་དང་རྒྱལ་མཆོན་ལ་སོགས་པ་རབ་རྩ་གནས་བྱའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིང་
ཕྱོགས་སུ་འཛིན། ལྷ་གར་མཛད་ཅིང་རོལ་མོ་རྩུང་། མེ་རྟོག་དང་གྱུར་གྲུམ་ལ་སོགས་པའི་
ཆར་འབེབས། ཕྱག་གིས་རྩུང་ཟད་ཡོ་བར་བཟུང་བའི་བུམ་པ་དཀར་པོ་བདུད་ཅིས་གང་བ་
རྣམས་ཀྱིས་དབང་བསྐྱར། གཟུགས་དོ་རྒྱུ་མ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཟ་ཤིས་ཀྱི་ལྷ་
དབྱངས་ཀྱིས་ཤིས་པ་བཞིན། ཁྱོ་བོ་རྣམས་ཕྱོགས་མཆོམས་སུ་འཁོད་ནས་བགེགས་བསྐྱད་
པར་གྱུར། རི་ལྟར་བལྟམས་པ་ཅོམ་གྱིས་ནི། །ཞེས་སོགས་དེར། ཨོ་སར་ཏ་ལྷ་ག་ཏ་ཨ་ཞི་

ཤེ་ཀ་ཏ་ས་མ་ཡ་ཤེ་ཡེ་རྒྱུ། ཞེས་གསུང་ཞིང་དབང་བསྐྱར་བས་ལུས་ཐམས་ཅད་གང་། རི་
མ་ཐམས་ཅད་(༡༡བ)དག །ཆུ་ལྷག་མ་སྤྱི་གཙུག་ཏུ་གནས་པ་ཡོངས་སུ་གྱུར་བ་ལས་མི་
བསྐྱོད་པ་དང་རྩོམ་སེམས་དཔའ་སོགས་ཀྱིས་དབུ་བརྒྱན་པར་གྱུར།

དེ་ནས་མཆོད་པ་ནི། རང་རང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བར་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་
ལ། དག་ཅིང་བྱི་མེད་ཡིད་འོང་བའི། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཆུ་བཞི་དང་། ལྷ་ཡི་མེ་ཏོག་དམ་
པ་འདིས། །ཞེས་སོགས་ལྷ་བྱ་མཆོད་ཐེངས་སྐབས་དང་སྐྱར་བས་ཉེར་སྤྱོད་ལྷ་རོལ་མོ་དང་
བཅས་པ་སོ་སོའི་སྒྲགས་དང་ཕྱག་རྒྱ་དང་བཅས་པས་དབུལ།

བསྐྱོད་པ་ནི། མི་བསྐྱོད་རྩོམ་ཡེ་ཤེས་ཆེ། །ཞེས་སོགས། རང་རང་གི་སྐྱབས་དང་སྐྱར་
བར་བྱ། སྐབ་འཇམ་ཡང་བ་ལྷ་ཡི་གོས། །ཞེས་སོགས་དང་། ཨོ་བཟླ་མསྐྱ་ཡེ་ལྷ་རྒྱུ་སྤྱོད་སྤྱོད།
ཞེས་སོགས་ན་བཟའ་དང་། རྒྱལ་བ་མཆོན་དཔེའི་རང་བཞིན་ཞེས་སོགས་རྒྱན་དབུལ། །མེ་
ལོང་བརྟན་པ་ནི། ཨ་ལས་སྤྱེས་པའི་མེ་ལོང་། ཆོས་རྣམས་གཟུགས་བརྟན་ལྷ་བྱ་སྤྱེ། །གསལ་
ཞིང་དྲངས་ལ་རྟོག་པ་མེད། །གཟུང་དུ་མེད་ཅིང་བརྩོད་དུ་མེད། །རྒྱ་དང་ལས་ལས་ཡང་དག་
འབྱུང་། །ཨོ་བཟླ་སྤྱོད་ལྷ་ཞེས་བརྟན། དེ་ནས་སྤྱིན་སྤྱེག་གྲུབ་ན་རྒྱས་པའི་སྤྱིན་སྤྱེག་གི་ཆོ་
གས་རབ་ཏུ་གནས་བྱའི་ལྷ་རྣམས་ཐབ་ཏུ་སྤྱན་དྲངས་ལ་སྤྱེག་སྤྱེགས་བརྒྱ་ཅ་སོགས་དབུལ།
སྤྱན་དབྱེ་ན། དབུལ་གྱི་ཀོང་བྱར་བཞག་པའི་མར་དང་སྤྱང་ཅི་སོགས་མིག་སྤྱན་གསེར་གྱི་
བྱར་མས་སྤངས་ཏེ། རི་ལྷར་མིག་མཁན་རྒྱལ་པོ་ཡིས། །འཛིག་རྟེན་རབ་རིབ་གསལ་བ་
ལྷར། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱོད་ཀྱི་ནི། །མི་ཤེས་པ་ཡི་རབ་རིབ་བསལ། །ཨོ་ཅཱ་ཅཱ་ས་
མཆོ་ཅཱ་བེ་ཤོ་རྟ་ན་(༡༢ན)ཡེ་སྤྱོད། ཀྱན་མཁེན་ཡེ་ཤེས་སྤྱན་ལྷན་སྤྱོད་བྲལ་གྱང་། །ཀྱས་
བས་འཕགས་པའི་སྤྱན་ནི་དབྱེ་བཞིས་བས། །ནམ་མཁའི་མཐའ་གཏུགས་གྱུར་པའི་སེམས་
ཅན་རྣམས། །སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་སྤྱན་ནི་ཐོབ་པར་ཤོག །ཅེས་སྤྱན་དབྱེ་ཞིང་། ཞི་བ་ལ་
སོགས་པའི་ལས་རྣམས་བསྐྱབ་པའི་དོན་དུ་སྤྱིན་བདག་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཟིགས་

པ་ལྟར་མཛད་པར་གྱུར་ཅས་བརྟུན། དེ་ནས་བསྐྱབས་པའི་འོ་ཐུག་གམ་སྟོང་བཟང་པོར་ལྟ་
བཤོས་ཆེན་པོ་ཟས་སྒྲ་སྒྲ་ཆོགས་དང་རྒྱན་གྱིས་བརྒྱན་པ་བསམས་ལ། ཨ་ཀ་རོའི་སྒྲགས་
དང་། ཨོ་ལྷ་མྱོ་གིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ལ། །གཟུགས་སྒྲ་བྱི་རོ་རེག་ལྟན་པའི། །མཆོག་ཏུ་
གྱུར་པའི་ཟས་མཆོག་འདི། །བདག་གིས་དད་པས་དབུལ་བར་བཞུ། །ཅི་བདེ་བར་ནི་བཞེས་
སྤྲ་གསོལ། །ཨོ་དྲི་བྱ་ཨ་ཀ་ནི་ས་མ་རྩི་རྩི་ནི་བྲ་ཏ་ཡེ་སྤྲ། ཞལ་ཟས་རོ་བརྒྱ་ལྟན་པའི་ཡིད་
འཕྲོག་པ། །ལེགས་སྦྱར་འདི་ནི་རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་ལ། །དད་པས་ཕུལ་བས་འགྲོ་བ་འདི་
དག་ཀུན། །འབྱོར་ལྟན་ཉིང་འཛིན་ཟས་ལ་སྟོད་པར་ཤོག །རྒྱལ་བས་བདུད་བཅོམ་བྱང་ཚུབ་
སངས་རྒྱས་ཏེ། རྒྱལ་བའི་སྤྱ་ལ་སྤྱེབས་སྤྱེམས་མི་མངའ་ཡང་། །བདག་ཅག་བསོད་ནམས་
ཞིང་དུ་འགྱུར་སྟངས་དུ། །བཤོས་དང་ཞལ་ཟས་སྦྱར་བ་འདི་ཕུལ་བས། །དུས་ཀུན་དགེ་བའི་
ལོ་ཐོག་འཕེལ་རྒྱས་ནས། །བདེ་བ་ཅན་དུ་བསྐྱོད་ལས་སྤྱེས་ཏེ། །ཉིང་འཛིན་ཟས་དང་ཆོས་
ལ་སྟོད་པར་ཤོག །དེ་ནས་ཞལ་བསིལ་དང་མཆོད་ཡོན་སྤར་གྱི་སྒྲགས་ཀྱིས་དབུལ་ཞིང་།
ཨོ་བཟླ་ཉི་བྱ་ལ་ཡེ་སྤྲ། ཞེས་སོ་ཅི་དབུལ། དེ་ནས་ཨོ་(༡༩བ)ཉུ་ཉུ་ཉུ་ལྷུ་ཞེས་བརྟུན་ལ་
དམ་ཆོག་བསྒྲག། དེ་ནས་ལྟ་རང་རང་གི་སྒྲགས་དང་། ཨོ་ལྷ་མྱོ་བརྟུན་ལ་རྟོ་རྟོ་དང་བཅས་
པའི་ལག་བ་གཡས་བ་རེག་པས་ལྟའི་གཟུགས་དེ་ཡོངས་སྤྱ་གྱུར་པ་ལས་བྲིས་འབྱར་གྱི་སྤྱ་
གཟུགས་སོ་སོ་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་སོགས་ལ་རྣམ་སྤྲང་འོད་དུ་ཁྱེ་བ་ལས་བྱུང་བའི་གཙུག་
ལག་ཁང་དང་མཆོད་རྟེན་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་གསུང་རབ་ལ་འོད་དཔག་མེད་ལ་ལྟམ་
ཁྱེ་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཡིག་འབྱར་གྱུར་པར་བསམས་ལ་གཟུགས་བསྐྱར་བའོ། །

གསུམ་པ་མཐུག་མངའ་དབུལ་སོགས་བྱ་བའི་ཚུལ་ལ་གསུམ། མངའ་དབུལ་རྩི་ལྟར་
བྱ་བའི་ཚུལ། རབ་ཏུ་གནས་པའི་གཙོ་བོ་ཤིས་པ་བརྟུན་ཅིང་བརྟན་བཞུགས་བྱ་བའི་ཚུལ།
ཡོན་བདག་དང་ཆོས་སྦྱོང་བསྐྱོད་པའི་ཚུལ་སོགས་སོ། །

དང་པོ་ལ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་མངའ་དབུལ་གཉིས་ལས་སྤྱིའི་སྟོམ་ནི། རྒྱ་བཞི་ཉེར་སྟོད་

འདོད་ཡོན་ལྷ། །ནང་མཆོད་དབུལ་ཞིང་བསྟོད་པ་བྱ། དཀྱིལ་འཁོར་རྟགས་བརྒྱད་ཁྱུས་གོས་
རྒྱ། །འདོད་ཡོན་རིན་ཅེན་བདུན་དང་བཅུད། །གདུགས་སོགས་འབྲུ་དང་རིན་ཅེན་སྒ། །སྒྲན་
དང་བཟ་ཤེས་སྤྱི་ཡོད། །ཞེས་པའི་རིམ་པ་ལྟར་ལས། མཆོད་བསྟོད་ནི། རབ་འབྲུམས་
རྒྱ་མཆོ་དཔག་མེད་ན། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་སོ་སོའི་སྤྱགས་དང་བཅས་པ་རྒྱ་
བཞི་ཉེར་སྟོད་ལྷ་རོལ་མོ་དང་བཅས་པ་དང་། རིན་ཅེན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་བེ་རྒྱུའི། །ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་འདོད་ཡོན་ལྷ་དབུལ། དེ་ནས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་ནང་མཆོད་ལྷ་རང་རང་
གི་སྤྱགས་ཀྱི་མཐར་འབྲུ་གསུམ་སྒྱར་བའམ། ཨོ་སྐར་ཏ་སྒྲ་ག་ཏ་གུ་ཏུ་བྱུར་བོ་རྟེ་སྐར་ས་པ་
རི་སྒྲ་ར་ཨོ་ལྷ་མེ་ཏུ་(༡༣ན)གིས་དབུལ། བསྟོད་པ་ནི་སྒྲ་མ་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་སོགས་
རང་རང་གི་བསྟོད་པའམ། །མཆོག་སྤྱིན་རྟོ་རྟེ་མཆོག་ཁྱོད་འདུད། །ཅེས་སོགས་འདུད་ཉི་
ཤུས་བསྟོད། དཀྱིལ་འཁོར་ནི་སྤྱིང་བཞི་རི་རབ་སོགས་མངའ་དབུལ་བྱིས་པའམ། མཁྲལ་
ལ་ཆོམ་བྱ་བཀོད་པ་ལ་དམིགས་ཏེ་མཁྲལ་རྒྱས་པ་འབྲུལ་བའམ། ས་གཞི་སྟོས་ཀྱིས་བྱུགས་
ཤིང་མེ་ཏོག་བཟམ། །ཞེས་པའི་ཆོགས་བཅད་ཀྱིས་དབུལ།

བཟ་ཤེས་རྟགས་བརྒྱད་དབུལ་བ་ནི། རི་ལྷར་སྟོན་གྱི་སངས་རྒྱས་ལ། །དཔལ་གྱི་
བེའུ་གཡུང་བྱང་འབྱེལ། །དགེ་བའི་དོན་ཏུ་མངའ་བ་ལྟར། །བདག་གིས་དཔལ་བེའུ་དབུལ་
བར་བཞི། །རི་ལྷར་སྟོན་གྱི་སངས་རྒྱས་ལ། །གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་སྤྱ་ཁྱུད་ཅན། །ཆངས་པ་
ཆེན་པོས་སྤུལ་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་བདག་གིས་དབུལ་བར་བཞི། །རི་ལྷར་སྟོན་གྱི་སངས་
རྒྱས་ལ། །འདམ་གྱི་སྟོན་གྱིས་མ་གོས་པའི། །བརྒྱ་དཀར་པོ་སྤུལ་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་××།
རི་ལྷར་××། ཉན་མོངས་བདུད་ལས་རྒྱལ་བ་ཡི། །ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་སྤུལ་བ་ལྟར། །དེ་
བཞིན་××། རི་ལྷར་××། གདུགས་དཀར་གསེར་གྱི་ཡུ་བ་ཅན། །སྤུལ་བ་དེ་བཞིན་བདག་
འབྲུལ་གྱི། །ཅི་བདེ་བར་ནི་བཞེས་སྤྱ་གསོལ། །རི་ལྷར་××། རེ་བ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་བྱེད་
པའི། །བྱམ་པ་བཟང་པོ་སྤུལ་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་××། རི་ལྷར་××། སྒྲན་པ་སྤྱིགས་བཅུར་

སྟོག་པ་ཡི། །འབྲུད་དྲུང་གཡས་འབྲིལ་ཕྱལ་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་xx། ཇི་ལྟར་xx། ན་བཟའ་
གསེར་གྱི་ཉ་རིས་ཅན། །ཕྱལ་བ་དེ་བཞིན་བདག་འབྲུལ་གྱི། །ཅི་བདེ་བར་ནི་བཞེས་སུ་
གསོལ། །ཞེས་བརྟུང་རྟེན་ཏུ་མཛད་པའམ། (༡༣བ)འཁོར་ལོ་རྒྱལ་མཆོན་གདུགས་དང་
དཔལ་བེའུ། །བསྐྱ་བུམ་བཟང་གསེར་ཉ་དྲུང་གཡས་འབྲིལ། །མཆོག་ཏུ་བཟ་ཤིས་མཆོན་
པའི་རྟགས་བརྒྱད་པོ། །སྟོགས་དུས་ཀུན་ཏུ་དགོ་ལེགས་འཕེལ་བྱིར་དབྱལ། །ཞེས་བ་ལྟ་
བུ་རྒྱས་བསྐྱས་སྐབས་དང་སྦྱར།

ཁྱས་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་དང་དེ་ཡི་སྤྲས་རྣམས་ལ། །ཞེས་པའི་ཆོགས་བཅད་དང་།
ཨྱི་སར་ཏ་སྤྱ་ག་ཏ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྟགས་ཀྱིས་ཁྱས་གསོལ། གོས་རྒྱན་ནི། སྤབ་འཇས་
ཡང་བ་ལྟ་ཡི་གོས། །ཞེས་སོགས་དང་། རབ་བྱུང་གི་ཆ་བྱད་ཅན་ལ། བྱི་མེད་མཆོན་ལ་སྦྱིབ་
གསལ་མི་མངའ་ཡང་། །དད་པས་དྲུང་སྟོག་རྒྱལ་མཆོན་ཕྱལ་བ་ཡིས། །ནམ་མཁའི་མཐའ་
དང་མཉམ་པའི་འགོ་བ་རྣམས། །སངས་རྒྱས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ལ་སྦྱོད་པར་ཤོག །ཨྱི་
བཟླ་མཐུ་ཡེ་ལྷུང་ལྷོ་སྟུང་། ཞེས་ན་བཟའ་དང་། རྒྱལ་བ་མཆོན་དཔའི་རང་བཞིན་ཞེས་སོགས་
ཀྱིས་རྒྱན་དབྱལ། འདོད་ཡོན་རིན་ཅེན་བདུན་དང་བཅུད། །ཅེས་པ་ལ། རྒྱལ་བ་ཟག་མེད་
འབྱོར་ལ་མངའ་སྦྱར་ཡང་། །འགོ་བའི་དོན་དུ་འདོད་ཡོན་རྣམ་ལྷ་ཡིས། །མཆོད་པས་མཁའ་
མཉམ་སེམས་ཅན་མ་ལུས་པ། །བསོད་ནམས་མི་ཟད་གཏེར་ལ་སྦྱོད་པར་ཤོག །ཅེས་སམ།
སྤར་འདོད་ཡོན་ཀྱིས་མཆོད་ན་འདིར་མ་བྱས་ཀྱང་བྱང་བར་སེམས་སོ། །མི་དབང་རིན་ཅེན་
སྟོ་བདུན་འདི་དག་ནི། །སངས་རྒྱས་སྤྲས་དང་བཅས་པ་མ་ལུས་ལ། །བཤམས་ཤིང་ཡིད་
ཀྱིས་སྦྱལ་ཏེ་ཕྱལ་བ་ཡིས། །འགོ་བ་མི་ཟད་གཏེར་ལ་སྦྱོད་པར་ཤོག །ཨྱི་མཐུ་སྟུང་རྟ་
བྱུང་ཇི་མེ་ལྷུང་ལྷོ་སྟུང་ཞེས་སམ། སྟོས་པ་ལ་དགའ་ན། འཇོམ་(༡༤ན)བུ་རྩ་བོའི་གསེར་
ལས་ལེགས་བྱས་ཤིང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱལ་སྟོན་བདུན་དབྱལ། རྒྱལ་བ་མགོན་
པོ་དཔལ་ཀྱིས་ལྷམ་མེར་བཞུགས། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་སྦྱུ་ལྷ་བརྟེས་པ་ལ། །ལྷ་སྟག་

ལྷ་ལྷན་སྤྱི་ཐོབ་དམ་པ་འབུམ། །འགྲོ་བས་བདེ་གཤེགས་སྤྱི་ཐོབ་མཆོག་ཐོབ་ཤོག །ཨྀ་
བཙུ་བཙུ་བི་མ་ལ་བྱ་རྩ་མེ་རྩ་ལྷ་ཨྀ་ཨྀ། ཞེས་བརྟུན་ཉིར་ལྷ་དབུམ། གདུགས་སོགས་འབུ་
དང་རིན་ཅེན་སྤྱ། སྤྱན་དང་བཟ་ཤིས། ཞེས་པ་ལ། བཙུ་བའི་ཁོར་ཡུག་སྤྱན་པའི་བ་དན་
དེ། ཉིང་འཛིན་སྤྱ་རེ་སྤྱོད་ས་པའི་འོད་གསལ་བ། །མཆོག་རྒྱུན་འོས་པའི་ཉིར་མཁོ་འདི་
དག་འབུམ། །སྤྱེ་བོས་རྣམ་དག་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་ཤོག ། ཨྀ་བརྩ་མཉུ་བྱ་རྩ་མེ་རྩ་ལྷ་ཨྀ་ཨྀ།
ཞེས་གདུགས་སོགས་དང་། བདེ་གཤེགས་རྣམས་ལ་འབུ་ཕུལ་བས། །བདག་དང་འགྲོ་བ་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །ཟས་ཀྱི་འབྱོར་པ་ལྷན་པ་དང་། །དགེ་བའི་ལོ་ཐོག་རྒྱས་གྱུར་ཅིག །ཅེས་
འབུ་སྤྱོད་ཆོགས་དང་། །རིན་ཅེན་སྤྱ་བརྟུན་ཕུལ་བ་ཡིས། །བདག་དང་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་
ཀྱི། །དབུལ་བའི་སྤྱག་བསྐལ་ཞི་བ་དང་། །ལོངས་སྤྱོད་ཕུན་སུམ་ཆོགས་གྱུར་ཅིག །ཅེས་
བསྐྱེད་ལྷ་ག་དང་། ཨི་རྩ་རྩེ་ལ་དང་། བེ་རྩ་ཅད་དང་། མར་གད་དང་། རྩོ་རྩེ་པ་ལམ་དང་། སྤྱ་ཉིག་
དང་། བྱ་རྩ་སྤྱེ་རིན་ཅེན་སྤྱ་བརྟུན་དང་། བདེ་གཤེགས་རྣམས་ལ་སྤྱན་ཕུལ་བས། །ཉོན་
མོངས་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་གི །ནད་ཀྱི་སྤྱག་བསྐལ་བྱང་གྱུར་ནས། །ཐུགས་རྩེད་སྤྱན་གྱིས་
འདུལ་གྱུར་ཅིག །ཅེས་སྤྱན་སྤྱོད་ཆོགས་དབུམ།

དེ་ནས། བཟ་ཤིས་གང་ཞིག་སེམས་(༡༥བ)ཅན་ཀུན་གྱི་སྤྱི་ཐོབ་ལ་གནས། །ཞེས་སྤྱོད་ཀ་
གཅིག་གིས་བཟ་ཤིས་ཀྱི་མངའ་དབུལ་བྱའོ། །སྤྱི་ཐོབ་མངའ་དབུལ་དེ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་རུང་ལ།
འཇིག་གི་མངའ་དབུལ་འཇིག་ན་གསུམ་ལས་སྤྱོད་གཞུགས་ཀྱི་མངའ་དབུལ་ལ་སྤྱོད་ཅི། སྤྱོད་
གྱི་འཇིག་སྤྱོད་སོ་མང་དང་། །འདས་དབྱེ་ཆོམས་ཤིང་སྤྱན་ཞལ་དབྱེ། །ཞེས་པ་ལྷར་ལས་
སྤྱོད་གཞུགས་རབ་བྱུང་གི་ཆ་བྱད་ཅན་ལ། རི་ལྷར་རང་བྱུང་མཆོད་རྟེན་དུ། །རྒྱལ་བས་ཁྲིམ་
པའི་རྟགས་སྤངས་ལྷར། །འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར། །ཁྲིམ་པའི་རྟགས་རྣམས་སྤང་
བར་བྱ། །རྒྱལ་བའི་དབུ་སྤྱོད་མཐོན་མཐོང་སྤྱོད་བལ་ཡང་། །གཞན་དོན་བསྐྱབ་ཕྱིར་ཁྲིམ་
པའི་རྟགས་སྤང་ཕྱིར། །དད་པས་གསེར་གྱི་འཇིག་སྤྱོད་ཕུལ་བ་ཡིས། །འགྲོ་ཀུན་སྤྱག་

བསྐལ་ཀུན་ལས་གྲོལ་བར་ཤོག། ཨོྫ་བཟླ་ཀ་ཙ་མུ་ལ་ལྷུང་ཏྱུ་སྒྲུ། ཞེས་དབུ་སྒྲ་དང་ཞལ་
སྒྲ་འབྲེག་པའི་ཚུལ་བྱ། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་དཔེ་བྱད་ལ། སྒྲིན་གྱི་དེ་མས་མ་གོས་
ཀྱང་། །འཛིག་རྟེན་བསམ་པའི་རྗེས་འཇུག་ཕྱིར། །བདག་གིས་འབྲེག་སྒྲ་དབུལ་བར་
བྱ། །ཟངས་མདོག་ལྟར་མཛེས་ཡིད་འོང་སྒྲིན་བྲལ་ཡང་། །བདག་ཅག་དད་པས་བྱག་དང་
ཞབས་རྒྱས་ཀྱི། །སེན་མོའི་འབྲེག་སྒྲ་ལུལ་བས་འགོ་ཀུན་གྱིས། །སངས་རྒྱས་དཔེ་བྱད་
བཟང་པོ་ཐོབ་པར་ཤོག། ཨོྫ་བཟླ་ན་ག་ཆེ་ད་ན་ན་ལྷུང་ཏྱུ་སྒྲུ། ཞེས་སེན་མོ་འབྲེག་པའི་ཚུལ་
ལ། ལོངས་སྒྲིའི་ཆ་བྱད་ཅན་ལ། རྒྱལ་བའི་དབུ་སྒྲ་ལྷང་ལོ་ལ། །དུག་གསུམ་དེ་མ་མ་གོས་
ཏེ། །བཀྱར་སྒྲི་དུང་གི་སོ་མང་གིས། །རྒྱལ་བའི་དབུ་སྒྲ་བཤད་པར་བྱ། །དབུ་སྒྲ་(༡༥ན)རིན་
ཅེན་ལྷང་ལོ་མ་འཇུགས་ཤིང་། །མཛེས་ཤིང་ལྟ་བས་མི་དོམས་སྒྲིན་བྲལ་ཡང་། །བདག་སྒྲོ་
སྒྲུང་ཕྱིར་རྒྱུན་དང་འཆམ་པ་འདི། །ལུལ་བས་འགོ་ཀུན་དུག་གསུམ་བྲལ་བར་ཤོག། ཨོྫ་
བཟླ་ལ་ཤོན་ལ་ལྷུང་ཏྱུ་སྒྲུ། ཞེས་དབུ་སྒྲ་བཤད་པའི་ཚུལ་དང་། ཟག་བཅས་སྒྲུང་པོའི་
དེ་སྒྲངས་ལ། །འགོ་བ་སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར། །རྒྱལ་བར་དག་པའི་དེ་སྒྲིད་ལྟར། །རྒྱལ་
བའི་ཤངས་ནི་དབྱེ་བར་བྱ། །དེ་འཛོན་རྒྱལ་དག་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་འཇུངས་ལ། །དགེ་བ་
བསྐྱབ་ཕྱིར་སྒྲིན་ལས་དེས་གྲོལ་ཡང་། །མོས་པས་འཛོན་སྒྲུད་དམ་པ་ལུལ་བ་ཡིས། །འགོ་
བས་ལེ་ཤེས་སྒྲ་མེད་ཐོབ་པར་ཤོག། ཨོྫ་བཟླ་རོ་མ་རྩ་ར་ལྷུང་ཏྱུ་སྒྲུ། ཞེས་གསེར་གྱི་མང་
འཆོར་གྱིས་ཤངས་དབྱེ་བའི་ཚུལ་དང་། རྒྱལ་བའི་ཆེམས་དཀར་བཞི་བཅུ་ལ། །མི་གཙང་
དུལ་གྱིས་མ་གོས་ཏེ། །བཀྱར་སྒྲི་རིན་ཅེན་ལྷོན་ཤིང་གིས། །རྒྱལ་བའི་ཆེམས་ནི་དབྱེ་བར་
བྱ། །དཀར་ལ་ཐགས་བཟང་བཞི་བཅུ་ཆང་བའི་ཆེམས། །བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཆོས་ལ་མངའ་
སྒྲུང་ཡང་། །བདག་ཅག་དད་པས་ཆེམས་ཤིང་དབུལ་བར་བཞི། །འགོ་བས་སངས་རྒྱས་
གསུང་དབྱངས་ཐོབ་པར་ཤོག། ཨོྫ་བཟླ་ན་རྩ་ཤོན་ལ་ལྷུང་ཏྱུ་སྒྲུ། ཞེས་ཆེམས་ཤིང་གིས་
ཆེམས་དབྱེ་བའི་ཚུལ་བྱ། འགོ་བ་ཆོས་ཀྱིས་ཤོངས་པ་ལ། །རྒྱལ་བས་ཆོས་ཀྱི་དུང་བུས་ལྟར།

།དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར། །རྒྱལ་བའི་སྒྲན་ནི་དབྱེ་བར་བྱ། །བསྐྱེད་སྤྱིང་མི་མངའ་
ཀུན་ཏུ་གསལ་བར་ལྡན། །ཐུབ་པའི་སྒྲ་འཛིན་ངོ་བོས་དག་ན་ཡང་། །དག་བྱེད་འདི་ནི་བདག་
གིས་འབུལ་ལགས་(༡༥བ)ཀྱི། །སྤྱི་བོས་རྟག་ཏུ་དམ་ཆོས་ཐོས་པར་ཤོག །ཨོ་བཟླ་ཀཾ་
ཤོན་ཡ་ཨུཾ་ཧུྃ་སྐྱུ། ཞེས་སྒྲན་འབུལ་སྒྲན་དབྱེ་བའི་ཚུལ་དང་། །ཆོས་ཀྱི་རོ་ཡི་དགའ་བ་
ཡིས། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཆོས་མཛད་དང་། །རོ་མཆོག་བརྒྱ་ལྡན་ཞལ་བས་རྣམས། །དབུལ་
ཕྱིར་རྒྱལ་བའི་ཞལ་དབྱེའོ། །འོད་སྣང་ཟེར་གྱིས་བྱེ་བའི་བསྐྱེད་དང་། །བེམ་པ་ལྟར་དམར་
ཡིད་འོང་ཞལ་གྱི་སྒྲོས། །ལེགས་པར་བྱེ་བས་མཁའ་མཉམ་སེམས་ཅན་གྱིས། །ཐར་པའི་
གྲོང་ཁྲིར་སྒྲོ་མཆོག་བྱེད་པར་ཤོག །ཨོ་བཟླ་ད་ལྷ་ཏཱ་ས་མ་ཡེ་ཤ་བེ་ཤ་ཡ་ཧུྃ། ཞེས་ཞལ་
ཐུར་གྱིས་ལ་དབྱེ་བའི་ཚུལ་བྱ། ཉུང་བ་ལ་དགའ་ན་སྤྱི་གི་ནས་འདིའི་བར་ཆོགས་བཅད་སྤྱི་
ཕྱི་གང་རུང་རེ་སྤྲགས་དང་བཅས་པ་བྱའོ། །

གཉིས་པ་གསུང་རབ་ཀྱི་མངའ་དབུལ་ལ་སྒྲོམ་ནི། ཁྱི་གོས་སྒྲེགས་ཤིང་སྒྲེགས་ཐག་
གོ། ཞེས་པ་ལས། རིན་ཅེན་དུ་མ་ལས་གྲུབ་སེང་གའི་ཁྱི། །ཡིད་འཕྲོག་སྒྲ་ཆོགས་གོས་ཀྱིས་
བཀའ་པ་འདི། །རིན་ཅེན་གསུང་རབ་མཆོག་ལ་སྤུལ་བ་ཡིས། །འགྲོ་ཀུན་རྗེ་རྗེའི་གདན་ལ་
འདུག་གྱུར་ཅིག །ཨོ་བཟླ་ཨུ་ས་ན་ཨུཾ་ཧུྃ། ཞེས་བས་ཁྱི་དང་། སྒྲ་ཆོགས་དབང་པོའི་གཞུ་
ལྟར་རབ་བཀའ་ཞིང་། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ན་བཟའ་དང་། །ཟུང་འཇུག་དམ་ཆོས་འཛིན་པ་ཀུན་
བུལ་ཡང་། །ཐབས་དང་ཤེས་རབ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་གྱུར་པའི། །ཉི་ཟླ་ལྟ་བུའི་རྟེན་འབྲེལ་དགའ་
བྱ་ན། །སྤུལ་བས་སྤྱི་བོས་ཟུང་འཇུག་ཐོབ་པར་ཤོག །ཨོ་བཟླ་ཤ་ལྷོ་ལྷ་པ་ཡ་ཨུཾ་ཧུྃ་སྐྱུ་
སྐྱུ། ཞེས་སྒྲེགས་ཤིང་དང་། སྒྲོས་པ་དུ་མ་རབ་ཏུ་རྒྱས་གྱུར་ཁྱེད་། །ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོར་
རོ་གཅིག་གྱུར་པ་ལྟར། །(༡༦ན)སྒྲེགས་བམ་གཅིག་གྱུར་ཡོ་བྱད་མཆོག་སྤུལ་བས། །འགྲོ་
བས་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོ་རྟོགས་པར་ཤོག །ཨོ་བཟླ་པོ་སྤྱི་ཀ་བན་ན་ཨུཾ་ཧུྃ་སྐྱུ། ཞེས་སྒྲེགས་
ཐག་རྣམས་དབུལ་ལོ། །

གསུམ་པ་མཆོད་རྟེན་ལ་མངའ་དབུལ་བའི་སྒྲེ་མ་ནི། སྔག་ཤིང་འཁོར་ལོ་ཅོད་པན་
པན། །རྒྱལ་མཆོན་གདུགས་དང་ཐེང་བ་གདན། །ཞེས་པ་ལྟར་ལས་དང་པོ་སྔག་ཤིང་དབུལ་
བར་བསམ་ཞིང་། ཨོ་བཟླ་ལྷ་ཡུ་ཤེ་སྒྲུ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་བཅུ་དང་ལྟན་པར་
གྱུར་ཅིག །བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་དམ་པའི་ཆོས་མི་རྒྱབ་ཅིང་ཡུན་རིང་དུ་གནས་
པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལྷག་པའི་བསམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་
པོའི་སྟོན་ལམ་ལ་འཇུག་པར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་ཞི་བ་སྟོང་པོས་མཛད་པ་དང་། ཡང་ན་བསྒྲེ་
ལྷགས་གྱུའི་གདུགས་དཀར་གྱི་ཆོ་ག་ལས། སེམས་ཅན་ཤེས་བཅུ་ལྟན་གྱུར་ཅིག །བསྟན་
པ་ཡུན་རིང་གནས་པར་ཤོག །སེམས་ཅན་ལྷག་བསམ་དག་པ་ཡིས། །ཀུན་བཟང་སྟོན་
ལམ་འཇུག་པར་ཤོག །ཅེས་པ་གང་རུང་བྱ།

དེ་ནས་འཁོར་ལོ་དབུལ་བར་བསམ་ཞིང་། ཁམས་གསུམ་སེམས་ཅན་མ་ལུས་
པ། །སྟོབས་དང་མ་འདྲེས་ཆོས་དང་ནི། །བན་པ་ཉེར་གཞག་རྣམ་ཐར་བརྒྱད། །ཡེ་ཤེས་
ལྷ་སོགས་ལྟན་འགྱུར་ཤོག །ཨོ་བྲ་མ་ར་ད་རྒྱ་ཡ་སྒྲུ། ཞེས་བཅོད། ཅོད་པན་དབུལ་བ་ནི།
སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་མ་ལུས་པས། །བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ལ། །དར་གྱི་ལྟ་
ལྟ་ལ་སོགས་པས། །བྱང་ཆུབ་བར་དུ་མཆོད་པར་ཤོག །ཨོ་པ་ཏི་ཀ་ལི་བ་ཡ་སྒྲུ། ཞེས་
བཅོད། (༡༩བ)འཕན་དབུལ་བ་ནི། སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་མ་ལུས་པ། །སྔགས་བཅུར་སྟན་
པའི་བ་དན་གྱིས། །འཆེ་བ་མེད་ཅིང་ཆོས་ལྟན་པའི། །བྲགས་པས་རྒྱས་པར་འགོངས་པར་
ཤོག །ཨོ་པ་ཏི་ཀེ་སྒྲུ། རྒྱལ་མཆོན་དབུལ་བ་ནི། འཁོར་བ་མ་སྟོངས་བར་དུ་ནི། །བདུད་
བཞི་དག་ལས་རབ་རྒྱལ་ནས། །སྟོན་པའི་བསྟན་པ་ཟབ་མོ་དག །མི་རྒྱབ་རྒྱལ་མཆོན་ཐོབ་
པར་ཤོག །ཨོ་ཀུའྲི་ར་རྟ་ཇོ་ཡ་སྒྲུ།

གདུགས་དབུལ་བ་ནི། ཁམས་གསུམ་སེམས་ཅན་མ་ལུས་པ། །ཉོན་མོངས་ཆོད་པས་
གདུངས་པ་ལ། །ཐུགས་ཇེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་གདུགས། །ཕྱལ་བས་བདེ་བས་ཆོས་པར་

ཤོག། ཨོ་བླ་ཤ་ཡ་སྤྲོ། ཞེས་དང་། མེ་ཏོག་གི་བྲང་བ་དབུལ་ཞིང་། འཁོར་བའི་སེམས་
ཅན་མ་ལུས་ཀྱན། །མཚན་དང་དཔེ་བྱད་ཇོགས་ཐོབ་ནས། །ལྟ་བུ་མི་ངོམས་གཟུགས་ཀྱིས་
ནི། །སེམས་ཅན་དོན་རྣམས་ཇོགས་བྱེད་ཤོག། ཨོ་རྒྱ་ལེ་ཏི་སྤྲོ། ཞེས་དང་། གདན་
དབུལ་བ་ནི། སེམས་ཅན་མ་ལུས་སངས་རྒྱས་ཏེ། །སྟོབས་བཅུ་ལྡན་པ་སྒང་པོའི་གདན། །མི་
འཛིགས་སང་གའི་གདན་དང་ལྡན། །རྩ་འབྲུལ་རྒྱུ་ལྡན་པ་གདན། །དབང་བཅུ་ཐོབ་པ་མ་
བྱའི་གདན། །ཐོགས་མེད་ལྷགས་ལྡན་མཁའ་མྱིང་གདན། །འདོད་དགུ་འབྱུང་བ་རིན་ཅེན་
གདན། །སྒྲིན་གྱིས་མ་གོས་བསྐྱའི་གདན། །རང་བཞིན་འོད་གསལ་ཉི་མའི་གདན། །གདན་
རྣམས་སྐྱར་དུ་ཐོབ་པར་ཤོག། ཨོ་བུ་རྩ་རྩ་ཡ་སྤྲོ། ཞེས་གདན་དབུལ་ཏེ། དེ་དག་ནི་
མཚན་ཉིད་ཀྱི་མངའ་དབུལ་ལོ། །སོ་སོའི་མངའ་དབུལ་འདི་དག་རབ་དུ་གནས་བྱའི་རྟེན་
རི་ལྟར་(༡༨ན)ཡིན་པ་ལ་དཔགས་ནས་སྐབས་དང་སྐྱར་བར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ཤིས་པ་བརྗོད་ཅིང་བརྟན་བཞགས་བྱ་བའི་ཚུལ་ནི། དེ་ནས་མེ་ཏོག་འཐོར་རྒྱ་
རྣམས་བྱམ་པའི་ཚུས་སྤྱུལ། དེའི་སྟེང་དུ་མེ་ལོང་ལ་ཅན་དན་དཀར་པོ་དང་གུར་གུམ་སྟེ་ཉར་
སོགས་སྐྱར་བའི་སྤྲུལ་ཆས་ལེ་རྒྱུའི་དག་ཏུ་བརྗོད་ཅིང་གིས་ལ། ལེ་རྒྱུའི་སྤྲུལ་སྟེང་གུན་
དུ་འགྲང་ཞིང་འོད་ཟེར་དང་བཅས་པར་གུར་པའི་འོད་ཟེར་གྱིས་འཛིག་རྟེན་དང་འཛིག་རྟེན་
ལས་འདས་པའི་བཅུད་ཐམས་ཅད་དང་། རྒྱལ་བ་སྤྲུལ་བཅས་ཀྱི་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཡོན་
ཏན་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས། སྤྲུལ་སྟེང་མེ་ཏོག་དང་བཅས་པ་ལ་ཐེམ་པར་གུར་པར་བསམས་
ལ་ལེ་རྒྱུ་བརྒྱ་ཅ་སོགས་ཅི་འགྲུབ་བསྐྱུས་ལ་མེ་ཏོག་བསྐྱུས། དེ་ནས་ལེ་རྒྱུ་གིས་པ་དེ་བྱམ་
ཚུས་བཀུས་པས་མེ་ཏོག་ལ་བྲན། བྱམ་རྒྱ་འདིས་གསོལ་གདབ་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་མེ་ཏོག་ལ་འང་
བྲན་དགོས་པས་ལག་ལེན་ཀྱི་ཆེ་བྱམ་པ་ལྷག་གནས་ཀྱི་རྩེས་སུ་བྱེད་དོ། །དེ་ནས་སོ་སོས་
མེ་ཏོག་ལག་ཏུ་བཟུང་སྟེ་སྤྲུལ་སྟེང་ཉིད་བརྗོད་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བས་དཀྱིལ་འཁོར་སོ་སོ་དང་
འབྲེལ་བའི་ཤིས་བརྗོད་ལྟ་བུ་སྐབས་སུ་གང་བབ་བྱས་ལ་རོལ་མོ་དང་བཅས་པས་ཤིས་པ་

བརྗོད་ཅིང་མེ་ཏོག་འཛོར་རོ། །

དེ་ནས་བརྟན་བཞུགས་ནི། མི་སྲུང་པ་ཉིལ་བཟུང་ཡེ་སྒྲུ་མ། ཞེས་བརྗོད་ཅིང་མེ་ཏོག་ཐོགས་
ཐལ་མོ་སྒྱར་ལ། རི་ལྷར་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ནི། །དགའ་ལྡན་དུ་ནི་གནས་པ་ལས། །ལྷ་
མོ་སྒྱུ་འབྲུལ་ལྷམས་ཞུགས་ལྷར། །དེ་བཞིན་གཟུགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །འདི་རུ་མགོན་པོ་
རྟག་བཞུགས་ནས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པ་དང་། །(༡༧)ཡོན་གྱི་བདག་པོའི་དོན་
སྤང་དུ། །བདག་གི་འབྱོར་བ་ཉིད་ཀྱི་ནི། །ཅི་འབྱོར་པ་ཡི་མཆོད་པ་དང་། །མེ་ཏོག་ལ་སོགས་
འདི་བཞེས་ཤིག །བདག་དང་སློབ་མར་བཅས་རྣམས་ལ། །རྗེས་སུ་བཅེ་བར་ཉེར་དགོངས་
ནས། །ཀུན་གྱིས་འདི་ལ་བྱིན་རྒྱུ་ཅིང་། །འདི་ཉིད་དུ་ནི་བཞུགས་པར་རིགས། །ཞེས་དང་།
ཕྱོགས་བཅུ་ན་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་བདག་
ལ་དགོངས་སུ་གསོལ། རི་སྤྱོད་ནམ་མཁའི་མཐའ་དང་མཉམ་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་
རྣམས་མི་གནས་པའི་ཕྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ས་ལ་མ་བཞག་གི་བར་དུ་ཕྱ་ངན་ལས་མི་
འདའ་བར་བརྟན་པར་བཞུགས་སུ་གསོལ། །བྱེ་བྲག་ཏུ་འང་སྐུ་གསུང་བྲགས་ཀྱི་རྟེན་འདི་
དག་ལ་ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་གི་གཞོན་པས་མ་ཞིག་གི་བར་དུ། །སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
དཔག་ཏུ་མེད་པ་མཛད་ཅིང་བརྟན་པར་བཞུགས་སུ་གསོལ། ཞེས་ལན་གསུམ་བྱ་སྟེ། རབ་
གནས་ཀྱི་གཙོ་བོའོ། །

དེ་ནས། བདེ་གཤེགས་ཀུན་བཟང་མཐོང་བས་བཟ་ཤིས་ལྷར། །རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་
དེང་འདྲིར་བདེ་ལེགས་ཤོག །ངན་སྤྱིག་ལོག་པའི་ཆོགས་རྣམས་བཅོམ་གྱུར་ནས། །རྒྱལ་
སྤྲས་རིག་འཛིན་ཆོགས་རྣམས་འཕེལ་དར་ཞིང་། །ཞལ་མཐོང་ཅམ་གྱིས་བདེ་བའི་མཆོག་
བརྟེན་ནས། །ཉི་ལྷར་ཞལ་གྲོ་རྒྱ་ལྷར་འོད་གསལ་ཞིང་། །བདག་དང་འགྲོ་བར་ཞལ་གྲོ་བྱིན་
ཆེ་ནས། །བསྐྱལ་པའི་མཐར་ཐུག་བར་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། །རི་སྤྱོད་མེ་དང་ཆུ་དང་
ནི། །རླུང་གིས་བསྐྱལ་པ་འཛིག་བར་དུ། །སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར། །བཅོམ་ལྡན་ཁྱོད་

ནི་བཞུགས་པར་མཛོད། །ཅེས་བཛོད་ལ་(༡༩)ཡིག་བརྒྱ་ལན་བདུན་བརྒྱས་ཏེ། མགོན་པོ་
སྐལ་བ་ཇི་བཞེན་དུ། །སྒྲ་ཆོགས་གཟུགས་ནི་བཟུང་ནས་ཀྱང་། །ཁྱོགས་བཅུའི་འཛིག་རྟེན་
ཁམས་རྣམས་སུ། །དེས་ནི་འགྲོ་བའི་དོན་ཀྱན་མཛོད། །ཅེས་གསོལ་བ་གདབ། དེ་ནས།
མི་བསྐྱེད་དོ་རྩེ་ཡེ་ཤེས་ཆེ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བསྐྱེད་པ་ཇི་ལྟར་རིགས་པ་བྱས་ནས་ལྷག་ཆད་
ཁ་བཀང་བའི་སྤྱིར་ཡིག་བརྒྱ་བརྒྱས་ཏེ། གང་ཡང་བདག་སློ་སྒྲོངས་པ་ཡིས། །ཞེས་སོགས་
དང་། མ་རྟེན་ཡོངས་སུ་མ་ཤེས་དང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བཟོད་པར་གསོལ། །

དེ་ནས་ཆོས་སྐྱོང་བསྐྱོ་བའི་ཚུལ་ནི། རང་གི་ཆོས་སྐྱོང་དང་གནས་དེའི་ཆོས་སྐྱོང་རྣམས་
དང་། ཁྱོགས་སྐྱོང་དང་འབྲུང་པོ་ཐམས་ཅད་པའི་གཏོར་མ་བྱལ་ལ། མེ་དང་ས་ཆུ་རླང་རྣམས་
ལས། །སྐྱ་གཟུགས་ལྷན་རིང་སྤང་དུ་གསོལ། །ཡོན་བདག་འདི་ནི་དེ་སྤྱི་སོགས། །སློབ་
མ་རྣམས་དང་བདག་ལ་ཡང་། །ཀྱན་ནས་ཞི་དང་རྒྱས་པ་དང་། །རྟག་ཏུ་བཀྲ་ཤེས་མཛད་
དུ་གསོལ། །མཆོད་ཆོགས་རྒྱ་མཚོས་དུས་ཀྱན་ཏུ། །སྐྱ་གཟུགས་འདི་དག་མཆོད་པར་
མཛད། །ཅེས་བཀའ་བསྐྱོའོ། །

ཡོན་བདག་བསྐྱོ་བ་ནི། དེའི་མདུན་དུ་མཆོད་པ་ཆར་གཅིག་བཤམས་ལ། ཁྱོད་ཀྱིས་
ངེད་ལ་གང་གསོལ་བའི། །སྐྱ་གཟུགས་དག་ནི་ཁྱད་པར་དུ། །ཇི་ལྟར་གསུངས་པ་རབ་
གནས་པ། །དེ་དག་དོན་ནི་ངས་བྱས་པས། །དེ་རྣམས་དོན་ནི་བྱུང་བེན་གྱི། །ཅི་བདེ་བར་
ནི་མཆོད་པར་བྱོས། །ཁྱོད་ཀྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་བཞེན། །རབ་ཏུ་གནས་པར་བྱས་ཟིན་
གྱི། །མཆོད་པ་རྒྱན་མི་འཆད་པ་དང་། །ཞག་བདུན་བར་དུ་མཆོད་(༡༩)པར་བྱོས། །ཞེས་
བཛོད་ལ། མཆོད་པ་བཤམས་པ་དེ་ཉིད་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཏེ་འབྲལ་དུ་གཞུག། །དེ་ནས་སློབ་
དཔོན་གྱིས་བཀྲ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་རྣམས་སྟོད་གཙང་མར་བསགས་ལ་བསངས་སྤངས་ཏེ། རང་
རང་གི་མིང་ཡིག་དང་པོ་ཐེག་ལེས་བརྒྱན་པ་ལས་བྱུང་བའི་བཀྲ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་སུ་གྱུར་པར་
བསམས་ལ། སྟོན་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཤྱུག་བྱུང་བ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་ལྷ་མོ་འོད་འཆང་མས་མེ་

ལོང་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ་བཟ་ཤིས་པའི་རྩས་སུ་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་དེ་བཞིན་དུ་དང་འདྲིར་
ཡང་སྒྱུན་པའི་བདག་པོ་འཁོར་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱང་མེ་ལོང་གི་རྩས་ལ་བརྟེན་ནས་བཟ་
ཤིས་པར་གྱུར་ཅིག །མེ་ལོང་ཡེ་ཤིས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཡིས། །ཡེ་ཤིས་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་ཏུ་
དག་གྱུར་ཏེ། །རྣམ་དག་ཆོས་ལ་ཐོགས་མེད་ལོངས་སྟོང་པའི། །བཟ་ཤིས་དེས་ཀྱང་སྒྲིབ་
པ་དག་གྱུར་ཅིག །ཅེས་དང་། ཆོག་ལྷག་པའི་ཐོག་མཐའ་གཉིས་སྤར་བཞིན་སྤར་ལ། སྤར་
པོ་ཆེ་ནོར་སྟོང་གིས་སྟེང་ཏང་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ། ཞེས་དང་། སྟེ་ཏང་དུག་གསུམ་འཛོམས་པ་
ནད་ཀྱི་སྒྲན། །སྒྲན་མཆོག་ཆོས་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་གྱུར་ནས། །ཉོན་མོངས་ཟུག་རྩ་མེད་པར་
གྱུར་བ་ཡི། །བཟ་ཤིས་དེས་ཀྱང་སྤྱག་བསྐལ་དག་གྱུར་ཅིག །ཞིང་པའི་བྱ་མོ་ལེགས་སྒྲིས་
མས་ཞོ་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ། ཞེས་དང་། ཞོ་ནི་ཀུན་གྱི་སྟོང་པོར་གྱུར་བ་སྟེ། །སྟོང་པོ་རྣམ་དག་
ཡེ་ཤིས་མཆོག་རྟོགས་ནས། །ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་དབྱིངས་སུ་གྱུར་བ་ཡི། །བཟ་ཤིས་དེས་
ཀྱང་དུག་གསུམ་ཞི་གྱུར་ཅིག །རྩ་འཛོང་གི་ཁྲིུ་བཟ་ཤིས་ཀྱིས་རྩ་དུར་བ་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་
ཏེ། ཞེས་དང་། དུར་བ་ཆེ་ནི་འཕེལ་བར་(༡༩ན)བྱེད་བ་སྟེ། །རྟོ་རྟེ་སེམས་དཔའི་ཆེ་ནི་རབ་
བསྐྱབས་ནས། །ཉོན་མོངས་སྟེ་ཤི་རྒྱུན་ཆད་གྱུར་བ་ཡི། །བཟ་ཤིས་དེས་ནི་ཆེ་ཡང་འཕེལ་
གྱུར་ཅིག །ལྟ་ཆངས་པས་ཤིང་ཐོག་བེལ་བ་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ། ཞེས་དང་། བེལ་བ་རྒྱ་རྒྱེན་
འབྲས་བུ་བཅས་པའི་ཆོས། །འཛིག་རྟེན་འཛིག་རྟེན་འདས་པའི་སྟོང་པ་ཀུན། །བྱང་ཆུབ་
སྟོང་པོ་མཆོག་ཏུ་དག་གྱུར་པའི། །བཟ་ཤིས་དེ་ནི་དོན་ཀུན་འབྱུང་པར་ཤོག །ལྟའི་དབང་
པོ་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་དུང་གཡས་སུ་འཁྲིལ་བ་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ། ཞེས་དང་། དུང་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་
རྣམས་སྟོག་པའི་ཚུལ། །ཡེ་ཤིས་རྒྱ་མཚོ་ཉིད་དུ་དག་གྱུར་ཏེ། །ཆོས་རྣམས་མ་ནོར་ཡོངས་
སུ་སྟོན་བ་ཡི། །བཟ་ཤིས་དེས་ཀྱང་ཆོག་ལ་དབང་ཐོབ་ཤོག །བྲམ་ཟེ་སྐར་རྒྱལ་གྱིས་ལི་
ཁྲི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ། ཞེས་དང་། ལི་ཁྲི་དམར་པོ་དབང་གི་རང་བཞིན་ཏེ། །ཆོས་རྣམས་མ་
ནོར་དབང་དུ་བསྐྱས་ནས་ཀྱང་། །ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤིད་རྟག་ཏུ་བརྟན་གྱུར་པའི། །བཟ་ཤིས་

དེས་ཀྱང་ཁྱེད་སྲིད་བརྟན་གྱུར་ཅིག །གསང་བའི་བདག་པོ་ཕྱག་ན་དོ་རྗེས་ཡུངས་ཀར་ཕྱག་
ཏུ་ཕུལ་ཏེ། ཞེས་དང་། ཡུངས་ཀར་དོ་རྗེའི་རིགས་ཏེ་ཐམས་ཅད་དུ། །བགེགས་རྣམས་མ་
ལུས་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ཡི། །མཐུ་སྟོབས་ཡོན་ཏན་སུན་སུམ་ཆོགས་གྱུར་པའི། །བཟ་
ཤེས་དེས་ཀྱང་བགེགས་རྣམས་ཞི་བར་ཤོག །ཅེས་བརྗོད་ཅིང་། བཟ་ཤེས་རྗེས་རྣམས་
རབ་གནས་བྱས་པའི་རྟེན་རྣམས་ལ་འབུལ་བའི་ཚུལ་བྱ་ཞིང་། ལྷ་མ་དང་ཡོན་བདག་དང་
གཡལ་ན་གནས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་དག་ལ་རེག་པས་བཟ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་དེ་དག་གིས་བཟ་
(༡༩བ)ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །

རྒྱུད་སྡེ་ཡིད་བཞིན་རྒྱ་མཆོའི་འཇུག་ངོགས་ནས། །རབ་གནས་མཁས་པའི་དགོངས་
བཞེད་སྤྱི་ཏིག་ཆོགས། །ལག་ཏུ་ལྷང་བདེ་ཆོ་གའི་སྤྲད་བྱ་ལ། །ལེགས་པར་བཀོད་འདི་སྐལ་
བཟང་མཐུན་པའི་རྒྱན། །སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ་ལས་ཀྱི་མཁྱེགས་འབྱེའི་ཆོགས། །མ་ལུས་
བཅོམ་པ་འོད་གསལ་གཞལ་མེད་ཆེར། །མཆོན་དཔེ་མན་རྩ་རྩ་ཡི་སྤྱོད་རྒྱས་པ། །རྣམ་ཀུན་
མཆོག་ལྡན་དོ་རྗེའི་སྐྱུར་བཞེངས་ཏེ། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་རབ་ཏུ་གནས་བྱས་པས། །མཁའ་
ཁབ་སྐྱེ་འབྲུལ་བ་བའི་ཚུ་འཛོལ་ལས། །དངོས་བྱུང་རྣམ་གཉིས་འདོད་དགའི་ཆར་པབ་སྟེ། །སྤྱི་
རྒྱ་པན་བདེའི་ལོ་ཐོག་རྒྱས་བྱེད་ཤོག །ཅེས་སྐྱོ་གསུང་སྤྲགས་ཀྱི་རྟེན་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཆོ་ག་ལག་ཏུ་ལྷང་བདེ་
བར་བཀོད་པ་འདི་ནི་རྒྱལ་བའི་སྤྲས་པོ་ཤེས་རབ་འཕེལ་བའི་གསུང་གིས་བསྐྱེད་ཞིང་རང་གི་ཞབས་འབྲིང་སྤྲགས་དམ་པ་
རྣམས་ཀྱིས་མཐུན་གཅིག་ཏུ་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་ངོར་ཆོས་སྤྱོད་པའི་བཅུན་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་དཔལ་བཟང་པོས་ཆོས་
འཁོར་རྒྱལ་བཟ་ཤེས་ལྡན་ཀྱིས་བྱུང་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྐྱུར་བའི་ཡི་གེ་པ་ནི་འཛིགས་མེད་སྤྱོད་པའི་ལྷ་མཆོག་བཟ་
ཤེས་ཆེའི་དབང་པོས་བགྱིས་པ་འདིས་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་གྱུར་ཅིག །མཛེས་ལོ། །

༢༡། །རྩེ་བཅུན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་གསུང་འབྲུམ་
ཐོར་བྱ་ལས་གནས་བརྟན་ཕྱག་མཆོད་
བཞུགས་སོ། །

ཕྱགས་དུས་ཀྱན་ནས་སྐྱབས་གསུམ་བཀའ་སྡོད་བཅས། །ཉོན་མོངས་འགོ་ལ་མཐུན་
བཅེས་རབ་དགོངས་ནས། །དཔག་མེད་ཞིང་ནས་ཐོགས་མེད་རྩ་འབྲུལ་གྱིས། །འདིར་གཤེགས་
མཆོད་སྤྲིན་རྒྱ་མཆོའི་དབྱས་བཞུགས་འཆལ། །ཞེས་པ་ནས། །གང་གི་སྤྱི་དང་འཛིག་པ་
དག། །ཚུལ་འདི་ཡིས་ནི་སྤངས་བྱུར་བ། །བརྟན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་གསུང་བའི། །ཐུབ་
དབང་དེ་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། །ཞེས་པའི་བར་འོག་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར་བྲས་ལ། །བཅོམ་ལྷན་
འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལྡན་ཐུབ་
པའི་ཞབས་ལ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། །མཆོད་དོ་སྐྱབས་སུ་མཆོའོ། །བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཀྱི་བསྟན་པ་དམ་པའི་ཆོས་སྦྱང་ཞིང་ལྷ་མི་ཀྱན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་དཔལ་གྱི་ཞིང་དུ་
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལྡན་ཐུབ་པས་བཀའ་བསྟོན་ཏེ་སྤངས་ལས་མི་འདར་བར་འཛིག་རྟེན་
ན་མངོན་སུམ་དུ་བཞུགས་པ། །བཀའ་ལུང་གིས་སྐྱབ་པ་འཕགས་པའི་ཆོག་ཞལ་གྱིས་བཞེས་
པ། །གངས་རི་ཆེན་པོ་ཏེ་སེ་ལ་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་ཡན་ལག་འབྱུང་འཁོར་དག་བཅོམ་
པ་སྦྱང་སུམ་བརྒྱས་བསྟོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་(ཤན)ཞབས་ལ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཕྱག་འཆལ་
ལོ། །མཆོད་དོ་སྐྱབས་སུ་མཆོའོ། །ཞེས་པ་འདི་འོག་མ་རྣམས་ལ་འང་སྐྱར་རོ། །

བྲང་སྦྱང་རིའི་ཤེལ་ངོས་ན་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་མ་པམ་པ་འཁོར་དག་བཅོམ་
པ་བརྒྱ་ཕྱག་གཅིག་གིས་བསྟོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་དུས་xx། ལོ་མ་བདུན་པའི་རི་
ཕྱག་ན་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་ནགས་ན་གནས་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་སྦྱང་བཞི་བརྒྱས་

བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་དུས་མཁུ། རྩམ་སྤྱིང་གི་ཟངས་སྤྱིང་ན་འཕགས་པའི་གནས་
བརྟན་དུས་ལྡན་ནི་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་སྟོང་ཆེག་བརྒྱས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་
ལ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་མཁུ། སིང་ག་ལའི་སྤྱིང་ན་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་མོའི་བྱ་འཁོར་
དག་བཅོམ་པ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་གིས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། ལྷ་བོ་ཡ་ལུ་ན་
སྤྱིང་ན་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་བཟང་པོ་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་སྟོང་ཉིས་བརྒྱས་བསྐྱོར་
ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། གནས་མཆོག་དམ་པ་ཁ་ཆེ་ན་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་
གསེར་བེའུ་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་ལྷ་བརྒྱས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། ལུབ་
ཀྱི་བ་སྤྱང་སྟོང་ན་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་རྩ་རྩ་རྩ་གསེར་ཅན་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་
བདུན་བརྒྱས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། བྱང་གི་སྤྱི་མི་(༡༧)སྟན་ན་འཕགས་
པའི་གནས་བརྟན་བ་ཀྱ་ལ་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་དགུ་བརྒྱས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་
ལ་མཁུ། སྤྱི་ཡང་ཀྱའི་སྤྱིང་ན་ནི་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་སྤྱི་གཅན་འཛིན་འཁོར་དག་
བཅོམ་པ་སྟོང་ཆེག་བརྒྱས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། བྱ་ཆོད་བྱང་པོའི་རི་ལ་
འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་ལམ་སྤན་བརྟན་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་སྟོང་དྲུག་བརྒྱས་བསྐྱོར་ཏེ་
བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། འཕར་གྱི་ལུས་འཕགས་སྤྱིང་ན་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་རྩ་
རྩ་རྩ་བསོད་སྟོམས་ལེན་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་གིས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་
པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། ལྷ་གནས་སུམ་ཅུ་ཅ་གསུམ་ན་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་ལམ་བརྟན་
འཁོར་དག་བཅོམ་པ་དགུ་བརྒྱས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། རིའི་རྒྱལ་པོ་ངོས་
ཡངས་ལ་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་སྟའི་སྤེ་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་སྟོང་ཉིས་བརྒྱས་བསྐྱོར་
ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། རིའི་རྒྱལ་པོ་བེ་ཏུ་ལར་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་སྤེད་བྱེད་
འཁོར་དག་བཅོམ་པ་སྟོང་བཞི་བརྒྱས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མཁུ། གངས་ཅན་
རིའི་རྒྱལ་པོ་ལ་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་མི་བྱེད་པ་འཁོར་དག་བཅོམ་པ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་

གིས་བསྐྱོར་ཏེ་བཞུགས་པའི་ཞབས་ལ་མ་། འཕགས་པའི་དགེ་བསྟན་རྩ་རྩ་ཏེ་ལའི་ཞབས་
ལ་མ་། ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེར་གཟིགས་པ་པོ། །ཡུལ་འཁོར་སྤང་དང་འཕགས་སྤྲིས་པོ། །སྤྲོན་
མི་བཟང་དང་རྣམ་ཐོས་སྤྲུལ། །རྒྱལ་ཆེན་བཞི་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །བསྟན་པ་མ་། ཕྱག་བྱར་
འོས་པ་ཐམས་ཅད་ལ། །ཞིང་རྩལ་ཀྱན་གྱི་གངས་སྟེང་གིས། །ལུས་བདུད་པ་ཡིས་རྣམ་ཀྱན་
དུ། །མཆོག་ཏུ་དད་པས་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །

རི་སྟོང་སྤྱད་གཞུགས་བཅུའི་འཛིག་རྟེན་ན། །ཞེས་པ་ནས། ཐམས་ཅད་རྫོགས་པའི་
བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་བསྟོལ། །ཞེས་སོགས་ཡན་ལག་བདུན་པ་བརྗོད། སངས་རྒྱུ་སྤྲུལ་པ་དག་
བཅོམ་འཕགས་པའི་ཆོགས། །འགྲོ་བའི་དོན་དུ་བསྟན་པ་སྤྱོད་མཛད་པ། །དཀོན་ཅིག་
གསུམ་དངོས་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་གིས། །བསྟན་(༣ན)པ་ཡུན་རིང་གནས་པར་བྱིན་
གིས་ཆོབས། །སྤྲུགས་དུས་ཀྱན་ནས་སྤྲུབས་སུ་བཀའ་སྟོད་བཅས། །ཉོན་མོངས་འགྲོ་ལ་
མཁུན་བཅེས་རབ་དགོངས་ནས། །དཔག་མེད་ཞིང་ནས་ཐོགས་མེད་རྩེ་འབྲུལ་གིས། །འདིར་
གཤེགས་མཆོད་སྤྲིན་རྒྱ་མཆོའི་དབྱས་བཞུགས་གསོལ། །ལག་མཐེལ་ལྷར་མཉམ་རིན་
ཅན་རྒྱན་གིས་སྤྲུལ། །ལྷོན་གིང་ཆུ་མཆོས་བརྒྱན་པའི་ས་གཞིའི་དབྱས། །རིན་ཅན་ལས་
བྱུང་བུ་བཞི་སྟོ་བཞི་པ། །བསྐྱེད་ཆུས་བརྒྱན་པའི་གདན་སྟེང་དུ། །ཐུགས་རྗེས་ཅོད་པའི་
དུས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས། །རྣམ་གྲོལ་ལམ་ལ་འགོད་མཛད་འགྲོ་བའི་མགོན། །སྤུབ་པ་
མཆོག་དང་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་པོ། །དམ་བཅས་ཐུགས་རྗེའི་དབང་གིས་གནས་འདིར་
གཤེགས། །སྤྲུགས་བཅུའི་རྒྱལ་བ་སྤྲུལ་བཅས་ཐམས་ཅད་དང་། །ཤེས་རབ་མེ་འབར་ཉོན་
མོངས་མཆོ་སྟེན་ཞིང་། །རྣམ་གྲོལ་བསོད་ནམས་ཞིང་དུ་བཀའ་བསྟོད་པའི། །སྤྲུགས་བཅུའི་
ཉན་ཐོས་དགེ་འདུན་བཞུགས་སུ་འཆའ། །ཡོན་འབྱོར་མཆོད་པའི་གནས་སུ་སྤྲོན་འབྲེན་
ན། །འགྲོ་བའི་དོན་ཕྱིར་མཆོད་གིས་གཤེགས་སུ་གསོལ། །འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་ཤུག་མེང་
གོ་ཡིས། །སངས་རྒྱུ་བསྟན་པ་གང་གི་ཕྱག་ཏུ་བཞག །གསུང་རབ་རིན་ཅན་སྟོམ་གྱི་ཁ་

འབྲེད་པའི། །ཆོས་སྐྱོང་དག་བཅོམ་ཆེན་པོ་བཞུགས་སུ་འཆའ། །དམ་ཆོས་སྤེལ་བའི་སྤྲད་
དུ་སྤྱན་འབྲེན་ན། །འགྲོ་བའི་དོན་ཕྱིར་མཆོད་གྲིས་གཤེགས་སུ་གསོལ། །ཐུབ་པས་བཀའ་
བསྐོས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་འཛིན། །ཡན་ལག་འབྱུང་དང་མ་པམ་ནགས་ན་གནས། །དུས་
ལྡན་རྩི་རྩི་མའི་བྱ་བཟང་པོ་དང་། །གསེར་བེའུ་རྩ་ར་རྩ་ཇ་གསེར་ཅན་མཆོག་། །འཕགས་པ་
བ་ཀྱུ་ལ་དང་སྤྱོད་གཅན་འཛིན། །ལམ་སྟན་རྩ་ར་རྩ་ཇ་བསོད་སྟོམས་ལེན། །ལམ་བརྟན་སྤྱི་
སྤྱི་སྤྲིད་བྲེད་མི་བྲེད་པ། །འགྲོ་བའི་དོན་ཕྱིར་མཆོད་གྲིས་གཤེགས་སུ་གསོལ། །སྤངས་དང་
ཡེ་ཤེས་སྤྱན་ཆོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱང་། །གདུལ་བྱའི་དོན་དུ་ཉན་ཐོས་ཚུལ་འཛིན་པ། །ཁྱད་
(ཕྱེད་)པར་ཅན་གྱི་འཕྲིན་ལས་ཆོས་སྐྱོང་བའི། །གནས་བརྟན་འཁོར་བཅས་འདིར་བྱོན་གདན་
ལ་བཞུགས། །བདེ་གཤེགས་བཀའ་ལླང་གཙོར་མཛད་བསྟན་པ་སྤྲད། །རང་དོན་དོར་ནས་
འཁོར་བའི་ནགས་ཆའ་དུ། །གཞན་དོན་ལྟར་མཛད་གནས་བརྟན་བརྟུ་བྱག་པོ། །དམ་བཅས་
ཐུགས་རྩིའི་དབང་གིས་གནས་འདིར་གཤེགས། །དགེ་བསྟན་སྤྱབས་གསོལ་བདེན་པའི་
ཆོག་ཉན་པ། །དཀོན་ཅིག་གསུམ་གྱི་ཞབས་འབྲིང་མཆིས་སོ་འཆའ། །བསོད་ནམས་རིན་
ཅེན་སྤྲོད་དུ་སྤྱན་འབྲེན་ན། །འགྲོ་བའི་དོན་ཕྱིར་མཆོད་གྲིས་གཤེགས་སུ་གསོལ། །བཅོམ་
ལྡན་འདིར་ནི་བྱོན་པ་ལེགས། །བདག་ཅག་བསོད་ནམས་སྐལ་བར་ལྡན། །རྩི་སྤྲིད་མཆོད་
པ་བདག་བཞུད་ན། །དེ་སྤྲིད་བཅོམ་ལྡན་བཞུགས་སུ་གསོལ། །གང་གི་བྲིན་གྲིས་བདེ་ཆེན་
ཉིད། །སྐད་ཅིག་ཉིད་ལ་འཆར་བ་གང་། །ལྷ་མ་རིན་ཅེན་ལྟ་བུའི་སྤྱ། །རྩི་རྩི་ཅན་ཞབས་པད་
ལ་འདུད། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྲིས་སྒྲོབས། །མགོན་པོ་ཐུགས་རྩི་ཆེ་ལྡན་པ། །ཐམས་
ཅད་མཁྱེན་པའི་སྟོན་པ་པོ། །བསོད་ནམས་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོའི་ཞིང་། །དེ་བཞིན་གཤེགས་
ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྲིས་སྒྲོབས། །དག་པ་འདོད་ཆགས་བྲལ་
བའི་རྒྱ། །དགེ་བས་ངན་སོང་ལས་གྲོལ་ཞིང་། །གཅིག་ཏུ་དོན་དམ་མཆོག་གྱུར་པ། །ཞི་
གྱུར་ཆོས་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྲིས་སྒྲོབས། །གྲོལ་ནས་གྲོལ་བའི་

ལམ་ཡང་སྟོན། །བསྐྱབ་པ་དག་ལ་རབ་ཏུ་གྱུས། །ཞིང་གི་དམ་པ་ཡོན་ཏན་ཞིང་། །དགེ་
འདུན་ལ་ཡང་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །ཁམས་གསུམ་
པ་ཡི་འགོ་ཀྱན་གྱི། །ངན་སོང་ཐམས་ཅད་སྦྱང་མཛད་པའི། །ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་
མཛད་པ། །ཤུ་མེད་གེ་དེ་ལ་འདུད། །བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །ཉེས་པ་
ཀྱན་ལས་རྣམ་གྲོལ་ཞིང་། །ཡོན་ཏན་ཀྱན་གྱིས་(༧)བརྒྱན་པ་སོ། །སེམས་ཅན་ཀྱན་གྱི་
གཉེན་གཅིག་ཕྱ། །ཐམས་ཅད་མཐུན་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་
ཆོ་བས། །གང་གི་སྦྱེ་དང་འཛིག་པ་དག་ཚུལ་འདི་ཡིས་ནི་སྤངས་གྱུར་པ། །བརྟེན་ཅིང་འབྲེལ་
བར་འབྲུང་གསུང་བའི། །ཐུབ་དབང་དེ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་
ཆོ་བས། །གངས་རི་ཆེན་པོ་ཉི་ཤེ་ལ། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་ཡན་ལག་འབྲུང་། །དག་
བཅོམ་སྟོང་དང་སུམ་བརྒྱས་བསྐྱོར། །སྟོས་པོར་རྩ་ཡབ་འཛིན་ཕྱག་འཆའ། །བསྐྱབ་པ་རྒྱས་
པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །དང་སྤོང་རི་ཡི་ཤེལ་ངོས་ན། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་མ་མས་
པ། །དག་བཅོམ་བརྒྱ་ཕྱག་གཅིག་གིས་བསྐྱོར། །ཕྱག་གཉིས་མཉམ་གཞག་མཛད་ཕྱག་
འཆའ། །བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །ལོ་མ་བདུན་པའི་རི་ཕྱག་ན། །འཕགས་
པའི་གནས་བརྟན་ནགས་ན་གནས། །དག་བཅོམ་སྟོང་དང་བཞི་བརྒྱས་བསྐྱོར། །སྤྲིགས་
མཛུབ་རྩ་ཡབ་འཛིན་ཕྱག་འཆའ། །བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །འཛམ་བྱ་སྤིང་
གི་ཟངས་སྤིང་ན། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་དུས་ལྡན་ནི། །དག་བཅོམ་སྟོང་དང་ཆེག་
བརྒྱས་བསྐྱོར། །གསེར་གྱི་རྩ་སྟོར་འཛིན་ཕྱག་འཆའ། །བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་
ཆོ་བས། །སིང་ག་ལ་ཡི་སྤིང་ན་ནི། །གནས་བརྟན་རྩི་རྩི་མོ་ཡི་བྱ། །དག་བཅོམ་སྟོང་ཕྱག་
གཅིག་གིས་བསྐྱོར། །སྤྲིགས་མཛུབ་རྩ་ཡབ་འཛིན་ཕྱག་འཆའ། །བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་
གྱིས་ཆོ་བས། །ཆུ་བོ་ཡ་ལུང་ན་སྤིང་ན། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་བཟང་པོ་ནི། །དག་
བཅོམ་སྟོང་དང་ཉིས་བརྒྱས་བསྐྱོར། །ཆོས་འཆད་མཉམ་གཞག་མཛད་ཕྱག་འཆའ། །བསྐྱབ་

པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །གནས་མཆོག་དམ་པ་ཁ་ཆེ་ན། །འཕགས་པའི་གནས་
བརྟན་གསེར་བེལ། །དག་བཅོམ་ཆེན་པོ་ལྷ་བརྒྱས་བསྐྱོར། །རིན་ཅེན་(༧)ཞགས་པ་འཛིན་
ཕྱག་འཆེལ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །རྩ་བ་ཀྱི་བ་སྒྲང་སྟོང་གི་ན། །རྩ་ར་
རྩ་ཇ་གསེར་ཅན་མཆོག་ །དག་བཅོམ་ཆེན་པོ་བདུན་བརྒྱས་བསྐྱོར། །ཕྱག་གཉིས་མཉམ་
གཞག་མཛད་ཕྱག་འཆེལ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །བྲང་གི་སྤྲོ་མི་སྟན་ན་
ནི། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་བ་ཀྱུ་ལ། །དག་བཅོམ་ཆེན་པོ་དགུ་བརྒྱས་བསྐྱོར། །ཕྱག་
གཉིས་ནེལ་ལེ་འཛིན་ཕྱག་འཆེལ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །བྲི་ཡང་ཀྱུ་ཡི་
གིང་ན་ནི། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་སྤྲ་གཅན་འཛིན། །དག་བཅོམ་སྟོང་དང་ཆེག་བརྒྱས་
བསྐྱོར། །རིན་ཅེན་ཕྱོག་ལྷ་འཛིན་ཕྱག་འཆེལ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །བྲ་
ཆོད་ཕྱང་པའི་རི་བོ་ལ། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་ལམ་ཕན་བརྟན། །དག་བཅོམ་སྟོང་དང་
བྱུག་བརྒྱས་བསྐྱོར། །ཕྱག་གཉིས་མཉམ་གཞག་མཛད་ཕྱག་འཆེལ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་
བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །ཤར་གྱི་ལུས་འཕགས་གིང་ན་ནི། །རྩ་ར་རྩ་ཇ་བསོད་སྟོམས་ལེན། །དག་
བཅོམ་སྟོང་ཕྱག་གཅིག་གིས་བསྐྱོར། །སྒྲེགས་བམ་ལྷུང་བཟེད་འཛིན་ཕྱག་འཆེལ། །བསྟན་
པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །ལྷ་གནས་སུམ་ཅུ་ཅ་གསུམ་ན། །འཕགས་པའི་གནས་
བརྟན་ལམ་བརྟན་ནི། །དག་བཅོམ་ཆེན་པོ་དགུ་བརྒྱས་བསྐྱོར། །སྒྲེགས་བམ་ཆོས་འཆད་
མཛད་ཕྱག་འཆེལ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །རི་ཡི་རྒྱལ་པོ་ངོས་ཡངས་
ལ། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་སྤྲ་ཡི་སྟེ། །དག་བཅོམ་སྟོང་དང་ཉིས་བརྒྱས་བསྐྱོར། །བྲམ་
པ་འཁར་གསེལ་འཛིན་ཕྱག་འཆེལ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །རི་ཡི་རྒྱལ་
པོ་བེ་རུ་ལ། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་སྟེད་བྱེད་ནི། །དག་བཅོམ་སྟོང་དང་བཞི་བརྒྱས་
བསྐྱོར། །ཕྱག་གཉིས་སྒྲེགས་བམ་འཛིན་ཕྱག་འཆེལ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་
ཆོ་བས། །གངས་ཅན་རི་ཡི་རྒྱལ་པོ་ལ། །འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་མི་བྱེད་པ། །དག་བཅོམ་

སྟོང་ཕྱག་གཅིག་གིས་བསྐྱོར། །བྱང་ཆུབ་མཆོད་རྟེན་(༥)འཛིན་ཕྱག་འཛམ། །བསྟན་པ་
རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །དགོ་བསྟན་རྣམས་ཏ་ལ་ནི། །རལ་པའི་ཐོད་བཅིངས་སྒྲིགས་བམ་
ཁུ། །སྤང་བ་མཐའ་ཡས་མཐུན་གནས་ཤིང་། །རྩ་ཡབ་བྱམ་པ་འཛིན་ཕྱག་འཛམ། །བསྟན་
པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །ཡུལ་འཁོར་སྤང་དང་འཕགས་སྤྱེས་པོ། །སྤྱན་མི་བཟང་
དང་རྣམ་ཐོས་སྤྱས། །རང་རང་འཁོར་འདུལ་སྒོ་བཞི་སྤང་། །རྒྱལ་ཆེན་བཞི་ལ་ཕྱག་འཛམ་
པོ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །

ཕྱག་བྱང་འོས་པ་ཐམས་ཅད་ལ། །ཞིང་རྩལ་ཀུན་གྱི་གངས་སྟེང་གིས། །ལུས་བརྟུང་
པ་ཡིས་རྣམ་ཀུན་དུ། །མཆོག་ཏུ་དད་པས་ཕྱག་འཛམ་པོ། །བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་
ཆོ་བས། །རི་སྟེང་སྤྱད་གཤམས་བཅུའི་འཛིན་རྟེན་ན། །དུས་གསུམ་གཤམས་པ་མི་ཡི་སེང་གོ་
ཀུན། །སོགས་ཡན་ལག་བརྟན་པ་བརྟེན། །ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་གི།
འཁོར་ཆོགས་སྤིང་མཆོ་ལས་བརྟལ་ཉོན་མོངས་མེད། །ཁི་དང་དྲུག་སྟོང་བཞི་བརྒྱའི་ཆོགས་
རྣམས་གིས། །བསྟན་པ་ཡུན་རིང་གནས་པར་བྱིན་གྱིས་ཆོ་བས། །བདག་གཞན་དགོ་བའི་ཅ་
བ་འདི་ཡི་མཐུས། །པན་བདེའི་འབྲུང་གནས་བསྟན་པ་འཕེལ་གྱུར་ཅིག། །ཕྱག་བསྐྱེལ་ཀུན་
འབྲུང་མ་ལུས་རབ་སྤངས་ནས། །སྤིང་པའི་རྒྱ་མཆོ་སྤྱར་དུ་སྐྱེས་པར་ཤོག། །བསོད་ནམས་
རྒྱ་མཆོ་ཡོངས་སྤྱོད་གས་བྱེད་ཅིང་། །ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཆོ་རྣམ་པར་དག་གྱུར་ཏེ། །ཡོན་ཏན་རྒྱ་
མཆོ་མ་ལུས་ཀུན་རྫོགས་ནས། །འཛིན་རྟེན་ཀུན་ལས་ཁྱད་པར་འཕགས་པར་ཤོག། །ཆོགས་
གཉིས་མཐར་བྱིན་དུས་གསུམ་རྒྱལ་བ་ཡི། །འཕྲིན་ལས་སྤྱབ་ཅིང་ཡོན་ཏན་རྣམ་དབྱེར་
མེད། །སྐལ་བ་མཉམ་པའི་གདུལ་བྱ་སྤྲིན་མཛད་པ། །མཉམ་མེད་སྤྲུལ་མ་མཆོག་གི་བཟླ་ཤིས་
ཤོག། །དུས་གསུམ་རྒྱལ་བ་རྒྱལ་སྤྱུགས་རྗེ་ཡིས། །ཉན་ཐོས་ཚུལ་འཛིན་སྤིང་པ་རི་སྤིང་
བར། །བསྟན་པ་སྟོང་ཞིང་འགོ་བའི་དོན་མཛད་པའི། །གནས་བརྟན་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བཟླ་
ཤིས་ཤོག། །ཅེས་པ་འདི་ཡང་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་དཔལ་གྱིས་བཞུས་པའོ། །མཁྲ་ལྟོ། །

༡༡། །རྩེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གསུང་འབྲུམ་ཐོར་བུ་
ལས་ནལ་འབྱོར་དབང་ཕྱག་སྒོ་གྲོས་སྤྲུལ་པའི་
མགྲར་གྱི་འགྲེལ་བ་བཞུགས་
སོ། །

རྒྱལ་བ་ཀུན་འདུས་རྩི་རྩེ་འཆང་། །ཤེས་རབ་ཆེན་པོས་ཆོས་རྣམས་གཟིགས། །ལེགས་
བཤད་མེད་གཤེད་རྩི་སྒྲིག་། །བཀའ་འདྲིན་མཉམ་མེད་ཞབས་ལ་འདུད། །དོན་ཡོད་རྩི་རྩེ་
ཐུགས་གྱི་བཙུད། །གང་གི་ཐུགས་གྱི་བུམ་བཟང་གཏམས། །བདུད་ཅིའི་གཟེགས་མ་ཅུང་
ཟད་ཅིག་། །ལེགས་པར་ཐོབ་སྟེ་ཐུངས་པའི་ཆོ། །སྒྱུ་མའི་ལུས་གྱི་གྲོང་ཁྱེད་དུ། །སྒྱུ་མའི་
དགེ་སློང་བརྟུན་བ་ངས། །དོ་མཆར་ལྟ་མོ་ཅི་ཡང་མཐོང་། །རྒྱ་མཆོའི་མཐའ་ཡི་དུར་བ་
མཐོང་། །དུག་སྒྱུལ་ཆང་ན་གནས་བ་མཐོང་། །ཤིང་འདབ་འདྲིན་པའི་མ་བྱ་མཐོང་། །ཐུན་
བར་ཉལ་བའི་པག་ཁྲོད་མཐོང་། །མེ་ལྷེ་གྲུན་ལ་འབར་བ་མཐོང་། །རྒྱ་བ་ཆུ་ཡིས་གང་བ་
མཐོང་། །དུར་བ་ཆོན་གྱིས་སྒྲོན་པོར་བསྒྱུར། །འཇའ་ཆོན་གྲུར་ཁྱིམ་ནང་ཞུགས་ཏེ། །རྒྱ་
མཆོའི་མཐའ་དུ་འཕུར་ཏེ་ཐལ། །དུག་སྒྱུལ་ཁ་ཡི་དུག་ཆུ་དེ། །ཁྱེད་ཆུང་དེ་ཡི་གསོས་སུ་
གྱུར། །སྒྱུལ་དེ་གཞུ་ཡི་ཆངས་པར་དགྱིས། །རྒྱ་མཆོ་གཏིང་ནས་བསྐྱམས་པར་བྱས། །མ་
བྱའི་ཁ་ཡི་དུག་ལོ་ལ། །བུམ་པའི་ན་ཆུང་མཛེས་མ་དང་། །(ཤར་)ཁྱེད་དེ་གཉིས་ཅིང་མོ་
ཅེ། །མ་བྱ་མེ་ལྷེས་བསྐྱེགས་པར་གྱུར། །དུག་ལོ་དེ་ཡང་ཐལ་བར་བྱས། །ཉི་མ་རྒྱ་བ་བཙོན་
དུ་བཟུང་། །རྒྱ་ཆུ་སྒྲིག་ཅན་ཁང་པར་བབས། །འཕྲུལ་ཏྲ་མ་ནིང་ཐང་ལ་རྒྱག་། །མདའ་དེས་
པག་བ་བསད་བུས་ནས། །པག་ཤ་བྱ་ཆུང་རང་གིས་ཐོས། །ཐུན་པའི་ནང་དུ་འོད་གསལ་

ཤར། །བརྗོད་བྲལ་རང་ནས་ཐམས་ཅད་མཐོང་། །མཆོག་ཏུ་མི་འགྱུར་བདེ་བ་ཆེ། །བདེ་
ཆེན་ཡེ་ཤེས་ཐབས་ཀྱི་མཆོག་། ཟུང་དུ་འདུག་པ་དོ་རྗེའི་སྐྱུ། །དེ་འབྲེལ་ལྷན་མོ་མཐོང་འདོད་
ན། །དག་པའི་བཤེས་གཉེན་ཚུལ་བཞིན་བསྟེན། །དམ་ཆོག་སྒྲིམ་པ་གཅེས་པར་སྤངས། །དོ་
རྗེའི་ལུས་ལ་གནད་དུ་བསྟེན། །མེད་ཀྱང་རྩལ་འགའ་སྤྲས་པ་ལ། །མཁའ་འགྲོས་བཀའ་ཆད་
མི་གནང་འཆོལ། །བདག་ལ་སྤྲོད་ནས་དད་པ་ནམས། །སྦྱེ་བ་བདུན་ནས་བཅུ་དྲུག་ནས། །དོ་
རྗེ་འཛིན་པའི་ས་བརྟེས་ཤོག། །དགེ་ཅ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱས་བྱེད་བསྟོ། །ས་མ་ཡ་རྒྱ། །ཞེས་ནས་
འཁྱོད་དབང་ལྷག་སྒོ་ཐོས་སྤྲས་པའི་གསུང་མགུར་རོ། །

འདི་སྐྱོ་མེད་ལ་བརྟེན་ནས་ཟུང་འདུག་གི་གོ་འཕང་སྟོན་དུ་མཛད་པའི་དོན་བརྟེན་མང་
པོས་ཉེ་བར་བཅེངས་འདུག་པས་(ཉབ)རིམ་བུ་བཞིན་སྦྱབས་དཀའ་བར་འདུག་ནའང་རང་
གི་གོ་ཆོད་འདི་ལྟ་སྟེ། །ཆོག་ས་བཅད་དང་པོས་རྗེ་བཅུན་ཤེས་རབ་སེང་གི་ལ་མཆོད་བརྗོད་
དང་། །གཉིས་པས་དེའི་བཀའ་བྲིན་ལས་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་སྤྲུགས་བཅུད་ཟབ་མོ་རྟེན་པ་དང་།
གསུམ་པས་དེའི་དོན་ཉམས་སུ་སྤངས་པ་ལས་རང་རྒྱད་ལ་རྟོགས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་འབྱུངས་
པར་བསྟན་ཏེ་གོ་སྤོ། །རྒྱ་མཆོ་ནི་སྤྱི་པའི་རྒྱ་མཆོ་དང་། །དུར་པ་ནི་ཉམས་ལེན་གྱི་དགེ་
སྤྱོད་རང་ཉིད་ཡིན་ལ། །དུག་སྤྱུལ་ཤིང་འདབ་འཛིན་པའི་མ་བྱ། །སུན་པར་ཉལ་བའི་པག་ཆོད་
གསུམ་ནི་ཞེ་སྤང་། །འདོད་ཆགས། །བདེན་འཛིན་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་གཏི་ཐུག་ནམས་སོ། །མེ་
སྦེ་གྲེན་ལ་འབར་བ་ནི་ནང་དོ་རྗེའི་ལུས་ལ་གནད་དུ་བསྟེན་པ་ལས་བྱུང་བའི་གཏུམ་མའི་མེ་
དང་། །སྐྱ་བ་རྩལ་ལས་གང་བ་ནི་སྤྱི་པའི་རྟོག་ཏུ་བྲགས་པའི་ཁམས་དཀའ་པོའི་ཐེག་ལེ་
ཡིན་ལ། །རིག་པའི་བྱིའུ་རྩལ་ནི་སྒྲིམ་པ་པོའམ། །སེམས་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་མདའ་གཞུ་ཅན་
རོ། །འབྲུལ་གྱི་རྟ་ལ་ཞོན་པ་སྟེ་ནམ་ཤེས་དེ་ལུང་གི་བཞོན་པ་ཅན་རོ། །

དུར་པ་ཆོན་གྱིས་སྟོན་པོར་བསྐྱར་བ་ནི་རིམ་པ་དང་པོ་དང་གཉིས་པའི་སྤྱི་རྩལ་འཁྱོར་
གྱིས་ཐ་མལ་གྱི་སྤྲང་ཞེན་སྤངས་ཏེ་ཡིད་དོར་དང་དངོས་གནས་པའི་སྤྱི་རྩལ་བསྐྱར་བ་སྟེ།

འདྲའ་ཆོན་གྱར་ཁྲིམ་གྱི་ནང་དུ་ཞུགས་ནས་ཆོ་གཅིག་ལ་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་སྤངས་ཏེ་དེའི་
མཐར་འཕྲུང་ཏེ་ཐལ་བ་དང་། དུག་སྒྱལ་གྱི་ཁའི་དུག་ཅུ་ཁྲིའུ་ཆུང་གི་གསེས་སུ་གྱུར་བ་ནི་
ཉོན་མོངས་པ་དེ་ཉིད་ལམ་གྱི་ཁྲོགས་སུ་བྱས་པ་དང་། སྒྱལ་དེ་གཞུང་ཆངས་པར་དགྲིས་
པ་ནི་ཞེ་སྤང་དེ་ཉིད་སྤངས་ཏེ་སྤིང་རྩེ་ཆེན་པོའི་རོ་བོར་བསྐྱེད་ནས་ཐབས་(༣༥)ཀྱི་གཞུང་
ཆངས་པར་དགྲིས་པ་དང་། སྤིང་པའི་རྒྱ་མཚོ་གཏིང་ནས་བསྐྱམས་པར་བྱས་པ་དེ་ཐབས་
གང་གིས་བྱས་ན། མ་བུའི་ཁའི་དུག་ལོ་སྟེ་འདྲོད་ཡོན་ལ་ཆགས་པ་ལམ་དུ་བྱས་པས་དང་།
དེ་ཡང་བྱམ་པའི་ན་ཆུང་མཛེས་མ་དང་རིག་པའི་ཁྲིའུ་ཆུང་གཉིས་ཅིད་མོ་ཅེ་བ་སྟེ་བྱའི་ཐབས་
ཤེས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་དང་མཉམ་པར་སྦྱར་བ་དང་། བྱང་གི་ཐབས་གཏུམ་མོ་སོགས་དོ་རྩེའི་ལུས་
ལ་གནད་དུ་བསྐྱབ་པས་ཉི་མ་རྒྱ་བ་བཅོན་དུ་བཟུང་བ་སྟེ་རོ་རྒྱང་གི་རྒྱ་བ་རྒྱ་རྒྱུར་བཀག་སྟེ།
སྟེ་བའི་གཏུམ་མོའི་མེ་ལྷེ་འབར་བས་རྒྱ་ཆུ་མེ་གསུམ་སྒྲ་གཅན་ཁང་པར་གནས་པ་སྟེ་སྒྲི་
བའི་རྟ་ཡིག་ཁུ་ནས་རྒྱ་རྒྱུའི་ལམ་ནས་བབས་པ་ལ། མི་འགྱུར་བ་སྐྱབ་ཅིག་སྒྲིམ་པའི་ཡེ་
ཤེས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མེ་ལྷེས་རྒྱ་བྱས་མཚོན་པའི་
འདྲོད་ཆགས་དང་། །དེའི་ཁའི་དུག་ལོ་འདྲོད་ཡོན་ལ་སྤིང་པ་ནམས་ཐལ་བར་བྱས་པ་སྟེ་
སྤངས་ཤིང་། འཕྲུལ་རྟ་མ་ནིང་ཐང་ལ་རྒྱག་པ་སྟེ་རྒྱང་དབྱུ་མ་འབའ་ཞིག་ནས་རྒྱ་བར་བྱས་
པ་དང་། བདེ་སྟོང་གི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མདའ་དེས་གཏི་ཕྱག་བདེན་འཛིན་གྱི་པག་པ་བསང་ནས་
དེ་སྤངས་པའི་པག་ཤ་བྱ་ཆུང་རང་གིས་ཐོས་པ་སྟེ་སྤངས་པ་མངོན་དུ་བྱས་པ་དང་། ཕྱན་
པའི་ནང་བདེན་འཛིན་དེ་སྤངས་ནས་འོད་གསལ་གྱི་ཉི་མ་ཤར་ཏེ་བརྗོད་བྲལ་གྱི་མཉམ་
གཞག་གི་རང་ནས་རྩེ་སྟོང་པའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་བདེ་ཆེན་འོད་
གསལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་དང་ཐབས་ཀྱི་སྒྲི་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཀྱན་རྩིབ་(༣༦)སྒྲི་མའི་ལྟ་སྒྲི་དང་
ཐུགས་སུ་གྱུབ་པ་དེ་རོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་བྱུང་དུ་འཇུག་པའི་གོ་འཕང་མངོན་དུ་མཛད་པའི་
དོན་ནོ། །འདི་འདྲའི་ལྟ་དམ་མཐོང་འདྲོད་ན། །ཞེས་སོགས་ནི་མངོན་དུ་བྱེད་པར་འདྲོད་པའི་

གདུལ་བྱ་གཞན་ལ་འང་ལམ་འདི་ལྟར་ཉམས་སྲུལ་འོང་ཞིག་ཅེས་གདམས་པ་སྟེ། ལྷག་མ་གོ་
སླ་བར་སྒྲུང་ངོ། ། ཞེས་པ་འདི་མཐས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་མཛད་པའོ། །

ཨོ་བདེ་ལེགས་སྲུ་གྲུར་ཅིག ། ང་རྒྱལ་འབྱོར་ཉམས་ཀྱི་སྒྲུང་བ་ལ། ། མདང་གསུམ་
སྟོད་ཐུན་དང་པོའི་ཆོ། ། གྱི་རུའི་སྟོང་པོ་སྟོད་ཅིང་བྱུང་། ། ཞེལ་གྱི་སྟོད་དུ་སྒྱུད་པ་ཡིན། ། དེ་
ནས་སྟོད་ཐུན་གཉིས་པའི་ཆོ། ། གཡུ་དང་ཐུ་མེན་གསེར་དང་དུང་། ། དེ་འབྲའི་རྣམ་འཕྲུལ་
དགོད་རེ་ཤོ། ། དེ་ནས་སྒྲར་ཡང་ཞོར་བྱ་བྱུང་། ། ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའའི་རོལ་བར་གོ། ། དེ་
འབྲ་སྐལ་བཟང་མ་ལགས་སམ། ། དེ་འབྲའི་བདེ་ཆོག་གོ་ལགས་སམ། ། ཉེ་ཉེ་ཉེ་ཉེ་དགོད་
རེ་ཤོ། ། ཉ་ཉ་ཉ་ཉ་ཉམས་རེ་དགའ། ། ས་ལུའི་སྟེ་མ་སྟེན་པ་ཅིག ། ནགས་ཁོད་ནི་ཙྰ་ཅིག་
གིས་ཐོས། ། ཞུ་བ་ལྟོ་བྱང་དབུས་དབྱེ་བ། ། འདི་ཡང་ཟུར་འདེབས་ཅམ་དུ་ཟད། ། ཅེས་
པ་འདི་ཡང་མེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ལས་བྱུང་བའོ། །

༡༡། །བཅུད་ལེན་གྱི་གདམས་པ་རིམ་པ་ལྟ་བུ་བ ལྷགས་སོ། །

མི་འགྲུར་བདེ་བའི་རང་བཞིན་ཕྱག་རྒྱ་ཆེ། །སྤྱི་མའི་གར་གྱིས་རོལ་བ་དཔའ་མོའི་
གཟུགས། །རྣལ་འབྱོར་མ་ཁྱོད་ཁོ་ནར་ཡིད་གཏད་ཀྱི། །འབྲུད་པའི་མཛའ་བ་སྦྱིན་པའི་བཀའ་
རིན་སྟོལ། །སྤྱིང་པོ་མེད་པའི་ཆེ་འདིའི་བྱན་ལོང་གི། །རྣམ་ཏྲོག་སྣ་ཆོགས་གཏིང་ནས་དབྱར་
མཐོང་སྟེ། །སྤྱིང་ནས་དམ་ཆོས་སྦྱབ་པའི་ཆ་རྒྱུན་དུ། །བཅུད་ལེན་གདམས་པ་བདག་གིས་
སྦྱིན་པར་བྱ། །འདིར་བཅུད་ལེན་གྱི་གདམས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། །གང་ལས་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས།
དེ་ལས་བརྒྱུད་པའི་གདམས་པའོ། །

དང་པོ་ནི། རྗེ་བཅུན་རྟོ་རྗེ་རྣལ་འབྱོར་མས་པ་དམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཐོག་མར་གནང་སྟེ་
ཉམས་སུ་བཞེས་པས་སྤྱི་ཆེ་ལོ་ལྟ་བུ་དང་བདུན་ཅུ་དོན་གཉིས་སྦྱབ་ཅིང་བྱུབ་པ་བརྟེན་པ་
ཡིན་ལ། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་བརྒྱུད་པ་ནི། དེ་ཡང་བར་སྐབས་སུ་བརྒྱུད་པའི་རྩད་གཅོད་མ་
བྱུང་ཞིང་། དེ་ནས་མི་ཉག་རིན་རྒྱལ། དེ་ནས་རས་སྟོན་སྟོ་སྟོས་མཚུངས་མེད། དེས་སྒྲ་མ་
ཆེ་དབང་པ། དེས་གནས་སྟོང་པ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་རིན་ཆེན་ལ། དེས་རང་གི་སྤྱིས་
ཀྱང་དགའ་བདེ་ལེགས་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ལ། (༡༣)དེ་ཉིད་ཀྱིས་དགྲེས་
བཞིན་དུ་བདག་ལ་གནང་བ་ཡིན་ལ། ད་ལྟ་གང་དག་རྟོ་རྗེ་རྣལ་འབྱོར་མས་མི་ཉག་རིན་
རྒྱལ་ལ་དངོས་སུ་གནང་བར་སྦྱ་བ་སོགས་ལ་ཡིད་བརྟན་མི་བྱུང་བར་སྦྱང་ངོ་ཞེས་བདག་
གི་སྒྲ་མ་གསུང་།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། །གདམས་ངག་སྦྱིན་པའི་སྟོད་ངོས་གཟུང་བ་དང་། །སྦྱིན་བྱའི་
གདམས་པ་རིན་པོ་ཆེ་དངོས་ཀྱི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ནི་གང་དག་འཁོར་བ་མཐའ་དག་མེད་

འོབས་ལྷར་མཐོང་སྟེ་བརྒྱ་ཁྲི་དང་ཆངས་པའི་བདེ་བ་ཡང་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་ལྷར་རིག་
པའི་ངེས་འབྱུང་ཤུགས་དྲག་པོ་ཅན། ཟང་ཟིང་གི་ཡོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་ལྷག་པར་ཡིད་སྤྲོད་ཏེ་
ཐར་བ་སྒྲོན་མེད་པའི་བདེ་བ་ལ་རིངས་པར་ཆས་པ། ཆེ་སྒོས་བཏང་ནས་གཅིག་ཏུ་དབེན་
པ་ལ་དགའ་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན་དག་ནི་འདི་སྤྱིན་པའི་སྤྱོད་དངོས་ཡིན་ལ། ཟས་གོས་ཀྱིས་
ལྷག་པར་ཐོངས་པའི་ཐོས་བསམ་པ་དང་། ཉན་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ་དག་ནི་འབྲིང་
དང་ཐ་མ་སྟེ། དེ་དག་ལས་གཞན་འཆོ་བ་བཅུད་ལེན་ལ་ངེས་ནས་བསོད་སྦྲེལ་ཁེ་བསྐྱེད་
དུ་གཏོང་བའི་ཐོས་བསམ་པ་དང་། དགོས་པ་རྙེད་བསྐྱར་ལ་དམིགས་ནས་དཀའ་ཐུབ་ཀྱིས་
ལུས་རྒྱུང་བའི་བོད་སྒྲོམ་སྒྲུན་པོ་དང་། རང་གི་ཟས་ནོར་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་མི་བྱས་པའི་སེར་
སྒྲ་ཅན་དག་ལ་ནི་སྤྱིན་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། སལ་ཆེར་ཡི་དྲགས་ཀྱི་རྒྱུར་འབྱུང་བ་དང་།
དགོས་པ་རི་ལྷར་ཆེ་ཡང་སྤྱི་སྟེགས་ཅན་དག་གི་(༡༧)དཀའ་ཐུབ་དང་བརྟལ་ཞུགས་ལས་
མ་འདས་པ་ཤིས་ཏུ་སྤྲང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། སྤྱོད་དངོས་རྗེས་སོ། །དང་པོ་སྤྱོད་བ་ནི། ལག་ཏུ་སྒྲང་བའི་རིམ་
པ་འདི་ལྷར་ཡིན་ཏེ། ཐོག་མར་མེ་ཏོག་རྒྱས་པའི་དུས་སུ་ཆེས་བརྒྱད་ལྟ་བུའི་དུས་ཁྱད་པར་
ཅན་གྱི་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱོགས་དང་བཅས་པས་ཁྱུས་བྱས། གོས་གསར་བ་ཀྱོན་ཏེ་འཕགས་པ་
སྤྱོད་རས་གཟིགས་སུ་གསལ་བའི་ངང་ནས་མ་ཉི་མོ་ཞིང་མེ་ཏོག་གི་ཆལ་དུ་ཕྱིན་ལ། བད་
ཀན་ཤས་ཆེན་བ་ལུང་མེ་ཏོག །མཁྱིས་པ་ལ་སྤྱད་འཛིན་ཞེས་པ་རྟག་ཏུ་དུང་མེ་ཏོག །ན་བ་
མི་བདེན་ཞུག་ཆོས་མེ་ཏོག་མ་ཉམས་པ། མིག་ལ་གཡར་མོ་ཐང་སྟེ་རང་རང་གི་ནད་གཞི་
དང་བསྐྱུན་པའམ། དེ་བཞིན་མིན་ན་དུག་གི་རིགས་མ་ཡིན་པའི་མེ་ཏོག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་
རུང་སྟེ། ཀྱན་ཀྱང་མགུལ་གྱི་ཤིང་བལ་སོགས་མེད་པར་བདུས་ལ་ལྷེབ་གཙང་མར་གྱིབ་
བསྐྱམས་སམ། བྱ་ནན་མ་རུལ་བར་ལེགས་པར་བསྐྱམས་ལ། བྱེ་ཞིབ་མོར་བཏགས་པའི་
བྱེ་མ་བྱེ་གང་ཅམ་ལ་རབ་ཨ་རུ་ར་གསེར་མདོག །དེ་མ་རྙེད་ན་ཨ་རུ་ར་ཤི་ཆེན་ཐུན་གསུམ།

དབང་ལག་སྟན་ཕྱེད་གསུམ། རྩོམ་གྱི་སྟན་གཅིག་རྣམས་མེད་ཁ་མེད་ཀྱི་སྟན་དང་། འབྲོར་ན་
བཟང་བྱ་གྲུ་རྣམས་དང་ཨ་ཀ་རྩ། དེ་དག་ལས་ནད་གཞི་ལ་ཕན་གང་ཆེ་ཨ་རྩ་ར་དང་མཉམ་
པ། གཞན་རྣམས་སྟན་ཕྱེད་རེ་སྟེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བཏགས་ལ་བསྐྱེད་ཏེ། སྤང་བྱ་རམ་གང་
འཐད་ཀྱིས་ཁྱ་བ་བྱས་ལ་རིལ་བྱ་ལྷག་གི་རིལ་མ་ཆེ་ཤོས་ཅམ་བྱས་ཏེ་རིན་པོ་ཆེ་འཕེལ་བྱེད་
པའི་སྟོན་གཅིང་མར་འགོམ་ཡུག་མི་འཆོར་བར་གཞག་སྟེ་སྦྱར་བའི་(༣ན)རིམ་པའོ། །

གཉིས་པ་དངོས་གཞི་ཉམས་སྲུ་ལེན་པའི་ཚུལ་ནི། དེ་ནས་གནས་དབེན་པར་བྱེད་པའི་བྱས།
ཉེན་གྱི་བྱང་བྱ་མཆོད་པ་ཅི་འབྲོར་བཤམས། རང་ཉིད་སྟན་བདེ་བ་ལ་འདུག་སྟེ། ཁ་ཅམ་མིན་
པར་ཡིད་འཁྲུལ་ངེས་ཀྱི་སྐྱབས་འགྲོ་སེམས་སྐྱེད་ཆད་མེད་བཞི་སྟོམ་པ་སྟོན་བྱ་བཏང་སྟེ། སྤ་
སྤྱ་མའི་སྤྲུགས་དོན་བྱ་བའི་ངང་ནས་སྟོང་པར་སྦྱངས། སྟོང་པའི་ངང་ལས་རང་ཉིད་དོ་རྩེ་རྣལ་
འབྲོར་མ་སྐྱ་མདོག་དཀར་པོ་ཞལ་གཅིག་བྱ་གཉིས་མ། བྱ་གཡལས་གྱི་བྱ་གཡུང་ཞིང་།
གཡོན་ཐོད་པ་བདུད་ཅིས་གང་བ་འཛིན་པའི་མཆན་ཁུང་གཡོན་ན་ཁ་རྩྭ་ག་བསྐྱམས་པ། རུས་
པ་དང་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱུ་གྱིས་སྤྲས་ཤིང་བྱ་རྒྱ་ལྟ་བུ་པ། རོའི་གདན་ལ་གཡལས་བརྒྱང་
གིས་བཞུགས་པར་གསལ་བའི་ངང་ནས་སྟན་ནམ་མཁའ་ལ་གཟིགས་པས་རྩ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤྲ་མ་
དང་། རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་ཐམས་ཅད་སྟོན་གྱི་བྱང་པོ་བཞིན་བྱ་བྱོན། དེ་དག་གི་བྱིན་རྒྱལས་
དང་། ས་རྒྱ་མེ་རྒྱང་ནམ་མཁའ་སྟེ་འབྱང་བ་ལྟའི་བཅུད་ཐམས་ཅད་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་ཆེ་དང་བསོད་ནམས། སྟོན་པ་གསུམ་གྱི་བཀའ་མདངས་གཟི་བཞིན། འཛིག་ཉེན་
ཁམས་ཀྱི་དཔལ་དང་སྟན་སྲུམ་ཆོག་པས་པ་ཐམས་ཅད་འོད་དང་འོད་ཟེར་གྱི་རྣམ་པར་བཀའ་
ནས། རིལ་བྱ་རྣམས་ལ་རིམ་པས་ཐེམ་པས་ཟག་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདུད་ཅིར་གྱུར་པར་
བསམས་ལ་དམིགས་པ་གསལ་བའི་ངང་ནས། ཨོ་སར་བྱུང་ཞུ་གི་ནི་ཏ་རི་ནི་ས་ཨ་མི་ཏ་སི་རྟེ་
རྟུ། ཞེས་པ་སྟོང་སྤྱ་བཅད་བྱས་ནས་བརྒྱུ་སྟེ། (༣བ)ཡི་གེ་སྤྲ་མ་དག་ཏུ་ཏ་རི་ནི་ས་ཞེས་པ་མི་
འབྱང་ཡང་མ་དག་པ་ཡིན་ནོ། །རིལ་སྤྱོད་པའི་རིམ་པའོ། །

དེ་ནས་བཟའ་བའི་ཚུལ་ནི། དུས་གསུམ་མཐ་གཉིས་ཀྱི་ཆེ་རང་དོན་རྗེ་ནལ་འབྱོར་མར་
སྐྱེད་པའི་དམིགས་པ་སྤར་ལྟར་བྱས་ལ་སྤགས་ཉེར་གཅིག་བཞས་སྟེ་ཐུག་པ་སྤྲ་སིང་དེ་བ་
ཐོར་བྱ་དོར་ཅེས་ལུལ་ལ་རི་ལུ་རེ་མེད་པས་ལུས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདུན་ཅིས་གང་།
ཟག་པ་མེད་པའི་བདེ་བས་སྟོང་ཉིད་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་བདེ་སྟོང་གི་ཉིང་དེ་འཛིན་སྐྱེས་པར་
བསམས་ལ་བཟའ་ཞིང་། ཡུན་ནི་ཞག་ཉེར་གཅིག་བྱ་སྟེ། ཞག་བདུན་ཐག་དང་པོ་ལ་སྟོ་
དང་། གཉིས་པ་ལ་ནད་བྱང་ཞིང་། གསུམ་པ་ལ་ལུས་བྱངས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ནད་
ཀྱི་ཕྱིར་དུ་བྱེད་ན་ཡིན་གྱི། གཞན་དུ་ནི་དེས་པ་མེད་དོ། །རི་ལུ་བཟུལ་གྱི་རིམ་པའོ། །དེའི་
སྐབས་སུ་སྐྱོད་ལམ་ནི་ལུས་ཀྱིས་ཐུག་འཆལ་བ་དང་སྐྱོར་བ། ངག་བཞས་ཇོད། ཡིད་སྤུའི་
སྐྱོམ་བཞས་སོགས་ཀྱིས་མི་དལ་བར་བྱ་སྟེ། གཞན་དུ་བད་ཀན་སྐྱེ་བས་ནད་ཀྱི་རྒྱར་འགྱུར་
ལ་རྒྱང་གི་བོགས་སེལ་བ་ལ་འབད་བ་གལ་ཆེའོ། །ཇ་དང་བྱ་རམ་གྱི་ལྷེ་གྲ་ཅུང་ཟད་རེ་མ་
གཏོགས་ཟས་རགས་པ་སྤང་དོ། །

གསུམ་པ་རྗེས་ཀྱི་པན་ཡོན་ནི། ནད་གཞི་ཀུན་ལ་པན། ཆེ་རིང་། ལུས་མདངས་ལེགས།
གས་ཁ་སྤ། སྐྱ་དཀར་དང་གཉེར་མ་ཅུང་། ནད་ཡན་པས་མི་ཚུགས། ལུས་ལ་ཤིག་སྟོ་མི་
འབྱུང་། ཤེས་རབ་ཆེ། རིག་པ་དྲངས། དད་ཟས་དང་ལོག་འཆོས་མ་གོས་པས་ལམ་གྱི་
ཏོགས་པ་སྐྱེ་སྤ། མི་བྱམས། མཁའ་འགོ་འདུ་བ་སོགས་དེས་པར་འབྱུང་སྟེ་པན་ཡོན་གྱི་རིམ་
པའོ། །སྤྲས་པ། སྟོང་པོ་མེད་པའི་ཆེ་འདི་སྟོས་བཏང་ནས། །ཡུན་ཆོགས་དབེན་པའི་གནས་
སུ་བག་པབ་སྟེ། །གཅིག་ཏུ་དམ་ཆོས་སྐབ་པའི་ཆ་རྒྱན་དུ། །ཟབ་མའི་བཅུད་ལེན་གདམས་པ་
བདག་གིས་བྱིན། །རྟེན་བཀྱར་དོན་གཉེར་འབྱུང་པའི་གདོན་གྱིས་བཟུང་། །སེར་སྤུའི་ཞགས་
པ་དམ་པོས་བཅིངས་པ་ལས། །ལོ་རྒྱས་རྒྱན་གྱི་སྤང་བས་ཡིད་བསྐྱར་ནས། །གདམས་ངག་
འདོམས་པའི་བློན་པོ་ཨེ་མ་མཆར། །བཅུད་ལེན་གྱི་གདམས་པ་རིམ་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། བྱ་བལ་བ་
དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོས་གཞན་ལ་པན་པར་འདོད་པའི་བསམ་པས་ཡི་གེར་བཀོད་པའོ། །དགེའོ། །

༡༡། །རྩེ་བཅུན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་གསུང་འབྲུམ་ཐོར་བྱ་ལས་
དཀར་གཏོར་དང་གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅེ་རིམ་པ་བཞུགས་སོ། །

རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་རྣམས་ལ་བྱག་འཆའ་ནས། །ཆོགས་ཚུང་ཅམ་གྱིས་སྦྱོན་པའི་པ་
རོལ་ཕྱིན། །ཡོངས་སུ་རྩོགས་བྱེད་གཏོར་མའི་རིམ་པ་ནི། །དོན་གཉེར་ཐུགས་དང་སྦྱར་ཏེ་
བྲི་བར་བྱ། །ཐོག་མར་དཀར་གཏོར་གྱི་རིམ་པ་ནི། །སྤྲུལ་འགྲོ་སེམས་སྦྱེད་ཆད་མེད་བཞི་
སྒོམ་པ་སྒྲོན་དུ་བཏང་། མ་ལུས་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་མགོན་གྱུར་ཅིང་། །ཞེས་པ་ནས། །ལྷ་
མ་རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་སྦྱོན་དངས། །རི་ལྟར་བལྟམས་པ་ཅམ་གྱིས་ནི། །ཞེས་སོགས་གྱིས་
ཁྱུས་གསོལ།

དེ་ནས་རང་སྐད་ཅིག་གིས་འཕགས་པ་སྦྱོན་རས་གཟིགས་དབང་བྱག་པད་ལྷའི་གདན་
ལ་ཞབས་གཉིས་མཉམ་པའི་སྤྲུལ་གྱིས་བཞེངས་པ། །དར་དང་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱན་གྱིས་
བརྒྱན་པ། །བྱག་གཡས་མཆོག་སྦྱོན་དང་། །གཡོན་བརྒྱ་དཀར་པོ་བསྐྱམས་པར་བསམས་ལ།
བྱག་གི་མཆོག་སྦྱོན་ནས་བདུད་ཅེ་རི་རྒྱན་བབས་པས་ཡི་དྲུགས་རྣམས་ཆོམ་པར་བསམ་
ཞིང་། །ཨོ་མ་ཎི་པརྟེ་ཏྱུ། །ཨོ་ཨྲུཾ་ཧྲུཾ་ཏྱུ། །ཞེས་ཚུ་སྦྱོན་དང་། །ཨོ་ཇ་ལ་མི་ཏྱི་སྐྱེ་བྲེ་ཏྱུ་ཨྲུཾ་
ཏྱུ། །ཞེས་བརྗོད་ཅིང་སེ་གོལ་བདེབས་ཏེ། །(ནུ)འཕགས་པ་སྦྱོན་རས་གཟིགས་དབང་གི།
ཞེས་སོགས་བརྗོད་དོ། །བར་དོའི་ཚུ་སྦྱོན་བྱ་བར་འདོད་ན། །ཀློག་ནའི་སྤྲུལ་བརྗོད་ཅིང་བྱ།
འཇམ་ལའི་ཚུ་སྦྱོན་ནི། །རིན་པོ་ཆའི་སྒོད་དུ་སྦྱོར་གཟུགས་བཞག་པའོ། །ཡང་ན་དམིགས་པས་
ཀྱང་བྱང་སྟེ། །སྟོང་པའི་ངང་ལས་བརྒྱ་དང་ལྷ་བའི་གདན་གྱི་སྟེང་དུ་རྩི་ལས་རྒྱལ་ལ་སེར་པོ་
ཞལ་གཅིག་བྱག་གཉིས་པ། །ལྷ་མ་ལའི་སྟེང་བ་ཅན། །ཞབས་དག་གིས་དུང་དང་བརྒྱའི་སྟེང་
དུ་གཏོར་བདག་མནན་ཅིང་། །གཡས་བི་ཇ་བྱ་ར་དང་གཡོན་ནེ་ལེ་བསྐྱམས་པ། །དར་དང་

རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་གྱིས་སྤྲས་པའི་སྤྱི་བོར་ཨོ། མགྱིན་པར་ལྷ། ཐུགས་ཀར་རྒྱ། ཐུགས་
ཀའི་རྒྱ་ལས་འོད་འཕྲོས། ཡེ་ཤེས་པ་སྤྱན་བྲངས། རི་རྒྱུ་བེ་རྩེ་ གཉིས་སུ་མེད་པར་གྱུར།
སྤར་ཡང་འོད་འཕྲོས། དབང་གི་ལྷ་ནམས་སྤྱན་བྲངས། འདི་ལ་མངོན་པར་དབང་བསྐྱར་དུ་
གསོལ། ཞེས་གསོལ་བ་བཏབ་པས་བདུད་ཅིའི་ཚུས་དབང་བསྐྱར། རིན་ཅེན་འབྱུང་ལྷན་
གྱིས་དབུ་བརྒྱན་པར་གྱུར། ཨོ་ཇི་རྣ་ལ་ས་པ་རི་ལྷ་ར་ཨཱྀ་སོགས་གྱིས་མཆོད། རང་གི་
ལག་པའི་མཐེལ་དུ་རྩ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ལས་བྱུང་བའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་
པ་རིགས་ལྷ་ཡེ་ཤེས་གྱི་(ཉ་བ)བདུད་ཅིར་ཁྱེ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་བསྐྱེས་པའི་ཚུ་རྒྱན་མཐུབ་མོ་
བརྒྱུད་བ་ལས་བབས། ཇི་རྣ་ལའི་དབུ་ལ་ཕུལ་བར་བསམས་ལ། ཨོ་ཇི་རྣ་ལ་ཇ་ལེན་རྩ་ལ་
སྤྱོད་སྤྱོད་ ཞེས་པ་བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་སོགས་གྱིས་ཕུལ་ནས་དཀར་གཏོར་ཨོ་ལྷ་རྒྱུ་གིས་བདུད་
ཅིར་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ལ། ཇི་རྣ་ལ་ཇ་ལེན་རྩ་ལ་ཁ་ཁ་ཁ་ཉི་ཁ་ཉི། ཞེས་པ་གསུམ་གྱིས་
གཏོར་མ་དབུལ། སྤར་བཞིན་ཨཱྀ་སོགས་གྱིས་མཆོད། ཁོར་གྱི་དབང་ཕྱག་རིན་ཅེན་གཏོར་
མངའ་ཞིང་། ཞེས་པ་སྤོ་ཀ་གཅིག་གིས་བསྟོད་ནས། སེར་སྤེའི་ལས་གྱི་མེ་ཡིས་གདུངས་པ་
ནམས། །སྤྱེ་དང་སྤྱེ་བར་བྱེད་ལ་སྤྱབས་སུ་མཆི། །རིན་ཅེན་བདུད་ཅིའི་གཏོར་གྱི་ཆར་རྒྱན་
གྱིས། །སེམས་ཅན་དབུལ་བའི་ཕྱག་བསྐྱེད་ཞི་བར་མཛོད། །ཅེས་འདོད་དོན་ལ་གསོལ་བ་
གདབ། ཇི་རྣ་ལ་ནག་པོའི་ཚུ་སྤྱིན་ཡང་། རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱོད་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བར་བད་ཉིའི་
སྤེང་དུ་རྒྱུ་ལས་ཇི་རྣ་ལ་ནག་པོ་ཞལ་གཅིག་ཕྱག་གཉིས་པ། གཡས་ཁག་གིས་གང་བའི་ཐོད་
པ་དང་གཡོན་ནེུ་ལེ་འཛིན་པ། ཞབས་གཡོན་བརྒྱུད་གིས་ཁོར་བདག་སེར་པོ་མནན་པ། ལྷ་
ཆེན་པོ་བརྒྱད་གྱིས་བརྒྱན་པར་བསམས་ལ། སྤར་བཞིན་གནས་གསུམ་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ།
ཡེ་ཤེས་པ་བསྐྱེལ། དབང་བསྐྱར་ནས་མི་བསྐྱོད་པས་དབུ་བརྒྱན་པར་བསམ། སྤར་བཞིན་
མཆོད་ཅིང་། ཨོ་ཇི་ལུ་སྤྱོད་སྤྱོད་ ཞེས་པ་བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་གྱིས་ཚུ་སྤྱིན་དང་། ག་མོ་རྩ་ཏ་ལྷ་ཡ།
ག་མོ་མ་ཉི་རྩ་རྩ་ཡ། མཐུ་ཡཤྲ་སེ་རྩ་བ་ཏ་ཡེ། ཏ་ཏ་སྤྱ། ཨོ་ཇི་རྣ་ལ་ཇ་ལེན་རྩ་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ ཨོ་

དྲི་བ་ལོ་ཉ་ཁ་ཁ་ཁ་ཉི་ཁ་ཉི་ཞེས་པས་གཏོར་མ་དབུལ། ཨ་ཁྱི་སོགས་གྲིས་མཆོད། མགོན་
པོ་ནམ་མཁའི་མདོག་ཅན་ཙོར་གྱི་ཆར་འབེབས་པ། །མ་སྐྱེས་རང་བཞིན་(༣༥)དག་པས་སྐྱེ་
མདོག་སྒོན་པོར་བཞུགས། ཁྱོད་ནི་དོ་རྩེ་སེམས་དབའ་ཉིད་དེ་བདག་བན་ན། །རྟག་རྟ་ཡིད་
ལ་རེ་བའི་འབྲས་བྱ་མཆིས་པར་མཛོད། །ཅེས་བསྟོད་ཅིང་། ཚུའི་ཐིགས་པ་དངོས་གྲུབ་གྱི་
དོན་དུ་སྐྱེ་ཐོག་རྟ་བཞག་ན། བདག་ཅག་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལོག་པའི་འཆོ་བ་སྤངས།
ཡང་དག་པའི་འཆོ་བས་འཆོ་བ་དང་། ཆོས་དང་མཐུན་པའི་འཁྱོར་བ་ཕུན་སྲུང་ཆོགས་པ་
དང་ལྡན་པར་མཛད་དུ་གསོལ། ཞེས་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་ལོ། །

གཞན་ཡང་བཅོམ་ལྡན་མི་གཡོ་བ། རྩེ་བཙུན་སྒྲོལ་མ། རྒྱ་གཏོར་སོགས་གྲུང་བྱ་བར་
འདོད་ན། གཞན་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་བྱས་ལ། སྐྱ་རུ་པས་ཡི་དྲགས་ནམས་ལ་གཏོར་མ་
སྐྱེན་པ་ནི། རང་སྐྱེད་ཅིག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གཟུགས་མངོས་སྐྱ་བསྐྱོམས་ལ་གཏོར་
མ་ཨོྲཱ་ཨཱ་ཧྲཱ་གིས་བདུད་ཅིའི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོར་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་ནས། ན་མེས་སྐྱ་རུ་སྤྲུལ།
ཏ་སྤྲུལ་ག་རྒྱལ་ཨ་རྩ་ཏེ་སི་ཐུག་སི་བུརྒྱལ། ཏཱ་སྤྲུལ། ཨོྲཱ་སྐྱ་རུ་སྐྱ་རུ་སྤྲུལ་སྐྱ་རུ་སྤྲུལ་སྐྱ་རུ་
ཏ་ར། ཟ་ར་ཟ་ར། སི་ཟ་ར་སི་ཟ་ར། སྤྲུལ་ར་སྤྲུལ་ར། སརྒྱར་སྤྲུལ། སརྒྱར་བ་ལ། སརྒྱ་བྲེ་རྒྱ་རྒྱ་
སྤྲུལ། ཞེས་བ་བདུན་དང་། ལག་པ་གཡོན་པའི་སེ་པོལ་ལན་གསུམ་བྱ་ཞིང་། ཨ་བ་ས་ར་རྒྱ་
ཨ་ཕ་ཏ་ར་བྲེ་ཁྱི་ཁོད་དུ་ཐུ་ཏི་སར་ལོ་ཀ་རྒྱ་རྟ་ཟ་སི་རྒྱ། བྲེ་རྒྱ་རྒྱ་སྤྲུལ་ཏ་རི། ཡི་དྲགས་ཐམས་
ཅད་བཟའ་བ་དང་བརྟུང་བ་ལ་སོགས་པའི་འཁྱོར་བ་ཕུན་སྲུང་ཆོགས་པ་ལ་ལོངས་སྟོང་པར་
གྱུར་ཅིག །བཤེས་སྒྲོམ་དང་དབུལ་འཕོངས་ལ་སོགས་པའི་སྐྱུག་བསྐལ་མཐའ་དག་ལས་
གྲོལ་བ་གྱུར་ཅིག །མཐོ་རིས་དང་ཐར་པའི་བདེ་བ་ནམ་པར་དག་པ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་
སྒོན་ལས་གདབ་བོ། །(༣༦)འདི་ཟས་མ་ཐོས་པའི་གོང་ཁོ་ནར་བྱས་པས་ཡི་དྲགས་ཐམས་
ཅད་ལ་འབྲས་བྲེ་ཐོ་ཆེ་རེ་རེ་བྱིན་པར་འགྱུར་ཞིང་། བན་ཡོན་ཆེ་རིང་བ་དང་། ལོངས་སྟོང་
འཕེལ་བ་དང་། བྱི་མ་བདེ་བ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བ་སོགས་མང་དུ་གསུངས་སོ། ། །

གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅ་གཏོར་བར་འདོད་པས། སྤར་བཞིན་སྐྱབས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད་སྟོན་
དུ་བཏང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ། དེའི་དོན་
དུ་མཆོད་སྐྱོན་གྱི་གཏོར་མ་རྒྱ་ཆེན་པོ་དབུལ། འཕགས་པ་རྣམས་མཆོད་པས་མཉེས་ཤིང་།
མགོན་པོ་གསུམ་གཞན་རྣམས་ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གིས་ཆོས་པར་བུའི་སྙམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ལ།
འོག་ནས་འབྱུང་བའི་གཏོར་མགོན་རྣམས་སྐྱོན་བྲངས་ཏེ། ཐོག་མར། རབ་འབྱམས་རྒྱ་མཆོ་
དཔག་མེད་ན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མཆོད་ཡོན་དབུལ། དེ་ནས་སྐྱུ་ཁྱུས་གསོལ་བ་དང་། རྒྱ་
སྐྱོན་རྣམས་གོང་ལྟར་བྲས་ལ། ཐོག་མར་གཞི་བདག་གི་གཏོར་མ་རྒྱས་སྤངས། ཞི་ལྷུང་ལྷུ་
གིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། འོག་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར་བསྟེན་ལ། འདོད་དོན་ལ་འཕྲིན་ལས་
བཅོལ་ལོ། །

དེ་ནས་བརྒྱ་ཅའི་རིམ་པ་ནི། གཏོར་ཟན་གཅིང་མ་ལ་དཀར་གསུམ་མངར་གསུམ་
སོགས་ཡོད་ན་ལེགས་པར་བསྟེ། རྒྱ་གཅིང་མས་གང་བའི་བྱམ་པ་དང་། གཏོར་སྟོན་ལྔ་
ལ་སོགས་པ་སྟོ་གོན་བྲས་ལ་ཟན་རིལ་བཅུ་ཆོན་བཅུ་དང་བརྒྱད་བྲས་ཏེ། ཟན་རིལ་རྒྱས་
སྤངས། །ཞི་ལྷུང་ལྷུ་ལན་གསུམ་བརྗོད་པས་བདུན་ཅིའི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོར་བསམས་ལ། སྤགས་
ནི། བ་མཆོས་ཏ་ལྷ་ག་ཏ་ཨ་ལྷ་ལོ་གི་ཏེ། ཞི་སི་རྩ་ར་སི་རྩ་ར་རྩྱ། ཞེས་པ་བདུན་ནམ་ཉར་
གཅིག་གིས་བསྟེན། ཨ་རྩྱ་སོགས་ཀྱིས་མཆོད། ཅ་བ་དང་བརྒྱད་པར་བཅས་པའི་དཔལ་ལྷན་
ལྷ་མ་(༤ན) དམ་པ་རྣམས་དང་ཡི་དམ་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ལྷ་ཆོགས། དཀོན་ཅིག་རིན་པོ་ཆེ་
རྣམས་པ་གསུམ། དུས་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་བ་སྤྲས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་དབུལ་ལོ། །བདག་
ཅག་དཔོན་སྟོན་ཡོན་མཆོད་འཁོར་དང་བཅས་པས་གཙོ་བྲས་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ལ་མཆོག་དང་ཐུན་མོང་གི་དངོས་བྱུང་དམ་པ་སྙམ་དུ་གསོལ་ཞེས་འདོད་དོན་ལ་གསོལ་
བ་གདབ། བཅུ་ཆོན་དང་པོའོ། །བཅུ་ཆོན་གཉིས་པ་ནི། སྤར་ལྟར་བསྟེན་ལ། སངས་རྒྱས་
མཁའ་འགོ། །དོན་ཅེ་མཁའ་འགོ། །རིན་ཅེ་མཁའ་འགོ། །བརྒྱ་མཁའ་འགོ། །ལས་ཀྱི་མཁའ་

འགྲོ་ལ་སོགས་པ་མཁའ་འགྲོའི་ཆོགས་རྣམས་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མགོན་པོ་ཕྱག་ཕྱག་པ།
ཕྱག་བཞི་པ། གྲུང་གི་མགོན་པོ། རྣམ་ཐོས་སྤྱད། དཔལ་ལྷན་འདོད་ཁམས་དབང་ཕྱག་མ་
ལ་སོགས་པ་སྤྲུལ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་དང་དམ་ལ་བཏགས་ཤིང་། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་
བསྟན་པ་བསྐྱེད་བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ། རོ་རྩེ་གདན་གྱིས་གཙོ་བོས་རྒྱ་གར་དང་བོད་
ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་རྣམས་སྤྱང་ཞིང་སྦྱོང་བའི་སྤྱང་མ་དམ་ཆོག་ཅན་
རྣམས་ལ་དབུལ་ལོ། །སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ཞིང་རྒྱས་པ་དང་། བསྟན་འཛིན་གྱི་
སྤྱིས་བྱ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་ཆེ་འཕྲིན་ལས་སྤེལ་བ་དང་། བདག་ཅག་རྣམས་ཀྱི་འདུན་ཅད་
གོ་འགལ་རྒྱུན་ཐམས་ཅད་ཞི་ཞིང་རི་ལྷོ་བསམས་པའི་མཐུན་རྒྱུན་ཐམས་ཅད་ཡིད་བཞིན་
དུ་འབྱུང་བར་མཛད་དུ་གསོལ།

གསུམ་པ་ནི། རིག་པ་འཛིན་པའི་ས་ལ་གནས་པ་རྣམས་དང་། དགེ་སྦྱོང་། བམ་ཟེ།
ལྷའི་བྱང་སྤོང་མངོན་པར་ཤེས་པ་ལྷ་དང་ལྷན་ཞིང་ཆོག་ཅན་གྱིས་པན་འདོགས་ཀུས་པ།
དམོད་པ་དང་སྟོན་ལམ་ལ་(༧བ)དབང་བ་རྣམས་ལ་དབུལ་ལོ། །སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་
དར་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་ཞིང་སྦྱིད་པ་དང་། བདག་ཅག་འཁོར་དང་བཅས་
པ་རྣམས་ཀྱི་འགལ་རྒྱུན་ཞི་ཞིང་བསམས་དོན་མཐུན་རྒྱུན་ཐམས་ཅད་ཆོས་དང་ལྷན་པ་ཡིད་
བཞིན་དུ་འབྱུང་བའི་སྟོན་ལམ་བཟང་པོ་གྲུ་ལོམ་པ་གདབ་དུ་གསོལ།

བཞི་པ་ནི། བདག་ཅག་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་སྤྱིས་པའི་ལྷ། རྣམ་ཐོས་ཀྱི་སྤྱད།
རྩྭ་ལ། རོར་རྒྱུན་མ། ཆོགས་ཀྱི་བདག་པོ་ལ་སོགས་པ་གཞོད་སྤྱན་རོང་ལྷའི་ཆོགས་ཐམས་
ཅད་ལ་དབུལ་ལོ། །བདག་སོགས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནད་དང་དབུལ་འཕོངས་ཀྱི་
སྤྱག་བསྐྱེད་བསལ་ནས་ལོངས་སྦྱོང་དང་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྤེལ་དུ་གསོལ། འདི་ཡན་
ལ་ཨོ་ཨཱྀ་ཨཱྎི་པ་ཏི་ཙྰ་ཡེ་སྤྱ་རྒྱ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མཆོད་པར་བྱ་ཞིང་།

ལྷ་པ་མན་ཆད་ལ་སོ་རྩ་རའི་སྤྱགས་བཙོན་པའི་རྩེས་སུ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རིན་

ཅེན་མང་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །གཟུགས་མཛེས་དམ་པ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །སྐྱེ་འཇམ་གླམ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །ཞེས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བཞིའི་མཆན་རེ་རེ་བཞིན་བརྗོད་པར་བྱའོ། །

ལྷ་པ་ནི། འཇམ་བྱ་སྒྲིང་གི་གཞིའི་བདག་པོ་རྣམས་དང་། ཁྱད་པར་དུ་ཡང་བོད་ཁམས་སྐྱོང་བའི་བསྟན་མ་བཙུ་གཉིས། སྒོས་དབྱུས་གཙང་། བྱེ་བྲག་རྩ་ས་ཕྱོགས་འདི་ཉིད་ན་གནས་པའི་ལྷ། ལྷ། བཙན། བདུད། ས་བདག །གཉན་མཐུ་བོ་ཆེ། གཞི་བདག་གནས་བདག་ཐམས་ཅད་ལ་དབྱལ་ལོ། །འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྤྱུ་ཆར་ཆུ་དུས་སྤྱུ་འབབ་པ་ལོ་ཕྱགས་རྟག་རྩ་ལེགས་པ་དང་། མི་ནད་ཕྱགས་ནད་སྤྱུ་གེ་དུས་གྱི་འབྱུག་པ་ལ་སོགས་པ་(༥ན)བཟ་མི་ཤེས་པའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་མི་འབྱུང་བའི་འཕྲིན་ལས་མཛོད་ཅིག །

དུག་པ་ནི། གནོད་སྦྱིན་གྱི་སྤྲེ་དཔོན་གང་བ་བཟང་པོ་དང་། རོར་བྱ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པ་འབྲོག་གནས་མཆེད་ལྷ་འཁོར་དང་བཙས་པ་རྣམས་དང་། གནོད་སྦྱིན་གྱི་སྤྲེ་དཔོན་ཡང་དག་ཤེས་དང་རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཆོག་ལ་སོགས་པ་ཕྱོགས་མཆོམས་སྤྱང་བར་བྱེད་པའི་གནོད་སྦྱིན་ཉི་ཤུ་ཙ་བརྒྱད། གནོད་སྦྱིན་མཐུ་བོ་ཆེ་སུམ་ཙུ་ཙ་གཉིས། འབྲོག་མ་མ་བྱ་འཁོར་དང་བཙས་པ་ལ་སོགས་པ་འབྲོག་གནས་ཀྱི་ཆོགས་རྣམས་ལ་དབྱལ་ལོ། །སེམས་ཅན་གྱི་སྲོག་དང་གཟི་བརྗིད་དང་མདངས་འབྲོག་པ་ལ་སོགས་པའི་གནོད་འཆེ་ཐམས་ཅད་ཞི་བ་དང་། བདག་ཅག་འཁོར་དང་བཙས་པའི་འགལ་རྒྱུན་ཞི་ཞིང་མཐུན་རྒྱུན་ཐམས་ཅད་ཡིད་བཞིན་དུ་འབྱུང་བར་མཛོད་དུ་གསོལ།

བདུན་པ་ནི། བགེགས་རིགས་སྐྱོང་ཕྱག་བརྒྱད་ཙུ། གདོན་རིགས་སུམ་བརྒྱ་དུག་ཙུ། བྱིས་པའི་གདོན་ཆེན་བཙོ་ལྷ། རྟ་བདག །རིམས་བདག །ཡམས་ཀྱི་བདག་མོ་ལ་སོགས་པ་གནོད་བྱེད་གདོན་བགེགས་ཀྱི་ཆོགས་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱིན་ནོ། །བདག་སོགས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བསམ་སྐྱོང་ངན་པ་དང་། གནོད་འཆེའི་བསམ་པ་ཐམས་ཅད་ཞི་ཞིང་

གཞན་པ་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་མུར་དུ་རྒྱད་ལ་སྦྱེ་བར་གྱུར་ཅིག །བརྒྱད་པ་
ནི། འགྲོ་བ་རིགས་ལྷག །ལམ་རྒྱད་ལ། སྦྱེ་གནས་བཞིས་བསྐྱུས་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ལ་སྦྱིན་ནོ། །རིགས་ལྷག་སོ་སོའི་ལན་ཆགས་དང་བྱ་ལོན་ཐམས་ཅད་བྱང་ཞིང་སྤྱག་
བསྐྱུལ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་ནས་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལྷག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཏེ་སྤྱར་དུ་མངོན་
པར་རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་གྱུར་ཅིག །

དགྲ་པ་ནི། ཡི་(༥༧)དྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་མོ་ཁ་ལ་མེ་འབར་མས་གཙོ་བྱས་པའི་ཡི་དྲགས་
ཕྱིའི་སྦྱིབ་པ་ཅན། ཉང་གི་སྦྱིབ་པ་ཅན། མེ་ལྗེའི་འཁོར་ལོ་ཅན། ཟས་སྒོམ་ཀྱི་སྦྱིབ་པ་ཅན་
ལ་སོགས་ཏེ་བྱིངས་ན་གནས་པ་དང་ཁ་འཐོར་བའི་ཆོགས་བཤེས་སྒོམ་དབྱལ་འཐོངས་
ཀྱིས་གདུངས་པ་མཐའ་དག་ལ་སྦྱིན་ནོ། །སོ་སོའི་མདུན་དུ་ཟས་སྒོམ་བདུད་ཅིའི་ཆར་ཆེན་
པོ་བབས་ནས་བདེ་བར་ཡོངས་སུ་དམ་ཉེས་ཤིང་ཆོམ་ནས་སེར་སྤྲེའི་སྦྱིབ་པ་ཐམས་ཅད་
བྱང་ཞིང་ཡི་དྲགས་ཀྱི་སྤྱག་བསྐྱུལ་མཐའ་དག་དང་བྲལ། སྦྱིན་པའི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་སྤྱར་
དུ་རྫོགས་པའི་སྐལ་བ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག །

བརྩ་པ་ནི། བདག་ཅག་འཁོར་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་ཆེ་རབས་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་
ལན་ཆགས་པའི་མགྲོན་བྱ་ལོན་མ་འཁོར་བ་རྣམས་དང་། ཆེ་འདིར་ཡང་ཐུགས་ཟུར་སྦྱོར་
ཟུར་ལ་སོག་པ་སོགས་གནོད་བྱེད་ཀྱི་ཆོགས་གདོན་ངོས་མ་བེན་པ་རྣམས་ལ་སྦྱིན་ནོ། །ལན་
ཆགས་ཐམས་ཅད་བྱང་། བྱ་ལོན་ཐམས་ཅད་འཁོར། གནོད་འཆའི་བསམ་པ་ཐམས་ཅད་
ཞི་ནས་སྤྱར་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་གྱུར་ཅིག །ཟན་རིལ་ལྷག་མ་བརྒྱད་
པོ་རྒྱས་སྦྱངས་ལ། བརྩ་གཅིག་པ་ནི། གཏོར་མ་མགྲོན་སྦྱོ་བྱར་དུ་ལྷགས་པ་རྣམས་དང་།
སྐལ་བ་ཆད་པ། ཁ་ཞན་པ། དབང་རྒྱུད་བ། གཏོར་མ་འདོད་ལ་མ་ཐོབ་པ་རྣམས་དང་། ལྷག་
མ་ལ་དབང་བ་རྣམས་ལ་སྦྱིན་ནོ། །ཐམས་ཅད་ཟག་པ་མེད་པའི་བདེ་བས་ཆོམ་ནས་སྤྱར་དུ་
མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་སྒྲོན་ལམ་གདབ་པོ། །

དེ་ནས། ཆོས་ནམས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ལས་བྱུང་། །དེ་རྒྱ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་
གསུངས། །དེ་ལ་འགོག་པ་གང་ཡིན་པ། །དགེ་སྤྱོད་ཆེན་པོ་འདི་སྐད་གསུང་། །སྤྲིག་པ་ཅི་
ཡང་མི་བྱ་(༤ན)སྟེ། །དགེ་བ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པར་སྤྱད། །རང་གི་སེམས་ནི་ཡོངས་སུ་
གདུལ། །འདི་ནི་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ཡིན། །ལུས་ཀྱི་སྤྲོམ་པ་ལེགས་པ་སྟེ། །ངག་གི་སྤྲོམ་པ་
ལེགས་པ་ཡིན། །ཡིད་ཀྱི་སྤྲོམ་པ་ལེགས་པས་ན། །ཐམས་ཅད་དུ་ནི་སྤྲོམ་པ་ལེགས། །ཐམས་
ཅད་སྤང་བའི་དགེ་སྤྱོད་དག །སྤྱག་བསྟུལ་ཀུན་ལས་ངེས་པར་གྲོལ། །ཞེས་སོགས་ཇི་ལྟར་
རིགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་པ་དང་། སྤྱིན་པ་རྒྱ་ཆེན་གྱུར་པ་འདི་ཡི་མཐུས། །ཞེས་སོགས་
དང་། བསོད་ནམས་འདི་ཡིས་ཐམས་ཅད་གཟིགས་པ་ཉིད། །ཅེས་སོགས་ཇི་ལྟར་རིགས་པའི་བསྐྱེ་
བ་སྤོན་ལམ་གྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་དག་ཀྱང་བྱའོ། །གཏོར་མའི་རིམ་པ་ཅུང་ཟད་བསྐྱེབས་པ་འདི་ནི་རིགས་ཅུས་དང་ཆོ་
འབྲང་ལུན་སུམ་ཆོགས་པའི་དཔལ་གྱིས་མཐོ་ཞིང་། །ཇི་བཅུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བཙུང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་བསྟན་
པ་དང་བསྟན་འཛིན་ལ་མི་བྱེད་པའི་དད་པ་ཅན་དཔོན་ས་བྱང་སེམས་ཆེན་མོ་རྒྱལ་མོ་བྱ་བྲིད་པས་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་
ཞེས་བསྟུལ་བའི་ངོར་བཅུན་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་དཔལ་གྱིས་རྒྱ་མཚོག་གི་ལོ་ནག་པ་རྒྱ་བའི་དཀར་ཆོས་ལ་དཔལ་ལྷན་
འབྲས་སྤངས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཉེ་བར་བཞོད་བའོ། །མཁྲ་ལི། །

༡༡། །རྩེ་བཅུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གསུང་འབྱུང་ལས་བྱང་ངེས་
ནམ་འབྱེད་ཀྱི་དཀའ་འབྲེལ་དགོངས་པའི་དོན་རབ་ཏུ་
གསལ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲོན་མེ་ཞེས་བྱ་བ་
བཞུགས་སོ། །

ལེའུ་དང་པོ། སེམས་ཅམ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གསུང་རབ་ལ་
 བྱང་ངེས་ཇི་ལྟར་བྱེ་བའི་ཚུལ།

༡༽ མཆོད་པར་བརྗོད་ཅིང་བརྩམ་པར་དམ་བཅའ་བ་བཤད་པ།

དང་བ་དང་ངེས་པའི་དོན་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྣང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་
 དགོངས་པ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་དགོངས་པའི་དོན་རབ་ཏུ་གསལ་བར་བྱེད་
 པའི་སྟོན་མེ་ཞེས་བྱ་བ། དང་པོའི་སངས་རྒྱས་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་བསྐྱོར་ཕྱག་
 བཀྱིལ། །གང་གི་མཆེན་པའི་ཆ་ཤས་གཅིག་ལ་ཤེས་བྱ་མ་ལུས་གསལ་བར་བྱིས། །ལེགས་
 འདོམས་གསུང་གི་རྫོད་པ་གཅིག་གིས་ཟབ་དང་རྒྱ་ཆའི་ཆོས་ཀྱི་སྟོན། །མད་བྱང་སྣང་རྫེའི་
 ཞགས་པ་གཅིག་གིས་ལུས་ཅན་མ་ལུས་དམ་ཏུ་བཅིངས། །སྟོ་བཟང་རྒྱལ་བའི་གདུང་འཆོབ་
 གཅིག་ལུས་བསྟན་པའི་ས་ཆེན་ཅི་ཡང་མཛེས། །རྩ་མཛེས་ལྟ་བུར་ཞལ་བཟང་མངོན་དགའ་
 མཐོང་ན་དགའ་བ་མཐོང་བའི་མོད་ལ་སྤིག་པ་མ་ལུས་ཟད་པར་བྱེད། །ཤུགས་ལྟར་ཡངས་འདྲོན་
 བྱེད་བྱང་ནི་སྣང་རྫེའི་རྩལ་བསྐྱོད་རྒྱུད་ལྡེའི་འགོ་ལ་ཏྱག་ཏུ་གཡོ་བ་མེད་པར་གཟིགས། །ཁིམ་

པའི་ནགས་སུ་རྒྱ་རྒྱར་དབང་ཕྱག་ཐོལ་གྱིས་ཞུགས་འབྲེལ་གྱི་བསྐྱོ་ལེགས་བཤའ་བདུད་
ཅིའི་གྲུ་ཆར་འབེབས། བསོད་ནམས་རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་མཆན་(༡༣)གྱིས་ལེགས་བྲས་མཐའ་
དག་གསལ་བར་ངོམ་པ་ཤྲུའི་ཉླ་དེར་ཕྱག་བཞུད་དོ། །ཆོས་གྱིས་མཐོ་བའི་པོ་བྲང་ཉམས་
དགའ་བར། །ཆོས་བཟང་སེང་གའི་ཁྲི་ལ་མངོན་པར་རོལ། །ཆོས་ཚུལ་རྒྱ་མཚོའི་དེ་ཉིད་འབྲེད་
མཁས་པ། །ཆོས་ཇེ་རྒྱལ་ཆབ་མི་པམ་མགོན་ལ་འདུད། །དམར་སེར་ཐུན་འཆམས་གཞོན་ཅུའི་
ཅེ་དགའ་དང་། །རབ་འགྲོགས་ཉི་གཞོན་འཆར་ཀའི་དཔལ་འཛིན་པ། །འཇམ་དབྱངས་གཞོན་ཅུ་
ཟུར་ཕུད་ལྷ་པ་ཅན། །ཁྱོད་གྱིས་བདག་སྒྲོའི་བསྐྱོ་ཉླ་ཉླ་རྒྱུངས། །ངེས་དོན་ཡིད་བཞིན་རྒྱ་མཚོར་
དབང་རྒྱར་བ། །ལྷ་སྐྱབ་ལྷ་དབང་སྐྱར་དང་བཅས་རྣམས་དང་། །ཆོས་ཚུལ་མཁའ་ལ་ཐོགས་པ་
མེད་རྒྱ་བ། །སྤྱི་བའི་ཉི་མ་ཇེས་འབྲང་བཅས་ལ་འདུད། །དར་མའི་ལང་ཆོ་ལེགས་བཤའ་རིན་
ཅེན་གྱིས། །མཆོག་ཏུ་མཛེས་པའི་དགེ་ལེགས་དཔལ་ཡོན་ཅན། །སྤྱི་མེད་སྒོ་བཟང་བསྟན་
པའི་སྤོལ་ཆེན་པོ། །ཆེས་ཆེར་གསལ་མཛད་དེ་ལ་བདག་དད་དོ། །འདི་ན་སྤྱི་ཕྱོད་མཁའ་
པའི་ཆོགས་ཀྱན་གྱི། །སྒོ་བོས་ར་བར་མ་རྒྱུད་རྒྱ་ཆེའི་གཏམ། །བྲང་ངེས་ཇི་བཞིན་འབྲེད་པའི་
གཞིའི་དབྱངས། །སྒོ་བཟང་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་དེས་བསྐྱབས་སོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་དགོངས་(༡༤)
པའི་གཉིང་ཟབ་ཅིང་། །རབ་བསྐྱེད་ཆོག་གི་པ་མཐའ་མི་མངོན་པས། །གྲིས་པའི་སྒོ་ཅན་འདི་
དག་དེར་དུས་སུ། །འཇུག་པར་དཀའ་ཞེས་ཀྱན་གྱིས་བཏང་སྟོམས་བྲས། །བདག་ཅག་སྒོ་
དང་སྦྱངས་པའི་སྟོབས་དམན་ཡང་། །ཡལ་ཇེ་སྒོ་མའི་དགོངས་དོན་གང་ཡིན་ཞེས། །ལུང་དང་
རིགས་པས་བརྟག་ལ་འདིར་ཞུགས་གྱིས། །མཁའ་པའི་ཆོགས་རྣམས་གཏམ་འདི་གསན་པར་
རིགས། །རྒྱ་སྤྱིས་གསར་པའི་དུ་གྲུ་ལས་གཡོགས་རྒྱ་སྤྱི་བདག་པོས་ངང་མའི་ཆོགས། །ཏ་
རི་ཅན་ཁྲི་བཟང་གིས་བོས་ཆ་བས་གདུངས་པའི་མགོན་པོ་ལྟར། །སྒོ་བཟང་མཁྱེན་པའི་རྒྱ་
འཛིན་ལས་འཐོན་སྤྱི་མེད་རྒྱ་རྒྱར་དོ་ཤལ་ལ། །སྒོ་གསལ་རྒྱ་རྒྱར་གཞོན་ཅུའི་ཆོགས་རྣམས་
ཀྱན་དགའི་སྒོས་གར་ལྷར་བྱོས་ཤིག །

༡༽ བརྩམས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུས་དངོས་བཤད་པ།

འདིར་བདག་ཅག་གི་སྒྲ་མ་མཉམ་མེད་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཤར་བཅོང་ཁ་བ་ཞེས་སྟན་པའི་བ་དན་དཀར་པོ་ས་གསུམ་ན་གཡོ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གསུང་རབ་ཀྱི་བླ་བ་དང་པོ་མེས་པའི་དོན་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་དག་གི་བཞེད་པ་བཞེན་དུ་སྦྱོན་ཅི་མ་ལོག་པར་གསལ་བར་བྱེ་བ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྟོང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་གཏམ་སྟོན་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྟོན་མེ་ཆེན་པོ་འཛིན་ཉེན་དུ་སྦྱང་བར་མཛད་དོ་ཞེས་གྲགས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དགོངས་པའི་གཏིང་མཆོག་ཏུ་ནི་ཟབ། གསུང་གི་ཆོག་འབྱུང་བ་ཏུ་ནི་བཟང་། གཤལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིའི་སྟོབས་ནི་བྱི་བས་དོན་རིམ་བཞེན་དུ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་མ་རྩས་པ་ན་མཁས་བླ་མ་བའི་ཉི་མས་བླ་མ་རྣམས་འབྲེད་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་རྣམས་ཆེས་གསལ་བར་བྱེད་པའི་དོན་འབྲེལ་སྒྲུབ་བཟང་མིག་འབྲེད་ཅེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་མཛད་དེ་རྗེས་འབྲང་ཡོངས་ཀྱི་དབུགས་སྦྱང་ཞིང་རྗེ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མཛད་ནས། སུ་ཞིག་(༣༥)གིས་ཀྱང་གང་དུ་ཡང་། །ལུང་བསྟན་མ་རྩས་ཟབ་པའི་གནས། །དགོངས་དོན་རིན་ཅེན་གཏེར་བྱེ་ནས། །འདི་ལྟས་དབྱེས་པ་བསྐྱེད་པ་བྱས། །ཞེས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བརྗོད་པ་ཡང་གསུང་གི་དབྱངས་མཐོན་པོས་བསྒྲགས་སོ། །

དེའི་རྗེས་སུ་ལུགས་འདིའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་བཅོས་འདིའི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆ་ཆེ་ཆུང་མང་དུ་མཛད་སྤང་ནའང་། བསྟན་པའི་སྦྱོན་བདག་ཆེན་པོ་དག་གིས་ཉེ་བར་བསྐྱེད་པའི་གསུང་རྒྱུག་པར་མ་རྩས་ཤིང་། རང་ཉིད་ལེགས་བཤད་ལ་གོམས་པ་ལྟར་ལེན་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དང་། སྟོ་དམན་པ་དག་ལ་ཕན་གདགས་པ་དང་། སྟོ་མཆོག་ཏུ་སྤར་བ་དག་གི་འདུག་པ་མཛད་པའི་གཞིར་བླ་མ་རྣམས་འབྲེད་ཀྱི་

ཆོག་གི་དོན་ཆེ་ལོང་ཅམ་ཞིག་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ་ཞུགས་སོ། །

འདི་ལ་གསུམ། བསྟན་བཅས་ཚུམ་པ་ལ་འདུག་པའི་ཡན་ལག་ཡུལ་བྱུང་པར་ཅན་ལ་མཆོད་པར་བརྟེན་ཅིང་བརྩམས་པར་དམ་བཅའ་བ། བརྩམས་པའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་ལུས་དངོས་བཤད་པ། བསྟན་བཅས་ཇི་ལྟར་བརྩམས་པའི་ཚུལ་དང་དེའི་དགེ་ཅ་བསྟོ་བའི་ཚུལ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་མཆོད་པར་བརྟེན་པ་དང་། བརྩམས་པར་དམ་བཅས་ཤིང་སྟོན་ལྟར་རྣམས་ལ་ཉན་པར་བསྐྱེལ་བའོ། །

དང་པོ་ལ་བསྟན་བཅས་གཞན་གྱི་འགྲུར་ཕྱག་དང་མཐུན་པའི་མཆོད་བརྟེན་དང་། བསྟན་བཅས་ལུས་ཀྱི་མཆོད་བརྟེན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཅ་མོ་གུ་བྱ་མཐུ་རྟོ་ལ། ཞེས་པ་སྟེ། དོན་ནི། ལྷ་མ་དང་འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ་ཞེས་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། བདེ་འབྱུང་ཞེས་སོགས་སྟོ་ཀ་གཉིས་ཀྱིས་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ལ་མཆོད་བརྟེན་དང་། མཁུན་བཅའི་ཞེས་སོགས་སྟོ་ཀ་གཅིག་གིས་ཤིང་རྟེན་(༣བ)སྟོལ་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་ཅ་བ་བྱམས་འཇམ་དབྱངས་ལ་མཆོད་བརྟེན་དང་། བདེ་གཤེགས་ཞེས་སོགས་སྟོ་ཀ་གཅིག་གིས་ཤིང་རྟེན་སྟོལ་འབྱེད་སྐྱ་སྐྱབ་དང་ཐོགས་མེད་ལ་མཆོད་བརྟེན་དང་། ཤིང་རྟེན་ཆེན་པོའི་ཞེས་སོགས་སྟོ་ཀ་གཉིས་ཀྱིས་ཤིང་རྟེན་སྟོལ་འཛིན་རྣམས་ལ་མཆོད་པར་བརྟེན་པ་ཡིན་ལ། དེའང་མཆོད་བརྟེན་དང་པོའི་དོན་རྟོགས་དཀའ་བར་སྤང་བས་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། མཆོག་ཏུ་དཀའ་བའི་གཞུགས་འཆང་བས་བདེ་འབྱུང་ཞེས་བཤད་པ་དབང་ཕྱག་དང་། སྟོན་དང་འབྲེལ་བའི་སྤང་པོ་ཆེ་རབ་བརྟན་བཞོན་པར་ཡོད་པས་སྟོན་ལ་ཞོན་པ་བརྒྱ་བྱིན་དང་། བན་པའི་གཞུང་ལས། གསེར་གྱི་མདོག་ཅན་རབ་མཛེས་པའི། །སྟོ་ར་ཆུ་ལས་བྱུང་གྱུར་ཏེ། །ཞེས་ཆངས་པ་གསེར་གྱི་སྟོ་ར་ལས་སྐྱེས་པར་བཤད་པས་གསེར་གྱི་མངལ་ནི་ཆངས་པ་དང་། དབང་ཕྱག་སྟོ་མོ་དབྱུ་མས་མཆོད་ཅིང་དཀའ་ཐུབ་ལ་གནས་པ་ན་དཀའ་རབ་དབང་ཕྱག་གིས་མདའ་ལྷ་འཕངས་པས་དབང་ཕྱག་གི་དཀའ་ཐུབ་ཉམས་པ་ན་དེས་

རིག་སྟེ་མིག་གསལ་ལས་མེ་སྤར་ནས་དགའ་རབ་དབང་ཕྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་ལུས་མེད་པར་
བྱས་སོ་ཞེས་མངོན་བརྗོད་ལས་འབྱུང་བས་ལུས་མེད་བདག་པོ་ནི་བདུད་སྟོན་ཅན་དང་།
ཁྱིས་པའི་དུས་ཐ་གྲུ་ལྟོ་བ་ལ་བཅེངས་པས་ཐ་གྲུའི་ལྟོར་གྲགས་པས་བྱུང་འཇུག་དང་། ལ་
སོགས་པ་ཆོགས་བདག་དང་གཞོན་ནུ་གདོང་དུག་དང་ཉི་མ་དང་ཆེ་བ་ལ་སོགས་སྤིང་བ་
གསལ་ན་སྟོབས་ཀྱིས་དེགས་པའི་ང་རོ་ཆེས་ཆེར་སྟོག་པའི་ཆོམ་པ་སྟེ་ང་རྒྱལ་ཀྱིས་འབྲིང་
བ་རྒྱལ་ཀྱིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་གི་སྐུ་མཐོང་བའི་མོད་ལ་ཉི་མས་མེ་བྱེད་བཞིན་དུ་
དེ་ཐམས་ཅད་ཟིལ་ཀྱིས་གཞོན་པར་མངོན་པར་གྱུར་པའི་ཆེ་ལྟ་དེ་དག་གི་མཛེས་པའི་ཅོད་
པན་ཀྱིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་གི་ཞབས་པད་(༧ན)གྱུས་པས་བསྟེན་པའི་ལྟའི་ལྟར་གྱུར་
པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ་ཞེས་བཤོ། །གཞན་རྒྱལ་ཞི་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཅམ་ཀྱིས་
གོ་བར་སྤང་བས་མ་བཤད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། གཞུང་ལུགས་མང་ཐོས་སོགས་ཉེ་ལྷོ་ཀ་དང་པོས་གསུང་རབ་ལ་བྱང་པེས་
འབྲེད་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དཀའ་བས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྤྱེ་མ་རྒྱལ་ཀྱིས་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་
མ་རྟོགས་པར་བསྟན་ནས། དེ་ནས་ཆོག་རྒྱུ་གཉིས་ཀྱིས་རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་
ཀྱིས་རྗེས་སུ་བཟུང་བ་ལ་བཞེན་ནས་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་རྟོགས་དཀའ་བའི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པར་ཐུགས་སུ་ཆུད་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་ཀྱན་ནས་བསྐྱེད་སྟེ་བཤད་པར་བྱའོ་ཞེས་དམ་
བཅས་ནས། ཆོག་རྒྱུ་མ་གཉིས་ཀྱིས་སྟོད་ལྟ་ལ་མཉན་པར་གདམས་པ་ཡིན་ནོ། །

༣༽ གསུང་རབ་ལ་བྱང་པེས་འབྲེད་པ་དོན་ཆེ་བར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་བརྒྱལ་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུས་དངོས་བཤད་པ་ལ་གསལ། གསུང་རབ་
ལ་བྱང་པེས་འབྲེད་པ་དོན་ཆེ་བར་བསྟན་པ། དོན་ཆེན་པོ་དང་ལྟན་པའི་གསུང་རབ་ལ་བྱང་

ངེས་རྒྱས་པར་དབྱེ་བ། འོན་པས་ཉེ་རང་ཉིད་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་
པོ་ནི། རི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་ཡུལ་འཁོར་སྒྲིང་གིས་ཁུས་པ་ལས་ཞེས་པ་ནས། གུས་ཕྱིར་
མིན་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བ་ལ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐར་ཐུག་
རྟོགས་དགོས་པ་དང་། དེ་ཡང་གསུང་རབ་ཀྱི་བྲང་ངེས་འབྱེད་པ་ལ་རག་ལས་ཤིང་། བྲང་
ངེས་ཀྱང་ཡུད་ཙམ་གྱིས་དབྱེ་བར་མི་རུས་པས་རིགས་པ་ཡང་དག་གིས་འབྱེད་དགོས་སོ་
ཞེས་ཁུངས་དང་བཅས་པས་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་དོན་གོ་སླ་བར་སྒྱུར་རག་ཏུ་
བྱེད་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཙན། གྲོལ་བ་དོན་གཉིད་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐར་ཐུག་པ་དེ་
རྟོགས་པ་ལ་འབད་དགོས་ཏེ། དེ་མ་རྟོགས་ན་འཁོར་བ་ལས་ཐར་པ་མི་སྲིད་པའི་(༡༧)ཕྱིར་
དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུང་རབ་རྣམས་ཀྱང་དངོས་དང་བརྒྱད་པའི་སྒོ་ནས་གཏུལ་
བྱ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་བཀྱི་བའི་ཐབས་ཤིག་སྟག་ཏུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་བྱུང་སྟེ།
བདེན་འཛིན་འཁོར་བའི་རྩ་བ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དེ་སྒྲིང་བ་ལ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་
མཐར་ཐུག་དེ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བདེན་
འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་སུན་མ་སྤང་བར་དེ་ཟད་པར་སྒྲིང་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རིགས་པའི་
དབང་ལྷག་གིས། འདི་ཡུལ་སུན་སྤང་མེད་པར་ནི། །དེ་སྒྲིང་བར་ནི་རུས་མ་ཡིན། །ཞེས་
དང་། འཕགས་པ་ལྷས། ཡུལ་ལ་བདག་མེད་མཐོང་ན་ནི། །སྲིད་པའི་ས་བོན་འགག་པར་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སེམས་ཙམ་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཐར་པ་ཐོབ་པ་
ལ་ངེས་པར་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་རྟོགས་དགོས་པར་མི་འདོད་ཀྱང་།
དོན་ལ་དེ་ལྟར་གནས་དགོས་པ་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་བཀོད་པའོ། །རྩ་བའི་རྟགས་གཉིས་པ་བྱུང་
སྟེ། འཕགས་པ་ཡུལ་འཁོར་སྒྲིང་གིས་ཁུས་པའི་མདོ་ལས། སྒྲིང་པ་ཞི་བ་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་
ཚུལ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཙན། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་
ལུགས་མཐར་ཐུག་རྟོགས་པ་དེ་གསུང་རབ་ཀྱི་བྲང་ངེས་འབྱེད་པ་ལ་རག་ལས་ཏེ། ངེས་དོན་

ཀྱི་གསུང་རབ་ཟབ་མོ་ཞིག་གི་རྗེས་སུ་མ་འབྲངས་པར་བླ་མ་འདི་དོན་གྱི་གསུང་རབ་ཙམ་ལ་
བརྟེན་ནས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་མི་རྒྱས་ཤིང་དེ་ལ་ངེས་དོན་གྱི་གསུང་རབ་ངོས་ཟིན་དགོས།
དེ་ངོས་ཟིན་པ་གསུང་རབ་ཀྱི་བླ་མ་ལྷན་པའི་འཇམ་མཁའ་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་པའི་འཇམ་མཁའ་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་
ན་གསུང་རབ་ལ་བླ་མ་འདི་གང་གིས་འབྲེད་སྟེན་ན། དེ་ཡང་ཤིང་རྩེ་སྟོན་ལྷན་པའི་འཇམ་མཁའ་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་
དག་གི་རྗེས་སུ་མ་འབྲངས་པའི་རིགས་པ་(༥)འི་མ་མེད་པ་ཞིག་གིས་འབྲེད་དགོས་ཏེ། འདི་
ནི་བླ་མ་འདི་དོན། འདི་ནི་ངེས་པའི་དོན་ནོ་ཞེས་པའི་ཆོག་ཙམ་གྱིས་བླ་མ་འདི་དག་བར་མི་
རྒྱས་པའི་ཕྱིར་དང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་ལུང་ལས་ཀྱང་བླ་མ་འདི་ལྷན་པའི་འཇམ་མཁའ་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་
གཉིས་གསུངས་ཤིང་། ལུང་ལས་བླ་མ་འདི་དོན་དུ་གསུངས་ན་བླ་མ་འདི་ཡིན་པས་ཀྱང་མ་ཁྲབ།
ངེས་དོན་དུ་གསུངས་ན་ངེས་དོན་ཡིན་པས་ཀྱང་མ་ཁྲབ་པས་ལུང་ཙམ་གྱིས་བླ་མ་འདི་དག་
བར་མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་དོ། །རྟགས་དང་པོ་བྱུང་སྟེ། ཤིང་རྩེ་སྟོན་ལྷན་པའི་འཇམ་མཁའ་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་
རབ་ལ་བླ་མ་འདི་འཇམ་མཁའ་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་པའི་འཇམ་མཁའ་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་པའི་འཇམ་མཁའ་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་
དོན་དུ་གསུངས་ན་བླ་མ་འདི་ཡིན་པས་མ་ཁྲབ་སྟེ། དགོངས་འབྲེལ་ལས་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་པའི་འཇམ་མཁའ་འཁོར་ལོ་རྒྱུ་
དོན་དུ་གསུངས་ཀྱང་ངེས་དོན་གྱི་མདོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་པ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་དེ་
ལུང་པའི་ངེས་དོན་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་པའི་གནས་ལུགས་སམ་རང་བཞིན་
མཐར་ཐུག་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་སྟེན་དུ་རིགས་པས་ཇི་ཙམ་དཔྱད་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་
དེ་ཙམ་དུ་ངེས་ཀྱི། དེ་ལས་གཞན་དུ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་བཤད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་དོ། །

དེས་ན་ཆོག་གསལ་ལས། མགོན་པོ་ལྷ་སྐུ་གྱིས་རྩ་ལེ་ལ་སོགས་པའི་རིགས་ཆོགས་
རྣམས་ཀྱང་གསུང་རབ་ལ་བླ་མ་འདི་དག་བར་མི་རྒྱས་དུ་བཅོམས་པར་གསུངས་པའི་དོན་ནི་
བསྟན་བཅོས་དེ་དག་དུ་ལུང་སོགས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ལུང་སོགས་ཀྱི་ངེས་དོན་མཐར་
ཐུག་དང་གནས་ལུགས་སུ་བསྐྱབས་ཤིང་། ལུང་སོགས་ཀྱི་སྐྱེ་འཛིན་གནས་གསུམ་སོགས་
དེ་དག་གི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་མ་ཡིན་པར་བླ་མ་འདི་ཙམ་ཡིན་པར་བསྐྱབས་ན་དེ་

དག་དངོས་བསྟན་བརྗོད་བྱའི་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་སྟོན་པའི་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་གསུང་
རབ་རྣམས་(༥བ)ཀྱང་རིམ་པ་ལྟར་ངེས་དོན་དང་བྱང་དོན་གྱི་མདོར་འབད་མེད་དུ་བྱུབ་པ་ལ་
དགོངས་སོ། །ལུང་ལས་ངེས་དོན་དུ་གསུངས་ན་ངེས་དོན་ཡིན་པས་མ་བྲལ་སྟེ། དགོངས་
འབྲེལ་ལས་གཞན་དབང་བདེན་གྲུབ་ཏུ་སྟོན་པའི་མདོ་ངེས་དོན་གྱི་མདོ་ཡིན་པར་གསུངས་
ཀྱང་བྱང་དོན་གྱི་མདོ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་ཏེ། གཞན་དབང་བདེན་པར་གྲུབ་པ་ལ་རིགས་པ་ཡང་
དག་གིས་གཞོད་པའི་སྤྱིར་རོ། །ངེས་ནི་ལུང་གི་ཆོག་ཙམ་ལ་མི་བརྟེན་པར་རིགས་པ་ཡང་
དག་གིས་བྱང་ངེས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྤྱེ་ནས་ངེས་དོན་གྱི་གསུང་རབ་དག་གི་རྗེས་སྤྱོད་འབྲངས་
ཏེ་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་རྟོགས་པ་ལ་འབད་དགོས་པའི་དོན་གྱི་དབང་འདི་གཟིགས་ནས།
དགེ་སློང་དག་གམ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། དེའི་སྤྱིར་གསུང་རབ་
ལ་བྱང་ངེས་འབྲེད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་དོན་ཆེ་བར་ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག །

སྤྱིས་པ། བརྒྱད་ཁྱི་བཞི་སྟོང་ཆོས་ཀྱི་སྦྱེད་ཆལ་ལ། །ངེས་དོན་སྤྱང་ཅིའི་རོ་མངར་ལྷང་
འདོད་ན། །ཀྱེ་ཀྱེ་ཡང་དག་རིགས་པའི་འོད་སྟོང་གིས། །བྱང་ངེས་འདབ་སྟོང་ལྷན་པ་ཁ་སྤྱེ་
ཞིག །ཅེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐྱབས་ཀྱི་ཆོགས་སྤྱོད་བཅད་པའོ། །

༩༽ དོན་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པའི་བྱང་ངེས་རྒྱས་པར་འབྲེད་པ།

གཉིས་པ་དོན་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པའི་བྱང་ངེས་རྒྱས་པར་དབྱེ་བ་ལ་གཉིས་མདོ་སྟེ་
དགོངས་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ནས་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱིས་བྱང་ངེས་རིགས་
པས་སྤྱེ་བའི་ཚུལ་དང་། སློ་བྲོས་མི་ཟད་པས་ཁྱུས་པའི་མདོ་ལ་བརྟེན་ནས་མགོན་པོ་སྐྱེ་སྐྱབ་
ཡབ་སྲས་ཀྱིས་བྱང་ངེས་རིགས་པས་སྤྱེ་བའི་ཚུལ་ལོ། །

༥༽ མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱོགས།

དང་པོ་ལ་གཉིས། མདོ་སྡེ་ནས་རི་ལྷོ་གསུངས་པ་དགོང་པ་དང་། དེའི་དོན་ཐོགས་
མེད་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པས་རི་ལྷོ་བཀའ་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་བཞི། མདོ་སྡེ་ལ་
འགལ་སྤྱོད་གི་དེ་བ། འགལ་བ་དེ་སྤྱོད་བའི་ལན། རོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་རོ་བོ་ངོས་གཞུང་བ།
དེ་དག་གིས་བྱུང་བའི་(༦)དོན་དོན་དམ་ཡང་དག་འཕགས་ཀྱིས་ཁྱུས་པའི་ཚུལ་ལོ། །

༦༽ མདོ་སྡེ་ནས་རི་ལྷོ་གསུངས་པ་དགོང་པ།

དང་པོ་ནི། སྤྱིར་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལ་ལེའུ་བཅུ་ཡོད་དེ། སྤང་གཞིའི་ལེའུ། དོན་
ཐབ་དགོངས་པ་ངེས་འགྲེལ་དང་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཀུན་དུ་འདི་བ་གཉིས་ཀྱིས་ཁྱུས་པའི་ལེའུ།
ཆོས་འཕགས་ཀྱི་དེ་ལན་གྱི་ལེའུ། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སྒོ་གོས་རྣམ་དག་གི་དེ་ལན་གྱི་
ལེའུ། སྒོ་གོས་ཡངས་པའི་དེ་ལན་གྱི་ལེའུ། ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་ཀྱི་དེ་ལན་གྱི་ལེའུ། དོན་
དམ་ཡང་དག་འཕགས་ཀྱི་དེ་ལན་གྱི་ལེའུ། བྱམས་པས་ཁྱུས་པའི་དེ་ལན་གྱི་ལེའུ། སྤྱོད་
རས་གཟིགས་ཀྱིས་ཁྱུས་པའི་དེ་ལན་གྱི་ལེའུ། འཇམ་དབྱངས་ཀྱིས་ཁྱུས་པའི་དེ་ལན་གྱི་
ལེའུ་རྣམས་སོ། །

༧༽ མདོ་སྡེ་ལ་འགལ་སྤྱོད་གི་དེ་བ།

དེ་དག་ལས་དེ་ལན་དང་པོས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཅམ་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཏན་ལ་འབབས།
དེ་ལན་གཉིས་པས་དོན་དམ་པ་རྟོག་གཏེ་སྒོས་རི་ལྷོ་བ་བཞིན་དུ་བསམ་ཀྱིས་མི་བྱུང་བའི་

ཚུལ་གཏན་ལ་འབེབས། རྩི་ལན་གསུམ་པས་བདེན་གཉིས་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་པ་དང་ཐ་དད་
གཏན་མེད་གྱི་གཅིག་ཡིན་པ་ལ་རིགས་པའི་གཞོད་པ་བཞི་བཞི་བསྟན་ནས་བདེན་གཉིས་
ངོ་བོ་གཅིག་དང་ལྗོགས་པ་ཐ་དད་དུ་འཛོགས་པའི་ཚུལ་སྟོན། རྩི་ལན་བཞི་པས་གཙོ་བོར་ཀུན་
གཞིའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས། རྩི་ལན་ལྔ་པས་གཙོ་བོར་མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་
གཞག་གཏན་ལ་འབེབས། རྩི་ལན་དྲུག་པས་གསུང་རབ་ཀྱི་བྲང་ངེས་གཏན་ལ་འབེབས།
རྩི་ལན་བདུན་པས་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་རྣམ་གཞག་གཙོ་བོར་གཏན་ལ་འབེབས།
རྩི་ལན་བརྒྱད་པས་གཙོ་བོར་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་བཅུའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས། རྩི་
ལན་དགུ་པས་འབྲས་བྱ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐྱའི་རྣམ་གཞག་སོགས་གཙོ་
བོར་གཏན་ལ་འབེབས་ལ། མདོར་ན་རྩི་ལན་དགུ་པོ་དེས་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ཀྱི་གཞི་
(༤བ)ལམ་འབྲས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཆ་ཆང་བར་གཏན་ལ་འབེབས་སོ་ཞེས་ཤེས་པར་
བྱ་སྟེ། ཤེས་བྱའི་གནས་དང་མཚན་ཉིད་དེར་འཇུག་དང་། །དེ་ཡི་གནས་དང་དེ་རབ་དབྱེ་བ་
དང་། །བསྐྱབ་པ་གསུམ་དང་དེ་འབྲས་སྦངས་པ་དང་། །ཡེ་ཤེས་ཐེག་པ་མཚོག་གྱུར་བྱང་
པར་འཕགས། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་ཁོག་གཅིག་པར་སྦང་ངོ་། །གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་དག་
ལས་འདིར་ནི་དོན་དམ་ཡང་དག་འཕགས་ཀྱིས་ཁྱས་པའི་ལེའུ་ལས་གསུང་རབ་ལ་བྲང་ངེས་
འབྱེད་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་རྣམས་འཆད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཐོག་མར་མདོ་སྟེ་ལ་འགལ་
སྟོང་གི་རྩི་བ་ཁྱས་པ་ནི་དགོངས་འབྱེལ་ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རྣམ་གྲངས་དུ་མར་
སྤང་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་བཀའ་སྤྲུལ་ཞེས་པ་ནས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་
བདག་ཡོངས་སུ་ཁྱུ་ལགས་སོ་ཞེས་པའི་བར་ཡིན་ཞིང་། འདིས་ནི་མདོ་སྟེ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཞེས་
པ་ནས། མི་བསྐྱེད་པ་ནི་མི་བརྗེད་པའོ་ཞེས་པའི་བར་ནི་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་རྩི་བའི་མདོའི་ཆོག་དེ་
དག་གི་དོན་བཤད་པ་ཡིན་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཤད་ན། རྩི་བ་མཛད་
པ་པོ་ནི་དོན་དམ་ཡང་དག་འཕགས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཁོང་རང་གིས་དོགས་པ་མ་ཆོད་ནས་

ངེས་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་རྣམས་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་ཚུལ་བསྟན་ནས་རྗེས་
སྟུག་གཟུང་དགོས་པ་རྣམས་ལ་པན་གདགས་པའི་ཕྱིར་དུ་རང་ཉིད་ལ་དོགས་པ་ཡོད་པ་ལྟར་
དུ་བྱས་ནས་ངེས་པ་ཡིན་ལ། བྱི་བ་དངོས་ཀྱི་དོན་ཡང་གཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། བཙུག་ལྷན་འདས་
ཀྱིས་འཁོར་ལོ་དང་པོར་ཕྱང་སོགས་རྣམས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་གསུངས།
འཁོར་ལོ་བར་པར་ཕྱང་སོགས་རྣམས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་གསུངས་ཤིང་།
དེ་གཉིས་སྐྱ་སོར་བཞག་ལྟར་ན་གསུང་བ་པོ་ལ་འགལ་འདུ་བྱང་ཡང་། བཙུག་ལྷན་འདས་
ལ་འགལ་(༡ན)འདུ་བྱང་བ་ནི་མི་སྲིད་པས་འཁོར་ལོ་བར་པར་ཕྱང་སོགས་རྣམས་རང་གི་
མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་གསུངས་པ་དེ་དགོངས་གཞི་ཅི་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་ཞེས་
འཁོར་ལོ་བར་པའི་དགོངས་གཞི་དངོས་སུ་ངེས་ཤིང་། རྒྱགས་ལ་འཁོར་ལོ་དང་པོར་ཕྱང་
སོགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་ཡང་དོན་གྱིས་ངེས་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཉེ། ལན་གྱི་སྐྱབས་སུ་འཁོར་ལོ་གཉིས་ཀའི་དགོངས་གཞི་དང་དངོས་ལ་
གནོད་བྱེད་ལེགས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིར་ཕྱང་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་མཆན་ཉིད་
ཅེས་པ་རྒྱ་ནག་གི་འབྲེལ་ཆེན་སོགས་ཀྱིས་རང་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འཛོག་བྱེད་
ལ་བཤད་པ་མི་འཐད་དེ། དགོངས་འབྲེལ་ལས་ཀྱན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་
གྲུབ་པར་དངོས་སུ་གསུངས་པ་གང་ཞིག །ཀྱན་བཏགས་ལའང་འཛོག་བྱེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །མདོ་སྡེ་ལ་འགལ་སྔོང་གི་དེ་བ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༡༽ འགལ་བ་དེ་སྔོང་བའི་ལན།

གཉིས་པ་འགལ་བ་དེ་སྔོང་བའི་ལན་ལ་གཉིས། རོ་བོ་ཉིད་མེད་ཚུལ་གང་ལ་དགོངས་
ནས་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པ་བཤད་པ་དང་། གང་ལ་དགོངས་ནས་མ་སྐྱེས་པ་སོགས་
སུ་གསུངས་པ་བཤད་པའོ། །

༩༽ རོ་བོ་ཉིད་མེད་ཚུལ་གང་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པ།

དང་པོ་ལ་གསུམ། མདོར་བསྟན། རྒྱས་པར་བཤད། དེ་དག་གི་དཔེ་བསྟན་པའོ། །

༡༠༽ མདོར་བསྟན་པ།

དང་པོ་ནི། དགོངས་འགྲེལ་ལས་ཞེས་པ་ནས། ཞེས་གསུངས་པས་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་
རང་ལུགས་ཀྱི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་བཤད་ནས། གང་དག་ཤེས་
ཕྱིན་ལ་སོགས་པའི་ཞེས་པ་ནས། སུ་ཞིག་སྤྲོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཀྱན་མཁུན་དོལ་པོ་བ་ལ་
སོགས་པའི་གཞན་ལུགས་འགོག་པར་མཛད་པ་ཡིན་པས། རིམ་བཤར་བཤད་ན། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། འཁོར་ལོ་བར་བར་ཕྱང་སོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་
པའི་རོ་བོ་ཉིད་(འབ)མེད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་ཡོད་དེ། ཀྱན་བཏགས་མཆོན་
ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ། གཞན་དབང་སྐྱེ་བ་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ། ཡོངས་གྲུབ་དོན་དམ་རོ་བོ་
ཉིད་མེད་པ་སྟེ། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་གསུམ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
དགོངས་འགྲེལ་ལས། དོན་དམ་ཡང་དག་འཕགས། ངས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རོ་བོ་ཉིད་ཅེས་
སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དོན་འདི་ཉིད་སྤྲོ་མཆོད་ཀྱི་གཞུང་གི་དགོངས་པའང་ཡིན་ཏེ།
འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་བསྟུ་བ་ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཅེ་ལ་དགོངས་ནས་
ཞེས་སོགས་དང་། དབྱིག་གཉེན་གྱིས་སུམ་ཅུ་པ་ལས། རོ་བོ་ཉིད་ནི་རྣམ་གསུམ་གྱི། ཞེས་
སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལུང་གི་ཆོག་རྣམས་ནི་གཞུང་ཉིད་དུ་བཟུ་བར་བྱ་ཞིང་ཤིན་
ཏུ་ཁ་གསལ་བས་ཆོག་འབྲུ་བསྟེར་བའང་མི་དགོས་པར་སྤང་རོ། །ཀྱན་མཁུན་ཤེས་རབ་

རྒྱལ་མཆན་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པ་ནི་ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་རྣམས་རང་སྟོང་ཡིན་པས་དེ་ལ་དགོངས་ཀྱི་དོན་དམ་བདེན་པ་ལ་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་གཞན་གྱིས་སྟོང་པ་ཡིན་གྱི། རང་གི་ངོ་བོ་བདེན་པར་གྲུབ་པའི་སྤྱིར་རོལ་སྤྱོད་གསུང་བ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དགོངས་འབྱེད་དང་། ལྷ་མཆོད་ཀྱི་གཞུང་དང་འགལ་ཞིང་། ལྷ་སྐྱབ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ལུགས་ལས་ཀྱང་བྱི་རོལ་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་དང་། ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོར་ཡང་གཞུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ཐམས་ཅད་རེ་རེ་བཞིན་ནས་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པར་གསུངས་ཀྱི། རང་རེའི་དོན་དམ་བདེན་པ་གཅིག་ཕྱུ་ལ་གཡས་འཛོག་བྱས་པ་མི་འདུག་པའི་སྤྱིར་རོ། །

དེས་ན་གཞུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་རྣམ་པ་གསུམ་ཏུ་འདུས་ཤིང་། ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་(༡༥)གསུངས་པ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ཚུལ་སྤར་བ་ཤད་པ་དེ་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། འཁོར་ལོ་དང་པོར་སྤང་སོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་ནི། མཆན་ཉིད་གསུམ་དོན་དམ་པར་ཡོད་མེད་མི་མཆུངས་ཀྱང་། ཐ་སྙད་ཏུ་ཡོད་པར་མཆུངས་པ་ཙམ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །ལུགས་འདིའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། འཁོར་ལོ་དང་པོར་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་གསུངས་ཤིང་། དེ་གཞན་དབང་བདེན་གྲུབ་ཡིན་པ་ཁོ་ན་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་འཐད་པར་མ་མཐོང་སྟེ། དྲང་ངེས་རྣམ་འབྱེད་རང་ཉིད་ཏུ་འཁོར་ལོ་དང་པོར་སྤང་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ལ་ཉུང་ཤས་ཅིག་མ་གཏོགས་པ་ཤས་ཆེར་བདེན་པར་ཡོད་པ་མ་བཟུགས་པ་དང་། ཞེས་འཁོར་ལོ་དང་པོར་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་གྲུབ་ཏུ་མ་བསྟན་པར་གསུངས་པ་དང་འགལ་བའི་སྤྱིར་དང་། གཞན་ཡང་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་ཏུ་གསུངས་པ་དེ་ཀུན་བཏགས་བདེན་པར་མེད་པ་ཁོ་ན་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པར་

ཐལ། འཁོར་ལོ་དང་པོར་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་གྲུབ་ཏུ་གསུངས་པ་དེ་གཞན་དབང་བདེན་
པར་གྲུབ་པ་ཁོ་ན་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་
ལྟར་གསུངས་པ་དེ་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པ་གསུམ་ག་ལ་དགོངས་པར་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་ཤིང་
རང་གིས་ཀྱང་ཁས་སྒྲུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༡༡༽ རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ནི། འཁོར་ལོ་བར་པ་ལས་ཆོས་རྣམས་རང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པ་དེ་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པ་རྣམས་ལ་
དགོངས་ནས་གསུངས་ན། དེ་གསུམ་གང་ཞེ་ན། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ངོ་(༡༧)པོ་ཉིད་མེད་
པ་བཤད་པ་ལ་བཞི་ལས་དང་པོ་ནི་དགོངས་འབྲེལ་ལས། དེ་ལ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་པ་ནས། ཉིད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་བཤད་བྱའི་མདོ་བཀོད་
ནས། ཆོག་རྒྱུ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཞེས་པ་ནས། སྤྱི་མ་ལྟར་འཛིན་པ་ནི་ཡོད་དོ། །ཞེས་པའི་
བར་གྱིས་མདོའི་དོན་བཤད་པ་ཡིན་པས་གོ་བདེ་བར་བརྗོད་ན། ཀུན་བཏགས་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་མཚན་ཉིད་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཁྱོད་མིང་དང་བདུན་པ་ཞེས་པ་ཅམ་ཡིན་
ཀྱི། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདིར་ཀུན་བཏགས་མིང་དང་བདུན་པ་འཛིན་
པར་གསུངས་པ་ནི་ངོ་མོ་དང་ཁྱོད་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་
པ་ཡིན་ཀྱི། ཀུན་བཏགས་ཡིན་ན་མིང་དང་བདུན་པ་འཛིན་ཅུས་པས་མ་བྱས་སྟེ། འོག་ཏུ་འདི་
ཉིད་རང་ལས། དེ་དག་གི་མང་པོ་ཞིག་མིང་དང་བདུན་པ་འཛིན་ཅི་རུས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་ཡང་།
རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟགས་པས་བཏགས་པ་ཅམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་
ཞེས་སྐྱེ་རྟག་སྟོང་དང་སྤང་པོ་བདག་མེད་སོགས་སྐྱེ་རྟག་པས་སྟོང་ངོ་ཞེས་དང་། སྤང་པོ་

བདག་མེད་དོན་ཞེས་པའི་ཆོག་ཙམ་གྱིས་འཛོག་མི་རྣམས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། ། གུན་
བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་དོན་མིང་དང་བདུན་བཞག་པ་ཙམ་དུ་གསུངས་
པས་རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་ཡོད་མེད་ནི་མིང་དང་བདུན་ཙམ་ལ་བསྟོན་ནས་བཞག་མ་བཞག་
ལ་བྱེད་པ་སྤྱིར་བཏང་ལ་ཡིན་ཡང་། མིང་དང་བདུན་བཞག་ན་ཡོད་པས་མ་བྱེད་སྟེ། རྣམ་
མཁའ་མེ་ཉོག་དང་། བདག་གཉིས་མིང་དང་བདུན་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་ཡང་གཞི་མ་གྲུབ་
པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། སེམས་ཙམ་པས་གུན་བཏགས་མིང་དང་བདུན་འཛོག་པའི་འཛོག་
ཚུལ་དང་། ཐལ་འགྱུར་བས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མིང་དང་(༥ན)བདུན་འཛོག་ཚུལ་གཉིས་མིང་
མཐུན་ཡང་དོན་ཆེས་མི་མཐུན་ཏེ། སེམས་ཙམ་པས་གུན་བཏགས་མིང་དང་བདུན་བཞག་
པ་ཙམ་དུ་སྤྱི་ཡང་བདུན་བཞག་པ་ཙམ་ལ་བསྟོན་པའི་འཛོག་ཚུལ་དོན་གྱི་སྟོན་ལུགས་ཅིག་
ཡོད་པར་ཁས་ལེན་པ་གང་ཞིག ། ཐལ་འགྱུར་བས་ཡོད་པ་རྣམས་མིང་དང་བདུན་འཛོག་པ་
ན་པར་མིང་དང་བདུན་བཞག་པ་མ་གཏོགས་འཛོག་ཚུལ་དོན་གྱི་སྟོན་ལུགས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་
མེད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་སེམས་ཙམ་པ་གཉིས་རང་གི་མཆན་
ཉིད་གྱིས་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན་འཛོག་ཚུལ་ཡང་ཆེས་མི་མཐུན་ཏེ། ཐལ་འགྱུར་བས་སྤར་བཤད་
པ་ལྟར་པར་མིང་གིས་བཏགས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་བཏགས་པའི་དོན་ཡུལ་སྟོང་ནས་གྲུབ་
པ་ཞིག་རྒྱུར་ན་རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པར་འདོད། སེམས་ཙམ་པ་རྣམས་དེ་ཙམ་གྱིས་
རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པར་མི་འཛོག་པའི་ཕྱིར་རོ། ། འོན་ཀྱང་གུན་བཏགས་ཀྱི་སྟོང་དུ་
སེམས་ཙམ་པས་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པར་འཛོན་པ་ཡོད་ན་ཐལ་
འགྱུར་བས་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པར་འཛོན་པ་ཡང་ཡོད་དགོས་ཏེ།
གཞུགས་རུང་གཞུགས་ཞེས་བདུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་
པར་འཛོན་པ་ཡོད་ན་གཞུགས་རུང་མིང་གིས་བཏགས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་གཞུགས་ཀྱི་
ཐ་སྟོན་འབྲུག་པའི་གཞིར་ཡུལ་སྟོང་ནས་གྲུབ་པར་འཛོན་པ་ཡོད་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་

སེམས་ཙམ་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་གཞི་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་སྒྲིབ་དུ་སེམས་ཙམ་པ་རང་ཉིད་འདོད་
པའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་དེ་མེད་ཀྱང་། ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་ནི་ཡོད་དེ། དེ་རྣམས་ཀྱིས་གཞུགས་རུང་(༤བ)
གཞུགས་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པའི་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་རྟོགས་ཀྱང་
ཐལ་འགྱུར་བ་འདོད་པ་ལྟར་ཀྱི་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པའི་དོན་ཅུང་
ཟད་ཀྱང་མ་རྟོགས་པར་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་སེམས་ཙམ་པའི་སྐྱབས་སུ་མདོ་སྡེ་པས་སྤྱི་མཚན་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་
གྲུབ་པར་འདོད་ཀྱང་། དེས་སྤྱི་མཚན་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པའི་དོན་ཆད་མས་མ་
རྟོགས་ཞེས་དང་། ཐལ་འགྱུར་བའི་སྐྱབས་སུ་སེམས་ཙམ་པས་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་དམ་འཆའ་ཡང་། དེ་ཆད་མས་མ་རྟོགས་ཞེས་སོགས་གྲུབ་མཐའི་
སྐྱབས་དང་བསྐྱུན་ནས་སྤྱོད་བར་བྱའོ། །དོ་བོ་ཉིད་མེད་ཚུལ་དང་བོ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

དེ་ནས་དོ་བོ་ཉིད་མེད་ཚུལ་གཉིས་པ་དོས་འཛིན་པ་ནི་དགོངས་འགྲེལ་ལས། ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དོ་བོ་ཉིད་ཅེས་པ་ནས། ཉིད་ཅེས་པའི་བར་གྱིས་བཤད་བྱའི་མདོ་བཀོད་
ནས། གཞན་དབང་ལ་ཞེས་པ་ནས། ལུགས་སོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་མདོའི་དོན་བཤད་པ་
ཡིན་ལ། གཞན་དབང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སྐྱེ་བ་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཁྱོད་རྒྱ་རྒྱེན་
གཞན་གྱི་སྟོབས་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན་གྱི། རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དེ་ཡང་གཞན་དབང་སྐྱེ་བ་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་དོན་གཞན་དབང་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་
པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དབང་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞན་དབང་རང་བཞིན་གྱིས་
མི་སྐྱེ་ན་སྤྱིར་གཞན་དབང་སྐྱེ་བ་ཙམ་དུ་འང་སེམས་ཙམ་པས་འཛིན་མི་ཤེས་པར་འོག་ནས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གཞན་དབང་དེ་རྒྱ་རྒྱེན་ལ་རག་མ་ལས་པར་རང་དབང་དུ་
སྐྱེ་བ་མེད་པ་(༡༠ན)དེ་གཞན་དབང་སྐྱེ་བ་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། བསྐྱེ་བ་ལས།

འདྲུ་བྱེད་རྣམས་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཞེས་སོགས་གཞུང་ཉིད་དུ་བླངས་པ་ལྟར་
རོ། །དེ་ལྟོ་ཉིད་མེད་ཚུལ་གསུམ་པ་ལ་འཛིག་ཚུལ་གཉིས་ལས་གཞན་དབང་དོན་དམ་པ་
དོ་ལྟོ་ཉིད་མེད་པར་བཞག་པ་ནི། དགོངས་འབྲེལ་ལས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་པ་ནས། ཉིད་
ཅེས་པའི་བར་གྱིས་བཤད་བྱའི་མདོ་བཀོད་ནས། གཞན་དབང་ནི་ཞེས་པ་ནས། འཆད་པར་
འགྱུར་རོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་མདོའི་དོན་བཤད་པ་ཡིན་པས། གཞན་དབང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
ལ་དོན་དམ་པ་དོ་ལྟོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཉིད་དེ། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་
མདོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གང་ལ་དམིགས་ནས་
བསྐྱེམས་ན་ཤེས་སྤྱོད་དག་པར་འགྱུར་བའི་རྣམ་དག་གི་དམིགས་པའི་གཙོ་བོ་དེ་དོན་དམ་
པ་ཡིན་ལ། ཁྱོད་དེའི་དོ་ལྟོ་མེད་པས་ཁྱོད་ལ་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ།
གཞན་དབང་རྣམ་དག་གི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་གི་དོ་ལྟོ་མེད་པས་གཞན་དབང་ལ་དོན་
དམ་པ་དོ་ལྟོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བརྗོད་ན་ཀུན་བཏགས་ལ་ཡང་དོན་དམ་པ་དོ་ལྟོ་ཉིད་མེད་པ་
ཞེས་འཆད་རིགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། གཞན་དབང་དང་ཀུན་བཏགས་གཉིས་རྣམ་དག་
གི་དམིགས་པའི་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་པར་མཚུངས་ཀྱང་ཀུན་བཏགས་ལ་དོན་དམ་པ་དོ་ལྟོ་ཉིད་
མེད་པ་ཞེས་མི་འཆད་པར་གཞན་དབང་ལ་དེ་ལྟར་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སྟོང་གཞི་
གཞན་དབང་དོ་ལྟོ་ཉིད་མེད་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་སྟོང་པ་རྣམ་དག་གི་
དམིགས་པའི་གཙོ་བོར་བསྟན་པ་ན། དེ་ལྟར་ན་སྟོང་གཞི་ཆོས་ཅན་གཞན་དབང་(༡༠བ)ལ་
ཡང་དམིགས་དགོས་པས་དེ་ཡང་རྣམ་དག་གི་དམིགས་པར་འགྱུར་རོ་སྟེ་པའི་དོགས་པ་
དབྱེད་དགོས་པས་དེ་ལྟར་གསུངས་ལ། ཀུན་བཏགས་ལ་དེ་ལྟར་བྱ་དབྱེད་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར།
གཞན་དབང་དོ་ལྟོ་ཉིད་མེད་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ལ་དམིགས་
པས་ཤེས་སྤྱོད་དག་པར་འགྱུར་ཡང་། གཞན་དབང་ལ་དམིགས་པས་ཤེས་སྤྱོད་དག་པར་
མི་འགྱུར་ཏེ། སྤྱི་མི་རྟག་པ་ལ་དམིགས་པས་སྤྱི་རྟག་འཛིན་རྒྱུ་ཀྱང་། སྤྱི་ལ་དམིགས་པས་

མི་སྒྲིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དབང་རྣམ་དག་གི་དམིགས་པའི་གཙོ་བོ་ཡི་དོན་དམ་དུ་བྱས་
པའི་དོན་དམ་དེར་མ་གྲུབ་ཀྱང་། སྤྱིར་གཞན་དབང་དོན་དམ་པར་གྲུབ་སྟེ། གཞན་དབང་
དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པར་ལྟ་བུ་དེ་སྐྱུར་འདེབས་ཀྱི་ལྟ་བུར་འོག་ནས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་འཛོག་ཚུལ་གཉིས་པ་ནི་དགོངས་འགྲེལ་ལས། གཞན་
ཡང་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་མཆན་ཉིད་ཅེས་པ་ནས། ཅེས་བྱའོ་ཞེས་པའི་བར་
ཀྱིས་བཤད་བྱའི་མདོ་བཞེད་ནས། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་པ་ནས། ལུགས་སོ་ཞེས་པའི་བར་
ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བྱུང་དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་འཛོག་ཚུལ་དང་། དེ་སྐྱུབ་པ་རང་དབང་བར་
འདོད་པའི་གཞན་ལུགས་འགོག་པར་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་ཡོངས་སུ་བྱུང་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཁྱོད་དོན་དམ་པ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །ཆོས་
ཀྱི་བདག་གི་ངོ་བོར་མེད་པས་རབ་རྟུ་བྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་གང་
ལ་དམིགས་ནས་བསྐྱེམས་པས་ཤེས་སྤྱིབ་དག་པར་འགྱུར་བའི་རྣམ་དག་གི་དམིགས་པའི་
གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་དགོངས་འགྲེལ་ལས། གལ་ཏེ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཆན་ཉིད་གཞན་
དབང་དེ་(༡༡ན)དང་དེའི་ཆོས་ཉིད་དོན་དམ་པའི་མཆན་ཉིད་ཡོངས་སུ་བྱུང་གཉིས་པོ་དེ་ངོ་
བོ་ཐ་དད་ཡིན་པར་གྱུར་ན་ནི། ཆོས་ཀྱི་བདག་རྣམ་པར་བཅད་ཅམ་དང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་
གམ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ཅམ་ཀྱིས་རབ་རྟུ་བྱེ་བའི་ཆོས་ཉིད་ཡོངས་སུ་བྱུང་དེ་ཆོས་ཅན་འདུ་བྱེད་
ཀྱི་མཆན་མ་གཞན་དབང་རྣམས་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་མཆན་ཉིད་དེ་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པར་ཡང་མི་
འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དཔའི་སྐབས་སུ་ཡང་ནམ་མཁའ་ནི་ཐོགས་རེག་གི་གཟུགས་
མེད་ཅམ་ཞིག་ལ་བཞག་པ་བཞིན་དུ། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཡོངས་སུ་བྱུང་ཀྱང་དགག་བྱ་ཆོས་
བདག་རྣམ་པར་བཅད་ཅམ་ལ་འཛོག་པར་གསུངས་པས། དོན་དམ་བདེན་པ་ཡོངས་སུ་བྱུང་དེ་
སྐྱུབ་པ་རང་དབང་བ་ཡིན་པར་འདོད་པ་ནི་མདོ་འདི་དག་དང་རྒྱབ་འགལ་དུ་ཤེས་པར་ཀྱིས་
ཤིག །འདིས་ནི་ངོ་ནང་པ་རྣམས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ལེགས་པར་བཀག་པ་ཡིན་ནོ། །

༡༣༥ དེ་དག་གི་དཔེ་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་དེ་དག་གི་དཔེ་བསྟན་པ་ལ་དངོས་དང་། འཁོར་ལོ་བར་པའི་མདོ་སྒྲིལ་བཞིན་
པར་བཟུང་ན་སྒྲུབ་འདེབས་ཀྱི་མཐར་ལྷུང་བར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་
གསུམ་པོ་དཔེ་ཅི་དང་འབྲེད་བཞི་ཞེས་པ་ནས། གསལ་ལ་ལོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་ལ། དེ་
ཡང་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་གསུམ་པོ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། དེ་གསུམ་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་རིམ་བྱ་ཞེ་
ན། ཀུན་བཏགས་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་ཡོད་དེ། ནམ་མཁའ་མེ་རྟོག་དེ་ཀུན་བཏགས་མཆོན་
བྱེད་ཀྱི་དཔེར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཀུན་བཏགས་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པ་
དེ་ནམ་མཁའ་མེ་རྟོག་གི་དཔེས་མཆོན་པར་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། ཀུན་བཏགས་ཤེས་བྱ་ལ་མི་
སྲིད་པའི་རོ་བོར་བསྟན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་བཏགས་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་ན་བཏགས་ཡོད་
ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་(༡༡བ)དགོས། དེ་མི་སྲིད་ན། གཞི་བྱ་བ་ན་རྣམས་ཡོད་དུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་
རོ། །གཞན་དབང་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་ཡོད་དེ། གཞན་དབང་ནི་སྒྲུ་མ་བྱས་པ་དང་འབྲེད་བའི་
ཕྱིར་རོ། ཁོ་ན་རེ། སྒྲུ་མ་དང་མི་ལམ་ལ་སོགས་པ་བདེན་པར་མེད་པར་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་རོ་བོ་
ཡིན་ཞིང་། གཞན་དབང་བདེན་པར་བྱ་བ་པས་དེ་གཉིས་དཔེ་དོན་དུ་སྒྲུབ་བ་མི་རིགས་སོ་ཞེ་
ན། དགོངས་འབྲེལ་ལས་གཞན་དབང་སྒྲུ་མ་ལྟ་བུར་གསུངས་པ་ནི་གཞན་དབང་བདེན་པར་
མེད་པའི་དཔེར་གསུངས་པ་མ་ཡིན་གྱི། གཞན་དབང་གི་གཙོ་བོ་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་
རྟོག་དེས་གཉིས་སྒྲུང་འབྲེལ་བའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་དབང་གིས་གཟུང་འཛིན་ཆུང་
ཆད་དུ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུ་མ་མཁའ་ཀྱི་སྒྲགས་རྣམས་ཀྱིས་མིག་བསྐྱེད་པའི་ལྟ་མོ་བ་ལ་རྟེན་ཤིང་
བྱ་རྟ་སྒྲུང་དུ་སྒྲུབ་བ་དང་ཆོས་མཚུངས་པས་དཔེ་དོན་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཡོངས་བྱ་བ་
མཆོན་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་ཡོད་དེ། ནམ་མཁའ་དེ་ཡོངས་བྱ་བ་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

རོ། །དེ་ཡང་ནམ་མཁའ་དེ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པ་དང་། དགག་བྱ་ཐོགས་རིག་དང་བྲལ་ཅམ་
ཡིན་པ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཉིད་ཡོངས་གྲུབ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན་ཀུན་རྫོབ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པ་
དང་། དགག་བྱ་ཆོས་བདག་རྣམས་པར་བཅད་ཅམ་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་གསུངས་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པ་ཞེས་པ་ནས། ལུགས་སོ་ཞེས་པའི་བར་
གྱིས་འཆད་ལ། དེ་ཡང་འཁོར་ལོ་བར་པར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་
པའི་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ནི་སྤར་བཤད་པ་ལྟར་འཆད་དགོས་ཀྱི། སྤྱི་
ཇི་བཞིན་པར་གཟུང་དུ་མི་རུང་སྟེ། འཁོར་ལོ་བར་པའི་མདོའི་དངོས་བསྟན་སྤྱི་ཇི་བཞིན་པར་
གཟུང་ན་དངོས་(༡༩ན)པའི་གནས་ཚུལ་ལ་སྐྱར་བ་བཏབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རྟེ། གཞན་
དབང་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་མེད་ན་གཞན་དབང་འབྲས་བྱ་སྐྱེད་རུས་ཀྱི་རྫས་སུ་མེད་
དགོས། དེ་མེད་ན་གཞན་དབང་གཏན་མེད་དགོས་པས་གཞན་དབང་ལ་སྐྱར་བ་བཏབ་པར་
འགྱུར་ཞིང་། ཡོངས་གྲུབ་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་མེད་ན་དེ་དངོས་པའི་གནས་ལུགས་སུ་
མེད་དགོས། དེ་དེར་མེད་ན་ཡོངས་གྲུབ་གཏན་ནས་མེད་དགོས་པས་ཡོངས་གྲུབ་ལ་སྐྱར་
བ་བཏབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དབང་ལ་སྐྱར་བ་བཏབ་པས་ཀུན་བཏགས་ལ་
ཡང་སྐྱར་བ་བཏབ་པར་འགྱུར་རྟེ། གཞན་དབང་མེད་ན་ཀུན་བཏགས་འདོགས་པའི་གཞི་དང་
འདོགས་པ་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་བས་ཀུན་བཏགས་ཀྱང་གཏན་མེད་དགོས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དགོངས་འགྲེལ་ལས། ངས་དགོངས་རྟེ་བཤད་པ་ཟབ་མོ་ཡང་དག་
པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་དུ་རབ་རུ་མི་ཤེས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་གཞན་དབང་ལ་
སྐྱར་བ་བཏབ་པས་མཚན་ཉིད་གཞན་གཉིས་ལ་ཡང་སྐྱར་བ་བཏབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་
འབྲས་པའི་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་ལྟར་ལ་ལྟར་སྐྱེས་མི་སྲིད་པས་ཀུན་བཏགས་ཁོ་ན་དང་། དེ་ཡང་
ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པར་སྤྱི་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་ཡོད་པར་རྣམས་རིག་པ་རྣམས་བཞེད་དོ། །

༡༣༥ གང་ལ་དགོངས་ནས་མ་སྐྱེས་པ་སོགས་སུ་གསུངས་པ།

གཉིས་པ་གང་ལ་དགོངས་ཏེ་མ་སྐྱེས་པ་སོགས་སུ་གསུངས་པ་བཤད་པ་ནི། རོ་བོ་
ཉིད་མེད་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཞེས་པ་ནས། རོ་ན་འདིར་ཞེས་པ་ནས་དེ་ལྟར་བཤད་དོ་
ཞེས་པའི་བར་གྱིས་དགོངས་འབྲེལ་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ་དང་ཀུན་ལས་བཏུས་ནས་བཤད་
པའི་ཚུལ་གཉིས་མི་འགལ་བར་སྟོན་པ་(༡༩བ)ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་
རྣམས་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། མ་སྐྱེས་མ་འགགས་
པ་སོགས་སུ་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་གང་སྟུང་ན། དེའི་དགོངས་གཞི་གཞག་ཏུ་ཡོད་དེ།
ཀུན་བཏགས་མཆན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་ཡོངས་བྱུང་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་དོན་དམ་པ་
རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་གཉིས་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཀུན་བཏགས་
མཆན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པའི་ཚུལ་ནི་དགོངས་འབྲེལ་ལས།
དེ་ལ་མཆན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་ལ། དོན་གོ་བདེ་བར་བྱས་ན།
ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་རྣམས་མ་སྐྱེས་མ་འགགས་ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ནི་ཀུན་
བཏགས་མཆན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་བཏགས་
རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པས་མ་སྐྱེས། མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་མ་འགགས།

འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཆོས་སུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་གཞོན་མ་
ནས་ཞི་བ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་ཐུང་ན་ལས་འདས་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡོངས་བྱུང་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་ཚུལ་ནི། ཡང་དགོངས་འབྲེལ་ལས།
དོན་དམ་པ་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་ལ། ཡོངས་བྱུང་དོན་དམ་པ་རོ་བོ་ཉིད་
མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་སྐྱེས་པ་སོགས་

སུ་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཡོངས་གྲུབ་དེ་ལྟ་བུའི་དུས་ཀྱི་ཉམས་པ་ཡིན་པས་མ་སྐྱེས་པ་
དང་མ་འགགས་པ་ཡིན་ལ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཆོས་སུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་གཞོན་མ་
ནས་ཞི་བ་(༡༣ན)དང་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །འདིར་གཞན་དབང་མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་གཞིར་མི་འཆད་
པ་ནི་གཞན་དབང་ལ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སྤྱི་འགག་ཡོད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་
ཡིན་ལ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་མཆོན་ཉིད་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་གཞན་དབང་
གིས་བསྐྱེད་པར་བསྟན་བཞིན་ནས། གཞོན་མ་ནས་ཞི་བ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་སྤྱང་
ན་ལས་འདས་པ་ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞིར་ཡང་མ་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
ཀུན་ལས་བརྒྱས་སུ་ཤིང་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་སྐྱེས་པ་སོགས་སུ་གསུངས་
པ་དེ་མཆོན་ཉིད་གསུམ་གྱི་ལ་དགོངས་པར་བཤད་པ་དང་མི་འགལ་ཏེ། ཀུན་ལས་བརྒྱས་
ཀྱི་དགོངས་པ་ནི་དོ་བོ་ཉིད་གསུམ་སོ་དེ་རང་རང་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་དོ་བོ་ཉིད་མེད་ཚུལ་
དེ་ལྟར་དུ་མ་སྐྱེས་མ་འགགས་གཞོན་མ་ནས་ཞི་བ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་སྤྱང་ན་ལས་
འདས་པ་སོགས་སུ་འཆད་པ་ཡིན་ཏེ། གོ་སྤྱོད་བར་བྱས་ན། ཀུན་བཏགས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་
མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཁྱོད་ལ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་དོ་བོ་
ཉིད་མེད་པས་མ་སྐྱེས་ཤིང་མ་འགགས་པ་ཞེས་བཞིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཞོན་མ་
ནས་ཞི་བ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཁྱོད་འདུས་མ་
བྱས་ཡིན་པས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཆོས་སུ་མི་རུང་བས་དེ་ལྟར་བཞིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞན་དབང་ལ་ཡང་མ་སྐྱེས་མ་འགགས་པ་ཞེས་བཞིན་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡོད་དེ། གཞན་
དབང་དེ་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་རང་གི་བདག་(༡༣བ)ཉིད་ཀྱིས་མ་སྐྱེས་ཤིང་མ་འགགས་པས་
དེ་ལྟར་བཞིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་དབང་དེ་ལ་གཞོན་མ་ནས་ཞི་བ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་
སུ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། གཞན་དབང་དེ་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་པར་རང་གི་བདག་

ཉིད་ཀྱིས་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་མཐུན་པ་དེ་ལྟར་བཟོད་པའི་ཕྱིར། ཡོངས་བྱུང་ལ་ཡང་མ་སྐྱེས་མ་འགགས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཡོངས་བྱུང་དེ་ཆོས་ཀྱི་བདག་གི་ངོ་བོར་མ་སྐྱེས་ཤིང་མ་འགགས་པས་དེ་ལྟར་བྱུང་བཟོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་གཟོད་མ་ནས་ཞི་བ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སྤྱི་བྱ་བ་ལས་འདས་པ་ཞེས་གྲང་བྱ་སྟེ། རྣམ་དག་གི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བྱུང་བཟོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་འདི་དག་ནི་ཆོས་དཀའ་བའི་གནས་སྤྱི་སྣང་བས་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །འགལ་བ་དེ་སྤང་བའི་ལན་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༡༤༽ རོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་རོ་བོ་ངོས་བཟུང་བ།

གསུམ་པ་རོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་རོ་བོ་ངོས་བཟུང་བ་ནི། ཀྱན་བཏགས་མཆན་ཉིད་མེད་པ་ཡིན་ཞེས་པ་ནས། གསོལ་བའོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་ལ། དེ་ཡང་ཀྱན་བཏགས་མཆན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཡིན་ན། ཀྱན་བཏགས་དེ་གང་ཡིན་སྟུང་ན། སྤྱིར་ཀྱན་བཏགས་ལ་ནམ་མཁའ་དང་སྤྱི་མཆན་སོགས་མང་བོ་ཡོད་ཀྱང་། འདིར་གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། རོ་བོ་དང་བྱད་པར་དུ་ཀྱན་བཏགས་པའི་ཀྱན་བཏགས་ཅམ་ཞིག་ངོས་འཛིན་པ་དགོངས་འགྲུལ་ལས། རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་པས་མདོའི་ཆོག་འབྲུ་སྟོན་པ་ཅམ་བྱས་ན། འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཆན་མ་གཞན་དབང་ཆོས་ཅན། བྱད་ཆོས་གཉིས་དང་ལྡན་ཏེ། གཉིས་སྣང་གི་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་དང་། རོ་བོ་དང་བྱད་པར་དུ་ཀྱན་བཏགས་པའི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་གནས་ཏེ་འདོགས་པའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་འདིར་བསྟན་པའི་ཀྱན་བཏགས་ངོས་བཟུང་དུ་ཡོད་དེ། འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཆན་མ་གཞན་དབང་གཟུགས་སྤང་ལྟ་བུའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཀྱི་སྤང་བའོ་ཞེས་རོ་བོ་ཉིད་དུ་མིང་དང་བཟུང་རྣམ་པར་བཞག་པ་རོ་བོ་ཉིད་དུ་ཀྱན་བཏགས་པ་དང་། བྱེ་བྲག་གི་སྟེ་བྱད་པར་གྱི་མཆན་ཉིད་

འདི་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་སྐྱེ་བའོ་ཞེས་པའམ་འགག་པའོ་ཞེས་སོགས་བྲེ་བྲག་གི་མཚན་
ཉིད་དུ་མིང་དང་བདུན་ཅུ་མ་པར་བཞག་པ་སྟེ་བྲད་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པ་གང་ལགས་པ་
དེ་ནི་ཀུན་བཏགས་པའི་མཚན་ཉིད་ལགས་ཏེ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་སྦྱར་འགོད་དང་སོས་
ཀུན་བཏགས་འདོགས་པའི་གཞི་གཞན་དབང་དང་། སྦྱར་འགོད་གཉིས་པས་གཞན་དབང་གི་
སྟེང་དུ་ངོ་བོ་དང་བྲད་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་ཚུལ་བསྟན་པ་ཡིན་པས། རྟོག་པས་བཏགས་པ་
ཅམ་གང་ཞིག །སྟོ་འབྲུལ་པའི་ངོར་གྲུབ་པ་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། གཟུགས་
སོགས་ངོ་བོ་དང་བྲད་པར་གྱི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་གཞི་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ནུ་ཅུ་མ་གྲངས་པའི་ཀུན་བཏགས་
དང་། གཟུགས་སོགས་ངོ་བོ་དང་བྲད་པར་གྱི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་
པ་ལྟ་བུ་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཆད་པའི་ཀུན་བཏགས་གཉིས་སུ་འབྲེད་ལ། དེང་སང་བ་དག་
མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཆད་པའི་ཀུན་བཏགས་ཀུན་བཏགས་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་པར་སྦྱ་བ་
ནི་རྩེ་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་གསུང་དང་འགལ་བར་དོགས་ཏེ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །ཀུན་བཏགས་དེ་ལྟར་
ཡིན་ན། གཞན་དབང་གི་ངོ་བོ་རིམ་བུ་སྟུམ་ན། དགོངས་འབྲེལ་ལས། ཅུ་མ་པར་རྟོག་པའི་
སྦྱོད་ཡུལ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་པས། རྒྱ་རྒྱུན་གཞན་ལ་རག་ལས་པའི་(༡༩བ)དབང་
གིས་བྱུང་བ་དེ་གཞན་དབང་གི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་རྗེས་སོབ་དག་
པ་འཛིན་ཏེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ་དག་པ་གཞན་དབང་དང་། སོ་སྦྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཡང་དག་མིན་
པའི་ཀུན་རྟོག་ལྟ་བུ་མ་དག་པའི་གཞན་དབང་དང་གཉིས་སོ། །

གཞན་དབང་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་རིམ་བུ་ཡིན་སྟུམ་ན། དགོངས་འབྲེལ་
ལས། ཅུ་མ་པར་རྟོག་པའི་སྦྱོད་ཡུལ་ཞེས་སོགས་ཏེ། དེ་ཡང་ཆོག་རྒྱུ་དང་སོ་གཉིས་ཀྱི་འབྲུ་
ནི་བཤད་ཟིན་ལ། དེ་བྱིན་ཀྱི་འབྲུ་བསྟན་ན། ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་གཞན་ཏུ་ཡོད་དེ། རྟོར་གཞི་
འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཚན་མ་གཞན་དབང་གི་སྟེང་དུ་ངོ་བོ་དང་བྲད་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པའི་མཚན་
ཉིད་དེར་ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་ཅིང་། ཀུན་བཏགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ་ཁོ་ནས་ངོ་བོ་ཉིད་མ་མཆིས་

ཤིང་ཆོས་ལ་བདག་མ་མཆིས་པས་ཉེ་ཆོས་བདག་རྒྱུ་པར་བཅད་ཅམ་གྱིས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་
དེ་བཞིན་ཉིད་རྒྱུ་པར་དག་པའི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་པ་གང་ལགས་པ་དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་
བྱུང་བའི་མཆན་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱེར་རོ། །དེས་ན་གཞན་དབང་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་གྱིས་ཀུན་
བཏགས་པ་ལྟར་གྱིས་སྟོང་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཡོངས་བྱུང་གི་མཆན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །མཆན་ཉིད་
འདི་དག་ནི་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ཀྱི་ཆོག་རིས་སོར་བཞག་ཏུ་བྱས་ལ། འོན་ཀྱང་ཡོངས་བྱུང་
ཀྱི་མཆན་ཉིད་བདག་འཛིན་གཉིས་ཀྱིས་ཀུན་བཏགས་པ་ལྟར་གྱི་སྟོང་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཅེས་
སྟོང་ཐུན་ཏུ་གསུངས་ཀྱང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་མ་གཏོགས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཡོངས་
བྱུང་མཆན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་པར་སྤར་འབྱུང་བསྐྱེད་པའི་ལུང་དེ་དག་དང་། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་གི་
ཐུང་ལས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བྱུང་བས་འདིར་བྱང་པར་ཅུང་ཟད་སྦྱར་(༡༥ན)བཤོ། །རིགས་ལུང་
དང་དམ་འཆའ་བ་སོགས་ཀྱི་ཆེ་འདི་དག་ལ་ཆོག་སྟོན་ཅུང་ཟད་གཅོད་དགོས་པར་སྤར་ཡང་།
འདིར་ནི་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་གོ་བ་ཁོ་ན་གཙོ་བོར་བྱས་བཤོ། །

ཡོངས་བྱུང་ལ་དབྱེ་ན་ཆོས་ཉིད་མངོན་སུམ་ཏུ་ཉོགས་པའི་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་
ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡོངས་བྱུང་དང་། རོ་བོ་དང་བྱང་པར་ཏུ་ཀུན་བཏགས་
པའི་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བས་སྟོང་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལྟ་བུ་འབྱུང་
མེད་ཡོངས་བྱུང་གཉིས་སུ་སྤྲས་ཐིན་ལ་དབྱེར་ཡོད་ཀྱང་། དང་པོ་ནི་གཞན་དབང་མཆན་
ཉིད་པ་དང་ཡོངས་བྱུང་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ནོ། །སྤར་བྱངས་མ་ཐག་པའི་ཡོངས་བྱུང་གི་
རོ་བོ་ངོས་འཛིན་གྱི་མདོ་དེར། ཀུན་བཏགས་པའི་རོ་བོ་ཉིད་མ་མཆིས་པ་ཞེས་ཁོ་ན་ཞེས་
པའི་ཆོག་སྟོས་པ་ནི། རོ་བོ་ཉིད་གཞན་གཉིས་ཀྱི་རོ་བོ་ཉིད་མ་མཆིས་པ་ལ་མི་བྱེད་པར་
གཞན་དབང་རོ་བོ་དང་བྱང་པར་ཏུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས་ཁོ་ནས་སྟོང་པ་སྐབས་
འདིར་ཡོངས་བྱུང་ཏུ་འཛིན་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །རོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་རོ་བོ་ངོས་གཟུང་
བ་བཤད་ཐིན་ཏོ། །

༡༥༽ དེ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན་དུ་ཁྱེས་པ།

བཞི་པ་དེ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན་ཁྱེས་པ་ལ་བཤད་བྱའི་མདོ་དགོད་པ་དང་། མདོའི་
དོན་བཤད་པའོ། །

༡༦༽ མདོ་དགོད་པ།

དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་ན་འཁོར་ལོ་དང་པོར་ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་
པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་པ་དང་། འཁོར་ལོ་བར་པར་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མ་
གྲུབ་པར་གསུངས་པ་དང་། འཁོར་ལོ་ཐ་མར་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་
ཅིང་གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་གསུངས་པ་དེ་དག་ལས་
(༡༥བ)དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་མཆོན་ཉིད་གསུམ་ལ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་མ་གྲུབ་སོ་
སོར་མ་བྱེ་བས་སྐྱ་ཇི་བཞེན་དུ་ཁས་སྒྲུང་དུ་མི་རུང་བ་དང་། བྱེ་མས་དེ་གསུམ་ལ་རང་གི་
མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་མ་གྲུབ་སོ་སོར་བྱེ་བས་སྐྱ་ཇི་བཞེན་དུ་ཁས་སྒྲུང་དུ་རུང་བར་བསྟན་
པ་ན། དོན་ཀྱིས་འཁོར་ལོ་དང་པོ་དང་བར་པ་གཉིས་བྱང་དོན་དང་། ཐ་མ་ངེས་དོན་གྱི་མདོ་
ཡིན་པར་དོན་དམ་ཡང་དག་འཕགས་བདག་གིས་ལེགས་པར་ཁུམས་སོ་ཞེས་སྟུར་བཤད་
པ་རྣམས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་དོན་བཅོམ་ལྷན་འདས་ལ་ཁྱེས་པ་ནི་དགོངས་འབྱེལ་ལས། བཅོམ་
ལྷན་འདས་ཀྱིས་དང་པོར་ཡུལ་སྐྱ་ར་ཏྲ་སིར་ཞེས་པ་ནས། མ་ལགས་སོ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ།
མདོའི་ཆོག་འདི་དག་ད་ལྟ་འེན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་བས་འདིར་ཆང་བར་མ་བྱངས་སོ། །

༡༧༽ མདོའི་ཆོག་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ་མདོའི་ཆོག་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་དང་། དེས་གྲུབ་པའི་བླ་མ་ལྷ་མོ་འཕྲུལ་གྱི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི་བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱིས་འཁོར་ལོ་གསུམ་པོ་དེ་དག་གནས་གང་དུ་གསུངས། དེ་དག་གི་བརྗོད་བྱ་དང་གདུལ་བྱ་རིམ་གྱིས་བླ་མ་ལྷ་མོ་འཕྲུལ་གྱི་དོན་དང་པོ་དེས་དོན་གང་ཞེ་ན། དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྷན་གནས་བླ་མ་ལྷ་མོ་འཕྲུལ་གྱི་དོན་གསུངས། ཆེད་དུ་བའི་གདུལ་བྱ་ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་ཅན་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས། བརྗོད་བྱ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ལས་བརྒྱུད་ཏེ། ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ཆེར་མ་བཞག་པར། རང་སྐྱེ་བྱུང་པའི་རྣམས་ཡོད་ཀྱིས་སྤྲོད་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་གཙོ་བོར་གཏན་ལ་འབབས་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་པོ་བསྐྱོར་ལ། རོ་མཚར་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞེས་སོགས་ནི་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་བསྐྱེད་པ་བརྗོད་པ་ཡིན་ཞིང་། ལྷ་ན་(༡༩)མཆིས་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྤྲོད་པའི་འཁོར་ལོ་དང་པོ་དེ་བླ་མ་ལྷ་མོ་འཕྲུལ་གྱི་དོན་ལྷན་པ་ཡིན་ཏེ། འདིའི་གོང་ན་དེས་དོན་གྱི་བསྐྱེད་པ་གཞན་ཡོད་པས་ལྷ་ན་མཆིས་པ་དང་། སྐབས་མཆིས་པ་ཞེས་པ་ནི་གོལ་བ་གཞན་གྱིས་སྤྲོད་པའི་སྐབས་མཆིས་པ་དང་། མདོའི་དངོས་བསྐྱེད་སྤྱི་རིམ་ཞེན་དུ་ཁས་ལྷན་དུ་མི་བྱུང་བས་བླ་མ་ལྷ་མོ་འཕྲུལ་གྱི་དོན་ལྷན་པ་ཡིན་ཏེ། མཚན་ཉིད་གསུམ་ལ་བདེན་པར་ཡོད་མཛད་སོ་སོར་མ་བྱེ་བས་ཚོད་པའི་གཞིའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ལྷ་ན་མཆིས་པ་མན་ཆད་ཀྱི་འཆད་ཚུལ་འོག་མ་ལའང་འདི་བཞིན་དུ་སྤྱར་རོ། །

འཁོར་ལོ་གཉིས་པ་ནི་གནས་བྱ་ཚོད་སྤྱང་པའི་རིམ་སོགས་པ་དང་། ཆེད་དུ་བའི་གདུལ་བྱ་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དགོངས་པ་འཁོར་ལོ་ཐ་མས་བཀྲལ་བ་ལ་བསྐྱོས་མི་དགོས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་རྣམས་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས། བརྗོད་བྱ་གསུགས་ནས་

ནམ་མཁའ་ཀྱི་བར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱུ་མེད་ལ་རང་གི་མཆོད་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བས་སྟོང་
པར་སྟོན་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་གཉིས་པ་བསྐྱོར་བར་མཛད་ལ། ཆེག་དོན་ལྷག་མ་རྣམས་
སྤར་ལྷར་རོ། །

འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་ནི་གནས་ཡངས་པ་ཅན་ལ་སོགས་པར། ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་
བྱ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དགོངས་པ་འཁོར་ལོ་ཐ་མས་བཀྲལ་བ་ལ་
ངེས་པར་བལྟས་དགོས་པ་རྣམས་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས། བརྗོད་བྱ་མཆོད་ཉིད་གསུམ་
བདེན་པར་ཡོད་མེད་ལེགས་པར་བྱེ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་གསུམ་
པ་བསྐྱོར་བར་མཛད་དེ། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་འདི་ནི་སྤྲ་ན་མ་མཆིས་པ་ཞེས་སོགས་
ཀྱིས་འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་ངེས་དོན་དུ་སྟོན་ཏེ་གོ་(༡༤བ)སྟེ། །འདིར་འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་
སོ་སོའི་ངོ་བོ་ཅུ་ཞེས་ཞིག་བརྗོད་ན། ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་ཅན་ལ་
གཙོ་བོར་དགོངས་ནས་ཆོས་རྣམས་པལ་ཆེར་རང་གི་མཆོད་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་སྟོན་པའི་
མདོ་དངོས་སམ་དེའི་སྤེར་གཏོགས་པ་གང་རུང་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་མཆོད་ཉིད། ཆེད་དུ་བྱ་
བའི་གདུལ་བྱ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་འཁོར་ལོ་བར་པའི་མདོའི་དགོངས་པ་འཁོར་ལོ་ཐ་
མས་བཀྲལ་བ་ལ་བལྟས་མི་དགོས་པའི་རིགས་ཅན་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས་ཆོས་ཐམས་
ཅད་རང་གི་མཆོད་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་བར་སྐྱུ་མེད་ལ་སྟོན་པའི་མདོ་དངོས་སམ་དེའི་སྤེར་
གཏོགས་པ་གང་རུང་འཁོར་ལོ་བར་པའི་མཆོད་ཉིད། ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ཐེག་ཆེན་
གྱི་རིགས་ཅན་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དགོངས་པ་འཁོར་ལོ་ཐ་མས་བཀྲལ་བ་ལ་བལྟས་དགོས་
པ་རྣམས་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས་མཆོད་ཉིད་གསུམ་པ་བདེན་པར་ཡོད་མེད་སོ་སོར་
བྱེ་ནས་སྟོན་པའི་མདོ་དངོས་སམ་དེའི་སྤེར་གཏོགས་པ་གང་རུང་འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་མཆོད་
ཉིད་དོ། །

འདི་དག་ནི་གཙོ་བོར་གོ་བ་ཆོལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ལ། སྟོན་བཅད་དེ་ཞིབ་པར་སྐྱ་ན་

དགོངས་འགྲེལ་ནས་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་གསུམ་པོ་གང་རྩང་གང་ཞིག །ཆེད་དུ་བྱ་བའི་
གདུལ་བྱ་ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་ཅན་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས་གསུངས་པས་རབ་རྩ་བྱེ་བ་
དེ་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་མཆན་ཉིད། དེ་གསུམ་གང་རྩང་གང་ཞིག །ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་
ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དགོངས་པ་འཁོར་ལོ་ཐ་མས་བཀའ་བ་ལ་བསྟོན་
མི་དགོས་པའི་རིགས་ཅན་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས་གསུངས་པས་རབ་རྩ་བྱེ་བ་དང་། དེ་
གང་ཞིག་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དགོངས་པ་འཁོར་ལོ་(༡༧ན)ཐ་མས་བཀའ་བ་ལ་བསྟོན་དགོས་
པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས་གསུངས་པས་རབ་རྩ་བྱེ་བ་དེ་རིས་
པ་ལྟར་འཁོར་ལོ་བར་པ་དང་ཐ་མའི་འཛིན་བྱེད་ཡིན་ལ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ལྷ་སྟེ་ལ་
ཐོག་མར་གསུངས་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་འམ་མདོ་ཞེས་གྲགས་པ་ནི་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་
མཆན་གཞི་དང་། ཤེར་བྱིན་རྒྱས་འབྲིང་བསྟུས་གསུམ་འཁོར་ལོ་བར་པའི་མཆན་གཞི་དང་།
དོན་དམ་ཡང་དག་འཕགས་ཀྱིས་ཁྱུས་པའི་ལེའུ་འདི་འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་མཆན་གཞི་ཡིན་ལ།
མདོ་སྟེ་དགོངས་འགྲེལ་རིལ་པོ་འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་མཆན་གཞི་འཛིན་པ་མི་རིགས་ཏེ། མདོ་
སྟེ་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་ལེའུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཆན་ཉིད་གསུམ་ལ་བདེན་པར་ཡོད་མེད་སོ་
སོར་བྱེ་ནས་མི་སྟོན་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ཡང་རྒྱུ་བཤད་སྟོང་པོ་རྒྱན་ལས། འདི་ནི་སྒྲ་ན་མ་
མཆིས་པ་ཞེས་པའི་ཉི་ཆོག་སྟོས་པའི་མཆན་གཞིར་མདོ་སྟེ་དགོངས་འགྲེལ་རིལ་པོ་འཛིན་
པ་འགྲེལ་མེད་དེ་ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་ཡབ་སྐུས་གསུམ་ག་རྒྱལ་
བའི་བཀའ་ཐམས་ཅད་འཁོར་ལོ་གསུམ་དུ་མ་འདུས་པར་བཞེད་དེ། ད་དུང་འཆད་པར་འགྱུར་
རོ། །ཁ་ཅིག་འཁོར་ལོ་གསུམ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ལ་རིགས་ཅན་གསུམ་ག་ཡོད་
ཅིང་། དེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས། ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དག་པར་ཁྱགས་པ་ཞེས་དང་།
འདི་ཉིད་ལས་ཀྱང་། ལྷ་མ་གཉིས་ནི་སོ་སོ་བ་ཡིན་ལ། འདི་ནི་གཉིས་ཀའི་དབང་དུ་བྱས་
པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དགོངས་པར་འཆད་པ་ནི་ཆོས་མི་རིགས་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་གསུང་

རབ་གཉིས་ཆད་དུ་བའི་གདུལ་བྱ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་(༡༥)དང་། ཐེག་དམན་གྱི་
རིགས་ཅན་གཉིས་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས་གསུངས་པའི་ཆ་ནས་རིམ་བུར་སོ་སོར་
འབྱེད་པར་སྐྱབས་རིམ་ཆེན་མོ་སོགས་ཇིའི་གསུང་རབ་ཇི་སྟེན་ཅིག་ལས་གསུངས་ཤིང་།
ཆད་དུ་བའི་གདུལ་བྱའི་སྒོ་ནས་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་གསུང་རབ་གཉིས་སོ་སོར་མི་འབྱེད་
ན་དེ་གཉིས་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་སྒོ་གཞན་མེད་པས་འདི་ལྟར་དབྱེད་དེ། དགོངས་འབྲེལ་
ལས་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་ཐ་མ་ཆོས་ཅན། ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོར་ཐལ། ཆད་དུ་བའི་
གདུལ་བྱ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་པའི་མདོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉགས་
ཁས། འདོད་ན་ཐེག་དམན་གྱི་མདོར་ཐལ། ཆད་དུ་བའི་གདུལ་བྱ་ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་
ཅན་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས་གསུངས་པའི་མདོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉགས་ཁས། འདོད་ན་
ཐེག་ཆེན་གྱི་གང་ཟག་དང་ཐེག་དམན་གྱི་གང་ཟག་གི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པར་ཐལ། གཉིས་
ཀ་ལ་འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་ཏ་ཅང་ཐལ་ལོ། །

གཞན་ཡང་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཟུང་འཛིན་རྣམས་གཞན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་ལྟ་མོ་
དངོས་སུ་བསྟན་རུང་གི་ཐེག་དམན་གྱི་གང་ཟག་ཡོད་པར་ཐལ། ཀུན་བཏགས་མཆོན་ཉིད་
ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པ་དངོས་སུ་བསྟན་རུང་གི་ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་ཅན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་
ན་སོང་། དེར་ཐལ། འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་ཆད་དུ་བའི་གདུལ་བྱར་གྲུར་པའི་ཐེག་དམན་གྱི་
རིགས་ཅན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཉགས་ཁས་སྒྲངས། ཅ་བར་འདོད་ན། གཉིས་སྟོང་གི་དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་རྟོགས་པའི་ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་ཅན་ཡོད་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་སེམས་
ཅམ་པའི་གཞུང་ལུགས་མཐའ་དག་དང་འགལ་ཞིང་། རྒྱ་མ་ཡབ་སྐུས་གྱི་གཞུང་ལས་ཀྱང་ཕྱི་
རོལ་དུ་གྱུར་(༡༩)པའོ། །འདི་དག་གི་དགག་སྒྲུབ་རྒྱས་པར་གཞན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །འོ་
ན་ཁྱེད་རང་གི་ལུགས་གྱི་འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དག་པར་ལུགས་པ་
ནམས་ལ་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་སྐྱབས་འདིར་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་

ཅེས་པ་དགོངས་འབྲེལ་ནས་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་གསུམ་པོ་ཡིན་ལ། འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་
ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་དེ་འཁོར་ལོ་གསུམ་གའི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བ་ལ་ཞུགས་པས་ཐེག་
པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བརྗོད་ལ། དགོངས་པ་འབྲེལ་བར་ཞུགས་
ཚུལ་ཡང་འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་དེས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་
བྱས་པའི་མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དོན་དུ་དངོས་སུ་གོ་བའི་
ཞུགས་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་
འཁོར་ལོ་དང་པོའི་མདོའི་དོན་དུ་དོན་གྱིས་གོ་བུས་པ་ཡིན་ཏེ། འཁོར་ལོ་དང་པོའི་ཆེད་དུ་
བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་དེས་འཁོར་ལོ་དང་པོ་རང་གི་དངོས་བསྟན་ཅམ་གོ་བར་བྱས། འཁོར་ལོ་
བར་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་དེས་འཁོར་ལོ་བར་པ་རང་གི་དགོངས་པ་ཅམ་གོ་བར་
བྱས། གཞན་དེ་གཉིས་གྱིས་མི་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འདི་ཉིད་ལས། སྤྲུལ་གཉིས་
ནི་སོ་སོ་བ་ཡིན་ལ། འདི་ནི་གཉིས་ཀའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ནི་
དེ་ལྟར་ཡིན་ཏེ་ད་དུང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །སྤྲོས་པས་ཆོག་གོ། །

༡༩༽ བླ་མ་གྱི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་བླ་མ་གྱི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་ནི། དེ་འབྲེལ་བའི་ཞེས་པ་ནས། ཚེད་པར་
སྤྲུང་ངོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཁོར་ལོ་གསུམ་གྱི་མིང་གི་ཐ་སྙད་དང་དེ་དག་གི་དབྱེ་གཞི་
བླ་མ་ཆུང་གི་ཚུལ་དང་(༡༩བ)བཅས་པ་སྟོན་པས་རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། འོ་ན་འཁོར་ལོ་
གསུམ་པོ་དེ་དག་གི་མིང་གི་ཐ་སྙད་རྗེ་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འཁོར་ལོ་དང་པོ་ལ་བདེན་བཞིའི་ཆོས་
འཁོར་དང་། བར་པ་ལ་མཆན་ཉིད་མེད་པའི་ཆོས་འཁོར་དང་། ཐ་མ་ལ་དོན་དམ་ཡང་དག་
འཕགས་ཀྱིས་ཞུས་པའི་ལེའུ་ཉིད་ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདིའི་

མིང་ནི་དོན་དམ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ནག་གི་འབྲེལ་ཆེན་
སོགས་ལས་དོན་དམ་རྣམ་པར་ངེས་ཀྱི་ཆོས་འཁོར་ཞེས་མིང་བཏགས་ལ། རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་ལེགས་
པར་རྣམ་པར་སྤེལ་བའི་ཆོས་འཁོར་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་སྤར་གྱི་གྲུབ་དོན་གྱི་མདོའི་ཆོག་དང་
འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གཉིས་ཀ་དང་མཐུན་པས་ཆེས་ལེགས་པ་ཡིན་ནོ། །

འཁོར་ལོ་གསུམ་པོ་དེའི་དབྱེ་གཞི་རིམ་བྱ་ཞེ་ན། སྤར་བཤད་པ་ལྟར་ཆོས་རྣམས་ལ་
བདེན་པར་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་ཡོད་པར་གསུངས་པ་དང་། རྟོགས་གཅིག་ཏུ་
བདེན་མེད་དུ་གསུངས་པ་དང་། མཚན་ཉིད་གསུམ་ལ་བདེན་པར་ཡོད་མེད་ལེགས་པར་སྤེལ་
བ་གསུམ་པོ་ཉིད་ཡིན་གྱི། སྟོན་ཚུལ་གསུམ་པོ་དེར་མ་གཏོགས་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་ནི་
འཁོར་ལོ་གསུམ་པོ་གང་དུའང་མ་གཏོགས་ཤིང་། འདིར་བྲང་ངེས་དཔྱད་པའི་གཞིར་ཡང་
མི་རུང་ལ། དེ་དག་ནི། མདོ་འདིར་བྲང་ངེས་སུ་འཛོག་པའི་ཚུལ་ནི་ཞེས་པ་ནས། དུས་དང་
པོར་གསུངས་ཆད་ཀྱི་གསུང་རབ་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་དུས་དང་པོར་སྐྱ་ར་རྒྱ་སིར་ལྷ་སྤེལ།
ཤམ་ཐབས་རྒྱུ་པོར་བཀོ་བར་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལ་འདིར་དོགས་པ་དཔྱད་
མི་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བར་གྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་པའོ། །

འཁོར་ལོ་གསུམ་གྱི་བྲང་ངེས་ཀྱི་(༡༩ན)ཁྱད་པར་ནི། འཁོར་ལོ་དང་པོ་དང་བར་པ་
གཉིས་བྲང་དོན་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་མདོ་གཞན་གྱིས་བཀྲལ་བ་ལ་མ་བཟོས་པར་
དངོས་སུ་བསྟན་པ་སྤྱི་ཅི་བཞིན་དུ་གཟུང་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། ཐ་མ་ངེས་དོན་ཡིན་ཏེ། རང་
གི་དངོས་བསྟན་མདོ་གཞན་གྱིས་བཤད་པ་ལ་མ་བཟོས་པར་སྤྱི་ཅི་བཞིན་དུ་གཟུང་དུ་རུང་
བའི་ཕྱིར་རོ། །

སྤར་བ། ཤེར་ཕྱིན་དགོངས་དོན་ཀྱི་ཕྱ་དུ་ཡི་ཆོལ། །ཐབ་དོན་དགོངས་པ་འབྲེལ་བའི་
འོད་དཀར་གྱིས། །གསལ་བར་སྤེལ་ཆེ་རྣམ་རིག་ཚུལ་སྤྱི་བའི། །ངང་མའི་ཆོགས་རྣམས་དགའ་
བའི་གར་བྱོས་ཤིག །མདོ་སྤེལ་ས་རིམ་གསུངས་པའི་ཚུལ་བརྗོད་ཟིན་ཏོ། །

༡༩༽ དེའི་དོན་ཇི་ལྟར་བཟང་བའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དེ་དག་གི་དོན་ཇི་ལྟར་བཟང་བའི་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། སློབ་དཔོན་
ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གཙོ་བོར་དགོངས་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ཚུལ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཚུལ་ལོ། །

༢༠༽ སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གཙོ་བོར་དགོངས་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ཚུལ།

དང་པོ་ནི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་ཤིང་རྟའི་སློབ་བྱེ་
བ་ནི་མདོ་སྡེ་དགོངས་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིན་ཏེ། བསྐྱ་བ་དང་བྱང་ས་དང་ཐེག་བསྐྱས་
སོགས་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་དགོངས་འབྲེལ་གྱི་ལུང་
པལ་ཆེ་བ་བླངས་ནས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་ཚུལ་གཏན་ལ་པབ་པའི་བྱིར་དང་། བྱམས་
ཆོས་བྱི་མ་གསུམ་འབྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱང་དགོངས་འབྲེལ་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་
པའི་བྱིར་རོ། །

༢༡༽ མཐའ་གཉིས་སློབ་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མཐའ་གཉིས་སློབ་པའི་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན། སློ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་
བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག། །དེས་གསུང་རབ་ཀྱི་བླ་མ་ལྷན་པུ་ལྷན་གྱི་དགའ་འབྲེལ་པའི་ཚུལ་ལོ། །

༩༣༽ བྱང་ས་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ།

དང་པོ་ལ་གསུམ། བྱང་ས་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ་དང་། བསྐྱེད་བ་ནས་བཤད་(༡༩བ)པའི་
ཚུལ་དང་། དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ་ལོ། །

༩༣༽ སློ་སྐྱར་དུ་ལྟ་བའི་ཚུལ།

དང་པོ་ལ་གཉིས། སློ་འདོགས་དང་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་ལྟ་བུ་དོན་གཟུང་། དེ་གཉིས་རི་
ལྟར་འགོག་པའི་ཚུལ་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི་བྱང་ས་ལས། རི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན་ཞེས་བ་ནས།
གསུངས་པ་ལྟར་རོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་རིམ་པ་ལྟར་འཆད་ལ། དེ་དག་གོ་བདེ་བར་བརྗོད་ན།
བྱང་ས་ལས། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་རི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། ཀྱན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའང་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་པར་སློ་བཏགས་པའི་ལོག་པར་འཛིན་པ་
སློ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་སྤངས་པ་དང་། ཡང་དག་པ་སྟེ་བདེན་པར་བྱུང་བ་གཞན་དབང་ལ་བདེན་
པར་མ་བྱུང་བོ་ཞེས་སྐྱར་པ་བཏབ་པའི་ལོག་པར་འཛིན་པ་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་མཐའ་སྤངས་པའི་
ཚུལ་གྱིས་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ཡོངས་བྱུང་དེ་ཉིད་བདེན་པར་ཡོད་དོ། །ཞེས་གནས་ལུགས་
ཀྱི་དོན་མཐར་ཐུག་སློ་སྐྱར་སྤངས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བདེན་པར་བྱུང་བར་གསུངས་ནས། འོ་ན་སློ་
འདོགས་དང་སྐྱར་འདེབས་དེ་རི་ལྟར་བྱ་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་དོན་འཛིན་པ་ནི་བྱང་ས་ལས། གཟུགས་
ལ་སོགས་པའི། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཀྱན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་སློ་འདོགས་
ཀྱི་མཐའ་དང་། དེར་འཛིན་པ་སློ་འདོགས་ཀྱི་མཐར་འཛིན་དུ་བསྟན་ནས། བཏགས་པའི་ཆོག་
གིས། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གཞན་དབང་བདེན་པར་མ་བྱུང་བ་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་མཐའ་དང་། དེར་
འཛིན་པ་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་མཐར་འཛིན་དང་། མཐར་འཛིན་དེ་ཉིད་རྒྱད་ལ་ལྟན་པའི་རོ་བོ་ཉིད་

མེད་པར་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཐེག་ཆེན་ལས་ཉམས་པར་བསྟན་ཏེ། ལུང་གི་འབྲུ་སྟོན་ཙམ་བྱས་ན།
(༡༠ན)སྐབས་འདིའི་སྟོ་འདོགས་ཀྱི་མཐར་འཛིན་ངོས་གཟུང་དུ་ཡོད་དེ། ཀུན་བཏགས་རང་
གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པར་འཛིན་པ་དེ་སྟོ་འདོགས་ཀྱི་མཐར་འཛིན་ཡིན་པའི་བྱིར། ཀུན་
བཏགས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པར་འཛིན་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་
ཆོས་རྣམས་དང་། ཁྱད་པར་དུ་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་དངོས་སོ་གཞན་དབང་གི་སྟངས་དུ་འདི་
གཟུགས་སོ་ཞེས་སོགས་ངོ་བོ་དང་། འདི་གཟུགས་ཀྱི་སྟེ་བའོ་ཞེས་སོགས་ཁྱད་པར་དུ་ཀུན་
བཏགས་པའི་ཆོག་གི་འབྲུག་གཞིར་གཟུགས་སོགས་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཡོད་པར་སྟོ་བཏགས་ནས་དེ་ལྟར་བྱུབ་པར་མངོན་པར་ཞེན་པ་གང་ཡིན་
པ་དེ་ལ་འདོད་པའི་བྱིར། ཀུན་བཏགས་བདེན་པར་བྱུབ་པར་སྟོ་འདོགས་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན།
གཞན་དབང་བདེན་པར་མ་བྱུབ་པར་སྐྱར་པ་འདེབས་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་གཞག་ཏུ་
ཡོད་དེ། ཀུན་བཏགས་པའི་ཆོག་འབྲུག་པའི་མཆོན་མའི་གཞི། ཀུན་བཏགས་པའི་ཆོག་འབྲུག་
པའི་མཆོན་མའི་ཉེན་དུ་གྱུར་པའི་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་དངོས་སོ་གཞན་དབང་གི་བདག་ཉིད་དོན་
དམ་པར་ཡོད་པ་ཡང་དག་པའི་དངོས་སོ་བདེན་པར་བྱུབ་པ་ལ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་དུ་
བདེན་པར་མེད་དོ་ཞེས་སྐྱར་བ་འདེབས་ཤིང་ཆུད་གཞོན་པར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་འདོད་
པའི་བྱིར། ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པར་འཛིན་པའི་རང་སྟེ་དོན་སྤྲོ་གཉིས་
དང་། གཞན་དབང་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུབ་པར་འཛིན་པའི་རང་སྟེ་དོན་ཉིད་མེད་པར་
སྤྲོ་བ་གཉིས་ཆོས་ཅན། ཐེག་པ་ཆེན་སོའི་ཆོས་འདུལ་བ་འདི་ལས་ཉམས་པར་(༡༠བ)རིག་པར་
བྱ་སྟེ། མཐའ་གཉིས་གང་རུང་གི་གཡང་སར་སྐྱར་བ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདིར་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་
དངོས་སོ་ཞེས་པ་ནི་གཞན་དབང་ལ་བྱེད་ལ། དེ་ཡང་མིང་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་བརྟུང་དང་རྟོག་པས་
མིང་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་གོ་ཞེས་བརྟུང་སྐྱར་པའི་སྤྲོ་རོལ་གྱི་མིང་དེ་འབྲུག་པའི་འབྲུག་བཞིའི་དངོས་
སོ་ཞིག་སྟེ། འདི་དག་གོ་བ་དེང་སང་ཉུང་བར་སྤྲང་ངོ་། །

༩༥ ་། དེ་གཉིས་འགོག་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དེ་འགོག་པའི་ཚུལ་ནི། གལ་ཏེ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཞེས་པ་ནས།
སྤྱོད་མེད་པ་ཞེས་བྱ་སྤྱོད་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་ལ། དེ་ཡང་ཁོ་ན་རེ་སྤྱོད་འདོགས་དང་སྤྱོད་
འདེབས་སུ་ལྟ་བུ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་སྤྱོད་ཚུལ་རི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་
ལ་སྤྱོད་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་འགོག་པ་ནི་ངོ་བོ་དང་བྱུང་བར་དུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་འགོག་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། འོག་ཏུ་རྒྱས་པར་འཆད་དོ། །

སྤྱོད་འདེབས་ཀྱི་མཐའ་འགོག་ཚུལ་ནི། སྤྱོད་འདེབས་ནི་བྱང་ས་ལས་ཞེས་སོགས་
ཀྱིས་བཤད་བྱའི་ལུང་བཏོད་ནས། དེ་ལ་འདིར་ཞེས་པ་མན་གྱིས་ལུང་གི་དོན་བཤད་པ་
ཡིན་པས་རིམ་བུ་ལྟར་བཤད་ན། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྤྱོད་བ་ཞུས་ན་རེ། ལུང་སོ་ལྔ་སོ་དེ་
ཐ་སྙད་ཅམ་དུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཀྱི་བདེན་པར་མ་བྱུང་བོ་ཞེ་ན། གཟུགས་ཀྱི་ལུང་སོ་ལ་སོགས་
པའི་ལུང་སོ་ཞུས་ཆོས་ཅན། བདེན་པར་བྱུང་སྟེ། གང་ཟག་གི་གདགས་གཞིར་གྱུར་པའི་
དངོས་སོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟར་སྟེ། གདགས་གཞི་ལུང་སོ་ཞུས་བདེན་པར་མེད་ན་དེ་ཞུས་
གཏན་མེད་དུ་འགྱུར་ཞིང་གདགས་གཞིའི་དངོས་སོ་ལུང་སོ་མེད་པ་ལ་གང་ཟག་གདགས་སུ་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་གཞན་དབང་
ཞུས་(༩༡ན)བདེན་པར་ཡོད་དེ། འདི་གཟུགས་སོ་ཞེས་ངོ་བོ་དང་། འདི་གཟུགས་ཀྱི་སྤྱོད་
བཅོམ་ཞེས་སོགས་བྱུང་བར་དུ་བཏགས་པའི་ཆོག་འདུག་པའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟར་སྟེ།
གཟུགས་སོགས་ཀྱི་དངོས་སོ་བདེན་པར་ཡོད་ན་ངོ་བོ་དང་བྱུང་བར་གྱི་ཆོག་ཉེ་བར་གདགས་
སུ་བྱུང་གི། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་དངོས་སོ་བདེན་པར་མེད་དུ་ཟེན་ན་དེ་ཞུས་གཏན་མེད་དུ་
འགྱུར་ཞིང་། གདགས་གཞིའི་དངོས་སོ་གཏན་མེད་པ་ལ་བཏགས་པའི་ཆོག་གིས་ཉེ་བར་

འདོགས་པ་ཡང་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་འདོགས་པའི་གཞིའི་དངོས་པོ་བདེན་པར་
མེད་དུ་ཟིན་ན་འདོགས་པའི་གཞིའི་དངོས་པོ་གཏན་མེད་པར་འགྱུར་བས་ངོ་པོ་དང་ཁྱད་
པར་དུ་འདོགས་པ་ཡང་གཏན་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པས་གཞན་
དབང་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ་ལེགས་པར་བཀག་ལ། དེ་ཆམས་ཀྱི་དོན་འཆད་བདེ་བར་བྱེད་
ན། སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་ལྟ་བུ་ལ་ལྟན་སྐྱེས་མེད་པས་ཀྱན་བཏགས་རྒྱུ་པར་བཟང་ལ། དེ་ཡང་
དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ་ཆམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་ཡོད་པར་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཆམས་ཀྱིས་གཞན་
དབང་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་གང་ཞིག །གཞན་དབང་རང་གི་མཆན་
ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་ན་གཞན་དབང་འབྲས་བུ་སྐྱེད་ཀྱས་ཀྱི་རྣམས་མེད་དགོས། དེ་མེད་ན་
གཞན་དབང་གཏན་ནས་མེད་དགོས་པས་གཞན་དབང་ལ་སྐྱར་པ་བཏབ་པར་འགྱུར་ཞིང་།
གཞན་དབང་ལ་སྐྱར་པ་བཏབ་པས་ཀྱན་བཏགས་དང་ཡོངས་གྲུབ་ལ་ཡང་སྐྱར་པ་བཏབ་པར་
འགྱུར་ཏེ། གདགས་གཞི་གཞན་དབང་མེད་ན་འདོགས་པ་པོ་དང་འདོགས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་
མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེས་བཏགས་པའི་ཀྱན་(༡༧)བཏགས་ཀྱང་མེད་དགོས་པས་ཀྱན་
བཏགས་ལ་ཡང་སྐྱར་པ་བཏབ་པའི་ཕྱིར་དང་། སྟོང་གཞི་ཆོས་ཅན་གཞན་དབང་མེད་ན་དེའི་
ཆོས་ཉིད་ཀྱང་མེད་དགོས་པས་ཡོངས་གྲུབ་ལ་ཡང་སྐྱར་པ་བཏབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཅན་
མེད་ན་དེའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱང་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཆམ་རིག་པ་ཆམས་བཞེད་དེ། ཐལ་
འགྱུར་བ་ཆམས་གཞན་དབང་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་ཀྱང་གཞན་དབང་ཐ་སྙད་ཅམ་
དུ་ཡོད་ལ། དེས་གཞན་དབང་ཡོད་པའི་གོ་ཡང་ཆོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་དབང་ལ་སྐྱེ་
འགག་ཐ་སྙད་ཅམ་དུ་ཡོད་པས་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་མཐར་ལྷུང་བའི་སྒྲིན་མེད་དོ། །ཞེས་གསུང་
མོད། དེ་ཅམ་ཀྱིས་འདི་པའི་ལུགས་ལ་སྒྲིན་སྟོང་བར་མི་ཀྱས་ཏེ། རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་
མ་གྲུབ་པར་མིང་གིས་བཏགས་ཅམ་སྟོས་སྟོས་ཅམ་ཀྱི་རྒྱ་འབྲས་སེམས་ཅམ་པས་འཛོག་
མི་ཤེས་པས། ལས་དཀའ་ནག་ལས་འབྲས་བུ་བདེ་སྤྱད་རང་བཞིན་ཀྱིས་མི་འབྱུང་བར་

ཐ་སྙད་ཅམ་དུ་འབྱུང་བ་ཡིན་ན་དཀར་ནག་གི་ལས་ལས་འབྲས་བྱ་བ་དེ་སྤྱག་འབྱུང་བ་དེ་
ཁྲོས་ཁྲོས་ཅམ་རྒྱང་པར་ཟད་པས་ལས་འབྲས་ཀྱི་ནམ་གཞག་གཏན་མེད་པར་འགྱུར་རོ་
སྤྱམ་དུ་བསམས་པའོ། །དེ་ཡང་བྱང་ས་ལས། དེ་བས་ན་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་
མདོ་ལ་སྤྱི་ཇི་བཞེན་པར་ཞེན་ནས་གཞན་དབང་རང་མཚན་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་འཛིན་པའི་
ཐལ་འགྱུར་བ་ཆད་མཐར་ལྷུང་བ་དང་། གཞན་དབང་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་སྒྲོང་པར་རྟོགས་
པའི་ལམ་དབུ་མའི་ལམ་གོང་དུ་མེད་པ་ཡིན་གསུངས་ཏེ། ལུང་གི་ཆོག་གོ་སྤོ། །བྱང་ས་
ནས་འབྱུང་བའི་ཚུལ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༡༥༽ བསྐྱ་བ་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་བསྐྱ་བ་ནས་འབྱུང་བའི་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། རྩོགས་(༡༡ན)སྤྱ་མ་བཟོད་
ཅིང་དེའི་དོན་ལ་ཇི་ལན་བྱ་བ་དང་། ལན་བཏབ་པའི་རྩོགས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། བསྐྱ་
བ་ལས་ཞེས་པ་ནས། དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སྒྲོན་པས་དེ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་
མེད་པར་སྤྱི་བ་ནམས་ན་རེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་རང་གིས་ཉེས་པར་བབྱང་སྟེ། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་
མདོའི་དངོས་བསྟན་སྤྱི་ཇི་བཞེན་པར་བབྱང་ནས། འདི་སྐད་ཅེས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་
ཡོད་ལ། དོན་དམ་པར་ནི་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཞེས་ཆོས་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་མེད་
ཅིང་། ཀུན་རྫོབ་ཅམ་དུ་ཡོད་པར་སྤྱི་བའི་དབུ་མ་པ་ནམས་ཀྱི་ལུགས་བཟོད་པ་སྟེ། འདིས་
ནི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་རྩོགས་སྤྱ་མ་མ་འཁྲོར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོང་ཁམ་བསྐྱེད་དེ་
སྤྱི་ན་མ་གཏོགས་ཡོད་མིན་མེད་མིན་གྱི་ལྟ་བ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལྟ་བ་མཐར་ཐུག་ཏུ་འདོད་པ་
ལེགས་པར་བཀག་པ་ཡིན་ནོ། །

༡༩༽ རྒྱལ་སྤྱི་མ་དགོང་ཅིང་དེའི་དོན་ལ་ངེས་ལན་བྱ་བ།

དེ་ལྟར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྤྱོད་པའི་འདོད་པ་བརྟོག་ནས། དེ་ལ་སྤྱི་ཡའ་འདི་སྤྱད་ཅེས་
ངེས་བར་བྱ་སྟེ། ཆོ་དང་ལྷན་པ་ཞེས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྤྱོད་པ་བོས་ནས། ཁྱེད་རྒྱལ་སྤྱི་འདོད་
པའི་དོན་དམ་པའི་མཆན་གཞི་གང་ཡིན། གུན་རྫོབ་བདེན་པ་གང་གི་ངོར་བདེན་པར་འཛིག་
པའི་གུན་རྫོབ་ནི་གང་ཡིན་ཞེས་ངེས་བ་བརྟོག་པར་བྱའོ། །དེ་སྤྱད་ཅེས་ངེས་པ་ན་གལ་ཉིང་
ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྤྱོད་པ་རྒྱལ་སྤྱི་ལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པས་བདེན་པས་སྟོང་
པའི་སྟོང་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དོན་དམ་པའི་མཆན་གཞི་ཡིན་ལ། བདེན་པར་བྱུང་པའི་
ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་ལ་བདེན་པར་བྱུང་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་དམིགས་ཤིང་འཛིན་
པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་གི་ངོར་བདེན་(༡༩༩༧)པར་འཛིག་པའི་
སྟོང་གུན་རྫོབ་པ་དེ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་མཆན་འདི་ལྟར་སྟོང་གུན་རྫོབ་པ་དེ་ནི་བདེན་པར་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་པ་དག་ལ་བདེན་པར་འཛིན་པའི་སྟོང་ནས་གུན་རྫོབ་དུ་བྱེད་པ་དང་། བདེན་པར་མ་བྱུང་
བཞིན་དུ་བདེན་པར་བྱུང་བོ་ཞེས་མངོན་པར་རྫོང་པ་དང་ཐ་སྙད་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་ངོ་
བོ་ཉིད་མེད་པར་སྤྱོད་པ་རྒྱལ་སྤྱི་པའི་ལན་འདེབས་པར་བྱུང་ན།

༢༠༽ ལན་བཏབ་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལན་བཏབ་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་དགག་པ་ལ་གཉིས། གཞན་གྱི་བྱུང་མཐའ་ལ་འགལ་
བ་བསྟན་པ་དང་། རང་གི་བྱུང་མཐའ་ལ་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། དེ་ལ་ཐོག་མར་
གུན་རྫོབ་ཀྱི་ངོས་འཛིན་འགོག་པ་ནི་བསྟོན་པ་ལས། དེ་ལ་འདི་སྤྱད་ཅེས་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་

སྟོན་ལ། ཅུང་ཟད་བཤད་ན། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་དེ་དག་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བརྗོད་པར་
བྱ་སྟེ། ཚེས་ཅམས་ལ་བདེན་པའི་རོ་བོ་ཉིད་དུ་དམིགས་ཤིང་འཛིན་པའི་བདེན་འཛིན་དེ་
མཛོན་པར་བརྗོད་པའི་རྣམ་ཏྲོག་དང་སྟོ་ཀུན་རྫོབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་རང་གི་རིགས་འབྲས་མའི་
རྒྱ་ལས་བྱུང་བར་འདོད་དམ། འོན་ཏེ་མཛོན་པར་བརྗོད་པའི་རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་དང་།
མིང་གིས་བཞག་ཙམ་གྱི་ཀུན་རྫོབ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད་བཏགས་གང་ན། གལ་ཏེ་དང་པོ་
ལྟར་རང་གི་རིགས་འབྲས་མའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ན། བདེན་འཛིན་ཚེས་ཅན། བདེན་པར་
ཡོད་པ་མིན་ཞེས་བྱ་བར་མི་རུང་བར་ཐལ། རང་གི་རིགས་འབྲས་མའི་མཛོན་པར་བརྗོད་
པའི་རྟོག་པ་དང་སྟོ་ཀུན་རྫོབ་པའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བའི་སྟོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གོ་སྒྲིབ་བར་བྱས་ན།
བདེན་འཛིན་ཚེས་ཅན། བདེན་པར་བྱུང་སྟེ། རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་གཞན་
དབང་བཞིན། ཞེས་པའོ། །

༩༦༽ གཞན་གྱི་བྱུང་མཐའ་ལ་འགལ་བ་བསྟན་པ།

ཁོ་ན་རེ། ཇི་བ་གཉིས་པ་ལྟར་བདེན་(༩༩ན)འཛིན་དེ་རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་ཡིན་ནོ་
ཞེ་ན། བདེན་འཛིན་ཚེས་ཅན། ཁྱོད་ལ་མཛོན་པར་བརྗོད་པ་དང་། སྟོ་ཀུན་རྫོབ་པ་ཞེས་བྱ་
བར་འདོགས་སུ་ཡང་མི་རུང་བར་ཐལ། ཁྱོད་མཛོན་པར་བརྗོད་པའི་རྣམ་ཏྲོག་ཡིན་པ་དང་
སྟོ་ཀུན་རྫོབ་པ་ཡིན་པར་རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དེ་ཡིན་ན་ཁྱོད་བདེན་
པར་མ་བྱུང་དགོས། ཁྱོད་བདེན་པར་མ་བྱུང་ན་དེ་ལྟར་འདོགས་པའི་གཞི་མེད་པས་དེ་
ལྟར་འདོགས་པ་ཡོད་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། གོ་སྒྲིབ་བར་བྱས་ན། བདེན་འཛིན་ཚེས་ཅན། རྟོག་
པས་བཏགས་པ་ཙམ་མིན་ཏེ། རྟོག་པས་འདོགས་པའི་གཞི་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་བདེན་
པར་མ་བྱུང་པ་གང་ཞིག །ཁྱོད་བདེན་པར་མ་བྱུང་ན་ཁྱོད་གཏན་ནས་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་

རོ། །དེ་ཆུང་གིས་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ངོས་འཛིན་བཀག་ནས། དོན་
 དམ་གྱི་ངོས་འཛིན་འགོག་པ་ནི་བསྐྱུ་བ་ལས། དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྲིབ་
 ལ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། ཆེ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་པ་ཆུང་ལ་བོས་ནས་
 སྒྲིབ་བསྐྱུ་བ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་
 མེད་པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་དེ་མི་རིགས་པར་ཐལ། དངོས་པོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་
 དམིགས་ཤིང་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་པ་ན་རེ། དངོས་པོ་རང་གི་
 མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་དམིགས་ཤིང་སྒྲིབ་པས་དངོས་པོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་
 བས་སྒྲིབ་པར་འདོད་པས་མི་གཞིད་དེ། དེ་འབྲེལ་སྒྲིབ་ཅི་ལོག་གི་དངོས་པོ་སྟེ་འབྲུལ་
 པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་པ་རང་ལན་འདེབས་པར་གྱུར་ན། དེ་ལ་
 (༡༣བ)སྒྲིབ་ཡང་གཞིད་བྱེད་འདི་སྐད་ཅེས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། སྒྲིབ་འབྲུལ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དེ་
 རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་པར་འདོད་དམ། འོན་ཏེ་མེད་པར་འདོད། གལ་ཏེ་དང་པོ་ལྟར་
 རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་འདོད་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པར་
 བྱུང་བའི་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པ་དེ་དོན་དམ་པའི་མཚན་གཞིར་མི་རྒྱུད་བར་ཐལ། སྒྲིབ་འབྲུལ་བ་དེ་
 རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། བསལ་བ་དང་རྟགས་ཁས། གལ་ཏེ་བྲི་བ་གཉིས་
 པ་ལྟར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆོས་གང་རང་གི་མཚན་
 ཉིད་ཀྱིས་དམིགས་པ་དེ་ངོ་མོ་ཉིད་ཀྱིས་མེད་དོ་ཞེས་བྱར་མི་རྒྱུད་བར་ཐལ། སྒྲིབ་འབྲུལ་བ་དེ་
 རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་དངོས་པོ་ཅུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟར་སྟེ།
 སྒྲིབ་འབྲུལ་བ་དེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་ན་དེ་གཏན་ནས་མེད་དགོས། གཏན་ནས་
 མེད་བཞིན་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་དམིགས་ཤིང་སྒྲིབ་པ་ཡང་མི་རྒྱུད་བའི་ཕྱིར་
 རོ། །དེ་ལྟར་ན་འདིར་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་དོན་དམ་དུ་ཡོད་མེད་བརྟགས་ནས་སྒྲིབ་བསྐྱུ་བ་
 ནི་གཞན་དབང་དོན་དམ་པར་མེད་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཅུ་ཡོད་པར་འདོད་པ་དགག་པའི་ཕྱིར་

ཡིན་ཞིང་། ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་སྟོང་གཞི་ཚུལ་ཅན་དང་། ཀུན་བཏགས་འདོགས་པ་པོ་དང་།
འདོགས་པའི་གཞི་མཐར་ཐུག་པ་ནི་གཞན་དབང་ཉིད་ཡིན་པས་དབུ་སེམས་ཀྱི་མཁས་པ་
རྣམས་གཙོ་བོར་གཞན་དབང་བདེན་པར་ཡོད་མེད་ཚུངས་ཡིན་ནོ། །

གཞན་ཡང་། བསྐྱེད་པ་ལས་དེ་ལ་གཞན་ཀྱི་དབང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཅེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་
བྲངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་པར་བཟུང་(༩༥ན)ན་སྟོ་
འདོགས་ཀྱི་མཐར་ཐུང་བ་དང་། གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་བདེན་མེད་ཏུ་བཟུང་ན་སྐྱེད་
འདེབས་ཀྱི་མཐར་ཐུང་བ་དང་། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་མཐར་ཐུག་པ་དེ་སྟོ་སྐྱེད་ཀྱི་མཐར་
གཉིས་སྒྲངས་པའི་ཚུལ་ཀྱིས་བདེན་པར་ཡོད་པ་དང་། བསྐྱེད་པ་དང་བྲངས་པ་ལས་ཀུན་བཏགས་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་གསུངས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ཀྱི། ཀུན་བཏགས་ཐ་སྟོང་
ཏུ་མེད་པར་སྟོན་པ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཁུངས་དང་བཅས་པ་རིམ་བར་གསུངས་པ་ཡིན་
ཏེ་གོ་སླ་བར་སྒྲུང་ངོ་། །

༩༥༽ རང་གི་གྲུབ་མཐའ་ལ་འགལ་བ་སྟོང་བ།

གཉིས་པ་རང་གི་གྲུབ་མཐའ་ལ་འགལ་བ་སྟངས་ལ། འགལ་བའི་ཚུངས་དགོད་པ་དང་།
མི་འགལ་བའི་ལན་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི་གལ་ཏེ་བྲངས་པ་དང་ཞེས་པ་ནས། རི་ལྟར་མི་
འགལ་ཞེན་ཞེས་པའི་བར་ཀྱིས་སྟོན་ལ། དོན་ནི་གཞན་དབང་དོན་དམ་ཏུ་ཡོད་པ་མི་འཐད་
དེ། དགོངས་འགྲེལ་ལས་འདུས་བྲས་ཡིན་ན་དོན་དམ་མ་ཡིན་པར་གསུངས་པ་དང་། དབུས་
མཐའ་རྩ་འགྲེལ་ལས་ཡོངས་གྲུབ་གཅིག་ཏུ་དོན་དམ་ཏུ་བཤད་པ་དང་། མདོ་སྡེ་རྒྱུ་ལས་
དོན་དམ་ལ་སྟེ་འཛིག་མེད་པར་བཤད་པ་དང་། བསྐྱེད་པ་ལས་གཞན་དབང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་
པར་བཤད་པ་རྣམས་དང་འགལ་བར་དོགས་པའི་ཕྱིར་ངོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཞེས་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི་རི་ལྷོ་མི་འགལ་བ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ་ཞེས་པ་ནས། དགའ་བ་ཙམ་དུ་བྱད་
དོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སྤར་གྱི་ཚད་པའི་ལན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཡིན་པས་དལ་བྱས་བཤད་
ན། སྤར་ཀྱན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་གྱི་འཛོག་ཚུལ་གཉིས་ཏེ། ཐ་སྙད་གྱི་དབང་གིས་བཞག་
ཙམ་དུ་ཡོད་པ་ལ་ཀྱན་རྫོབ་(༡༩༧)ཏུ་བྱས་པ་དང་། དེའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མིན་པར་
ཡུལ་རང་གི་སྤྱན་མོང་མིན་པའི་སྟོང་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བྱུང་པ་ལ་དོན་དམ་དུ་བྱས་པའི་
འཛོག་ཚུལ་གཅིག་དང་། རྣམ་དག་གི་དམིགས་པའི་གཙུག་པོ་ལ་དོན་དམ་དང་། ཀྱན་ནས་
ཉོན་མོངས་ཀྱི་དམིགས་པ་དང་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞི་ལ་ཀྱན་རྫོབ་དུ་བྱས་
པའི་འཛོག་ཚུལ་གཉིས་ལས་འཛོག་ཚུལ་དང་པོའི་དབང་དུ་བྱས་ན་གཞན་དབང་དང་ཡོངས་
བྱུང་གཉིས་དོན་དམ་པར་ཡོད་དེ། བཅས་བཞག་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་རང་གི་སྤྱན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་སྟོང་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བྱུང་པའི་ཕྱིར། ཀྱན་བཏགས་ཀྱན་རྫོབ་དུ་ཡོད་ཀྱི་དོན་
དམ་པར་མེད་དེ། དེ་མིང་དང་བཅས་བཞག་ཙམ་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལྟར་དོན་དམ་དང་ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་འཛོག་ཚུལ་དང་པོའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སྟོན་མེད་
པར་བསྟན་ནས། རྣམ་བཏགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཀྱང་སྟོན་མེད་དོ་ཞེས་སྟོན་པ་ནི།
བསྐྱུ་བ་ལས་ཞེས་པ་ནས། བཏགས་ཡོད་དང་ནི་འགལ་ལོ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ་ལུང་གི་འབྱུ་
བསྟན་པ་ཙམ་བྱས་ན། སྟོན་པོ་གཟུགས་སོ། །འདི་གཟུགས་ཀྱི་སྟེ་བའོ་ཞེས་སོགས་ཐོག་
མ་མེད་པ་ནས་ཀྱི་མངོན་པར་བརྟེན་པའི་ཐ་སྙད་བྱས་པའི་བག་ཆགས་ཡོངས་སུ་གོམས་
པའི་དབང་གིས་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་གྱི་ཐ་སྙད་གང་ལ་འཇུག་པའི་གཞིར་གནས་ཤིང་སྤང་
བའི་སྟོན་སྟོན་པོ་འཛོན་པའི་མིག་གི་ཤེས་པ་དང་དེས་བླངས་ནས་སྟེས་པའི་བྱན་ཤེས་
ཀྱི་དམིགས་པ་སྟེ་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་གྱི་མིང་ཙམ་
ཏེ་མིང་འཇུག་པའི་གཞི་དང་། སྟོན་པོ་དང་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་རང་གི་(༡༩༨)
བདག་ཉིད་གང་གི་ངོས་ནས་ཡོད་པ་སྟེ་བྱུང་པར་སྤང་བའི་སྤང་ཆ་དེ་ནི་རྣམ་དང་དོན་དམ་

བ་གཉིས་ཀར་མེད་དོ། །

རྒྱ་མཚན་སྤར་བ་ཤད་པ་དེ་སྤྱོད་བས་ན་སྤྱོད་པོ་འདི་གཟུགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་
པའི་ངོ་བོ་དང་བྱད་པར་གྱི་མིང་ཅན་ཏེ་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་སྤྱོད་པོ་དེ་བདག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་མངོན་པར་བརྟེན་པའི་རྟོག་པ་དེས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་པར་
ཀྱན་བཏགས་པའི་ཆ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། བཏགས་པ་ལས་ཡོད་པར་རིག་པར་བྱ་བ་
ཡིན་གྱི་རྩམ་སྤྱོད་མ་གྲུབ་ཅིང་དོན་དམ་པར་ཡང་མ་གྲུབ་སྟེ། བདས་བཞག་པ་ཅམ་དུ་གྱུར་
པའི་སྤང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་གཟུགས་སོ་ཞེས་ངོ་བོ་དང་། འདི་གཟུགས་ཀྱི་སྤྱོད་བཞེས་
སོགས་བྱད་པར་གྱི་ཐ་སྙད་མངོན་པར་བརྟེན་པ་ལ་ཡོངས་སུ་གོམས་པ་རྣམ་པར་བསལ་
བའི་གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་ཅན་ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དམིགས་པ་
གཟུགས་ཞེས་བད་སྤྱར་བ་ན་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་མིང་ཅན་གྱི་དངོས་པོར་འགྱུར་བ།
རང་གི་ངོ་བོ་བརྟེན་དུ་མེད་པའི་བདག་ཉིད་གང་གིས་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྩམ་དང་དོན་
དམ་པ་གཉིས་ཀར་ཡང་དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་ཡོད་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་
གང་ཞིག །གཞན་བཟུང་བ་ལ་མ་བཟོས་པར་རང་གི་ངོ་བོ་གཟུང་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འདི་དག་གི་དོན་གོ་སྤྱོད་བར་བསྐྱུས་ན། སྤྱོད་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྤྱོད་པོ་ངོ་བོ་དང་བྱད་
པར་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་སྤྱོད་བཞེས་པའི་སྤང་བ་ཆོས་ཅན། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་སྟེ།
མངོན་པར་བརྟེན་པའི་བག་ཆགས་(༡༥བ)ཀྱི་དབང་གིས་ཤར་བའི་སྤང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་པ་ལུང་དང་པོའི་དོན་དང་། སྤྱོད་པོ་སྤྱོད་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པའི་ཆ་ཆོས་
ཅན། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་སྟེ། བདས་བཞག་པ་ཅམ་གྱི་ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་པ་ལུང་གཉིས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། བརྟེན་དུ་མེད་པའི་དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། རྩམ་དང་དོན་
དམ་པ་གཉིས་ཀར་ཡོད་དེ། དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་གང་ཞིག །གཞན་བཟུང་བ་ལ་མ་བཟོས་
པར་རང་གི་ངོ་བོ་གཟུང་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལུང་གསུམ་པའི་དོན་ནོ། །རང་རེའི་རྩམ་

འབྲང་ཆུང་གིས་ལུང་འདི་དག་ནི་ཤིན་དུ་གྲོང་བར་མཐོང་སྟེ་གཡས་འཛོག་རྒྱང་པ་མཛད་སྟེ་བ་ཁོ་བོས་མ་བཟོད་དེ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཡིན་པས་དགོངས་པར་སོན་མ་སོན་ཆུང་དཔྱོད་ཅན་ཆུང་གིས་ལེགས་པར་རྟོགས་ཤིག། སྐུ་བས་འདིར་རྩམ་རྟགས་ཀྱི་ངོས་འཛོག་བསྟུ་བ་ལས་གསུངས་པ་ནི་གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ་ཞེས་སོགས་ཏེ། འབྲུ་བསྟན་པ་ཙམ་བྱས་ན་སྐུ་བས་འདིའི་རྩམ་ཡོད་ཀྱི་དོན་གཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། ཆོས་གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ་དེ་ཉིད་ལས་གཞན་པ་དག་ལ་བལྟས་མི་དགོས་པར་རང་གི་ངོ་བོ་གཟུང་དུ་ཡོད་ཅིང་། རང་ཉིད་འབྲུ་བ་རང་ཉིད་ལས་གཞན་པ་དག་ལ་མི་བརྟེན་པར་རང་གི་མཆོན་ཉིད་འདོགས་ཤིང་འབྲུ་བ་པར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རྩམ་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཏགས་ཡོད་ཀྱང་གཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། ཆོས་གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ་རང་ཉིད་གཟུང་བ། དེ་ལས་གཞན་པའི་ཆོས་དག་ལ་ངེས་པར་བལྟས་དགོས་ལ། རང་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་ཆོས་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་ངོ་བོ་གཟུང་དགོས་ཤིང་རང་གི་(༩༩)མཆོན་ཉིད་འདོགས་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་མདོར་བསྟུ་ན་བཏགས་ཡོད་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་རྩམ་དང་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་འཛོག་ཚུལ་འདིའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཀུན་གཞིའི་སྟེང་གི་བག་ཆགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་དང་། གང་ཟག་ལྟ་བུ་བཏགས་ཡོད་ཡིན་ཡང་དེ་གཉིས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་སྟེ། དེ་གཉིས་ཀ་དངོས་པོ་ཡིན་པར་བྱུང་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་གཉིས་སྐུ་བས་འདི་ནས་བཤད་པའི་བཏགས་ཡོད་ཡིན་ཏེ། ལུང་པོ་ལ་མ་བརྟེན་པར་གང་ཟག་གཟུང་དུ་མེད་ཅིང་། ཀུན་གཞི་ལ་མ་བརྟེན་པར་དེའི་བག་ཆགས་ཀྱང་གཟུང་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བདུན་པའི་ཙམ་གྱི་བཏགས་ཡོད་དང་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་པ་འགལ་ཡང་། སྟེར་བཏགས་ཡོད་དང་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་པ་མི་འགལ་ཏེ། བོང་དུ་བཤད་མ་ཐག་པ་ལྟར་རོ། །ཀུན་རྫོབ་པ་དང་དོན་དམ་པའི་འཛོག་ཚུལ་གཉིས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སྟེར་གྱི་ལུང་དེ་དག་དང་འགལ་པའི་སྟོན་མེད་ཚུལ་སྟོན་པ་ནི། འཛོག་ཚུལ་གཉིས་པ་

ལྷན་ན་ཞེས་སོགས་ཏེ། དབུས་མཐའ་ལས། འོན་དང་ཐོབ་དང་སྐྱབ་པ་ནི། འོན་དམ་ཆམ་
པ་གསུམ་དུ་འདོད། ཁྱེད་འོན་དམ་ལ་དབྱེ་ན་འོན་དམ་པའི་འོན་དམ། ཐོབ་པ་འོན་དམ།
སྐྱབ་པ་འོན་དམ་སྟེ་གསུམ་ཡོད་པར་བཤད་ལ། དེ་ཡང་དང་པོ་ནི་ཆམ་དག་གི་དམིགས་
པ་མཐར་ཐུག་འགྱུར་མེད་ཡོངས་གྲུབ་དང་། གཉིས་པ་སྤངས་འདས་ལྟ་བུ་དང་། གསུམ་པ་
ནི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། དེས་ན་སྤངས་བྱངས་པའི་དགོངས་འབྱེལ་ལ་སོགས་
པའི་ལུང་དེ་དག་གིས་གཞན་དབང་འོན་(༡༩)དམ་དུ་མེད་ཅེས་གསུངས་པ་ནི་གཞན་
དབང་བདེན་པར་མེད་ཅེས་སྟོན་པ་མིན་གྱི། ཆམ་དག་གི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་ལ་འོན་
དམ་དུ་བྱས་པའི་འོན་དམ་དེར་མེད་ཅེས་བསྟན་པ་ཅམ་ཡིན་པས་ལུང་དེ་དག་དང་འགལ་
བའི་སྟོན་མེད་དོ། འདས་ན་དབུས་མཐའ་ལས། ཆམ་དག་སྟོད་ཡུལ་ཆམ་གཉིས་ཏེ། ཞེས་
སོགས་ཙམ་འབྱེལ་བྱངས་པའང་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཡོངས་གྲུབ་གཅིག་
ལྟ་བུ་ཆམ་དག་གི་དམིགས་པར་སྟོན་པའི་ལུངས་ཡིན་ལ། ཡེ་ཤེས་སྤངས་པོ་ཀྱན་ལས་བརྟན་
ལས། གཟུང་དང་འཛིན་པ་ལས་གྲོལ་བའི། ཞེས་པའི་འོན་ནི་གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་ཀྱི་
ཤེས་པ་དེ་ཉིད་འོན་དམ་གྱི་འཛིན་ཚུལ་སྤྲོ་མ་ལྟར་བདེན་གྲུབ་ཏུ་སྟོན་པ་ཡིན་ཞིང་། སྟོབ་
དཔོན་ཐོགས་མེད་སྐྱུ་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་ཆམ་དག་གི་དམིགས་པ་ལ་འོན་དམ་དུ་
བྱས་པའི་འོན་དམ་གྱི་རྣམ་གཞག་མང་དུ་འབྱུང་ངོ། །

དེ་ནས་ངོ་བོ་ཉིད་དང་པོ་གཉིས་ཀྱང་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་ལས་ཀྱན་བཏགས་
དང་གཞན་དབང་ཀྱན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་བཤད་ནས་དེ་རྣམ་བཤད་
རིགས་པའི་ལུང་གིས་ཀྱང་སྐྱབ་པར་མཛད་ཅིང་། དེ་ནས་ཡང་བསྐྱབ་པ་ལས་འཕགས་པའི་
མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་འོན་དམ་དུ་ཡོད་པ་དང་། རེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་འོན་དམ་དང་ཀྱན་རྫོབ་
གཉིས་ཀར་ཡོད་པར་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་པ་འཆད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ལུང་
རྣམས་ཀྱང་ཤིན་དུ་གསལ་ཞིང་། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་རྣམས་ཀྱང་དེ་ཅམ་གྱི་གོ་དཀའ་བར་

མི་སྣང་བས་འདིར་རྒྱས་པར་མ་སྒྲིམ་སོ། །དབྱས་མཐའ་ལས། བཏགས་པ་དང་ནི་ཤེས་པ་
དང་། །དེ་(༡༥ན)བཞིན་བརྗོད་དེ་བཏགས་པ་ཡིན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ནི་སྤར་དོན་དམ་ལ་
གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་བཞིན་དུ་ཀུན་རྗོད་ལ་ཡང་བཏགས་པའི་ཀུན་རྗོད། ཤེས་པའི་ཀུན་རྗོད།
བརྗོད་པའི་ཀུན་རྗོད་སྟེ་གསུམ་དུ་བཤད་ལ། དེ་དག་གྲུང་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་ལ་རིམ་བཤུར་
དགོངས་པའོ། །དེ་ལྟར་གྲུབ་མཐའ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ནི་གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་སོ་སོའི་རྩས་
བཏགས་དང་། བདེན་པ་གཉིས་དང་། གྲུབ་མཐའ་གཅིག་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཡང་དེ་
དག་གི་འདོད་ཚུལ་མི་འབྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་མ་འདྲེས་པར་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་སོ་ཞེས་རྗེ་ཉིད་
ཀྱིས་རང་ཅག་རྣམས་ལ་གདམས་པའོ། །བསྐྱ་བ་ནས་འབྱུང་བའི་ཚུལ་བརྗོད་ཟིན་ཏོ། །

༣༠༽ དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་ཚུལ།

གསུམ་པ་དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་གཞུང་ནས་འབྱུང་བའི་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་གསུམ།
མདོ་སྟེ་རྒྱན་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ། དབྱས་མཐའ་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ། སྤྱགས་སྤང་ཆོས་
གསུམ་ཀྱི་གཞུང་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ་ལོ། །

དང་པོ་ནི། རྒྱན་ལས་ཞེས་པ་ནས། བཤད་ཟིན་ཏེ་ཞེས་པའི་བར་ཀྱིས་ཤེར་བྱིན་གྱི་
མདོ་ལས་ཆོས་རྣམས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་
དགོངས་པ་བཤད་ནས། ཡང་ཐོག་མ་དང་ནི། ཞེས་པ་ནས། འདོད་དོ་ཞེས་པའི་བར་ཀྱིས་མི་
སྤྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་དང་། གལ་ཏེ་དགོངས་འབྱེད་
ལས་ཞེས་པ་མན་ཆད་ནས་གཞན་དབང་སྦྱུ་མ་དང་འབྲ་བའི་དཔེ་དོན་སྤྱར་ཚུལ་བཤད་པ་
ཡིན་པས། གོ་སྐྱབས་བར་བརྗོད་ན། མདོ་སྟེ་རྒྱན་ལས། རང་དང་རང་གི་མཆོན་ཉིད་དུ། །ཞེས་
(༡༥བ)སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་རྣམས་ལ་བདེན་པར་གྲུབ་པའི་ངོ་

བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ཡོད་དེ། འདུས་བྱས་མ་འོངས་པ་རྣམས་རྒྱ་རྒྱུ་ལ་བསྟེས་མེད་དུ་རང་དབང་དུ་འབྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་། འདས་པ་རྣམས་སྤར་དེ་ཉིད་དུ་བཟུངས་ནས་བྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་། ད་ལྟར་བ་རྣམས་དུས་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་པར་སྒྲིབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་། ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་བྱིས་པས་ཞེན་པ་ལྟར་གཙང་བདེ་ཉག་བདག་དང་། གཟུང་འཛིན་ཇས་གཞན་གྱི་ངོ་བོར་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

༣༡༽ མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ།

མ་སྐྱེས་པ་སོགས་སུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ཡང་ཡོད་དེ། ཇི་ལྟར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དེ་ལྟར་དུ་མ་སྐྱེས་ཤིང་མ་འགགས་པ་སོགས་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། ཐོག་མ་དང་ནི་དེ་བཞིན་གཞན་ཉིད་དང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་མདོ་ལས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་ཅེས་གསུངས་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། འཁོར་བ་ལ་ཐོག་མའི་སྐྱེ་བ་མེད་ལ། སྐྱེས་ཟིན་གྱི་ཆོས་དེའི་ངོ་བོར་སྤར་ཡང་བཟུངས་ནས་སྐྱེ་བ་མེད་པ། འཁོར་བ་ན་སྒྲིན་མེད་པའི་སེམས་ཅན་གསར་དུ་སྐྱེ་བ་མེད་པ། ཀུན་བཏགས་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པ། གཞན་དབང་ལ་རང་དབང་བའི་སྐྱེ་བ་མེད་པ། དག་བཅོམ་པའི་རྒྱུ་ལ་ཉོན་མོངས་གསར་དུ་སྐྱེ་བ་མེད་པ། ཆོས་སྐྱེ་ལ་ཁྱད་པར་གྱི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་སྟེ། དེ་རྣམས་ལ་དགོངས་ནས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་(༩༩ན)དགོངས་འགྲེལ་ལས་ཞེས་སོགས་སྐྱེ་མ་དང་མི་ལམ་སོགས་ཆོས་རྣམས་བརྟུན་པ་ཡིན་པའི་དེ་བར་རིགས་ཀྱི། གཞན་དབང་དང་སྐྱེ་མ་དཔེ་དོན་དུ་སྦྱར་བ་མི་འཐད་དོ་སྟུམ་ན། གཞན་དབང་དང་སྐྱེ་མ་དཔེ་དོན་དུ་སྦྱར་བ་ནི་མདོ་

སྡེ་རྒྱལ་ལས། རི་ལྷར་སྐྱུ་མ་རི་བཞིན་དུ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་ཏེ། དེ་ཡང་སྐྱུ་ལ་གཞི་དེའུ་
ཤིང་བྱ་སོགས་སྐྱུ་མའི་སྒྲགས་རྩས་ཀྱིས་བཏབ་པ་དང་། ཡང་དག་མིན་པའི་ཀུན་རྟོག་གཞན་
དབང་དེ་ཉིད་གཉིས་སྒྲ་གི་བག་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱད་པ་ཆོས་མཐུན། སྐྱུ་མའི་སྒྲགས་རྩས་
ཀྱིས་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་ཤིང་རྟ་སྒྲ་དུ་མེད་བཞིན་དུ་རྟ་སྒྲ་དུ་སྒྲ་བ་དང་གཉིས་
སྒྲ་གི་བག་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱད་པས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག་དེ་ལ་གཟུང་འཛིན་
རྒྱུས་ཆད་དུ་མེད་བཞིན་དུ་རྒྱུས་ཆད་དུ་སྒྲ་བ་ཆོས་མཐུན་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་གཞན་
དབང་དང་སྐྱུ་མ་དཔེ་དོན་དུ་སྦྱོར་ཚུལ་དེ་ལྷར་ཡིན་པས་སྦྱོར་མེད་ལ། ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གོ་
སླ་བར་སྒྲ་དོ། །མདོ་སྡེ་རྒྱལ་ནས་འབྱུང་བའི་ཚུལ་བཟོད་ཟིན་ཏེ། །

༣༣༽ དབྱས་མཐའ་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་ནི། དབྱས་མཐའ་ལས། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ཡོད། །ཅེས་གསུངས་པའི་
དོན་ནི་ཡང་དག་མིན་པའི་ཀུན་རྟོག་གཞན་དབང་དེ་ཉིད་སྦྱོར་ཡོད་ཅེས་མ་ཡིན་པར་བདེན་
པར་ཡོད་དོ་ཞེས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་འབྲེལ་པར་སྟོབ་དཔོན་སྟོ་བརྟན་གྱིས། རང་བཞིན་གྱིས་
ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆོག་གི་ལྷག་མའོ། །ཞེས་སྦྱོར་གཞན་དབང་ཡོད་ཅེས་པ་ཅེས་ཀྱིས་མི་ཆོག་པར་
རང་བཞིན་གྱིས་སམ་བདེན་པར་ཡོད་ཅེས་ངེས་པར་སྐྱར་དགོས་པར་གསུངས་ལ། དེ་ཡང་ངོ་
མོ་ཉིད་མེད་པར་སྐྱུ་བ་རྣམས་གཞན་དབང་དོན་དམ་དུ་མེད་པར་(༡༩ན)འདོད་པ་དགག་པའི་
ཕྱིར་དུ། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ཡོད། །ཅེས་པའི་གཞུང་གསུངས་པར་བཞེད་དེ། འབྲེལ་
བཤད་ལས། ལ་ལ་དག་ཆོས་ཐམས་ཅད་རི་བོང་གི་རྩ་ལྷར་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་དོ་སྐྱུ་དུ་
སེམས་པ་དེའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱར་པ་དགག་པའི་དོན་དུ། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་
ཡོད། །ཅེས་བྱ་བ་གསུངས་ཏེ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་རོ། །ཁོ་ན་རེ། གཞན་དབང་བདེན་པར་

གྲུབ་ན་འཁོར་ལོ་བར་པར་ཆོས་རྣམས་བདེན་མེད་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེ་མི་
འགལ་ཏེ། འཁོར་ལོ་བར་པར་ཆོས་རྣམས་བདེན་མེད་དུ་གསུངས་པ་དེ་གཞན་དབང་གི་གཙོ་
བོ་ཡང་དག་ཅིན་པའི་ཀུན་རྟོག་དེ་གཟུང་འཛིན་རྩམ་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་
ལྟར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འཆད་པ་ལ། དེ་ལ་གཉིས་པོ་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་པའི་གཞུང་
སྟོས་ཤིང་། གཟུང་འཛིན་རྩམ་ཐ་དད་པ་གཉིས་མེད་ན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཡོངས་གྲུབ་
དེ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་རོ་སྟུམ་ན། གཟུང་འཛིན་རྩམ་ཐ་དད་མེད་ཀྱང་དེ་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་
པའི་ཡོངས་གྲུབ་དེ་གཞན་དབང་གི་ཆོས་ཉིད་དུ་གྲུབ་སོ་ཞེས་སྟོན་པ་ལ། སྟོང་པ་ཉིད་ནི་འདི་
ལ་ཡོད། །ཅེས་པའི་གཞུང་སྟོས་ཤིང་། ཡང་དག་ཅིན་པའི་ཀུན་རྟོག་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་ན་དེ་ཉིད་
ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དུ་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་ཡོངས་གྲུབ་དེ་ཡོད་ན་ཀུན་རྟོག་དེས་ཡོངས་གྲུབ་
ཅིའི་ཕྱིར་མི་རྟོགས་སྟུམ་ན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཡང་དག་ཅིན་པའི་ཀུན་རྟོག་དེ་ལ་གནས་
ལུགས་ཡོངས་གྲུབ་རྟོགས་པ་ལ་སྒྲིབ་བྱེད་ཀྱི་གཉིས་སྟངས་འབྲུལ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
པ་ནི། དེ་ལ་ཡང་ནི་དེ་ཡོད་དེ། །ཞེས་པའི་གཞུང་གིས་སྟོན་ལ། ཡང་དག་མ་ཡིན་(༡༤ན)ཀུན་
རྟོག་ཡོད། །ཅེས་པའི་སྒྲིགས་སྒྲ་བ་སོ་ནི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲ་བ་ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་ཡིན་
ཞིང་། གཞན་ཡང་སུམ་ཅུ་པའི་འབྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། མདོ་སྡེ་པ་སོགས་ཀྱིས་ནི་ཤེས་པ་བདེན་
པར་གྲུབ་པ་བཞིན་དུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡང་བདེན་གྲུབ་དུ་འདོད་པ་དང་། རྣམ་འབྱོར་སྟོན་པའི་
དབུ་མ་པ་རྣམས་ཕྱི་དོན་མེད་ཀྱང་ནང་གི་ཤེས་པ་བདེན་སྟོང་དུ་འདོད་པ་དང་། ཐལ་འགྱུར་བ་
རྣམས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དང་ནང་གི་ཤེས་པ་གཉིས་ཀ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་ཅིང་ཐ་
སྟོན་དུ་ཡོད་ཙམ་མཚུངས་པར་འདོད་པ་རྣམས་དགག་པའི་ཕྱིར་དུ་སུམ་ཅུ་པ་བརྩམས་པར་
གསུངས་ལ། གཞན་དབང་གི་ཤེས་པ་གཟུང་འཛིན་རྩམ་གཞན་ཀྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པའི་
ལམ་དེ་ཉིད་འོད་སྟངས་གི་ལེའུ་སོགས་ནས་གསུངས་པའི་མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་པའི་དབུ་མའི་
ལམ་གོང་ན་མེད་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་པར་བཞེད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་རྒྱལ་བ་མ་པམ་པ། ཐོགས་མེད་སྐྱེ་

མཆེད། སློབ་དཔོན་སློབ་པ་ཆུན་ཆུང་སྐྱེས་ཀྱི་བཞེད་པ་རྩིས་ཀྱིས་གྲུང་བསྐྱེགས་ནས་གསུངས་པ་
ཆུང་ཆུང་མ་ཞོར་བར་བཤད་ཟེན་ཏེ།

གསུམ་པ་ཕྱོགས་སྒྲུང་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་བཤད་པའི་ཚུལ་ནི། ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲུང་པོས་
ཀྱང་ཞེས་པ་ནས། མ་གྲིས་སོ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ། དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན་ནུམ་རིག་
པའི་མཁས་པ་གཞན་ཆུང་སྐྱེས་ཀྱིས་ཤེར་ཕྱིན་ཀྱི་མདོའི་དགོངས་པ་འབྲེལ་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་
ན། ཕྱོགས་སྒྲུང་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་བཞེད་པ་རིམ་བྱ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་དཔལ་ལྷན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲུང་
པོས་བརྒྱུད་སྟོང་དོན་བསྐྱེས་སུ། ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་ནི། །མཆོན་ཉིད་གསུམ་ལ་(༩༤བ)
ཡང་དག་བཞེད། །མེད་ཅེས་བྱ་བ་སོགས་ཆོག་གིས། །བཏགས་པ་ཐམས་ཅད་འགོག་པ་
ཡིན། །ཞེས་ཤེར་ཕྱིན་ཀྱི་མདོ་ལས་ཆོས་ཆུང་ལ་བདེན་བར་གྱུབ་པའི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་བར་
གསུངས་པ་གཙོ་ཆེར་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྱུབ་པ་ལ་དགོངས་པ་དང་།
ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྱུབ་ཅིང་། གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྱུབ་རང་གི་
མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྱུབ་པ་ཤེར་ཕྱིན་ཀྱི་མདོའི་དོན་དང་། རོ་བོ་དང་བྱུང་པར་བྱ་ཀུན་བཏགས་
པའི་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྱུབ་པས་སྟོང་པ་ཆོས་ཆུང་སྐྱེས་ཀྱི་གནས་ལུགས་
མཐར་ཐུག་ཏུ་སྐྱུབ་པར་མཛད་ལ། དེའི་ཕྱིར་གཞུང་འཛིན་ཇས་གཞན་ཀྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་
པའི་ལྟ་བུ་ཕྱོགས་སྒྲུང་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་ལུགས་དང་། ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་
གྱུབ་པས་སྟོང་པར་རྟོགས་པའི་ལྟ་བུ་དེ་ཐོགས་མེད་སྟེ་མཆེད་ཀྱི་ལུགས་སོ་ཞེས་སྐྱུབ་ནི་
མཐོང་བྱ་ཚུངས་པའི་གཏམ་སྟེ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲུང་པོས་སྤར་ལྟར་བཤད་ཅིང་། གཞུང་འཛིན་
གཉིས་སྟོང་རྟོགས་པའི་ལྟ་བུ་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལུང་རིགས་གཉིས་ཀའི་དབང་དུ་བྱས་ན་
ཆུང་ཆུང་འབྲེལ་ངེས་ལས་ཀྱང་ཐེག་བསྐྱེས་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རིགས་པའི་དབང་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་
གྲགས་པས་ཀྱང་། དེ་ལ་གཅིག་ནི་མེད་པས་ཀྱང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གཞུང་འཛིན་ཇས་
གཞན་ཀྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་དེ་གཞན་དབང་གི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་ཏུ་བསྐྱུབས་

ཤིང་། འཁོར་ལོ་བར་པ་ལས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་
པ་དང་། དངོས་རྣམས་ཐ་དད་གནས་པ་འདི། །ཞེས་པ་ནས། རང་བཞིན་མེད་པར་རབ་རྒྱ་
བཤད། །ཅེས་པའི་བར་གྱིས་བཤད་པར་མཛད་ལ། དེའི་དོན་ཡང་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལས་
(༣༠ན)ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ཡོད་དེ། རང་ཤེས་པ་ལས་
དོན་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་པས་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་དོན་གཞན་དུ་མེད་
པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ནི་སེམས་ཙམ་པ་རང་གི་ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོའི་དོན་འཆད་ཚུལ་ཡིན་ལ། མདོ་སྡེ་པ་དང་ཐུན་མོང་བའི་
དབང་དུ་བྱས་ནས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་རྣམས་བདེན་མེད་དུ་གསུངས་པ་ནི་མཚན་
མཆོན་གྱི་བྱ་བྱེད་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ནི་ཞེས་འཆད་པ་ནི། སྤང་སོ་ལ་
སོགས་བྱེ་བྲག་གིས། །ཞེས་སོགས་གྱིས་འཆད་པར་བྱེད་དོ། །རྒྱལ་ཆབ་ཐམས་ཅད་མཐུན་
པ་རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་གི་མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ཐེག་ཆེན་བཀར་ཁས་ལེན་པར་བཞེད་ཅིང་།
མཁས་གྲུབ་སྤྱི་བའི་ཉི་མ་ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་ཐམས་ཅད་གྱིས་བཀར་ཁས་མི་ལེན་པར་བཞེད་
ཀྱང་། རྗེ་ཉིད་གྱི་དགོངས་པ་སྡེ་མ་ལྟར་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །རྣམ་འབྱེད་གཉིས་དང་།
རིགས་པའི་དབང་བྱུག་རྣམས་གྱི་ལུགས་ལ་ཡང་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་མ་
གྲུབ་ཅིང་གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པར་བཞེད་པ་ཤིན་རྒྱ་
གསལ་བས་དེ་ལྟར་བསྟན་པའི་འཁོར་ལོ་ཐ་མ་སྤྱི་རི་བཞིན་པའི་ངེས་དོན་དང་། འཁོར་ལོ་
དང་སོ་དང་བར་པ་སྤྱི་རི་བཞིན་དུ་ཁས་སྦྱང་དུ་མི་རུང་བའི་བྲང་དོན་དུ་བཞེད་པར་ཤིན་རྒྱ་
གསལ་ལོ། །སྤྱི་པ། སྤྱོད་གསལ་བྱང་བ་འཁོད་པའི་རི་བཟང་རྒྱས། །མད་བྱང་བྱང་རིགས་
སྦྱང་ཅིའི་བཅུད་གྱི་མ། །སྤྱོད་བཟང་དགོངས་དོན་ཡིད་(༣༠བ)བཞིན་རྒྱ་མཆོ་ལས། །གསལ་
བར་འོངས་སོ་བད་དཀར་རྒྱས་པའི་དཔལ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐྱབས་གྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་
པའོ། །དེ་ལྟར་མཐའ་གཉིས་སྤོང་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༣༣༽ སློ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ།

གཉིས་པ་སློ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ་ལ་གཉིས། སློ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་
ངོས་གཟུང་། དེ་རི་ལྟར་འགོག་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། བླ་མ་དང་། དེ་ལ་མི་
འཐད་པ་སྤང་བའོ། །

༣༤༽ དགག་བྱ་སློ་འདོགས་ངོས་བཟུང་བ།

དང་པོ་ནི། ལྷགས་འདི་ལ་ཞེས་པ་ནས། སློ་འདོགས་སོ་ཞེས་པའི་བར་ཡིན་པས་རིམ་
པ་ལྟར་བཤད་ན། སྤྱིར་རྣམ་རིག་པའི་ལྷགས་ཀྱི་རིགས་པའི་དགག་བྱ་ལ་སྦྱར་འདེབས་དང་
སློ་འདོགས་གཉིས་ལས་སྦྱར་འདེབས་ནི་གཞན་དབང་དང་ཡོངས་བྱུང་རང་གི་མཆན་ཉིད་
ཀྱིས་མ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་དུ་འཛིན་པ་སྦྱར་འདེབས་ཀྱི་མཐའ་འཛིན་པ་ཡིན་ཞིང་།
དེ་ཡང་བྱུང་མཐས་ཀྱན་བཏགས་པ་ཁོ་ན་དང་། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྦྱ་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱད་
ལ་ཡོད་པར་སྦྱར་བཤད་ཅིན་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། སློ་འདོགས་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་དང་
ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་གཉིས་ལས་དང་པོ་ལའང་ཀྱན་བཏགས་དང་ལྟན་སྦྱེས་གཉིས་ཡོད་
པའི་ཀྱན་བཏགས་ནི་གང་ཟག་རང་སྦྱ་བྱུང་པའི་རྣམས་ཡོད་དུ་བྱུང་བ་འཐད་དོ་སྟེ་དུ་འཛིན་
པ་ལྟར་ཡིན་ལ། ལྟན་སྦྱེས་ནི་བྱུང་མཐས་ཀྱན་བཏགས་པ་ལ་མི་བསྟོས་པར་གང་ཟག་རང་
སྦྱ་བྱུང་པའི་རྣམས་ཡོད་དུ་འཛིན་པ་སྟེ་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་ནི་སློ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་དང་།
གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྦྱུང་པའི་རིགས་པའི་དགག་བྱ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་
ལ་ཡང་ཀྱན་བཏགས་དང་ལྟན་སྦྱེས་གཉིས་ལས་དང་(༣༡ན)པོ་ལ་ཡང་གཟུང་འཛིན་རྣམས་

གཞན་དུ་གྲུབ་པ་འཐད་དོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པ་དང་། རོ་བོ་དང་བྱུང་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པའི་
ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་འཐད་སྙམ་དུ་འཛིན་པ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་
གཉིས་ཀྱང་བྱེ་རོལ་པ་དང་། རང་སྡེ་དོན་སྤྲོ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ལྷན་སྐྱེས་
ལ་ཡང་གཟུང་འཛིན་ཇུས་གཞན་དུ་འཛིན་པ་དང་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་
པར་འཛིན་པ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་དུ་སྐྱུར་པའི་བདག་དེ་སྤྱོད་འདོགས་
ཀྱི་མཐའ་དང་། ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྐྱབ་པའི་རིགས་པའི་དགག་བྱར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་
གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་འདིར་ནི་གཙོ་བོ་མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་འཁྲུལ་བར་འདོད་པའི་བག་
ཆགས་བརྟན་བྱུང་གི་དབང་ཤེས་ལ་གཟུགས་སོགས་རོ་བོ་དང་བྱུང་པར་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་
སྤང་ཞིང་། དེ་ཡང་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་རང་གི་གནས་ཚུལ་ཀྱི་ངོས་ནས་སྤང་བའི་སྤང་
བ་འཆར་བས་དེ་སྤང་བ་སྟར་གྲུབ་པ་དགག་པའི་ཕྱིར་དུ་དབང་ཤེས་དེས་བྲངས་ནས་སྐྱེས་
པའི་ཤེས་པ་དེ་ལ་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་རི་ལྟར་སྤང་བ་བཞིན་དུ་གྲུབ་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་
པའི་ཞེན་ཡུལ་དེ་ཉིད་ལེགས་པར་ངོས་བཟུང་ནས་དེ། མིང་གི་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་མེད་ཕྱིར། །ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ་རྩོད་པ་དང་ལན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་གཟུགས་སོགས་ཞེས་
པ་ནས། ཀྱིས་ཤིག་ཅེན་ཞེས་པའི་བར་ཏེ། དེ་ཡང་ཁོ་ན་རེ། རོ་བོ་དང་བྱུང་པར་དུ་ཀུན་
བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པས་སྤྱོད་པ་དེ་སེམས་ཅམ་པའི་
ཐུན་མོང་མ་(༣༡བ)ཡིན་པའི་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་དང་། རྣམ་དག་གི་དམིགས་པ་མཐར་
ཐུག་དུ་འདོད་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ། གཟུགས་གཟུགས་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པའི་
ཆ་དང་། གཟུགས་ཞེས་པའི་སྤྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པའི་ཆ་ལྟ་བུ་རང་སྤྱོད་ནི་རང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་མདོ་སྡེ་པས་ཀྱང་རྟོགས་པས་དེའི་ངོར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་
གྲུབ་པར་སྐྱབ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། གཟུགས་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་སྐྱུར་པའི་

གཟུགས་ནི་གཞན་དབང་ཡིན་པས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་འགོག་མི་ལུས་ཤིང་།
ཁྱེད་འདོད་པའི་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བས་སྟོང་པའི་དོན་དེ་ཙམ་ཞིག་
ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་ལ་ཡང་བྱུང་བའི་བྱིར་ཏེ། སྲིད་པ་འཕོ་བའི་མདོ་ལས། མིང་ནི་གང་དང་
གང་གིས་སྟུ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ལས་སྟུག་པའི་སྟོང་ཚུལ་ཞིག་ཀུན་བཏགས་རང་
གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བས་སྟོང་པ་ལ་ཡང་སྤང་ཞིང་། ལུང་དེ་ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་ལ་བྱུང་བའི་
པའི་བྱིར། གཞན་ཡང་སྤར་གྱི་སྟོང་ཚུལ་དེ་རྣམ་རིག་པའི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཀྱི་
བདག་མེད་དུ་འདོད་པ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། སྟོང་ཚུལ་དེ་ལ་གཟུང་འཛིན་རྩལ་གཞན་བཀག་
པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་དོན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་འདུག་པའི་བྱིར་རོ། །ཅ་བར་འདོད་ན།
དགོངས་འབྲེལ་ལས། ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བས་སྟོང་པ་ཡོངས་བྱུང་
ཏུ་བཤད་ཅིང་། བྱང་ས་ལས་དེ་འབྲེལ་བའི་སྟོང་ཉིད་དེ་རྣམ་དག་གི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་ཏུ་
བཤད་པ་དང་ཡང་འགལ་བར་འགྱུར་པས་དེ་དག་ལ་འགལ་བ་སྟོང་པའི་ཚུལ་བཤད་དགོས་
སོ་ཞེ་ན། གཉིས་(༣༡ན)པ་ནི། བཤད་པར་བྱ་སྟེ་ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། འདི་དག་ཤིན་
དུ་གལ་ཆེ་བར་སྤང་བས་ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། ཐོག་མར། བཤད་པར་བྱ་སྟེ་ཞེས་པ་ནས། དང་
པོར་བཤད་དོ་ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆན་
ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བས་སྟོང་པ་དེ་ཉན་ཐོས་སྡེ་པས་བྱུང་བའི་བ་དང་། སྟོང་ཚུལ་དེ་ལ་རྣམ་པར་
རིག་པ་ཙམ་གྱི་དོན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་འབྲེལ་སྟོང་ཉིད་དེ་ཤེས་སྒྲིབ་དག་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་
དག་གི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་དང་། དེ་རྟོགས་པའི་ལམ་དེ་མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་
དབུ་མའི་ལམ་གོང་ན་མེད་པ་ཡིན་པར་བྱང་ས་ལས་བཤད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། ཐེག་
བསྐྱུས་ལས་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བས་སྟོང་པར་རྟོགས་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་གཟུང་འཛིན་དོན་གཞན་བཀག་པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ལ་འདུག་པར་གསུངས་
པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་ཉན་ཐོས་སྡེ་པས་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་

འདོད་ཅིང་། དེའི་དོན་ཁས་བྲལ་ལེན་ཏེ། བྱང་སར་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་
བྱུང་བ་འགོག་པ་ན་རང་རེའི་སྟོན་པའི་ལུང་གིས་བཀག་པས་སྐབས་འདིའི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱ་
བ་པོ་སྤྱོད་པ་མེད་པར་བྱུང་ལ། རང་པ་གཞིར་བཅས་ལ་ཡང་རྣམ་རིག་པ་དང་ངོ་བོ་ཉིད་
མེད་པར་སྐྱ་བ་འདིའི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱ་བ་པོར་འོང་དོན་མེད་པས་ཉན་ཐོས་སྡེ་གཉིས་ལས་འོས་
གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་བྱང་སར་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་འདོད་པ་འགོག་པ་
ན་ཡང་དགོངས་འབྱེལ་གྱི་ལུང་གཞོད་བྱེད་དུ་མ་བྱངས་པར་ཉན་(༣༡བ)ཐོས་སྡེ་པ་རང་ལ་
བྱགས་པའི་ལུང་གསུམ་གྱིས་འགོག་པར་མཇད་པ་ཡིན་ལ། ལུང་གསུམ་པོ་དེ་ཡང་སྤྱིད་
པ་འཕོ་བའི་མདོའི་ལུང་། མིང་ནི་གང་དང་གང་གིས་སྟུ། །ཞེས་སོགས་བྱངས་པ་དེ་ཉིད་
དང་། དོན་གྱི་སྡེ་ཚན་གྱི་མདོ་དང་། བསྐྱམས་བྱེད་ཀ་ལྟའི་བྱ་ལས་བརྩམས་པའི་མདོ་དང་
གསུམ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་དོན་གྱི་སྡེ་ཚན་གྱི་མདོ་ལས། འཛིག་ཉེད་དག་ན་ཀུན་རྫོབ་གང་
ཅི་ཡོད། །དེ་ཀུན་སྐབ་པས་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་ཏེ། །གཟིགས་དང་གསན་ལ་བཞེད་པ་མི་
མཇད་པས། །དེ་ནི་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་གང་གིས་འཛོམ། །ཞེས་གསུངས་པ་ཉིད་ཡིན་ལ།
འདིའི་དོན་ནི། སྟོན་པོ་གཟུགས་འཛོམ་པའི་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་
བར་འཛོམ་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཡོངས་བྱུང་མཐོང་བ་ལ་སྤྱིབ་པར་བྱེད་པའི་སྟོ་ཀུན་རྫོབ་པ་ཡིན་
ལ། སྟོ་དེས་བཟུང་བ་ལྟར་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉིད་རང་ལུགས་སུ་མི་བཞེད་ཅེས་པའོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་བྱང་ས་ལས། ཆོགས་སུ་བཅད་པ་འདིས་དོན་ངེ་ལྟར་བསྐྱར་ཅེ་ན། གཟུགས་ལ་
སོགས་པར་མིང་བཏགས་པའི་དངོས་པོ་ལ་གཟུགས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་བཏགས་
པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཅེས་བྱ་སྟེ། བཏགས་པ་དེ་དག་ནི་དངོས་པོ་དེའི་བདག་ཉིད་
ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟར་མི་བཞེད་དེ། དེ་དག་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་
ན། དེ་ལ་ནི་སྟོ་འདོགས་པ་དང་སྐྱར་བའི་ལྟ་བ་མི་མངའ་སྟེ། དེ་བས་ན་དེ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་

ཉེ་བར་འཛོག་པའི་ལྷ་བ་མི་མངའ་བའི་ཕྱིར་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་རོ། །ལུང་གསུམ་པ་ནི། བསྐྱམས་བྱེད་ཀ་ལྟའི་བྱ་ལས་བཅས་ཉེ་བཀའ་སྦྱལ་བ།
(༣༣ན)འདི་ན་དག་སྒོར་བསྐྱམས་བྱེད་ནི་ས་ལ་བརྟེན་ཅིང་བསམ་གཏན་མི་བྱེད་དོ། །ཚུ་
དང་མེ་དང་རྒྱ་དང་། རྣམ་མཁའ་དང་རྣམ་ཤེས་དང་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། འདྲ་
ཤེས་མེད་འདྲ་ཤེས་མེད་མིན་སྐྱེ་མཆེད་དང་། འཛིག་རྟེན་འདི་དང་པ་རོལ་དང་། ཉི་མ་དང་
ཆེ་བ་དང་མཐོང་བ་དང་ཐོས་པ་དང་། བྱེ་བྲག་བྱེད་པ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། རྟོད་
པ་བཅའ་བ་དང་། ཡིད་གྱིས་རྗེས་སུ་བཏགས་པ་དང་རྗེས་སུ་བཅད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་
ལ་བརྟེན་ཅིང་བསམ་གཏན་མི་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེའི་དོན་ཡང་བྱང་ས་ལས།
མདོའི་ཆོག་དེས་དོན་དེ་རི་ལྟར་སྟོན་ཅེ་ན། ས་ལ་སོགས་པ་བཏགས་པའི་དངོས་པོ་ལ་ས་
ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་མིང་དུ་བརྟེན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ས་ལ་སོགས་པའི་
འདྲ་ཤེས་ཞེས་བྱའོ། །

འདྲ་ཤེས་དེ་ཡང་ས་ལ་སོགས་པར་མིང་བཏགས་པའི་དངོས་པོ་ལ་སྐྱོ་འདོགས་པ་དང་
སྐྱར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སྤྱི་བ་ལ་སོགས་པ་ས་ལ་སོགས་པའི་མིང་འཇུག་པའི་འཇུག་གཞིར་
རང་གི་མཆོན་ཉིད་གྱིས་བྱུབ་པར་འཛིན་པ་དངོས་པོ་ལ་སྐྱོ་འདོགས་སུ་གསུངས་སོ། །དེས་
ན་ལུང་གསུམ་པོ་འདི་ཉན་ཐོས་སྡེ་བ་རང་ལ་བྱགས་ཤིང་ཁས་ལེན་ཡང་དེ་དག་གི་ལུགས་
ཀྱི་ལུང་འདི་དག་གི་འཆད་ཚུལ་ནི། གཞུགས་སོགས་རྟོག་པའི་ཞེན་ལུལ་ཡིན་པའི་ཆ་ལྟ་བུ་
རང་གི་མཆོན་ཉིད་གྱིས་མ་བྱུབ་པར་སྟོན་ནོ་ཞེས་འཆད་དེ་ཤེས་པར་སྤྲོད། །དེ་ནས། དེ་ལ་
ཐོག་མར་སྐྱོ་འདོགས་ལྟན་སྐྱེས་ཞེས་པ་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འདི་
པའི་ལུགས་ཀྱི་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་གྱིས་(༣༣བ)བྱུབ་པར་འཛིན་པའི་ཆོས་ཀྱི་
བདག་ཏུ་སྐྱོ་འདོགས་ཚུལ་དེ་གཉིས་ཅར་གྱི་ངོས་བཟུང་བ་ཡིན་ལ། བདག་གིས་ཀྱང་མདོར་
བསྟན་གྱི་ཚུལ་དུ་ཅུང་ཟད་སྤྲས་ཐེན་ཀྱང་འདི་དག་གལ་ཆེ་བས་ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། བསྐྱུ་བ་

ལས། དེ་ལ་བྱིས་པ་རྣམས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི་གཉིས་སྤང་འབྲས་པས་རྒྱུད་བསྐྱེད་པའི་
 བྱིས་པ་རྣམས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ་བའི་གཞན་དབང་གི་དངོས་པོ་ལ་འདི་ནི་གཞུགས་སོ་ཞེས་
 སོགས་མིང་རྩི་ལྟ་བུ་དང་། དེ་ལྟར་འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་གི་བརྗོད་པ་རྩི་ལྟ་བུ་བཞེན་གྱི་ངོ་བོ་
 ཉིད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་མངོན་པར་ཞེན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། གཞུགས་
 འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་གཞུགས་སུ་སྤང་བའི་དངོས་པོ་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཡིན་ཞེས་བྲིས་པ་ན།
 དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་གཞུགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་ལན་མི་འདེབས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཤད་ལ། དེའི་དོན་
 ནི་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལུང་གི་དོན་བཤད་པ་ཡིན་པས་དེ་ཡང་རྣམ་རིག་པའི་སྐབས་འདིར་བརྟ་
 ལ་བྱང་བའི་སྐྱེས་བུས་ཡིད་གཏད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྟོན་པོ་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་ལ་སྟོན་པོ་
 སྤང་བའི་ཆེ་ན་མིག་ཤེས་དེ་ལ་སྟོན་པོ་སྟོན་པོར་སྤང་བ་དང་སྟོན་པོ་བྱི་རོལ་དོན་དུ་སྤང་བར་
 མ་ཟད་སྟོན་པོ་དེ་ཉིད་འདི་སྟོན་པོའོ་ཞེས་དང་། སྟོན་པོ་འདི་གཞུགས་ཀྱི་ངོ་བོའོ་ཞེས་པ་ལྟ་
 བུ་ངོ་བོ་དང་། འདི་སྟོན་པོའི་སྐྱེ་བའོ་ཞེས་སོགས་བྱང་བར་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་སྤང་ཞིང་དེ་
 ཡང་ཡུལ་སྟོན་པོ་རང་གི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་ངོ་བོ་དང་བྱང་བར་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་
 སྤང་བའི་སྤང་ཚུལ་ཡོད་དེ། སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྟོན་པོ་ཚུལ་རྩི་ལྟར་སྤང་བའི་སྤང་བ་
 དེ་ཉིད་བྱུང་བའི་ཡུལ་དུ་བྱས་(༣༩)ནས་དེ་ལ་ཞེན་ཏེ་འདི་སྟོན་པོའོ་འདི་སྟོན་པོའོ་སྐྱེ་བའོ་
 ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བྱེད་པའི་རྟོག་པ་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དེས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འཕྲུག་
 པའི་ཕྱིར་དང་། སྟོན་པོའོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་དོན་དེའི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་ཞེས་བྲིས་པ་ན། སྟོན་
 འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྟོན་པོ་ལྟར་སྤང་བའི་སྤང་བ་དེ་ཉིད་ལ་ཞེན་ནས་དེའི་ངོ་བོ་གཞུགས་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་ལན་འདེབས་པའི་ཀྱང་སྟོང་གི་རྟོག་པའང་མིག་ཤེས་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་འཕྲུག་
 བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྟོན་པོ་སྤང་བའི་ཆེ་སྟོན་པོ་མིང་དང་བརྟས་
 བཞག་ཙམ་མིན་པར་སྟོན་པོ་རང་གི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་བྱུང་བ་བཞེན་དུ་སྤང་བ་ནི་
 སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྟོན་པོ་སྟོན་པོའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་

པར་སྤང་བའི་དོན་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་སྤང་བ་དེ་སྤང་བ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་དེ་
ཉིད་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་དང་། དེའི་ཞེན་ཡུལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཡིན་ཞིང་། རྟོག་པ་དེའི་ཞེན་
ཡུལ་རིགས་པས་འགོག་པ་དང་། སྤང་བ་འདད་པའི་སྤྲོད་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྤྲོད་པོ་རྗེ་ལྟར་
སྤང་བ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པ་འགོག་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་ལ། དེ་ལྟར་ཡང་སྤྲོད་འཛིན་མིག་ཤེས་
དེ་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་སོགས་སུ་འདོད་པ་མིན་ནོ། །

དེས་ན་རྣམ་རིག་པ་རྣམས་སྤྲོད་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་། དེས་དངས་ནས་སྐྱེས་པའི་སྤང་
བ་འདད་པའི་རྟོག་པ་དེ་གཉིས་འབྲེལ་བ་དང་། བྱད་པར་རྟོག་པ་དེ་ཉིད་ཞེན་ཡུལ་ལ་འབྲེལ་
བའི་ལོག་ཤེས་སུ་ཡང་འདོད་ཅིང་། མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་སྤང་བ་འདད་པའི་སྤྲོད་འཛིན་མིག་ཤེས་
དེ་ཉིད་མ་འབྲེལ་བ་དང་། (༣༥བ)མིག་ཤེས་དེ་ལ་སྤྲོད་པོ་རྗེ་ལྟར་སྤང་བ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པར་
འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་འཛིན་སྤངས་ཀྱང་དོན་མཐུན་དུ་འདོད་ལ། སྤྲོད་པོ་སྤྲོད་པོ་ཞེས་བརྗོད་
པའི་སྤྲོད་པོ་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པའི་ཆ་ལྟར་རང་སྟོག་རྟོག་བཀྲགས་སུ་གྲུབ་ཀྱང་། སྤྲོད་པོ་སྤྲོད་པོ་
ཞེས་པའི་སྤྲོད་པོ་འབྲེལ་བའི་གཞིར་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འདོད་པའི་དོན་སྤྲོད་གཉིས་
ཀྱི་ལུགས་དང་རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་གཉིས་གཏན་ནས་མི་མཚུངས་སོ། །

དེ་གཉིས་མི་མཚུངས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་གོ་སྤྲོད་བར་བྱས་ན། རྣམ་རིག་པའི་སྐབས་
འདིར་སྤྲོད་པོ་སྤྲོད་པོ་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་
ནི་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིའི་རང་སྟོག་ཅུང་ལ་མི་ཟེར་གྱི། དེའི་གཞི་སྟོག་ཏུ་གྱུར་པ་བག་ཆགས་
བརྟན་བྱུང་གི་དབང་ཤེས་ལ་སྤྲོད་པོ་འདི་སྤྲོད་པོ་འདོད་པའི་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་གང་ལ་འབྲེལ་
པའི་གཞིར་སྤང་བའི་སྤང་ཚུལ་ལྟར་གྱི་དོན་ལ་འདོད་ལ། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་དབང་ཤེས་
དེ་དག་སྤང་ཡུལ་ལ་མ་འབྲེལ་བས་དེ་དག་གི་སྤང་ཚུལ་ལྟར་གྱི་དོན་ལ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་
ཀྱིས་གྲུབ་པས་བྱུང་བར་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་རྣམ་རིག་པའི་སྐབས་འདིར་སྤྲོད་པོ་
འོ་པོ་དང་བྱད་པར་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྤང་བ་ནི་མདོན་

བར་བཟོད་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ཡུལ་སྤང་བའི་ཆམ་རིག་དང་། དེ་ལ་སྔན་པོ་སྔན་པོར་སྤང་
 བ་ནི་རིགས་མཐུན་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ཡུལ་སྤང་བའི་ཆམ་རིག་ཡིན་ཞིང་། སྔན་པོ་སྔན་
 འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་གྱུར་པའི་སྔན་པོར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་ཀྱང་། སྔན་
 པོ་སྔན་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་(༣༥)ཀྱིས་མ་གྲུབ་པས་དེ་ཆམས་
 ཀྱི་བྱང་པར་ལེགས་པར་བྱེད་དགོས་སོ། །སྔན་པོ་སྔན་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པའི་
 འོན་ཡང་སྔན་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་སྔན་པོ་ངོ་པོ་དང་བྱང་པར་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་སྔན་པོ་
 རང་གི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་སྤང་བ་བཞིན་དུ་སྤང་བའི་སྤང་བ་དེ་ལ་རྗེས་ཀྱི་རྟོག་པས་
 ཞེན་ནས་འདི་སྔན་པོ་འོ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བྱེད་ཅིང་། སྔན་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་སྔན་
 པོ་སྤང་ཚུལ་དེ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པར་ཡང་རྟོག་པས་ཞེན་པའི་སྟོན་སྲུང་རང་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་
 མཛོན་པར་བཟོད་པའི་བག་ཆགས་ཡང་དང་ཡང་དུ་གསོ་བར་བྱེད་པས་དེའི་སྤྱིར་སྔན་འཛིན་
 དབང་ཤེས་ལ་ཚུལ་དེ་ལྟར་དུ་སྤང་བའི་སྔ་སོགས་དེ་ལ་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཞེས་བཞག་པ་
 ཡིན་པས་མདོ་སྡེ་པ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གཟུགས་སོགས་རྟོག་པའི་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་པ་ཙམ་
 དང་མི་འདྲའོ། །སྟོ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་ངོས་བཟུང་བ་བཞད་ཟིན་ཏོ། །

༣༥ ་ དེ་ཇི་ལྟར་འགོག་བའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དེ་རི་ལྟར་དགག་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས། དགག་པ་དངོས་དང་། དེ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །

༣༦༽ དགག་པ་དངོས།

དང་པོ་ནི། དཔོངས་འབྲེལ་ལས་ཞེས་པ་ནས། རྫོང་མ་ཞིག་བསྟན་ཏེ་ཞེས་པའི་བར་
ཏེ་རིམ་པ་ལྟར་བརྗོད་ན། དེ་ཡང་དཔོངས་འབྲེལ་ལས་གཞན་དབང་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་

སྟོང་པར་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་གསལ་བར་མ་གསུངས་ཀྱང་། དེ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་
བྱང་ས་དང་བསྐྱབ་པ་ལས་རིགས་པ་གསུམ་གསུམ་གསུངས་ཤིང་། ཐེག་བསྐྱས་ལས། མིང་
གི་ཕྱ་རོལ་སྒོ་མེད་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། ཐེག་མར་བྱང་ས་ལས་གསུངས་ཚུལ་
ཅུང་ཟད་བརྗོད་ན། བྱང་ས་ལས། གལ་ཏེ་ཆོས་གང་དག་དང་དངོས་པོ་གང་དག་ལ་ཇི་ལྟར་
བརྗོད་པ་འཇུག་པ་བཞིན་དུ་ཆོས་དེ་(༣༥བ)དག་དང་དངོས་པོ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་
ནི་དེ་ལྟར་ཆོས་གཅིག་ཕྱ་དང་དངོས་པོ་གཅིག་ཕྱའི་ངོ་བོ་ཉིད་རྣམ་པ་སྣ་ཆོགས་མང་པོར་
འགྱུར་བའི་རིགས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་ཆོས་གཅིག་ཕྱ་དང་དངོས་པོ་གཅིག་
ཕྱ་ལ་མང་པོ་དག་གི་རྣམ་པ་སྣ་ཆོགས་མང་པོར་བརྗོད་ཅིང་བཏགས་ཏེ་ཞེས་གསུངས་པའི་
དོན་ནི། གལ་ཏེ་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་གང་དག་དང་གཞན་དབང་གི་དངོས་པོ་གང་དག་
ལ་འདི་ནི་གཟུགས་སོ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མིང་གི་རྗོད་པ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པ་བཞིན་དུ་གཟུགས་
སོགས་ཆོས་དེ་དག་དང་གཞན་དབང་གི་དངོས་པོ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་རང་གི་མཆན་ཉིད་
ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པར་འགྱུར་ན་ནི་གཟུགས་ལྟ་བུའི་ཆོས་གཅིག་ཕྱ་དང་བྱམ་པ་
ལྟ་བུའི་དངོས་པོ་གཅིག་ཕྱའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་རྣམ་པ་སྣ་ཆོགས་མང་པོར་འགྱུར་བའི་རིགས་
ཏེ། ལྷ་མཆན་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་གཟུགས་ལྟ་བུའི་ཆོས་གཅིག་ཕྱ་དང་བྱམ་པ་ལྟ་བུའི་
དངོས་པོ་གཅིག་ཕྱ་ལ་མིང་མང་པོ་དག་གི་སྒོ་ནས་སྣ་ཆོགས་པ་མང་པོར་བརྗོད་ཅིང་བཏགས་
པས་ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དག་དོན་ནི། ལྟོ་ཕྱིར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་བརྟེན་ལ་མི་ལྟོས་པར་དངོས་པོའི་
དབང་གིས་འཇུག་ཅིང་ལྟོ་ཕྱིར་བ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འཇུག་པའི་འཇུག་གཞིར་རང་གི་
མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་ན། ལྟོ་ཕྱིར་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་མིང་མི་འབྲ་བ་དུ་མ་བཏགས་པ་ན་
མིང་དུ་མ་ཡོད་པ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱང་དུ་མར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཁྱོད་མིང་དུ་མ་འཇུག་པའི་འཇུག་
གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །ཡང་བྱང་ས་ལས། དེ་ལྟར་ན་

དངོས་པོ་སྤར་བྱུང་བ་ལ་བྱིས་དེ་ལ་དགའ་མགུར་འདོགས་པའི་ཆོག་གིས་ཉེ་བར་འདོགས་
(༣༤ན)ན་ནི་འདོགས་པའི་ཆོག་གིས་ཉེ་བར་འདོགས་པའི་སྤར་ལ་དུ་འདོགས་པའི་ཆོག་
གིས་ཉེ་བར་མ་བཏགས་པའི་ཆེ་ཆོས་དེ་དང་དངོས་པོ་དེ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་
རོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་ནི། ལྷོ་ལྗེར་བ་ལ་བྱུང་དངོས་པོ་སྤར་བྱུང་ལ། བྱིས་དེ་
ལ་དགའ་མགུར་མིང་འདོགས་པའི་ཆོག་གིས་འདིའི་མིང་ནས་བྱམ་པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་ཉེ་
བར་འདོགས་པ་ཡིན་ན་ནི། ལྷོ་ལྗེར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འདོགས་པའི་ཆོག་གིས་
ཉེ་བར་འདོགས་པའི་སྤར་ལ་དུ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འདོགས་པའི་ཆོག་གིས་འདི་བྱམ་
པའོ་ཞེས་ཉེ་བར་མ་བཏགས་པའི་ཆེ་ལྷོ་ལྗེར་བ་བྱམ་པ་དེའི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་
ཁོ་ན་སྟེ་གཏན་ནས་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཆེ་དེ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་མེད་པའི་
བྱིར། འདོད་ན། ལྷོ་ལྗེར་བ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པའི་གཞིར་རང་བཞིན་གྱིས་བྱལ་
བ་ཉམས་སོ། །

ཡང་ན་འདི་ལྟར་བཤད་དེ། ལྷོ་ལྗེར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པ་དེ་ལྷོ་ལྗེར་
པའི་དངོས་པོ་སྤར་བྱུང་བ་ལ་བྱིས་དེ་ལ་དགའ་མགུར་འདོགས་པའི་ཆོག་གིས་འདིའི་མིང་
ལ་བྱམ་པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་ཉེ་བར་འདོགས་པ་ཡིན་ནམ། ལྷོ་ལྗེར་བ་བྱལ་ཅམ་ཉིད་ནས་བྱམ་
པ་ཞེས་པའི་མིང་རང་བཅས་སུ་བྱུང་བ་གང་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་ལྷོ་ལྗེར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་
པའི་མིང་འདོགས་པའི་ཆོག་གིས་མིང་ཉེ་བར་འདོགས་པའི་སྤར་ལ་དུ་བྱམ་པ་ཞེས་མིང་
འདོགས་པའི་ཆོག་གིས་ལྷོ་ལྗེར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་ཉེ་བར་མ་བཏགས་པའི་ཆེ་
ལྷོ་ལྗེར་(༣༤བ)པའི་ཆོས་དེ་དང་དངོས་པོ་དེ་བྱམ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་
བར་ཐལ། ལྷོ་ལྗེར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པ་དེ་ལྷོ་ལྗེར་པའི་དངོས་པོ་སྤར་
བྱུང་བ་ལ་བྱིས་བྱམ་པའོ་ཞེས་མིང་འདོགས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན། ལྷོ་ལྗེར་བ་བྱམ་
པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་མ་བྱལ་བར་ཐལ། ལྷོ་ལྗེར་བ་ལ་

བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པ་དེ་བརྟེན་ལ་སྟོན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར། བྱམ་པ་ཞེས་
པའི་བརྟེན་མི་ཞེས་པའི་གང་ཟག་གིས་སྟོན་པའི་མཐོང་བའི་ཆེ་ནའང་བྱམ་པའི་སྟོན་པའི་སྟོ་
སྟེ་བར་ཐལ། སྟོན་པའི་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པ་དེ་བརྟེན་ལ་སྟོན་པར་བྱམ་པ་
ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་སྟོན་པའི་རང་གི་དངོས་པོའི་ངོས་ནས་བྱུང་བའི་
ཕྱིར། ཞེས་དོན་སྟོན་པའི་གཉིས་ལ་བརྟེན་པ་བྱམ་པའི་སྟོན་པ་བརྟེན་པའི་ཆུང་ལ་སྟེར་བྱུང་
བྱུང་བར་སེམས་སོ། །

ཡང་བྱུང་ས་ལས། གཞུགས་ལ་གཞུགས་ཞེས་པའི་ཆོག་མེད་བཞིན་དུ་གཞུགས་ཀྱི་
སྟོན་པའི་འབྲུག་པར་འབྱུང་བའི་རིགས་ན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། སྟོན་པོ་གཞུགས་ཞེས་པའི་
སྟོན་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་སྟེ། དེ་བྱུང་ན་སྟོན་པོ་འདི་
གཞུགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཆོག་གིས་འདོགས་པ་མེད་བཞིན་དུ་ཡང་སྟོན་པོ་མཐོང་ཅམ་ཉིད་
ནས་འདི་གཞུགས་སོ་སྟོན་པའི་སྟོན་པའི་འབྲུག་པར་འབྱུང་རིགས་པ་ལས་དེ་ལྟར་མི་འབྱུང་བའི་
ཕྱིར། ཞེས་པ་སྟེ། བྱུང་ས་ནས་འབྱུང་བའི་ཆུང་ཕྱོགས་ཅམ་ཞིག་བརྟེན་ཐོན་ལ། ཆུང་པར་
གཏན་(༣༡ན)ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ་ལས། ཆོས་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཡིན་པར་བརྟེན་
པར་བྱ་ཞེ་ན། སྟོན་པ། བརྟེན་དུ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གི་མཆན་ཉིད་རི་ལྟ་
བྱུང་བལྟ་བར་བྱ་ཞེ་ན། སྟོན་པ་ལྟ་བུའི་མཆན་ཉིད་ཡིན་ཀྱི་མེད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་
ཏེ། ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ཀུན་བཏགས་འདོགས་པའི་གཞི་གཞན་དབང་ངོས་བཟུང་ནས་དེ་སྟེ་
མ་དང་འབྲེད་པ་དང་བདེན་བྱུང་ཏེ་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། དོན་སྟོན་པ་གཉིས་
ན་རེ། ཀུན་བཏགས་འདོགས་པའི་གཞི་མ་བཏགས་པའི་སྟེ་ངོས་ཀྱི་གཞན་དབང་གི་ཆོས་
དེ་དག་གི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་པར་བརྟེན་པར་བྱ་ཞེ་ན། དེའི་ངོ་བོ་གཞན་ཏེ་ཡོད་དེ། འདོགས་
བྱེད་ཀྱི་སྟེ་དང་ཉོག་པས་མིང་གི་བརྟེན་གང་ཡང་མ་སྟུར་བའི་གཞན་དབང་དེ་བརྟེན་དུ་མེད་
པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་དབང་དེ་དག་གི་མཆན་ཉིད་རི་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་བལྟ་

བར་བྱ་ཞེ་ན། དེའི་ལན་སྐྱས་པ། བཟོད་དུ་མེད་པའི་དངོས་པོ་གཞན་དབང་དེ་སྦྱ་མ་ལྟ་བུའི་
མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་གྱི་བདེན་པར་མེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་སྐྱེད་ནུས་ཀྱི་ཐུས་ཀྱི་ངོ་
བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་བྱེད་ཁ་ཅིག་གིས་འདི་སྒོ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རིགས་
པའི་རྣམ་གངས་གཅིག་ཏུ་བྱས་གནང་བ་ནི་ལུང་དོན་མ་གོ་བའི་ནོངས་པའོ། །

དེ་ནས་བསྐྱབ་པ་ལས། གཤམ་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་གང་གིས་རྒྱ་མཚན་རྣམ་པར་བཞག་པ་དེ་ལ་
དེ་དང་མཐུན་པ་ཉིད་ཀྱི་མིང་ཉི་བར་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཉི་བར་འདོགས་པ་ནི་རྒྱ་
མཚན་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། (༣༡༧)ཞེས་པ་ནི་བཟོད་དུ་མེད་པའི་དངོས་པོ་གཞན་
དབང་གི་སྐྱེད་དུ་ཀུན་བཏགས་འདོགས་ཚུལ་རིམ་བུ་བྱ་ཞེས་དོན་སྦྱ་སྡེ་གཉིས་ལ་བྲིས་པ་ན་དེ་
གཉིས་ན་རེ། གཤམ་ཏེ་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་འདོགས་བྱེད་སྐྱོད་དང་རྟོག་པ་གང་གིས་རྒྱ་
མཚན་རྣམ་པར་བཞག་པ་གཞན་དབང་གི་ཆོས་ལྟེ་ལྡིར་བ་ལྟ་བུ་དེ་ལ་དེ་དང་མཐུན་པ་ཉིད་
ཀྱི་མིང་བྱས་པ་ཞེས་ཉི་བར་འདོགས་པའི་ཕྱིར་མིང་ཉི་བར་འདོགས་པ་ནི་རྒྱ་མཚན་གཞན་
དབང་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་ཞེས་སྒྲུགས་སྒྲ་བཟོད་པ་ནི། རྣམ་པར་རིག་པ་རང་ཡང་
དེ་ལྟར་མི་བཞེད་པ་མིན་གྱི། དོན་སྦྱ་སྡེ་གཉིས་ཀྱིས་ལྟོ་ལྡིར་བ་བྱས་པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་
པའི་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱབ་པར་ཁས་སྐྱེད་ནས། ཡང་ལྟོ་ལྡིར་བ་ལ་བྱས་
པ་ཞེས་པའི་མིང་འདོགས་བྱེད་ཀྱིས་བཏགས་པ་ལ་བལྟོས་ནས་འབྲུག་གོ་ཞེ་ན་དེ་གཉིས་
འགལ་བར་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། གཞོད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ཡང་བསྐྱབ་པ་ལས། དེས་ན་ཉི་བར་
འདོགས་པའི་སྒྲ་རོལ་ན་རིམ་མིང་རྣམ་པར་གཞག་པ་བཞིན་དུ་རྒྱ་མཚན་ལ་དེའི་སྒོ་འབྱུང་
བར་འགྱུར་བ་དང་། རྒྱ་མཚན་གཅིག་ལས་ཉི་བར་འདོགས་པ་མང་པའི་ཕྱིར་དང་སྒྲ་ཆོགས་
པའི་ཕྱིར་བདག་ཉིད་མང་པོ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བས་དེའི་ཕྱིར་ཉི་བར་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་
ལ་རག་ལས་པར་མི་རུང་ངོ་ཞེས་གསུངས་ལ། དོན་གོ་བདེ་བར་བཟོད་ན། དོན་སྦྱ་གཉིས་
ཀྱི་ལུགས་ལ་བྱས་པ་ཞེས་པའི་མིང་ཉི་བར་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཏེ་ལྟོ་ལྡིར་བ་ལ་མིང་དེ་

སྒྲིག་གིས་བཏགས་པ་ལ་རག་ལས་པར་མི་རུང་བར་ཐལ། དེ་(༣༩)གཉིས་ཀྱི་ལུགས་ལ་སྟོ་ལྡིར་བ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། སྟོ་ལྡིར་བ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ལ་སྟོན་འདི་ལྟར་ཡོད་དེ། སྟོ་ལྡིར་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་ཉེ་བར་འདོགས་པའི་སྤྱོད་ལ་ན་ཡང་རྗེ་ལྟར་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་ཆུང་པར་གཞག་པ་སྟེ་བཏགས་ཟིན་པ་བཞིན་དུ་རྒྱ་མཆན་སྟོ་ལྡིར་བ་མཐོང་ཅམ་ཉིད་ནས་འདི་བྱམ་པའོ་སྟུང་པའི་སྟོ་འབྲུང་བར་འབྲུང་བར་ཐལ། ཁྱོད་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་མིང་གི་སྤྱོད་ལ་སྟོ་མེད་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་དང་དོན་གཅིག་གོ།

གཞན་ཡང་རྒྱ་མཆན་གཞན་དབང་གཅིག་ཉིད་ལ་ཡང་མིང་མང་པོ་ཉེ་བར་འདོགས་པའི་ཕྱིར་དང་མིང་སྟོ་ཆོགས་པ་འབྲུག་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་གཞན་དབང་བའི་བདག་ཉིད་གཅིག་ཕྱ་དེ་ཉིད་དོན་མང་པོ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་མིང་མང་པོ་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བྱང་ས་དང་བསྐྱུ་བ་ལས་འབྲུང་བའི་ཚུལ་ཕྱོགས་ཅམ་ཞིག་བརྗོད་ཟིན་ཏོ། །དེ་ནི་ཐེག་བསྐྱུས་ལས་རྗེ་ལྟར་འབྲུང་བའི་ཚུལ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཐེག་བསྐྱུས་ལས། གཞན་ཀྱི་དབང་གི་དོ་བོ་ཉིད་དོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཀྱན་བཏགས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་རྗེ་ལྟར་སྤང་བ་དེ་ཉིད་གཞན་དབང་དེའི་བདག་ཉིད་ཡིན་(༣༩)པར་ཅིས་མངོན་ཞེ་ན། ཞེས་བྲི་བ་བཀོད་ནས་དེའི་ལན་དུ། མིང་གི་སྤྱོད་ལ་སྟོ་མེད་ཕྱིར། །མང་བའི་ཕྱིར་དང་མ་ངེས་ཕྱིར། །དེ་ཡི་བདག་ཉིད་བདག་མང་དང་། །བདག་འབྲེས་འགལ་བས་འབྲུབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་རིགས་པ་གསུམ་གསུངས་པའི་རིགས་པ་དང་པོ་ཆོས་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་འགལ་བས་གཞན་དབང་ཀྱན་བཏགས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་གྲུབ་ཚུལ་གོ་སྟོན་བར་བརྗོད་ན་དོན་སྟོན་སྟེ་གཉིས་ན་རེ། སྟོ་ལྡིར་བ་བྱམ་པ་ཞེས་

པའི་མིང་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པོ་ཞེ་ན། ལྟོ་ཕྱིར་བ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་འཛིག་པ་དེ་བརྟེན་ལ་གཏན་ནས་མི་ལྟོས་པར་
ཐལ། ཁྱོད་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འབྲུག་པའི་གཞིར་ཁྱོད་རང་གི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་
ཀྱི་དངོས་ནས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བྱམ་
པའོ་སྟམ་པའི་སྒོ་སྒྲེ་བ་བརྟེན་ལ་མི་ལྟོས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་དེ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་མ་བཏགས་པའི་སྤྱོད་ལ་ཁྱོད་མཐོང་ཅམ་ཉིད་ནས་བྱམ་
པའོ་སྟམ་པའི་སྒོ་སྒྲེ་བར་ཐལ་ལོ། །དེ་ལྟར་ཐལ་བ་ལ་ལྟོ་ཕྱིར་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་བྱམ་པ་
ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་ལ་བྱམ་
པ་ཞེས་མིང་མ་བཏགས་པའི་སྤྱོད་ལ་ཁྱོད་མཐོང་ཅམ་ཉིད་ནས་བྱམ་པའོ་སྟམ་པའི་སྒོ་
སྒྲེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རིགས་པ་གཉིས་པ་དོན་གཅིག་ཉིད་དོན་གྱི་བདག་ཉིད་མང་པོར་འགལ་བས་འགྲུབ་
པ་ནི། བརྒྱ་བྱེན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་(༣༥ན)དབང་པོ་དང་བརྒྱ་བྱེན་དང་གྲོང་འཛེམས་ལ་
སོགས་པའི་མིང་དུ་མ་འབྲུག་པ་དེ། ཁྱོད་ལ་མིང་དེ་དག་དངོས་པོའི་དབང་གིས་འབྲུག་
པར་ཐལ། ཁྱོད་མིང་དེ་དག་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་
ཕྱིར། འདོད་ན་བརྒྱ་བྱེན་གཅིག་སྤྱོད་མིང་དུ་མ་ལྟར་དོན་ཡང་དུ་མར་གནས་པར་ཐལ་
ལོ། །དེ་ལྟར་ཐལ་བ་ལས། བརྒྱ་བྱེན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མིང་དུ་མ་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་དུ་མ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རིགས་པ་གསུམ་པ་དོན་
མ་འདྲེས་པའི་རོ་བོ་འདྲེས་པར་འགལ་བས་འགྲུབ་པ་ནི། ཤར་རྒྱུ་གྱི་ཉེར་སྤྱོད་གཉིས་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་གཉིས་ལ་ཉེར་སྤྱོད་ཞེས་པའི་མིང་གཅིག་སྤྱོད་མིང་དུ་འབྲུག་པའི་ཆེ་ཁྱོད་གཉིས་
ལ་ཉེར་སྤྱོད་ཞེས་པའི་མིང་དེ་དངོས་དབང་གིས་འབྲུག་པར་ཐལ། ཁྱོད་གཉིས་ཉེར་སྤྱོད་
ཞེས་པའི་མིང་འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།

དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཉིས་མིང་གཅིག་པ་ལྟར་དོན་ཡང་གཅིག་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་ལྟར་ཐལ་
བ་ལས། ཤར་རྒྱལ་གྱི་ཉེར་སྤྲས་གཉིས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཉིས་ཉེར་སྤྲས་ཞེས་མིང་གཅིག་
འབྲུག་པའི་འབྲུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་གཉིས་དོན་གཅིག་མ་
ཡིན་པའི་སྤྱིར་རོ། །གཟུགས་སོགས་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། ལྟོ་ལྟོར་
བ་བྱམ་པའོ་སྟམ་དུ་མི་ཤེས་པའི་བྱིས་པ་ཆུང་དུ་ལ་ཡང་ལྟོ་ལྟོར་བ་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་
རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་ཡོད་དེ། དེ་འདྲའི་བྱིས་(༣༩བ)པའི་མིག་གི་
ཤེས་པ་ལ་ལྟོ་ལྟོར་བ་ཐ་སྟོད་ཀྱི་གཞིར་ལྟོ་ལྟོར་བ་ཁོ་རང་གི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གྱི་
ངོས་ནས་སྒྲུབ་པའི་སྤྱིར་རོ། །དེས་ན་ལྟོ་ལྟོར་བ་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་
ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་ལྟན་སྤྱོད་ནི་འདི་འདྲ་བའི་རིགས་ཡིན་ལ། འགོག་ཚུལ་ནི་སྤར་གྱི་
དེས་ཤེས་པར་རྒྱས་སོ། །

བྱང་སར་དོན་སྤར་ཡོད་ལ། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ནི་སྤར་བ་ཤད་ཟིན་ལ། དེ་ནས་
གང་ལ་བརྟེན་འདོགས་པའི་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ནི་དོན་སྤྲ་སྟེ་གཉིས་ཀྱིས་སྤར་གྱི་རིགས་པ་ལ་
སྦྱོན་སྦྱོང་ཚུལ་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་དོན་སྤྲ་གཉིས་ན་རེ། ལྟོ་ལྟོར་བ་བརྟེན་དངོས་ཡུལ་
ཡིན་པ་དེ་ལྟོ་ལྟོར་བ་དེའི་ངོ་ཐོར་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ན་ལྟོ་ལྟོར་བ་བྱམ་པར་གོ་
བ་ལྟོ་ལྟོར་བ་ལ་བྱམ་པའོ་ཞེས་པའི་བརྟེན་འབྲེལ་བྱས་པ་ལ་ལྟོ་སྟེ་མེད་དུ་ལྟོ་ལྟོར་བ་མཐོང་
ཅམ་ཉིད་ནས་བྱམ་པའོ་སྟམ་དུ་སྟོ་སྟེ་བར་འགྱུར་པའི་སྦྱོན་ཡོད་ན་ཡང་། ལྟོ་ལྟོར་བ་བྱམ་
པ་ཞེས་པའི་བརྟེན་དངོས་ཡུལ་དུ་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་ཁས་སྐྱོངས་པ་ལ་དེ་
འདྲའི་སྦྱོན་མི་འབྲུག་གོ་ཞེས་ཉན་ཐོས་སྟེ་བ་དག་སྤྲ་མེད་ཀྱང་དེ་ཅམ་གྱིས་སྦྱོན་སྦྱོང་བར་
མི་རུས་ཏེ། ལྟོ་ལྟོར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་བརྟེན་མ་སྤྱར་བའི་སྤར་ལོ་དུ་ཡང་ལྟོ་ལྟོར་བ་བྱམ་
པའོ་སྟམ་པའི་སྟོ་སྟེ་བར་ཐལ། ལྟོ་ལྟོར་བ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་བརྟེན་དངོས་ཡུལ་དུ་རང་གི་
མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སྤྱིར། ཞེས་སོགས་སྤར་བཞིན་རིགས་བསྐྱེས་ནས་བཀག་པས་

ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལྟར་ན་ལྟོ་ལྟོར་བ་བྱས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞི་ཡིན་པའི་ཆ་ལྟ་བུ་ནི་མིང་དང་བདམས་
བཞག་(༤༠ན)ཙམ་གྱི་ཀུན་བཏགས་ཡིན་ཡང་ཆད་མས་བྱུབ་པ་ཡིན་ཞིང་། ལྟོ་ལྟོར་བ་བྱས་
པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པ་ནི་མིང་དང་བདམས་བཞག་པ་
ཙམ་གྱི་ཀུན་བཏགས་ཡིན་ཡང་ཐ་སྙད་དུའང་གཞི་མ་བྱུབ་པར་མིང་དང་བདམས་བཞག་པ་
ཙམ་ལ་ཆད་མས་བྱུབ་མ་བྱུབ་གཉིས་སུ་ཡོད་ལ། དེ་ལྟར་ཡང་མིང་དང་བདམས་བཞག་ཙམ་
ཡིན་ཕྱིན་ཆད་ལ་རྒྱ་འབྲས་སུ་མི་རུང་བ་སེམས་ཙམ་པ་རྣམས་བཞེད་དོ། །རྒྱས་འབྲས་བྱ་
བསྐྱེད་ཕྱིན་ཆད་བདེན་པར་བྱུབ་པའི་རྒྱས་བདེན་པར་བྱུབ་པའི་འབྲས་བྱ་བསྐྱེད་དགོས་ཀྱི།
ཐལ་འགྱུར་བ་བཞིན་དུ་མིང་རྒྱང་བཏགས་ཡོད་ལ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སེམས་ཙམ་
པས་འཛོག་མི་ཤེས་ལ། དེའི་གནད་ཀྱིས་གཞན་དབང་བདེན་པར་མ་བྱུབ་ན་གཞན་དབང་
གཏན་མེད་དུ་འགྱུར་བར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་སྡུ་སྡེ་གཉིས་ཀྱང་འདི་དང་འབྲེལ། དོན་
སྡུ་སྡེ་གཉིས་ཀྱིས་གཞུགས་གཞུགས་འཛོལ་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་དང་། གཞུགས་གཞུགས་
ཞེས་པའི་སྐྱ་འཇུག་པའི་འཇུག་གཞིར་གཞུགས་རང་གི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གྱི་རང་
ངོས་ནས་བྱུབ་པ་བཀག་ན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་གཞུགས་ཡོད་པ་ཙམ་དུའང་འཛོག་མི་ཤེས་ཏེ།
གཞུགས་འཛོལ་དབང་ཤེས་ལ་གཞུགས་ངོ་པོ་དང་ཁྱད་པར་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་གཞུགས་
ཁོ་རང་གི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་སྤང་བ་དེ་སྤང་བ་ལྟར་དུ་བྱུབ་པར་དོན་སྡུ་
སྡེ་གཉིས་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞུགས་རྒྱང་པར་མ་ཟད་ཆོས་ཅི་འབྲེལ་གྱི་ཡིན་ནའང་། རང་(༤༠བ)འཛོལ་རྟོག་པའི་
ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པ་ཞེས་ན་དོན་སྡུ་སྡེ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་དག་ཡོད་
པར་འཛོག་མི་ཤེས་ལ། དེ་ཡང་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན། ནམ་མཁའ་འཛོལ་པའི་
རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་ནམ་མཁའ་ཁོ་རང་གི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་བྱུབ་པ་ཞེས་ནས་

ནམ་མཁའ་འཛོག་མི་ཤེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་སྐབས་འདིའི་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་
བྱུང་བའི་དོན་ནི་དེ་ལྟར་ཡིན་གྱི། ཚད་མ་པ་ལ་གྲགས་པའི་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ལ་རང་མཆན་
དུ་བྱས་པའི་རང་མཆན་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དོན་སྣ་ཕྱེ་གཉིས་ཀྱིས་ནམ་མཁའ་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་
ལ་རང་མཆན་དུ་བྱས་པའི་རང་མཆན་དེར་མ་བྱུང་བར་ཉོགས་ཀྱང་། སྤྱིར་ནམ་མཁའ་རང་
གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་འཛིན་པར་བཤད་མ་ཐག་པ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ཁོ་
ན་རེ། གཟུགས་ཉོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་དེ་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་ན་ནམ་ཤེས་
ཉོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་ཡང་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་
ནམ་ཤེས་ཀྱང་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ནམ་ཤེས་ཉོག་པའི་
ཞེན་གཞི་ཡིན་ཞིང་། ནམ་ཤེས་ཉོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་
ཀྱང་ནམ་ཤེས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་སྟེ། བུམ་མེད་མེད་དགག་ཡིན་ཞིང་བུམ་པས་
དག་པའི་ས་སྟོགས་བུམ་མེད་ཡིན་ལ། མེད་དགག་དང་དངོས་སོའི་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་ཀྱང་
བུམ་པས་དག་པའི་ས་སྟོགས་དངོས་སོ་ཡིན་པ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན། མིང་ནི་གང་དང་གང་གིས་སྟུ། །ཞེས་སོགས་ཉན་(༤༡)ཐོས་སྟེ་པ་ལ་བྱུང་
བའི་མདོ་ཡིན་ཡང་ནམ་རིག་པ་དང་ཉན་ཐོས་སྟེ་པ་གཉིས་མདོ་དེའི་དོན་འཆད་ཚུལ་ལ་བྱུང་
བར་ཡོད་དེ། ལྟོ་ལྟོར་བ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་འཇུག་པའི་འཇུག་གཞིར་རང་གི་མཆན་ཉིད་
ཀྱིས་བྱུང་བས་སྟོང་པ་དེ་མདོ་དེའི་དོན་ཡིན་པ་ནམ་རིག་པ་བཞེད་ཅིང་། ཉན་ཐོས་སྟེ་པ་
ནམས་ལྟོ་ལྟོར་བ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲིའི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པའི་ཆ་ལྟར་རང་གི་མཆན་
ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་བར་མདོ་དེས་བསྟན་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་པལ་ཆེན་སྟེ་པའི་
གཞུང་ནས་རྩ་བའི་ནམ་ཤེས་ཞེས་བཤད་པ་ཉན་ཐོས་སྟེ་པ་ནམས་ཀྱིས་ཡིད་ཀྱི་ནམ་ཤེས་
ལ་འདོད་ཀྱང་། སེམས་ཙམ་པས་ཐེག་བསྐྱས་སྟུ་ཀུན་གཞིའི་ནམ་ཤེས་ལ་བཤད་པ་ཡིན་
ནོ། །དེ་དག་ནི་གང་བཟང་འདོགས་པའི་ཞེས་པ་ནས་བཟུང་སྟེ། བཤད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་

བར་གྱི་དགོངས་པ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ནས་སྤར་བཤད་པའི་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཀྱན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་
གྲུབ་པར་འཛིན་པ་ཤེས་སྤྱི་བ་དང་། དེས་བཟུང་བ་ལྟར་གྱིས་གྲུབ་པས་སྟོང་པ་རྣམ་དག་
གི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་ཏུ་བསྟན་ནས། རོ་ཤོ་དང་བྱང་པར་དུ་ཀྱན་བཏགས་པའི་ཀྱན་
བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པས་སྟོང་པར་རྟོགས་པས་གཟུང་འཛིན་དོན་གཞན་
བཀག་པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ལ་ངེ་ལྟར་འབྲུག་སྟམ་ན་ཞེས་པ་ནས། སྟོ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་
ཏོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་པར་མཛད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། གཟུགས་
ནས་རྣམ་མཐུན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་རྣམས་མིང་(༤༡བ)གི་ཐ་སྙད་ཀྱིས་འདོགས་པའི་གནས་
དང་རྣམ་རྟོག་གི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་དེ་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཁེགས་ན་གཟུགས་
ནས་རྣམ་མཐུན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྤྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་པའི་སེམས་ཙམ་གྱི་བདག་
ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་གཟུགས་འཛིན་པའི་རྟོག་
པ་ལ་རོ་ཤོ་དང་བྱང་པར་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་གཟུགས་སོགས་རང་གི་དངོས་པོའི་གནས་
ཚུལ་གྱི་དངོས་ནས་སྤང་བ་དེ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པ་བཀག་པ་ན་རྟོག་པ་ལ་གཟུགས་སོགས་རོ་ཤོ་
དང་བྱང་པར་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་སྤང་བ་ནི་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་
གྱི་དངོས་ནས་ཚུར་རང་འབྲའི་རྣམ་པ་གཏད་པའི་སྟོ་ནས་ཤར་བ་མ་ཡིན་གྱི། ནང་ཤེས་པའི་
བདག་ཉིད་མཛོན་པར་བཟོད་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་རོ་ཤོ་དང་བྱང་པར་གྱི་ཐ་སྙད་
ཀྱི་གཞིར་སྤྱི་རོལ་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤང་བ་ལ་རྟོག་པ་འབྲུལ་པས་དེ་ལྟར་གྲུབ་
པར་ཞེན་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ་སྟམ་དུ་གཟུང་འཛིན་དོན་གཞན་གྱིས་སྟོང་པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་
ཙམ་ལ་འབྲུག་པར་འགྱུར་བའི་སྤྱིར་རོ། །

དོན་དེ་གཉིས་ཐེག་བསྟུས་ལས། ཆོལ་བ་བཞི་དང་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་བཞིའི་སྟོ་ནས་
རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ལ་འབྲུག་པར་གསུངས་པ་དང་སྤར་བར་བཞེད་ནས། འདི་ལྟར་བྱང་

ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་སོགས་ཐེག་བསྐྱུས་ཀྱི་ལུང་ཁྲུངས་སུ་འབྲེན་པར་མཛད་པ་ཡིན་
ལ། ལུང་གི་འབྲུ་སྒྲོན་པ་ཙམ་བྱས་ན་འདི་ལྟར་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སྦྱར་ལམ་པ་ཆོལ་
བ་བཞིའི་སྒྲོ་ནས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་(༧༡ན)
མཐོང་ལམ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་བཞིའི་བདག་ཉིད་ཅན་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་
འཆོལ་བ་བཞིའི་དང་པོ་མིང་ཡོངས་སུ་འཆོལ་བའི་སྒྲོ་ནས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་དུ་འཇུག་
ཚུལ་གཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། ཡི་གེ་སྟེ་སྟོ་ལྡིར་བའི་མིང་བྱམ་པ་ཞེས་པ་དང་། རོན་སྟོ་ལྡིར་བ་
སྒྲུང་བའི་ཡིད་ཀྱི་རྫོང་པ་སྟེ་རྟོག་པ་ལ་སྟོ་ལྡིར་བའི་ཡི་གེ་སྟེ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་དེ་ཡང་
སྟོ་ལྡིར་བ་ལ་སྟོ་བྱར་དུ་བཏགས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རྫོང་པ་སྟེ་རྟོག་པའི་བདག་ཉིད་ཙམ་དུ་ཟད་
པར་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་སྒྲོ་ནས་ཏེ། སྟོ་ལྡིར་བའི་མིང་འཆོལ་བའི་སྒྲོ་ནས་དེ་ལྟར་དུ་
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མིང་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཆོལ་བ་
བཞིའི་གཉིས་པ་དོན་ཡོངས་སུ་འཆོལ་བའི་སྒྲོ་ནས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་དུ་འཇུག་ཚུལ་ཡང་
གཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། ཡི་གེ་སྟེ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་ལ་བརྟེན་ནས་ཏེ་མིང་འཇུག་པའི་འཇུག་
གཞིར་སྦྱར་བའི་དོན་སྟོ་བ་ལྡིར་བ་དེ་ཡང་ཡིད་ཀྱི་རྫོང་པའི་བདག་ཉིད་ཙམ་དུ་ཟད་པ་ཉིད་དུ་
ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་དངོས་པོ་ཡོངས་སུ་འཆོལ་བའི་སྒྲོ་ནས་དེ་ལྟར་དུ་མངོན་སུམ་དུ་
རྟོགས་པའི་དངོས་པོ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཆོལ་བ་གསུམ་པ་ངོ་བོ་
ཉིད་དུ་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་འཆོལ་བའི་སྒྲོ་ནས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཡང་
གཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། སྟོ་ལྡིར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་དུ་བཏགས་པའི་ངོ་བོ་དེ་ཡང་འདི་
བྱམ་པའོ་ཞེས་ངོ་བོ་ཉིད་དང་། འདི་བྱམ་པའི་སྦྱེ་བའོ་ཞེས་ཁྲུང་པར་དུ་བཏགས་པར་ཟད་
པ་(༧༢ན)ཙམ་དུ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་ལ། རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་ཡིད་ཀྱི་བརྫོང་པའི་བདག་
ཉིད་ཙམ་དུ་ཟད་པ་ཉིད་དུ་དམིགས་པའི་སྒྲོ་ནས་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་དང་བཙས་པའི་སྟོ་
ལྡིར་བ་འདི་བྱམ་པའོ་ཞེས་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་འཆོལ་བའི་སྒྲོ་ནས་དེ་ལྟར་

དུ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། འཆོལ་བ་བཞི་པ་བྱད་པར་དུ་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་འཆོལ་བའི་སྒོ་ནས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཅམ་དུ་འཇུག་ཚུལ་ཡང་གཞག་དུ་ཡོད་དེ། ལྟ་ལྟོས་བ་དང་བྱམ་བ་གཉིས་ཀྱི་མིང་དོན་གྱི་འབྲེལ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་བྱམ་པའི་སྒྱུ་བའོ་ཞེས་བྱད་པར་དུ་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་འཆོལ་བའི་སྒོ་ནས་དེ་ལྟར་དུ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་བྱད་པར་དུ་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་ཡོངས་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་ཅམ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ནས་གལ་ཏེ་འདི་ཡིད་ཤེས་རྟོག་པ་ལ་ཞེས་པ་ནས། འགྲུབ་བོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སྤར་བཤད་པ་དེ་དག་གིས་དབང་ཤེས་ལ་བལྟོས་པའི་གཟུང་འཛིན་རྣམས་གཞན་ཡང་ཞེགས་པར་བསྟན་ནས། འོ་ན་རྣམ་ཤེས་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཞེས་པ་ནས་དེ་ལ་གཞན་གྱི་འགལ་བ་སྤོང་བ་ཡིན་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། ཁོ་ན་རེ། འཆོལ་བ་བཞི་དང་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཅམ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་འདིས་ཡིད་ཤེས་རྟོག་པ་ལ་བལྟོས་པའི་གཟུང་འཛིན་དོན་གཞན་ཞེགས་ནའང་བག་ཆགས་བརྟན་བྱུང་གི་དབང་ཤེས་ལ་སྤང་བའི་གཟུང་འཛིན་དོན་གཞན་ཞེགས་པ་མིན་པས་ཕྱི་དོན་མེད་པའི་རྣམ་རིག་ཅམ་ལ་འཇུག་པ་རིམ་པར་(༥༣)འཐད་ཅེ་ན། དེའི་སྒྱུན་མེད་དེ་གཟུགས་གཟུགས་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པར་རྟོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལས་རྣམས་ཐ་དད་དུ་མེད་པའི་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་ཅམ་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུགས་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་གཟུགས་རང་གི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་མ་བྱུབ་པར་རྟོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་ཐ་སྟོད་ཀྱི་གཞིར་སྤང་བའི་གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་སྤང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་པར་རྟོགས་ཀྱས། གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་དེ་སྤང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་ན་དེ་ལ་གཟུགས་སྤང་བ་ལྟར་དུ་མ་བྱུབ་དགོས། གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་གཟུགས་སྤང་བ་ལྟར་དུ་མ་བྱུབ་ན་གཟུགས་གཟུགས་

འཛིན་དབང་ཤེས་ལས་རྫས་གཞན་མ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཁོ་ན་རེ། རྣམ་ཤེས་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་
རྟོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་སྤང་བའི་རང་རིག་སྤང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ།
རང་རིག་ལ་རྣམ་ཤེས་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་དེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་
སྤང་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན་རྣམ་ཤེས་དེ་སྤྱང་བ་གསལ་རིག་གི་ངོ་ཐོར་རང་གི་མཚན་ཉིད་
ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། རྣམ་ཤེས་སྤྱང་བྱེད་ཀྱི་རང་རིག་དེ་རང་གི་སྤང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་
བའི་ཕྱིར། ཐལ་འགྱུར་དང་ཐོའི་བྲབ་པ་དངོས་སུ་ཁས་སྤངས་ཤིང་། རྟོགས་ཀྱང་ཁས་ལེན་
དགོས་ཏེ། གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་གཞུགས་རྟོག་པའི་(༤༣བ)ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་དེ་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྤང་བར་ཁས་སྤངས་པ་གང་ཞིག །རྒྱ་མཚན་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེ་ན། དེའི་སྦྱོར་མེད་དོ་ཞེས་སྟོན་པ་ནི། དེའི་སྦྱོར་མེད་ཅེས་སོགས་ཏེ།
གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་གཞུགས་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་དེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་
ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྤང་ཡང་། རྣམ་ཤེས་ཉམས་སྤྱང་གི་རང་རིག་ལ་རྣམ་ཤེས་རྟོག་པའི་ཞེན་
གཞི་ཡིན་པ་དེ་མི་སྤང་སྟེ། གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་གཞུགས་སྤང་བ་ན་གཉིས་སྤང་
དང་བཅས་པར་སྤང་ཡང་། རྣམ་ཤེས་སྤྱང་བའི་རང་རིག་རྣམ་ཤེས་ལ་གཉིས་སྤང་བྱུང་བའི་
སྟོན་སྣེ་རྣམ་ཤེས་སྤྱང་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྲབ་སྟེ། རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་དེ་སྟོ་ལ་
སྤང་ན་ངེས་པར་གཉིས་སྤང་དང་བཅས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤང་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། གཞུགས་
རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་དེ་རྟོག་པ་ལ་འཆར་བ་ན་ངེས་པར་གཉིས་སྤང་གི་རྣམ་པ་ཅན་
ཏུ་འཆར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་རྣམ་ཤེས་རང་རིག་ལ་སྤང་ཚུལ་ལ་ཡང་མཚུངས་པ་མ་ཡིན་
ཏེ། རང་རིག་ལ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྤང་བ་འཆར་ཚུལ་རི་ལྟར་ཡིན་སྟེ་ཏུ་བསམས་པ་ན། རྟོག་
པ་ལ་སྤྱང་ཅམ་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་ཏུ་འཆར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། རྣམ་ཤེས་རང་རིག་
ལ་སྤང་ཚུལ་རྟོག་པ་ལ་འཆར་ཚུལ་དང་། གཞུགས་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་རྟོག་པ་ལ་

འཆར་ཚུལ་གཉིས་མཚུངས་པར་ཐལ། རྟོག་པ་ལ་གཉིས་སྒྲུང་ངེས་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེ་
ན། རྟོག་པ་ལ་གཉིས་སྒྲུང་ཡོད་ཀྱང་། རྣམ་ཤེས་རང་རིག་ལ་སྒྲུང་བའི་ཚུལ་གཉིས་སྒྲུང་གི་
རྣམ་པ་ཅན་དུ་རྟོག་(༡༩༩)པ་ལ་འཆར་བས་མ་བྱལ་སྟེ། རྟོག་པ་ལ་གཉིས་སྒྲུང་ཡོད་པ་
དང་། དེ་ལ་ཡུལ་གཉིས་སྒྲུང་གི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འཆར་བ་གཉིས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་དོན་
གཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་མིན་ན་གཉིས་སྒྲུང་རྒྱབ་པ་རྣམ་རྟོག་ལ་འཆར་མི་སྲིད་
པར་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ཡང་འདོད་མི་རྣམས་ཏེ། དེ་ལྟར་གཉིས་སྒྲུང་རྒྱབ་པ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་
སྲིད་པར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་ཞེས་སོགས་ནི། ཁོ་ན་རེ། སྟོན་པོ་སྟོན་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་
གཞི་ཡིན་པ་དེ་སྟོན་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་སྒྲུང་བ་མི་འཐད་དེ། སྟོན་པོ་སྟོན་འཛིན་རྟོག་པའི་
ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་དེ་རྟོག་པས་བཞག་ཅམ་གང་ཞིག །རྟོག་པས་བཞག་ཅམ་གྱི་སྒྲུང་བ་རྟོག་
བྲལ་ལ་འཆར་བ་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེ་ན། དེ་ལྟར་དབང་ཤེས་ལ་སྐྱེ་མའི་རྟ་སྒྲུང་གི་
རྣམ་པ་ཡང་འཆར་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཏེ། རྟོག་པས་བཞག་ཅམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་
ན་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བས་
སྟོང་པ་ཡོངས་བྱུང་དུ་གསུངས་པ་དེ་ལ་གཟུང་འཛིན་རྣམས་གཞན་བཀག་པའི་རྣམ་པར་རིག་
པ་ཅམ་གྱི་དོན་ཡང་ཆེས་ལེགས་པར་ཆང་བ་ཡིན་ནོ། །སྦྱིར་ཀུན་བཏགས་ལ་ཞེས་སོགས་
ཀྱི་དོན་ནི། སྦྱི་མཚན་ཐམས་ཅད་དང་ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པ་དུ་མ་ཞིག་ཀུན་བཏགས་ཡིན་
ཡང་། དགོངས་འགྲེལ་ལས་སྐབས་འདིར་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པ་མ་གཏོགས་
དེ་ཐམས་ཅད་མ་སྟོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སྟོང་གཞི་གཞན་དབང་ཀུན་བཏགས་གང་
གིས་སྟོང་པ་ཡོངས་བྱུང་དུ་འཛོག་པའི་སྐབས་(༡༩༩)འདིར་དེ་དག་ཉེ་བར་མི་མཁོ་བའི་
ཕྱིར། ཀུན་བཏགས་དེ་དག་གི་ནང་ནས་སྦྱ་རྟོག་སྟོང་དང་། སྤང་པོ་བདག་མེད་སོགས་མང་
པོ་ཞིག་མིང་དང་བཅས་འཛོག་མི་རྣམས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་ཡང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་
བ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཅམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིའི་དོན་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་

ཏོ། ། བྱི་རོལ་ལ་བལྟས་པའི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། སེམས་ཅམ་པའི་སྐབས་འདིར་བྱི་རོལ་
དོན་ལ་བལྟས་པའི་གཟུང་འཛིན་རྣམས་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པའི་རྣམ་གྲངས་ཇི་ལྟ་བུ་
སྟུང་ན། དེ་ལ་ཡང་མང་དུ་ཡོད་དེ། ཐེག་བསྐྱུས་སུ་མི་ལམ་དང་གཟུགས་བརྟན་ལ་སོགས་
པའི་རིགས་པ་དང་། ཉི་ཤུ་པར་རྩལ་ཆ་མེད་འགོག་པའི་རིགས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་
པས། ངེས་པའི་བདག་ཉིད་རང་ངོ་བོས། ། མ་ཡིན་དུ་མའི་བདག་སྟོན་བྱིང་། ། ཞེས་སོགས་
ནས་གསུངས་པའི་རིགས་པ་དང་། བྱིགས་སྒྲུང་གིས་རྩལ་འདུས་པ་དང་ཕྱ་རབ་གཟུང་དོན་
ཡིན་པ་འགོག་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ཡིན་པའི་བྱིང་། འདི་དག་གི་རིགས་པའི་རྣམ་གཞག་ནི་
ཏ་ཅང་མངས་སུ་དོགས་ནས་འདིར་མ་བཀོད་ལ། གསུང་ངག་ལྟག་མ་རྣམས་ནི་བོ་སྤྱོད་བར་
གནང་ངོ་། ། སྟོ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་ཇི་ལྟར་འགོག་པའི་ཚུལ་དངོས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༣༥༽ དེ་ལ་ཚུད་པ་སྟོང་བ།

གཉིས་པ་དེ་ལ་ཚུད་པ་སྟོང་བ་ལ་གཉིས། དགོངས་འབྲེལ་དང་འགལ་བ་སྟངས་བ་དང་།
གཞོད་འཛེམས་དང་འགལ་བ་སྟངས་བཅོ། ། དང་པོ་ནི་དགོངས་འབྲེལ་ལས་ཞེས་པ་ནས། དོན་
ནི་དེའི་ཞེས་པའི་བར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཁོ་ན་རེ། གཞན་དབང་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་ངོ་བོར་མངོན་
པར་ཞེན་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་(༤༥)འཛིན་གྱིས་ཅ་བ་བྱས་ནས་ཉོན་མོངས་པ་གཞན་རྣམས་
ཀྱང་སྦྱེད་ཅིང་། དེའི་དབང་གིས་ལས་བསགས་ནས་འགོ་བ་རྣམས་འཁོར་བར་འཁོར་བ་
དང་། ཀུན་བཏགས་མཆོན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་རྟོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བ་སྟོག་པ་
དང་། ཉན་རང་བྱང་སེམས་གསུམ་ག་གཞན་དབང་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ལམ་འདི་
ཉིད་ཀྱིས་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་འཕྲོ་བ་དེ་དག་གི་རྣམ་པར་དག་པའི་ལམ་དང་། རྣམ་པར་
དག་པ་ཡང་གཉིས་སུ་མེད་པར་དགོངས་འབྲེལ་ལས་གསུངས་ཤིང་། གཞན་དབང་ཀུན་

བཏགས་ཀྱིས་སྟོང་ཚུལ་སྤར་བཤད་པ་ལས་གཞན་ཡང་མ་གསུངས་པས་ཉན་རང་གིས་
ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་མདོ་འདིའི་དོན་དུ་བྱེད་དམ་མི་བྱེད། བྱེད་ན་སྤར་བཤད་པ་
ནམས་དང་འགལ་ལ། མི་བྱེད་ན་དགོངས་འབྲེལ་གྱི་མདོའི་དོན་རིམ་ལྟར་ཡིན་པ་སྤྱད་གོས་
སོ། །ཞེ་ན། དེའི་ལན་ནི་འདི་ལ་བྱང་སར་ཡང་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་ལ། དེ་ཡང་རོ་བོ་
དང་བྱེད་པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་
པའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་དེ་འཁོར་བའི་གཞི་རྩ་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་འདྲའི་ཆོས་ཀྱི་
བདག་འཛིན་དེས་འཛིག་ལྟ་སྦྱེད་ཅིང་དེས་ཉན་མོངས་གཞན་ནམས་བསྐྱེད་དེ་སེམས་ཅན་
ནམས་འཁོར་བར་འཁོར་བ་དང་། ཆོལ་བ་བཞི་དང་ཡོངས་ཤེས་བཞིའི་སྒྲོ་ནས་ནམས་པར་
རིག་པ་ཅམ་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་ཤིང་གོམས་པས་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་དེ་ལྟོག་ཅིང་།
དེ་ལོག་སྟོབས་ཀྱིས་ཉན་མོངས་གཞན་ནམས་ལྟོག་པར་བྱང་ས་ནས་(༤༥)གསུངས་པའི་
ཕྱིར་དང་། ཕྱིར་ནི་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་གྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་གྱི་རྩ་བ་བྱེད་པར་
ལེགས་ལྡན་འབྱེད་དཔོན་སྟོབ་ནམས་ཀྱང་བཞེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་འཁོར་བའི་གཞི་རྩ་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་ཡང་། འཁོར་བ་ལས་
གྲོལ་བ་ལ་དེ་ཟད་པར་སྟོང་མི་དགོས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ཟད་པར་སྤངས་ན་གང་ཟག་
གི་བདག་འཛིན་ཟད་པར་སྤངས་པས་བྱུང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ཟད་པར་མ་སྤངས་
ན་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཟད་པར་སྟོང་མི་བྱས་པས་མ་བྱུང་པས་འཁོར་བའི་གཞི་རྩ་
མཐར་ཐུག་མ་ལྟོག་ཀྱང་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་དགོངས་
འབྲེལ་ལས་ལམ་འདི་ཉིད་ཅེས་གསུངས་པ་སྤྱིར་གཞན་དབང་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་
ལམ་ཞིག་ལ་བྱེད་ཀྱང་། དེས་པར་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ལམ་ལ་བྱེད་མི་དགོས་
ཏེ། དུང་པོའི་གཞན་དབང་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་སྟོང་
པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ལམ་གྱིས་ཀྱང་ཉན་མོངས་ཟད་པར་སྟོང་བྱས་པ་

གང་ཞིག་ །ཉོན་སྒྲིབ་ཟད་པར་སྤངས་པ་ཙམ་གྱི་རྣམ་གྲོལ་ལ་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཁྱད་
པར་མེད་པས་རྣམ་དག་གི་དམིགས་པ་དང་རྣམ་དག་གཅིག་པར་ཡང་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །འོ་ན་དགོངས་འབྲེལ་དུ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་མཆན་ཉིད་གསུམ་
གྱི་རྣམ་གཞག་མ་གཏོགས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་མཆན་ཉིད་གསུམ་
གྱི་རྣམ་གཞག་གསལ་བར་མི་སྟོན་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། དེའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་(༤༦)དེ། སྤང་
པའི་གཞན་དབང་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཏུ་སྟོབ་བྱུགས་པའི་ཀྱན་བྱུགས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཆོས་ཀྱི་
བདག་མེད་ཡོངས་གྲུབ་དུ་བྱས་པའི་མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོའི་
དོན་དུ་དགོངས་འབྲེལ་གྱིས་དངོས་སུ་བཀལ་བ་ན་སྤང་པའི་གཞན་དབང་གང་ཟག་གི་བདག་
ཏུ་ཀྱན་བྱུགས་པའི་ཀྱན་བྱུགས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཡོངས་གྲུབ་དུ་
བྱས་པའི་མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་མདོའི་དོན་དུ་འུགས་ལ་གོ་
རྒྱས་པས་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རྒྱ་མཆན་དེའི་ཕྱིར་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱས་འཁོར་ལོ་དང་པོ་རང་
གིས་བསྟན་ཆོད་ཀྱི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་མཆན་ཉིད་ངོ་པོ་ཉིད་མེད་
པ་ཙམ་ཞིག་ཉོགས་པར་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དགོངས་པ་ཉོགས་པར་མི་རྒྱས། འཁོར་
ལོ་བར་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱས་འཁོར་ལོ་བར་པ་རང་གིས་དངོས་སུ་བསྟན་ཆོད་
ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཙམ་ཞིག་
ཉོགས་པར་རྒྱས་ཤིང་། འཁོར་ལོ་གསུམ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱས་འཁོར་ལོ་བར་པའི་
དགོངས་པ་དངོས་སུ་གོ་བའི་འུགས་ལ་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་དགོངས་པ་ཡང་གོ་བར་རྒྱས་
པས། ལེགས་པར་རྣམ་པར་བྱེ་བའི་ཆོས་འཁོར་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཞུགས་པའི་ཆེད་དུ་
གསུངས་པའི་དོན་ནི་དེའོ་ཞེས་ཇི་ཉིད་ཀྱིས་ཆེས་གསལ་བར་གསུངས་བཞིན་དུ་འཁོར་ལོ་
གསུམ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ལ་རིགས་ཅན་གསུམ་ག་ཡོད་པར་སྟོབ་པ་བྱེད་ཅག་ནི་

མཁས་པ་ཐམས་(༤༤)ཅད་ཀྱི་བཞད་གད་ཀྱི་གནས་སུ་གསལ་བར་འོས་སོ། །

གཉིས་པ་གཞོན་འཛམས་དང་འགལ་བ་སྤང་བ་ནི། གལ་ཏེ་ངོ་བོ་དང་བྱད་པར་དུ་
ཞེས་པ་ནས་གྲགས་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་བར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཁོ་ན་རེ། ཁྱེད་ཀྱིས་
འདིར་གཞན་དབང་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་སྟོང་བ་ཡོངས་གྲུབ་དུ་འཆད་པ་ནི་གཞོན་འཛམས་
དང་འགལ་ཏེ། དེར་ཡོངས་གྲུབ་སྟོང་གཞིར་བྱས་ནས་དེ་ངོ་བོ་ཉིད་གཞན་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་
པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། གཞོན་འཛམས་ཀྱི་བཤད་པ་དེ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
འགྲོ་བ་རྣམས་འཁོར་བར་འབྱུང་པའི་རྩ་བ་སྤང་སོ་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་དུ་སྟོབྱ་བཏགས་ནས་
འཛིན་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། དེ་སྟོང་བར་བྱེད་པ་ལ་གང་ལ་དམིགས་
ནས་ཆོས་ཀྱི་བདག་དུ་སྟོབྱ་བཏགས་པའི་གཞི་མཐར་ཐུག་པ་སྤང་སོགས་ཆོས་ཀྱི་བདག་གིས་
སྟོང་པར་སྟོན་རིགས་ཀྱི་ཡོངས་གྲུབ་ངོ་བོ་ཉིད་གཞན་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པར་བསྟན་པས་
ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་སྟོང་བར་བྱས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་སྤྱུལ་ཀྱི་འཛིགས་པ་སེལ་བ་
ལ་སྤྱུལ་མེད་པར་བསྟན་དགོས་ཀྱི་སེང་གེ་མེད་པར་བསྟན་པས་སྤྱུལ་ཀྱི་འཛིགས་པ་སེལ་
མི་བྱས་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་གཞོན་འཛམས་འདི་སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ཀྱིས་མཛད་པ་
མ་ཡིན་ཏེ། སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ཀྱིས་མཛོའི་དགོངས་པའི་དོན་དགོངས་འབྲེལ་ཇི་ལྟ་
བ་བཞིན་དུ་འཆད་དགོས་པར་རྣམ་བཤད་རིགས་པར་གསུངས་པ་དང་ཆེས་མི་མཐུན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྟོན་ཀྱི་ཡིག་རྙིང་རྣམས་ལས་གཞོན་འཛམས་འདི་དྲིལ་སེ་ནས་བྱས་པར་
གྲགས་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ། །གཞན་རྣམས་ནི་རྟོགས་པར་(༤༥)སྟོབ་སྤང་བས་མ་བཤད་
དོ། །སྟོབ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་ཇི་ལྟར་འགོག་པའི་ཚུལ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༣༩༽ དེས་གསུང་རབ་ཀྱི་བྱང་ངེས་འབྱེད་པའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་དེས་གསུང་རབ་ལ་བྱང་ངེས་ཇི་ལྟར་འབྱེད་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས། རང་གི་
ལུགས་རྣམ་པར་གཞག་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ལྷན་པའི་བཞེད་པ་འཐད་མི་འཐད་དབྱེད་
པའོ། །དང་པོ་ནི་དངོས་པོའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཅེས་པ་ནས་གཞིར་འོང་དོན་མེད་དོ་ཞེས་པའི་
བར་གྱིས་སྟོན་ལ། དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། གཞན་དབང་ངོ་པོ་དང་བྱད་པར་དུ་ཀྱང་
བཏགས་པའི་ཀྱན་བཏགས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་སློབ་དཔོན་འཕགས་
པ་ཐོགས་མེད་སྐྱུ་མཆེད་ཀྱིས་སྤར་བཀྲལ་བའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱས་ན་འཁོར་ལོ་དང་པོ་གཉིས་
བྱང་དོན་དང་ཐ་མ་ངེས་དོན་དུ་གྱུབ་པས་ཞར་ལ་གསུང་རབ་ཀྱི་བྱང་ངེས་ཀྱང་ལེགས་པར་
ཐོན་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་འཁོར་ལོ་དང་པོ་གཉིས་བྱང་དོན་དུ་འབྲེལ་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འཁོར་
ལོ་དང་པོ་ལས་གཞུགས་སོགས་ཕྱི་དོན་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུག་དང་མིག་སོགས་ནང་དོན་གྱི་སྐྱེ་
མཆེད་དུག་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་ནི་རྣམ་ཤེས་དུག་གི་ས་ཐོན་གྱི་རྣམ་པ་
ལས་རྣམ་ཤེས་དུག་སྐྱེད་པར་བྱེད་ལ། དེ་འདྲ་བའི་རྣམ་པ་དེ་ལ་དགོངས་ནས་མིག་སོགས་
ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དུག་གསུངས་ཤིང་རྣམ་ཤེས་དུག་ལ་ཡུལ་གཞུགས་སྐྱེ་སོགས་དུག་ཕྱི་
རོལ་དོན་དུ་སྤང་བ་ཙམ་ལ་དགོངས་ནས་གཞུགས་སོགས་ཕྱི་རོལ་དོན་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་
སྐྱེ་མཆེད་དུག་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཉི་ཤུ་པ་ལས། རང་གི་ས་ཐོན་གང་ལས་
སྟ། །རྣམ་རིག་སྤང་བ་གང་བྱུང་བ། །དེ་དང་དེ་ཡི་སྐྱེ་(༢༡བ)མཆེད་ནི། །རྣམ་པ་གཉིས་
སྟ་བུ་པས་གསུངས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། ཕྱི་
ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་ལས་གཞུགས་ལྟ་བུ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་འབྱུང་བར་བསྐྱར་བ་ན་དེ་དག་
ལས་དོན་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ལྟ་བུ་པོ་ལ་སོགས་པ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ཏེ། དེ་

ཉིད་ལས། གཞུགས་སོགས་སྐྱེ་མཆེད་ཡོད་པར་ནི། །དེས་འདུལ་བ་ཡི་སྐྱེ་བོ་ལ། །དགོངས་
པའི་དབང་གིས་གསུངས་པ་སྟེ། །རྩས་ཏེ་འབྱུང་བའི་སེམས་ཅན་བཞིན། །ཞེས་གྲང་པན་
སོགས་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་མེད་པར་འདོད་པ་རྣམས་རྗེས་སུ་གཞུང་བའི་ཕྱིར་དུ་བར་སྲིད་ཀྱི་སེམས་
ཅན་ལ་དགོངས་ནས་རྩས་ཏེ་འབྱུང་བའི་སེམས་ཅན་ཡོད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་འབྲ་བར་
བཤད་དོ། །དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་འགོག་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ཡིན་ལ།
མདོར་བསྟུན། གཞུང་འཛིན་རྩས་གཞན་དུ་བསྟན་པའི་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་མདོ་ཆོས་ཅན།
བར་དོན་དགོངས་པ་ཅན་གྱི་མདོ་ཡིན་ཏེ། དགོངས་གཞི་དགོས་པ་དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་
ཅན་གྱི་མདོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་འཁོར་ལོ་བར་པར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་
གསུངས་པ་བར་དོན་དུ་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་ཡང་འཁོར་ལོ་དང་པོར་གཞུང་འཛིན་རྩས་གཞན་
ཡོད་པར་གསུངས་པའི་མདོ་བར་དོན་དུ་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་འདི་དང་མཚུངས་སམ་སྟུམ་ན།
དེ་གཉིས་གཏན་ནས་མི་མཚུངས་ཏེ། འཁོར་ལོ་དང་པོར་གཞུང་འཛིན་རྩས་གཞན་ཡོད་པར་
གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་མདོའི་བརྗོད་བྱར་གཏན་ནས་མི་རུང་
ཞིང་། འཁོར་ལོ་བར་པའི་མདོར་ཆོས་(༤༩ན)ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་
མདོའི་དགོངས་གཞི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་རྣམས་པ་གསུམ་པོ་དེ་འཁོར་ལོ་བར་པའི་བརྗོད་བྱ་མཐར་
སྟུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་པ་ཅམ་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་མདོའི་དངོས་ཀྱི་
བརྗོད་བྱ་དང་། དེའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱས་ཀྱང་རེ་ཞིག་མདོ་དེའི་དངོས་བསྟན་ལྟར་ཕྱི་
རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་པར་འཛིན་ཅིང་། བཙམ་ལྟན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་རེ་ཞིག་དེ་ཅམ་ཞིག་འཛིན་
དུ་གཞུག་པའི་ཕྱིར་དུ་གསུངས་པའང་ཡིན་ལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པར་མེད་པ་དེ་འཁོར་
ལོ་བར་པའི་མདོའི་བརྗོད་བྱ་མཐར་སྟུག་པ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱས་ཀྱང་
ཆོས་རྣམས་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ཚུལ་རྣམས་པ་གསུམ་པོ་དེ་མ་གཏོགས་དངོས་ཀྱི་ཆོག་རིས་ལ་
སྒྲི་ངེ་བཞིན་པར་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

— 133 —

མི་རྒྱུས་ལ། དགོངས་གཞིའི་དོན་ལས་ཉོན་ཐངས་ན་དག་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་མདོ་དེའི་
བརྗོད་བྱ་ཡིན་པས་གདུལ་བྱས་ཀྱང་དེ་ཙམ་ཞིག་འཛིན་དུ་གཞུག་པར་བཞེད་ནས་གསུངས་
པ་ཡིན་ནོ། །དགོངས་འགྲེལ་ལས་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་གསུངས་པ་ནི་ཞེས་སོགས་
ཀྱིས་(༡༩༣)རྒྱལ་བའི་བཀའ་ཐམས་ཅད་དགོངས་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་
གསུམ་དུ་མ་འདུས་པར་ཆེས་གསལ་བར་སྟོན་ནོ། །དེ་ཡང་འདི་ལྟར་ཀུན་མཁྱེན་དོལ་སོ་བ་
ལ་སོགས་པ་ལྟར་དགོངས་འགྲེལ་ལ་སོགས་པའི་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་སོ་ནི་འཁོར་གྱི་
འདུ་ཐེབས་དང་སྟོན་པའི་སྐྱེ་ཆའི་ཆོགས་ལ་སོགས་པས་འཛོག་པ་མ་ཡིན་གྱི། བདག་མེད་
པའི་དོན་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པས་བདག་མེད་གཏན་ལ་མི་འབེབས་
པའི་གསུང་རབ་རྣམས་འཁོར་ལོ་གསུམ་སོ་གང་དུ་འང་མི་གཏོགས་སོ། །འོ་ན་བདག་མེད་
གཏན་ལ་འབེབས་པའི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་འཁོར་ལོ་གསུམ་དུ་གཏོགས་སམ་སྟུམ་ན།
དེ་ཡང་མི་གཏོགས་ཏེ། བདག་མེད་པའི་དོན་གཏན་ལ་འབེབས་པ་གཞིར་བྱས་པ་ལ་ཡང་
ཤས་ཆར་དང་། ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་གསུངས་པ་དང་། རོ་སོ་ཉིད་གསུམ་ལ་བདེན་
པར་ཡོད་མེད་ལེགས་པར་བྱེ་བ་སྟེ་སྟོན་ཚུལ་གསུམ་སོ་འདིར་མ་གཏོགས་པའི་བདག་མེད་
གཏན་ལ་འབེབས་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་ཀྱང་འཁོར་ལོ་གསུམ་གང་དུ་འང་མི་གཏོགས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་གཟུངས་ཀྱི་དབང་སྐྱོང་གྱུ་གྱུ་ལོས་ཁྱུས་པའི་མདོ་ལས་གདུལ་བྱ་བའི་
རིམ་པ་གསུམ་གསུང་པ་ལ་འཁོར་ལོ་གསུམ་གྱི་ཐ་སྙད་བྱེད་པ་ནི་རྗེ་ཡབ་སྐུ་གྱི་དགོངས་
པ་མ་ཡིན་ཏེ། བཀའ་ལན་རྒྱས་པར་མ་སྟོས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཤེར་ཕྱིན་མན་ངག་ལས། ཞེས་སོགས་ཏེ། སྟོབ་དཔོན་ལྷན་པའི་ལུགས་
ལ་ཉི་མེ་བྱམས་ཁྱུས་ཀྱི་ལེའུ་ལས་མཆོན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གསུངས་པ་(༡༩༤)
དགོངས་འགྲེལ་དང་བྱད་པར་མེད་ཅིང་། ལེའུ་དེས་ཉི་མེ་རིལ་སོ་བྱང་དོན་དུ་འགྲེལ་བར་
བཞེད་ཀྱང་མི་རིགས་ཏེ། ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་བཞེད་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་

ན་སྐྱ་མཆེད་གྱིས་ཀྱང་ལེའུ་དེ་ཉིད་གྱིས་འཁོར་ལོ་བར་བ་བླ་དོན་དུ་སྐྱབ་པ་ལ། དགོངས་
འགྲེལ་སོགས་མདོ་གཞན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་ཕྱིར་དང་། མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་
ཀྱང་ལེའུ་འདི་དང་དགོངས་འགྲེལ་གཉིས་ཆེས་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱབས་འདིར་སེམས་
ཅམ་པའི་ལྷགས་གྱི་བླ་མ་གྱི་མདོའི་མཚན་ཉིད་ཅམ་སྒྲོས་ན། རང་གི་དངོས་བསྟན་སྐྱ་
ཇི་བཞིན་དུ་ཁས་སྦྱང་དུ་བྱུང་བའི་མདོ་དང་དོན་གྱི་མདོའི་མཚན་ཉིད་དང་། རང་གི་དངོས་
བསྟན་སྐྱ་ཇི་བཞིན་དུ་ཁས་སྦྱང་དུ་མི་བྱུང་བའི་མདོ། བླ་དོན་གྱི་མདོའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ལ།
དེ་ནི་ཤུཌི་བ་ཆེན་པོའི་ཡང་དགོངས་པར་སྤང་ཞིང་། ཉི་མའི་བྱམས་ཞུས་གྱི་ལེའུའི་དོན་ནི་
ལེགས་པར་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །

སྐྱས་པ། རྫོ་བཟང་མཁས་པའི་དེད་དཔོན་ལ་བརྟེན་ནས། །ལུང་དང་རིགས་པའི་བྱ་
རྒྱུ་ལེགས་སྤྱར་ཏེ། །རྣམ་རིག་སྐྱ་བའི་བྱབ་མཐའི་རྒྱ་མཆོ་ཆེར། །འདོད་སྤྱར་འཇུག་པ་
གཉིས་པ་གཞན་ཡོད་དམ། །མཛད་བྱང་རྣམ་དཔྱོད་མགྲོགས་འགྲོའི་ལྷགས་འཆང་བ། །བདག་
རྫོ་གསུང་རབ་མཁའ་ལ་འབགས་ཟེན་གྱི། །འབགས་ལུལ་སེམས་ཅམ་སྐྱ་བའི་ཚུ་སྐྱེས་
ཆེལ། །རབ་དབྱེས་འཇུག་འཕྲེང་གཡོ་བའི་གར་བྱོས་ཤིག །བླ་བ་དང་དེས་པའི་དོན་རྣམ་
པར་འཕྲུལ་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྟོང་པོའི་དགོངས་པའི་དོན་རབ་ཏུ་གསལ་བར་བྱེད་
པའི་སྟོན་མེ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་ལས་(༥༠ན)སེམས་ཅམ་པ་རྣམས་གྱིས་གསུང་རབ་
ལ་བླ་མ་གྱི་ལྷ་མོ་བྱེད་པའི་ཚུལ་གྱི་སྐྱབས་བརྗོད་པ་སྟེ་ལེའུ་དང་པོའོ། །

ལེབ་གཉིས་པ། གཙོ་བོར་རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུང་རབ་ལ་ བྱང་ངེས་ཀྱི་ཚུལ་ཇི་ལྟར་བྱེ་བ།

༥ རྒྱལ་བཟང་མཁའ་རབ་ལ་ལ་གཉིས་ཀྱི་ཡངས་ལྷག་བསམ་མེ་ཉིག་པོ་ལོས་དུད། །ཐར་
འདོད་བྱང་བའི་སྤྱན་འཕྲེང་སྤྱད་བྱེད་སྤྱོད་མེད་ལེགས་བཤད་སྤྱང་ཅིའི་གཏེར། །རབ་དཀར་
གཤམ་པའི་བྱི་བསུང་པོ་ཉི་ཀུན་བྱུང་མཐའ་ལ་ཉིན་བཞིན་བཟོད། །དཔག་བསམ་སྤྱོད་པའི་
གྲིབ་བསེལ་གང་འདིས་སྤིང་ཞིའི་ཆ་གདུང་འཕྲོག་གྱུར་ཅིག །

༩༥༽ རྒྱལ་བཟང་མེ་ཐད་པ་བསྟན་པ་ལ་བཞེན་ནས་བྱང་ངེས་འབྲེད་པའི་ཕྱོགས།

གཉིས་པ་རྒྱལ་བཟང་མེ་ཐད་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལ་བཞེན་ནས་སྤྱུ་སྤྱོད་ལ་བསྐྱུས་ཀྱིས་
བྱང་ངེས་རིགས་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས། མདོ་ནས་ཇི་ལྟར་གསུངས་པ་དགོད་པ་དང་།
དེའི་དོན་ཇི་ལྟར་བཀའ་བའི་ཚུལ་ལ། །

༩༦༽ མདོ་ནས་ཇི་ལྟར་གསུངས་པ་དགོད་པ།

དང་པོ་ནི། མགོན་པོ་སྤྱུ་སྤྱོད་ལ་བསྐྱུས་ཀྱིས་ཞེས་པ་ནས་སྤྱི་ཇི་བཞིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
པའི་བར་གྱིས་དབུ་མ་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་བཟང་མེ་ཐད་པའི་མདོ་ལ་བཞེན་ནས་བྱང་ངེས་འབྲེད་
དགོས་ཚུལ་དང་། བྱང་ངེས་འབྲེད་པའི་མདོའི་ཆོག་བཀོད་ནས་དེའི་དོན་ལེགས་པར་བཤད་
པའི་སྒོ་ནས་བྱང་ངེས་ཀྱི་ཚུལ་མདོར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། དབུ་

— 137 —

སྟོང་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དོན་དམ་བདེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །(༡༡ན)དོན་འདི་ཉིད་རེ་འཛིན་
རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་གསལ་བར་བཤད་དེ། སྟོང་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པས་བསྟན་པ་
ལྟར། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་བློན་དང་རེས་དོན་གྱི་མདོའི་དོན་ནི་
མདོ་དེའི་དོན་གཞན་དུ་བློན་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་སྟོན་པ་ཡིན་ལ། མདོ་དེའི་དོན་གཞན་དུ་
བློན་དགོས་པ་གཞིར་བྱས་ལ་ཡང་། བ་དང་མ་ནི་གསལ་ད་བྱ་ཞིང་། །ཞེས་སོགས་ལྟ་བུ་མདོའི་
ཆོག་རིས་སྐྱ་རི་བཞིན་དུ་ཁས་ལྷན་དུ་མི་བྱང་བར་དེ་ལས་གཞན་དུ་བློན་དགོས་པའི་བློན་
དགོངས་པ་ཅན་དང་། ལས་དཀར་ནག་ལས་འབྲས་བྱ་བདེ་སྤྱག་འབྱུང་བར་གསུངས་པ་ལྟ་
བུ་སྐྱ་རི་བཞིན་པའི་བློན་གྱི་མདོ་གཉིས་ལས་ཕྱི་མ་བློན་དུ་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་ནི་ལས་
དཀར་ནག་གཉིས་ལས་འབྲས་བྱ་བདེ་སྤྱག་སྐྱེད་པ་ཅམ་ལས་དཀར་ནག་གཉིས་ཀྱི་མཐར་
ཐུག་གི་གནས་ལུགས་མིན་གྱི། དེ་གཉིས་ཀྱི་གནས་ལུགས་སམ་རེས་དོན་དུ་དེ་ལས་
གཞན་དུ་བློན་དགོས་པས། དེ་གཉིས་ལས་འབྲས་བྱ་བདེ་སྤྱག་འབྱུང་བ་ཅམ་དེ་གཉིས་ཀྱི་
བློན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་དེ་བཟོད་བྱའི་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་སྟོན་པའི་མདོ་ཡང་བློན་
གྱི་མདོར་འཛིག་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་དབུ་མ་སྤང་བ་ལས། རེས་པའི་དོན་ནི་གང་ལ་བྱ་
ཞེ་ན། ཆད་མ་དང་བཅས་པ་དང་དོན་དམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་
ཞེས་རེས་དོན་གྱི་མདོར་འཛིག་པ་ལ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དངོས་བསྟན་བཟོད་བྱའི་གཙོ་
བོར་བྱས་ནས་སྟོན་པ་དང་། དེ་ཡང་སྐྱ་རི་བཞིན་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྟན་པ་ཞིག་དགོས་པར་
གསུངས་ཏེ། འདིའི་དབང་དུ་བྱས་ན་དོན་དམ་བདེན་པ་སྐྱ་རི་བཞིན་(༡༡བ)པའི་ཚུལ་གྱིས་
དངོས་བསྟན་བཟོད་བྱའི་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་མདོ་རེས་དོན་གྱི་མདོའི་
མཚན་ཉིད་དང་། དོན་དམ་བདེན་པ་དངོས་བསྟན་བཟོད་བྱའི་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་གཏན་ལ་
འབེབས་པ་མ་ཡིན་པའི་མདོ་བློན་གྱི་མདོའི་མཚན་ཉིད་དུ་རང་རྒྱུད་པ་ནམས་ཀྱི་སྐབས་
སུ་རིགས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་སེམས་ཅམ་པའི་སྐབས་སུ་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་དེ་ཉིད་དངོས་བསྟན་གཞན་དུ་
བླ་མ་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཙོ་བོར་བླ་མ་ལྷན་པའི་འཕྲིན་ལྷན་གྱི་ཆོག་
ཆར་བརྫོད་བྱའི་དོན་དེ་ཉིད་བླ་མ་དོན་དང་དེས་དོན་གང་དུ་སོང་བའི་ཆ་ནས་བླ་མ་ལྷན་པའི་སོ་སོར་
འཛིག་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་དུ་མའི་སྐབས་འདིར་གཞུགས་ལྷ་བྱ་ལ་མཆོད་ན། གཞུགས་
བདེན་པར་སྦྲོང་པ་གཞུགས་ཀྱི་ངེས་དོན་དང་། གཞུགས་ཀྱི་སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་སོགས་
གཞུགས་ཀྱི་བླ་མ་དོན་དུ་འཛིག་པས་དེ་དག་དངོས་བསྟན་བརྫོད་བྱའི་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་སྦྲོན་
པའི་མདོ་རྣམས་ཀྱང་དེས་དོན་དང་བླ་མ་དོན་གྱི་མདོར་འཛིག་པ་ཡིན་ནོ། །

༤༡༽ མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱི་མདོའི་དོན་བཀའ་བ།

༥ གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱིས་མདོའི་དོན་རི་ལྟར་བཀའ་བ་དང་།
དེའི་རྗེས་འབྲང་རྣམས་ཀྱིས་རི་ལྟར་བཀའ་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཉེན་འབྱུང་
གི་དོན་རང་བཞིན་མེད་པའི་དོན་དུ་བཀའ་ཚུལ་དང་། དེ་ཉིད་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་གྱི་སྦྱང་
པོར་བསྟགས་པའི་ཚུལ་ལོ། །

༤༢༽ ཉེན་འབྱུང་གི་དོན་རང་བཞིན་མེད་པའི་དོན་དུ་བཀའ་བའི་ཚུལ།

དང་པོ་ནི། མདོ་ལས་སྐྱེ་འགག་སོགས་ཞེས་པ་ནས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ་ཞེས་པའི་
བར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། དགོངས་འགྲེལ་ལས། གཞན་དབང་ལ་སྐྱེ་
འགག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་གསུངས་ཤིང་། འཁོར་ལོ་བར་པར་(༥༩ན)གཞན་དབང་
ལ་སྐྱེ་འགག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་གསུངས་ལ། དེ་ཡང་འཁོར་ལོ་བར་པར་གཞན་

དབང་ལ་སྐྱེ་འགག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་གསུངས་པ་ལ་རིགས་པ་ཡང་དག་གི་གཞིན་
བྱེད་ཡོད་ན་རྣམ་རིག་པ་རྣམས་བཞེད་པ་བཞིན་དུ་འཁོར་ལོ་བར་བར་དེ་ལྟར་གསུངས་
པ་དེ་ཀུན་བཏགས་ལ་དགོངས་ཤིང་། གཞན་དབང་དང་ཡོངས་བྱུང་རང་གི་མཚན་ཉིད་
གྱིས་བྱུང་པ་དང་། ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་སྟོང་པ་དང་། གཟུང་འཛིན་ཇས་
གཞན་གྱིས་སྟོང་པ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་དུ་ཁས་ལེན་པར་རིགས་ན་
ཡང་། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལས་གཞན་དབང་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པར་གསུངས་པ་
ལ་རིགས་པའི་གཞིན་པ་མེད་ཅིང་། སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་མཚན་
འདི་ལྟར་གཞན་དབང་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། རྒྱ་དང་རྒྱེན་ལ་སྟོས་ནས་
སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་ན་རྒྱ་རྒྱེན་ལ་སྟོས་པ་འགལ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་
དངོས་པོར་སྐྱབ་པ་རྣམས་རྒྱ་རྒྱེན་ལ་རག་ལས་པ་ཉིད་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་བྱུང་པས་སྟོང་
པའི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་ལ། རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་བྱུང་ན་བཅེངས་གྲོལ་དང་། གླང་
དོར་དང་། རྒྱ་འབྲས་སོགས་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སྐྱས་པ་ནི། རང་མཚན་གྱིས་བྱུང་
པས་སྟོང་པའི་སྐྱབ་བྱེད་མཐར་ཐུག་པ་དེ་ཉིད་ལ་གཞིན་བྱེད་མཐར་ཐུག་དུ་འཛིན་པ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་འཆད་པ་འདི་ནི། མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་གྱིས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་དང་། དེ་དང་ཇེས་
སུ་མཐུན་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་ཀྱི་དོན་གཞན་དུ་བྲང་དུ་མི་(༥༩བ)རུང་བར་དངོས་ཟེན་
གྱི་བསྟན་ཆོད་དེར་ངེས་པའི་ངེས་དོན་དུ་སྐྱབ་པའི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་། དེ་དང་མཐུན་
པར་སྟོན་པའི་མདོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱ་རི་བཞིན་པའི་དོན་ལ་རིགས་པའི་གཞིན་པ་བསྟན་པའི་ཤིང་
ཏའི་སྟོལ་ལེགས་པར་བྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་དགོངས་འགྲེལ་ལས་གཞན་དབང་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་མ་བྱུང་པར་བལྟས་
ན་མཚན་ཉིད་གསུམ་ག་ལ་སྐྱར་འདེབས་སུ་འགྱུར་བར་གསུངས་པ་ནི་དེ་ལྟར་བསྟན་དགོས་
པའི་གདུལ་བྱ་སྟོ་དམན་པའི་དོར་ཡིན་གྱི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉིད་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་བཞེད་

པ་མ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་དེ་ལྟར་བསྟན་དགོས་ཀྱི་གཏུལ་བྱ་དེ་ལ་དགོངས་འབྲེལ་དེས་དོན་
དང་། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་བླ་མ་དོན་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅམ་པ་ལྟ་བུའི་སྒྲོ་དམན་པ་ལ་གཞན་
དབང་བདེན་གྲུབ་ཏུ་མ་བསྟན་པར་དེ་བདེན་པས་སྟོང་པར་བསྟན་ཀྱང་དོན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན་བདག་མེད་སྟོན་པའི་སྟོན་དུ་མི་རྩེད་པའི་གཏུལ་བྱ་ལ་རེ་ཞིག་བདག་མེད་
སྟོན་པའི་སྟོན་རྩེད་དུ་མ་གྱུར་བར་དུ་བདག་ཡོད་པར་བསྟན་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །རང་བཞིན་
གྱིས་སྟོང་པ་ལ་རྒྱ་འབྲས་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཛིན་མི་ཤེས་པའི་དངོས་སྤྱོད་བ་རྣམས་
གྱིས་དངོས་སོ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ན་ཀུན་བྱང་གི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་ཆེས་མི་འཐད་
དོ་ཞེས་སྤྱོད་ཡང་། རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་དུ་མཐོང་བ་རྣམས་ནི་དངོས་སོ་
རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་རྒྱ་འབྲས་དང་སྤང་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་
ཅད་འཐད་པ་ཡིན་གྱི། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་འདོད་པའི་ཕྱོགས་ལ་འཁོར་འདས་གྱི་རྣམ་
གཞག་(༥ ནྟེན་ཐམས་ཅད་ཆེས་མི་རིགས་སོ་ཞེས་བཞེད་ལ། རྩ་ཤེས་སོགས་པའི་རིགས་
པའི་ཆོགས་རྣམས་སུ་ཡང་རིགས་པའི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པའི་སྟོན་སྟེན་འབྲེལ་རང་
བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་གཏན་ལ་ཐབ་པས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནས་ལུགས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་
པ་དེར་དེས་གྱི། དེ་ལས་གཞན་དུ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་བླ་མ་དེ་ལྟར་གྲུབ་ལ། དེ་གྲུབ་ན་དེ་ལྟར་
སྟོན་པའི་གསུང་རབ་སྤྱོད་ཅི་བཞིན་པའི་དོན་ལ་རིགས་པའི་གཞོན་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་
དེས་དོན་གྱི་གསུང་རབ་དང་། དེ་ལས་བསྐྱོད་སྟེ་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་བླ་མ་དོན་གྱི་
གསུང་རབ་ཏུ་འབད་མེད་དུ་གྲུབ་པས་གསུང་རབ་ལ་བླ་མ་དེས་ལེགས་པར་སྤྱོད་པ་ཡིན་ཏེ།
ཆོག་གསལ་ལས་བླ་མ་དང་དང་དེས་པའི་དོན་གྱི་ཞེས་སོགས་དང་། དེ་ལྟར་བསྟན་པའི་
དགོངས་པ་མི་ཤེས་པས་ཞེས་སོགས་དང་། མདོ་ཀུན་ལས་བརྒྱུས་པ་ལས་ཀྱང་འཁོར་ལོ་
བར་པའི་མདོ་རྣམས་དེས་དོན་གྱི་མཐར་ཐུག་ཡིན་པར་གསུངས་པ་དང་། རིགས་ཆོགས་
རྣམས་གྱིས་ཀྱང་དེ་དག་གི་དོན་ཅི་ལྟར་བཞིན་དུ་གཏན་ལ་འབེབས་ཤིང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་

འབྲེལ་ལས་ཀྱང་། འདི་དག་ཐམས་ཅད་སེམས་ཙམ་ཞེས། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྤོན་མེད་
པའི་སེམས་ཙམ་གསུངས་པ་དང་དོན་དགོངས་པ་ཅན་དུ་བསྒྱབས་ལ། རིན་ཅན་འབྲེང་བ་
ལས་ཀྱང་། བད་སྟོད་པ་དག་རི་ལྟ་བུར། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གདུལ་
བྱའི་རིམ་པ་དང་མཐུན་པར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བར་མཛད་པ་ཡིན་པས་གཙོ་བོར་
མངོན་མཐོ་དོན་གཉེར་གྱི་སྐྱེ་བོ་ལ་དེ་ཉིད་ལས་བཅུམས་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་དང་(༥ ནལ)དོན་
སྤྲུ་གཉིས་ཀྱི་རིགས་ཅན་ལ་སྤོན་མ་བཀག་པར་རགས་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཙམ་
ཀྱི་ཆོས་སྟོན་པ་དང་། སེམས་ཙམ་པའི་རིགས་ཅན་རྣམས་ལ་གཟུང་འཛིན་ཇས་གཞན་གྱིས་
སྟོང་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་དང་། དབུ་མ་པའི་རིགས་ཅན་རྣམས་ལ་བདེན་གྲུབ་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་ཙམ་
ཡང་མེད་པ་དང་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་ལས་བཅུམས་ཏེ་ཆོས་སྟོན་པར་གསུངས་སོ། །

དེས་ན་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ལ་བཅིངས་གྲོལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འཛོག་མི་
ཤེས་པའི་རིགས་ཅན་ལ་དེ་རི་མིན་འཛོག་མི་ཤེས་ཀྱི་བར་དུ་ཆོས་ཁ་ཅིག་བདེན་པར་གྲུབ་
པ་དང་ཁ་ཅིག་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པའི་རྣམ་དཔྱེ་མཛད་ནས་ཆོས་སྟོན་དགོས་ཏེ། དེ་ལྟར་
མ་བསྟན་ན་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལ་དེ་དག་བགྱི་བར་མི་རུས་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར་བཅོམ་
ལྡན་འདས་ཀྱིས་མདོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་གང་ཟག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་དང་། ཕུང་པོ་བདེན་གྲུབ་
ཏུ་གསུངས་ཤིང་། ཁ་ཅིག་ཏུ་གཟུང་འཛིན་ཇས་གཞན་བཀག་ནས་གཉིས་སྟོང་གི་གནས་
ལུགས་བདེན་གྲུབ་ཏུ་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གདུལ་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་
རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ན་དེ་འདྲའི་རྣམ་དཔྱེ་མཛད་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་རུས་ན་
རང་བཞིན་སྟོང་པ་ལ་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་བསྟོན་མེད་དུ་འཛོག་རུས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་བཀག་ན་ཐ་སྟད་ཀྱི་
རྣམ་གཞག་ཅུང་ཟད་ཀྱང་འཛོག་མི་ཤེས་པའི་རིགས་ཤིན་ཏུ་མང་བས་དགོངས་འབྲེལ་གྱིས་
གསུང་རབ་ལ་དྲང་ངེས་ཕྱེ་བའི་ཚུལ་དེ་ཡང་གདུལ་བྱ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་བགྱི་བའི་ཐབས་སྒྲ་ན་

མེད་(༥༩ན)པར་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ལྟ་བུ་དོན་ལ་དབྱ་མ་པ་ཆེན་
པོ་ཡིན་ཡང་གསུང་རབ་རྣམས་སུ་ཤས་ཆེར་སེམས་ཅམ་གྱི་ལུགས་གཏན་ལ་པབ་པ་ཡང་
གདུལ་བྱའི་བསམ་པ་དང་མཐུན་པར་བཀའ་བར་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ། །

༤༣༽ དེ་ཉིད་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་གྱི་སྤྱིང་པོར་བསྐྱབས་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དེ་གཉིས་གསུང་རབ་ཀྱི་སྤྱིང་པོར་བསྐྱབས་པའི་ཚུལ་ནི། དེ་ལྟར་རྒྱ་དང་
རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་ཞེས་པ་ནས་དེ་ཅམ་ལས་མི་སྤྱོད་ཞེས་པའི་རབ་གྱིས་རང་བཞིན་སྤྱིང་པ་
རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་དུ་གསུངས་པ་ཉིད་བསྟན་པའི་སྤྱིང་པོ་མཐར་ཐུག་པ་དང་དེ་ཉིད་རང་གི་
སྤྱིན་པ་སྤྱི་བ་གཞན་ལས་བྱུང་ཞུགས་པར་བྱུང་པའི་རྒྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་གནད་
གྱིས་མགོན་པོ་སྤྱི་བ་གྱིས་ཀྱང་གཞུང་རྣམས་སུ་སྤྱིན་པ་ལ་རྟེན་འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱིས་
སྤྱིང་པར་གསུངས་པའི་སྤྱི་ནས་བསྟོད་པ་དང་། སྤྱིང་པ་ཉིད་ཀྱང་དགག་བྱ་རང་བཞིན་གྱིས་
བྱུང་པ་རྣམས་པར་བཅད་ཅམ་ལ་འཛིག་ཅིང་། སྤྱིང་ཉིད་བདེན་བྱུང་ཏུ་ལྟ་བུ་གསོར་མི་རུང་གི་
ལྟ་བར་འགྱུར་བ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱི་རོལ་པ་དང་། དེ་ཁས་ལེན་ཀྱང་རང་
མཆོན་གྱིས་བྱུང་པར་འདོད་པའི་རང་སྤྱེ་རྣམས་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐར་ལྷུང་བའི་ཚུལ་དང་། རྟེན་
འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱིས་སྤྱིང་པའི་གནས་ལུགས་འདི་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་པར་དཀའ་བར་གཟིགས་
ནས་བདག་ཅག་གི་སྤྱིན་པ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱུས་པའི་ཚུལ་བསྟན་ནས་ཀྱང་
ཞག་བདུན་ཐག་བདུན་གྱི་བར་དུ་ཆོས་མ་བསྟན་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་སྤྱིང་པ་རྟེན་
འབྲེལ་དུ་རྟོགས་པ་ལ་འབད་དགོས་སོ་ཞེས་གདམས་པ་རྣམས་རིམ་པར་གསུངས་པ་ཡིན་
ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་མདོ་(༥༩བ)ཅམ་དུ་བརྗོད་ན། མགོན་པོ་སྤྱི་བ་གྱིས་ཅ་ཤེ། །རིགས་
པ་དུག་ཅུ་པ། ཅོད་རྫོགས། །བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པར་བསྟོད་པ་རྣམས་སུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་

ལ་ཡོན་ཏྲན་མཐའ་ཡས་པ་མངའ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རང་བཞིན་སྟོང་པ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
དོན་དུ་གསུངས་པའི་སྟོན་སྟོན་བསྟོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། རང་བཞིན་སྟོང་པ་རྟེན་འབྲེལ་
གྱི་དོན་དུ་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པ་མཐར་ཐུག་ཅིང་། རང་ཉིད་ཀྱིས་གཟིགས་པ་བཞིན་དུ་
གདུལ་བྱ་ལ་རང་དབང་དུ་འདོམས་པར་མཛད་པ་དེ་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་སྤྱོད་པ་གཞན་ལས་
ཁྱད་ལྷགས་པར་འཛོག་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། རྟེན་འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱིས་
སྟོང་པར་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་ལུང་གི་བསྟན་པའི་སྟོང་པོ་མཐར་ཐུག་པ་དང་། རྟེན་
འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེ་རྟོགས་པའི་བསྟན་པའི་སྟོང་པོ་
མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། རྟགས་བྱི་མ་བྱུང་སྟེ། དེ་འབྲེལ་ཤེས་རབ་དེ་རྒྱད་ལ་མ་སྐྱེས་
པར་སྤང་བྱ་གང་གི་འང་ས་བོན་སྟོང་བར་མི་རུས། དེ་མ་སྤངས་པར་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་
མཐུན་པའི་ས་ཐོབ་པ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར། དེས་ན་རྟེན་འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་ནི་
དགག་བྱ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་པ་རྣམས་པར་བཅད་ཅམ་གྱི་མེད་དགག་དང་དོན་དམ་པའི་
བདེན་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བདེན་བྱུང་ཏུ་གཟུང་དུ་མི་རུང་སྟེ། སྟོང་ཉིད་བདེན་བྱུང་ཏུ་ལྟ་བ་
གསོར་མི་རུང་གི་ལྟ་བར་རྩ་ཤེས་དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པར་བསྟོད་པ་ལས་གསུངས་
པའི་བྱིར་དང་། སྟོང་ཉིད་བདེན་པར་བྱུང་ན་སྟོང་ཉིད་ཆོས་ཅན་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་
ཉིད་དུ་བདེན་པར་བྱུང་དགོས། དེ་(༥༥ན)བྱུང་ན་ཆོས་ཉིད་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་པོ་བདེན་
པར་བྱུང་པའི་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་འགོ་བས་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བྱུང་
དགོས། དེ་བྱུང་ན་ཆོས་ཉིད་ལ་གཉིས་སྤང་བྱུང་པའི་སྟོན་པ་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་
གི་གཟིགས་ངོར་ཡང་དེ་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བྱུང་དགོས་པ་ལས། དེའི་ཆོས་ཉིད་གཟིགས་
པའི་གཟིགས་ངོར་དེ་གཉིས་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་མ་བྱུང་པའི་བྱིར་ཉེ། གཟིགས་ངོར་དེར་ཆོས་
ཅན་ཀུན་རྫོབ་པ་གཞི་མ་བྱུང་པའི་བྱིར་རོ། །

གཞན་ཡང་རྩ་ཤེས་ལས། འདུས་བྱས་རབ་ཏུ་མ་བྱུང་པས། །འདུས་མ་བྱས་ནི་རི་ལྟར་

བྱུག། །ཅེས་དང་། གཞུགས་ཀྱང་མི་དམིགས་ན་གཞུགས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་དམིགས་པར་ལྟ་
ག་ལ་འགྱུར་ཞེས་ཆོས་ཉིད་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པར་ཆེས་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །འོ་ན་
རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ་ལས། སྤང་ན་འདས་པ་བདེན་གཅིག་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་རྒྱུ་
ལྟར་དང་ཞེ་ན། སྤང་འདས་དོན་དམ་བདེན་པ་དེ་ཀྱན་རྫོབ་པའི་ཆོས་ཅན་ནམས་བཞིན་དུ་
སྤང་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་སྤྱི་བའི་ཆོས་ཅན་མིན་པས་བདེན་པ་ཞེས་
གསུངས་ཀྱི། བདེན་པར་གྲུབ་པས་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ཅོ། །ལྷག་མ་ནམས་ནི་གོ་
སྒོའོ། །མགོན་པོ་སྤྱི་བྱུང་གིས་མདོའི་དོན་རྒྱུ་བཟུང་བའི་ཚུལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི། །

༤༤༽ དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ནམས་ཀྱིས་རྒྱུ་བཟུང་བའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་ནམས་ཀྱིས་རྒྱུ་བཟུང་བའི་ཚུལ་ལ་གསུམ། འཕགས་
པ་ལྟས་རྒྱུ་བཟུང་བའི་ཚུལ། རང་རྒྱུད་པ་ནམས་ཀྱིས་རྒྱུ་བཟུང་བའི་ཚུལ། ཐལ་
འགྱུར་བ་ནམས་ཀྱིས་རྒྱུ་བཟུང་བའི་ཚུལ་ལོ། །

༤༥༽ དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པས་འཕགས་པའི་གཞུང་རྒྱུ་བཟུང་བ།

དང་པོ་ནི་སྒོ་བ་དཔོན་འདིའི་ཞེས་སོགས་ཏེ། དེ་ཡང་འཕགས་པ་སྤྱི་བྱུང་གི་རྗེས་སུ་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཅོ་བོ་ནི་འཕགས་པ་ལྟ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱུས་བསྐྱེད་པ། ལེགས་ལྡན་འབྱེད།
དཔལ་ལྡན་རྒྱ་བ། སྒོ་བ་དཔོན་དཔལ་པོ། ཞེ་བ་ལྟ་སོགས་རྗེས་སུ་འབྲང་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཡིད་
ཆེས་པའི་གནས་སུ་འཕགས་པ་ཉིད་དང་བྱེད་མེད་དུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། འཕགས་པ་ལྟས་སྤྱི་
བྱུང་གི་དགོངས་པ་འབྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱང་མཛད་དེ། རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་བཞི་བརྒྱ་
པ་མཛད་ནས་སྤྱི་བྱུང་གི་དགོངས་པ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

༡༩༽ སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་བཀའ་བ།

༥ གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་བཀའ་བའི་ཚུལ་དང་། ཞི་འཚོ་ཡབ་སྐུས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་བཀའ་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། རོན་དམ་པར་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། ཐ་སྙད་དུ་སྤྱོད་ན་ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། རོན་དམ་པར་ཡོད་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙུག་པོ་གང་ལ་བྱེད་བསྟན་པའོ། །

༢༠༽ རོན་དམ་པར་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། སློབ་དཔོན་གྱིས་ཞེས་པ་ནས། ཤེས་སོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཅ་ཤིང་འགྲེལ་པའི་གྲངས་དང་། ག་ལས་འཇིགས་མེད་རང་འགྲེལ་མེན་པར་བསྟན་ནས། ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཀྱིས་ཞེས་པ་ནས། དགོངས་འགྲེལ་གྱི་རོན་དུ་འཆད་པ་པོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཀྱིས་བདེན་གྲུབ་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་ཀྱང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་བཞེད་པ་གསལ་བར་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། རྟོགས་དཀའ་བ་རྣམས་ཅིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཀྱིས་དགོངས་འགྲེལ་(༥༩)ཀྱི་རོན་བཤད་པའི་སློན་ས་མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ན། སེམས་ཅིམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་སྐྱས་པ་ལ། ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པའི་རོན། ཀུན་བཏགས་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་མིང་

དང་ཉོག་པ་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནམ། དེ་གཉིས་ཀྱིས་བཏགས་པའི་ཆ་
རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་གང་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་མི་རིགས་ཏེ། གཞན་དབང་གི་
དངོས་པོ་ལ་སྐྱར་པ་བཏབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཀུན་བཏགས་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་མིང་དང་
ཉོག་པ་གཞན་དབང་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་ན་དེ་གཉིས་ལ་སྐྱར་
བ་བཏབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེས་སེམས་ཙམ་པ་བཞེད་པའི་ཀུན་བཏགས་མཆན་ཉིད་ངོ་
པོ་ཉིད་མེད་པའི་དོན་འགོག་པ་ནི་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མ་ལས། དེ་ལ་འདྲིར་གཟུགས་ཞེས་བྱ་བ་
ཡིད་ལ་རྫོང་བ་དང་ཞེས་སོགས་ཏེ་ལུང་གི་ཆོག་རིས་གོ་སླ་བར་སྤང་ངོ་། །

ཤེས་སྒྲོན་ལས། ཀུན་བཏགས་མིང་། རྒྱ་མཆན། རྩ་ཉོག་ །ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས།
དེ་བཞིན་ཉིད་དེ་ལྟ་བོ་གང་གི་འང་ཁོངས་སུ་མི་གཏོགས་པས་མཆན་ཉིད་ངོ་པོ་ཉིད་མེད་པ་
ཡིན་ན་ཞེས་གཞན་གྱི་འདོད་པ་བརྫོད་པ་ནི་དེ་ལྟར་བསྐྱབ་པ་ལས་གསུངས་པ་དེའི་ལུགས་
བརྫོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཀུན་བཏགས་དེ་མིང་། རྒྱ་མཆན། རྩ་ཉོག་ །ཡེ་ཤེས་བཞིར་
མི་གཏོགས་ཏེ། དེ་བཞི་དངོས་པོ་ཡིན། ཀུན་བཏགས་དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ངོ་། །དེ་
བཞིན་ཉིད་དུ་འང་མི་གཏོགས་ཏེ། ཉོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་(༥༩བ)པའི་ཕྱིར། དབྱས་
མཐའ་ལས། མིང་ཀུན་བཏགས་སུ་བཤད་པའི་ཆ་ཡིན་གྱི་མིང་ཉིད་མ་ཡིན་ལ། ལེགས་ལྡན་
གྱི་ལུགས་ལ་ཡང་། ཀུན་བཏགས་མིང་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལྟ་བོ་དེར་མི་གཏོགས་པའི་རྒྱ་
མཆན་གྱིས། ཀུན་བཏགས་མཆན་ཉིད་ངོ་པོ་ཉིད་མེད་པ་ཡིན་ཡང་། ཀུན་བཏགས་ཆོས་ལྟ་
བོ་དེར་མི་གཏོགས་པ་དེ་མཆན་ཉིད་ངོ་པོ་ཉིད་མེད་པ་དོན་དུ་མི་འཆད་ཅེས་པའོ། །སློབ་
དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྲེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་ངོ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་མ་སྐྱེས་པ་དང་རྗེས་སུ་མ་གྲུབ་
པ་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་མང་དུ་བྱུང་བས་རང་མཆན་གྱིས་གྲུབ་པ་བཞེད་མི་བཞེད་དབྱེ་དཀའ་
བར་སྤང་ཡང་། རང་མཆན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་ཁུངས་གསལ་ཤོས་སྤར་
གྱི་དེ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་རང་མཆན་གྱིས་གྲུབ་པ་མ་བཞག་པར་བདག་མེད་གཉིས་མཆན་

ཉིད་ཆང་བ་རྟོགས་པ་ཡོད་པར་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་བཞེད་ཅིང་། དགག་བྱའི་བདག་ཇི་
འབྲེལ་བ་ཞིག་བཀག་པའི་སློན་ནས་བདག་མེད་གཉིས་འཛོག་པའི་དགག་བྱ་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་
རོ། །ཅུ་བའི་བྲི་བ་གཉིས་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་འགོག་པ་ནི་ཤེས་རབ་སློན་མ་ལས། ཅི་
སྟེ་གང་ཡང་རུང་བས་ཞེས་སོགས་ཏེ། སེམས་ཙམ་པ་ན་རེ། ཀུན་བཏགས་འདོགས་བྱེད་
ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་གཉིས་ཀྱིས་གཞུགས་རུང་ལ་གཞུགས་སུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ཆ་དེར་རང་བཞིན་
ཀྱིས་མེད་དེ། ཐག་ཁ་ལ་སྦྱལ་འཛིན་གྱི་སློབ་སྦྱལ་དུ་བཏགས་ཀྱང་དེ་སྦྱལ་དུ་མེད་པའི་དཔེ་
དེ་བཞིན་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེ་ན། ཀུན་བཏགས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཐག་
ཁ་དེ་སྦྱལ་དང་ནམ་པ་འབྲེལ་བས་སློབ་སྦྱལ་དུ་(༥༧ན)ཀུན་བཏགས་པ་ལ་དོན་དེ་
མེད་ཀྱང་། སྦྱལ་གྱི་ཕུང་པོ་འབྲིལ་བ་ལ་སྦྱལ་འཛིན་གྱི་སློབ་སྦྱལ་དུ་བཏགས་པའི་དོན་དེ་
མེད་པ་མིན་པའི་བྱིར་ཏེ། སྦྱལ་གྱི་ཕུང་པོ་འབྲིལ་བའི་སྟེང་དུ་སྦྱལ་མེད་པར་བཟུང་ན་འཛིག་
རྟེན་གྱི་གྲགས་པས་གཞོད་པའི་བྱིར་རོ། །

དེས་ན་གཞུགས་རུང་ཆོར་བའི་ཕུང་པོར་བཏགས་པའི་ཆ་ལྟ་བུ་མེད་ཀྱང་། གཞུགས་
ཀྱི་ཕུང་པོར་བཏགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་ན་ལེགས་ལྡན་
གྱི་ཕུགས་ལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་བཞེད་དེ། ཀུན་བཏགས་
ཀྱང་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་བཞེད་ན། གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་ལྟ་སྟེས་
ཀྱང་ཅི་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། །འོ་ན་ལེགས་ལྡན་རང་ཕུགས་ཀྱིས་དགོངས་འགྲེལ་ལས་ཀུན་
བཏགས་མཆོན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་དོན་ཇི་ལྟར་འཆད་ཅེ་ན། ལེགས་ལྡན་
གྱི་ཕུགས་ལ་འདི་གཞུགས་སོ་ཞེས་ངོ་བོ་དང་། འདི་གཞུགས་ཀྱི་སྤྱེ་བའོ་ཞེས་བྱུང་པར་དུ་
བཏགས་པའི་དོན་དེ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་ཀྱང་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པས་དེ་ཀུན་
བཏགས་མཆོན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་དོན་ཡིན་ལ། དེ་འབྲེལ་གྱི་ཀུན་བཏགས་དོན་དམ་
པར་གྲུབ་པ་འགོག་པ་ཡང་ཅུ་ཤེ་ལས། བརྗོད་པར་བྱ་བ་ལྟོག་པ་སྟེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་

བསྟན་པའི་རིགས་པས་འགོག་པར་བཞེད་ཅིང་། དེའི་ཕྱིར་གཞུགས་སོགས་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་
པར་དུ་ཀུན་བཏགས་པའི་ངོ་བོར་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་དོན་དུ་
བཞེད་དོ། །འོ་ན་སྤར་གྱི་ཅ་ཤེའི་གཞུང་དེའི་དོན་རིམ་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། བདག་དང་བདག་མེད་
གཉིས་ཀ་བདེན་མེད་དུ་བསྟན་པ་(༥༧བ)ན། དོན་དམ་པར་བརྗོད་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་ཞེ་ན།
དོན་དམ་པར་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ལྟོག་པ་སྟེ་མེད་པར་ཐལ། སེམས་ཀྱི་སྒྲིད་ཡུལ་དོན་དམ་པར་
མེད་པའི་ཕྱིར། དོན་དམ་པར་ཆོས་རྣམས་མ་སྐྱེས་པ་དང་། མ་འགགས་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་
དང་། རང་བཞིན་གྱིས་སྤངས་ལས་འདས་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་ངོ་བོས་བཤོ། །

དེ་ཡང་དགོངས་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པའི་ཀུན་བཏགས་མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་
རྟོགས་པ་དབྱུ་མའི་རིགས་པ་ལ་རག་ལས་པར་གསུངས་པ་ཡང་ལྟོ་ལྟོར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་
པའི་མིང་གིས་བཏགས་པའི་ཆེ་དེ་འདྲའི་མིང་གི་བདུན་བཞག་པའི་ཡུལ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་
པ་འགོག་པ་ལ་དབྱུ་མའི་རིགས་པ་དགོས་ཞེས་སྟེ་ལྟོ་ལྟོར་བ་ལ་བྱམ་པ་ཞེས་
པའི་བདུན་བཞག་པའི་ཡུལ་དེ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་ན་དེ་ལྟོ་ལྟོར་བའི་དངོས་པོའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
དུ་གནས་དགོས། དེ་གནས་ན་བྱམ་པ་ཞེས་མིང་གི་བདུན་བཞག་པ་མེད་ན་བྱམ་པའི་དོན་ལྟོ་
ལྟོར་བ་དེ་མེད་དགོས་པ་ལས། བྱམ་པ་ཞེས་བདུན་མ་བཞག་པར་ཡང་བྱམ་པའི་དོན་ལྟོ་ལྟོར་
བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཉེ། རྟོག་གི་འབར་བ་ལས་སྐྱགས་པ་དང་འོན་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟོ་ལྟོར་བ་ལ་
བྱམ་པའི་བདུན་མེ་ཤེས་པས་ཀྱང་བྱམ་པའི་དོན་ལྟོ་ལྟོར་བ་སོགས་ཤེས་ཤིང་། བ་སྐྱང་ལ་སོགས་
པས་བེཏུ་སོགས་པ་རང་གི་བྱ་འདི་ཡིན། འདི་གཞན་གྱི་བྱ་ཡིན་ཞེས་སོ་སོར་འབྲེད་པའི་བདུན་
དང་ཐ་སྟོད་མི་ཤེས་ཀྱང་། རི་དང་གཞུགས་ལ་སོགས་པ་ལས་དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་སོ་སོར་ཤེས་
ཀུས་པར་མངོན་སུམ་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་གི་བདུན་བཞག་པ་ལྟོ་
ལྟོར་བའི་དངོས་པོའི་དེ་ཁོ་ན་(༥༩ན)ཉིད་དུ་མི་གནས་པ་རྣམས་འབྱོར་སྒྲིད་པ་པ་དང་དབྱུ་མ་པ་
གཉིས་ཀ་ལ་འདྲ་བར་བཤད་དོ། །ལྷག་མ་ནི་གོ་སྟོབས་སྤང་ངོ། །

༩༥། བ་སྒྲད་དུ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་བ་སྒྲད་དུ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་ནི། ད་ནི་ཀུན་རྫོབ་པའི་དངོས་
པོ་ཞེས་པ་ནས་མཐུན་པར་སྤང་ངོ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ། རིམ་པར་བཤད་ན། འཕགས་པ་ཡབ་
སྲས་གཉིས་ཀྱིས་བ་སྒྲད་དུ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་མེད་གསལ་པོར་གསུངས་པ་མེད་ཀྱང་། སློབ་དཔོན་
ལེགས་ལྷན་བ་སྒྲད་དུ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། གཟུགས་དེ་གཟུགས་འཛིན་དབང་
མངོན་ལ་གཟུགས་ཁོ་རང་གི་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་རང་འདྲའི་རྣམ་པ་གཏོང་བྱེད་
ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་གཟུགས་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་དམིགས་རྒྱུ་དུ་བཞེད་
པའི་བྱིར་རོ། །

ངོ་ན་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཀྱིས་ས་བརྩ་པའི་མདོ་ལས་ཁམས་གསུམ་པོ་
སེམས་ཅམ་དུ་གསུངས་པ་དང་། ལང་གཤེགས་ལས། བྱི་རོལ་སྤང་བ་ཡོད་མིན་ཏེ། ཞེས་
སོགས་གསུངས་པའི་དོན་ཇི་ལྟར་འཆད་སྟུམ་ན། ལུང་དང་པོའི་དོན་ནི། དཔལ་ལྷན་ཆེ་བ་
དང་མཐུན་པར་ལུང་དེས་བྱི་རོལ་བ་རྣམས་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་སེམས་ལས་དོན་གཞན་པའི་
བདག་ཉག་པ་སོགས་འཛིན་ཉན་གྱི་བྱེད་པ་པོར་འདོད་པ་བཀག་པ་ཅམ་ཡིན་གྱི། བྱི་རོལ་
མེད་པའི་སེམས་ཅམ་བསྟན་པ་མིན་པར་བཞེད་ལ། ལུང་གཉིས་པའི་དོན་ཡང་སྤྲ་མ་དང་
མཚུངས་པར་བཞེད་པས་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་གྱི་ལུགས་ལ་བྱི་རོལ་མེད་པའི་སེམས་
ཅམ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་མདོ་གཏན་ནས་མེད་པར་བཞེད་(༥༡བ)ལ། ལང་
གཤེགས་ཀྱི་ལུང་དེའི་འབྲུ་སྟོན་ཚུལ་ཡང་རྟེན་པ་དང་པོས་བྱི་རོལ་གྱི་སྤང་བ་བདེན་བྱུང་
ཡོད་པ་མིན་པ་དང་། རྟེན་པ་གཉིས་པས་ཡུལ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱང་ཡུལ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་
པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བ་དང་། རྟེན་པ་བྱི་མའི་དོན་ནི་ས་བརྩ་པའི་མདོ་ལས་སེམས་ཅམ་དུ་

གསུངས་པ་དང་ཚུལ་འབྲས་བར་བཞེད་ལ། དེས་ན་ལང་གཤེགས་ཀྱི་ལུང་དེའི་འཆད་ཚུལ་
དཔལ་ལྷན་སྒྲིབ་དང་མི་མཐུན་ཏེ། སྒྲིབ་འཛིན་ལུགས་ལ་ལུང་འདིས་སྤྱོད་ལ་མེད་པའི་སེམས་
ཅམ་བསྟན་ཀྱང་དེ་བུ་དོན་དགོངས་པ་ཅན་ཡིན་པར་བཞེད་པའི་སྤྱིར་རོ། །དེའི་སྤྱིར་སྒྲོབ་
དཔོན་ལེགས་ལྷན་གྱིས་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་ཏེ། དེ་བཞེས་ན་ཀུན་
གཞིའི་བག་ཆགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ལས་སྤྱོད་ལ་དོན་སྤྱང་གི་རྣམ་ཤེས་སྒྲིབ་རང་འཛོགས་པས་སྤྱོད་ན་
ཁས་ལེན་མི་རིགས་པའི་སྤྱིར་རོ། །ཉོན་ཡིད་ཀྱང་མི་བཞེད་དེ། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་གང་
ཟག་གི་མཚན་གཞིར་མི་བཞེད་པའི་སྤྱིར། སྤྱི་སྤྱོད་ཁས་ལེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉོན་
ཡིད་དེ་ཀུན་གཞི་ལ་དམིགས་ནས་ངར་སེམས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འདོད་པའི་སྤྱིར་རོ། །

དེ་བཞིན་དུ་རང་རིག་ཀྱང་མི་བཞེད་དེ། དུལ་དུ་སྤྱང་ལས་གཞན་གྱུར་པའི། །སེམས་
ཉིད་ཇི་འབྲས་བཞིག་སྤྱང་། །ཞེས་མདོ་སེམས་གཉིས་ལ་སོགས་པ་རང་རིག་འདོད་པ་རྣམས་
ཀྱིས་སྤྱོད་འཛོན་མདོན་སྤྱི་སྤྱོད་ལ་སྤྱོད་པོ་སྤྱང་བའི་གཟུང་རྣམ་གྱི་ཆ་ཅིག་
དང་། དུལ་ཅན་སྤྱོད་འཛོན་སྤྱང་བའི་འཛོན་རྣམ་གྱི་ཆ་ཅིག་དང་གཉིས་ཡོད་པར་བཞེད་
པ་ལ། སྤྱོད་འཛོན་གྱི་སྤྱང་ན་དུལ་སྤྱོད་པོ་སྤྱང་བའི་གསལ་རིག་(༥༩)གི་རོ་བོ་དེ་ལས་
གཞན་པའི་རང་རིག་མེད་པར་གསུངས་པའི་སྤྱིར་རོ། །སྒྲོབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྤྱང་པོས་དབྱ་
མའི་ཚུལ་བཀལ་བ་ཡང་སྒྲོབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཡིན་ནོ། །

༩༩༽ དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་
གཙོ་བོ་གང་ལ་བྱེད་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་གང་ལ་བྱེད་པ་ནི། སྒྲོབ་
དཔོན་འདིས་ཞེས་པ་ནས་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་པའི་བར་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་ལེགས་
ལྷན་གྱི་ལུགས་ལ་བདེན་གྲུབ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་གང་ལ་བྱེད་ཅེ་ན། ཤས་ཆར་

འགལ་སྒྲ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འགོག་པར་མཛད་ལ། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་
རྒྱ་མཚན་མཚུངས་པའི་མགོ་སྟོམས་ཀྱི་རིགས་པས་གཙོ་བོར་འགོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་
དེ། བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་དཔེ་རྟེན་སྤྱི་བ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་
ན་རྒྱ་མཚན་མཚུངས་པའི་མགོ་སྟོམས་ཀྱི་རིགས་པ་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞིན། དེ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ།
མིག་ཆོས་ཅན། རོན་དམ་པར་གཞུགས་ལ་མི་ལྟ་སྟེ། དབང་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ན་
བའི་དབང་པོ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ས་ཁམས་ཆོས་ཅན། རོན་དམ་པར་སྤྱི་བའི་རོ་
བོ་ཉིད་མིན་ཏེ། འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རྒྱ་བཞིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་
མིག་རོན་དམ་པར་གཞུགས་ལ་ལྟ་ན་རྒྱུན་གང་ལ་ཡང་ལྟོས་མེད་དུ་གཞུགས་ལ་ལྟ་དགོས།
དེ་ལྟ་ན་ན་བའི་དབང་པོ་ཡང་གཞུགས་ལ་ལྟ་བར་འགྱུར་ཏེ། མིག་གཞུགས་ལ་ལྟ་བ་དེ་རྒྱ་
རྒྱུན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་སའི་ཁམས་སྤྱི་བར་རོན་དམ་པར་གྲུབ་ན་རྒྱ་
རྒྱུན་ལ་ལྟོས་(༥༩བ)མེད་དུ་སྤྱི་བའི་རོ་བོར་གྲུབ་དགོས།དེ་གྲུབ་ན་རྒྱ་ཡང་སྤྱི་བར་འགྱུར་ཏེ།
སྤྱི་བའི་རོ་བོར་འགྱུར་བ་དེ་རྒྱ་རྒྱུན་གང་ལ་ཡང་མི་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ས་དེ་སྤྱི་བའི་རོ་བོར་
བདེན་པར་གྲུབ་པ་གང་ཞིག །བདེན་པར་གྲུབ་ན་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་པ་འགལ་བའི་ཕྱིར། དེས་
ན་མིག་གི་དབང་པོ་དང་ན་བའི་དབང་པོ་གཉིས་གཞུགས་ལ་ལྟ་མི་ལྟའི་བྱུང་བར་བཞི་
དེ་གཉིས་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པས་ཡིན་ལ། བདེན་པར་གྲུབ་ན་དབང་པོ་ལྟ་བུ་གཞུགས་ལ་
ལྟ་མི་ལྟ་མཚུངས་པར་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །ལྟ་བུ་མ་ནམས་ནི་གོ་སྟོང་། །སྟོབ་དཔོན་ལེགས་
ལྟན་འབྱེད་ཀྱིས་རི་ལྟར་བཀལ་བའི་ཚུལ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༥༠༽ ཞི་བ་འཆོ་ཡབ་སྐུ་ཀྱིས་རི་ལྟར་བཀལ་བ།

གཉིས་པ་ཞི་འཆོ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པས་རི་ལྟར་བཀལ་བའི་ཚུལ་ལ་བཞི། རོན་
དམ་པར་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་རི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། མདོ་སྟེ་དགོངས་

འབྲེལ་གྱི་དོན་རྗེ་ལྷ་ར་བཤད་པ་དང་། དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་
བོ་གང་ལ་བྱེད་བཤད་པའོ། །

༥༡༽ དོན་དམ་པར་གང་ཟག་དང་ཚོས་ལ་རང་བཞིན་ ཡོད་མེད་རྗེ་ལྷ་ར་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི་དགོངས་འབྲེལ་སོགས་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོ་ཡང་ཐ་སྙད་དུ་རང་བཞིན་
གྱིས་གྲུབ་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། དབུ་མ་སྒྲུབ་བར་དགོངས་འབྲེལ་ལས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་
པ་གསུམ་བཤད་པའི་དོན་ལེགས་ལྷན་བཞིན་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚད་མ་སྡེ་བདུན་
ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་འབྲས་རྣམ་པར་འཛོག་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ཐུན་མོང་བར་བཞེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །

༥༢༽ ���་སྙད་དུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་མེད་རྗེ་ལྷ་ར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ནི། ཕྱི་རོལ་དུ་ཞེས་པ་ནས་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་རྗེ་རྗེས་བཤད་དོ། །ཞེས་པའི་
བར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མ་ལས། དང་པོར་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ཁས་སྒྲངས་
ནས་ཞེས་སོགས་དང་། དེའི་(༤༠ན)འབྲེལ་བཤད་ལས་རྣམས་འབྱོར་སྡོད་པ་པ་འགའ་ཞིག་
གིས་ཞེས་སོགས་གྱི་དོན་ནི། དང་པོར་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་བཀག་ནས་ནང་གི་ཤེས་པ་ཙམ་
ཡོད་པར་འདོད་ཅིང་ཕྱིས་དེ་ཡང་བདེན་པར་གྲུབ་པ་འགོག་པ་ལས་དང་པོ་ཉིད་ནས་དོན་
ཤེས་གཉིས་ཀ་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པར་སྒྲོན་རིགས་ཏེ། ཕྱི་དོན་བདེན་པར་མེད་པ་བཞིན་དུ་
རྣམ་ཤེས་ཀྱང་བདེན་པར་མེད་པར་རྟོགས་པར་བྱར་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་སྟེ། རྣམས་འབྱོར་

སྤྱོད་པ་པའི་དབུ་མ་པ་ཁ་ཅིག་གཏུལ་བུའི་རིགས་འགའ་ཞིག་ལ་དང་པོར་བྱི་དོན་བཀག་
ནས་རྣམ་ཤེས་བདེན་གྲུབ་ཏུ་བསྟན། དེའི་འོག་ཏུ་རྣམ་ཤེས་བདེན་པར་གྲུབ་པ་ཡང་འགོག་
པར་བཞེད་པ་ལ་སྤྱོད་བཟོད་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་པའི་དབུ་མ་པ་ཁ་ཅིག་
དང་པོར་བྱི་དོན་བདེན་མེད་དུ་བསྐྱེལ་པར་འདོད་པ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། དང་པོ་ཉིད་ནས་
གཉིས་ཀ་བདེན་མེད་དུ་སྐྱོམ་པ་ལ་སེར་སྤྲ་བྱ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྤྱོད་བཟོན་
ཞི་བ་འཆོའི་སྤྱོད་པ་པའི་དབུ་མ་པ་ཁ་ཅིག་འདོད་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་པའི་དབུ་མ་པ་འགའ་ཞིག་བྱང་
ཡང་། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཐ་སྟད་དུ་མེད་ཅིང་ཤེས་པ་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པའི་ཚུལ་གྱི་གཞུང་
བཅའ་སྲོལ་རྣམས་སྤྱོད་པ་པའི་བྱི་དོན་པ་པོ་ནི་སྤྱོད་བཟོན་ཞི་བ་འཆོ་ཡིན་ལ། འདི་སྤྱོད་བཟོན་
ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ཀྱི་འདུལ་རྒྱུ་ལྟར་སྤྱོད་པར་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་མདོའི་དོན་ལ་སོགས་
པ་འཆད་པ་ཡིན་ཞིང་། སྤྱོད་བཟོན་ཞི་བ་འཆོས་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་ཅིང་རྒྱ་འབྲས་ཤེས་
པའི་བདག་ཉིད་དུ་འདུང་བཞེད་དེ། དབུ་མ་རྒྱུ་གྱི་རང་འགྲེལ་དུ་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་སེམས་དང་
སེམས་ལས་བྱང་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ནམ། བྱི་(༤༠བ)རོལ་གྱི་དོན་ཡིན་ཞེས་ཟེ་བ་བཀོད་
ནས་དེ་ལ་ཁ་ཅིག་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྒྱ་འབྲས་བྱི་རོལ་དོན་དུ་བཞེད་པའི་དབུ་མ་སྤྱོད་བཟོན་
ལུགས་བཀོད་ནས། གཞན་དག་སེམས་པ་ནི་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཞི་བ་འཆོ་རང་ལུགས་ལ་དེ་
ལྟར་མི་བཞེད་པར་རྒྱ་འབྲས་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་བཞེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
ཉིད་རྒྱབ་རྟེན་གྱི་མདོ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་འཆད་པ་ཡང་གཞུང་འདིའི་རང་འགྲེལ་ལས་རྒྱུ་
སྤྱོད་བཟོན་པ་དང་དགོངས་འགྲེལ་དང་ལང་ག་ཤེས་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་འཆད་པར་
གསུངས་ལ། དང་པོར་སེམས་ཙམ་གྱི་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་སྤྱོད་ལུགས་པའི་རྒྱས་ཡོད་ཀྱིས་
སྤྱོད་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་། གཟུང་འཛིན་རྒྱས་གཞན་གྱིས་སྤྱོད་པའི་ཆོས་ཀྱི་
བདག་མེད་རགས་པ་ཙམ་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱོད་པ་ལྟ་བུ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གཅིག་དུ་
བྲལ་སོགས་ཀྱི་ཉམས་ལས་ནང་གི་ཤེས་པ་བདེན་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་

བལ་བའི་དབྱ་མའི་ཚུལ་རྟོགས་པར་བཞེད་དེ། དབྱ་མ་རྒྱན་ལས། སེམས་ཙམ་པ་ནི་བརྟེན་
ནས་སྟ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། དོན་དེ་ཡང་ལང་གཤེགས་ལས། རྒྱ་དང་རྒྱན་ནི་ལོག་
པ་དང་། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་དགོངས་པར་མཛད་ཅིང་། གཟུང་འཛིན་ཇས་གཞན་
ཀྱིས་སྟོང་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་སྟོང་དུ་རྟོགས་པའི་ཚུལ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་
ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འཛོལ་པར་བཞེད་ཅིང་། དེ་ཡང་། ཚུལ་གཉིས་ཤིང་རྟོག་ནས་སྟ། །ཞེས་
སོགས་ལང་གཤེགས་ལས་གསུངས་པའི་དགོངས་པར་མཛད་ལ། ཕྱི་རོལ་མེད་པའི་སེམས་
ཙམ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པས་སྟོང་པ་དེ་(༤༡ན)བཙུག་འདས་ཀྱིས་མདོའི་
དགོངས་པར་མ་ཟད་འཕགས་པ་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ནི་ཞེས་སྟོན་པ་ནི་དབྱ་མ་རྒྱན་
ལས། འདི་ལ་སྐྱེ་བ་ཅི་ཡང་མེད། ཅེས་སོགས་སྟོ་ཀ་གཉིས་བྲངས་ནས་བསྐྱབས་ལ། ལྷན་
པ་སྟོ་ཀ་གཉིས་ཀ་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཞེད་ཀྱང་། སྟོ་ཀ་དང་པོ་མདོའི་ལུང་དང་། གཉིས་
པ་རིགས་པ་དུག་ཅུ་པའི་ལུང་ཡིན་ལ། འདིའི་དོན་འཆད་ཚུལ་ནི། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་ན་
འབྱུང་བ་བཞིའི་བཤད་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། དེའི་སྟོན་མེད་དེ། འབྱུང་བ་བཞི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་
བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཆད་པ་ཡིན་ཞིང་། སྟོ་བ་དཔོན་འདི་རང་རིག་ཐ་སྙད་དུ་
འཛོག་ལ། ཀུན་གཞི་མི་བཞེད་ཅིང་། གྲུབ་མཐའི་འཛོག་ཚུལ་སྟོ་སེར་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་
པ་དངོས་པོར་འདོད་པས་རྣམ་བདེན་པ་དང་མཐུན་ལ། རྣམ་རྟུན་པ་དང་མཐུན་པ་ནི་ལ་བ་
པས་བཀྲལ་བ་ལྟར་ཡིན་པར་ལྟན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་དོན་རྗེ་འདོད་དོ། །ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་
ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་ཡིན་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༥༣༽ མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་དོན་ངེ་ལྟར་བཤད་པ།

གསུམ་པ་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་དོན་ངེ་ལྟར་འགྲེལ་བཤད་པ་ནི། འོ་ན་ལུགས་འདིས་ཞེས་པ་ནས་གསུང་རབ་འགྲེལ་ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་ཅེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་བཙུང་ན། ཞི་བ་འཆོ་ཡབ་སྐུ་གྱིས་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་མདོའི་དོན་འཆད་པའི་ཚུལ་རྣམ་རིག་པ་དང་མཚུངས་སམ་སྟུམ་ན། གཏན་མི་མཚུངས་ཏེ། རྣམ་རིག་པ་རྣམས་དགོངས་འགྲེལ་གྱིས་འཁོར་ལོ་བར་པའི་མདོ་རྣམས་བྲང་དོན་དུ་འགྲེལ་བར་བཞེད་ཅིང་། ཞི་འཆོ་ཡབ་སྐུ་གྱི་ལུགས་ལ་དགོངས་འགྲེལ་གྱིས་རྒྱས་(༤༡བ)བསྐྱུས་གསུམ་ལྟ་བུའི་འཁོར་ལོ་བར་པའི་མདོ་རྣམས་ངེས་དོན་གྱི་མདོར་གཞུང་བཅུགས་ནས་སྐྱབ་པར་བཞེད་པའི་བྱིར་ཏེ། དབུ་མ་སྒྲུང་བ་ལས། དེའི་དོན་དུ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དེའི་དོན་ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པ་དེའི་དོན་དུ་བཙུག་ལྟར་འདས་གྱིས་ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོ་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་སོགས་བསྟན་པ་ནི་དོན་དམ་པའི་དབང་དུ་མཛད་པ་ཁོ་ནར་བཙུང་དེ། གཟུགས་སོགས་ལ་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། དགོངས་འགྲེལ་ལས་ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་དོན་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པ་རྣམས་པ་གསུམ་གྱི་དགོངས་པ་བསྟན་པའང་བྲང་དོན་དུ་འགྲེལ་བ་མིན་ཏེ། གཟུགས་སོགས་ལ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་ངོ་མོ་ཉིད་མེད་པ་དང་། ཐ་སྙད་དུ་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་མོ་ཉིད་དམ་བཟག་པའི་སྒྲོ་ནས་དབུ་མའི་ལམ་མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་བསྟན་པའི་བྱིར་ངེས་པའི་དོན་ཁོ་ན་ཡིན་པར་གཞུང་འཇུགས་པར་མཛད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཡང་ཡོད་དེ། གཟུགས་སོགས་ཀྱན་རྫོབ་པའི་ངོ་མོ་ལ་རང་མཚན་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་ལྟ་བུའི་སྐྱར་འདེབས་དང་། ངེ་ལྟར་སྒྲུང་བ་བཞིན་དོན་དམ་

པར་ཡོད་པར་སྒྲོ་འདོགས་པའི་སྒྲོ་ནས་དོན་དམ་པ་ལ་མི་འཇུག་པ་དེ་དག་གི་སྒྲོ་སྒྲར་གྱི་
འཛིན་པ་བསལ་བའི་དོན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་སྟེ། སྐྱེ་མེད་སོགས་གསུངས་པ་སྒྲོ་
ཇི་བཞིན་པར་འཛིན་པ་བཀག་ནས་ཐ་སྙད་དུ་སྐྱེ་བར་བསྟན་པས་སྒྲར་འདེབས་དང་། དོན་
དམ་པར་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་ཉིད་མདའི་དོན་དུ་བསྐྱབས་པས་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བར་བཞེད་
པའོ། །དགོངས་འབྲེལ་ལས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་(༤༡ན)གསུམ་གསུངས་པའི་སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་
མེད་པའི་དོན་འཆད་པ་ནི་གཞན་དབང་ཞེས་སོགས་ཏེ། གཞན་དབང་རྒྱུན་གཞན་ལ་རག་
ལས་པའི་དབང་གིས་སྐྱེ་ཡི་བདག་ཉིད་ཁོ་ནས་མི་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་བཤད་པ་
ནི་གཞན་དབང་དོན་དམ་པར་མི་སྐྱེ་བ་ཉིད་སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་དོན་དུ་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ།
མ་དོས་པས་ཁྲུས་པ་ལས། གང་ཞིག་རྒྱུན་ལས་སྐྱེས་པ་དེ་མ་སྐྱེས། །ཞེས་སོགས་གསུངས་
པ་སྒྲར་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་བདེན་སྟོང་དུ་སྟོན་པར་བཞེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་
ལས་སྐྱེ་བས་བདེན་པར་གྲུབ་མི་དགོས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་སྐྱེ་མ་ལ་སོགས་པ་རྒྱུ་པའི་དངོས་
པོ་རྣམས་ཀྱང་བདེན་དངོས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གཞན་དབང་བདེན་པར་མེད་
པས་སྐྱེ་མ་དང་འབྲེལ་བར་དགོངས་འབྲེལ་ལས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་མཆན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ནི་དེ་ལྟ་བུས་ན་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་ཏེ། དེའི་
དོན་ཡང་ཡོད་དེ། མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་དོན་དམ་པར་ཡོད་པར་བཟུང་བའི་དོན་ནི་ཀུན་
བཏགས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཇི་སྟར་བཏགས་པ་བཞིན་དུ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་
མེད་པ་ཉིད་ཀུན་བཏགས་མཆན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིས་སྒྲོ་
འདོགས་ཀྱི་མཐའ་སེལ་ལོ། །དེས་ན་གཞན་དབང་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་ལ་མཆན་
ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པ་མི་འགལ་ཏེ། འགྲོ་བ་རྣམས་གཞན་དབང་ཉིད་དོན་
དམ་པར་གྲུབ་པའི་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་ངོ་བོར་ཞེན་པ་ཡིན་པས་ཇི་སྟར་ཞེན་པ་སྟར་དུ་གཞན་
དབང་མེད་པར་བསྟན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དགོངས་འབྲེལ་(༤༡བ)ལས་ཀུན་བཏགས་རང་

གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པས་མཚན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་བཤད་ཅིང་། རོ་བོ་ཉིད་གཞན་གཉིས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་མ་གསུངས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། རོ་བོ་ཉིད་གཞན་གཉིས་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱན་བཏགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་བཤད་པའི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་བཤད་དོ། །

དེས་ན་འདི་པའི་ལུགས་ལ་གཟུགས་སོགས་དོན་དམ་པར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་མཚན་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་མ་གྲུབ་པའི་དོན་ཡིན་པས་སྒྲི་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་དང་བཅས་ལ། ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པས་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་མཐའ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཞིང་། གཞན་དབང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་ན་རྒྱ་འབྲས་སོགས་མི་རུང་བ་སེམས་ཅམ་པ་དང་འབྲ་ཡང་དེ་གཉིས་ལ་བྱུང་པར་གཤེད་ཆེ་སྟེ། འདི་པ་རང་མཚན་ཀྱིས་གྲུབ་ན་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པས་བྱུབ་པར་འདོད། སེམས་ཅམ་པ་རང་མཚན་ཀྱིས་གྲུབ་ན་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པས་བྱུབ་པར་འདོད་པའི་བྱིར་རོ། །དགོངས་འགྲེལ་ལས་གཟུགས་སོགས་རོ་བོ་དང་བྱུང་པར་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཀྱན་བཏགས་ཀྱིས་སྒྲོང་པར་གསུངས་པ་ནི་གཟུགས་རུང་གཟུགས་ཀྱི་བཟའི་ཡུལ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའི་རང་སྟོབས་མིན་ཀྱི། གཟུགས་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་ཞེན་ཡུལ་ལ་བཞེད་པ་ནི་ལེགས་ལྡན་འབྲེད་དང་མཚུངས་སོ། །

གསུམ་པ་དོན་དམ་པ་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་དོན་འཆད་པ་ནི་གཞན་ཡང་དབྱུ་མ་སྒྲིང་བ་ཞེས་སོགས་ཏེ། དེམ་པས་བཤད་(༤༣ན)ན། དེ་ཡང་ཁོ་ན་རེ། ཡུམ་གྱི་མདོ་ལ་སོགས་པ་མདོ་སྟེ་ཁ་ཅིག་ལས། ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་མ་སྐྱེས་པ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ནི་བྱང་དོན་ཡིན་ཏེ། དགོངས་འགྲེལ་ལ་སོགས་པ་ལས་མདོའི་དོན་གྱི་དགོངས་པ་བསྟན་ནས་བྱང་དོན་དུ་བཀའ་པའི་བྱིར་ཞེས་ཚིད་པ་བཞེད་ནས། དེའི་ལན་དུ་དབྱུ་མ་སྒྲིང་བ་ལས།

དེའི་ཕྱིར་དགོངས་པ་བསྟན་པ་ཡང་ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ། རྟོན་ནི། དེའི་ཕྱིར་ཤེར་ཕྱིན་
གི་མདོ་ལས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་མ་སྐྱེས་པ་སོགས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་དགོངས་
འགྲུབ་གྱིས་བསྟན་པ་ཡང་ཤེར་ཕྱིན་གི་མདོ་ངེས་པའི་རྟོན་ཉིད་ཏུ་འགལ་བར་མི་བྱེད་པ་
སྟེ་བླ་མ་རྟོན་ཏུ་འགྲུབ་པ་མིན་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་རྒྱས་འབྲིང་བསྟུས་གསུམ་ལྟ་བུའི་དགོངས་པ་
བསྟན་ནས་ངེས་རྟོན་གི་མདོར་གཞུང་བཅུགས་ནས་བསྐྱབས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དབྱུ་མ་སྣང་
བ་ལས། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་པ་ངེས་པའི་རྟོན་ཉིད་ཏུ་བསྐྱབ་
པའི་ཕྱིར་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་ནས་དེའི་སྐྱབ་བྱེད་ཏུ། དགོངས་འགྲུབ་ལས་ཆོས་
ཀྱི་བདག་མེད་པའི་རྟོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས་མ་སྐྱེས་པ་སོགས་སུ་
གསུངས་པ་རྣམས་བླངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན། ཡོངས་བྱུ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྟོན་དམ་པ་
ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རྟོན་དམ་པ་ཡང་ཡིན་ལ། བདེན་པར་བྱུ་བར་སྒོ་བཏགས་
པའི་ཆོས་བདག་གི་ངོ་བོར་མེད་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིས་ནི་ཤེར་ཕྱིན་གི་
མདོ་ལས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་སྐྱེ་བ་མེད་པ་སོགས་སུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་དགོངས་
འགྲུབ་གྱིས་བཀའ་ཏེ་སྐྱ་ཇི་བཞིན་(༤༣བ)པར་འཛིན་པ་བཀག་ནས་ངེས་རྟོན་ཏུ་བསྐྱབས་
པར་བཤད་ལ། སྐྱ་ཇི་བཞིན་པར་འཛིན་པའི་རྟོན་ཡང་སྐྱེ་འགག་སོགས་ཡེ་མེད་ཏུ་འཛིན་
པ་ཡིན་གྱི། རྟོན་དམ་པར་མེད་པར་འཛིན་པ་མིན་ཏེ། དབྱུ་མ་པས་རྟོན་དམ་པར་སྐྱེ་འགག་
སོགས་མེད་པ་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པར་བཞེད་ཀྱང་སྐྱ་ཇི་བཞིན་པར་འཛིན་པ་མ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་སྐྱེ་མེད་སོགས་སུ་བཤད་པའི་འཁོར་
ལོ་གཉིས་པའི་མདོ་དགོངས་འགྲུབ་གྱིས་བླ་མ་རྟོན་ཏུ་བཤད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། འཁོར་
ལོ་བར་པའི་མདོ་ངེས་རྟོན་ཏུ་གཞུང་བཅུགས་ནས་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་སྒྲངས་ཞེ་
ན། འདིའི་འགལ་སྒྲོང་དབྱུ་མ་སྣང་བར་མ་མཛད་ཀྱང་། དགོངས་པ་ནི། དེའི་སྐྱོན་མེད་དེ།
བླ་མ་རྟོན་ཏུ་གསུངས་པ་དང་དགོངས་པ་བསྟན་ནས་ངེས་རྟོན་ཏུ་སྐྱབ་པ་གཉིས་མདོ་གཅིག་

ཡིན་ན་འགལ་མོད་ཀྱང་། འཁོར་ལོ་བར་པ་ཅམ་དུ་གཅིག་ཀྱང་མཛོད་གཅིག་མིན་པའི་ཕྱིར་ཉེ་
བར་དོན་དུ་གསུངས་པ་ནི་ཤེས་རབ་སྣང་པོ་ལྟ་བུ་མཛོད་དེའི་ནང་དུ་དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་གྱི་
ཁྱད་པར་གསལ་བར་མ་སྐྱར་བར་གཟུགས་མེད་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སྐྱ་རི་བཞིན་
པར་གཟུང་དུ་མི་རུང་བས་གཞན་དུ་བར་དགོས་པ་བར་དོན་དང་། ཤེས་ཕྱིན་འབུམ་པ་ལྟ་བུ་
དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་གསལ་བར་སྐྱར་བ་རྣམས་སྐྱ་རི་བཞིན་པའི་ངེས་དོན་གྱི་
མཛོད་གཞུང་བཙུགས་ནས་དགོངས་འགྲེལ་གྱིས་སྐྱབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་འཁོར་ལོ་གཉིས་པ་བར་དོན་དུ་གསུངས་པ་ནི་འཁོར་ལོ་གཉིས་པ་ཐམས་ཅད་
མིན་གྱི་ཆ་གཉིས་སུ་འབྱེད་དགོས་(༤༤ན)པའི་དོན་ནོ། །མཛོད་བསྐྱུ་ན་ཐེག་ཆེན་ལ་ཞུགས་
པ་ལ་འཁོར་ལོ་གཉིས་པ་གསུངས་པ་དེ་ལ་ཐ་སྙད་དུ་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་བཞེད་པའི་
དོན་གྱིས་དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་དངོས་སུ་སྐྱར་བ་དང་མ་སྐྱར་བ་གཉིས་རྒྱང་
བའི་མ་སྐྱར་བ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་སོགས་རྒྱང་ཡང་འདི་པའི་ལུགས་ལ་དོན་དམ་
གྱི་ཁྱད་པར་སྐྱར་བའི་གོ་མི་ཆོད་པས་བར་དོན་དང་། དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་དངོས་སུ་སྐྱར་
བ་ཤེས་ཕྱིན་འབུམ་པ་ལྟ་བུ་ངེས་དོན་གྱི་མཛོད་དགོངས་འགྲེལ་གྱིས་འགྲེལ་བར་བཞེད་པ་
ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། སེམས་ཅམ་པ་རྣམས་བཞེད་པ་ལྟར་གྱི་མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་
གཞག་དེ་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་མཛོད་དོན་མིན་ན། མཛོད་གང་གི་འང་དོན་མིན་པར་བཞེད་དམ་
ཞེ་ན། དེ་ཡང་མཛོད་ཀྱང་ལྟ་བུ་ལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་ཅིག་ཅར་ཉོགས་རྒྱས་པའི་
དབང་སོ་རྣམས་པོ་དང་། མི་རྒྱས་པར་རིམ་གྱིས་བཞི་དགོས་པའི་དབང་རྒྱལ་གཉིས་ལས་སྤྱ་
མའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཞི་འཆོ་ཡབ་སྐུས་རང་གི་བཞེད་པ་ལྟར་དང་། ཕྱི་མའི་དབང་དུ་བྱས་
ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་བཀག་ནས་སེམས་ཅམ་ལ་བདེན་པར་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མ་བཀག་
པར་ཡང་དགོངས་འགྲེལ་དང་ལང་གཤེགས། རྒྱན་སྐྱུག་པོ་བཞོད་པ་སོགས་སུ་གསུངས་པར་
དབུ་མ་སྐྱང་བ་ལས་བཤད་དོ། །གསུང་ལྷག་མ་ནི་གོ་སྤྱོད་བར་སྐྱང་རོ། །དེས་ན་ཞི་འཆོ་ཡབ་

བཞི་པ་དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་གང་ལ་བྱེད་པ་ལ་གཉིས།
རིགས་པའི་དགག་བྱ་ངོས་གཞུང་བ་དང་། དེ་རི་ལྟར་འགོག་པའི་ཚུལ་ལོ། །

དང་པོ་ནི་གལ་ཏེ་ཆོས་རྒྱལ་ས་ལ་ཞེས་པ་ནས་དེ་བཞིན་དུ་བལྟ་འོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་
འཆད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཐོག་མར་དོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པའི་རྟགས་ཀྱི་དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་
དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་སྟོན་པ་ནི་གལ་ཏེ་ཞེས་སོགས་ཏེ། དེ་ཡང་རང་རྒྱུད་པ་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་པ་ཁས་ལེན་པས་དེར་བྱུང་པ་ཙམ་ནི་བདེན་པར་བྱུང་པའི་ཆད་
དུ་མི་འཛོག་པས་འདི་པའི་ཕྱགས་ཀྱི་བདེན་པར་བྱུང་པ་དང་ཡང་དག་པར་བྱུང་པ་དང་དོན་
དམ་པར་བྱུང་པ་ཞེས་པའི་བྱུང་ཆད་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཐོག་མར་བདེན་མེད་ཆད་མས་ངེས་
པ་ལ་བདེན་པར་བྱུང་ན་འདི་འདྲ་ཞིག་འོང་ངོ་སྟམ་པའི་རྟགས་ཀྱི་དགག་བྱའི་སྤྱི་ཚོལ་ལ་
དུ་ལེགས་པར་ཤར་བ་ཞིག་དགོས་ཏེ། དགག་བྱ་བདེན་བྱུང་གི་སྤྱི་ཚོལ་ལ་དུ་མ་ཤར་བར་
བཀག་པའི་བདེན་མེད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོལ་ལ་དུ་འཆར་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟག་པའི་སྤྱི་ཚོལ་ལ་དུ་

མ་ཤར་བར་སྐྱོད་ཏེ་དུ་ངེས་མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་ཞིག་ས་
པ་ལ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན་འདི་འདྲ་ཞིག་འོང་ངོ་ཞེས་པའི་སྤྱི་སྡོལ་ལྟ་བུ་ཤར་
དགོས་ན། དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་དེ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ཞེ་ན། ཐོག་མར་རྟོག་གི་
འབར་བའི་ལུགས་དགོད་པ་ནི། རྟོག་གི་འབར་བ་ལས་དོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཞེས་སོགས་ཏེ་
གོ་བདེ་བར་བརྗོད་ན། སྒྲོས་ཤེས་པ་དང་བརྟག་(༤༥)པར་བྱ་བའི་དོན་ཡིན་པས་ཤེས་བྱ་
ཐམས་ཅད་ལ་དོན་ཞེས་བརྗོད་ལ། དེའི་ནང་ནས་དོན་ཡང་ཡིན་ཞིང་དམ་པ་ཡང་ཡིན་པས་
དོན་དམ་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་མདོར་སྤྲུལ་གྱིས་རྟོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་འཕགས་པའི་
ཟག་མེད་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལ་དོན་དམ་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་
དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་འཕགས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་དང་རིགས་ཤེས་
རྗེས་དཔག་སོགས་ལ་དོན་དམ་ཞེས་བརྗོད་པ་སྟེ་དོན་དམ་གྱི་མིང་བཏགས་པ་གསུམ་ཡོད་
ལ། དེ་ནམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱང་ཕྱི་མ་མཐར་ཐུག་དཔྱད་པའི་རིགས་ཤེས་ཀྱི་ངེས་ངོར་གྲུབ་
པའི་ཀྱན་རྫོབ་པའི་ཆོས་ཞིག་བྱུང་ན་བདེན་པར་གྲུབ་པ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་གྲུབ་པ་དང་།
དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་དང་། དོན་དམ་ལ་དཔྱད་པའི་རྟགས་ཀྱི་དགག་བྱ་ཞེས་བྱའོ། །སྤྱིར་
དོན་དམ་བདེན་པ་མཐར་ཐུག་དཔྱད་པའི་རིགས་ཤེས་ཀྱི་ངེས་ངོར་མ་གྲུབ་སྟེ། ངེས་ངོ་དེར་
དེ་གྲུབ་ན་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ནས་དབུ་མ་སྤྱང་བ་ལས་གསུངས་པའི་ཚུལ་དགོད་པ་ནི། དབུ་མ་སྤྱང་བ་ལས་ཡང་
དག་པའི་དོན་ཐོབ་པ་དང་ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་དོན་ནི་ཡུལ་དོན་དམ་རྟོགས་པའི་ཆ་
ནས་དེ་རྟོགས་པའི་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་ལ་དོན་དམ་ཞེས་པ་དང་། དམ་པ་འཕགས་
པའི་ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པས་བདག་མེད་གཉིས་ལ་དོན་དམ་ཞེས་པ་དང་། སྒྲོ་
གཞོད་མེད་ལ་སྤྱང་བའི་དབང་གིས་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་པར་ཡུལ་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་སྟོད་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་ལ་དོན་དམ་ཞེས་བཤད་པ་སོགས་དོན་དམ་གྱི་མིང་

བཏགས་པ་རི་ལྷོད་ཅིག་ཡོད་(༤༥)པའི་ནང་ནས་ཕྱི་མའི་དོན་དེ་ལྟར་གྲུབ་པ་ཞིག་བྱུང་
ན་དེ་དོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཉགས་ཀྱི་དགག་བྱར་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ། དབྱུ་མ་སྒྲུང་བ་ལས་
ཀུན་རྫོབ་ཏུ་གྲུབ་པའི་གྲུབ་ཆ་དང་འཆད་པ་ན། དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་བསམ་པའི་དབང་གིས་
དངོས་པོ་རྒྱན་པའི་ངོ་བོ་ཐམས་ཅད་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཁོ་ནའོ། །ཞེས་སྒྲེའི་དབང་གིས་
ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་རྣམས་འཛོག་པར་གསུངས་ལ། སྒྲོ་ཡང་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལ་མི་
བྱེད་དེ། དོན་དེ་ལ་འབྲུལ་པའི་སྒྲོས་དོན་དེ་བཞག་ཀྱང་འཛོག་མི་རུས་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དེའི་ཕྱིར་སྒྲོ་གཞོད་མེད་ཅེས་སྒྲོས་པ་ཡིན་ལ། སྒྲོ་གཞོད་མེད་ཀྱི་དོན་ནི་སྒྲོ་མ་འབྲུལ་བ་
དང་། མ་འབྲུལ་བའི་དོན་ཡང་སྒྲོ་དེས་དོན་དེའི་སྟོང་ལུགས་རི་ལྷོད་པ་ལྟར་འཇལ་རུས་
པ་ཞིག་ལ་འདོད་ལ། དེས་ན་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་བྱམ་པ་ལ་མ་འབྲུལ་པའི་དོན་ནི་
བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་དེས་བྱམ་པའི་སྟོང་ལུགས་རི་ལྷོད་པ་ལྟར་འཇལ་རུས་པ་ཉིད་
ཡིན་པས་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་བཅའ་བ་ཅམ་ལ་མ་ལྟོས་པའི་གཞལ་རྒྱའི་བྱམ་པ་
རང་གི་སྟོང་ལུགས་ཤིག་ཡོད་པར་རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་བཞེད་ཅིང་། ཐལ་འབྱུར་བ་རྣམས་
བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་བཅའ་བ་ལ་མ་ལྟོས་པའི་གཞལ་རྒྱའི་བྱམ་པའི་སྟོང་ལུགས་
རུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་བཞེད་པས་ཐལ་རང་གཉིས་ལ་དོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཉགས་ཀྱི་
དགག་བྱ་ལ་སྤར་གསལ་གྱི་ཁྱད་ཆེན་པོ་ཡོད་ལ། དེ་འབྲུ་བའི་ཁྱད་པར་འབྱུང་བའི་རྩ་བ་ཡང་
རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པ་འདོད་མི་འདོད་ལ་བྱག་གོ། །དེའི་ཕྱིར་རང་རྒྱུད་པའི་སྐྱབས་འདིར་
སྒྲོ་མ་འབྲུལ་བས་ཡོད་པར་བཞག་པ་ཅམ་ཐ་སྙད་ཏུ་གྲུབ་པའི་གྲུབ་(༤༦)ཆ་དང་ཏུ་ལྷུང་དེས་
གསལ་བར་བསྟན་པས་དེ་ཅམ་མིན་པའི་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འཛོག་པར་ཤིན་
ཏུ་གསལ་ལོ། །དེས་ན་རང་རྒྱུད་པའི་སྐྱབས་འདིར་ས་བོན་ལས་སྤྱུ་གྱུ་རང་ངོས་ནས་སྒྲེ་
ཞིང་། དེ་ལྟར་ཏུ་སྒྲེ་བར་སྒྲོ་མ་འབྲུལ་བས་ཀྱང་འཛོག་ལ། དེས་བཞག་པ་ཅམ་མིན་པའི་སྒྲེ་
ཚུལ་ཞིག་བྱུང་ན་བདེན་གྲུབ་ཀྱི་སྒྲེ་བར་འབྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །

༡༤༽ དེ་རི་ལྷ་ར་འགོག་པ།

གཉིས་པ་དེ་འགོག་པའི་ཚུལ་ནི། དེ་ལྷ་བྱའི་དགག་བྱ་ཞེས་པ་ནས་རྒྱ་མ་བསྐྱེད་དོ་
ཞེས་པའི་བར་གྱིས་བཤད་ལ། དེ་ཡང་རང་རྒྱུད་པའི་སྐྱབས་འདིར་བདེན་གྲུབ་འགོག་པའི་
རིགས་པ་རི་ལྷ་བྱ་ཞེ་ན། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གཏན་ཆེགས་ཙམ་མ་གཏོགས་ཤིང་ཆེར་འབྲེལ་
ཆེ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འགོག་པ་ཡིན་ཏེ། དབྱུ་མ་སྤང་བ་སོགས་ལས་རྩི་
གཟེགས་མའི་གཏན་ཆེགས། ཡོད་མེད་སྐྱེ་འགོག་གི་གཏན་ཆེགས་སོགས་དང་། བྱུ་པར་
དུ་གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རྟགས་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འགོག་པར་མཛད་ཅིང་། དེ་དག་འབྲེལ་ཆེ་
མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཆེགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་མ་དམིགས་པ་
དང་། གསུམ་པ་ནི་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཆེགས་ཡིན་ལ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྟགས་
ནི་པན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡིན་ནོ། །

དེ་དག་གི་རྟགས་སྒྲུབ་ཀྱི་འགོད་ཚུལ་དང་། འོགས་བྱེད་སྐྱབ་ཚུལ་སོགས་ནི་སྐལ་
བཟང་མིག་འབྱེད་དང་། ཁོ་བོས་སྒྲུབ་པའི་དབྱུ་མ་འཇུག་པའི་སྒྲོང་ཐུན་ལས་ཤེས་པར་
བྱའོ། །དབྱུ་མ་པའི་སྐྱབས་འདིར་བདེན་གྲུབ་འགོག་པའི་རྩ་བ་ནི་ཆ་མེད་ཤེས་བྱ་ལ་སྲིད་
(༤༤བ)པ་འགོག་པ་ལ་རག་ལས་ཏེ། ཆ་མེད་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་ན། གཞི་བྱུ་ན་ཆ་བཅས་
ཡིན་པས་བྱེད་པོས། དེ་བྱུ་ན་ཆ་དང་ཆ་ཅན་གཉིས་སོ་དོ་བོ་གཅིག་ལ་སྒྲོག་པ་ཐ་དད་
ཡིན་པ་ཙམ་བརྟུན་པ་ཐ་སྦྱད་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་འཐད་ཀྱང་། རྟོན་དམ་པར་བྱུ་བ་ལ་འགལ་
བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆ་དང་ཆ་ཅན་གཉིས་སོ་དོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་ན་དེ་རྣམས་འབྲེལ་མེད་དུ་འགྱུར་
ཞིང་། རོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ན་བདེན་པར་བྱུ་བའི་རོ་བོ་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བས་ཆ་དང་ཆ་ཅན་
རྣམས་ཆ་མེད་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གོ་སྐྱ་བར་སྤང་དོ། །

འདིར་སྤྲུལ་པ། གྲུབ་མཆོག་ལེགས་ལྷན་ཞབས་དང་ཞི་བ་འཛོའི། །དགོངས་དོན་བསམ་
འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་དེ། །ནམ་དཔྱིད་རྒྱལ་མཆོན་མཐོན་པོའི་ཅེར་འགོད་ནས། །ལེགས་
བཤད་འདོད་རྒྱའི་ཆར་ཆེན་བདག་གིས་པབ། །བྲང་བ་དང་ངེས་པའི་དོན་ནམ་པར་འབྲེད་
པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྤྲིང་པོའི་དགོངས་པའི་དོན་རབ་རྟུ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་སྦྱོན་
མེ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་ལས་གཙོ་བོར་རང་རྒྱུད་པ་ནམས་ཀྱིས་གསུང་རབ་ལ་བྲང་
ངེས་ཀྱི་ཚུལ་ཇི་ལྟར་བྱེ་བའི་སྐབས་ཏེ་ལེའུ་གཉིས་པའོ།། །།

ལེའུ་གསུམ་པ། ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་ཀྱིས་གསུང་རབ་ལ་ བྱང་ངེས་ཅི་ལྟར་བྱེ་བ།

ཕྱི་ལྟུང་བྱང་སྐྱོང་བཟང་དབྱར་སྐྱེས་རོལ་པས་ཤེས་བྱའི་མཁའ་ལམ་མ་ལུས་བྱུང། རྣམ་
དཀར་གསལ་པའི་སྐྱོག་གི་མཆོན་ཆས་ཁོར་ཡུག་རི་བོའི་བར་དུ་འདེབས། སྐྱོང་དང་ཉེན་
འགྱུར་སྤྱིན་གྱི་དབྱངས་སྟོན་སྤྱིད་པ་གསུམ་ན་ཅི་ཡང་སྐྱོག། ཡབ་ཇེ་ཐུགས་ཇེ་འཆར་བེམ་
གཡོ་བས་བདག་སྐྱོའི་པད་མཆོ་གང་བར་མཛོད། །

༥༥༽ ཐལ་འགྱུར་བས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ཅི་ལྟར་བཀལ་བ།

གཉིས་པ་ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་ཀྱིས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ཅི་ལྟར་བཀལ་བ་ལ་
གཉིས། གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་ཅི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། རྟོན་དམ་དུ་
གྱུབ་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་བསྟན་པའོ། །

༥༦༽ གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་ཅི་ལྟར་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ་གསུམ། གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་འགོག་པའི་བྱང་པར་བཤད་པ་
དང་། དེ་ལ་བཞེན་ནས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་བསྟན་
པ་དང་། ཚུལ་དེ་ལ་མདོ་སྡེ་དང་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། རང་གི་མཆོན་
ཉིད་ཀྱིས་གྱུབ་པའི་རང་བཞིན་འགོག་པ་བྱང་པར་ཡིན་པར་བསྟན་པ་དང་། དགག་བྱ་ངོས་
བཟུང་ནས་ཅི་ལྟར་མེད་པ་བསྟན་པའོ། །

༥༩༽ གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་རང་བཞིན་འགོག་པའི་བྱད་པར་བསྟན་པ།

དང་པོ་ནི་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཞེས་པ་ནས་སྤྱི་བར་མི་རིགས་སོ་
ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ངེས་པ་བཞིན་དུ་བརྗོད་ན། ཐལ་རང་གཉིས་
ལ་བདག་མེད་གཉིས་ཀྱི་འཛིན་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་བྱད་པར་ཡོད་པར་རང་རྒྱུད་པའི་གཞུང་
རྣམས་ནས་གསལ་བར་བཤད་པ་མེད་ལ། བྱད་པར་སྟོན་རས་གཟིགས་བརྒྱལ་ཞུགས་ཀྱིས་
ནི་ཆོས་རྣམས་ཐ་སྟད་དུ་ཡོད་པ་དང་དོན་དམ་དུ་མེད་པར་འཛིན་པའི་ཚུལ་ལེགས་ལྡན་དང་
སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱིས་འདྲ་བར་ཡང་བཤད་དོ། །དཔལ་ལྡན་རྒྱ་བས་ནི་སློབ་དཔོན་སངས་
རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱིས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བཀའ་བས་རང་ལུགས་
ཀྱི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་འཛིན་ཚུལ་ཡང་དེ་ཁོ་ན་དང་མཐུན་ལ། དེ་ནི་རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་ཀྱིས་
འཕགས་པའི་དགོངས་པ་བཀའ་བ་དང་ཐུན་མོང་མེན་པར་བཞེད་དོ། །

༦༠༽ རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་འགོག་པའི་ བྱད་པར་ཡིན་པར་བསྟན་པ།

འབྲུག་པའི་འབྲེལ་པ་ལས། རི་ལྷར་དབྱུ་མའི་བསྟན་བཅོས་མ་གཏོགས་པར་ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་རྩ་ལེ་སོགས་ཀྱི་དབྱུ་མའི་གཞུང་ལུགས་ལས་གཞན་པའི་དངོས་སྤྱི་བའི་གཞུང་
ལུགས་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པར་གྲུབ་པས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་སྟོན་པ་མེད་བཞིན་དུ།
དཔལ་ལྡན་རྒྱ་བ་དང་སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱིས་བཀའ་བའི་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་
པའི་ཆོས་རྒྱལ་ཙམ་ཡང་མེད་པ་དང་། དེ་ལ་ཐ་སྟད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འཐད་པའི་

ཚུལ་གྱིས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་རང་རྒྱད་པ་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ན་གཏན་
ནས་མེད་པར་གསུངས་ཤིང་། དངོས་སྤྱོད་པས་དོན་དམ་དུ་མེད་པར་འདོད་པའི་ཆོས་རྣམས་
དབྱུ་མའི་ལུགས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་དུ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་རང་རྒྱད་པ་རྣམས་ཀྱིས་འཕགས་པའི་
དགོངས་པ་ཁོང་དུ་མ་རྒྱུད་པར་གསུངས་ལ། དེའི་རྒྱ་མཚན་གང་དངོས་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་
དོན་དམ་དུ་ཡོད་པར་འདོད་པ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་ལ་ཤ་སྟག་ཡིན་ཞིང་། རང་
ལུགས་ལ་རང་མཚན་གྱིས་བྱུང་བ་ཐ་སྟད་དུའང་ཞལ་གིས་མི་བཞེས་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་
ལ། བདེན་གཉིས་རང་འགྲེལ་ལས། གཞན་གྱིས་དོན་དམ་བྱས་གང་ཡིན། །ཞེས་སོགས་
ཁུངས་སུ་བྱངས་པ་དེའི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱིས་གཞུང་འདི་འཕགས་པ་སྤྱོད་ཀྱིས་མཛད་པར་
བཤད་ཅིང་། འགྲེལ་བཤད་དེ་རྩོམ་པ་པོ་སྟོབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོ་ཡིན་ཞེས་འབྱུང་ཡང་། གཞན་
ཀྱིས་དོན་དམ་བྱས་གང་ཡིན། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་དེ་ལ་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བས་དགག་པ་
མཛད་པའི་ཕྱིར་སྤྱོད་ཀྱི་མིན་ལ། བདེན་གཉིས་རང་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད་དེའི་བསྟན་
བཅོས་རྩོམ་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ་ལ་ཀླ་མ་ལ་ཤི་ནས་ཆད་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟུས་པའི་
འགྲེལ་བར་དགག་པ་(༤༡ན)མཛད་པའི་ཕྱིར་ཞི་བ་འཚོས་མཛད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །

གཞན་ཡང་འདུག་འགྲེལ་ལས་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པས་ཞེས་སོགས་གསུངས་
པ་ནི་རང་རྒྱད་པ་རྣམས་རང་མཚན་གྱིས་བྱུང་བ་བཞེད་པའི་ཁུངས་ཤིན་དུ་གསལ་བ་ཡིན་
ཏེ། འགྲེལ་པ་འདིས་དོན་དམ་པར་མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་འགོག་རིགས་ཤིང་། ཐ་སྟད་དུ་གཞན་
སྐྱེ་འགོག་མི་རིགས་པར་འདོད་པའི་ལུགས་བཛྲོད་པ་གང་ཞིག །གཞན་སྐྱེ་དོན་དམ་དུ་མེད་
ཅིང་ཐ་སྟད་དུ་ཡོད་པར་འདོད་པ་རང་རྒྱད་པ་མ་གཏོགས་ནང་པའི་བྱུང་མཐའ་སྤྱོད་པ་གཞན་
མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐལ་འགྱུར་བས་གཞན་སྐྱེ་ཐ་སྟད་དུའང་ཁས་མི་ལེན་ཅིང་། དངོས་སྤྱོད་པ་
རྣམས་ཀྱིས་དོན་དམ་པར་གཞན་སྐྱེ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་གཞན་སྐྱེའི་དོན་རང་
གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བའི་རྒྱ་གཞན་ལས་འབྲས་བྱ་གཞན་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཐ་སྟད་

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། གུན་བཏགས་དང་སྟན་སྒྲེས་ཀྱི་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱིས་བརྒྱུད་ཚུལ་
བསྟན་ནས་དེ་མེད་པར་བསྟན་པ་དང་། ཉན་ཐོས་(༤༩བ)ཀྱི་སྡེ་སྟོན་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་
བདག་མེད་གཉིས་བསྟན་པའི་དོན་བཤད་པའོ། །

དང་པོ་ནི། འོ་ན་རྩི་བ་ཞིག་ཏུ་བརྒྱུད་ན་ཞེས་པ་ནས་བཀྲགས་པ་ཙམ་དང་མི་འདྲའོ་
 ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་ལ། དེ་ཡང་ཁོ་ན་རེ། ཐལ་འགྱུར་བས་རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་
 གྲུབ་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ན། རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པར་བརྒྱུད་པའི་ཆད་རིམ་གྱི་
 ཞེ་ན། རོག་མར་རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པ་ཁས་ལེན་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་
 བྱུགས་བརྗོད་པ་ནི་འདི་ལ་རོག་མར་ཞེས་པ་ནས་མི་འདྲའོ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ། དེ་ཡང་ཐལ་

འགྲུར་བ་མ་གཏོགས་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གང་ཟག་ལྟ་བུ་ཐ་སྙད་དུ་འཛོག་པ་
ན་གང་ཟག་འདིས་ལས་འདི་བྱས་སོ་འབྲས་བུ་འདི་མྱོང་ངོ་ཞེས་སོགས་ཐ་སྙད་བཏགས་པ་
ཅམ་གྱིས་མི་ཆོམ་པར་བཏགས་པའི་དོན་གྱི་གང་ཟག་ལ་སོགས་པ་དང་། རྣམ་སྤྲིན་མྱོང་བ་
སོ་རང་ངོས་པ་ཞིག་བཏགས་དོན་བཅའ་ནས་འཛོག་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཚུལ་ཡང་ཕྱང་སོ་འདི་
ཉིད་གང་ཟག་ཡིན་ནམ། ཕྱང་སོ་ལས་དོན་གཞན་པའི་གང་ཟག་ཅིག་ཡོད་ཅེས་བཏགས་དོན་
བཅའ་ནས་རང་རྒྱུད་པ་དང་རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་གི་སེམས་ཅམ་པ་རྣམས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་
ཤེས་གང་ཟག་གི་མཚན་གཞིར་འདོད་ལ། ཕྱང་གི་རྗེས་འབྲང་གི་སེམས་ཅམ་པ་རྣམས་
ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་གང་ཟག་ཏུ་འདོད་ཅིང་། མདོ་སྤྱེ་བ་རྣམས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུན་
གང་ཟག་ཏུ་འདོད་ལ། རྩེ་བྲག་སྤྲོ་བའི་ནང་ཚན་ཁ་ཅིག་ཕྱང་སོ་ལྟ་ཆར་གང་ཟག་ཏུ་འདོད་
པ་དང་། ཁ་ཅིག་སེམས་གཅིག་ཕྱ་གང་ཟག་ཏུ་འདོད་པ་དང་། གནས་མ་བྱ་པས་གང་ཟག་
(༤༩ན)ཕྱང་སོ་དང་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུའང་བཟོད་དུ་མེད་པའི་རྗེས་ཡོད་དུ་འདོད་དོ། །

དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མིང་རྒྱུད་བཏགས་ཡོད་ཅམ་ལ་གང་ཟག་འཛོག་མ་ཤེས་པས་
བཏགས་དོན་བཅའ་ནས་འདི་འབྲུ་ཞིག་གང་ཟག་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཛོག་དགོས་པ་བྱུང་བ་ཡིན་
ལ། དེའི་གནད་ཀྱིས་དེ་རྣམས་གང་ཟག་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་
ནོ། །དེར་མ་ཟད་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ཀྱིས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཁས་མ་སྒྲངས་
ན་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གང་ཡང་འཛོག་མི་ཤེས་ཏེ། སྤར་ཡང་བྱུར་ཅམ་བཤད་ཟེན་ཏོ། །དེ་
ནས་ཆེ་བའི་ཞབས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ནི་ཞེས་པ་ནས་མི་འབྲའོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་རིམ་པ་ལྟར་
ཐལ་འགྲུར་བ་རང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་དང་གང་ཟག་གི་ཐ་སྙད་འཛོག་ཚུལ་དང་། དེ་ལྟར་འཛོག་
དགོས་པའི་ཤེས་བྱེད། དེ་ཐལ་འགྲུར་བའི་བྱུང་ཆོས་སུ་མི་འཐད་པའི་ཅོད་པ་སྤང་བ་རྣམས་
རིམ་པ་ལྟར་འཆད་ལ། དེ་ཡང་དང་སོ་ནི་ཆོག་གསལ་ལས་གཞན་ཡང་ལུས་ཀྱི་ཉིན་ཅན་
ཞེས་སོགས་ཏེ། དངོས་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྤར་བ་སའི་མཚན་ཉིད་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་

ཁས་སྒྲུབ་པ་ལ། སྤྱི་བ་སའི་མཆོན་ཉིད་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་དེ། དེ་ཡོད་ན་རིགས་པས་
 དབྱུང་ཅིང་བཅའ་བའི་ཆེ་སྤྱི་བ་ལས་ཐ་དད་པའི་ས་ཡོད་དགོས་པ་ལས་མེད་པའི་ཕྱིར་རྟེ།
 སྤྱི་བ་མ་ཡིན་པའི་ས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དགག་པ་བཟོད་ལ། དངོས་སྤྱི་བ་ན་རེ། དབྱུང་པའི་
 ཆེ་སྤྱི་བ་ལས་ཐ་དད་པའི་ས་མེད་ཀྱང་སའི་མཆོན་ཉིད་སྤྱི་བ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་དེ། མཆེ་
 གུའི་ལུས་ཞེས་བཟོད་པའི་ཆེ་མཆེ་གུ་ལས་དོན་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ལུས་དང་། (༤༤)སྤྱི་
 གཞན་གྱི་མགོ་པོ་ཞེས་བཟོད་པའི་ཆེ་སྤྱི་བ་ལས་དོན་གཞན་པའི་མགོ་མེད་ཀྱང་། ལུས་
 དང་མགོ་གཉིས་ཁྱད་གཞི་དང་རྟེན་ཡིན་ཞིང་། མཆེ་གུ་དང་སྤྱི་བ་ལས་དོན་གཞན་པའི་མགོ་མེད་ཀྱང་། ལུས་
 བརྟེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ལན་སྟོན་པ་ནི་ལུས་དང་མགོ་ཞེས་སོགས་རྟེ། མཆེ་གུའི་
 ལུས་སྤྱི་བ་ལས་དོན་གཞན་པའི་ཆེ་མཆེ་གུ་ལས་དོན་གཞན་པའི་ལུས་དང་སྤྱི་བ་ལས་
 ལས་དོན་གཞན་པའི་མགོ་མེད་ཀྱང་། ལུས་དང་མགོ་ཁྱད་གཞི་དང་། མཆེ་གུ་དང་སྤྱི་བ་ལས་
 གཉིས་ཁྱད་ཆོས་སུ་འཐད་པ་དེ་སྤྱི་བ་ལས་ཐ་དད་པའི་ས་མེད་ཀྱང་སྤྱི་བ་སའི་མཆོན་ཉིད་དུ་
 རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་འཐད་པའི་དཔེར་མི་བྱུང་སྟེ། ཕྱིར་ལུས་དང་མགོ་ཞེས་བཟོད་པ་ན་
 གང་གི་ལུས་དང་གང་གི་མགོ་ཡིན་སྟེ་དེ་དག་པ་སྤྱི་བ་ར་ལྟར་ལ། དེའི་ཆེ་མཆེ་གུའི་
 ལུས་དང་སྤྱི་བ་ལས་དོན་གཞན་པའི་ཆེ་མཆེ་གུ་དང་སྤྱི་བ་ལས་དོན་གཞན་པའི་ལས་
 གཞན་པའི་ལུས་དང་མགོ་ཡིན་ནམ་སྟེ་མཆེ་གུ་དང་སྤྱི་བ་ལས་དོན་གཞན་པའི་སེལ་ཞིང་། ཅིག་ཤོས་ལ་དེ་འདྲ་
 བའི་དོགས་པ་སེལ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རྟེ། ས་མིན་པའི་སྤྱི་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞན་ཡང་ལུས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་འབྲུ་བསྟེན་པ་ཅམ་ཞིག་བཟོད་ན། གཞན་
 ཡང་ལུས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་ཀྱི་རྟེན་ཅན་གང་གི་ལུས་སྟེ་དེ་དག་པ་ན། ལུས་གཞན་ལས་ཁྱད་
 པར་དུ་བྱེད་པ་མ་བརྟགས་པར་འཛིན་པའི་དོན་གོ་བའི་ཐ་སྟོན་ཀྱི་ཡན་ལག་དུ་གྱུར་པ་
 བརྟགས་ན་མཆེ་གུ་ལས་དོན་གཞན་པའི་ལུས་མི་རྟེན་ཀྱང་མ་བརྟགས་ན་བརྟེན་པ་པོ་འཕ་
 ཁྱད་གཞི་སྟེ་བྱུར་གྲུབ་པ་མཆེ་གུ་དང་། མགོ་པོ་ཐ་སྟོན་ཀྱི་རྟེན་ཅན་དེའི་མགོ་ལས་ཐ་དད་

པ་མེད་ཀྱང་བརྟན་པ་པོ་སྤྱོད་གཅན་ནི་(༡༠ན)ཤུང་པོ་ལ་བརྟན་ནས་གང་ཟག་ལ་སོགས་པ་
བཏགས་པ་ལྟར་ཐ་སྙད་ཅམ་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་སྤྱོད་པ་ལས་ཐ་དད་པའི་ས་མེད་ཀྱང་སྤྱོད་པ་སའི་
མཆོན་ཉིད་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་དཔེར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །

ཡང་དེ་གཉིས་དཔེ་དོན་མི་མཚུངས་ཏེ། མཆོད་གྲུའི་ལུས་སྤྱོད་གཅན་གྱི་མགོ་ཞེས་པའི་སྤྱོད་
འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ཅམ་དུ་འཛོག་པ་འཐད་ལ། དོན་གྱི་སྐབས་འདིར་སྤྱོད་པ་སའི་མཆོན་ཉིད་
དུ་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཁས་སྦྱངས་པས། དེ་ལྟར་ས་དང་སྤྱོད་པ་གཉིས་གཅིག་གས་ཐ་
དད་བཏགས་ན་སྤྱོད་པ་ལས་ཐ་དད་པ་སྤྱོད་པའི་ལས་ལོགས་སུ་ས་ཡོད་དགོས་པ་ལས་མེད་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་ཀྱང་བཤད་ན་རུང་བར་སེམས་སོ། །དེས་ན་དཔེ་མ་གྲུབ་པའི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་
དོན་ནི་ལུས་དང་མགོ་ལས་ཐ་དད་པའི་མཆོད་གྲུ་དང་སྤྱོད་གཅན་མེད་པ་དེ་སྤྱོད་པ་ལས་ཐ་དད་
པའི་ས་མེད་པའི་དཔེར་ཡང་མི་རུང་སྟེ། བཏགས་དོན་བཅའ་ན་མཆོད་གྲུ་དང་སྤྱོད་གཅན་ལས་
ཐ་དད་པའི་ལུས་དང་མགོ་མ་རྟེན་ཀྱང་ཐ་སྙད་ཅམ་དུ་དེ་དག་འཛོག་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལྟར་ཡང་ཆོག་གསལ་ལས་གལ་ཏེ་དེ་ཅམ་ཞིག་དམིགས་པས་ཞེས་སོགས་
གསུངས་ཏེ། དེའི་དོན་ནི། གལ་ཏེ་བྱང་ཆོས་ཀྱི་ཆོག་འཇུག་པ་དེ་ཅམ་ཞིག་དམིགས་པས་
ལུས་དང་མགོ་ལས་ཐ་དད་པའི་དོན་གཞན་མཆོད་གྲུ་དང་སྤྱོད་གཅན་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དཔེ་
སྤྱོད་པ་ཉིད་དོ། །དེས་ན་དཔེ་དོན་མཚུངས་པ་ཉིད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་དཔེ་དོན་མཚུངས་པ་དེ་
ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་ལ་ལུས་དང་མགོ་ལས་ཐ་དད་པའི་མཆོད་གྲུ་དང་
སྤྱོད་གཅན་རིམ་ཞེས་དེ་ལྟར་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་མི་འཇུག་(༡༠བ)པའི་ཕྱིར་དང་། འཛིག་
རྟེན་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ནི་དེ་ལྟར་དབྱེད་ནས་གཞག་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་གྱི་མ་བཏགས་
པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པའི་དོན་ནི་རང་ལུགས་ལ་ཡང་སྤྱོད་པ་སའི་མཆོན་ཉིད་དང་།
ས་དཔེའི་མཆོན་བྱར་འཛོག་པས་ཐ་སྙད་དུ་ཐ་དད་དུ་འཛོག་རུས་པར་བཞེད་ཀྱང་། སྐབས་
འདིའི་སྤྱོད་པས་སྤྱོད་པ་པོས་སྤྱོད་པ་སའི་མཆོན་ཉིད་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཁས་སྦྱངས་

པས། དེ་ལྟ་ན་དེ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་ན་ཐ་དད་གཏན་མེད་ཀྱི་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བས་དེ་གཉིས་
གཅིག་ཡིན་ན་མཆོད་མཆོད་ཏུ་ཡང་མི་འཐད་ལ། ཐ་དད་ཡིན་ན་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ཐ་དད་ཏུ་
འགྱུར་བས་དེ་གཉིས་ངོ་མོ་གཅིག་པ་ཅུ་ཏུ་ཡང་མི་རུང་བས་དེ་ལྟར་དགག་པ་མཛད་པ་
ཡིན་ནོ། །དབྱེད་ནས་འཛོག་ན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། དེའི་ཕྱིར་ཐ་སྙད་འཛོག་པ་ན་མ་
བརྟགས་མ་དབྱེད་པར་འཛོག་དགོས་ཀྱི་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པས་དབྱེད་ནས་
འཛོག་མི་རུས་སོ་ཞེས་ངེ་ལྟར་ཆུང་པར་དབྱེད་ན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་ཀྱི་ཁུངས་
དང་བཅས་པས་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གང་ཟག་དང་ཕྱང་ལོ་རང་བཞིན་གྱིས་གཅིག་
གམ་ཐ་དད་བརྟགས་ན་གང་ཟག་མི་རྟོག་ཡང་མ་བརྟགས་མ་དབྱེད་པར་གང་ཟག་འཛོག་པ་
བཞིན་ཏུ་ལུས་དང་མགོ་ལས་ཐ་དད་པའི་མཆོད་བྱ་དང་སྤྱུ་གཅན་མེད་ཀྱང་ཐ་སྙད་ཅུ་དེ་
དག་བྱེད་གཞི་བྱེད་ཆོས་སུ་འཐད་པར་གསུངས་སོ། །

དེ་བཞིན་ཏུ་ལྟས་བྱིན་གྱི་ལུས་ལྟས་བྱིན་གྱི་སེམས་ཞེས་བཞོད་པའི་ཆེ་ཡང་ཐ་སྙད་དེ་
དག་གང་ལ་བཏགས་པའི་གཞི་ལྟས་བྱིན་དང་དེའི་གཟུགས་དང་སེམས་ངེ་ལྟར་གྲུབ་དབྱེད་
པ་ན་ལྟས་བྱིན་གྱི་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀྱང་ལྟས་བྱིན་མ་ཡིན་ཞིང་། (༡༡ན)དེ་གཉིས་ལས་
དོན་གཞན་ཏུ་ཡང་ལྟས་བྱིན་མི་རྟོག་པས་བཏགས་དོན་བཅུ་ན་ལྟས་བྱིན་མི་རྟོག་ལ། དེ་ནི་
ལྟས་བྱིན་རང་གི་མཆོད་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། ལྟས་བྱིན་ཐ་སྙད་ཏུ་མེད་པའི་
དོན་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གང་ཟག་ཐ་སྙད་ཏུ་འཛོག་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། ཕྱང་སོགས་ཀྱི་ཆོས་
རྣམས་ཐ་སྙད་ཏུ་འཛོག་ཚུལ་ངེ་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་སྟོན་པ་ནི་ཆོག་གསལ་ལས། དེ་བཞིན་ཏུ་
ཞེས་སོགས་ཏེ། ལུང་གི་འབྲུ་སྟོན་པ་ཅུ་བྱས་ན། སྤར་གང་ཟག་གི་གནས་ལུགས་དབྱེད་
པ་དེ་བཞིན་ཏུ་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པས་རྣམ་པར་དབྱེད་པ་ན་ས་ལ་སོགས་པ་
དེ་དག་ལ་ཡང་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་མཆོད་ཉིད་དག་ལས་ཐ་དད་པའི་མཆོད་གཞི་ས་ལ་
སོགས་པ་ཡང་མེད་ལ། མཆོད་གཞི་ས་ལྟ་བུ་ལས་ཐ་དད་པར་རྟོག་མེད་པ་སྟེ་མཆོད་གཞི་

མེད་པར་མཆན་ཉིད་སྤྱོད་པ་སོགས་ཀྱང་མེད་མོད་ཀྱི། དེ་ལྟ་ན་ཡང་མཆན་མཆོན་དེ་དག་གཏན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཆན་གཞི་ལ་ལྟོས་ནས་མཆན་ཉིད་དང་། མཆན་ཉིད་ལ་ལྟོས་ནས་མཆན་གཞི་སྟེ་མཆན་མཆོན་པན་ཚུན་ལྟོས་པ་ཅམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་ཐ་སྙད་ཏུ་གྲུབ་པར་སྒྲུབ་དང་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་བ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པར་གཞག་པ་མཛད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་མཆན་མཆོན་བཏགས་དོན་བཅའ་ན་མི་རྟེན་པས་པན་ཚུན་ལྟོས་གྲུབ་ཅམ་ལ་འཛེག་པར་གསུངས་སོ། །གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་སོགས་པ་ཐ་སྙད་ཏུ་འཛེག་ཚུལ་སྤར་བཤད་པ་བཞིན་ཏུ་བྱེད་དགོས་པའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱང་ཆོག་གསལ་ལས་འདི་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་ཞེས་སོགས་ཏེ། ཀུན་(༡༡བ)རྫོབ་ཀྱི་འཛེག་ཚུལ་ལྟོས་གྲུབ་ཅམ་ལ་མ་བཏགས་མ་དབྱེད་པར་འཛེག་པ་འདི་ཁོ་ན་ལྟར་ཁས་སྐྱོང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་མིན་པར་བཏགས་དོན་བཅའ་ནས་འཛེག་ན་ཀུན་རྫོབ་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་འཐད་པས་དབྱེད་བཟོད་པ་མ་ཡིན་ནས་སྟེ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཀུན་རྫོབ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཏུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་གྱི། ཀུན་རྫོབ་ཅམ་ཏུ་གྲུབ་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པའི་འཐད་པས་རྣམ་པར་དབྱེད་ན་མཆོག་གྱུ་དང་སྒྲ་གཅན་ལ་སོགས་པ་ཁོ་ན་དག་མི་རྟེན་པ་མིན་ཏེ། འཆད་པར་འགྱུར་བའི་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་འཐད་པས་རྣམ་པར་དབྱེད་ན་གཞུགས་དང་ཆོར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཡོད་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་གཞུགས་ཆོར་སོགས་དེ་དག་ཀྱང་བཏགས་དོན་བཅའ་ནས་འཛེག་དགོས་ན་མཆོག་གྱུ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ཏུ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་རྟེན་པས་དེ་དག་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་མིན་པ་ཉིད་ཏུ་ཁས་སྐྱོངས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ཁས་སྐྱོངས་པ་ཡང་དེ་ཡིན་པས་གཞུགས་ཆོར་སོགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་བདེན་གཉིས་ལས། རི་ལྟར་སྤང་བཞིན་ངོ་བོའི་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི་ཁོ་ན་རེ། ཐ་སྙད་འཛེག་པ་ན་བཏགས་

དོན་བཅའ་ནས་མི་འཛོག་པར་མ་བརྟགས་མ་དབྱེད་པར་འཛོག་པ་ཅམ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ཐུན་
མོང་མིན་པའི་བྱད་ཆོས་སྤྱི་མི་འཐད་དེ། རི་ལྷར་སྤྲང་བཞིན་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཀྱན་རྫོབ་པའི་
ཆོས་རྣམས་འཛོག་པ་ན་བརྟགས་དོན་བཅའ་ནས་མི་འཛོག་པར་གསུངས་པས་རང་རྒྱད་
པས་ཀྱང་ཐ་སྣད་འཛོག་ཚུལ་དེ་(༧༡ན)ལྷར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོལ་ན། འདི་ལྷར་སྤྲ་བ་ནི་ཐལ་
རང་གཉིས་ཀྱི་ལུགས་ཀྱི་དཔྱོད་ལུགས་རི་འབྲེལ་གིས་དབྱེད་པས་དོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པ་
དང་ཐ་སྣད་ལ་དཔྱོད་པར་འགྱུར་བའི་བྱད་པར་མ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་
ལ་ལྷས་བྱིན་ཡོད་ན་ལྷས་བྱིན་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ལྷ་རེ་རེ་བ་དང་ཆོགས་པ་གང་ཡིན་ཞེས་དཔྱོད་
པ་ཅམ་ནས་ལྷས་བྱིན་ཀྱི་གནས་ལུགས་སམ་དོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པར་འགྱུར་ལ། རང་རྒྱད་
པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ལྷས་བྱིན་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ལྷ་རེ་རེ་བ་དང་ཆོགས་པ་གང་ལྷས་བྱིན་ཡིན་
ཞེས་དཔྱོད་པ་ཅམ་ཐ་སྣད་ལ་དཔྱོད་པར་འགྱུར་གྱི། དོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པར་མི་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་ཏེ། དེ་དག་གི་ལུགས་ལ་ལྷས་བྱིན་ཀྱི་ཕྱང་པོ་རེ་རེ་བ་ལྷས་བྱིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
ལྷས་བྱིན་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྷས་བྱིན་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་གནད་ཀྱིས་
ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་སློས་གང་བཞག་ཐ་སྣད་དུ་ཡོད་པར་མི་བཞེད་ཀྱང་། ཐ་སྣད་དུ་
ཡོད་ཆད་སློས་བཞག་ཅམ་དང་། འཛོག་བྱེད་ཀྱི་སློ་ཡང་མ་འཁྲལ་བ་ཁོ་ན་ངེས་གཟུང་དུ་
མི་དགོས་པར་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་བྱམ་པ་ལ་འཁྲལ་ཀྱང་བྱམ་པ་འཛོག་ཀུས་པར་
བཞེད་ལ། རང་རྒྱད་པ་རྣམས་ཐ་སྣད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སློས་འཛོག་པ་ཡིན་ཡང་། སློ་གཞོད་
མེད་ཀྱིས་མ་བཞག་པར་འཛོག་མི་རུས་ཤིང་། སློས་བཞག་ཅམ་ལ་མ་སློས་པའི་འཛོག་རྒྱའི་
དོན་ཀྱི་སྣོད་ལུགས་ཤིག་ཀྱང་ཡོད་པར་བཞེད་དོ། །

དེས་ན་ཐལ་རང་གཉིས་ཀ་ཀྱན་རྫོབ་པའི་ཆོས་རྣམས་སློས་བཞག་ཅམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
གསུང་ཡང་། ཅམ་སྤྱིས་གང་གཅོད་ལ་མི་མཐུན་པའི་བྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་དོ། །(༧༡བ)
འཛོག་རྟེན་རང་དགའ་བ་རྣམས་ལ་ཡང་འོངས་སམ་མ་འོངས་སྤྱིས་སམ་མ་སྤྱིས་ཞེས་

སོགས་ཀྱི་དབྱེད་པ་མང་དུ་བྱེད་པ་ནི་ཐ་སྙད་ལ་དབྱེད་པར་འགྲོའི། རོན་དམ་ལ་དབྱེད་པར་
མི་འགྲོའོ། །དེ་ལྟར་ཐ་སྙད་ཀྱི་རོན་ལ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ནི་བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ངོས་འཛིན་
པར་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཐ་སྙད་ཀྱིས་བཞག་པ་ཙམ་མིན་པར་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒྲོན་ས་
ཡོད་པར་འཛིན་པ་ནི་བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་དང་། དེས་གཟུང་བ་ལྟར་གྲུབ་པ་ཞིག་རྒྱུར་ན་
རོན་དམ་ལ་དབྱེད་པའི་རྟགས་ཀྱི་དགག་བྱ་སྤྲོས་པར་འཛོག་ལ། བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ལ་
ཡང་གཞི་གང་ཟག་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་དང་མིག་
སྒྲོ་སོགས་ཆོས་ལ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་གཉིས་སུ་ཡོད་
ཅིང་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་བདེན་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་ལེགས་པར་བཀག་པས་ཀྱན་བཏགས་
ཀྱི་བདེན་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་ཞར་ལ་ཞེགས་པར་འགྱུར་ལ། དབྱུང་མའི་གཞུང་རྣམས་
སུ་ཀྱན་བཏགས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་འགོག་པའི་ཚུལ་མང་དུ་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱང་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་
ཞེན་ཡུལ་འགོག་པའི་ཡན་ལག་ཡིན་ཞིང་། སེམས་ཙམ་པ་དང་རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་ཆོས་
དང་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་གཉིས་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་བདག་གཉིས་དང་། དེ་
གཉིས་བཀག་པའི་བདག་མེད་གཉིས་རྣམས་ལ་སྤྲ་རགས་ཀྱི་བྱེད་པར་ཆེན་པོ་བཞེད་ཀྱང་།
ལྷགས་འདི་ལ་དགག་བྱ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་བདག་གཅིག་ཉིད་གཞི་གང་ཟག་གི་སྟེང་
དུ་བཀག་པ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་། སྤང་སོགས་ཆོས་ཀྱི་སྟེང་དུ་བཀག་པ་ཆོས་ཀྱི་
བདག་མེད་དུ་འཛོག་པ་ཡིན་པས་བདག་འཛིན་(ཤ་ནན)གཉིས་དང་། དེའི་ཞེན་ཡུལ་བདག་
གཉིས་དང་། དེ་བཀག་པའི་བདག་མེད་གཉིས་ལ་སྤྲ་རགས་ཀྱི་བྱེད་པར་གཏན་མི་བཞེད་དེ།
འཇུག་པ་ལས། བདག་མེད་འདི་ནི་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་དང་། བཞི་བརྒྱ་
པའི་འགྲེལ་པ་ལས། དེ་ལ་བདག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཉེ། ལུང་གི་
ཆོག་ངེས་གོ་སྤྲོ་བར་སྤྲང་ངོ་། །

གལ་ཉེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྤྲོ་བ་ནས་རང་རྒྱུད་པའི་བར་གྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཐལ་

འགྱུར་བས་འདོད་པའི་རང་མཆན་གྱིས་གྲུབ་པའི་དོན་ཁས་ལེན་ན་སྤར་ནམ་རིག་པས་ཀྱང་
བཏགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་སྦྱུས་ན། སྒྲིན་
མེད་དེ། སེམས་ཅམ་པས་ཀྱང་བཏགས་ཀྱི་སྒྲིང་དུ་ཁོ་རང་འདོད་པ་ཅམ་གྱི་རང་མཆན་
གྱིས་གྲུབ་པར་མི་འཛིན་ཀྱང་། ཐལ་འགྱུར་བས་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་རང་མཆན་གྱིས་གྲུབ་པར་
འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༤༣༽ ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྡོད་ལས་ཀྱང་བདག་མེད་གཉིས་ གསུངས་པའི་དོན་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྡོད་ལས་ཀྱང་བདག་མེད་གཉིས་གསུངས་པའི་དོན་བཤད་
པ་ནི། རྣལ་འབྱོར་སྡོད་པ་པ་དང་ཞེས་པ་ནས་དངོས་གཞིར་སྤར་ངོ་ཞེས་པའི་བར་ཡིན་ལ།
ངེས་པ་ལྟར་བཤད་ན། སེམས་ཅམ་པ་དང་རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ཐེག་དམན་གྱི་
སྡེ་སྡོད་ནས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་གཏན་མ་གསུངས་ཤིང་། གང་ཟག་རང་སྐྱུ་ཐུབ་པའི་རྣམས་
ཡོད་ཀྱིས་སྡོང་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཅམ་བསྟན་ཅིང་། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱི་
འཛིན་ཚུལ་ནི་ཐེག་ཆེན་ལ་ཡང་འདི་ལས་ལྷག་པ་མེད་པར་བཞེད་ལ། སངས་རྒྱུས་བསྐྱེད་ས་
དང་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བའི་ལུགས་ལ་ནི་ཐེག་དམན་གྱི་སྡེ་སྡོད་ལས་ཀྱང་། (༧༣བ)གཟུགས་ནི་
དབུ་བ་དོས་པ་འདྲ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཕུང་པོ་ལྟ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པས་སྡོང་པའི་ཆོས་
ཀྱི་བདག་མེད་པ་མོ་བསྟན་པར་བཞེད་ཅིང་། ཕུང་སོགས་རང་བཞིན་གྱིས་སྡོང་པ་ཆོས་ཀྱི་
བདག་མེད་དུ་འཛིན་པ་བཞིན་དུ་གང་ཟག་རང་བཞིན་གྱིས་སྡོང་པ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་
དུ་འཛིན་པས་གང་ཟག་རང་སྐྱུ་ཐུབ་པའི་རྣམས་ཡོད་ཀྱིས་སྡོང་པ་ཅམ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་
མཆན་ཉིད་ཆང་བའང་མིན་ལ། དེ་ཉོགས་པ་ཅམ་གྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཉོགས་པར་

ཡང་མི་འཛིན་ཅིང་། ཐེག་དམན་གྱི་སྡེ་སྡོད་ལས་ཀྱང་གང་ཟག་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པས་
སྟོང་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་བསྟན་པར་བཞེད་དོ། །

འདི་ལ་སྟོབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་གྱིས་ཐེག་དམན་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་ན་
ཐེག་ཆེན་བསྟན་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་དགག་པ་བཟོད་པ་ལ། འདུག་འགྲེལ་དུ་ཐེག་
ཆེན་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྒྱུ་པ་སྟོན་པ་མིན་གྱི་རྒྱལ་སྤྱི་ཀྱི་སྡོད་པ་རྒྱལ་ས་པོ་ཆེ་
ནམས་ཀྱང་སྟོན་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྟོན་ཚུལ་ཡང་ཐེག་དམན་དུ་མདོར་བསྡུས་
ཅས་ལས་མ་བསྟན་ལ། ཐེག་ཆེན་དུ་རིགས་པའི་ནམ་གངས་མཐའ་ཡས་པའི་སྟོན་སྐྱེས་རྒྱས་
པར་གཏན་ལ་པབ་པས་ཐེག་ཆེན་བསྟན་པ་དོན་མེད་དུ་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་ལན་མཛད་ལ།
དོན་དེ་ཉིད་སྐྱེས་སྐྱབ་གྱི་དགོངས་པར་རིན་ཅེན་འཕྲེང་བའི་ལུང་གིས་བསྐྱབས་ཤིང་། ཐེག་
དམན་གྱི་སྡེ་སྡོད་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་པ་དང་། ཐེག་དམན་འཕགས་པ་ལ་ཆོས་
ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་ཐུང་བའི་བྱུང་བ་སྐྱེས་སྐྱབ་གྱི་བཞེད་པ་ཡིན་པ་ཡང་རྩ་ཤེལ་ལས། བཅོམ་
ལྡན་དངོས་དང་དངོས་མེད་པ། །ཞེས་སོགས་དང་། བཅོམ་(༡༩ན)ལྡན་འདས་གྱིས་ཆོས་
གང་ཞིག །ཅེས་སོགས་དང་། རིགས་པ་དུག་ཅུ་པ་ལས། ལྷ་རན་འདས་པ་བདེན་གཅིག་
ལུ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་བསྐྱབས་ཤིང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྡོད་ལས་གང་ཟག་གི་
བདག་མེད་སྤྱི་མོ་བཤད་ཀྱང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མ་བསྟན་པར་
མི་བཞེད་དོ། །

ཐལ་འགྱུར་བ་ལས་གཞན་པའི་རང་སྤྱིའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱི་བ་ཐམས་ཅད་ནི་གང་ཟག་སྤང་
པོ་དང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་སྤྱི་བར་འཛིན་པ་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་དང་།
དེའི་ཞེན་ཡུལ་བཀག་པ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མཚན་ཉིད་ཆང་བར་འདོད་ཅིང་། བདག་
འཛིན་དེའི་འཛིན་ཚུལ་ལ་བདག་རྗེ་པོ་ལྟ་བུར་དབང་སྐྱུར་བ་པོ་དང་། སྤང་པོ་ནམས་ཁོལ་
པོ་ལྟ་བུ་དབང་སྐྱུར་བྱུར་འཛིན་ལ། དེས་བཟུང་བ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པ་བཀག་པ་ན་བདག་སྤང་པོ་

ལས་དོན་གཞན་དུ་གྲུབ་པ་ཁེགས་པ་ན་སྤང་པོ་ལ་བཏགས་ཙམ་དུ་འགྱུར་ལ། དེའི་ཚུལ་ཡང་
སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་གྱི་ལུགས་ལ་ནི་ཡན་ལག་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤིང་རྟ་འདོགས་
པ་བཞིན་དུ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་བདག་དུ་འདོགས་ཤིང་དེ་བདག་གི་མཆན་གཞིར་
ཡང་འདོད་ལ། དེ་ལྟར་འདོད་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡང་མདོ་ཁ་ཅིག་ལས། སེམས་དུལ་བས་བདེ་བ་
འཛོལ་བ་དང་། བདག་དུལ་བས་མཐོ་ངེས་འཛོལ་བར་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱི་ལུང་དང་། སྤང་
པོ་ཉི་བར་ལེན་པ་དག་ཡིན་ཞིང་། རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་ཡང་སྲིད་ལེན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་ཀྱི་
རིགས་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ལ། རློ་བ་ལུགས་ལ་ནི། སྤང་བཤད་པ་ལྟར་དེ་འབྲེལ་གང་ཟག་
རྣམས་ཡོད་ཁེགས་པས་གང་ཟག་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་མི་ཁེགས་ཤིང་། དེ་མདོན་སྤུལ་དུ་
(༡༩བ)རྟོགས་པ་དང་རྟོགས་ཟིན་གོམས་པ་ཙམ་གྱིས་མདོན་པ་གཉིས་ནས་བཤད་པ་ཙམ་
གྱི་ཉོན་མོངས་མདོན་གྱུར་རེ་ཞིག་མགོ་གཞོན་པ་ཙམ་རྒྱས་ཀྱི་བདེན་འཛིན་སྤྲོ་མོས་བྲངས་
པའི་ཉོན་མོངས་མདོན་གྱུར་མགོ་གཞོན་པ་ཙམ་ཡང་མི་རྒྱས་ལ། སྤང་བྱ་གང་གིའང་ས་བོན་
སྤོང་མི་རྒྱས་པར་བཞེད་དོ། །གང་ཟག་སྤང་པོ་ལ་བཏགས་ཡོད་དུ་འདོད་ཚུལ་ཡང་ཉན་ཐོས་
ཀྱི་སྡེ་སྟོད་ལས། རི་ལྟར་ཡན་ལག་ཚོགས་རྣམས་ལ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡན་
ལག་ལ་བརྟེན་ནས་ཤིང་རྟ་འདོགས་པ་བཞིན་དུ་སྤང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་གང་ཟག་འདོགས་
པ་ཡིན་ཡང་། ཤིང་རྟ་རང་གི་ཡན་ལག་དུ་མི་རྩང་བ་ལྟར་སྤང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་
པའི་གང་ཟག་སྤང་པོར་མི་རྩང་བས་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་གྱི་བཞེད་ཚུལ་དེ་མི་འཐད་ལ།
དེས་ན་སྤང་པོ་རེ་རེ་བ་དང་ཚོགས་པ་གང་ཡང་བདག་གི་གདགས་གཞི་ཡིན་གྱི་མཆན་
གཞི་མ་ཡིན་ཏེ། འཇུག་པ་ལས། མདོ་ལས་སྤང་པོ་བརྟེན་ནས་ཡིན་གསུངས་པ། །ཞེས་
སོགས་དང་། གང་ཕྱིར་སྟོན་པས་སྤང་པོ་བདག་གོ་ཞེས། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་
རོ། །དེས་ན་རང་འཛིན་ལྟན་སྤྱིས་ཀྱི་དམིགས་པ་ནི་སྤང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་
ང་ཙམ་ཡིན་གྱི་སྤང་པོ་མིན་ལ། ང་ཡི་བར་འཛིན་པའི་དམིགས་པ་ཡང་ང་ཡི་བ་ཙམ་ཡིན་

གྱི་མིག་སྒྲ་ཚོགས་མིན་ཞིང་། དེ་གཉིས་ཀའི་རྣམ་པ་ནི་ང་དང་ང་ཡི་བ་རང་གི་མཚན་ཉིད་
གྱིས་བྱུང་བར་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཅ་ཤིང་ལས། གལ་ཏེ་ཤིང་དེ་མེ་ཡིན་ན། །ཞེས་
སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་མིག་སྒྲ་སོགས་ང་མིན་ཡང་དེ་དག་ན་བ་ལ་ང་
ན་ཞེས་པ་དང་། ལྟས་བྱིན་གྱི་(༧༥ན)མིག་སྒྲས་བྱིན་མིན་ཡང་དེས་མཐོང་བ་ལ་ལྟས་བྱིན་
གྱིས་མཐོང་བ་སོགས་གྱི་ཐ་སྙད་ཅམ་འབྲུག་པ་འཐད་ལ། མིག་སྒྲ་སོགས་ང་དང་ང་ཡི་བ་
གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་ནོ། །རང་གི་སྡེ་བ་གཞན་རྣམས་གྱིས་བདག་ཕུང་རྩེས་གཞན་ཡིན་པ་ལ་
གཞོད་པ་མཐོང་བ་ན་རྣམ་ཤེས་སམ་ཕུང་པོའི་ཚོས་གཞན་ཞིག་གང་ཟག་ཏུ་འདོད་དགོས་
པ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་གྱིས་ནི་མིང་རྒྱང་བཏགས་ཡོད་ཅམ་ལ་གང་ཟག་
འཛིན་ཤེས་ཤིང་། དེ་ཉིད་ལས་སོག་པ་པོ་དང་རྣམ་སྤྲིན་སྤྱིང་བ་པོར་ཡང་བཞག་ཚོག་པས་
ལུགས་གཞན་ལ་བྱད་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །

༩༥ དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་ སྤྱད་མོང་མ་ཡིན་པ་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་སྤྱད་མོང་མིན་པ་
རྣམས་བཤད་པ་ལ་གསུམ། བདག་མེད་རྟོགས་པ་དང་བདག་འཛིན་པ་རགས་སོགས་གྱི་
སྤྱད་མོང་མིན་པའི་བྱད་པར་བཤད། ཕྱི་དོན་འཛིན་ཅིང་ཀུན་གཞི་དང་རང་རིག་ཁས་མི་
ལེན་པའི་སྤྱད་མོང་མིན་པའི་བྱད་པར་བཤད། རང་རྒྱུད་ཁས་མི་ལེན་པའི་སྤྱད་མོང་མིན་
པའི་བྱད་པར་བཤད་པའོ། །

༤༥ ་། བདག་མེད་རྟོགས་པ་དང་བདག་འཛིན་པ་རགས་སོགས་ཀྱི་
སྤྱོད་མེད་མ་ཡིན་པའི་བྱད་པར།

དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་བདག་དང་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་པ་ནས་ཆོས་རྣམས་བྱུང་ངོ་ཞེས་པའི་
བར་གྱིས་འཆད་ལ། དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར་བཟོད་ན། ཆོས་དང་གང་ཟག་གང་ཡང་བཏགས་
དོན་བཅའ་བའི་ཆེ་ཅུང་ཟད་ཅམ་མི་རྙེད་ཀྱང་། མིང་རྒྱུད་བཏགས་ཡོད་ཅམ་དུ་འཁོར་འདས་
ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་ཆེས་འཐད་པའི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་སངས་རྒྱས་
བསྐྱེད་སྤྱོད་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བས་འཕགས་པ་ཡབ་སྐུ་ཀྱི་དགོངས་པ་བཀའ་བའི་འབྲེལ་བྱེད་
གཞན་ལས་བྱད་(༡༥བ)ཞུགས་པའི་བྱད་ཆོས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་འགག་སོགས་ཐ་
སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་མིང་གིས་བཏགས་ཅམ་དང་ཐ་སྤྱོད་ཀྱིས་བཞག་ཅམ་ཡིན་པ་
དེ་བཅའ་ལྷན་འདས་ཀྱི་མདོ་དང་འཕགས་པ་སྤྱོད་གཉིས་ཅར་གྱི་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་
ཡང་དག་པར་སྤྱོད་པ་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ་འཛིན་རྟོག་གནས་པ་འདི་ནི་ཞེས་སོགས་དང་།
སྤྱོད་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་ལས། གནས་པའམ་སྤྱི་འཛིན་ཡོད་མེད་དམ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཀུན་
རྒྱུ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཐ་སྤྱོད་ཀྱིས་བཞག་ཅམ་དང་། རང་ངོས་ནས་མ་བྱུང་བར་གསུངས་
པའི་བྱར། ཡུམ་གྱི་མདོ་ལས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི་ཤེར་བྱེན་གྱི་མདོ་ལས། འཛིན་རྟོག་
ཀྱི་ཐ་སྤྱོད་དུ་ཡོད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དབྱེ་མ་པས་ཀྱང་འཛིན་རྟོག་ཀྱི་ཐ་སྤྱོད་རྣམས་
བསྟོན་མེད་དུ་འཛིན་དགོས་ལ། འཛིན་རྟོག་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐ་སྤྱོད་བྱེད་ཚུལ་ནི་ས་བོན་ལས་སྤྱོད་
གྱུ་སྤྱི་འཛིན་པ་ཅམ་གྱི་ཐ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི། དེ་ཅམ་གྱིས་མ་ཆོས་པར་ས་བོན་ལས་སྤྱོད་གྱུ་སྤྱི་འཛིན་
བདག་ལས་སྤྱི་འཛིན་གཞན་ལས་སྤྱི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དབྱེད་པ་མི་བྱེད་ལ། སྤྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་
དེ་ཁོ་ན་ལྟར་འཛིན་དགོས་པར་གསུངས་པས་ཆོས་དང་གང་ཟག་ཐ་སྤྱོད་དུ་འཛིན་ཚུལ་ནི་

སྤར་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་འཛིག་ཚུལ་ལ་སྤང་པོ་ལས་ཇུས་གཞན་
དང་། སྤང་པོ་ཆོག་མ་ཅོམ་ལ་སོགས་པ་གང་ཟག་ཏུ་འཛིག་པ་གཏན་མི་རུང་སྟེ། བདག་
དང་བདག་གི་བ་ནི་འཛིག་རྟེན་གྱི་རྗེ་ཁོལ་ལྟར་འཛིག་པའི་སྤར་རོ། །ཆོས་དང་གང་ཟག་
རང་མཆོད་གྱིས་མེད་ཅིང་ཐ་སྙད་ཏུ་ཡོད་པར་མཚུངས་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱས་ན་བདག་མེད་
གཉིས་ཀྱང་སྤར་བཤད་པ་ལྟར་འཛིག་(༡༩)དགོས་ལ། དེའི་ཆེ་སྤང་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་
ཡོད་པར་གྱུ་བ་མཐས་ཀྱན་བཏགས་པ་ཁས་ལེན་ན་གང་ཟག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་
རྟོགས་པ་འོང་ས་མེད་པས་གདགས་གཞི་སྤང་པོ་བདེན་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་སྤྱན་མ་སྤྱང་
བར་ཏུ་བཏགས་ཆོས་གང་ཟག་ལ་བདེན་པར་ཞེན་པའི་ཞེན་ཡུལ་སྤྱན་དབྱེད་མི་རུས་པས་
གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མཆོད་ཉིད་ཆང་བ་མི་རྟོགས་པར་འཇུག་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པས་
དེའི་སྤར་ཉན་རང་འཕགས་པས་ཀྱང་བདག་མེད་གཉིས་ཀ་ལེགས་པར་རྟོགས་ཏེ། གང་ཟག་
གི་བདག་མེད་ལེགས་པར་རྟོགས་པ་གང་ཞིག །གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མཆོད་ཉིད་ཆང་བ་
རྟོགས་པ་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལེགས་པར་རྟོགས་དགོས་པའི་སྤར། འདི་ནི་འཕགས་པ་
ལྷ་སྤྱབ་ཀྱི་བཞེད་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། རིགས་པ་རྒྱག་ཅུ་བ་ལས། ཡོད་པས་རྣམ་པར་མི་གྲོལ་
ཏེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་རང་མཆོད་གྱིས་ཡོད་པའི་རྟག་མཐའ་དང་། གཏན་མེད་
པའི་ཆད་མཐའ་གཉིས་མ་དོར་བར་ཏུ་འཁོར་བ་ལས་མི་གྲོལ་ཞིང་། དངོས་པོ་དང་དངོས་
མེད་ཀྱི་གནས་ལུགས་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་བདག་མེད་ཁོང་ཏུ་རྟུང་
བ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བར་གསུངས་ཤིང་། རིན་ཅེན་སྤང་བ་ལས་ཀྱང་། དེ་
བཞིན་སྤྲིག་རྒྱ་ལྟ་བུ་ཡི། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་སྤར་རོ། །དེས་ན་ཐེག་
ཆེན་ལས་གཟུང་འཛིན་ཇུས་གཞན་གྱིས་སྤྱོད་པ་དང་གཉིས་སྤྱོད་གི་ཤེས་པ་བདེན་པར་གྱུ་བ་
པའི་ཚུལ་གཅིག་དང་གཉིས་སྤྱོད་གི་ཤེས་པ་འང་བདེན་མེད་ཏུ་གསུངས་པའི་ཚུལ་གཉིས་
ལས་སྤྱི་མ་ངེས་དོན་ཏུ་བྱེད་པ་བཞིན་ཏུ་ཐེག་དམན་ལས་ཀྱང་གང་ཟག་གི་(༡༩)བདག་

མེད་པ་རགས་གཉིས་གསུངས་པའི་ཕྱི་མོ་ངེས་དོན་དུ་འདོད་པར་བྱ་སྟེ། རྒྱ་མཚན་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཐལ་རང་གཉིས་བདེན་འཛིན་སློབ་གཉིས་གང་དུ་འཛོག་པའི་
ཚུལ་ཡང་མི་འདྲ་སྟེ། རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་དེ་ལེས་སློབ་ཏུ་བཞེད་ལ། ཐལ་འགྱུར་བས་དེ་ཉོན་
སློབ་ཏུ་བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་སྤྱད་པ་སྤེལ་སྤྲོ་ཆོགས་
ཀྱིས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་དང་། སྤྱིད་པའི་ས་བོན་རྣམ་ལེས་ཏེ། །ཞེས་སོགས་བཞི་
བརྒྱ་པའི་ལུང་གི་ལེས་བྱེད་དང་བཅས་པས་བདེན་འཛིན་ཆགས་སྤང་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གུལ་གྱི་
གཏི་མུག་དང་། སྤྱིད་པའི་ས་བོན་དུ་གསུངས་ཤིང་། དེ་སྤོང་བ་ལ་དངོས་སོ་རང་བཞིན་མེད་
པར་ཉོགས་དགོས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བཞི་བརྒྱ་པའི་འབྲེལ་པ་ལས་
ཀྱང་། རྣམ་པར་ལེས་པའི་དངོས་སོའི་རང་གི་ཞེས་སོགས་དང་། འཇུག་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་།
མ་རིག་པ་དངོས་སོའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

བཞི་བརྒྱ་པའི་འབྲེལ་པའི་ལུང་དོན་ནི། བདེན་འཛིན་དེ་འཁོར་བའི་ཅ་བར་གྱུར་བའི་མ་
རིག་པ་ཡིན་ཏེ། བདེན་འཛིན་གྱི་དབང་གིས་དངོས་སོ་རྣམས་ལ་བདེན་པར་ཆགས་པ་དང་
ལྡན་ཞིང་། འཁོར་བར་རང་དབང་མེད་པར་འཇུག་པའི་ས་བོན་དུ་གྱུར་པ་ཡང་བདེན་འཛིན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདེན་འཛིན་གྱི་ངོ་བོ་ཡང་གཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། དངོས་སོ་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་བདེན་
པར་ལྷག་པར་སློ་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མི་ལེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་
ན་བདེན་འཛིན་ཟད་པར་སྤངས་ན་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བར་འགྱུར་ཏེ། བདེན་འཛིན་དེ་རྣམ་
པ་ཐམས་ཅད་དུ་འགགས་པ་ལས་འཁོར་བ་སྤྲོག་པར་རྣམ་(༡༡ན)པར་བཞག་པའི་ཕྱིར་
རོ། །འཇུག་འབྲེལ་དང་སོའི་དོན་ནི། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་དངོས་སོའི་རང་གི་ངོ་བོ་
བདེན་གྲུབ་ཏུ་ཡོད་པ་མིན་པ་ལ་དེ་ལྟར་ཡོད་པར་སློ་འདོགས་པའི་བདེན་འཛིན་ཆོས་ཅན།
སློ་ཀྱན་རྫོབ་པ་ཡིན་ཏེ། དངོས་སོའི་རང་བཞིན་ནམ་གནས་ལུགས་མཐོང་བ་ལ་སློབ་པར་
བྱེད་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཇུག་འབྲེལ་བྱི་མའི་དོན་ནི། དེ་ལྟར་ན་སྤྱིད་པའི་

ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་མའི་མ་རིག་པས་ཡོངས་སུ་བསྐྱས་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་
རིག་པ་བདེན་འཛིན་གྱི་དབང་གི་ཏེ་དེའི་ངོར་ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་རྣམས་བདེན་པའི་ཆ་ནས་
ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་རྣམས་རང་བཞག་གོ་ཞེས་པའོ། །མ་རིག་པ་ལྷན་སྐྱེས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་
ནི། བདེན་འཛིན་ལ་དབྱེ་ན་ཆོས་དང་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་གཉིས་སུ་ཡོད་ལ། གཉིས་
ཀ་འཁོར་བའི་རྩ་བ་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་ཡིན་ཞིང་། འཛིག་ལྟ་ཡིན་ན་གང་
ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཡིན་པས་བྲུབ་ཀྱང་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཡིན་ན་འཛིག་ལྟ་ཡིན་
པས་མ་བྲུབ་སྟེ། རང་ལས་རྒྱུད་གཞན་གྱི་གང་ཟག་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་གང་
ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཡིན་ཡང་འཛིག་ལྟ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། བདེན་འཛིན་གཉིས་ཀ་འཁོར་
བའི་རྩ་བ་དང་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་མར་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་
ཡིན་པ་དེ་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་སྐྱབ་ཀྱིས་སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་
བ་ལས། རྒྱ་དང་རྒྱེན་ལས་སྐྱེས་དངོས་རྣམས། །ཞེས་སོགས་དང་། བཞི་བརྒྱ་པ་ལས།
ལུས་ལས་ལུས་དབང་ཇི་བཞིན་དུ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དོན་དེ་ཉིད་གསལ་(༡༡བ)བར་
བསྟན་པའི་བྱིར་རོ། །འོ་ན་ཆོས་དང་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱི་དོན་ནི་བདག་འཛིན་ལྷན་
སྐྱེས་གཉིས་ཀྱི་ཏོག་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན་བདག་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་འཛིན་སྟངས་མི་མཐུན་
པ་གཉིས་ནི་མེད་པས་རང་རྒྱུད་པ་དག་ལྷན་སྐྱེས་སུ་འདོད་པའི་བདག་འཛིན་གཉིས་པོ་དེ་
དག་ཇི་ལྟར་ཡིན་ན། གང་ཟག་སྤང་སྟོང་མཆོན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་སྐྱུ་བར་འཛིན་
པ་ནི་གྲུབ་མཐས་ཀུན་བཏགས་པ་ཁོ་ནའི་འཛིན་ཚུལ་ཡིན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་རང་དགའ་བ་
རྣམས་ཀྱི་སྟོལ་གང་ཟག་དང་སྤང་སྟོང་སྟེ་གཞན་དུ་འཛིན་པ་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། གང་ཟག་
གི་ལག་པ་གང་ཟག་མ་ཡིན་ཡང་གང་ཟག་གི་ལག་པ་ན་བ་ལ་གང་ཟག་ན་བར་འཛིག་རྟེན་
པ་རྣམས་ལྷན་སྐྱེས་ལ་འཛིན་པའི་བྱིར་ཏེ། ཞིང་སྟོང་གི་ས་བོན་ཞིང་མིན་ཡང་ཞིང་སྟོང་གི་
ས་བོན་ཅམ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་ལས་ཞིང་སྟོང་ཆེན་པོ་སྐྱེས་པའི་ཆེ་ཡང་ཞིང་སྟོང་

དེ་བདག་གིས་བཅུགས་སོ་སྟུང་དུ་འཛིག་རྟེན་སྟེན་སྟེན་ལ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། བྱམ་སྟེ། རི་
སྟར་འཛིག་རྟེན་ས་སོན་ཅམ་བཏབ་ནས། །ཞེས་སོགས། རི་སྟར་འཛིག་རྟེན་ལག་པ་ན་བ་
ལ། །ཞེས་སོགས་སུ་འདོན་པ་བསྟར་བས་ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྟུ་གུ་རང་ལས་ཇས་གཞན་
པའི་རྒྱ་ལས་དོན་དམ་པར་སྟེ་བར་འཛིན་པ་སྟུ་བར་རྒྱད་པ་རྣམས་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་
སྟེན་སྟེན་སུ་འདོད་ཀྱང་ཀུན་བཏགས་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་གྱི་སྟོ་སྟེན་སྟེན་ལ། ས་
སྟུ་གུ་ཇས་གཞན་དུ་འཛིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་ལུགས་འདིའི་ཉོན་སྒྲིབ་ཀྱི་འཛིག་ཚུལ་ཡང་གྲུབ་མཐའ་སྟེ་བ་གཞན་དང་གཏན་
མི་འབྲེལ་ཞིང་། ཀུན་བཏགས་དང་སྟེན་སྟེན་སོགས་ཀྱི་འཛིག་ཚུལ་ཞིབ་པར་ནི་གཞན་དུ་ཤེས་
པར་བྱའོ། །ཁོ་ན་(པ་འཛིན་)ལུགས་འདིའི་ཤེས་སྒྲིབ་དོས་འཛིན་ཚུལ་རི་སྟུ་བ་ཞེ་ན། དེ་དོས་
འཛིན་པ་ནི། དེ་སྟུ་ན་ཤེས་སྒྲིབ་གང་ལ་བྱེད་སྟུང་ན་ཞེས་སོགས་ཏེ་འབྲུག་འབྲེལ་ལས་དེ་
ལ་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ནི་ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། ལྷང་གི་འབྲུ་སྟོན་ཅམ་བྱས་ན།
ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཤེས་སྒྲིབ་དོས་གཟུང་དུ་ཡོད་དེ། མ་རིག་པ་བདེན་འཛིན་གྱི་
བག་ཆགས་ནི་རི་སྟུ་བ་དང་རི་སྟེད་པའི་ཤེས་བྱ་གཉིས་ཅིག་ཅར་དུ་དདོས་སུ་མངོན་སུ་
དུ་དཔྱེད་པ་སྟེ་ཉོན་པའི་གོགས་སུ་གྱུར་པའི་ཤེས་སྒྲིབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་འབྲེལ་ཤེས་
སྒྲིབ་དེ་དམན་པའི་དག་བཅོམ་པ་རྣམས་ལ་ལུས་ངག་གི་གནས་ངན་ལེན་འབྲུག་པའི་རྒྱ་ཡང་
ཡིན་ཏེ། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་བག་ཆགས་ཡོད་པའི་དག་བཅོམ་པ་རྣམས་སྟེ་ལྷ་ལྷ་
མཆོང་པ་དང་། གཞན་ལ་དམངས་མོ་ཞེས་ཟེར་བ་ལ་སོགས་པའི་ལུས་ངག་གི་གནས་ངན་
ལེན་འབྲུང་པའི་ཕྱིར། ཁོ་ན་ཤེས་སྒྲིབ་དེ་གང་ཟག་གང་གིས་ཟད་པར་སྤངས་པ་ཡིན་ཞེ་ན།
མ་རིག་པ་དང་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་བག་ཆགས་ཤེས་སྒྲིབ་ཀྱིས་བསྟུས་པ་དེ་ཡང་
རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་མངོན་སུ་དུ་བྱས་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་ན་
ལ་ལྟོག་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། ཉན་རང་དག་བཅོམ་པ་དང་ས་བཅུ་པའི་བྱང་སེམས་སོགས་

གཞན་དག་ནི་ཤེས་སྤྱི་བ་ཟད་པར་སྤངས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འདིར་ཉོན་མོངས་པའི་བག་ཆགས་ཐམས་ཅད་ཤེས་སྤྱི་བ་ཏུ་འཛོག་པ་འབྲ་བ་ཞིག་སྤང་
ཡང་ཉོན་མོངས་པའི་བག་ཆགས་ལ་ཉོན་སྤྱི་བ་ཀྱི་ས་བོན་དུ་གྱུར་པའི་བག་ཆགས་ཅིག་དང་།
སྤྱོན་དང་ཐུང་གྲང་བདེན་འཛིན་མཛོན་གྱུར་པ་སྤྱི་མི་སྤྱི་དེ་ཅིང་གཉིས་སྤང་འབྲུལ་པ་ཅམ་
སྤྱོད་(༡༩བ)པའི་ས་བོན་དུ་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་བག་ཆགས་གཉིས་སུ་ཡོད་ལ། དང་
པོ་ནི་ཉོན་སྤྱི་བ་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པ་དང་། ཕྱི་མ་ཤེས་སྤྱི་བ་ཏུ་འཛོག་པར་རིམ་ལྔ་གསལ་
སྤྱོན་སོགས་ཟེའི་ཕྱི་རྩོམ་རྣམས་ནས་འབྱུང་བས་དེ་ལྟར་དུ་འདོད་པར་བྱ་ཞིང་། ཤེས་སྤྱི་བ་
ཀྱན་བཏགས་མི་བཞེད་པས་ཤེས་སྤྱི་བ་ལ་ལྷན་སྤྱོད་ཀྱིས་ཁྲུབ་པ་དང་། ཤེས་སྤྱི་བ་དང་
ཤེས་པའི་གཞི་མཐུན་མེད་ཅིང་། དམན་ལམ་སྤྱོན་དུ་སོང་མ་སོང་གང་ཡིན་ཡང་ས་བརྒྱད་
པ་མ་ཐོབ་བར་དུ་ཤེས་སྤྱི་བ་སྤྱོད་པའི་འགོ་མི་རྩོམ་པ་སོགས་ནི་འབགས་པ་ཡབ་སྲས་དང་
ཟེ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་བཞེད་པ་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་ལ། ཤེས་སྤྱི་བ་སྤྱོད་པ་ལ་གཉིན་པོ་སྤྱོད་ཉིད་
ཉོགས་པའི་ཤེས་རབ་རྒྱུད་པས་མི་ཆོག་གི་ཁྲོགས་བསྐྱལ་པ་གྲངས་མེད་གཉིས་ཀྱི་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ཆོགས་དངོས་སམ་དེའི་དོད་སྤྱུབ་པ་ཅིག་གིས་ངེས་པར་བཞེད་གོས་ཤིང་། ཉོན་
སྤྱི་བ་ཟད་པར་སྤངས་ནས་ཤེས་སྤྱི་བ་སྤྱོད་པའི་འགོ་རྩོམ་པ་ཡིན་ལ། གཉིས་སྤང་འབྲུལ་པའི་
བག་ཆགས་ནི་ཤེས་སྤྱི་བ་ཀྱི་གཙོ་བོ་དང་། དེའི་འབྲས་བུ་གཉིས་སྤང་འབྲུལ་པའི་ཆ་ཐམས་
ཅད་ཀྱང་ཤེས་སྤྱི་བ་ཏུ་འཛོག་གོ། དེས་ན་རང་སྤྱོད་སྤྱུབ་པའི་རྩལ་ཡོད་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཅམ་གང་
ཟག་གི་བདག་མེད་མཆོན་ཉིད་ཆང་བ་དང་། དེ་ཉོགས་ཤིང་གོམས་པས་ཉོན་མོངས་ཟད་
པར་སྤྱོད་རྒྱས་པ་དང་། བདེན་འཛིན་ཤེས་སྤྱི་བ་ཡིན་པ་དང་། གཟུང་བ་ཕྱི་རོལ་དོན་ཀྱིས་
སྤྱོད་པར་ཉོགས་པས་ཀྱང་ཤེས་སྤྱི་བ་ཟད་པར་བྱེད་རྒྱས་པ་སོགས་སུ་གསུངས་པའི་གསུང་
རབ་རྣམས་ནི་བྱང་དོན་དགོངས་པ་ཅན་དུ་བྱའོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གོ་སྤྱོད། །

༤༤༽ ཕྱི་དོན་འཛོག་ཅིང་ཀུན་གཞི་དང་རང་རིག་ཁས་མི་ལེན་པའི་ ཐུན་མོང་མིན་པའི་བྱད་པར།

གཉིས་པ་ཕྱི་དོན་འཛོག་ཅིང་ཀུན་གཞི་དང་རང་རིག་ཁས་མི་(༥༤)ལེན་པའི་ཐུན་
མོང་མིན་པའི་བྱད་པར་བཤད་པ་ནི། དེ་ལྟར་གང་ཟག་དང་ཆོས་ཀྱི་འཛོག་ཚུལ་སྤར་ལྟར་
ཡིན་པས་ཞེས་པ་ནས་བྱུང་བར་ཡང་ཅི་ཞིག་འགལ་ཞེས་པའི་བར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཐོག་
མར་ཕྱི་དོན་ཁས་ལེན་པའི་བྱད་པར་སྟོན་པ་ནི། རི་ལྟར་ཞེས་པ་ནས་འགོག་པ་མིན་ནོ་
ཞེས་པའི་བར་ཉ། རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། གང་ཟག་དང་ཆོས་ཀྱི་ཐ་སྙད་འཛོག་ཚུལ་སྤར་
བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་པས་རྒྱན་ཞུགས་ལ་སོགས་པའི་གང་ཟག་དང་། དཔྱུལ་བ་ལ་སོགས་
པའི་གང་ཟག་རྣམས་ཀྱང་དོན་དམ་དུ་མེད་མཉམ་དང་། ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་མཉམ་དུ་མཚུངས་
ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཡང་གཟུགས་ཅན་རྣམས་མེད་
ལ་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱད་པར་དབྱེ་མི་རུས་ཉ། དེ་དག་དོན་དམ་
དུ་མེད་མཉམ་དང་། ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་མཉམ་དུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལེགས་ལྟན་རྒྱུ་
འབྲུང་དང་བཅས་པ་རྣམས་དོན་ཤེས་གཉིས་ཀ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་མཉམ་དུ་སྤྱོ་
བ་དང་། ཞི་འཚོ་དཔོན་སྟོབ་དང་རྣམ་རིག་པ་རྣམས་ཤེས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ཅིང་ཕྱི་
རོལ་གྱི་དོན་མེད་པར་སྤྱོ་ལ། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཡོད་ན་ཐལ་འགྱུར་བས་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་
རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་དགོས་ཤིང་། དེ་འདྲའི་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་ན་ཡོད་
པར་འཛོག་མི་ཤེས་པ་ཁོ་ནའོ། །དེའི་གནད་ཀྱིས་ཐལ་འགྱུར་བས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་
བྱུང་པའི་ཕྱི་དོན་མི་བཞེད་ཀྱང་། སྤྱིར་ཕྱི་དོན་འཛོག་རུས་པ་ཡིན་ལ། ཐལ་འགྱུར་བ་ལས་
གཞན་པའི་བྱུང་མཐའ་སྤྱོ་བ་གཞན་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱི་དོན་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་པར་ཁས་མ་

སྒངས་ན་(༡༩བ)ཕྱི་དོན་འཛིག་མི་ཤེས་ལ། རང་མཚན་གྱིས་མ་གྲུབ་ཀྱང་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་
པར་འཛིག་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱང་དོན་ཤེས་གཉིས་ཡོད་མེད་འབྲེད་མི་རྒྱས་པར་བསྟན་པའི་
ཐལ་འགྱུར་བའི་རིགས་པས་གོ་བར་རྒྱས་ཀྱི་གཞན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་གོ་བར་མི་རྒྱས་སོ། །འོ་
ན་ཐལ་འགྱུར་བ་རང་ལུགས་ཀྱི་ཕྱི་དོན་ཡོད་པའི་སྐབས་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདི་
ལྟར་ཡིན་ཏེ། གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་གཞུགས་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བ་དེ་ཐ་
སྙད་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་ན། གཞུགས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་པ་འགོག་པ་དེ་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་
ཀྱི་རིགས་པ་ལ་མི་སྟོས་པར་ཐ་སྙད་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པས་ཀྱང་འགོག་རྒྱས་པར་ཐལ།
གཞུགས་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བ་དེ་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རྒྱས་
ཏེ། ཕྱི་དོན་འགོག་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་དང་། དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མས་
དཔྱད་ན་ཤེས་པ་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་དོན་ཐ་སྙད་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པས་ཁེགས་
པར་སེམས་ཅན་པ་ཡང་མི་འདོད་དེ། ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་སོགས་སེམས་ཅན་རང་
ལུགས་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པས་ངེས་པར་ཕྱི་དོན་འགོག་དགོས་པར་འདོད་པའི་
ཕྱིར་དང་། གཞུགས་ཕྱི་རོལ་དོན་གྱིས་སྟོང་པ་དེ་གཞུགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་ཏུ་
ཡང་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞན་ཡང་ཕྱི་དོན་མེད་པར་འདོད་པ་མི་རིགས་ཏེ། ཕྱི་དོན་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་མདོའི་
ལུང་དང་། སྒར་བཤད་པའི་རིགས་པ་དང་། འཛིག་ཉེན་གྲགས་པས་ཀྱང་གཞོད་པའི་ཕྱིར།
ཐལ་འགྱུར་བས་ཕྱི་དོན་ཡོད་པར་བཞེད་པ་ལ། རྒྱག་གིས་ཅིག་ཅར་སྒྱར་བ་ན། །ཞེས་སོགས་
རྒྱལ་ཆ་མེད་འགོག་པའི་རིགས་པས་མི་གཞོད་དེ། དེ་འདྲའི་རིགས་པ་དེས་(༡༠ན)མདོ་སྡེ་
པ་ལ་སོགས་པས་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་ཕྱི་དོན་ཆ་མེད་འགོག་རྒྱས་ཀྱང་ཐལ་འགྱུར་བ་བཞེད་
པ་ལྟར་གྱི་ཕྱི་དོན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་འགོག་པར་མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར། ཐལ་འགྱུར་བ་ཕྱི་དོན་ཞལ་
གྱིས་བཞེས་པ་ལ་ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས། །ཁམས་གསུམ་པོ་སེམས་ཅན་དུ་གསུངས་པ་

དང་། ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། ཕྱི་རོལ་སྤང་བ་ཡོད་མིན་ཏེ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་
པའི་ལུང་གིས་ཀྱང་མི་གཞོད་དེ། ལུང་དང་པོས་ནི་ཕྱི་རོལ་མེད་པའི་སེམས་མ་བསྟན་ཅིང་།
ལུང་ཕྱི་མས་དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ཡང་བླ་མ་དོན་དགོངས་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཤེར་
ཕྱོགས་ཀྱི་མདོ་ལས་ལུང་པོ་ལྷ་ག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་མཉམ་དང་། མདོན་པའི་མདོ་ལས་
ལུང་པོ་ལྷ་གའི་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་མཉམ་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་འདོད་པར་བྱ་སྟེ། དོན་
ཤེས་གཉིས་ཀ་ཐ་སྟོད་བཏགས་པའི་བཏགས་དོན་བཅས་པའི་ཆེ་མི་རྟེན་པར་ཡང་མཚུངས།
མ་བཏགས་མ་དབྱེད་པའི་ཆེ་ཐ་སྟོད་ཅམ་དུ་ཡོད་པར་ཡང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་མིན་
པར་དོན་ཤེས་གཉིས་ཀ་ཐ་སྟོད་དུ་ཡོད་མེད་འབྲེད་པ་ནི་བདེན་པ་གཉིས་ཅར་ལས་ཉམས་པ་
ཡིན་ཏེ། བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། གཅིག་ཡོད་གཅིག་མེད་ཅེས་བྱ་བར། །ཞེས་སོགས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་ཕྱི་དོན་ཡོད་པ་ལ། འབྲུང་བ་ཆེ་ལ་སོགས་བཤད་པ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་
གིས་ཀྱང་མི་གཞོད་དེ། ལུང་དེས་ཕྱི་དོན་མེད་པར་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་དེས་འབྲུང་
བ་བཞི་པོ་དེ་རང་འཛོག་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་མ་སྟོས་པར་མེད་པར་བསྟན་པ་ཅམ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེ་ནས་ཀུན་གཞི་ཁས་མི་ལེན་པའི་བྱེད་པར་བསྟན་པ་ནི། ཀུན་གཞི་ཁས་མི་ལེན་
པ་ལ་ཡང་སྟོན་(༡༠བ)མེད་དེ་ཞེས་སོགས་ཡིན་པས་རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། ཐལ་འགྲུར་
པའི་ལུགས་ལ་ཀུན་གཞི་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་ཏེ། འཇུག་པ་ལས་ཀུན་གཞི་ཡོད་པར་སྟོན་
པའི་མདོ་དེ་བླ་མ་དོན་དགོངས་པ་ཅན་ཡིན་པ་དང་། ཀུན་གཞི་མེད་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་
སྟོང་པར་འདོད་པའི་ཕྱོགས་ལ་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆེས་འཐད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དེས་ན་སེམས་ཅམ་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ལས་བསགས་ནས་ཡུན་རིང་དུ་
ལོན་པ་ལས་ཀྱང་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་འབྲས་བྱ་འབྲུང་བར་ཁས་ལེན་དགོས་ཤིང་། ལས་དེ་རང་
བྱུང་དུས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་མ་ཞིག་ན་རྟག་པར་འགྲུར་ལ། ཞིག་པ་དངོས་མེད་ཡིན་

པས་དེ་ལས་འབྲས་བྱ་འབྱུང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པའི་རྟེན་དུ་ཀུན་གཞི་
སོགས་འདོད་དགོས་པ་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་རང་མཚན་གྱིས་མ་
གྲུབ་ཀྱང་དངོས་པོར་འཛོག་རྒྱས་པས་ལས་ལས་ལས་ཀྱི་ཞིག་པ་འབྱུང་ཞིང་། ལས་ཀྱི་
ཞིག་པ་དངོས་པོ་ཡིན་པས་དེས་ལས་ཀྱི་འབྲས་བྱ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་
པའི་རྟེན་དུ་ཀུན་གཞི་སོགས་ཁས་ལེན་མི་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། འབྲུག་པ་ལས། གང་ཕྱིར་
རང་བཞིན་གྱིས་དེ་མི་འགག་པ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཐ་སྙད་དུ་ཡང་རང་
བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་ཅིང་། རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ལ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཛོག་
ཤེས་པ་ལ་རྟག་ཆད་ཀྱི་ལྟ་བ་སྟོང་སྟེ་བར་མ་ཟད་ཀུན་གཞི་སོགས་ཁས་ལེན་ཀྱང་ལས་
འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ཡང་ཆེས་འཐད་པ་ཡིན་ཏེ། འབྲུག་འབྲེལ་ལས། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཞེས་
སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། ཕྱི་(༡༡༣)དོན་ཁས་ལེན་པའི་གནད་ཀྱིས་ཀྱང་ཀུན་གཞི་
ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བའི་སྐབས་འདྲིར་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་བསྟོན་པའི་གཞི་དང་ལས་
འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པའི་རྟེན་ནི་ཕྱང་པོ་ལ་བཏགས་པའི་ང་ཅཱ་དེ་ཉིད་ཡིན་གྱི་ལས་ཀྱི་ཞིག་
པ་མ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་ཡང་དགེ་སྤྲིན་གྱི་ལས་ཀྱི་ཞིག་པས་དགེ་སྤྲིན་གྱི་ལས་ཀྱི་འབྲས་
བྱ་སྐྱེད་པར་བཞེད་དེ། ཞིག་པ་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་སྐབས་བྱེད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདི་ལ་ལྷང་
རིགས་གཉིས་ལས། ལྷང་ནི་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་གྱིས་ག་ཤི་ཞེས་མདོ་ལས་གསུངས་པས་ཞིག་
པ་དངོས་པོར་གྲུབ་སྟེ། ཤི་བ་ནི་གང་ཟག་དེའི་སྟོག་དབང་འགགས་པའམ་ཞིག་པ་ཡིན་
ལ། དེ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་གྱིས་སྐྱེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡང་ས་བརྩ་བའི་མདོ་དེ་ཉིད་
ལས། འཆི་བ་ཡང་བྱ་བ་གཉིས་སུ་ཉེ་བར་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། འདུ་བྱེད་འཛོག་པར་ཡང་བྱེད་
པ་དང་། ཡོངས་སུ་མ་ཤེས་པ་རྒྱུ་མི་འཆད་པའི་རྒྱ་ཡང་འབྱེན་པའོ། །ཞེས་ཤི་བ་རྒྱས་
བསྐྱེད་པ་དང་། ཤི་བས་མ་རིག་པ་སྐྱེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་འདི་ནི་སྐྱེ་སྐྱུབ་

ཀྱི་དགོངས་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། ཅ་ཤེ་ལས། དངོས་དང་དངོས་མེད་འདུས་བྲས་ཡིན། །ཞེས་
བྱས་པའི་དངོས་པོ་དང་དེ་ཞིག་པའི་བྱས་པའི་དངོས་མེད་གཉིས་ཀ་འདུས་བྲས་སུ་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་དང་། རིགས་པ་བྱལ་ཅུ་པ་ལས་ཀྱང་། རྒྱ་བད་ཉིད་ལས་ཞི་བ་ནི། །བད་ཅེས་བྲ་
བ་དམིགས་པས་ཏེ། །ཞེས་རྒྱ་རྒྱུ་བད་པ་དེ་འབྲས་བྲ་མར་མེ་ཤི་བའི་རྒྱར་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །རིགས་པས་ཀྱང་ཞིག་པ་དངོས་པོར་བྱབ་སྟེ། ལྷ་གྲ་རང་བྱབ་དུས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་
གཉིས་པར་འཛིག་པ་དེ་རྒྱས་(༡༡བ)བསྐྱེད་ན་དེ་རང་བྱབ་དུས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་
ཞིག་པ་དེ་ཡང་རྒྱས་སྐྱེད་དགོས་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་མ་འོངས་པ་ཡང་
དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་གྲ་དབྱུག་ཀྱི་དུས་སུ་མ་སྐྱེས་པ་དེ་དུས་དེར་རྒྱ་མ་ཚང་བའི་དབང་
གིས་བྱང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

ངེས་ན་དུས་གསུམ་དངོས་པོར་བྱབ་སྟེ། འདས་མ་འོངས་དངོས་པོ་ཡིན་ན་ད་ལྟར་
བ་ལྷ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ནས་རང་རིག་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་པའི་བྱད་པར་
བསྟན་པ་ནི་རང་རིག་འདོད་པའི་ཕྱོགས་སུ་མ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་ལ། དེ་ཡང་རིམ་པ་
ལྟར་བརྗོད་ན། རང་རིག་འདོད་པའི་ཕྱོགས་སུ་མ་བརྗོད་པ་དང་དེ་འགོག་པའི་ཚུལ་འཇུག་
པ་ཅ་འབྱེད་ལས་གསུངས་པའི་དོན་བཤད་ན། རང་རིག་ཁས་ལེན་པ་རྣམས་ནི་སྤར་མ་སྤྱོད་
བའི་ཡུལ་བྱ་བ་མི་སྲིད་དེ། དྲན་པ་ནི་ངེས་པར་སྤྱོད་བ་ལས་སྤྱེ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྟོན་
འཛིན་གྱིས་སྟོན་པོ་སྤྱོད་བའི་ཆེ་ཡུལ་སྟོན་པོ་ལ་སྤྱོད་བྱེད་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ཅན་སྟོན་
འཛིན་ལ་ཡང་སྤྱོད་བྱེད་ཡོད་དེ། སྟོན་པོ་འདི་མཐོང་ངོ་ཞེས་ཡུལ་བྱ་བ་དང་སྟོན་པོ་འདི་
ངས་དྲན་ནོ་ཞེས་ཡུལ་ཅན་སྟོན་འཛིན་དྲན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྟོན་འཛིན་ལ་སྤྱོད་
བྱེད་ཡོད་པར་བྱབ་ལ། སྤྱོད་བ་ལ་གཞན་སྤྱོད་དང་རང་སྤྱོད་གཉིས་སུ་ཁ་ཚོན་ཚོད་ཅིང་།
གཞན་སྤྱོད་རིགས་པས་ཞིགས་པས་རང་སྤྱོད་ཡོད་པར་བྱབ་ལ། དེ་བྱབ་ན་རང་རིག་ཡོད་
པར་འབད་མེད་དུ་བྱབ་པོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །

དེ་འགོག་པ་ནི། འདིར་རྣམ་གྲུབ་ཅེས་སོགས་ཏེ། རྟན་པའི་རྟགས་ལས་སྔོང་བ་དཔོག་
ན་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པའི་རྟན་པའི་རྟགས་ལས་སྔོང་བ་དཔོག་པའམ། རྟན་པ་ཙམ་གྱི་
(༡༩ན)རྟགས་ལས་རང་སྔོང་དཔོག་པ་གང་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་མི་རིགས་ཏེ། སྐྱབ་བྱེད་དེ་
ཉིད་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། རྟན་པ་ཙམ་རང་སྔོང་དང་
རྟུ་འབྲས་སུ་མི་འབྲུབ་པས་བྲུབ་པ་འབྲུལ་བར་འབྲུར་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རྩེ་རྟགས་ལས་
རྩེ་ཤེལ་དང་། མེའི་རྟགས་ལས་མེ་ཤེལ་དཔོག་པ་བཞིན་ནོ། །

དེས་ན་སྔོན་འཛིན་ལ་སྤྱིར་བྱེད་རང་རིག་ཡོད་དེ། སྔོན་འཛིན་བླ་པའི་བླ་པ་ཡོད་
 པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཉགས་སུ་བཀོད་ན་ཉགས་ཚས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མཐུན་དཔེ་མི་རྟེན་ཅིང་། སྤྱིར་
 སྔོན་འཛིན་ལ་སྤྱིར་བྱེད་ཡོད་དེ། ཕྱིས་སྔོན་འཛིན་བླ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སྔོན་པོ་
 བཞེན་ཞེས་ཉགས་སུ་འགོད་ན་ཉགས་དཔེ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་ཁྲབ་འབྲེལ་
 སྐྱབ་མི་རྒྱས་པས་རང་རིག་བསྐྱབ་བྱའི་ཚས་སུ་བཟུང་བ་དང་འབྲེལ། བླ་པའི་ཉགས་ལས་
 སྤྱིར་བ་ཙམ་སྐྱབ་ནའང་གྲུབ་ཟེན་གྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། ཐལ་འགྱུར་བས་རང་སྤྱིར་དང་གཞན་
 སྤྱིར་གང་ཡང་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་ཀྱང་སྔོན་འཛིན་མངོན་སུམ་སྤྱིར་ཙམ་གྱི་རོ་པོར་གྲུབ་
 ཟེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་རང་ལུགས་ལ་རང་རིག་མེད་ཀྱང་བླ་པ་སྐྱེ་
 བ་མི་འགལ་བའི་ཚུལ་རི་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་ན། དེ་སྔོན་པ་ནི་འཇུག་པ་ལས། གང་ཕྱིར་གང་གིས་
 ཡུལ་སྤྱིར་གྱུར་དེ་ལས། །ཞེས་སོགས་ཏེ། ཁ་སང་གི་སྔོན་འཛིན་ལ་དུས་དེར་སྤྱིར་བྱེད་
 རང་རིག་མེད་ཀྱང་། དེ་རིང་གི་དུས་སུ་སྔོན་འཛིན་བླ་པའི་བླ་པའི་སྐྱེ་བ་མི་འགལ་ཏེ།
 ཁ་སང་གི་སྔོན་འཛིན་དེ་དང་དེ་རིང་གི་སྔོན་འཛིན་བླ་པའི་བླ་པའི་སྐྱེ་བ་མི་འགལ་ཏེ།
 སྤྱིས་གྲུབ་པའི་གཞན་མིན་ཞིང་། གཉིས་ཀ་ཡུལ་སྔོན་པོ་ལ་འཇུག་པར་ཡང་མཚུངས་(༡༩བ)
 པའི་ཕྱིར། ཁ་སང་གི་སྔོན་འཛིན་དང་དེ་རིང་གི་སྔོན་འཛིན་བླ་པའི་བླ་པའི་སྐྱེ་བ་མི་འགལ་ཏེ།
 མཚན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཞན་མིན་ཏེ། དེ་གཉིས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཞན་ཡིན་ན་

སྟོན་འཛིན་གྱི་དམིགས་པའི་ཡུལ་ཕྱིས་བྲན་ཤེས་ཀྱིས་བྲན་པ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་
རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཞན་ཡིན་ན་དེ་གཉིས་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་ཡིན་དགོས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །གཞན་དུ་ན་བྱམས་པས་སྟོང་བ་དེ་ཉིད་ཉེར་སྤྲས་ཀྱིས་བྲན་པར་འགྱུར་ཏེ། སྟོན་
འཛིན་བྲན་པའི་བྲན་ཤེས་དེ་གཉིས་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་གཞན་ཡིན་ཡང་སྟོན་འཛིན་གྱི་སྟོང་བ་
ཕྱིས་བྲན་ཤེས་ཀྱིས་བྲན་པ་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཁ་སང་གི་སྟོན་འཛིན་དང་དེ་
རིང་གི་སྟོན་འཛིན་བྲན་པའི་བྲན་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་སྟོན་པོ་གཉིས་ཀྱང་རྣམས་ཐ་དད་མ་
ཡིན་ཏེ། འཛིག་ཉེན་གྱི་སྟོ་ལྟན་སྤྱིས་དེས་དེ་གཉིས་རྣམས་ཐ་དད་དུ་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
དེ་ལྟར་འཛིན་ན་ཁ་སང་སྟོན་འཛིན་གྱིས་མཐོང་བ་ལ་ཕྱིས་བྲན་པས་སྤར་ཡང་འདི་མཐོང་ངོ་
ཞེས་འཛིན་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རང་རིག་ཁས་མི་ལེན་པའི་རྩ་བ་ཡང་རང་མཆོན་
གྱིས་གྲུབ་པ་མི་འདོད་པ་ལ་བྱུག་གོ།

གཞན་ཡང་སྟོང་བ་ལ་རང་སྟོང་གཞན་སྟོང་གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཡང་མི་ཆོད་དེ། སྟོན་འཛིན་
རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱང་མ་སྟོང་ཞིང་། སྟོང་བྱེད་དོན་གཞན་གྱིས་ཀྱང་མ་སྟོང་ཡང་དེ་སྟོང་
ཅམ་གྱི་ངོ་བོར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མར་མེ་རང་གིས་རང་གསལ་བར་མི་བྱེད་ཅིང་། གསལ་བྱེད་
རང་ལས་དོན་གཞན་པས་གསལ་བར་ཡང་མི་བྱེད་ཀྱང་དེ་གསལ་བའི་ངོ་བོར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
མར་མེ་རང་གིས་རང་གསལ་བར་མི་བྱེད་དེ། དེ་བྱེད་ན་ལུན་པ་རང་གིས་རང་སྤྱིབ་པར་འགྱུར་
ཞིང་། དེ་(༡༣ན)སྤྱིབ་ན་ལུན་ཁུང་དུ་ལུན་པ་མི་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུན་ཁུང་དུ་
ལུན་པ་འགྲིབས་ཟེན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁོ་ན་རེ། མ་སྤྱིབ་སྟེ། མར་མེ་རང་གིས་རང་གསལ་བར་
མི་བྱེད་ཀྱང་ཆད་མས་མ་གྲུབ་པའི་སྟོན་མེད་ལ། ཤེས་པས་རང་གིས་རང་ཤེས་པར་མི་བྱེད་
ན་རང་ལས་དོན་གཞན་གྱིས་ཤེས་པར་མི་བྱེད་པས་ཆད་མས་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེ་
ན། དེ་ལྟ་ན་མར་མེ་ལ་ཡང་མཚུངས་ཏེ། མར་མེ་རང་གིས་རང་གསལ་བར་མི་བྱེད་ཅིང་། རང་
ལས་དོན་གཞན་གྱིས་གསལ་བར་ཡང་མི་བྱེད་པས་མར་མེ་གསལ་བའི་ངོ་བོར་མ་གྲུབ་ཅིང་།

དེ་མ་གྲུབ་ན་དེ་ལས་གཞན་གྱི་ངོ་བོར་ཡང་མ་གྲུབ་པས་དེ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཚད་མ་ལ་ལྟོས་ནས་གཞལ་བྱ་འགྲུབ་བྱེད་གྱི་ཚད་མ་ལས་ལོགས་སུ་ཚད་
མ་དེ་འགྲུབ་བྱེད་གྱི་རང་རིག་ཁས་ལེན་མི་དགོས་སོ། །རྒྱལ་སྤྱི་ཞི་བ་ལྷན་ཁྲུང་སྤྱོད་འཇུག་
ལས། གལ་ཏེ་རང་རིག་ཡོད་མེད་ན། །ནམ་ཤེས་བློ་པར་རི་ལྟར་འགྱུར། །ཞེས་སྟོགས་སྡུ་མ་
བཀོད་ནས། དེ་ལ་བྱུང་བ་མ་ངེས་པའི་ལན་འདེབས་པ་ན་སྟོན་འཛིན་གྱིས་སྟོན་པོ་གཞལ་བའི་
ཆེ་དུས་དེར་སྤྱོད་བྱེད་རང་རིག་མེད་ཀྱང་ཕྱིས་ཡུལ་ཅན་སྟོན་འཛིན་བློ་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་མི་
འཐད་པའི་སྟོན་མེད་དེ། ཡུལ་སྟོན་པོ་བློ་པ་ན་ཡུལ་ཅན་སྟོན་འཛིན་སྤངས་ནས་བློ་པ་མ་ཡིན་
གྱི། རས་སྤྱར་སྟོན་པོ་འདི་མཐོང་ངོ་ཞེས་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་འབྲེལ་བར་བློ་པའི་ཕྱིར། ཕྱིས་ཡུལ་
ཡུལ་ཅན་འབྲེལ་བར་བློ་པ་ལ་སྤྱར་ཡུལ་སྤྱོད་པའི་དུས་ན་ཡུལ་ཅན་སྤྱོད་དགོས་པས་མ་བྱུང་
སྟེ། དཔེར་ན་དགུན་གྱི་དུས་ན་གྱི་བས་ལུས་ལ་རྟུགས་པའི་ཆེ་བྱི་དུག་(༡༣བ)ཞུགས་ཡོད་ཀྱང་
དེའི་ཆེ་རྟུགས་པ་སྤྱོད་གི་དུག་མ་སྤྱོད་ལ། ཕྱིས་འབྲུག་གི་སྤྱོད་པས་དུག་ལངས་པ་ན་སྤྱར་
རྟུགས་པའི་ཆེ་དུག་ཞུགས་པར་འདུག་སྟེ་དུ་བློ་པ་སྐྱེ་བ་བཞིན་ནོ། །སྤྱར་དུག་ཞུགས་པའི་
ཆེ་དུག་མ་སྤྱོད་ཡང་ཕྱིས་རྟུགས་པ་བློ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དུག་ཞུགས་པ་བློ་པ་བཞིན་དུ་སྤྱར་སྟོན་
པོ་སྤྱོད་པའི་ཆེ་སྟོན་འཛིན་མ་སྤྱོད་ཡང་ཕྱིས་ཡུལ་སྟོན་པོ་བློ་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་ཅན་སྟོན་
འཛིན་བློ་པའང་འཐད་དོ་ཞེས་བཞེད་དེ། གཞན་སྤྱོད་བ་དང་འབྲེལ་པ་ལས། །བློ་པ་འགྱུར་གྱི་
པའི་དུག་བཞིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གོ་སྟོན། །

༤༧༽ རང་རྒྱུད་ཁས་མི་ལེན་པའི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱད་པར་བཤད་པ།

གསུམ་པ་རང་རྒྱུད་ཁས་མི་ལེན་པའི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱད་པར་བཤད་པ་ལ་
གཉིས། རང་རྒྱུད་བཀའ་པའི་བྱང་ཚུལ་དང་དེའི་དོན་གཞན་གྱིས་རི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། རང་
ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡོད་པ་དང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་མེད་པའི་ཚུལ་ལོ། །

༤༩། རང་རྒྱུད་བཀག་པའི་བྱང་ཚུལ་དང་དེའི་དོན་རི་ལྟར་ བཤད་པའི་གཞན་ལུགས།

དང་པོ་ནི། གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ཞེས་པ་ནས་སྤྱི་བར་སྤྱང་ངོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་རང་
རྒྱུད་བཀག་པའི་བྱང་ཚུལ་བརྗོད་ནས། འདི་ལ་པཱི་ཏ་ཁ་ཅིག་ཅེས་པ་ནས་བཤད་ཟིན་པས་
མི་སྤྱོད་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ངོ་ལ་ལྷ་ནུ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་ལུགས་འགོག་པར་
མཛད་པ་ཡིན་པས་རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། རང་མཚན་གྱིས་བྱབ་པ་ཁས་ལེན་ན་རང་རྒྱུད་
ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། ཁས་མི་ལེན་ན་རང་རྒྱུད་ཁས་ལེན་མི་རིགས་པའི་ཚུལ་བཅོམ་ལྡན་
འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་གནས་ཀྱང་། དངོས་སུ་རང་རྒྱུད་བཀག་ནས་ཐལ་འབྱུང་
འཐད་པའི་སློལ་ནི་དཔལ་ལྡན་ཆེ་བས་ཐོག་མར་བྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔལ་ལྡན་ཆེ་བ་རྗེས་འབྲང་
དང་བཅས་(༤༩ན)པའི་གཞུང་མ་གཏོགས་རང་སྤེའི་གཞུང་གང་ནས་ཀྱང་རང་རྒྱུད་མི་འཐད་
པའི་གསལ་ཁ་མ་བྱང་བའི་བྱིར་རོ། །

དཔལ་ལྡན་ཆེ་བས་ནི། བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །ཞེས་པའི་གཞུང་གི་
དོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་ཀྱིས་བཤད་པ་ལ་ལེགས་ལྡན་གྱིས་སྤྱོད་བཟུང་བ་མི་འཇུག་པར་
བསྟན་པའི་སྐབས་སུ་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་རང་རྒྱུད་མི་བཞེད་པ་དང་། དབུ་མ་པ་ཡིན་ན་
རང་རྒྱུད་ཁས་ལེན་མི་རིགས་པ་དང་། རང་རྒྱུད་ཁས་ལེན་པའི་ལེགས་ལྡན་གྱི་ལུགས་ལ་
གཞོད་བྱེད་མང་དུ་བསྟན་ནས་རང་རྒྱུད་ལེགས་པར་བཀག་ཅིང་། བཞི་བརྒྱ་བའི་འབྲེལ་
པ་ལས་ཀྱང་སློབ་དཔོན་ཆོས་སྐྱོང་གི་འདོད་པ་འགོག་པའི་སྐབས་སུ་རང་རྒྱུད་འགོག་ཚུལ་
མདོར་བསྟུས་ཞིག་གསུང་སོ། །སྐབས་འདིར་ཅ་ཤེའི་བདག་སྤྱི་འགོག་ཚུལ་གྱི་སྐབས་ཀྱི་
ཐལ་བ་བསྐྱོག་ཚུལ་ཞེས་གྲགས་པ་མདོར་བསྟུས་པ་ཞིག་བརྗོད་ན། འདི་ལ་གསུམ། སངས་

རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱིས་བདག་སྐྱེ་བཀའ་ཚུལ། དེ་ལ་ལེགས་ལྡན་གྱིས་སྐྱོན་བཟུང་བའི་ཚུལ། དེ་
དཔལ་ལྡན་ཆེ་བས་ངེ་ལྟར་བཀའ་ཚུལ་ལོ། །

དང་པོ་ནི་གངས་ཅན་ན་རེ་ལྷ་གྲུ་ས་བོན་གྱི་དུས་ན་ས་བོན་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་ཟིན་
པ་སྤྱིར་ཡང་ས་བོན་ལས་སྐྱེ་འོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འདི་འགོག་པ་ལ་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱལ་
སྐྱེད་ཀྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། སྐྱེ་བ་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་དང་། སྐྱེ་བ་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་འགྲེལ་ཆོག་དང་པོ་རྒྱལ་པར་
འཆད་པ་ལ་དངོས་པོ་བདག་གི་བདག་ཉིད་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ནི་ཡང་སྐྱེ་བ་དགོས་པ་མེད་
དོ་ཞེས་པ་དང་། (༡༩བ)གཉིས་པ་རྒྱལ་པར་འཆད་པ་ལ་ཅི་སྟེ་ཡོད་ཀྱང་སྐྱེ་ན་ནམ་ཡང་མི་
སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་པའི་འགྲེལ་ཆོག་དང་པོ་བསྟན་བཤའ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ནི་
ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། སྤྱིར་ཡང་ས་བོན་ལས་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དུ་ཐལ། ས་བོན་གྱི་དུས་ན་གྲུབ་ཟིན་
པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འགྲེལ་ཆོག་གཉིས་པ་བསྟན་བཤའ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ནི། མ་ཐུབ་ན་
ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ། ཁྱོད་ས་བོན་གྱི་དུས་ན་གྲུབ་ཟིན་སྤྱིར་ཡང་
ས་བོན་ལས་བལྟ་བས་ནས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་ཞེས་པའོ། །

གཉིས་པ་དེ་ལ་ལེགས་ལྡན་གྱིས་སྐྱོན་བཟུང་བའི་ཚུལ་ནི། ཤེར་སྐྱོན་ལས། དེ་ནི་རིགས་
པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཏན་ཆོགས་དང་དཔེ་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་གྱིས་སྤྱིས་པའི་ཉེས་
པ་མ་བསལ་བའི་ཕྱིར། ལྷགས་ཡོད་པའི་ཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྐབས་ཀྱི་དོན་ལས་བསྐྱོག་
པར་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་དང་། དེའི་ཆོས་བསྐྱོག་པའི་དོན་མངོན་པས་དངོས་པོ་རྣམས་གཞན་
ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དང་། སྐྱེ་བ་འབྲས་བྱ་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་དང་། སྐྱེ་བ་
ཐུག་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རང་གི་གྲུབ་པའི་མཐའ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེའི་དོན་ནི་ལེགས་ལྡན་འབྲེད་ན་རེ། སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱི་བདག་སྐྱེ་
འགོག་ཚུལ་གྱི་སྦྱར་ངག་དེ་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་འབྲེད་སྦྱར་ངག་དེས་བདག་སྐྱེ་འགོག་

རུས་ཀྱི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་དཔེ་ཉགས་བརྗོད་དགོས་པ་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་གངས་
ཅན་གྱིས་ཁྱོད་ཀྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། ཞེས་པའི་དོན་རྒྱ་དུས་མི་
གསལ་བའི་སྐུ་གྲུ་ལ་འདོད་ན་ནི་བྱུ་བ་ལ་འགལ་ལ། འབྲས་དུས་མངོན་གསལ་གྱི་(༡༥ན)
སྐུ་གྲུ་ལ་འདོད་ན་ནི་བྱུ་བ་ཟིན་བསྐྱབས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གཞན་གྱིས་སྐྱེས་པའི་ཉེས་པ་
བསལ་དགོས་པ་ལས་མ་བསལ་བའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་གྱི་སྐྱེ་ཀའི་སྐྱགས་ཡོད་པའི་ཆོག་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱགས་རི་ལྟར་ཡོད་ན། དངོས་ཟིན་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དང་ཐུག་མེད་
ཅམ་ཉགས་སུ་བྱེད་ན་ཕྱོགས་ཆོས་མི་འབྱུང་ལ། བདག་ལས་སྐྱེ་ན་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དང་
ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་བ་ཉགས་སུ་འགོད་ན་ཕྱོགས་ཆོས་བྱུ་བ་བསྐྱབ་བྱ་བྱུ་བ་པར་འགྱུར་བ་
དང་། འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཆོག་གི་རུས་པ་ལས། སྐུ་གྲུ་བདག་ལས་སྐྱེ་ན་སྐྱེ་བ་དོན་
མེད་དང་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་བ་ལས་སྐྱེ་བ་དོན་བཅས་དང་ཐུག་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་
ཐོན་པས་དངོས་ཟིན་གྱི་ཉགས་དེ་ཉིད་ལོག་ནས་སྐྱེ་བ་དོན་བཅས་དང་ཐུག་བཅས་ཉགས་
སུ་འགོད་པར་མངོན་ལ། དེ་ལྟ་ན་དངོས་ཟིན་གྱི་དམ་བཅའ་ཡང་བསྐྱོག་དགོས་ཤིང་། དེ་
ལ་ཉགས་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དང་ཐུག་མེད་ལོག་ནས་སྐྱེ་བ་དོན་བཅས་དང་ཐུག་བཅས་ཉགས་
སུ་འགྱུར་བ་ལྟར། བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དོ་ཞེས་པ་ལོག་ནས་བདག་ལས་སྐྱེ་སྟེ་ཞེས་བྱར་
མེད་པས། བདག་སྐྱེ་རྣམས་པར་བཅད་ཅམ་དེ་ལོག་ན་མ་ཡིན་དགག་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་
འགྱུར་ལ། སྐུ་གྲུ་སྐྱེ་བ་དོན་བཅས་དང་ཐུག་བཅས་སུ་ཁས་སྦྲངས་པས་སྐུ་གྲུ་སྐྱེ་བར་ཁས་
སྦྲངས་ཤིང་། བདག་སྐྱེ་དངོས་སུ་བཀག་ཅིང་། སྐྱེ་བ་ལ་བདག་སྐྱེ་དང་གཞན་སྐྱེ་གཉིས་སུ་
ཁ་ཆོན་ཆོད་པས་ཆོས་གཞན་གཞན་སྐྱེ་ལྟ་བུ་འཕངས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་བདག་སྐྱེ་
མེད་པར་སྐྱབ་པའི་དམ་བཅའ་མེད་དགག་ཅམ་དུ་འདོད་པའི་རང་གི་བྱུ་བ་པའི་མཐའ་དང་
འགལ་(༡༥བ)བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སྐྱོན་བརྗོད་པར་མཛད་དེ། ལེགས་ལྡན་གྱིས་སངས་
རྒྱུ་བསྐྱངས་རང་རྒྱུད་མི་བཞེད་པ་མ་དགོངས་ཤིང་། སྤར་གྱི་སངས་རྒྱུ་བསྐྱངས་གྱི་

འབྲེལ་ཆོག་དེ་དག་གིས་ཀྱང་འགལ་ཇོད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་སློན་ས་བདག་སྐྱེ་བཀའ་པར་
མ་དགོངས་པར། བདག་སྐྱེ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་སྤྱིར་བསྟན་པ་གཞིར་བཞག་བྱས་ནས་
སྐྱོན་དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ཀྱི་དགོངས་པ་ལ་རང་དང་མཐུན་པར་
སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དུ་བཞེད་པ་གཞིར་བཞག་ནས་སྐྱེ་བ་ལ་བདག་
སྐྱེ་དང་གཞན་སྐྱེ་གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་པར་ཡང་གསུངས་སོ། །གསུམ་པ་དེ་དཔལ་ལྡན་
ཆེ་བས་ཇི་ལྟར་བཀའ་པའི་ཚུལ་ནི་ཆོག་གསལ་ལས། སྐྱོན་འདི་ཐམས་ཅད་ནི་རིགས་པ་
མ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་མཐོང་ངོ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བཀའ་སྟེ། དགོངས་པ་བསྐྱུས་ཏེ་
བཟོད་ན། ལེགས་ལྡན་གྱིས་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལ་བཟོད་པའི་སྐྱོན་དེ་ཐམས་ཅད་རིགས་
པ་མ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་མཐོང་ངོ་། །

དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལ་སྐབས་འདིར་བདག་སྐྱེ་འགོག་བྱས་ཀྱི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་
དཔེ་རྟགས་མ་བཟོད་པའི་ཆ་ནས་སྐྱོན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བདག་སྐྱེ་འགོག་པ་ལ་ངེས་པར་
རང་རྒྱུད་ཀྱི་དཔེ་རྟགས་ཇོད་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་དཔེ་རྟགས་མ་བཟོད་ཀྱང་
བདག་སྐྱེ་འགོག་བྱས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་བསྟན་པ་གང་ཞིག་། དེས་བདག་སྐྱེ་ལེགས་པར་འགོག་
བྱས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་སྐྱེ་འགོག་བྱས་ཀྱི་འགལ་ཇོད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་བདག་སྐྱེ་འགོག་
མི་བྱས་ན་དེའི་ཆེ་ཕྱིར་གྲོལ་དངོས་སུ་བསྟོན་འདིངས་པ་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་པས་(༡༩)རང་
རྒྱུད་ཀྱི་དཔེ་རྟགས་བཟོད་པས་ཀྱང་བདག་སྐྱེ་འགོག་མི་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབུ་མ་པས་
རང་རྒྱུད་ཁས་ལེན་པར་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། ཚུལ་གསུམ་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཏན་
ཆོག་ཁས་ལེན་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཁས་
ལེན་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཅོད་སྒྲོག་ལས། གལ་ཏེ་ངས་དམ་བཅའ་འགའ་
ཡོད། །ཅེས་སོགས་དང་། འཕགས་པ་ལྷས། ཡོད་དང་མེད་དང་ཡོད་མེད་ཅེས། །ཞེས་
སོགས་དང་། ཆོག་གསལ་ལས་ཀྱང་། དབུ་མ་པ་ཡིན་ན་ནི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་

བྱ་བར་འོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྩོགས་གཞན་ཁས་སྦངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཁོ་ན་དེ། བདག་སྐྱེ་འགོག་ལུས་ཀྱི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་དཔེ་ཉགས་མ་བརྗོད་ཀྱང་། གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རྗོད་རིགས་པ་ལས་དེ་མ་བརྗོད་པའི་སྐྱོན་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། དེའི་སྐྱོན་ཡང་མེད་དེ། གངས་ཅན་གྱིས་བདག་སྐྱེ་འདོད་པ་ལ་སྦྱབ་བྱེད་ཡང་དག་མེད་པ་ཉིད་གྱིས་བདག་སྐྱེ་འགོག་ལུས་པས་བདག་སྐྱེ་འགོག་ལུས་ཀྱི་གཞན་གྲགས་ངེས་ཅན་དུ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། ངེས་པར་རྗོད་དགོས་ན་ཡང་དངོས་པོ་བདག་གི་བདག་ཉིད་གྱིས་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བདག་སྐྱེ་འགོག་ལུས་ཀྱི་གཞན་གྲགས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་དེས་བསྟན་པའི་གཞན་གྲགས་ཀྱི་ཉགས་སྦྱར་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། ལྷ་བ་ཟེན་སྦྲར་ཡང་ས་བོན་ལས་མི་སྐྱེ་མྱེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མངོན་གསལ་གྱི་ལྷ་གྲུ་བཞིན་ཞེས་པའོ། །སྐྱོན་གཉིས་པ་གཞན་གྱིས་སྦྱས་པའི་ཉིས་པ་མ་བསལ་བའི་ཆ་ནས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ལ་སྐྱོན་མེད་དེ། སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་རང་རྒྱུད་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་པས་དེ་ལ་གཞན་གྱིས་སྦྱས་པའི་ཉིས་པ་བསལ་མི་དགོས་ཤིང་སྤར་གྱི་གཞན་གྲགས་ཀྱི་ཉགས་སྦྱར་ལ་ནི་ས་བོན་ལས་སྦྲར་ཡང་སྐྱེ་བར་གངས་ཅན་རང་ཉིད་གྱིས་འདོད་པའི་རྒྱ་དུས་མི་གསལ་བའི་ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན་དང་། ས་བོན་ལས་སྦྲར་ཡང་སྐྱེ་མི་དགོས་པར་འདོད་པའི་འབྲས་དུས་མངོན་གསལ་གྱི་ལྷ་གྲུ་མཐུན་དཔེར་བཟུང་བས་སྤར་གྱི་ཉིས་པ་དེ་འདྲ་མི་འབྲུང་བའི་ཕྱིར། སྐྱོན་གསུམ་པ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་བརྒྱུ་དོན་ཁས་སྦངས་པའི་ཆ་ནས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ལ་སྐྱོན་མེད་དེ། ཐལ་འགྱུར་གྱི་ཐལ་ཆོས་བརྒྱུ་པའི་དོན་སྦྲར་ཡང་སྐྱེ་བ་དོན་བཅས་དང་ཐུག་བཅས་གངས་ཅན་རང་ཉིད་གྱིས་ཁས་སྦངས་པ་ཡིན་གྱི། སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱི་རང་ལུགས་ལ་སྦྲར་ཡང་སྐྱེ་བ་དོན་བཅས་དང་ཐུག་བཅས་ཀྱི་དམ་བཅའ་དང་ཁས་ལེན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་ཆོག་གསལ་ལས། ཐལ་བར་འགྱུར་བ་བརྒྱུ་པའི་དོན་དང་པ་རོལ་པོ་ཉིད་འབྲེལ་པ་ཡིན་གྱི་ཁོ་བོ་ཅག་ལ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རང་ལ་དམ་བཅའ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་

གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ཡང་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་བདག་སྐྱེའི་ཐལ་བ་བསྒྲིག་ཚུལ་ཞེས་ཤིན་ཏུ་
དཀའ་བར་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཉུང་དུ་འཛིན་གྱིས་མ་ཞོར་བར་བཤད་དོ། །ཅ་བའི་ཆོག་ངེས་
ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གོ་སླ་ལ། འདི་ལ་བརྗེ་ཏེ་ཅིག་ཅེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། ར་ཡ་ལྷ་ནུ་རྩེས་
འབྲང་དང་བཅས་པ་ན་རེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མེད་དེ། ཕྱོགས་ཁྱབ་ཆད་མས་གྲུབ་
པའི་རྟགས་ཡང་དག་མེད་པའི་ཕྱིར། ཕྱོགས་ཁྱབ་དེ་སྤར་ཆོལ་རང་གི་ཆད་མས་གྲུབ་པར་
(༡༧ན)ཡང་མ་ངེས། ཕྱིར་ཆོལ་གྱི་ཆད་མས་གྲུབ་པར་ཡང་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་
སྟེ། སྤར་ཆོལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཁྱབ་ཆད་མས་གྲུབ་པར་ཐག་བཅད་ཀྱང་སྐྱོ་བ་སྲིད་པའི་
ཕྱིར། སྤར་ཆོལ་ལ་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཤིན་
ཏུ་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་སྐྱ་གུ་ཆོས་ཅན། རྟེན་འབྲེལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བདེན་པར་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་དངོས་སྐྱོ་བ་ལ་ཁས་སྒྲངས་ནང་འགལ་བསྟན་པའི་སྐོ་
ནས་ཀྱང་སྐྱ་གུ་བདེན་གྲུབ་དེ་འགོག་མི་རིགས་པར་ཐལ། དངོས་སྐྱོ་བས་སྐྱ་གུ་བདེན་གྲུབ་
ཏུ་འདོད་པ་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤར་ཆོལ་ལ་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་མེད་
པའི་ཕྱིར། གཞན་གྱི་དམ་བཅའ་ལ་རང་གིས་གཞོད་བྱེད་སྟོན་པ་ཡང་མི་རིགས་པར་ཐལ།
རང་གིས་གཞོད་བྱེད་དུ་ཐག་བཅད་ཀྱང་སྐྱོ་བ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། ཐལ་འགྱུར་སྤྱི་རྣམས་ཀྱི་
ཁྱབ་རྟགས་ཁས། ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གོ་སླ་བར་སྤང་བས་མ་སྐྱོས་སོ། །

༩༥༽ རང་ཕྱགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡོད་པ་དང་ རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་མེད་ཚུལ།

གཉིས་པ་རང་ཕྱགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡོད་པ་དང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་
མེད་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པ་ཡོད་ཚུལ། རང་རྒྱུད་ཁས་
མི་ལེན་པའི་ཚུལ་ལོ། །

༡༠༽ ཉམས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པ་ཡོད་ཚུལ།

དང་པོ་ནི། རང་གི་ལུགས་ནི་ཞེས་པ་ནས་ཚུལ་གསུམ་གསུངས་སོ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ་དེ་
ཡང་ངེས་པ་ལྟར་བརྗོད་ན། རང་མཆོད་ཀྱིས་བྱབ་པ་ཁས་ལེན་ན་ལེགས་ལྟན་སོགས་བཞིན་
དུ་རང་རྒྱུད་ངེས་པར་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་ཁས་མི་ལེན་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉམས་
གཏན་མེད་པར་(༡༢བ)འདོད་དགོས་པས་རང་རྒྱུད་ཁས་ལེན་པ་དང་མི་ལེན་པའི་རྩ་བ་ཡང་
རང་མཆོད་ཀྱིས་བྱབ་པ་འདོད་མི་འདོད་ལ་བྱལ་གོ། །དེ་ཡང་དཔལ་ལྷན་ཆེ་བ་རང་མཆོད་
ཀྱིས་བྱབ་པ་བཀག་པ་ན་རང་སྤྲོགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་བྱེད་ཆོད་མ་དང་གཞལ་བྱ་ནམས་
འཛོག་མ་ཤེས་ནས་རང་རྒྱུད་ཁས་མི་ལེན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དཔལ་ལྷན་ཆེ་བའི་ལུགས་ལ་
རང་གི་མཆོད་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དགག་སྐྱབ་སོགས་ཀྱི་ནམ་གཞག་ཐམས་ཅད་
ཆེས་འཐད་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འཇུག་འབྲེལ་ལས་དངོས་སྤྱོད་ནམས་ས་སོར་ཀྱིས་སྤྱོད་
གྲུ་རང་བཞིན་ཀྱིས་སྤྱོད་པར་འདོད་པ་ལ། དེ་ལྟ་ན་ས་སོར་དང་སྤྱོད་གྲུ་སྤྱད་ནས་རང་བཞིན་
ཀྱིས་སྤྱོད་དམ། མ་སྤྱད་པར་རང་བཞིན་ཀྱིས་སྤྱོད། དང་པོ་ལྟར་ན་ས་སྤྱོད་གཉིས་གཅིག་ཏུ་
འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་དེ་གཉིས་རྒྱ་འབྲས་སུ་ཡང་མི་རུང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བཀག་
ཅིང་། ས་སོལ་སོས་རང་མཆོད་ཀྱིས་བྱབ་པ་ཁས་སྤངས་པས་སྤྱོད་དེ་འཇུག་པ་དང་། རང་
ལ་རང་མཆོད་ཀྱིས་བྱབ་པ་ཁས་མི་ལེན་པས་སྤྱོད་དེ་མི་འཇུག་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར།
འཇུག་འབྲེལ་ལས། གང་གི་ལྟར་ན་ཞེས་སོགས་སོ། །

གཞན་ཡང་སྤྱར་གྱི་རིགས་པ་དེ་ལ་དངོས་སྤྱོད་བས་འགོ་མཚུངས་ཀྱི་སུན་འབྲིན་
བརྗོད་པའི་ལན་དུ་འཇུག་པར། སུན་འབྲིན་པས་སུན་དབྱེད་བྱ་མ་སྤྱད་སུན་ནི་འབྲིན་བྱེད་
དམ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སུན་འབྲིན་ཀྱིས་སུན་དབྱེད་བྱ་རང་བཞིན་ཀྱིས་སུན་འབྲིན་ན་སྤྱར་

རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་སྐབས་ལྟར་སྐྱོན་འདུག་ལ། རང་ལུགས་ལ་རང་མཚན་མི་བཞེད་པས་སྐྱོན་དེ་མི་
འདུག་པར་གསུངས་ཤིང་། སྐབས་འདིར་འདུག་འགེལ་ལས་ལྷ་(༡༡ན)རིའི་བྱས་རབ་འབྱོར་
ལ། སྐྱེས་པའི་ཆོས་ཀྱིས་མ་སྐྱེས་པའི་ཐོབ་པ་འཐོབ་བམ་ཞེས་སོགས་བྲངས་པ་ཇི་ཉིད་ཀྱིས་
འབྲུ་བསྐྱེད་པ་དང་བཅས་པའི་དོན་ནི། རྒྱན་ཞུགས་དེས་རང་གི་ཐོབ་བྱ་རང་བཞིན་གྱིས་ཐོབ་
པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེས་རང་དུས་ན་སྐྱེས་ཟིན་གྱི་ཆོས་སྐར་ཡང་འཐོབ་པ་དོན་མེད་ཅིང་། རང་
དུས་ན་མ་སྐྱེས་པའི་ཆོས་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་མི་འཐོབ་པའི་བྱེད་ཞེས་པའོ། །གང་ལ་སྟོང་
པ་ཉིད་རུང་བ། །ཞེས་སོགས་བྲངས་པའང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་འདོད་པའི་ཕྱོགས་ལ་བྱ་
བྱེད་ཐམས་ཅད་འཐད་པའི་ཁུངས་ཏེ། བསྐྱུགས་པ་ཅམ་གྱིས་གོ་བར་སྒྲུང་ངོ་། །

༡༡༽ རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉལ་ཁས་ཁེ་ལེན་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་རང་མཚན་གྱིས་བྱུབ་པའི་ཕྱོགས་དང་ཞེས་པ་ནས་དགེ་སྟོང་
མ་ཡིན་མི་དགོས་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་ལ། དེ་ཡང་ཁོ་ན་རེ། རང་མཚན་
གྱིས་བྱུབ་པའི་ཕྱོགས་དང་ཉལ་ཁས་དང་དཔེ་གང་ཡང་མི་སྲིད་པས་དེའི་དབང་དུ་བྱས་ན་རང་
རྒྱུད་ཀྱི་ཉལ་ཁས་སུ་མ་ཟད་བྱ་བྱེད་གང་ཡང་མི་འཐད་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་བཞག་ནས་བསྐྱུབ་
བྱ་སྐྱུབ་བྱེད་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བྱེད་ཐམས་ཅད་འཐད་པར་སྐྱུབ་པའི་ལུགས་ལ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་
ཉལ་ཁས་དང་བསྐྱུབ་བྱའི་བྱ་བྱེད་ཁས་སྒྲུང་དུ་མི་རུང་བའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ལ་
ཆོག་གསལ་ལས། རང་རྒྱུད་འགོག་པའི་རིགས་པ། དེ་པ་རོལ་པོས་ཀྱང་དོན་གྱིས་ཁས་
སྒྲུངས་ཚུལ། སྐྱོན་བརྗོད་དེ་རང་གི་སྦྱོར་བ་ལ་མི་མཚུངས་པ་སྟེ། རྒྱ་མཚན་གསུམ་གྱི་སྟོ་
ནས་འཆད་པར་མཛད་ལ། དེ་ཡང་ལེགས་ལྷན་གྱིས་བདག་སྐྱེ་འགོག་པ་ལ་མིག་སོགས་
ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཆོས་ཅན། (༡༡བ)དོན་དམ་པར་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། ཡོད་

པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་བཞིན་ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱར་བཀོད་པ་ལ་
ཆོག་གསལ་ལས་དགག་པ་མཛད་པའི་ཚུལ་ནི། བདག་སྐྱེ་འགོག་པ་ན་དོན་དམ་པར་བདག་
ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། ཞེས་དོན་དམ་གྱི་བྱད་པར་སྦྱར་བ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་སྦྱར་བ་ལ་
སྤར་ཆོལ་རང་ལ་བཟོས་ནས་ཀྱང་དགོས་པ་མེད། ཕྱིར་ཆོལ་བྱངས་ཅན་ལ་བཟོས་ནས་ཀྱང་
དགོས་པ་མེད། འཛིག་རྟེན་རང་ག་ལ་བཟོས་ནས་ཀྱང་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་
པོ་གྲུབ་སྟེ། ལེགས་ལྡན་རང་ཉིད་བདག་སྐྱེ་ཐ་སྙད་དུ་འང་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ལུ་སྟེགས་ངན་པའི་ལུགས་བདེན་པ་གཉིས་ཅར་དུ་བཀག་ན་ལེགས་
པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་རང་ག་བ་རྣམས་རྒྱ་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་བའི་རྣམ་
གཞག་ཙམ་ཞིག་བྱེད་ཀྱི་བདག་ལས་སྐྱེ་འམ་གཞན་ལས་སྐྱེ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དབྱེད་པ་མི་བྱེད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ལ་དོན་དམ་གྱི་བྱད་པར་སྦྱར་བ་བཀག་ནས་
ཆོས་ཅན་གྱི་བྱད་པར་ལ་བརྟགས་ནས་འགོག་པ་ནི་གཞན་ཡང་པ་རོལ་པོས་ཞེས་སོགས་
ཏེ། བདག་སྐྱེ་འགོག་པའི་སྐབས་འདིར་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་ན་དོན་དམ་པའི་
མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་ནམ། ཀུན་རྫོབ་པའི་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་ནམ།
དེ་གཉིས་གང་གིས་ཀྱང་བྱད་པར་དུ་མ་བྱས་པའི་མིག་སོགས་ཙམ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་
གང་ཡིན། ལེགས་ལྡན་ན་རེ། དང་པོ་ལྟར་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་རྟེན་
ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པས་ཕྱོགས་(༡༩ན)སམ་རྟགས་ཀྱི་སྦྱོར་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་
གིས་དོན་དམ་པར་མིག་སོགས་མེད་པར་ཁས་སྒྲངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། གཞན་ཕྱིར་ཆོལ་བྱངས་ཅན་ལ་བཟོས་ཏེ་ཆོས་ཅན་
གཞི་མ་གྲུབ་པའི་སྦྱོར་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་ཡང་མིག་སོགས་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་
ཆོས་ཅན། དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་དེ་ཞེས་རྫོད་རིགས་པ་ལས་དེ་ལྟར་ཡང་མ་བཟོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་སྟོབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་ན་རེ། སངས་རྒྱས་པས་བྱེ་བྲག་པ་ལ་སྐྱ་མི་རྟག་པར་

སྐྱུ་བ་པ་ན་འབྱུང་འབྱུར་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྐྱ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་ན་བྱེ་བྲག་པ་ལ་མ་
བྱུང་ཅིང་། རྣམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྐྱ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་ན་སངས་
རྒྱས་པ་ལ་མ་བྱུང་པར་འབྱུར་བས་དེ་གཉིས་ཀའི་ཁྱད་པར་དོར་བའི་སྐྱ་ཚོས་ཅན་དུ་
འཛིན་པ་བཞིན་དུ་སྐབས་འདིར་ཡང་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་གང་གིས་ཀྱང་ཁྱད་པར་དུ་མ་
བྱས་པའི་མིག་སོགས་ཅམ་པོ་ཞིག་ཚོས་ཅན་དུ་འཛིན་པས་ཚོས་ཅན་མ་བྱུང་པའི་ཉེས་པ་
མེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་འགོག་པ་ལ་ཆོག་གསལ་ལས། འདི་ལྟར་གང་གི་ཆེ་འདིར་སྐྱེ་བ་བཀག་
པ་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་འདོད་པ་དེའི་ཆེ་དེ་ཁོ་ནར་དེའི་རྟེན་ཆོས་ཅན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅམ་གྱི་
བདག་གི་དངོས་པོ་རྟེན་པ་ནི་ཉམས་པར་གྱུར་པ་འདིས་རང་ཉིད་གྱིས་ཁས་སྐྱབས་པ་ཉིད་
དོ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་དག་ནི་ཐ་དད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པས་མདོར་བསྟན་
ནས། དེའི་ཕྱིར་གང་གི་ཆེ་ཞེས་པ་མན་ཆད་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་དེ་ཉིད། འདིར་དེའི་
ལན་དུ་མིག་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ཞེས་སོགས་གྱིས་བཤད་པ་ཡིན་(༡༩བ)པས་ཐོག་མར་དེའི་
ལན་དུ་ཞེས་པ་ནས་སྤོང་མི་རྣམས་སོ་ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་བཅོམ་ན། མིག་དབང་ཅམ་པོ་དེ་
ཡོད་པའི་དོན་གྱིས་ཉེ་རྟགས་གྱིས་མིག་དབང་དོན་དམ་དུ་མི་སྐྱེ་བར་སྐྱབ་པའི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་
རྟེན་ཆོས་ཅན་གཉིས་ཀ་ལ་བྱུང་པར་གཞག་ཏུ་མི་རུང་སྟེ། རྒྱ་མཚོན་འདི་ལྟར་སྐབས་འདིར་
དོན་དམ་པའི་སྐྱེ་བ་བཀག་པ་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་འདོད་པ་དེའི་ཆེ་ཁོ་ནར་རྟེན་ཆོས་ཅན་
མིག་དབང་དེ་བཅས་པའི་ཆེ་རྟེན་པ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་ཅན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅམ་གྱིས་བདག་
གི་དངོས་པོ་ཡོད་པར་རྟེན་པ་ནི་མི་རུང་བར་ལེགས་ལྡན་འདི་རང་ཉིད་གྱིས་ཁས་སྐྱབས་
པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དེ་ལྟར་མིག་དབང་དེ་ཡུལ་ཅན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་མིག་དབང་གི་རང་
བཞིན་ལ་མི་འབྱུང་བའི་རྟེན་དོན་དུ་འདོད་དགོས་ཤིང་། དེ་འདོད་ན་མིག་དབང་དེ་གངས་
ཅན་གྱི་མིག་སོགས་འཇལ་བའི་ཤེས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དེའི་ཡུལ་དུ་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཉེ།
ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱི་སྣང་ངོ་ན་ཡོད་པའི་ཡུལ་གཉིས་ཐ་

དད་པས་ཉེ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པ་ནི་ཆོག་གསལ་གྱི་ལུང་ལ་འབྲུ་བསྐྱན་པ་ཡིན་ལ།
སྤར་ཡང་ཅུང་ཟད་གོ་སྤྱོད་བར་བཟོད་ན། རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ཆོས་ཅན་མིག་
སོགས་འཇལ་བའི་ཆད་མ་དེ་མིག་སོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་མ་འཁྲལ་བའི་ཤེས་པར་ཁས་
ལེན་པས། དེ་ལྟར་ན་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མིག་སོགས་འཇལ་བའི་ཆད་མ་དེ་ལ་མིག་སོགས་
རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པར་སྤང་བ་དེ་སྤང་བ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པར་ཐལ། མིག་སོགས་འཇལ་བའི་
ཆད་མ་དེ་ལ་མིག་སོགས་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པར་སྤང་བ་ནི་གང་(༤༠ན)ཞིག་ཤེས་པའི་
ཆད་མ་དེ་མིག་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་ལུགས་ལ་མ་འཁྲལ་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མིག་སོགས་རང་
མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པ་དེ་མིག་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་སམ་རང་བཞིན་དུ་ཐལ། འདོད་པའི་
ཕྱིར། འདོད་ན་མིག་སོགས་འཇལ་བའི་ཆད་མ་དེ་མིག་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་འཇལ་བྱེད་
ཀྱི་ཆད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། གངས་ཅན་
ཀྱི་ཤེས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་རྟོན་དོན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་གནས་ལུགས་
འཇལ་བའི་ཆད་མའི་རྟོན་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གྲུབ་སྟེ། ཤེས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ཤེས་པ་
ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་གཉིས་ཀྱི་རྟོན་ཐ་དད་པ་སྟེ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་དང་སྟོང་ཐུན་དུ་འདི་ལྟར་བཤད་དེ། དབུ་མ་པས་དངོས་སྤྱོད་པའི་
ངོར་མིག་སོགས་བདེན་པའི་སྐྱེ་མེད་དུ་སྤྱོད་པའི་ཆོ་བདེན་བརྩན་གང་གིས་ཀྱང་བྱུང་བར་
དུ་མ་བྱས་པའི་མིག་སྤྱོད་ཅན་ཞིག་གཉིས་ཀ་ལ་མཐུན་སྤང་དུ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་
པ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་དེ་ཁོ་ནར་བདེན་པའི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དེའི་རྟོན་ཆོས་ཅན་མིག་
ལ་སོགས་པ་ཉམས་པར་གྱུར་པ་སྟེ་དེ་ཁོ་ནར་མ་གྲུབ་པར་ལེགས་ལྡན་འབྲེད་འདིས་རང་
ཉིད་ཀྱིས་ཁས་སྤངས་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། གང་གི་ཆོ་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་
དུ་བྱས་ནས་བདེན་པའི་སྐྱེ་བ་བཀག་པ་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་འདོད་པ་དེའི་ཆོ་སྟེ་དེའི་ཕྱིར།
དེ་ལྟར་ན་དབུ་མ་པས་མིག་སོགས་དེ་ཉིད་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པའི་ཤེས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་

ཅམ་གྱིས་བདག་གི་དངོས་པོ་རྟེན་པ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་དགོས་(༥༠བ)ལ། དངོས་སྐྱེ་བ་
རྣམས་མིག་སོགས་འབྲུལ་རྒྱས་མ་བསྐྱད་པའི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཤེས་པས་རྟེན་པའི་དོན་
ཡིན་པར་འདོད་པས་ཆོས་ཅན་མིག་སོགས་མཐུན་སྒྲུབ་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་
ཤེས་པས་རྟེན་པའི་དོན་དང་། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཤེས་པས་རྟེན་པའི་དོན་དག་ནི་པན་ཚུན་
སྤངས་པའི་སྒྲོ་ནས་ཐ་དད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤོ། །

དེས་ན་གལ་ཏེ་སྐྱེ་འཇལ་བའི་ཆད་མ་ཞེས་པ་ནས་མི་འཐད་དོ་སྙམ་ན་ཞེས་པའི་བར་
གྱིས་སྤར་གྱི་འཆད་ཚུལ་དེ་ལ་མི་འཐད་པའི་དོགས་པ་བཀོད་ནས། དོགས་པ་འདི་འདྲ་
ནི་ཞེས་པ་ནས་འཛིན་པ་འགོག་གོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཐལ་རང་གཉིས་ཆོས་ཅན་སྐྱེ་ཆད་
མས་བྱུང་ཚུལ་ལ་མི་མཐུན་པ་དང་། འདི་དག་གི་གནད་རྟོགས་ན་ཞེས་སོགས་གྱིས་རྒྱ་
མཚན་དེའི་ཕྱིར་ཐལ་རང་གཉིས་ལ་རང་ལུགས་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་དབྱེ་བ་བྱེད་ཚུལ་མི་འདྲ་
བ་བྱུང་ངོ་ཞེས་སྟོན་པར་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། རིམ་བུ་ལྟར་བཤད་ན། དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། ཤེས་
པ་ལ་འབྲུལ་མ་འབྲུལ་གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་ཀྱང་ཆོས་ཅན་སྐྱེ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་སྟོན་པ་
ན་འབྲུལ་མ་འབྲུལ་གང་རུང་གིས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་ནས་སྟོན་དགོས་པས་མ་བྲལ་སྟེ། སྐྱེ་
འཇལ་བའི་ཆད་མ་ལ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་ཀྱང་དེ་སྟོན་པ་ན་དེ་གཉིས་གང་
རུང་གིས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་ནས་སྟོན་དགོས་པས་མ་བྲལ་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་མིག་སོགས་
ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་ཀྱང་མིག་སོགས་འཇལ་བའི་ཆད་མས་དེ་
འཇལ་བའི་ཆེ་དེ་གཉིས་གང་རུང་གིས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་ནས་འཇལ་བས་མ་བྲལ་སྟེ། སྐྱེ་
ལ་རྟག་མི་རྟག་(༥༡ན)གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་ཀྱང་སྐྱེ་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མས་སྐྱེ་འཇལ་བ་
ན་དེ་གཉིས་གང་རུང་གིས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་ནས་འཇལ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མིག་
སོགས་ཅམ་ཆོས་ཅན་དུ་གཟུང་བ་ལ་གཞི་བྱེད་དུ་བརྟེན་པའི་རིགས་པ་དེ་རྣམས་མི་འཐད་
དོ་ཞེ་ན། དོགས་པ་དེ་འདྲ་མཁས་པ་ལ་སྐྱེ་བའི་དོགས་པའི་རིགས་མིན་ཡང་ཚོལ་བ་དབང་

ཏུ་ལ་སྐྱེ་བས་དེ་གཅད་ན། དེ་ཡང་རང་རྒྱུད་པ་ནམས་ཀྱི་སྐྱབས་སུ་དོན་དེ་ཆད་མས་གྲུབ་
མ་གྲུབ་དཔྱོད་པའི་ཆེ་ཆད་མས་གྲུབ་ཅེས་པའི་དོན་ནི། རང་མཆོན་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་
ཀྱི་ཆད་མས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་ཀྱི་ཆད་མ་ལ་ཇི་ལྟར་སྤང་བ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
དེ་བཞིན་དུ་མི་ཉག་པ་ཆོས་ཅན། སྤྲ་མི་ཉག་ཉོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཆད་མས་གྲུབ་པ་ཡིན་
ཏེ། སྤྲ་མི་ཉག་པར་ཉོགས་པའི་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཆད་མས་ཇི་ལྟར་ངེས་པ་ལྟར་དུ་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མངོན་སུམ་ཆོས་ཅན། རང་མཆོན་ལ་མ་འབྲུལ་བ་ཡིན་ཏེ། རང་མཆོན་
ཀྱི་སྤྲོད་ལུགས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ལྟར་དུ་ཉོགས་པའི་ཕྱིར། སྤྲ་མི་ཉག་ཉོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་
ཀྱང་ཆོས་ཅན། སྤྲ་མི་ཉག་པ་ལ་མ་འབྲུལ་བ་ཡིན་ཏེ། སྤྲ་མི་ཉག་པའི་སྤྲོད་ལུགས་ཇི་ལྟར་
ཡོད་པ་ལྟར་དུ་ཉོགས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཤེས་པ་ལ་འབྲུལ་མ་འབྲུལ་གཉིས་སུ་དོན་ལ་ཁ་
ཆོན་ཆད་པ་བཞིན་དུ་སྒོས་གྲུབ་པ་ལ་ཁ་ཆོན་ཆད་དེ། སྤྲ་མི་ཉག་ཉོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ལྟ་
དུ་སྤྲ་མི་ཉག་པ་ལ་མ་འབྲུལ་བར་ཡོངས་གཅོད་ལ་སྒོ་ངོར་གྲུབ་པ་དེ་དེ་ལ་འབྲུལ་བ་ནམ་
བཅད་ལ་སྒོ་ངོར་ཁེགས་པར་འགྱུར་(༤༡བ)པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་མཆོན་ནས་ཤེས་བྱ་ལ་ཡང་ལོག་གཉིས་སུ་དོན་ལ་ཁ་ཆོན་ཆད་པ་བཞིན་སྒོ་
ངོར་ཡང་ཁ་ཆོན་ཆད་དེ། རང་མཆོན་སྤང་བ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་འབྲུལ་པའི་ཤེས་པའི་རྙིང་དོན་
ཡུལ་ཡང་དག་པ་ཡིན་པར་ཡོངས་གཅོད་ལ་གྲུབ་ན་དེ་ཡུལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡིན་པ་ནམ་བཅད་
ལ་སྒོ་ངོར་ཁེགས་པར་འགྱུར་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རང་རྒྱུད་པ་ནམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ཆོས་
ཅན་མིག་ལྟ་དུ་ཤེས་པ་མ་འབྲུལ་པའི་རྙིང་དོན་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་ཡང་དག་པར་གྲུབ་ཀྱང་
བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་དོན་དང་ཐ་སྙད་གང་གིས་ཀྱང་བྱུང་པར་དུ་བྱས་ནས་གྲུབ་མི་དགོས་
ཤིང་། དེ་དབྱུང་གཞིར་བཟུང་ནས་དོན་དམ་པར་ཡོད་མེད་དབྱུང་ཆོག་པས་མིག་སྤྱི་ཙམ་
ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བ་ལ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་ལ་བརྟགས་པའི་སྒྲིན་རྗེད་ག་ལ་འབྲུག་
སྟམ་དུ་དགོངས་ནས་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བས་དེ་འདྲའི་ཡོད་ཚུལ་དེ་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པར་

སོང་བས་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འགྱུར་ལ། དེ་ཁྱད་གཞིར་བཟུང་བའི་ཆོས་ཅན་ཙམ་པོ་ག་ལ་སྤྱད་སྟེ་དགོངས་ནས་བདེན་བརྒྱན་གྱི་ཁྱད་པར་དོར་བའི་མིག་སྤྱི་ཙམ་ལེགས་ལྡན་གྱིས་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པར་བཞེད་པ་འགོག་པར་མཛད་དོ། །དེའི་སྤྱིར་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ལ་ནི་ཆོས་ཅན་ཆད་མས་གྲུབ་ཚུལ་མཐུན་སྣང་བ་མེད་དེ། རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་གྱི་ལུགས་ལ་ཆོས་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་ན་ཆོས་དེ་ལ་མ་འཁྲུལ་བ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་པར་བཞེད་ལ། ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་ཆོས་དེ་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་ཆོས་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་བ་མི་འགལ་བར་བཞེད་པའི་སྤྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་མིན་ན་སོ་སོ་སྤྱི་བོའི་ཤེས་པས་ལུལ་གང་ཡང་འཛོག་མི་རུས་པར་འགྱུར་ཏེ། སོ་སོ་སྤྱི་བོའི་(འདན)ཤེས་པ་ཡིན་ན་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་སྤྱིར་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་བདེན་འཛིན་བག་ཆགས་དང་བཅས་པའི་བསྐྱད་པ་ཞུགས་པས་ཁྱབ་པའི་སྤྱིར་རོ། །

དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་སོ་སོ་སྤྱི་བོའི་རྒྱུད་གྱི་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་བྱམ་པ་ལ་འཁྲུལ་ཀྱང་དེས་བྱམ་པ་འཛོག་རུས་པར་བཞེད་ལ། རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་དེ་དེ་ལ་འཁྲུལ་ན་དེ་འཛོག་མི་རུས་པར་བཞེད་དོ། །ཁོ་ན་རེ། དེ་ལྟ་ན་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་ནམ་རིག་པ་གཉིས་ལ་ཆོས་ཅན་མཐུན་སྣང་བ་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། གཉིས་ཀ་སོ་སྤྱིའི་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་བྱམ་པ་ལ་འཁྲུལ་བར་བཞེད་པའི་སྤྱིར་རོ། །ཞེ་ན། དེའི་སྤྱིར་མེད་དེ། ནམ་རིག་པ་ནམས་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་བྱམ་པ་སྤྱི་རོལ་དོན་དུ་སྣང་བ་ལྟ་བུ་ལ་འཁྲུལ་བར་བཞེད་ཀྱང་། དེ་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་ལ་མ་འཁྲུལ་བར་བཞེད་པའི་སྤྱིར་ཏེ། བྱམ་པ་རང་གི་མཚན་ནིང་གིས་གྲུབ་པར་འདོད་པའི་སྤྱིར་རོ། །གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་དག་གི་གནད་ཚོགས་ན་རང་རྒྱུད་བས། སྣང་དུ་འབྲས་ཡང་དོན་བྱེད་དག། །ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱིར་ཀུན་རྫོབ་ལ་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་དང་ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་གཉིས་སུ་འབྱེད་པ་དང་། དེ་ཡང་ལུལ་ཁོ་ན་ལ་འབྱེད་གྱི། ལུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ལ་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་གྱིས་ཁྱབ་པར་བཞེད་པའི་གནད་

ཀྱང་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། རང་རྒྱུད་པའི་ལུགས་ལ་ཀུན་རྫོབ་ལ་རི་ལྟར་སྤང་བ་ལྟར་བྱུང་བ་
དང་མ་བྱུང་བ་གཉིས་སུ་འབྲེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་ན་རང་སྤྱོད་རང་
རིག་མངོན་སུམ་ལ་སྤང་བ་ལྟར་བྱུང་བས་བྱུང་བར་ཞི་འཆོ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་(༤༡བ)
པ་རྒྱལ་ས་བཞེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ལ་འཛིག་རྟོག་ཤེས་འོ་ལ་སྟོན་
ནས་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་ལོག་གཉིས་སུ་འབྲེད་ཀྱང་རང་ལུགས་ལ་དེ་ལྟར་མི་
འབྲེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ཡོད་དེ། དེའི་ལུགས་ལ་ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་ཡིན་ན་རི་ལྟར་སྤང་
བ་ལྟར་མ་བྱུང་བས་བྱུང་བ་ལྟར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེའི་ཕྱིར་རང་རྒྱུད་པ་རྒྱལ་ས་ཀྱི་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་ཡུལ་རང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་སྤང་བ་དེ་སྤང་བ་ལྟར་མ་བྱུང་བར་མ་རྟོགས་ཏེ། དེ་རྟོགས་ན་བསྐྱུབ་
བྱ་རང་བཞིན་མེད་པའི་དོན་བྱུང་བའི་པས་དེའི་རྩོད་སྤྱོད་རྟགས་ཀྱིས་སྐྱབ་མི་དགོས་པར་
འབྲུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདིས་སྐྱ་གྲུ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་སྐྱབ་པ་སྐྱབས་སུ་བབ་པའི་
ཕྱིར་ཆོལ་དེས་མཐུན་དཔེ་མེ་ལོང་ནང་གི་བྱད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་བདེན་མེད་དུ་མ་
རྟོགས་པར་ཆེས་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། མཐར་ཐུག་དཔྱད་པའི་རིགས་
ཤེས་རྗེས་དཔག་གི་རྙེད་དོན་དང་དོན་དམ་བདེན་པ་གཉིས་འགལ་བར་ཐལ། ཤེས་པ་འཁྲུལ་
པའི་རྙེད་དོན་དང་ཡུལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་གཉིས་འགལ་བའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། བྱུང་སྟེ།
རིགས་ཤེས་རྗེས་དཔག་འཁྲུལ་ཤེས་གང་ཞིག །དོན་དམ་བདེན་པ་ཡུལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཤེས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅམ་གྱི་རྙེད་དོན་མིན་ན་རང་བཞིན་ལ་
མ་འཁྲུལ་པའི་ཤེས་པའི་རྙེད་དོན་ཡིན་དགོས་ན། ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན།
དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ལ་མ་འཁྲུལ་པའི་ཤེས་པའི་རྙེད་དོན་དུ་ཐལ། རི་སྟེང་པ་མཐུན་པའི་
རྒྱལ་མཐུན་གྱི་ཡུལ་(༤༣ན)ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྟོན་དང་པོ་མེད་དེ། རིགས་ཤེས་རྗེས་
དཔག་སྤང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་པའི་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་ཡང་དེས་རྙེད་པ་འཁྲུལ་ཤེས་ཀྱིས་རྙེད་པ་

མ་ཡིན་པ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱ་ཡང་ཡིན་ལ་བརྟུན་པ་ཡང་ཡིན་པའི་དུང་སྐྱ་རྟེན་ཀྱང་།
དུང་སྐྱ་བརྟུན་པ་མ་རྟེན་པ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར། སྐྱོན་གཉིས་པ་མེད་དེ། འདིར་ཤེས་པ་ཕྱིན་
ཅི་ལོག་ཅམ་གྱིས་རྟེན་པའི་དོན་ཞེས་པའི་ཅམ་སྐྱ་སྟོས་པ་ནི་ཡོད་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་དཔྱད་
པའི་རིགས་ཤེས་གྱིས་རྟེན་པ་དགག་པར་འདོད་ནས་སྟོས་པ་ཡིན་གྱི། མ་འཁུལ་བའི་ཤེས་
བས་རྟེན་ཅམ་འགོག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆོག་གསལ་ལས། དབྱུང་བ་ཞིབ་མོ་འཛིག་
རྟེན་གྱི་ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟེན་ཆོས་ཅན་ཞེས་སོགས་ནི། ལྷག་མཐོང་
ཆེན་མོ་དང་སྟོང་ཐུན་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ་སྤར་བཀོད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཇི་ཉིད་ཀྱི་བཞེད་པར་
ཆེས་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ན་ཆོས་ཅན་མཐུན་སྤང་བ་འགོག་ཚུལ་ཞེས་ཆེས་དཀའ་བར་བྲགས་པ་དེ་ཉིད་
ཆེས་གསལ་བར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །དེ་དག་གིས་དོན་བཀག་ནས། ད་ནི་དཔེ་དགག་པར་བྱ་སྟེ་
ཞེས་པ་ནས་མི་དགོས་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སྟོབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་གྱིས་
བདག་སྐྱེ་འགོག་པའི་སྐབས་སུ་བདེན་བརྟུན་གང་གིས་ཀྱང་ཁྱད་པར་དུ་མ་བྱས་པའི་མིག་
ཅམ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་དུ་རུང་བའི་དཔེར་སངས་རྒྱས་པས་བྱེ་བྲག་པའི་ངོར་སྐྱ་མི་རྟག་པར་
སྐྱབ་པ་ན་གཉིས་ཀའི་བྱབ་མཐའི་ཁྱད་པར་དོར་བའི་སྐྱ་ཅམ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་དུ་རུང་བ་
བཀོད་པ་ལ་དེ་གཉིས་དཔེ་དོན་མི་མཚུངས་སོ། །(༤༣བ)ཞེས་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། རིམ་པ་ལྟར་
བཤད་ན། སངས་རྒྱས་པས་བྱེ་བྲག་པའི་ངོར་སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པ་ན་གཉིས་ཀའི་ལུགས་
ཀྱི་འབྱུང་འབྱུར་དང་ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་སྐྱ་འཇལ་བའི་ཆད་མས་མ་གྲུབ་ཀྱང་། གང་ལ་ཆད་
མར་སོང་བའི་སྐྱ་ཅམ་ཞིག་གི་དོན་འདིའོ་ཞེས་སྟོན་རྒྱ་ཡོད་ལ། མིག་སོགས་བདག་ལས་མི་
སྐྱེ་བར་སྐྱབ་པའི་ཆེ་རང་མཆོན་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཐལ་འབྱུར་བ་དང་རང་མཆོན་ཁས་ལེན་
པའི་རང་རྒྱུད་པ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་ཆོས་ཅན་མིག་སོགས་འཇལ་བའི་ཆད་མས་རང་མཆོན་
གྱིས་ཡོད་པ་དང་རང་མཆོན་གྱིས་མེད་པ་གཉིས་གང་ཡང་མི་འཇལ་ཀྱང་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་

འདི་འདྲ་ཞིག་འཇལ་ལོ་ཞེས་གཉིས་ཀ་ལ་སྟོན་རྒྱ་མེད་པས་དེ་གཉིས་དཔེ་དོན་མཚུངས་པ་
མིན་ནོ། །ལེགས་ལྡན་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་འདྲའི་བྱད་པར་དོར་བའི་སྤྱི་
པན་ཚུན་དུ་སྟོན་རྒྱ་མེད་ཀྱང་། བདེན་པར་ཡོད་མེད་གང་གིས་ཀྱང་བྱད་པར་དུ་མ་བྱས་པའི་
མིག་སོགས་ཅམ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་ཞེས་སྤྱི་བར་མི་བྱས་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པ་ཁས་
ལྷངས་ན་བདེན་གྲུབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཁས་མ་ལྷངས་ཀྱང་དོན་ཁས་ལྷངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དེ་
འདྲའི་བྱད་པར་བྱང་བ་ཡང་ཐལ་རང་གཉིས་རང་མཚན་ཞལ་གྱིས་བཞེས་མི་བཞེས་ཀྱི་བྱད་
བྱང་བ་ལ་ཐུག་པ་ཡིན་པས་དབྱུ་མ་པས་བྱེ་བྲག་པའི་ངོར་སྤྱི་མི་རྟག་པར་སྤྱོད་པ་ན་འབྱུང་
འབྱུར་དང་ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱད་པར་དོར་བའི་སྤྱི་ཅམ་ཆོད་མས་གྲུབ་ཀྱང་དེ་གཉིས་
ཀྱིས་སྤྱི་ཆོད་མས་གྲུབ་པའི་ཚུལ་གྱི་འདོད་པ་ཆེས་མི་མཐུན་ལ། ཐལ་འབྱུར་བས་སྤར་གྲོལ་
བྱས་ནས་རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པའི་ཆེ་ཡང་རང་མཚན་གྱིས་ཡོད་མེད་གང་གིས་ཀྱང་
བྱད་པར་དུ་(༤༦ན)མ་བྱས་པའི་ཆོས་ཅན་ཆོད་མས་གྲུབ་ཚུལ་སྟོན་རྒྱ་མེད་དོ། །

རིགས་པ་དེ་དག་གིས་ནི་ལེགས་ལྡན་གྱི་མིག་སོགས་བདག་ལས་མི་སྤྱི་བར་སྤྱོད་
པའི་ཆེ་ཡོད་པ་དེ་དེ་ལྟར་སྤྱོད་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པར་མ་གྲུབ་སྟེ། ལེགས་ལྡན་གྱི་
ལྷགས་ཀྱི་ཡོད་ན་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་
པ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ནས་ལེགས་ལྡན་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ནི་རིགས་
པ་དེ་ལེགས་ལྡན་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་དོན་གྱིས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པར་སྟོན་ཏེ། ལེགས་ལྡན་
རང་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་སྤྱི་བས་ནང་གི་སྤྱི་མཆེད་རྣམས་ནི་སྤྱི་མཆེད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་ཡོད་དེ། དེ་
ལྟར་དུ་རྒྱལ་བས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པ་ལ། ཀྱན་རྫོབ་ཏུ་ཡིན་ན་ནི་དངོས་སྤྱི་བ་
ལ་མ་གྲུབ། དོན་དམ་དུ་ཡིན་ན་ནི་དེ་དབྱུ་མ་པ་ལ་མ་གྲུབ་ཅེས་བདེན་གཉིས་ཀྱི་བྱད་པར་
ལ་བརྟགས་ནས་སྟོན་བརྗོད་མཛད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཆོས་ཅན་འབྲུལ་མ་འབྲུལ་གྱི་ཞེས་
པ་རང་གིས་ཉིད་ཅེས་བྱེ་བྲག་པ་ལ་བརྟགས་ནས་སྟོན་རྗོད་པར་རིགས་ཏེ། འབྲུག་པ་ལས་

ཀྱང་། དངོས་ཀྱི་ཡང་དག་རྒྱུན་པ་མཐོང་བ་ཡིས། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མཐར་ཐུག་དཔྱད་
པའི་རིགས་ཤེས་གང་ལ་མཐར་ཐུག་དཔྱད་པའི་རིགས་ཤེས་སུ་སོང་བ་དོན་དམ་བདན་པ་
དང་། ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མ་གང་ལ་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མར་སོང་བ་ལེགས་ལྡན་གྱི་ལུགས་ལ་
བཟོད་པའི་སྐྱོན་ནམས་རང་གི་བདག་སྤྱི་འགོག་པ་ལ་མི་མཚུངས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་རང་རྒྱད་
ཁས་མི་ལེན་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། རང་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པའི་སྤྱིར་བ་ནམས་ཀྱང་ཕྱིར་
ཁོལ་ལ་གྲུབ་པས་ཆོག་(༤༩བ)སྟེ། ཕྱིར་ཁོལ་གྱི་ལོག་ཏོག་དགག་པ་ཅམ་གྱི་ཆེད་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ་ཞེས་དཔལ་ལྡན་ཆུ་བས་གསུངས་ཤིང་། ཏྲགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁོལ་ཕྱིར་ཁོལ་གང་རུང་
གིས་གྲུབ་པས་མི་ཆོག་པར་འདོད་པ་ལ་དེས་ཆོག་པར་འདིག་ཏེན་གྱི་ཅོད་པ་དཔེར་བྱས་
ནས་བསྐྱབས་ལ། སྐྱབ་དག་དང་སུན་འབྱེན་གཉིས་ཀ་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལ་ཁོལ་ཕྱིར་
ཁོལ་གཉིས་ཀས་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་པ་དགོས་པར་འདོད་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤང་པོས་ཀྱང་ཐལ་
འགྱུར་བའི་ལུགས་བཞིན་དུ་འདོད་རིགས་ཏེ། ལུང་གི་གཞོན་པ་དང་རང་དོན་རྗེས་དཔག་
གང་ལའང་གྲུབ་པས་ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་ཀྱང་འཆད་པར་མཛད་དོ། །

དེས་ན་ཤེས་རབ་སྐྱོན་མར་གཞན་གྱི་སྐྱོན་བཟོད་ཀྱི་སྐྱབས་ཤིག་ཏུ། རང་དབང་དུ་བྱས་
ནས་སམ། སུན་འབྱེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཟོད་ཅེས་གསུངས་པའི་རང་དབང་དང་རང་
རྒྱད་དོན་གཅིག་པས་དེའི་ཕྱིར་ཕྱིར་ཁོལ་གྱི་ཁས་སྤངས་ལ་མ་འཁྲིས་པར་ཆད་མས་དོན་གྱི་
སྟོད་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་རང་དབང་དུ་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་། དཔེའི་ཆོས་ཅན་གཉིས་
དང་། ཏྲགས་ཀྱི་ཚུལ་ནམས་གྲུབ་ཚུལ་ངེས་པར་བྱས་ནས་བསྐྱབ་བྱ་ཏོགས་པའི་རྗེས་དཔག་
རྒྱད་ལ་སྤྱི་བར་བྱེད་པ་ནི་རང་རྒྱད་ཀྱི་དོན་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བ་ནམས་ཏྲགས་
དང་བསྐྱབ་བྱའི་ནམ་གཞག་འདོད་ཀྱང་རང་རྒྱད་ཀྱི་ཏྲགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ནམ་གཞག་མི་
འདོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། རང་རྒྱད་ཀྱི་ཏྲགས་ནི་ཕྱིར་ཁོལ་གྱི་ཁས་སྤངས་ཅམ་ལ་མ་
འཁྲིས་པར་ཚུལ་གསུམ་རང་དབང་དུ་ཆད་མས་གྲུབ་པ་ཞིག་ལ་འདོད་ལ། དེ་འབྲ་གཞི་མ་

གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྙུ་གུ་ཆོས་ཅན། རང་གི་མཆོན་ཉིད་(༥༥ན)ཀྱིས་མེད་དེ། རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མེ་ལོང་ནང་གི་བྱད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་བཞིན་ཞེས་རྟགས་སྙུ་བཀོད་པའི་ཆོན་སྙུ་གུ་རྟེན་འབྲེད་དང་རྟེན་འབྲེད་ལ་རང་བཞིན་མེད་པས་ཁྲབ་པ་ཐལ་འགྱུར་བ་རང་ལྷགས་ལ་ཁས་མི་ལེན་པས་གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་ཞེས་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྒར་བཤའད་པ་ལྟར་ཕྱིར་རྟོགས་ཀྱི་ཁས་སྒྲུངས་ལ་མ་འབྲིས་པར་ཚུལ་གསུམ་ཆད་མས་རང་དབང་དུ་བསྐྱབས་མ་བྱུང་བས་གཞན་གྲགས་ཀྱི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ལ། སྙུ་གུ་དང་རྟེན་འབྲེད་སོགས་ལྟན་སྐྱེས་ཀྱི་ཆད་མས་གྲུབ་པ་རྟོགས་ཕྱིར་རྟོགས་གཉིས་ཀའི་རྒྱུ་ལ་བྱུང་མོད་ཀྱང་ལྟན་སྐྱེས་ཀྱི་ཆད་མ་དེ་དང་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པར་འཇལ་བའི་ཀྱན་བཏགས་ཀྱི་སྒོ་གཉིས་ཕྱིར་རྟོགས་ཀྱི་སྒོ་ངོར་འབྲེས་ནས་དབུ་མའི་ལྟ་བ་མ་རྟེན་བར་དུ་སོ་སོར་འབྲེད་མི་རུས་ལ། སྒར་རྟོགས་ཀྱིས་འབྲེད་རུས་ཀྱང་ཕྱིར་རྟོགས་ལ་དབུ་མའི་ལྟ་བ་མ་བསྐྱེད་བར་དུ་སོ་སོར་བྱེ་ནས་སྟོན་མི་རུས་སོ། །ཐལ་འགྱུར་བ་ནང་མན་ཚུན་དུ་རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པ་ལ་ཆད་མས་གྲུབ་ཚུལ་མཐུན་སྒྲུང་བ་ཡོད་ཀྱང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་སྙུ་མི་འགྱུར་ཏེ། ཚུལ་གསུམ་མིང་གིས་བཏགས་ཅམ་དུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ནས་སྙུ་གུ་ལྟ་བུ་ལ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། སྙུ་གུ་ལྟ་བུ་ལ་མཆོན་ན་རྟོག་པས་འཛིན་ཚུལ་གསུམ་ཡོད་དེ། རང་མཆོན་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ། མ་གྲུབ་པར་འཛིན་པ། དེ་གཉིས་གང་གིས་ཀྱང་ཁྲད་པར་དུ་མ་བྱས་པར་འཛིན་པ་གསུམ་རྣམས་སྙུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་གསུམ་དབུ་མའི་ལྟ་བ་རྟེན་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་ཡོད་ལ། ལྟ་བ་མ་རྟེན་པའི་རྒྱུ་ལ་དང་པོ་དང་ཐ་མ་གཉིས་(༥༥བ)ཡོད་ཀྱང་བར་བ་ནི་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ངོ་སྟོན་པའི་སྒོ་ལ་རིགས་གསུམ་ཡོད་པས། དེ་ཡིན་ཆད་རང་འཛིན་དང་བདག་འཛིན་དུ་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པས་ཡང་དག་པར་རྗོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་ཡང་ངོ་སྟོན་པའི་སྒོ་ཡོད་ལ། འོན་ཀྱང་རང་རེ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་འབྲེད་བའི་ངོ་སྟོན་པའི་སྒོ་འདི་འབྲེན་ནི་སངས་རྒྱས་ལ་འབྲེད་བ་མི་

སྤྱི་དཔལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེས་ན་གཞན་གྲགས་ཀྱི་རྟགས་ལ་ཚུལ་གསུམ་པ་རོལ་པོ་རྒྱུ་
པས་ཁས་སྒྲུངས་པས་ཚོགས་པ་མིན་གྱི་སྤར་རྒྱལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་བྱུ་
ཅིང་བྱིར་རྒྱལ་རང་ཡང་དེ་ལྟར་འདོད་པའམ་ངེས་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། དེ་མེད་པར་ཞེན་ཡུལ་
ལ་འཁྱུལ་ན་དེས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟགས་པའི་ལྟ་བ་སྤྱིད་མི་བྱས་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ནས་ཐ་སྙད་
པའི་ཚད་མ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ནི་ཐ་སྙད་པའི་རྣམ་གཞག་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དམ་པའི་རྣམ་
གཞག་རྟགས་དགོས་པ་དང་། རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རང་མཚན་གྱིས་བྱུ་པས་སྟོང་
པའི་སྟོང་ཉིད་སྤྱོད་ཞེས་ཀྱིས་མི་བཞེས་ཀྱང་དབྱུ་མ་པ་མིན་པའི་སྟོན་མེད་པར་གསུངས་
པ་ཡིན་ཏེ་གོ་སྤྱོད་བར་སྤྱང་ངོ། །རང་རྒྱུད་ཁས་མི་ལེན་པའི་བྱུད་པར་འཕྲོས་དོན་དང་བཅས་
པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

པ་༣༽ ཚུལ་དེ་ལ་མདོ་སྤྱོད་རྣམས་དང་འགལ་བ་སྟོང་བ།

གསུམ་པ་མདོ་སྤྱོད་རྣམས་དང་འགལ་བ་སྟོང་བ་ལ་གཉིས། དགོངས་འགྲེལ་དང་འགལ་
བ་སྟོང་བ་དང་། དེ་དང་བྱམས་ཁུས་ཀྱི་ལུ་གཉིས་མི་མཚུངས་པར་བསྟན་པའོ། །

པ་༣༽ དགོངས་འགྲེལ་དང་འགལ་བ་སྟོང་བ།

དང་པོ་ནི། དགོངས་འགྲེལ་གྱིས་མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་སྟོན་པ་ཞེས་པ་ནས་གསུང་
རབ་ཀྱི་དོན་དུ་གཞག་དགོས་པ་གཉིས་ཡོད་དོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་ལ། དེ་ཡང་རིམ་
པ་ལྟར་བརྗོད་ན་ཁོ་ན་རེ། (༤༤ན)དགོངས་འགྲེལ་གྱིས་མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་སྟོན་པ་
མི་ཉིད་ཡོད་མེད་བྱེ་བ་དང་བྱང་ངེས་འདོགས་ཚུལ་རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤར་བཤད་པ་

ལྷ་མ་ཡིན་ན། དཔལ་ལྷན་ཆེ་བའི་ལུགས་ལ་རྩི་ལྷ་ར་བཞེད་ཅེ་ན། འདི་ལ་འཕགས་པ་ཡབ་
སྲས་གཉིས་དང་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་ཀྱིས་གསལ་བར་བཤད་པ་མེད་ཀྱང་འཇུག་པ་ལས།
རྣམ་པ་དེ་ལྷ་འི་མདོ་སྡེ་གཞན་ཡང་ནི། རྩོམ་ཉིད་དུ་ལུང་འདིས་གསལ་བར་བྱེད། ཁེས་
དང་། དེའི་རང་འགྲེལ་དུ་རྣམ་པ་དེ་ལྷ་བྱའི་མདོ་སྡེ་གང་ཞེ་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དངོས་སུ་
དགོངས་འགྲེལ་ལས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་མེད་བྱེ་སྡེ་བཤད་པ་དང་ཀུན་གཞི་ཡོད་
པར་བཤད་པ་གཉིས་དང་། དེའི་སོགས་ཁོངས་ནས་བྱེ་རྩིས་ཀྱི་དོན་མེད་པ་དང་མཐར་ཐུག་
ཐེག་པ་གསུམ་དུ་བཤད་པ་གཉིས་བརྟོན་ནས་བཞི་པོ་དེ། རྩི་ལྷ་ར་ནད་པ་ནད་པ་ལ། ལྷན་
པས་སྤྲན་རྣམས་གཏོང་བ་ལྷར། ལྷ་སངས་རྒྱས་དེ་བཞེན་སེམས་ཅན་ལ། ལྷ་སེམས་ཅན་དུ་
ཡང་རབ་དུ་གསུངས། ཞེས་པའི་ལུང་འདི་ལ་སོགས་པས་བླ་མ་དོན་དུ་འགྲེལ་བར་གསུངས་
ལ། དེ་ཡང་མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གསུམ་དུ་སྟོན་པ་བླ་མ་དོན་ཀྱི་མདོ་ཡིན་པར་མདོ་ཀུན་ལས་
བརྟུས་སུ་མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་དུ་བསྐྱབས་པས་གོ་བྱས་པར་དགོངས་ནས་མདོ་ཚན་
གཞན་གསུམ་པོ་དེ་འཇུག་པ་རྩི་འགྲེལ་ལས་ལུང་རིགས་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་ནས་བླ་མ་དོན་དུ་འགྲེལ་
བར་མཛད་པ་ལས་འདིར་ནི་ལུང་གི་སྟོན་ནས་བླ་མ་དོན་དུ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །

སེམས་ཅན་དུ་གསུངས་པ་ལ་ཞེས་སོགས་ནི་ལང་གཤེགས་ལས་བྱེ་རྩིས་མེད་པའི་
སེམས་ཅན་(༥༦)བསྟན་པ་དེ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་གདུལ་བྱའི་དབང་གིས་དེ་ལྷ་
དུ་གསུངས་ཀྱི། གསུང་བ་པོ་ཉིད་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་པར་སྟོན་ལ། དེའི་
འོག་དུ་དེ་ནས་དེ་བཞེན་དུ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་མདོ་རྫོང་པ་ལས་ཞེས་པ་ནས་འགོག་པའི་
ཕྱིར་རྩི་ཞེས་པའི་བར་ཀྱིས་གཙོ་བོར་ཀུན་གཞི་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་མདོ་བླ་མ་དོན་དུ་འགྲེལ་
ལ། དེ་ཡང་ཅུང་ཟད་བཤད་ན་འཇུག་འགྲེལ་ལས། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་མདོ་རྫོང་པ་ལས་
དེ་བཞེན་གཤེགས་པའི་སྟོང་པོ་གསུངས་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོང་གསུམ་དར་ཡུག་ཆེན་པའི་
མདོ་སོགས་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་མཚན་དཔེས་བརྒྱན་པའི་རྟག་བརྟན་

གྱི་སྤྱིང་པོ་ཡོད་པར་བསྟན་པ་བྱང་དོན་ཡིན་པ་དཔེར་བྱས་ནས་དགོངས་འགྲེལ་ལས་ཀྱི་གཞི་ཡོད་པར་གསུངས་པ་བྱང་དོན་དུ་འགྲེལ་བ་ཡིན་གྱི། རྟག་བརྟན་གྱི་སྤྱིང་པོ་གསུངས་པ་དེ་ཉིད་སྐབས་འདིར་བྱང་དོན་དུ་འགྲེལ་བ་མིན་ཏེ། བྱང་དོན་ཉིད་དུ་ལུང་འདིས་གསལ་བར་བྱེད། །ཅེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་གིས་བྱང་དོན་དུ་འགྲེལ་རྒྱུའི་མདོ་ཡིན་ན་སེམས་ཙམ་པས་ངེས་དོན་དུ་ཁས་མི་ལེན་པ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་ལ། རྟག་བརྟན་གྱི་སྤྱིང་པོ་སྟོན་པའི་མདོ་དེ་འབྲས་སེམས་ཙམ་པས་ངེས་དོན་དུ་ཁས་མི་ལེན་པའི་བྱིར། དེ་འབྲའི་རྟག་བརྟན་གྱི་སྤྱིང་པོ་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་མདོ་དེ་བྱང་དོན་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཀྱང་གཞི་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་མདོ་བྱང་དོན་དུ་འགྲེལ་བའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། མདོ་གཉིས་པོ་དེ་དགོངས་གཞི་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་དགོངས་པར་མཚུངས། དགོས་པ་ལྷ་སྟེགས་ཀྱི་ལྷ་བ་ལ་ཞེན་པ་དག་སྐྱབ་(༩༥ན)པ་སྤང་བའི་བྱིར་དུ་གསུངས་པར་ཡང་མཚུངས། སྤྱི་ཐོན་ལྟར་གྲུབ་ན་སྤྱི་སྟེགས་ཀྱི་བདག་དང་བྱད་པར་མེད་པར་ཐལ་བའི་གཞོན་པ་གཉིས་ཀ་ལ་འབབ་པར་ཡང་མཚུངས་པའི་བྱིར་རོ། །

རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། རྒྱན་སྒྲུབ་པོ་བཀོད་པ་ལས། ས་རྣམས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱང་གཞི་སྟེ། །ཞེས་སོགས་དང་། ལང་གཤེགས་ལས་ཀྱང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱིང་པོ་ཀྱང་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བསྐྱབས་པ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར། དེས་ན་ངི་མ་དང་བཅས་པའི་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་བདེ་གཤེགས་སྤྱིང་པོ་མཚན་ཉིད་པ་དེ་ཉིད་སྤྱིང་པོ་བདེན་གྲུབ་དུ་གསུངས་པ་དང་ཀྱང་གཞི་ཡོད་པར་གསུངས་པ་གཉིས་ཀའི་དགོངས་གཞི་ཡིན་པས་ཐེག་བསྐྱས་སྟེ། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཀྱི་ཁམས། །ཞེས་སོགས་ཀྱང་གཞི་ཡོད་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་བྱངས་ཤིང་རྒྱུད་སྤྱི་འགྲེལ་པར་བདེ་གཤེགས་སྤྱིང་པོ་ཡོད་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་བྱངས་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་དེ་ཙམ་དུ་དཀའ་གནས་ཆེ་བར་མི་སྤང་བས་ཏ་ཅང་ཞིབ་དུ་མ་བཤད་དོ། །འོ་ན་ལུགས་འདིས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་

– 217 –

བའི་རིགས་པ་རྣམས་སོ། །

དེ་འདྲའི་བླ་མ་གྱི་འཛིན་ཆུང་ནི་དགོངས་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པ་དང་(༤༩ན)མི་
མཐུན་ཡང་ལྷོ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པ་དང་ཉིང་འཛིན་རྒྱལ་པོ་སོགས་དང་མཐུན་ལ།
གཟུངས་ཀྱི་དབང་ལྷག་རྒྱལ་པོས་ཁྱེས་པའི་མདོ་ལས་ནོར་བུ་མཁན་གྱིས་ནོར་བུའི་བྱི་མ་
སྦྱང་ཆུང་གྱི་རིམ་པ་གསུམ་དཔེར་བྱས་ནས་གདུལ་བྱ་བ་གྱི་བའི་རིམ་པ་གསུམ་གསུངས་
པ་ནི་སྦྱར་ཉིང་དེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་སོགས་དང་དོན་མཐུན་ཡང་། གདུལ་བྱ་བ་གྱི་བའི་རིམ་པ་
གསུམ་པོ་འདི་ལ་ཆོས་འཁོར་གསུམ་གྱི་ཐ་སྙད་མི་འཐོབ་སྟེ། དེ་འཐོབ་ན་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་
འཁོར་ལོ་གསུམ་པར་རིགས་པ་ལས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་འཁོར་ལོ་གསུམ་པར་གང་ནས་ཀྱང་
མ་བཤད་ཅིང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱིས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་གསུངས་པའི་ཆེ། དེང་བདག་ཅག་
རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་གཉིས་པ་འཛིན་ཏེན་དུ་བསྐྱོར་བ་མཐོང་ངོ་ཞེས་ལྷ་རྣམས་
ཀྱིས་ཆེད་དུ་བརྗོད་པ་བྱས་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་ཕྱིས་ཀྱི་ཁ་ཅིག་དགོངས་འགྲེལ་ནས་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་གསུམ་གྱི་རྣམ་
གཞག་དང་གཟུངས་རྒྱལ་ནས་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཉིས་ཞེས་
བཤད་པ་བྱེད་པ་ནི་ཚིངས་པ་ངོ་མཆར་སྦྱེད་པའི་བཤད་པ་འོ། །དེས་ན་སྦྱང་སོགས་རང་
གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་སྦྱང་སོགས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་གཉིས་ཀ་
བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་མདོ་ལས་གསུངས་ཀྱང་གསུང་བ་པོ་ལ་ནང་འགལ་མི་འབྱུང་སྟེ།
སྤྲ་མ་ནི་གདུལ་བྱའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ནི་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཉིད་ཀྱི་
མཐར་ཐུག་གི་དགོངས་པར་གནས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ཐེག་དམན་ལ་སློག་གཅོད་རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་དུ་མ་(༤༩བ)གནང་བ་དང་། ཐེག་ཆེན་ལ་གདུལ་བྱའི་བྱེད་པར་འགལ་ཞིག་ལ་
བསྟོས་ཏེ་གནང་བ་ཡིན་པ་མི་འགལ་བ་བཞིན་ནོ། །དགོངས་འགྲེལ་དང་འགལ་བ་སྤང་བ་
བཤད་ཟིན་ཏོ། །

གཉིས་པ་ནི་དགོངས་འགྲེལ་གྱིས་ཞེས་པ་ནས་གཏན་ལ་པབ་པའོ་ཞེས་པའི་བར་ཉེ་
 རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། ཁོ་ན་རེ། ཉི་ཁྲིའི་བྱམས་ཁྲུས་ཀྱི་ལེའུ་ལས་མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་
 རྣམ་གཞག་གསུངས་པ་དེ་དགོངས་འགྲེལ་ནས་གསུངས་པའི་མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་
 གཞག་དང་བྱུང་བར་ཡོད་དམ་མེད། མེད་ན་ཡུམ་གྱི་མདོ་སྐྱ་ཇི་བཞིན་པ་མིན་པར་འགྱུར་
 ལ། ཡོད་ན་མདོ་དེ་ལས་བྱམས་པ་གང་ཀྱང་བཏགས་པའི་གཟུགས་ནི་ཞེས་སོགས་གསུངས་
 པའི་དོན་ཇི་ལྟར་འཆད་ཅེ་ན།

༡༤༽ དེ་དང་བྱམས་ཞུས་ཀྱི་ལེན་གཉིས་མི་མཚུངས་པར་བསྟན་པ།

བཤད་པར་བྱ་སྟེ། མདོ་དེ་ལས་རྣམ་བཏགས་ཀྱི་གཟུགས་རྣམས་ཡོད་དུ་གསུངས་པ་དེ་
བདེན་གྲུབ་ཏུ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མདོ་དེ་ལས་བྱམས་པས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཤེར་སྤྱོད་
ལ་སྦྱོད་པའི་བྱང་ལེམས་ཀྱིས་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཐུན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་རི་ལྟར་
བསྐྱབ་པར་བགྱི་ཞེས་ཞུས་པའི་ལན་དུ་དེ་ཐམས་ཅད་མིང་ཅམ་དུ་བསྐྱབ་པར་གསུངས་པ་
གང་ཞིག །མིང་ཅམ་དུ་གྲུབ་པ་དང་བདེན་པར་གྲུབ་པ་འགལ་བའི་སྤྱིར། དེ་ལ་བྱམས་པས་
མིང་བཏགས་པ་ལ་མ་བཟློས་པའི་འདོགས་པའི་གཞིར་གྱུར་པའི་གཟུགས་ཤིག་ཡོད་ན་ནི་
གཟུགས་མིང་ཅམ་དུ་མི་རུང་ལ། དེ་འབྲའི་མིང་འདོགས་པའི་གཞི་མེད་ན་ནི་མིང་འཇུག་པའི་
གཞི་མེད་པས་མིང་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་ཞེས་བརྟན་པའི་ལན་དུ་གཟུགས་ནས་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་བར་དངོས་པོ་ལ་མིང་སྟོན་བྱུང་དུ་བཏགས་པ་ཅམ་དུ་ཡིན་པར་གསུངས་ལ། སྟོན་(༥༥ན)
བྱུང་བ་ནི་བཅོས་མའི་མིང་ཡིན་པས་དེ་རྣམས་ལ་བདེན་པར་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་འགོག་
པ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པར་གྲུབ་ན་བཅོས་མར་མི་རུང་བའི་སྤྱིར་རོ། །དེས་ན་ལེའུ་འདིའི་དོན་
དགོངས་འགྲེལ་གྱི་དགོངས་པ་རྣམས་རིག་པས་བཀྲལ་བ་དང་ཆེས་མི་མཐུན་ཏེ། ལེའུ་འདིས་

གཟུགས་སོགས་རང་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་ཀྱང་
གཟུགས་སོགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པོ་ཞེས་མ་བསྟན་པར་གཟུགས་ནས་རྣམ་
མཐུན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བརྟུན་ཏེ་དབང་གིས་ཡོད་པ་དང་། བདེན་པར་
མ་གྲུབ་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ལེའུ་འདིས་ཉི་མའི་དགོངས་པ་བསྟན་ནས་བྱང་དོན་
དུ་འགྲེལ་བར་སློབ་དཔོན་ཤུཌི་པ་སོགས་བཞེད་པ་ནི་མི་འཐད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

དེ་ནས་དེ་ལ་གཟུགས་སོགས་ཞེས་པ་ནས་གསུངས་སོ་ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་ནི་
བྱམས་པས་གཟུགས་མིང་གིས་བཞག་ཅམ་ཡིན་ན་གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་མ་སྦྱར་གོང་
དུ་འདུག་ཐ་སྟོན་གྱིས་བཞག་པ་ཅམ་ཡོད་པས་གཟུགས་རུང་ལ་གཟུགས་སོ་ཞེས་པའི་སློ་སྦྱོར་
བར་རིགས་སོ་ཞེས་ངེས་པའི་ལན་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱམས་པ་ཉིད་ལ། གཟུགས་
ཞེས་པའི་མིང་གི་ཐ་སྟོན་ལ་མ་བརྟེན་པར་གཟུགས་རུང་མཐོང་ཅམ་ཉིད་ནས་གཟུགས་སོ་
སྟམ་པའི་སློ་སྦྱོར་བ་ཡོད་དམ་ཞེས་ངེས་པའི་ལན་དུ་བྱམས་པས། དེ་འབྲམ་མེད་དོ་ཞེས་ཁྱུས་
པས། རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་གཟུགས་སོགས་མིང་གདགས་གཞི་ལ་སློ་བུར་དུ་བཏགས་པ་
ཅམ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །གཟུགས་གཟུགས་(༤༤བ)ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་གྱི་གཞིར་རང་
མཚན་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་སྦྱབ་བྱེད་ཀྱང་འདིས་ཞེས་པ་ནས་བཞེན་ནོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་
སྟོན་ཏེ། གཟུགས་ཐ་སྟོན་ལ་མ་བཟོས་པར་གཟུགས་སུ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་གྲུབ་
ན་གཟུགས་རུང་ལ་གཟུགས་ཀྱི་སློ་སྦྱོར་བ་གཟུགས་ཀྱི་བརྟུན་པ་ལ་མ་བཟོས་པར་ཐལ་
བར་འགྱུར་བ་དང་། དངོས་སོ་གཅིག་ལ་མིང་དུ་མ་འཇུག་པའི་ཆེ་མིང་དེ་དག་དངོས་སོ་དེ་
ལ་རང་མཚན་གྱིས་འཇུག་ན་དངོས་སོ་གཅིག་སུ་དེ་མིང་དུ་མ་ལྟར་དོན་ཡང་དུ་མར་འགྱུར་
བའི་སྟོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རིགས་པ་འདི་དག་གིས་སྦྱབ་ན་ཐེག་བསྐྱུས་ལྟར་སྦྱབ་དགོས་པའི་
ངེས་པ་མེད་དེ། ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་ལས་ཀྱང་། མིང་གི་སྤྲོ་ལ་སློ་མེད་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་
ཀྱིས་བསྟན་པའི་རིགས་པ་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་གཟུགས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་བཀག་པའི་

ཕྱིར། དེའི་འོག་ཏུ་དེ་ནས་ཞེས་པ་ནས་བསྟན་ཏི་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་རང་མཆན་གྱིས་བྱུབ་
པའི་ངོ་བོ་མེད་ཀྱང་མིང་འབྲུག་པའི་གཞིའི་དངོས་སོ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཡོད་ཀྱང་དེ་ལ་མིང་དུ་
བཏགས་ཙམ་དུ་གསུངས་པ་མི་འགལ་བར་སྟོན་ལ། ཡང་དེ་ནས་ཞེས་པ་ནས་གསུངས་སོ་
ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ནི་བྱམས་པས། གཟུགས་དེ་མིང་བཏགས་ཙམ་མིན་པར་ཐལ། གཟུགས་
ཀྱི་མིང་འདོགས་པའི་གཞིའི་དངོས་སོ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བྱས་པ་ལ་དེའི་ལན་དུ་བཙུག་
ལྟར་འདས་གྱིས། ཐལ་འབྱུར་དེ་ལ་བྱུབ་པ་མེད་དེ། གཟུགས་མིང་བཏགས་ཙམ་དུ་ཁས་
ལེན་པས་ཀྱང་མིང་གདགས་གཞི་དང་འདོགས་བྱེད་ཁས་ལེན་པས་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡོད་
པར་འཇོག་ཤེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་(༡༠༠ན)ནས།

དེའི་ལན་དུ་མིང་གིས་བཏགས་ཙམ་ལ་སྐྱེ་འཇིག་སོགས་མེད་པར་སྐྱས་པ་ལ། དེ་ལྟ་
ན་མིང་གིས་བཏགས་ཙམ་ཡིན་ན་ངོ་བོ་ཉིད་གྱིས་ཡོད་པར་མི་འབྱུར་རམ། ཞེས་བྱི་བ་བྱེད་
པ་ཇི་ལྟར་འཐད་ཅེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ལེའུ་འདིས་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཐུན་གྱི་བར་
གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་མཆན་གྱིས་མེད་པ་དང་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པར་གསུངས་པས་དགོངས་
འབྲེལ་དང་མི་མཐུན་ཞིང་། ལེའུ་འདིས་ཡུམ་གྱི་མདོ་བྱང་དོན་དུ་འབྲེལ་བར་སོགས་མེད་སྐྱེ་
མཆེད་ཀྱང་མི་བཞེད་དོ། །དེ་ནས་གཞན་དབང་རྒྱས་སུ་ཡོད་པ་དང་ཞེས་པ་ནས་སྟོན་ནི་ཞེས་
པའི་བར་གྱིས་ལེའུ་འདིས་བསྟན་པའི་མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་
པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཐོག་མར་ཀུན་བཏགས་ངོས་འཛིན་པ་ནི་དེ་ཉིད་ལས། བྱམས་པ་གང་
འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཆན་མ་ཞེས་སོགས་ཏེ། གཟུགས་ནས་རྣམ་མཐུན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་
རང་མཆན་གྱིས་བྱུབ་པར་བཏགས་པ་ནི་ཀུན་བཏགས་སུ་གསུངས་ཤིང་། གཞན་དབང་གི་
དོད་རྣམ་བཏགས་ཀྱི་ཆོས་གོས་འཛིན་པ་ནི་དེ་ཉིད་ལས། འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཆན་མའི་དངོས་
སོ་ཞེས་སོགས་ཏེ། འདིས་རྣམ་པར་བཏགས་པ་ཡུལ་ཅན་ཏྲི་ག་པ་ལྟ་བུ་དང་། འདི་ལ་རྣམ་
པར་བཏགས་པ་གཟུགས་སོགས་ཏེ། མདོར་ན་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཐུན་གྱི་བར་གྱི་གཞན་

དབང་དངོས་དང་དེའི་དོན་པོར་འཛོག་དགོས་པ་རྣམས་སོ། །ཆོས་ཉིད་དམ་ཡོངས་གྲུབ་ཀྱང་
དེ་ཉིད་ལས། གང་ཀྱན་བཏགས་པའི་ཞེས་སོགས་ཏེ། རྣམ་བཏགས་ཀྱི་གཞུགས་རང་ངོས་
ནས་གྲུབ་པར་ཀྱན་བཏགས་པའི་ཀྱན་བཏགས་(༡༠༠བ)ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་
ཡོངས་གྲུབ་ཏུ་གསུངས་སོ། །

མདོར་ན་ལེའུ་འདིས་གཞུགས་ནས་རྣམ་མཐུན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་
གྲུབ་པར་བཏགས་པའི་ཆ་རྣམས་ལ་ཀྱན་བཏགས་པའི་གཞུགས་ཞེས་པ་ནས་ཀྱན་བཏགས་
པའི་རྣམ་མཐུན་ཞེས་པའི་བར་ཀྱན་བཏགས་པའི་ཀྱན་བཏགས་ཀྱིས་བསྐྱས་པ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་རྣམ་པར་བཏགས་པའི་གཞུགས་ཞེས་པ་ནས་རྣམ་པར་བཏགས་པའི་རྣམ་མཐུན་
ཞེས་པའི་བར་རྣམ་བཏགས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཞུགས་
ཞེས་པ་ནས་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་མཐུན་ཞེས་པའི་བར་ཡོངས་གྲུབ་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་ཆོས་
རྣམས་ཏེ། རེ་རེ་བཞིན་ནས་མཆོན་ཉིད་གསུམ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་མ་ཚུད་དེ། བཤད་
ཚུལ་འདི་འདྲུག་འགྲེལ་དང་མཐུན་པར་བསྟན་པ་ནི། ཚུལ་འདི་འདྲུག་འགྲེལ་ལས་ཞེས་པ་
ནས་གཏན་ལ་ལབ་པའི་ཞེས་པའི་བར་ཏེ། ཅུང་ཟད་བཤད་ན། སྤྱི་ལ་དེ་ཐག་པ་ཁྲ་བོ་ལ་མེད་
པས་ཀྱན་བཏགས་པ་དང་། སྤྱི་ལ་དངོས་ལ་མེད་བཞིན་དུ་ཀྱན་བཏགས་མིན་པས་ཡོངས་སུ་
གྲུབ་པ་བཞིན་དུ་གཞན་དབང་གནས་ལུགས་སུ་གྲུབ་པ་ཀྱན་བཏགས་དང་། གནས་ལུགས་
རི་ལྟ་བུ་མཐུན་པའི་རྣམ་མཐུན་གྱི་ཡུལ་དུ་གྲུབ་པ་ཡོངས་གྲུབ་དང་། རི་ལྟ་བུ་མཐུན་པའི་
རྣམ་མཐུན་གྱིས་རི་ལྟ་བུ་གཟིགས་པའི་གཟིགས་ངོར་དངོས་པོ་བྱས་པ་ཅན་སྤྱི་གྲུ་ལྟ་བུ་མ་
གཟིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤྱི་གྲུའི་ཆོས་ཉིད་འབའ་ཞིག་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པར་འདྲུག་
འགྲེལ་ལས་གསུངས་ཤིང་། ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་འཛོག་ལུགས་(༡༠༡ན)འདིས་མདོའི་
དགོངས་པ་བཤད་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་བྱམས་ཁྲུས་ཀྱི་ལེའུ་ལས་གསུངས་པའི་
ཚུལ་འདི་ཁྱད་པར་མེད་པས་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་གསུམ་གྱི་འཛོག་ཚུལ་

ནི། དེ་ལ་རྣམ་བཏགས་ནི་གཞུགས་ནས་རྣམ་མཁུན་གྱི་བར་གྱི་རྟེན་འབྲུང་གི་གཞན་དབང་
དངོས་དང་དེའི་དོན་དུ་འཛོག་དགོས་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། གཞུགས་ནས་རྣམ་མཁུན་གྱི་བར་
ལ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་ཀུན་བཏགས་སུ་བཤད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གཤེས་ལུགས་
སམ་རང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། ཆོས་ཅན་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་རང་བཞིན་ནས་གཤེས་ལུགས་
དེར་གྲུབ་པ་ནི་ཀུན་བཏགས་དང་། སངས་རྒྱུ་གྱི་རི་ལྷ་བ་མཁུན་པའི་ཡུལ་གཤེས་ལུགས་
སམ་རང་བཞིན་དེར་གྲུབ་པ་ནི་ཡོངས་གྲུབ་ཏུ་འཛོག་གོ །

དེས་ན་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དེ་དོན་དམ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཆོས་གང་དུ་
ཡང་མ་གྲུབ་ཅིང་། ཆོས་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་དུ་བཞག་པའི་རང་བཞིན་དེར་དོན་དམ་བདེན་པ་
གྲུབ་ཀྱང་ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་རྣམས་མ་གྲུབ་ཤེ། དེར་དེ་གྲུབ་ན་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
བྱམས་ཁུས་ཀྱི་ལེའུ་ལས་ཀུན་བཏགས་རྣམས་སུ་མེད་པར་གསུངས་པ་ནི་གཞན་དབང་གནས་
ལུགས་སུ་མེད་པ་ལ་དགོངས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་དབང་རྣམས་སུ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་
ཡང་རྣམས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམས་མ་ཡིན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། ལེའུ་དེ་ཉིད་རང་ལས།
གཞན་དབང་རང་དབང་དུ་མི་འབྲུང་བའི་དོན་གྱིས་རྣམས་ཡོད་མིན་པར་གསུངས་ཤིང་། རང་
དབང་ནི་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་གྱིས་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པ་ལ་བཤད་པས་གཞན་དབང་
རང་གི་མཆོན་ཉིད་(༡༠༡བ)གྱིས་མ་གྲུབ་པར་ཆེས་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཉིད་རྣམས་སུ་
ཡོད་མེད་གཉིས་ཀ་མིན་པར་གསུངས་པའི་དོན་ཡང་གཞན་དབང་གནས་ལུགས་སུ་གྲུབ་
པ་བཀག་པ་གཞན་དབང་གི་གནས་ལུགས་སུ་གྲུབ་པའི་དོན་ནོ། །དེས་ན་ཀུན་བཏགས་
མེད་པར་གསུངས་པ་ཡང་གཞུགས་སོགས་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཀུན་བཏགས་པ་
ལྷར་མེད་པ་ཡིན་གྱི། མིང་དང་བཤད་ཡུལ་ལ་སོགས་པའི་ཀུན་བཏགས་མེད་པ་ནི་མ་ཡིན་
ནོ། །བྱམས་ཁུས་ཀྱི་ལེའུ་འོན་བཤད་ཟེན་ནོ། །

ཡ༥༽ རོན་དམ་དུ་གྱུབ་པར་འགོག་པའི་རིགས་པའི་ གཙུག་པོ་གང་ཡིན་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རིགས་པའི་གཙུག་པོ་ཐོ་ངོས་གཟུང་བ། དེས་རང་མཚན་རི་ལྟར་
འགོག་པའི་ཚུལ། བཀག་པའི་རང་བཞིན་མེད་པ་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་མིན་གསལ་བཤོ། །

ཡ༦༽ རིགས་པའི་གཙུག་པོ་ཐོ་ངོས་བཟུང་བ།

དང་པོ་ནི་ལུགས་འདིས་ཞེས་པ་ནས་སྟོན་པོར་བྱངས་ཤིག་ཅེས་པའི་བར་ཏེ། ཁོ་ན་
རེ། ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་རང་མཚན་གྱིས་གྱུབ་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙུག་པོ་
གང་ལ་བྱེད་ཅེན། དེ་ཡང་འཇུག་པ་ལས། བསྟན་བཅོས་ལས་དབྱེད་ཅོད་ལ་ཆགས་པའི་
ཕྱིར། །མ་མཛད་རྣམ་གྲོལ་ཕྱིར་ནི་དེ་ཉིད་བསྟན། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་དབྱེད་མའི་བསྟན་
བཅོས་རྣམས་ལས་རིགས་པའི་དབྱེད་པ་རི་སྟེང་ཅིག་གསུངས་པ་ནི་གདུལ་བྱས་རྣམ་གྲོལ་
འཛོལ་པའི་ཕྱིར་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་པས་རིགས་པ་དེ་དག་གིས་འཁོར་བའི་རྩ་བ་བདག་ཏུ་
འཛིན་པ་གཉིས་ཀྱི་ཞེན་ལུལ་སྟན་དབྱུང་བ་ནི་དགོས་པའི་གཙུག་པོ་ཡིན་ལ། དེའི་གནད་ཀྱིས་
དབྱེད་མའི་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱང་གཙུག་པོར་བདག་འགོག་པར་འདུས་ཤིང་། དེ་ལ་ཆོས་བདག་
འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙུག་པོ་ནི་མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་(༡༠༩ན)བ་འགོག་པའི་རིགས་པ་ཉིད་
ཡིན་ཏེ། རྩ་འཇུག་གཉིས་ཀར་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ་རིགས་པ་དེ་ཉིད་
གཙུག་པོར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མཐའ་བཞི་སྐྱེ་འགོག་གི་རིགས་པའི་རྩ་བ་ཡང་ཉེན་འབྱེལ་གྱི་
རིགས་པ་ལ་ཐུག་སྟེ། དངོས་པོ་བཞེན་ནས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་མཐའ་བཞི་ལས་མི་སྐྱེ་བ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། གང་ཟག་གི་བདག་འགོག་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་ནི་རྣམ་བཟུན་གྱི་རིགས་
པ་ཡིན་ཏེ། འབྲུག་པ་ལས། དེ་ནི་དེ་ཉིད་དུ་འཕ་འཛིག་རྟེན་དུ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཤིང་རྟ་
དེ་རང་གི་ཡན་ལག་རྣམས་དང་རང་བཞིན་གྱིས་གཅིག་ཟ་དད་གཉིས། རྟེན་བརྟེན་པ་གཉིས།
དབྱེབས་དང་ཆོགས་པ་གཉིས། ལྡན་པ་དང་བཅས་པའི་བཟུན་པོ་དེར་བཅའ་བས་མི་རྟེན་
ཀྱང་རང་གི་ཡན་ལག་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་ཡོད་ཅེས་དུ་འཛིག་པར་གསུངས་ཤིང་། དེའི་
སྒོ་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟགས་པའི་སྟེ་བ་བདེ་སྒྲག་ཏུ་རྟེན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར།
རྣམ་བཟུན་གྱི་རིགས་པའི་རྩ་བ་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིགས་པ་ལ་སྒྲག་སྟེ། གང་ཟག་སྤང་བོ་
ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པར་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་རྣམ་པ་བཟུན་པོ་དེར་གང་ཟག་མི་རྟེན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་པའི་རིགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་
ནི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིགས་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་དེ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་འང་
རྩ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གཏན་ཆོགས་འདི་ཉིད་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟག་
ཆད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་ཀ་དུས་གཅིག་ལ་སེལ་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༡༡༽ དེས་རང་མཚན་འགོག་ཚུལ།

གཉིས་པ་ནི་འོ་ན་རྟེན་འབྲུང་གི་རྟགས་ཞེས་པ་(༡༠༣བ)ནས་མི་འགལ་ལོ་ཞེས་པའི་
བར་གྱིས་འཆད་ལ། དེ་ལ་ཅུང་ཟད་བརྗོད་ན་ཁོ་ན་རེ། རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་བྱེད་
ཀྱི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གཏན་ཆོགས་ཡིན་ན། དེའི་སྒོ་ནས་རང་མཚན་གྱིས་
གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་འགོག་པར་མཛད་ཅེ་ན། འདི་ལ་འབྲུག་པ་རྩ་བར་རིགས་པ་གསུངས་དང་།
འབྲེལ་པར་རིགས་པ་གཅིག་སྟེ་བཞིས་འགོག་པར་མཛད་པ་ལས་རིགས་པ་དང་པོ་འབགས་
པའི་མཉམ་བཞག་དངོས་པོའི་འཛིག་རྒྱར་ཐལ་བས་དགག་པ་ནི། གལ་ཏེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་

བརྟེན་འགྱུར་ན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་ཏེ། རོན་ནི་དངོས་སོ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་
ན་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་དངོས་སའི་འཛིག་རྒྱུར་
འགྱུར་ཏེ། དངོས་སོ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་གང་ཞིག །དེའི་མཉམ་གཞག་དེས་དངོས་སོ་
རང་མཆོན་གྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རིགས་པ་གཉིས་པ་ཐ་སྙད་བདེན་པ་རིགས་
པས་དཔྱད་བཅོད་དུ་ཐལ་བ་ནི། གང་ཕྱིར་དངོས་སོ་འདི་དག་རྣམ་དཔྱད་ན། །ཞེས་སོགས་
ཏེ། རོན་ནི་གཟུགས་སོགས་རང་མཆོན་གྱིས་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་གྲུབ་ན་རོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་
རིགས་པས་བཅའ་བའི་ཆེ་རྟོག་དགོས་པ་ལས་མི་རྟོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རིགས་པ་གསུམ་པ་རོན་དམ་པའི་སྟེ་བ་མི་ཁེགས་པར་ཐལ་བ་ནི། དེ་ཉིད་སྐབས་
སུ་རིགས་པ་གང་ཞིག་གིས། །ཞེས་སོགས་ཏེ། རོན་ནི་དངོས་སོ་རྣམས་ཐ་སྙད་དུའང་རང་
བཞིན་གྱིས་སྟེ་བ་མེད་དེ། དངོས་སོ་རྣམས་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་སྟེ་བ་ཡང་
མཐའ་བཞི་ལས་སྟེ་བ་འགོག་པའི་རིགས་པས་ཁེགས་ཀྱས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཁེགས་མི་ཀྱས་
ན་རོན་དམ་(༡༠༣ན)པར་སྟེ་བ་ཡང་མཐའ་བཞི་སྟེ་འགོག་གི་རིགས་པས་ཁེགས་མི་ཀྱས་
པའི་སྟོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཇུག་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པའི་ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་
ཀྱིས་སྟོང་པར་གསུངས་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ་བའི་རིགས་པ་ནི། གལ་ཏེ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་
བརྟེན་འགྱུར་ན། །ཞེས་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་འོད་སྤང་གཞན་ཡང་དབྱ་མའི་ལམ་ཞེས་སོགས་
ཀྱིས་སྟོན་ལ། ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་འདོད་པ་མི་རིགས་ཏེ། ཆོས་རྣམས་
རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་དེ་སྟོང་ཉིད་མཐར་ཐུག་དུ་འོད་སྤང་གིས་ཀྱས་པའི་ལེའུ་
སོགས་ལས་གསུངས་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར། འདི་དག་ལ་བཤད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད་
ནའང་འཇུག་པའི་རྒྱུ་ཆེན་གྱི་མཐའ་དཔྱད་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

༡༩༽ བཀའ་པའི་རང་བཞིན་མེད་པར་བསྐྱབ་པ་ཡིན་མིན་བསམ་པ།

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་ཞེས་པ་ནས་བསྐྱབ་པའི་སྤྱིང་པོ་སྤྱོད་གས་
ཀྱང་དུ་རྒྱས་པར་མཛད་དོ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ། ཁོ་ན་རེ། ཆོས་དང་གང་ཟག་ལ་རང་མཚན་
ཀྱིས་བྱུང་པ་རིགས་པས་བཀའ་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་རང་མཚན་ཀྱིས་སྤྱིང་པ་སྐྱབ་པ་མིན་ནོ་
ཞེས་བོད་སྤྱི་མ་འཆད་པ་ལྟར་ཡིན་ནམ། འོ་ན་ཏེ་རང་བཞིན་མེད་པ་རྟགས་ཀྱིས་སྐྱབ་པ་
གང་ཡིན་ཞེ་ན། བོད་སྤྱི་མ་དག་གི་འདོད་ཚུལ་འདི་ནི་དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་མ་ཤེས་
པས་ནོངས་པ་ཡིན་ཏེ། དགག་བྱའི་སྤྱོད་པ་རྣམས་པར་བཅད་ཙམ་གྱི་གནས་ལུགས་སྤྱོད་པའི་
མཐའ་མཐས་ཅད་དང་བྲལ་བ་དེ་ཉིད་མེད་དགག་ཡིན་པར་མ་གོ་བར་སྤྱིང་ཉིད་མེད་དགག་
ཏུ་འདོད་པ་དང་། དེ་སྤྱིང་ལུལ་དུ་བྱས་ནས་སྒྲིམ་པ་ཐ་ཆད་པའོ་ཞེས་སྤྱོད་པས་རང་གི་དེ་ཉིད་
གསལ་བར་བྱས་སོ། །

ཁྱེད་རྣམས་ཀྱི་(༡༠༣བ)འདོད་པ་ལ་མ་ཡིན་དགག་དང་སྐྱབ་པ་གཉིས་འགངས་ཆེ་
བ་དང་། མེད་དགག་སྐྱབས་སྤྱོད་པའི་དོན་སྤྱི་ཅིག་ཤར་འདུག་པ། ཁོ་བོ་ཅག་གིས་དག་པ་
གཉིས་ལྟར་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་སྤྱོད་པའི་མེད་དགག་ཏུ་ཁས་སྦྱང་བར་བྱའི། ཁྱེད་ཀྱིས་རིགས་པ་ཡང་
དག་གི་གཞོད་པ་སྤྱོད་པར་གྱིས་ཤིག འོ་ན་ཏེ་རང་བཞིན་མེད་པ་རྟགས་ཀྱིས་སྐྱབ་པ་དང་
སྒྲིམ་དུ་མི་རུང་སྟེ། རང་བཞིན་ཀྱིས་མེད་པ་དེ་ག་མཐའ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་
ན་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་ཁྱེད་རྣམས་བཞེད་པའི་སྤྱོད་བྲལ་དེ་གའང་མཐའ་གཅིག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
སྤྱོད་པ་ཅིས་དགག་། དེ་མི་མཚུངས་ཏེ། སྤྱི་མ་མེད་དགག་དང་། ཕྱི་མ་སྤྱོད་བྲལ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །སྟམ་ན། ཆོས་གཞན་ཅི་ཡང་མ་འཕངས་པའི་དགག་བྱའི་སྤྱོད་པ་དང་བྲལ་ཙམ་
དེ་ག་མེད་དགག་ཡིན་གྱི། མེད་དགག་ཅིས་པའི་རྩ་ཚི་བེད་པ་ཞིག་འབྱུང་བ་ག་ན་ཡིན།

ཐུགས་བསམ་ལེགས་པོ་ཐོང་ཞིག །དེ་ལ་ཁོང་རྣམས་ན་རེ། དེ་ལྟ་ན་སྡོན་ཆད་ངེད་རྣམས་
གིས་མེད་དགག་ངོས་མ་ཟེན་པས་ལན་པས་ད་ནི་ཁོ་པོ་ཅག་གྲང་ཁྱེད་ལྟར་དུ་རང་བཞིན་
གིས་མེད་པ་ཉེན་འབྱེལ་གྱི་ཏྲགས་གིས་བསྐྱབ་ཅིང་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ་ཞེ་ན། འོ་ན་རང་རེ་
རྣམས་ཚོ་ད་པ་ཆོས་ཕྱོགས་སུ་ཞི་བར་བྱས་ཏེ་དབྱངས་གཅིག་དང་དགོངས་པ་གཅིག་ཏུ་
ཟབ་མོའི་གཏམ་ལ་མཆོག་ཏུ་རོལ་བར་བྱའོ། །

སྤྱི་བཤ། ཇི་མེད་རིགས་པའི་མཆོམས་སྦྱར་པོ་ཉ་ཡིས། །སྟོང་དང་ཉེན་འབྱུང་གོགས་
སུ་སྦྱར་བ་ན། །དཔལ་ལྡན་རྩ་བ་དགེས་པའི་འོད་དཀར་གིས། །བདག་སྒྲོ་ནམ་མཁའི་བྱ་མོ་
ལ་ཡང་མཛེས། །དང་བ་དང་ངེས་པའི་དོན་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལེགས་(༡༠༥ན)པར་བཤད་
པའི་སྤྱི་པོའི་དགོངས་པའི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་སྦྱོན་མེ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་ལས་
ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་གིས་གསུང་རབ་ལ་དང་ངེས་ཇི་ལྟར་བྱེ་བ་སྟེ་ལེའུ་གསུམ་པའོ། །

ཡ་རྒྱལ་དོན་བསྐྱུས་ཏེ་རང་ཉིད་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ བསྟན་པ་སོགས་བཤད་པ།

༥ གསུམ་པ་དོན་བསྐྱུས་ཏེ་རང་ཉིད་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་བསྟན་པ་ལ་དངོས་དང་
འཕྲོས་པའི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ད་ནི་འདི་དྲི་བར་བྱ་སྟེ་ཞེས་སོགས་གིས་གསུང་རབ་ལ་དང་
ངེས་བྱེ་བའི་ཕྱོགས་དབུ་སེམས་གི་ལུགས་དེ་དག་གི་ནང་ནས་རྗེ་སྦྱོར་མ་ཉིད་གང་གི་རྗེས་
སུ་འབྲང་ཞེས་དྲི་བ་བཀོད་ནས། འཛམ་གླིང་མཁས་པའི་རྒྱན་གྱུར་འདི་རྣམས་གི། །ཞེས་
སོགས་གིས་སྦྱར་ལུགས་གཉིས་གཉིས་ཀ་ལ་མཆོག་ཏུ་གྲུས་གྲང་སངས་རྒྱས་བསྐྱུངས་
དང་དཔལ་ལྡན་རྩ་བས་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་གི་དགོངས་པ་བཀྲལ་བའི་རྗེས་སུ་འབྲང་
ངོ། །ཞེས་ལན་འདེབས་པར་མཛད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཞེས་པ་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་
གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་གསུང་རབ་ལ་བླ་མ་ཆུང་མ་འབྲུག་གི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་
ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྒྲིལ་བ་དང་། དེའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ནས་གཏན་དུ་
བྱས་སོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་རིགས་ལམ་ལྟ་མོ་མི་ཤེས་ཤིང་ཙམ་སྐྱབས་སུ་བྱུང་བས་དེ་
ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་གཏན་བྱས་སུ་ཟིན་ཀྱང་སྤྱིང་སྤྱིང་པོ་མེད་པར་དགོངས་ནས་རྣམ་དཔྱད་དང་ལྡན་པའི་
དོན་གཉེར་ཅན་དག་ལ་བྱུགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་ཀྱན་ནས་བསྐྱང་ནས་ལེགས་པར་བཤད་
པའི་སྤྱིང་སྤྱིང་པོ་འདི་གཏན་དུ་བྱས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ལ་(༡༠༥བ)
གཉིས། བསྐྱར་བཅོས་རྗེ་ལྟར་བཅུམས་པའི་ཆུལ། བཅུམས་པའི་དགེ་བ་བསྐྱོ་བའོ། །དང་པོ་
ལ་བྱུག །རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་བཟུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་གསུང་རབ་
ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་ཤིང་དེའི་སྒྲིལ་ནས་བསྐྱར་བཅོས་འདི་བཅུམས་པའི་ཆུལ། གསུང་
རབ་ཀྱི་བླ་མ་ཆུང་མ་འབྲུག་པའི་བསྐྱར་བཅོས་འདི་ཉིད་ལས་ལྷག་པ་མེད་པར་བསྐྱར། བླ་མ་ཆུང་མ་
ཀྱི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་པའི་པན་ཡོན། གསུང་རབ་ཀྱི་བླ་མ་ཆུང་མ་འབྲུག་པའི་བསྐྱར་
གཟིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་རྒྱུད་ལ་དགའ་བ་ཁྱད་པར་ཅན་འཁྱུངས་པའི་ཆུལ། ཆུལ་
དེ་ལ་རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་ཀྱིས་ཀྱང་བསྐྱབས་པར་འོས་པར་བསྐྱར། དེའི་ཕྱིར་སྒྲོ་བློས་དང་
ལྡན་པ་རྣམས་བསྐྱར་བཅོས་འདིར་འཇུག་རིགས་པར་གདམས་པའོ། །

དང་པོ་ནི། རྒྱལ་བའི་དགོངས་ཟབ་ཅེས་སོགས་དང་། གཉིས་པ་ནི། སྤྱི་བའི་ཁྱུ་མཆོག་
ཅེས་སོགས་དང་། གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་བའི་སྤྱི་བའི་ཁྱུ་མཆོག་པའི་ཞེས་སོགས་དང་། བཞི་པ་ནི། དེ་
ཆེ་རིང་ནས་ཞེས་སོགས་དང་། ལྔ་པ་ནི། དེ་འབྲུག་པའི་ཞེས་སོགས་དང་། བྱུག་པ་ནི། དེ་
ལྟར་རྒྱལ་བས་ཞེས་སོགས་དང་། གཉིས་པ་ནི། རྒྱལ་བའི་ཁྱུ་མཆོག་པའི་ཞེས་སོགས་ཉེ་གོ་
སྤོ། །

དེ་ལྟར་ན་སྤྱི་བའི་དབྱངས་པར་དམ་བཅས་པ་ལྟར་བླ་མ་ཆུང་མ་འབྲུག་ཅེས་གྲགས་པ་

སྤྱོད་མེད་པའི་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཆེན་པོ་འདི་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་ཀྱི་སྤྱིང་པོར་མཐོང་
ནས་ཆེས་དཀའ་བའི་གནད་ནམས་ནན་ཏན་དུ་བཤད་ཅིང་། བསྐྱགས་པ་ཙམ་གྱིས་འབྲུག་
པ་ནམས་བཏང་སྟོམས་སུ་བྱས་ཏེ། ཆེས་དར་ཞིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་ཐབས་
སུ་དགོངས་པའི་དོན་ཆེས་གསལ་བར་(༡༠༥ན)བྱས་སོ། །

འདིར་སྤྱི་པ། རབ་བརྒྱུང་ཆོག་གི་པ་མཐའ་མི་མངོན་ཐབ་མོའི་གཏིང་མཐའ་དཔག་པར་
དཀའ། །དགག་སྐྱབ་སྐབས་སྤེང་བཀ་ཏུ་འཕྱར་བས་ཤེས་བྱ་མ་ལུས་ཅིག་ཅར་འགོངས། །མི་
མཁས་སྤྱིང་ནི་ཅི་ཡང་འདར་བྱེད་ལེགས་བཤད་རིན་ཅེན་འབྱུང་གནས་ཆེད། །དེ་མེད་རིགས་
པའི་སྐྱུ་བ་འཛོན་པས་འདོད་རྒྱར་དབང་སྐྱུར་གཞན་སུ་ཞིག །བསྐྱབ་གསུམ་གསེར་གྱི་བྱ་
བས་གདོང་མཛེས་དཔལ་ལྷན་སྟོབས་བཅུའི་ལུས་རྒྱས་ཤིང་། །ཕྱིན་དྲུག་རབ་དཀར་མཆེ་
བའི་འཁོར་ལོས་ཉོན་མོངས་འདམ་བུའི་ཆལ་ཀྱན་འཛོམས། །ཐུབ་བསྟན་ལམ་དུ་ཐོགས་
མེད་རྒྱ་བའི་འཕྱིན་ལས་འགྲོས་ཀྱིས་རབ་སྒྲེག་པ། །ལྟོ་བཟང་གཉིས་འཕྱང་དབང་པོས་
ལེགས་བྱངས་ཤིང་རྟེན་སྟོང་དེར་བདག་ཞུགས་སོ། །ཉི་གཞོན་འཆར་ཀའི་དམར་བ་ལ་
འགྲན་བཅུ་ཕྱག་སེན་མོའི་གོ་སར་རྩལ། །དགའ་ལྷན་ལྷ་བརྒྱའི་ཅོད་པན་དག་དང་འགྲོགས་
པའི་ཅེ་དགའ་ལྟར་ལེན་པ། །ས་གསུམ་སྒྲ་མ་འཇམ་དཔལ་སྤྱིང་པོས་ཆོས་ཀྱིས་མཐོ་བའི་
ཐོ་བྱང་ནས། །ཚུལ་འདིར་དབྱེས་པའི་སྤྱོད་རས་གཡོ་བས་བདག་ཡིད་ལྷག་པར་དབྱགས་
བྱང་ཞིག །ཡབ་མེ་ཐུགས་མེའི་གཏིང་ཆེན་བཙོང་ཁ་པ། །ཚོད་དུས་རྒྱལ་བའི་ཉི་མ་གཉིས་
པ་བྱེད། །མཆོག་ཏུ་དབྱེས་པ་བསྐྱེད་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར། །ཁྱོད་གསུང་ཐབ་མོའི་གནས་འདི་ཁོ་
པོས་བྱེ། །ས་གསུམ་ཐུན་པ་སེལ་བའི་སྤྱང་བྱེད་མཆོག །བྱང་དེས་པད་ཆལ་འབྱེད་པའི་ཉི་མ་
དེ། །བདག་ལྟོ་མཁྱོགས་འགྲོའི་རྟ་བདུན་གྱིས་བྱངས་པས། །ལྟོ་གསལ་ཀྱང་དྲུག་ལྷན་ནམས་
ཡི་རང་བྱོས། །(༡༠༥བ)ཐབ་མོའི་དགོངས་དོན་གསལ་བར་མི་རུས་པའི། །ཆོག་སྤང་སྤྱི་པ་
པའི་མེ་བྱེད་སྤྱོད་གར་ནི། །ལྟར་ལེན་སྐྱེ་བོ་འདི་དག་དེང་དུས་སུ། །རྒྱལ་པོའི་ཆད་པས་རང་

དབང་སྒྲོགས་སམ་ཅི། །རྩེ་བཅུན་ལྷ་མོ་དགོངས་དོན་མཆོག་ཏུ་སྤ། །བདག་ཅག་སྒོ་དང་
སྒྲུངས་པའི་སྒྲོབས་དམན་པས། །ཉེས་པར་བཤད་གང་བསམ་པ་ཐག་པ་ཡིས། །འཕགས་
དང་མཁས་པའི་ཆོགས་ལ་སྤྱིང་ནས་འཆགས། །ལེགས་ཉེས་འབྲེད་པའི་སྒོ་གྲོས་མིག་བྲལ་
ཡང་། །ཕྱོགས་ལྷུང་ཕྱག་དོག་དུག་ཆུས་ཡིད་སྒྲོས་པས། །གནས་འདིར་སྒོད་པའི་བསྐྱེས་
རྩྱེད་ལྷུང་སྒྲངས་ཀྱང་། །གཟུར་གནས་མཁས་པས་མཐོང་ན་གད་མོའི་རྒྱ། །འདིར་འབད་
ཉི་མའི་གངས་རི་ལས་འོངས་པའི། །རྩྱེད་བྲལ་དགོ་བ་རྒྱུན་གསུམ་ལྡན་པ་དེས། །ཉོན་
མོངས་ཤེས་བྱའི་བྲི་མ་ཀྱན་བཀྲུས་ནས། །དག་པ་གཉིས་ལྡན་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོ་ཐོབ་ཤོག །ཆེ་
རབས་ཀྱན་དུ་འཇམ་དཔལ་སྤྱིང་པོ་ཡིས། །བཅེ་བའི་ཕྱག་གིས་དབྱེས་བཞེན་འཛིན་པ་
དང་། །དུས་ཀྱི་མཐར་ཡང་བཤད་སྒྲུབ་བསྟན་པའི་སྒོལ། །རྩྱེད་ལྡན་བཞེན་དུ་ཆེས་ཆེར་
རྒྱས་བྱེད་ཤོག །བླ་མ་དང་མེས་པའི་དོན་རྣམ་པར་འབྲེད་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྤྱིང་པའི་དགོངས་པའི་དོན་
རབ་ཏུ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲོན་མེ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་འདི་ནི་སྒོ་གསལ་ཞིང་དོན་གཉེར་ཆེ་བའི་སྤྱེད་འཛིན་
པ་དག་གིས་ཀྱང་ཉེ་བར་བསྐྱལ་ཞིང་། །བྱད་པར་དུ་རྩེ་ལྷ་མོ་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་རིང་ལུགས་ལ་དད་པ་རིའི་དབང་པོ་ལྷ་ར་བཏན་
ཅིང་ལུགས་གཉིས་ལ་མ་ཐོངས་པའི་སྒོ་གྲོས་ཀྱི་སྤྱང་བ་མཆོག་དང་ལྡན་པ། །ཆོས་བཞེན་དུ་ས་སྤྱོད་པའི་བསྟན་པའི་སྤྱིན་
བདག་ཆེན་པོ་སྤྱི་ཆོད་རྒྱལ་པོ་བས་མཐུན་ཆེན་ལུན་སྤུམ་ཆོགས་(༡༠༦ན)པ་སྤྱར་ཉི་བཀའ་ལེགས་པར་བསྐྱལ་བ་ལ་བཞེན་
ནས། །རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བདག་པོ་རྩེ་བཅུན་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཉིད་དུར་སྤྱིག་འཛིན་པའི་རྩྱེད་པའི་བསྟན་པའི་སྤྱིན་
བསྟན་པ་རྒྱལ་བ་ཉིད་བཞེན་དུ་ཆེས་ཆེར་གསལ་བར་མཛད་པ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཤར་བཅོང་ཁ་པ་སྒོ་བཟང་བྲགས་པའི་
དཔལ་ཀྱི་དགོངས་པ་རི་ལྷ་བ་བཞེན་དུ། །གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་དོན་ལ་རིག་པ་དང་གྲོལ་བར་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་གྲོས་ཀྱི་སྒྲོབས་
པ་མཆོག་ཏུ་དགོ་བ་ཅན་ཤུའི་དགོ་སྒོར་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་དཔལ་བཟང་པོས་རང་གི་ན་ཆོད་ཉི་ཤུ་ཅུ་ལ་ཉེ་བར་བབ་
པ་དུག་པའི་ལོ་དཔོའི་རྒྱ་བའི་དཀར་ཕྱོགས་ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོའི་དུས་བྱད་པར་ཅན་ལ་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་དབང་པོ་སྤྱོད་བཅུན་
སྤུམ་པོ་དང་དགོ་སྒོར་བྲི་མ་མེད་པ་མཆོ་ལས་སྤྱེས་པའི་རྩྱེ་རྩེ་དང་དཔལ་མར་མེ་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཡབ་སྐུས་ལ་སོགས་པ་
དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུན་མཆད་པར་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་གནས་མཆོག་དཔལ་ཡེར་བ་ལྷ་རི་སྤྱིང་པའི་མགུལ་དུ་ཉེ་

བར་སྐྱར་བའི་ཡི་གེ་པ་ནི་རིག་གནས་མཐའ་དག་ལ་ནམ་པར་བཟ་བའི་སྒོ་བློས་གྱི་སྒྲུང་བ་ཅན་ངོ་ཤོ་སྟན་གཅིག་པ་ཆོས་
འཕེལ་བཟང་པོ་ཞེས་པས་བགྱིས་པ་ལས་སྤྲད་གྱིས་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཅུང་ཟད་བཅོས་ཤིང་ལྷན་
དག་པར་བགྱིས་པ་འདིས་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ཕྱོགས་དུས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་དར་ཞིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་
དུ་གནས་པར་བྱེད་ལྷན་པར་གྱུར་ཅིག། །།མཛུ་ལོ། །

༡༡། །རྩེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གསུང་འབྲུམ་ཐོར་བ་
ལས་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད་དགོངས་
པའི་དོན་རབ་ཏུ་གསལ་བའི་རྒྱན་
ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་
སོ། །

༡༥ མཆོད་བརྗོད།

དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་དགོངས་པའི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་དགོངས་པ་
རབ་ཏུ་གསལ་བའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡབ་གཅིག་འཇམ་པའི་དབྱངས་
ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་བསྐྱོར་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །ཆོག་གས་གཉིས་བདུད་ཅིའི་ཚུ་
གཉེར་གྱིན་འབྱུང་བསོད་ནམས་བརྒྱ་པའི་དབུ་བ་རབ་གསལ་གསེར་གྱི་རི་དོགས་ཆགས་
པ་གང་། །མཆོམས་སྤྱིན་གསར་པའི་ཅེ་དགའ་ལ་ཆགས་སྤྱོད་གས་ཀྱན་རྒྱན་ཕྱིར་མཐའ་དག་
ནམ་མཁའི་འོར་བུ་མ་ལུས་སྤྱོད་བ་ན། །གང་དེའི་དགེ་མཆོན་འགྲོ་ལ་མཆོན་སྤྱད་བརྒྱད་ཁྱི་
བཞི་སྟོང་སྟོང་དང་ཉེན་འབྱུང་དབྱར་སྤྱོད་རྩེ་རྩེ་སྤྱོད་གས་པ་བཞིན། །ཉི་མའི་གཉེན་གྱི་ཞབས་
རྒྱལ་བྱི་མེད་མཐའ་དག་ཆངས་དབང་ཟུར་ཕྱད་དང་འགྲོགས་གང་དེར་བདག་ཀྱང་ཕྱག་བབྱིད་
དོ། །འཇམ་དབྱངས་ཞབས་སེན་འཆར་ཀའི་འོད། །གང་གི་གཙུག་ཕྱད་ལ་འཕྲོས་པ། །དེ་
སྤྱིང་མེ་ལོང་དང་བར་ནི། །ཤེས་བྱའི་གནས་ཀྱན་ཅིས་མི་འཆར། །དེས་དོན་ཚུ་སྤྱང་བདག་

པོ་ལ། །དབང་སྐྱོང་སྐྱོང་སྐྱོང་སྐྱོང་ཡི་དབང་། །གང་གི་གཙུག་རྒྱུ་ལས་(ཤན)གཞན་ན། །འཛིག་
རྟེན་གསུམ་གྱི་རིན་ཅེན་གང་། །རྒྱལ་སྐུ་ས་ས་བཅུའི་ཆེ་བ་ནི། །གྲགས་པའི་འོད་དཀར་འཕེང་
བ་ཅན། །ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་འཕེལ་བྱེད་དེ། །སྐྱོང་སྐྱོང་ལུགས་བཟང་ཀྱན་ཏའི་གཉིན། །མར་
མེ་མཛད་དཔལ་འཕེན་ལས་ཀྱི། །ཉི་འོད་ཕྱོགས་འདིར་ཞུགས་པ་ལས། །ཐུབ་བསྟན་འདབ་
བརྒྱ་དགོད་པ་གང་། །འཕགས་པའི་ཡུལ་ལའང་ཅོ་འདྲིར་གྱུར། །རྫོགས་ལྡན་དུས་འདིར་
འོངས་པ་བཞིན། །ཐུབ་བསྟན་སྤིང་བཞི་མ་ལུས་པ། །དབང་མཛད་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་
སྐྱུར། །སློ་བཟང་ཞེས་བྱར་གྲགས་པ་དཀར། །སློ་གྲོས་དར་མའི་ལང་ཆོ་ལ། །ལེགས་བཤད་
རིན་ཅེན་རྒྱུ་འཕེང་ཅན། །འགོ་ལ་དགེ་ལེགས་མཚོན་པའི་མིག །ས་གསུམ་འགོ་འདིའི་
དཔལ་དུ་གྱུར། །མཁས་ཤིང་བྱུང་བའི་ཅོད་པན་ནི། །འདོད་དགུའི་ཆར་འབབས་ནོར་བུ་
བཟང་། །ལེགས་པའི་ལམ་སྟོན་དམ་ཆོས་ཀྱི། །འབྱོར་པས་བདག་སློ་ཅི་ཡང་ཆོམ། །རྒྱུད་
ལྗེའི་སློང་འཁོར་བཟ་མོར་ལྟུང་གྱུར་སྐྱུག་བསྐལ་ཅུ་སྟོན་ཆོགས་རྣམས་ཀྱིས། །རབ་རྒྱ་གཅོས་
ཤིང་མ་རིག་སྟན་ནག་འཕེབས་པོར་ཞུགས་པའི་འགོ་བ་རྣམས། །སྐྱོ་གསུམ་རིན་ཆེན་སྤིང་
དུ་འཕྲིད་སྤྲད་ལེགས་བཤད་བྱ་(ཤབ)ཆེན་འདི་སྟོན་ཀྱིས། །སློ་གསལ་སྐལ་བཟང་དོན་མཐུན་
ཆོགས་རྣམས་གནས་འདིར་དང་བ་སྐྱུར་བྱོས་ཤིག །

ཤ༽ སྤང་སྤྱོད་།

འདིར་འཛིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མ་འདྲིས་པའི་མཛའ་བཤེས་ཆེན་པོ་ས་གསུམ་གྱི་སྟོན་
མེ་སངས་རྒྱུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཞེས་གྲགས་པའི་བ་དན་དཀར་པོ་ས་གསུམ་ན་གཡོ་བ་
དེ་གཉིས་ཀྱིས། །གདུལ་བྱའི་རིམ་པ་དང་མཐུན་པར་དམན་པ་ལ་མོས་པ་རྣམས་ལ་ཆགས་
བྲལ་གྱི་སྦྱོད་པ། །རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པ་རྣམས་ལ་ས་དང་པ་རོལ་རྒྱ་སྟོན་པའི་ཐེག་པ། །བབ་

མོ་ལ་ལྷག་པར་མོས་པ་རྣམས་ལ་ཆགས་བཅས་ཀྱི་སྤྱད་པས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ལེགས་
པར་བསྐྱར་བར་མཛད་ལ། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བསྐྱུ་ན་གཉིས་སུ་འདུས་ཏེ། རྒྱ་པ་རོལ་ཏུ་
ཕྱིན་པའི་ཐེག་པ་དང་། འབྲས་བུ་རྩེ་རྩེའི་ཐེག་པའོ། །པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཐེག་པའི་ཆོས་ཀྱི་
རྣམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པ་དག་ལས། སྙིང་པོ་དང་མཆོག་དང་རབ་དང་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ནི་
ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མདོ་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་པའི་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། འཁོར་བའི་ཉེར་འཆེ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་
བའི་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའི་གོ་འཕང་ཙམ་ཐོབ་པ་ལ་ཡང་སྟོང་ཉིད་སྤྱོད་མོ་ངེས་པར་རྟོགས་
དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་རྣམས་ཀྱང་དངོས་དང་བརྒྱུད་
པས་གདུལ་བྱ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་བཀྱི་བའི་ཐབས་ཤིག་སྟེ། གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འཕགས་
པ་ཡུལ་འཁོར་སྟོང་གིས་ཁུས་པ་ལས། སྟོང་བ་ཞི་བ་སྟེ་བ་མེད་པའི་ཚུལ། །མི་ཤེས་པས་
ན་འགྲོ་བ་འབྱམས་གྱུར་པ། །དེ་དག་སྤྱགས་རྩེ་མངའ་བས་ཐབས་ཚུལ་དང་། །རིག་པ་བརྒྱ་
དག་གིས་ནི་འབྲུག་པར་མཛད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེས་ན་གོལ་བ་དོན་གཉེར་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྤྱོད་མོ་རྟོགས་པ་ལ་འབད་དགོས་
ཤིང་། དེ་ཡང་བཀའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བ་ལ་ཆད་མར་གྱུར་པའི་ཤིང་(༣ན)ཉིད་སྟོལ་
འབྲེད་དག་གི་རྩེས་སུ་འབྲངས་ནས་བཅའ་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་སྟོ་གོས་
དང་བཙོན་པ་ཤས་ཚུང་བ་ཕྱིས་པའི་རང་ཚུལ་ཅན་དག་གིས་དེ་དག་གི་རྩེས་སུ་མ་འབྲངས་
པར་བཀའི་དགོངས་པ་རང་དབང་དུ་རྟོགས་པར་མི་ཁུས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བཀའི་དགོངས་
པ་འགྲེལ་བ་ལ་ཆད་མར་གྱུར་པའི་ཤིང་ཉིད་སྟོལ་འབྲེད་ནི་གཉིས་ཏེ། ས་གསུམ་བརྟེན་པ་
འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་མ་པམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ཀྱི་ཤིང་
ཉིད་སྟོལ་བྱེ་བ་དང་། རྩེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་དབྲངས་ཀྱི་མན་ངག་ལ་བརྟེན་ནས། སངས་
རྒྱས་གཉིས་པ་སྐྱ་སྐྱབ་ཞབས་ཀྱིས་དབུ་མ་ཆེན་པོའི་སྟོལ་བྱེ་བ་སྟེ་ད་ལྟ་དབུ་མེས་ཞེས་

གྲགས་པ་ལྟར་རོ། །

དེ་ཉིད་ལ་ཤིང་རྩའི་སྒོལ་འབྱེད་ཅེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་ན་རྒྱལ་པོ་སོགས་སྐྱེས་བུ་
སྟོབས་ལྡན་ཞིག་གིས་གྲོགས་གཞན་ལ་མ་སྟོས་པར་སྟོན་མེད་པའི་ལམ་སྒོལ་ཞིག་ཐོག་མར་
བྱེ་བ་ན། དེ་ལ་ཐོག་མའི་ལམ་སྒོལ་འབྱེད་པ་པོར་གྲགས་པ་ལྟར་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་འཇམ་
བུའི་སྒྲིང་དུ་མིའི་བྱད་གཞུགས་ཅན་གྱི་འགྲེལ་བྱེད་གཞན་ལ་མ་སྟོས་པར་བཀའི་དགོངས་
པ་རང་དབང་དུ་བཀའ་བའི་བྱེད་རོ། །འོ་ན་སྐྱ་སྐྱབ་དང་ཐོགས་མེད་གཉིས་བཀའི་དགོངས་
པ་འགྲེལ་བ་ལ་ཆད་མར་གྱུར་པ་ག་ལས་ཤེས་སྟམ་ན། སྟོན་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་
པ་ཡིན་ཏེ། ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱའི་དགེ་སྟོང་ནི། །བསྟན་བཅོས་དེ་ནི་དོན་ལ་མཁས། །མདོ་
སྟེ་བྱང་དོན་ངེས་པའི་དོན། །རྣམ་པ་མང་པོ་རབ་རྒྱ་འབྱེད། །ཅེས་སོགས་ཀྱིས་ཐོགས་མེད་
ལུང་བསྟན་ཅིང་། ལང་ག་ཤེགས་ལས། ལྟོ་སྟོགས་ཤེ་ཏའི་ཡུལ་དུ་ནི། དགེ་སྟོང་དཔལ་ལྡན་
ཞེས་གྲགས་པ། །དེ་མིང་སྐྱ་ཞེས་བོད་པ་སྟེ། །ཡོད་དང་མེད་པའི་སྟོགས་འཛིག་པ། །ང་ཡི་
བསྟན་པ་འཛིག་རྟེན་དུ། །སྒྲ་མེད་(༣༧)ཐེག་ཆེན་རབ་བཤད་ནས། །རབ་རྒྱ་དགའ་བའི་ས་
བསྐྱབས་ཏེ། །བདེ་བ་ཅན་དུ་དེ་འགྲོའོ། །ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་མདོ་སྟེ་སྟོན་ཆེན་པོ། ར་
བོ་ཆེའི་མདོ། འཇམ་དཔལ་ཅ་རྒྱུད། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལའི་རྒྱུད་བྱི་མ་སོགས་མདོ་རྒྱུད་དུ་མ་
ནས་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་ངེས་དོན་འགྲེལ་བར་ལུང་བསྟན་པའི་བྱེད་རོ། །

སྟོབ་དཔོན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཐེག་པ་ཆེན་པའི་བཀའི་དགོངས་པ་རང་དབང་དུ་འགྲེལ་བའི་
ཤིང་རྩའི་སྒོལ་བྱེ་ན། མདོ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྟེ། དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཀྱང་རི་
ལྟར་མཛད་སྟམ་ན། ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ནི་གཙོ་བོར་མདོ་སྟེ་དགོངས་འགྲེལ་ལ་བརྟེན་ནས་
ཡིན་ཞིང་བསྟན་བཅོས་ཀྱང་རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ས་སྟེ་ལ། བསྐྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་
སྟོས་རྣམ་པ་གཉིས་སོགས་མཛད་དེ། དེ་དག་གིས་བཀའི་དགོངས་པ་རི་ལྟར་བཀའ་བའི་
ཚུལ་སོགས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྤྲ་མ་རྣམས་ཀྱིས་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དགོངས་པ་མ་རྟེན་པ། རེ་

ཉིད་ཀྱིས་བྲང་ངེས་རྣམ་འབྲེད་དུ་ཆེས་ངོ་མཆར་བའི་བཤམ་པའི་སྒྲིལ་བཏོད་པ་དང་། དེའི་
དགོངས་པ་ལྷི་བས་དཀའ་བ་རྣམས་མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པས་སྐལ་བཟང་མིག་
འབྲེད་དུ་གསལ་བར་མཛད་ཅིང་། བདག་གིས་ཀྱང་བྲང་ངེས་རྣམ་འབྲེད་ཀྱི་དཀའ་འབྲེལ་
དུ་སྒྲིགས་ཅམ་བཅོད་ཟིན་པ་ལྟར་རོ། །

འཕགས་པ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱིས་ནི་གཙོ་བོར་སྒོ་བྲོས་མི་བླ་བའི་མདོ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིན་
ལ། ཅུ་ཤེ་སོགས་རིག་ཆོགས་རྣམས་ཀྱང་བཀའི་བྲང་ངེས་དབྱེ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཏེ། ཆོག་
གསལ་ལས། དེ་ལྟ་བུར་སྟོན་པའི་དགོས་པ་མི་ཤེས་པས་འདིར་དེ་ཁོ་ནའི་བསྟན་པ་ནི་
གང་ཞིག་ཡིན། དགོངས་པ་ཅན་ནི་གང་ཞིག་ཡིན་སྟེ་དུ་གང་ཞིག་ཐེ་ཆོམ་དུ་གྱུར་པ་དང་།
གང་ཞིག་སྒོ་ཞན་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྲང་བའི་དོན་གྱི་བསྟན་པ་ལ་ངེས་པའི་དོན་དུ་རྟོགས་པ་དག་
གི་གཉིས་ཀའི་ཡང་ཐེ་ཆོམ་དང་། ཤོག་པའི་ཤེས་པ་(༧ན)དག་རིག་པ་དང་ལུང་གཉིས་ཀྱི་
སྒོ་ནས་གསལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྒོ་བ་དཔོན་གྱིས་འདི་བརྩམས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དང་། ཡང་
གང་གི་ཕྱིར་ཉན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་འགག་པ་ལ་སོགས་པ་དག་ཐོབ་པར་གྱུར་པ་དེ་
ཉིད་ཀྱི་བྲང་བ་དང་ངེས་པའི་དོན་གྱི་མདོའི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དབྱེ་མའི་བསྟན་
བཅོས་འདི་མཛད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ངེས་དོན་འབྲེལ་བ་ལ་ཡང་རིག་པ་དང་ལུང་གི་སྒོ་ནས་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི་ཅུ་ཤེ་སོགས་རིག་ཆོགས་རྣམས་ཏེ། དེ་ཡང་ཡུལ་སྟོང་ཉིད་ལྟ་མོ་རིག་པས་བསྐྱབ་
པ་དང་། ཡུལ་ཅན་དེ་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་གཉིས་ཀའི་ཅུ་བར་
སྟོན་པ་གཉིས་སུ་འདུས་ལ། དང་པོ་ལ་དགག་བྱ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་བསྐྱབ་པ་ཐར་
འགོག་པ་དང་། རང་བཞིན་མེད་ཀྱང་རང་ལུགས་ལ་བྱ་བྲེད་ཐམས་ཅད་འཐད་པར་སྟོན་པ་
གཉིས་སུ་འདུས་པ་ལས། དང་པོ་ལ་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་བསྐྱབ་བྱ་གཙོ་བོར་
འགོག་པ་ཅུ་བ་ཤེས་རབ་དང་། སྐྱབ་བྲེད་རྟོག་གའི་ཆོག་དོན་བཅུ་དྲུག་སོགས་འགོག་པ་

ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་གཉིས་སོ། །རང་བཞིན་མེད་ཀྱང་བྱ་བྱེད་འཐད་པའི་ཚུལ་སྟོན་པ་ལ་
གཉིས་ཏེ། བྱ་བྱེད་སྤྱིར་འཐད་ཚུལ་སྟོན་པ་ཅ་ཤེད་རབ་བྱེད་བདུན་པ་ལས་འཕྲོས་པ་སྟོང་
ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་དང་། དགག་སྐྱབ་ཀྱི་བྱ་བྱེད་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཐད་ཚུལ་སྟོན་པ་རབ་བྱེད་དང་པོ་
ལས་འཕྲོས་པ་ཚད་ཆོག་སྟེ། དེ་དག་གི་ཡུལ་སྟོང་ཉིད་སྤྱོད་མོ་རིག་པས་བསྐྱབས་ནས་ཡུལ་
ཅན་དེ་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་ཐར་པ་ཅམ་གྱི་ཅ་བར་སྟོན་པ་རིག་པ་བྱུག་ཅུ་པ་དང་། ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པའི་ཡང་ཅ་བར་སྟོན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འབྲེང་བ་སྟེ་ད་ལྟ་རིག་པའི་ཆོགས་བྱུག་ཏུ་གྲགས་
པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་སྟོང་ཉིད་སྤྱོད་མོ་གཏན་ལ་ཤབ་པ་ཡང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་མདོའི་
དགོངས་པ་ཡིན་གྱི་སྐུ་སྐྱབ་(༥བ)ཀྱིས་རང་བཟོར་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བསྟན་པར་བཞེད་
ནས་ངས་དོན་གྱི་ལུང་དང་སྐྱར་བའི་ཕྱིར་མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་མཛད་དེ། ཆོག་གསལ་དུ་
ནི་རབ་བྱེད་པལ་མོ་ཆེ་ལ་ངས་དོན་གྱི་ལུང་སྟོར་སྟོས་པ་དང་གནད་གཅིག་སྟེ། འདི་དག་ལ་
སྤྱི་མ་ཡབ་སྤྱི་མ་ཀྱིས་སྟོང་ཉིད་དམ་ངས་དོན་ལུང་གིས་བསྐྱབ་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་མཛད་པ་
ཡིན། སྟོབ་དཔོན་དེ་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པ་ལ་སྤྲུགས་དང་པར་ཕྱིན་གྱི་ཐེག་པ་གཉིས་
ཀའི་སྟོན་པ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ནི་སྤྱི་མ་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་འཕགས་པ་ལྟ་ཡིན་ལ། དེས་དབུ་མའི་བསྟན་
བཅོས་རྣལ་འབྱོར་སྟོན་པ་བཞི་བརྒྱ་པ་མཛད་དེ། ཡབ་སྤྱི་མ་འདི་གཉིས་རྗེས་འབྲང་དག་
གིས་ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སུ་བྱུང་པར་མེད་པར་འཛིན་པས་བོད་སྤྱི་མས་གཞུང་གི་མོའི་
དབུ་མ་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མཛད་ལ། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་ལ་ཐལ་རང་གི་ཕྱོགས་གཉིས་
ལས། རང་རྒྱུད་པ་ལ་ལེགས་ལྡན་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་དང་། འཕགས་གྲོལ་དང་ནི་
འཆོ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་ཕྱོགས་གཉིས་ལས། ལེགས་ལྡན་གྱིས་ཅ་ཤེད་འགྲེལ་པ་
ཤེས་རབ་སྟོན་མ་རང་གཞུང་དུ་བཅུམས་པ་དབུ་མ་སྟོང་པོ་རང་འགྲེལ་རྟོག་གི་འབར་བ་
དང་བཅས་པ་མཛད་ཅིང་། ཡེ་ཤེས་སྟོང་པོས་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་ནས་དབུ་མ་བདེན་གཉིས་
མཛད་དེ་གཉིས་ཀའང་ཕྱི་དོན་ཐ་སྙད་དུ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཤིང་རང་རིག་མི་བཞེད་པས་བོད་

སྤྲུལ་མཛོད་མཛོད་པའི་དབུ་མ་པ་ཞེས་ཐ་སྙད་བཏགས་སོ། །ཞི་བ་འཆོས་ནི་ཐ་སྙད་དུ་བྱི་
དོན་མེད་ཅིང་རང་རིག་ཡོད་པ་དང་། ཤེས་པ་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པའི་དབུ་མའི་སྒྲིལ་བྱེ་ནས་
དབུ་མ་རྒྱན་མཛད་ཅིང་ཀ་མ་ལ་སྤྱི་ལས་དབུ་མ་སྤང་བ་དང་སྒྲིལ་རིམ་གསུམ་མཛད་ལ།
འཕགས་སེང་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཞབས། ཨ་ཐུ་ཀ་རའི་གཞུང་རྣམས་ཀྱང་ལྟ་བུའི་འཛིག་
ཚུལ་ཞི་འཆོ་ལྟར་བཞེད་དེ། བོད་སྤྲུལ་མས་རྣམ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་དབུ་མ་པར་(༥༦)བརྟུར་
རོ། །ཐལ་འགྱུར་བའི་ཕྱོགས་ལ། སྒྲིབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱིས་ཅ་ཤེས་འགྲེལ་
པ་བུརྟུ་ལྟ་མཛད་ནས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ཐལ་འགྱུར་དུ་ཐོག་མར་བཀྲལ་ཞིང་།
དེ་ལྟར་ལང་ཐལ་འགྱུར་འཐད་ཅིང་རང་རྒྱད་མི་འཐད་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་མ་མཛད་དེ།
དེའི་རྗེས་སུ་དཔལ་ལྷན་ལྷ་བས་ཅ་ཤེས་འགྲེལ་པ་ཆོག་གསལ་མཛད་ནས་འཕགས་པའི་
དགོངས་པ་ཐལ་འགྱུར་དུ་གནས་ཤིང་རང་རྒྱད་མི་འཐད་པའི་གསལ་ཁ་བཏོད་ནས་ཤིང་རྟའི་
སྒྲིལ་བྱེ་བ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རིག་པ་བྱུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ་དང་། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་
པ་གཉིས་དང་། རང་གཞུང་དུ་བརྩམས་པ་འཇུག་པ་རང་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་མཛད་དེ།
མཁས་མཆོག་དཔལ་བོ་དང་ཞི་བ་ལྷ་གཉིས་ཀྱང་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སོ། །འདི་
དག་ལ་འཛིག་ཏེ་གསུང་ཏེ་སྤྱོད་པའི་དབུ་མ་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མཛད་དེ། ཐོག་མར་སངས་
རྒྱས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱིས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ཐལ་འགྱུར་དུ་བཀྲལ་ལ། དེ་ཉིད་ལེགས་ལྷན་
ཀྱིས་བཀག་ནས་རང་རྒྱད་ཀྱི་སྒྲིལ་བྱེ་བས་འདི་གཉིས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་ལ་བོད་སྤྲུ་
མས་ཕྱོགས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་དབུ་མ་པའི་ཐ་སྙད་བྱས་སྤང་རོ། །

དེ་ཡང་རྒྱ་གར་ན་ཅ་ཤེས་འགྲེལ་པ་བརྒྱད་ཡོད་པར་གསུངས་ཏེ། ག་ལས་འཛིགས་
མེད། དེ་བཤར་མ། གུ་ན་སྤྱི། གུ་ན་མ་ཏི། སྤྱི་ར་མ་ཏི། སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལེགས་
ལྷན་འབྱེད། ལྷ་བ་གསུང་པའི་འགྲེལ་པ་རྣམས་སོ། །དེ་དག་ནི་སྤྱིའི་རྣམ་གཞག་ཕྱོགས་
ཅུ་ཞིག་སྒྲིལ་པ་སྤྱི་རྒྱས་པར་ནི་གཞན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

སྤྱི་པ། དགེ་ལེགས་སྤྱང་ཅིའི་ཁུར་གྱིས་ངལ་བ་ཅན། སྤྱི་པ་ལེགས་སྤྱབ་བསྟན་པ་ད་
དཀར་མཛེས་པའི་ཆལ། །འཕགས་ཡུལ་མཁས་མང་ལེགས་བཤད་འོད་སྟོང་གིས། །རྣམ་
པར་སྤྱེ་བའི་དྲི་བཟང་ཨེ་མ་མཆར། །བར་སྐྱབས་ཀྱི་ཆོགས་(༥)སྤྱུ་བཅད་པའོ། །

༣༽ ཟབ་རྒྱས་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འབྲུག་ཚུལ།

དེ་ལྟར་སྤྱིའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་མདོ་ཅམ་ཞིག་བསྟན་ནས། དེ་ནི་འཕགས་མཆོག་གྱུ་
སྤྱབ་ཡབ་སྐུ་ཀྱི་རྗེས་སྤྱུ་འབྲངས་ནས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དངོས་ལ་འབྲུག་
པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་གཞན་ལུགས་འགོག་པ་སོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་པ་རྒྱས་པར་མི་བྱེད་ཅིང་ད་
ལྟའི་སྤྱི་བོ་དག་གི་སྒོ་དང་འཆམ་པ་ཅམ་ཞིག་འབྲུག་པའི་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོའི་མཐའ་དཔྱོད་
ཚུལ་རྣམས་ལ་གཞི་བྱས། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བའི་འགྲེལ་ཆེན་གསུམ་དང་། སྟོང་མཐུན་བསྐྱལ་
བཟང་མིག་འབྱེད་སོགས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལེགས་བཤད་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་སྤྱོད་པའི་ངག་
གིས་བཤད་པར་བྱ་ལ། དེ་ཡང་དོན་དུ་གཉེར་བ་སོ་དག་གཞུང་གི་གོ་རིམ་དང་སྤྱར་ན་སྒོ་ལ་
འཆར་བདེ་ཞིང་པན་ཆེ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྤྱི་བའི་དོར་དབུ་མ་ལ་འབྲུག་པའི་གཞུང་གི་གོ་
རིམ་དང་མཐུན་པར་བཤད་པར་བྱའོ། །

དེས་ན་འདི་ལ་གཉིས། བསྟན་བཅོས་འདིའི་བཤད་བྱ་ངོས་གཟུང་། དེ་ཉིད་འདིས་རི་
ལྟར་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། དེ་ཡང་གང་དག་བསྟན་བཅོས་འདིའི་བཤད་བྱའི་
མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་རི་ལྟ་བུ་སྟུམ་ན། དེ་ཡང་གཙོ་བོར་ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱུས་གསུམ་
སོགས་འདིའི་བཤད་བྱའི་མདོར་རིགས་ཏེ། འདིར་སྟོང་ཉིད་སྤྱི་མོ་གཏན་ལ་པབ་པ་རྣམས་
ཅ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་དགོངས་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བཀའ་བ་ཡིན་ལ། བསྟན་བཅོས་ཅ་བ་
ཤེས་རབ་སོགས་རིག་ཆོགས་རྣམས་ཀྱིས་གཙོ་ཆེར་ཤེས་ཕྱིན་ཀྱི་མདོའི་དངོས་བསྟན་སྟོང་

པ་ཉིད་གྱི་ཆ་རྣམས་རྩལ་དུ་བཏོན་ནས་འཆད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞན་ཡང་བཀའ་དབང་དུ་བྱས་ན་མདོ་སྤེལ་བཅུ་པའི་དགོངས་པ་གཙོ་བོར་འགྲེལ་བར་བྱེད་དེ། འདིར་ས་བཅུའི་རྣམ་གཞག་སྤྱི་གཏན་ལ་པཐ་བ་རྣམས་དང་ཁྱད་པར་ས་དྲུག་པར་ཤེས་རབ་གྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་ཉམས་ལེན་ལྷག་ཚུལ་བསྟན་པ་རྣམས་བསྟན་བཅོས་འདིར་ལེགས་པར་བཀྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །བསྟན་(༤༣)བཅོས་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་གཙོ་བོར་རྩ་ཤེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་རིན་ཅེན་འབྲེང་བ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་འཆད་པར་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་ན། བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་བཞེད་ན། འཇུག་བྱའི་དབུ་མ་རི་ལྟ་བུ། དེ་ལ་བསྟན་བཅོས་འདི་རི་ལྟར་འཇུག་ཅེ་ན། །སྤྱིར་དབུ་མ་དངོས་ནི་སྟོས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ལམ་དང་། བཞེད་བྱར་བྱེད་པའི་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་སོགས་ལ་དབུ་མའི་ཐ་སྟན་བྱས་པ་མང་དུ་ཡོད་ན་ཡང་འདིར་འཇུག་བྱའི་ཡུལ་གྱི་དབུ་མ་ནི་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་ཉིད་ཡིན་ཏེ། འགྲེལ་པར་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་རྩལ་པར་འདོད་པས་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བསྟན་བཅོས་ཀྱང་རྩ་ཤེའི་ཉིད་ཡིན་གྱི་གཞུང་གཞན་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འགྲེལ་པར་རྩ་ཤེའི་ཁྱད་པར་ས་དབུ་མ་ལས་ཞེས་སྟོས་ཤིང་རིན་ཅེན་འབྲེང་བ་སོགས་ལ་རང་མིང་གིས་སྟོས་པའི་ཕྱིར། བསྟན་བཅོས་འདིས་རྩ་བ་ཤེས་རབ་གྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་གྱི་སྟོན་གཉིས་ཏེ། ཟབ་པའི་སྟོན་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་དང་། རྒྱ་ཆེ་བའི་སྟོན་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ལོ། །དེ་ཡང་བསྟན་བཅོས་འདིས་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལ་ཟབ་པའི་སྟོན་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡོད་དེ། རྩ་བ་ཤེས་རབ་གྱི་དོན་དབུ་མ་པ་གཞན་དང་སེམས་ཅམ་པ་སོགས་གྱིས་བཀྲལ་བ་དང་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྩ་བ་ཤེས་རབ་གྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་འགྲེལ་ལས། ལུགས་འདི་ནི་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ་ཞེས་མཁས་པ་རྣམས་གྱིས་

ངེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་དང་། དེ་ཉིད་མ་རྟོགས་པས་ཚུལ་ཟབ་མོ་འདི་སྤངས་པས་དེའི་ཕྱིར་
བསྟན་བཅས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་(༤བ)དབུ་མའི་
བསྟན་བཅས་ལ་འཇུག་པ་འདི་སྤྱར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འོ་ན་སེམས་
ཅམ་པ་དང་དབུ་མ་པ་གཞན་གྱིས་ཅ་ཤེད་དགོངས་པ་བཀའ་བའི་ཚུལ་རིམ་ལྡན་གྱི་འདིས་ཅ་
ཤེད་དགོངས་པ་བཀའ་བ་དེ་རྣམས་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཚུལ་གང་ལས་ཤེས་
སྟམ་ན། དེ་ཡང་སྟོབ་དཔོན་ཤེས་པས་ཅ་ཤེད་དགོངས་པ་ལྟ་བུའི་ཆ་ནས་ཀྱང་སེམས་ཅམ་
དུ་བཀའ་བར་བྱགས་པ་དང་། གནས་བརྟན་ཚུལ་སྤྱོད་གིས་བཞི་བརྒྱ་པ་སེམས་ཅམ་དུ་
བཀའ་བ་ལྟ་བུ་འཕགས་པ་ཡབ་སྐུ་ཀྱི་དགོངས་པ་རྣམ་རིག་དུ་བཀའ་བ་དང་། ཡང་ལྟ་
བའི་ཆ་ནས་སེམས་ཅམ་ལས་གོང་དུ་གྱུར་བའི་དབུ་མར་བཀའ་ཡང་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
མང་པོ་ཞིག་སེམས་ཅམ་པ་དང་མཐུན་པར་མཇུག་པ་ཞི་འཆོ་ཡབ་སྐུ་ལྟ་བུ་དང་། དབུ་མ་
པ་ཁ་ཅིག་སེམས་ཅམ་དང་སྟོབ་སྟུན་ནས་རང་རིག་དང་ཀུན་གཞི་གཉིས་ཀའང་ཁས་ལེན་པ་
ཡོད་པར་བཤད་ལ། ལེགས་ལྷན་འབྲེད་སོགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་། རང་
རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་དང་དམ་བཅའ་སོགས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཤིང་། བདེན་འཛིན་ཤེས་སྤྱོད་དང་།
ཉན་རང་འཕགས་པ་ལ་ཚུལ་ཀྱི་བདག་མེད་སྤྱོད་མོ་རྟོགས་པ་མེད་པར་བཞེད་པ་སོགས་དབུ་
མ་པ་གཞན་གྱིས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་བཀའ་བའི་ཚུལ་ཡིན་ལ། འདིར་དགོངས་པ་
བཀའ་བའི་ཚུལ་ནི་དེ་རྣམས་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པའི་སྟོབ་གཙོ་བོ་དེ་ཚུལ་རྣམས་
ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་རོ་བོ་ཉིད་ཐ་སྙད་དུ་འང་རྒྱལ་ཅམ་མེད་པ་དང་། མིང་
རྒྱུད་བཀའ་ཡོད་ཅམ་ལ་འཁོར་འདས་ཀྱི་བྱ་བེད་ཐམས་ཅད་བསྟོན་མེད་དུ་འཛིན་པའི་
ཚུལ་འདི་ཉིད་འཕགས་པ་ཡབ་སྐུ་ཀྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་དུ་བཀའ་བ་ལ་བརྟེན་ནས།
ཐ་སྙད་དུ་བྱེད་ཁས་ལེན་པ་དང་། ཀུན་གཞི་དང་རང་རིག་ཁས་ལེན་པ་སོགས་སེམས་
ཅམ་པ་བྱེད་བྱུག་དུ་དགག་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པ་ལྟར་(༡ན)ཀྱི་སེམས་ཅམ་པ་རྣམས་དང་

ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པས་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་དང་། བདེན་འཛིན་ཉོན་ཤིབ་ཏུ་བཞེད་
པ་དང་། ཉན་རང་འཕགས་པ་ལ་སྟོང་ཉིད་ལྷ་མོ་རྟོགས་པ་ངེས་པར་དགོས་པ་དང་། དུས་
གསུམ་གྱི་འཛོག་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་སོགས་དབུ་མ་པ་གོང་དུ་བཤད་པའི་གཞན་དེ་
རྣམས་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚུལ་དུ་བཀའ་བའི་སྟོན་ནས་ཟབ་པའི་སྟོན་ནས་དགོངས་པ་
འགྲེལ་བ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། །རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་དང་དམ་བཅའ་རྩལ་དུ་བཏོན་ནས་འགོག་
པ་ཆོག་གསལ་མ་གཏོགས་འདི་རྩ་འགྲེལ་ན་མི་གསལ་ཡང་མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་
སོགས་ཐལ་འབྱུང་དང་གཞན་གྲགས་གཏན་ཆོགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་མཛད་པ་མ་གཏོགས་རང་
རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་དང་སྐྱབ་ངག་སོགས་འགོད་པར་མི་མཛད་པས་དབུ་མ་པ་གཞན་དང་ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་ཟབ་བྱད་དོ། །

གཉིས་པ་རྒྱ་ཆེ་བའི་སྟོན་ནས་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི། བསྟན་བཅོས་འདིར་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་
ཆོས་གསུམ་འཕགས་པ་སྟོབ་པའི་ས་བཅུ། འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་རྣམ་གཞག་སོགས་
རྒྱ་ཆེ་བའི་ཐབས་ཀྱི་ཆ་རྣམས་གཏན་ལ་པབ་པའི་སྟོན་ནས་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་དེ་
ཉིད་འདིས་རི་ལྗང་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་ལ་གསུམ། བཤད་པ་ལ་འཇུག་པའི་བྱ་བ་མཆོད་བརྗོད་
ལས་བརྩམས་ཏེ་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་ཆོས་གསུམ་ཀྱི་མཐའ་དབྱེད་པ། ས་བཅུ་སོ་སའི་རྣམ་གཞག་
ལས་བརྩམས་ཏེ་པར་ཕྱིན་བཅུའི་ཉམས་ལེན་རྒྱས་པར་བཤད་པ། དེ་ལྟར་ཉམས་སུ་སྒྲངས་
པའི་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པའོ། །

དང་པོ་ནི། འཇུག་འགྲེལ་ལས་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དབུ་
མ་ལ་འཇུག་པ་རྩལ་པར་འདོད་པས། ཡང་དག་པར་རྗོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་
ཚུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་པས་ཀྱང་ཐོག་མར་བཅོམ་ལྡན་(༡༧)འདས་སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོ་སངས་
རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་པོ་སེམས་ཅན་འཁོར་བའི་བཅོན་རར་བསྐྱམས་པ་
སྐྱབས་མེད་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡོངས་སུ་སྟོབ་པའི་མཆོན་ཉིད་ཅན་བསྟོད་པར་འོས་པ་ཉིད་

དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཉན་ཐོས་སངས་རྒྱས་འབྲིང་རྣམས་སྐབ་དབང་སྐྱོང་། །ཞེས་སོགས་
ཆོགས་སུ་བཅད་པ་གཉིས་སྟོས་སོ་ཞེས་འཆམས་སྐྱར་ལ། དེའི་དོན་ནི། དགོས་པ་དབུ་མའི་
བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྐྱོང་བའི་ཞབས་ཀྱིས་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ཚུམ་པར་
འདོད་པས་གཞུང་གཞན་ལས་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མཛད་པའི་ཉན་རང་གཉིས་མཆོད་
བརྗོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བཀོད་པར་མ་བཟད་ཡང་དག་པར་རྗོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལས་ཀྱང་ཐོག་མར་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ལ་འབྲས་བུའི་མིང་གིས་བཏགས་
པའི་བཅོམ་ལྷན་འདས་མ་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ་བསྟོད་པར་མཛད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡོད་དེ། སྟོང་
རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་བུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་པོ་སེམས་ཅན་འཁོར་བའི་བཅོན་
རར་བསྐྱམས་པ་སྐྱབས་མེད་པ་མ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་སྐྱོབ་པའི་མཆོན་ཉིད་ཅན་ཡིན་པས་
དེ་ལ་བསྟོད་པར་འོས་སོ་ཞེས་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༩༽ ཉན་རང་སྐབ་དབང་ལས་འབྲས་ཚུལ།

དེས་ན་འདི་དག་གི་དོན་བཤད་པ་ལ་གསུམ། ཉན་རང་སྐབ་དབང་ལས་འབྲས་ཚུལ།
སྐབ་དབང་བྱང་སེམས་ལས་འབྲས་ཚུལ། བྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་གསུམ་ངོས་གཟུང་
བཤོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཉན་རང་གི་སྐྱབ་བཤད། དེ་སྐབ་དབང་ལས་འབྲས་པའི་ཚུལ་དངོས་
སོ། །དང་པོ་ནི། ཉན་རང་གཉིས་སྐབ་དབང་ལས་འབྲས་ན་དེ་དག་གི་སྐྱབ་བཤད་ཚུལ་རྗེ་
ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་ཞེས་པའི་སྐྱབ་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། ཡང་དག་པའི་གདམས་ངག་སངས་
རྒྱས་ལ་མཉན་ནས་དེ་ཉམས་སུ་བྲངས་པའི་འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པ་ན་དོན་དེ་གཞན་
ལ་ཐོས་པར་བྱེད་པས་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཐོས་པར་བྱེད་པའི་(འན)ཚུལ་ཡང་ཡོད་
དེ། འདི་ལྟར་བྱ་བ་བྱས་སོ་འདི་ལས་སྲིད་པ་གཞན་མི་ཤེས་སོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་

ཐོས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཞུགས་མེད་ཁམས་པའི་ཉན་ཐོས་རྣམས་ལ་སྤྱི་འདི་བཤད་དུ་
མེད་ཀྱང་འཇུག་པ་མི་འགལ་ཏེ། སྐམ་ལས་སྤྱི་པའི་བསྒྲུ་ལ་མཆོ་སྤྱི་ཤི་སྤྱི་དངོས་མིང་
དུ་འཇུག་པ་བཞིན་ནོ། །ཉན་ཐོས་ཤི་སྐད་དོད་ཤ་བ་ཀ་ཐོས་སྒྲོགས་ལ་འཇུག་པ་ལྟར་ན། དེ་
ལྟར་བཅོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སངས་རྒྱས་སུ་བཞུགས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་གཞན་ལས་
ཐོས་ནས་རང་ཉིད་ཉམས་སུ་མི་ལེན་ཀྱང་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་ལ་
སྒྲོགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དམ་ཆོས་བད་དཀར་ལས། མགོན་པོ་དེ་རིང་བདག་ཅག་ཉན་
ཐོས་ཀྱིས། །བྱང་ཆུབ་དམ་པ་ཡང་དག་བསྒྲགས་པར་བགྱི། །བྱང་ཆུབ་པ་ཡི་སྤྱི་ཡང་རབ་དུ་
བཅོད། །དེ་བས་བདག་ཅག་ཉན་ཐོས་མི་ཟད་འདྲ། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་ཡིན་ལ། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ནི་བཏགས་པ་ཅམ་སྟེ་ཉན་ཐོས་རྣམས་ལ་ནི་ཐོས་སྒྲོགས་དངོས་
སོ། །རང་སངས་རྒྱས་ལ་སྐབས་འདིར་སངས་རྒྱས་འབྲིང་པོར་བཤད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་
ཤི་སྐད་དོད་ཏ་ཏ་བྱུ་ཞེས་པའི་སྤྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོག་པ་ལ་ཡང་འཇུག་པས་སྐབས་འདིར།
ཉན་ཐོས་དེ་ཉིད་རྟོགས་འབྲིང་བྱུ་དབང་སྤྱིས། །ཞེས་སྐར་ན་སྐབས་སུ་བབ་པ་ཡིན་ལ།
རང་རྒྱལ་ལ་དེ་ཉིད་རྟོགས་པ་འབྲིང་པོ་ཞེས་བཅོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་
པོ་དང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་སོགས་མེད་པས་སངས་རྒྱས་ལས་རྟོགས་
ཚུལ་དམན་ཞིང་དབང་པོའི་རིམ་པ་དང་བསྐྱལ་པ་བརྒྱུར་ལམ་གྱི་གོམས་པ་བསྐྱིང་རྒྱས་པ་
སོགས་ཤི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པ་གོང་དུ་འཕེལ་བའི་བྱད་པར་གྱིས་ཉན་ཐོས་
ལས་ལྷག་པས་དེ་ལྟར་བཅོད་པའི་ཕྱིར། རང་སངས་རྒྱས་ཞེས་པའི་སྤྱི་བཤད་དུ་(༡༧)ཡོད་
དེ། སྤྱི་བ་ཐ་མ་པའི་ཆེ་སྟོབ་དཔོན་གཞན་གྱིས་བསྟན་པ་ལ་མི་བསྟོས་པར་རང་གི་བྱང་
ཆུབ་མངོན་དུ་བྱེད་པས་དེ་ལྟར་བཅོད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། ཉན་རང་དེ་དག་ཆོས་ཅན། ཐུབ་དབང་ལས་འབྱུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཐུབ་
པའི་དབང་པོས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་བསྟན་པས་དོན་ཉམས་སུ་སྒྲུངས་པ་

ལས་ཉན་ཐོས་འགའ་ཞིག་གིས་ནི་ཆེ་དེ་ཉིད་ལ་རང་གི་བྱང་ཆུབ་མངོན་དུ་བྱེད་ལ། རང་རྒྱལ་
གྱི་རིགས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཉན་འབྲེལ་ཟབ་མའི་ཆོས་ཐོས་པའི་ཆེ་དེ་ཉིད་ལ་དག་བཅོམ་མ་
ཐོབ་ཀྱང་མྱོང་ངེས་ཀྱི་ལས་སྟོབས་ལྡན་བསགས་པ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་ངེས་པར་རང་
གི་བྱང་ཆུབ་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

༥༽ ཐུབ་དབང་བྱང་སེམས་ལས་འཁྱུངས་ཚུལ།

གཉིས་པ་ནི། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་སྟོ་གསུམ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་
ལས་བསྐྱམས་པས་ཐུབ་པ་ཡིན་ལ་དེ་དག་ལ་བཀས་དབང་སྐྱུར་བ་དང་། བོང་ན་མེད་པའི་
ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱག་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པ་མངའ་བས་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ཞེས་བརྗོད་བས་
སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་འཁྱུངས་ཏེ། རང་དང་
རྒྱད་གཅིག་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཉར་ལེན་དང་། རང་ལས་རྒྱད་ཐ་དད་པའི་བྱང་སེམས་
འགའ་ཞིག་གིས་ལྡན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུས་པ་ལས་འཁྱུངས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་
སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གནས་སྐབས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་གནས་སྐབས་སྟོན་
དུ་འགོ་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། སྟོན་མགོན་པོ་འཇམ་པའི་དབྱངས་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔར་གྱུར་པ་ཉིད་ཀྱིས་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་སོགས་སངས་རྒྱས་ཆེས་མང་
པོ་ཞིག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཐོག་མར་བསྐྱེད་དུ་བཅུག་པར་མདོ་སྟེ་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།
དེས་ན་སྐབས་འདིར་གཙོ་བོར་བྱང་སེམས་ལ་བསྐྱགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ལས་དང་པོ་
པའི་བྱང་སེམས་(༥ན)དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་པོ་བརྗོད་བ་སྟེ་གཅིས་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། རྒྱ་བྱང་སེམས་ལ་བསྐྱགས་པས་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་ལའང་དོན་
ཀྱིས་བསྐྱགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ནད་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་སྟོན་ཀྱི་སྟོན་ཤིང་དོན་དུ་

གཉེར་བས་སྤྱ་གྱའི་གནས་སྐབས་སྤྱ་ལྷག་པར་གཅིས་སྤྱ་བྱེད་དགོས་པ་བཞིན་དུ་རྒྱུད་པ་
ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལྷན་ཤིང་དོན་དུ་གཉེར་བས་བྱང་དེའི་སྤྱ་གྱ་ལ་ལྷག་
པར་གཅིས་སྤྱས་སྤྱ་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། བྱང་སེམས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་གསུངས་པའི་
དུས་དེར་ཉེ་བར་གྱུར་པའི་ཐེག་པ་གསུམ་ཀྱི་རིགས་ཅན་ཀྱི་འཁོར་རྣམས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཉིད་
ལ་ངེས་པར་སྦྱར་བར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་དགོན་ཅོག་བཅེགས་
པའི་མདོ་ལས། འོད་སྤངས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱ་བ་ཆེས་པ་ལ་བྱག་འཆལ་བ་ལྟར་ཉ་
བ་ལ་མ་ཡིན་ནོ། །འོད་སྤངས། དེ་བཞིན་དུ་གང་དག་ང་ལ་རབ་ཏུ་དད་པ་དེ་དག་གིས་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་བྱག་བྱའི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ལ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་
ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་འབྱུང་
ངོ་། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ལས་ནི་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་
ངོ་། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཉན་རང་གཉིས་སྐབ་དབང་ལས་དང་དེ་བྱང་སེམས་ལས་འབྱུངས་ན།
བྱང་སེམས་དེ་དག་གི་རྒྱ་གང་ཞེ་ན། སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོ་དང་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་
རབ་འོག་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གསུམ་ནི་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྦྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྐབས་འདིར་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྒྱའི་གཙོ་བོ་གསུམ་བཤད་པ་ལ་གསུམ། རོ་བོ་ངོས་གཟུང་། དེ་ལ་དོགས་
པ་དབྱེད་རྒྱ་གཞན་(༥བ)གཉིས་ཀྱི་འང་རྩ་བ་སྙིང་རྩེར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས།
སྙིང་རྩེ་ལ་མཆན་ཉིད་དབྱེ་བའོ། །

དང་པོ་ནི། དམིགས་ལུལ་ཀྱི་སེམས་ཅན་སྤྱག་བསྐལ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་
པ་ཅན་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །གཉིས་པ་ལ་སྙིང་རྩེའི་དབྱེ་བ་སྤྱིར་བསྟན། སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོ་བྱེ་
བྲག་ཏུ་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱིར་སྙིང་རྩེ་ལ་དབྱེ་ན་དུ་མར་ཡོད་དེ། སྙིང་རྩེ་ཆད་མེད་

མས་བྱ་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་ཇེ་ལྷ་བྱ་སྤྱིང་ཇེ་ཙམ་ཞིག་དང་གསུམ་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་
ན་སྤྱིང་ཇེ་ཙམ་རྒྱད་ལ་སྐྱེ་མ་སྤྱིང་བའི་སེམས་ཙན་མེད་ཅིང་སྤྱིང་ཇེ་ཆད་མེད་རྒྱད་ལ་སྐྱེ་མ་
སྤྱིང་བའི་སེམས་ཙན་ཡང་མེད་དེ། ཆངས་གནས་སུ་སྐྱེ་མ་སྤྱིང་བའི་སེམས་ཙན་མེད་པ་
གང་ཞིག །དེར་སྐྱེ་བ་ལ་ངེས་པར་སྤྱིང་ཇེ་ཆད་མེད་རྒྱད་ལ་སྐྱེས་པ་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། དེ་ལ་ཆད་མེད་བཞི་ཀ་རྒྱད་ལ་སྐྱེས་པ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དེ་དག་
ལ་ཆངས་པའི་གནས་པ་བཞི་ཞེས་གསུང་རབ་ལས་ཀྱང་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་རང་གི་
བདག་རྒྱན་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིའི་སེམས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པས་རབ་ཏུ་སྤྱེ་བའི་
སྤྱིང་ཇེ་ཞེས་པ་སྤྱིང་ཇེ་ཆད་མེད་དངོས་ཀྱི་འཛོག་བྱེད་དུ་བྱས་ན་ལེགས་པར་མངོན་ཞིང་སྤྱིར་
ཆད་མེད་བཞི་པོ་འདི་དག་ལ་ཡང་བསྐྱོམ་པའི་གནས་སྐབས་དང་། བསྐྱོམས་ནས་མཆན་
ཉིད་པ་རྒྱད་ལ་སྐྱེས་པའི་གནས་སྐབས་གཉིས་སོ་སོར་བྱེད་དགོས་སོ། །དབྱེ་ན་ཆད་མེད་
བཞི་ཀ་ལ་སེམས་ཙན་ཙམ་ལ་དམིགས་པ་ཆོས་དང་དམིགས་མེད་ལ་དམིགས་པ་གསུམ་
གསུམ་དུ་བྱམས་ཆོས་ནམས་ལས་འབྱུང་ངོ། །འོ་ན་སྤྱིང་ཇེ་ཆེན་པོ་དང་ཆད་མེད་འགལ་
ལས་ཞེ་ན། ལྷ་བཞིར་ཡོད་དེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྒྱད་ཀྱི་སྤྱིང་ཇེ་ཆད་མེད་པ་དེ་གཉིས་
ཀ་དང་། ཉན་རང་དབང་བཅོམ་པའི་རྒྱད་ཀྱི་སྤྱིང་ཇེ་ཆད་མེད་ནི་ཆད་མེད་ཡིན་ཀྱང་ཆེན་པོ་
མ་ཡིན་པའི་སྤྱིང་ཇེ་ཆད་མེད་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་མའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་གསུམ་(༡༠ན)ཀྱི་ནང་ཆན་གྱི་
སྤྱིང་ཇེ་ནི་ཆེན་པོ་ཡིན་ལ་ཆད་མེད་མ་ཡིན་པའི་སྤྱིང་ཇེ་ཆད་མེད་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི་
ལྷ་བྱ་ནི་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའི་སྤྱིང་ཇེ་ཆད་མེད་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི་དགོས་པས་སོ། །

༤༥ སྙིང་རྩེ་གསུམ་གྱི་བྱང་པར།

གཉིས་པ་ལ་མཆན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ། ས་མཆན་སོ། །དང་པོ་ནི། དམིགས་པ་
རིས་སྤྱུ་མ་ཆད་པའི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་སྤྱག་བསྐྱེད་དང་བྲལ་བར་རང་
གིས་བསྐྱབ་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོའི་མཆན་ཉིད་དུ་རིགས་ཏེ། རྟེན་
ཆེན་ལས། འདིའི་སྙིང་རྩེ་གསུམ་ནི་དམིགས་པ་གསུམ་པོ་གང་ལ་དམིགས་ཀྱང་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྱག་བསྐྱེད་མཐའ་དག་ལས་བསྐྱབ་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པས་
ཉན་རང་གི་སྙིང་རྩེ་དང་བྱང་པར་གིན་ཏུ་ཆེད། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། དབྱེ་ན་གསུམ་ལས། དམིགས་པ་སྤྱག་བསྐྱེད་གྱིས་མནར་བས་བྱང་པར་
དུ་བྱས་པའི་སེམས་ཅན་ཅམ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་སྤྱག་བསྐྱེད་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་
སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོ་དེ་སེམས་ཅན་ཅམ་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྩེའི་མཆན་ཉིད། མི་རྟག་པ་དང་
བདག་མེད་རགས་པ་གང་རུང་གིས་བྱང་པར་དུ་བྱས་པའི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པས་
རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོ་དེ་ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོའི་མཆན་ཉིད། བདག་
མེད་ཕྱ་མོས་བྱང་པར་དུ་བྱས་པའི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སྙིང་རྩེ་ཆེན་
པོ་ཞེས་པ་དམིགས་མེད་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོའི་མཆན་ཉིད་དོ། །དེས་ན་སྙིང་རྩེ་
གསུམ་པོ་རྣམས་དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་མི་འབྱེད་དེ། གསུམ་ཀའང་དམིགས་ལུལ་གྱི་སེམས་
ཅན་སྤྱག་བསྐྱེད་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་མཚུངས་པའི་བྱེད། །

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་སྙིང་རྩེ་གསུམ་ག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་བར་དུ་འཇུག་གམ་སྟམ་
ན། འདི་ལ་བཞེད་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་མང་ཡང་། དམིགས་མེད་ཀྱི་སྙིང་རྩེ་མཆན་ཉིད་པ་སྟོང་
པ་(༡༠བ)ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་རྟེན་མ་སྟོང་བ་རྣམས་ལ་མེད་ཅིང་། ལམ་མ་ཞུགས་ནས་མ་དག་ས་

བདུན་ཚུན་ཆད་དུ་སྒྲིང་རྗེ་གསུམ་ཀ་འཇུག་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་ལ། དག་ས་ཡན་ཆད་ཀྱི་
སྒྲིང་རྗེ་ལ་དམིགས་མེད་ཀྱི་སྒྲིང་རྗེས་བྱད་པར་བྱས་ན་ལེགས་པར་མངོན་ཏེ། ས་བརྒྱད་
པ་ནས་བདེན་འཛིན་ཟད་པར་སྤངས་པས་བདེན་སྤང་ཙམ་འབྱུང་ཡང་བདེན་ཞེན་འགགས་
པས་བདག་མེད་པ་མོ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྩིས་མ་བཞེན་པའི་སྒྲིང་རྗེ་གཞག་དཀའ་བའི་
ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱང་དབྱེ་བར་བྱ་སྟེ། སྐབས་འདིར་བསྟན་པའི་བྱང་
ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་འགྲེལ་པར་མདོ་བྱངས་པ་ལས་བསྟན་པ་བཞེན་ཡིན་པར་གསུངས་ལ།
མདོ་ལས། རང་གི་ཆོས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་འདི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ་
སྟམ་ནས་སེམས་གང་སྐྱེས་པ་དེ་ནི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་དང་། ཡང་འགྲེལ་
པར། བདག་གིས་འཛིག་རྟེན་འདི་མཐའ་དག་སྤྱག་བསྐལ་ནས་བཏོན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཉིད་
ལ་ངེས་པར་སྐྱར་བར་བྱའོ་སྟམ་དུ་ངེས་པར་སེམས་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་
གཉིས་ལས་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆད་དུ་བྱ་བའི་ཕྱོགས་གཅིག་ཙམ་ལ་དམིགས་པ་དང་།
འགྲེལ་པས་བཤད་པ་གཉིས་ཀ་ལ་རང་གི་ཐོབ་བྱ་བྱང་ཚུབ་ལ་དམིགས་པ་མེད་པས་སེམས་
བསྐྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མ་རྟོགས་ལ། འགྲེལ་པར་སྒྲིང་རྗེ་ལ་བཞེན་ནས་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་
སྐྱེ་བར་སྟོན་པའི་སྐབས་སུ། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདུན་ཅིའི་རོ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་
ཕྱོན་ཅི་ལོག་གི་རྟོག་པ་མཐའ་དག་ལོག་པའི་མཚན་ཉིད། འགྲོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་གཉེན་ཉིད་ཀྱི་
རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པ་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཡང་དག་པར་ཐོབ་པར་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཐོབ་
བྱ་བྱང་ཚུབ་ལ་དམིགས་པར་གསལ་བར་བཤད་པས། ཆད་དུ་བྱ་བ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་དོན་དུ་ཐོབ་བྱ་བ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཚུབ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་མཚན་ཉིད་
རྟོགས་པ་ལ་འདོད་དགོས་ཏེ་(༡༡ན)མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་
དོན་ཕྱིར། །ཡང་དག་རྟོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་འདོད། །ཅེས་གསུངས་པ་དང་ལྷགས་འདིར་བྱད་
པར་མེད་པའི་ཕྱིར། །གནས་ལྷགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ལོག་ནས་རྒྱས་པར་འཆད་ལ།

དེ་ལྟར་ཆོས་གསུམ་སྔ་དེ་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ཡོད་དེ། རིན་ཅེན་
འཕྲེང་བར། བདག་ཉིད་དང་ནི་འཛིག་ཏེན་འདིས། །སྒྲ་མེད་བྱང་ཚུབ་འཕྲོ་འདོད་ན། །དེ་ཡི་
ཙ་བ་བྱང་ཚུབ་སེམས། །རི་དབང་རྒྱལ་སྔ་ལྟར་བཏན་དང་། །སྤྱོད་མཐའ་གཏུགས་པའི་
སྒྲིང་རྩེ་དང་། །གཉིས་ལ་མི་བཏེན་ཡེ་ཤེས་ལགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལ་བཏེན་ནས་དེ་
ལྟར་བཞག་པའི་ཕྱིར། ལུང་དེས་ཆོས་གསུམ་སྔ་སྒྲ་མེད་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་ཙ་བར་བསྟན་
ཀྱིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཙ་བར་དངོས་སུ་མ་བསྟན་ཀྱང་མ་འབྲེལ་བའི་སྒྲིན་མེད་དེ། སྒྲ་མེད་
པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་ཐོག་མའི་རྒྱའི་གཙོ་སྔོ་གསུམ་སྟོན་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་བྱང་སེམས་ཀྱི་
གཙོ་སྔོ་རྒྱ་ཡིན་པར་སྐབས་སྟོབས་ཀྱིས་ཤེས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཆོས་གསུམ་བྱང་
སེམས་ཀྱི་རྒྱ་སྟོན་པ་འདི་ཡང་ཉན་རང་ཐུབ་དབང་ལས་དང་། ཐུབ་དབང་བྱང་སེམས་
ལས་འབྱུངས་ན་བྱང་སེམས་རྒྱ་གང་ལས་འབྱུངས་ཞེས་དཔྱེད་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་བྱང་
སེམས་ཀྱི་རྣམ་འཛིག་གི་རྒྱ་མི་རུང་བས་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱར་བཞག་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་
བྱང་སེམས་དེའི་མ་མཐའ་ཐེག་ཆེན་ལམ་དུ་ཞུགས་མ་ཐག་པ་ལ་བྱེད་དམ་མི་བྱེད། བྱེད་
ན་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་དེའི་རྒྱར་འཛིག་པ་མི་འཐད་དེ། སེམས་དེ་མཚན་ཉིད་པ་རྒྱད་
ལ་སྦྱེས་པ་དང་དེ་རྒྱད་ལྟན་ཀྱི་གང་ཟག་བྱང་སེམས་སུ་གྱུར་པ་དུས་མཉམ་པའི་ཕྱིར། དེ་
བཞིན་དུ་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཐོག་མའི་རྒྱར་འཛིག་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ།
སེམས་བསྐྱེད་ནས་སྐྱོད་པ་ཕྱིན་དུག་ལ་བསྐྱབ་དགོས་པས་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་
རབ་(༡༡བ)ལ་ཡང་སློབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མི་བྱེད་ན་ཁྲ་བ་ཆོས་པ་ལྟ་བུའི་བྱང་སེམས་དང་
སྟན་ཀྱི་སྟོན་ཤིང་གི་སྟ་གྱ་ལྟ་བུའི་བྱང་སེམས་སུ་བཤད་པ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན།
དེའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་མ་མཐའ་ཐེག་ཆེན་ལམ་དུ་ཞུགས་མ་ཐག་པ་ལ་བྱེད་ཀྱང་སྐབས་འདིར་
བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་དེའི་ཐོག་མའི་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱར་བཞག་པ་ལ་སྒྲིན་མེད་དེ། འདིའི་སྐབས་
ཀྱི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱོམ་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་ཡོད་འགྱུར་གྱི་

སྤྱིར་བ་ལེགས་པར་འཛོལ་པའི་གནས་སྐབས་ལ་འཛོག་གི་བསྐྱེམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིས་
པའི་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་དངོས་མིན་པའི་བྱིར། དེ་བཞིན་དུ་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་
ཤེས་རབ་བྱང་སེམས་དེའི་ཐོག་མའི་རྒྱར་བཞག་པ་ལ་འང་སྤྱོད་མེད་དེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་
ཅན་དབང་ཚོན་གྱིས་སྤྱོད་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་བཅའ་ནས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཆུབ་
དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བྱིར། དེའི་ཚུལ་ཡང་གདུལ་བྱ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་དབང་ཚོན་དེ་
ཐེག་ཆེན་རིགས་སད་པའི་སྟོབས་གྱིས་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྟོང་རྩེ་བྱང་པར་ཅན་
ངང་གིས་སྤྱི་ལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྤྲེ་སྟོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་ཐོས་བསམ་གྱིས་ཞུགས་པ་ན་བདག་དུ་
འཛོལ་པའི་དབང་གིས་རང་དང་གཞན་པའི་སོ་སོ་སྤྱི་བོ་རྣམས་འཁོར་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱིས་
མནར་བར་མཐོང་སྟེ། བདག་འཛོལ་སྤོང་བར་རུས་མི་རུས་བརྟགས་པ་ན་སེམས་རང་བཞིན་
གྱིས་སྟོང་ཞིང་ཆགས་སོགས་ཀྱི་དྲི་མ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་མ་ཞུགས་པས་སྟོང་ཉིད་དེ་
རྟོགས་ཤིང་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་བདེན་འཛོལ་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤོང་རུས་པ་
དང་། དེ་མ་ལུས་པར་སྤངས་པའི་འགོག་བདེན་སྤྱོད་དུ་བྱེད་རུས་སུ་མཐོང་ནས་བདག་འཛོལ་
གྱི་དབང་གིས་འཁོར་བར་ལྷུང་བའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྟོང་རྩེ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་དེ། དེའི་
དབང་གིས་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ལ་དབང་པོ་རྒྱལ་པོས་ནི་སྤྱོད་དེ་ཁོ་ན་
(༡༩ན)ཉིད་རྟོགས་མི་རུས་པས། སེམས་བསྐྱེད་པའི་འོག་དུ་ཡང་དག་པའི་གནས་ལུགས་
ཀྱི་དོན་ཤེས་པ་འཆོལ་བ་སོགས་སྤྱོད་པ་ལ་སྟོབ་པ་ཡིན་ཏེ། དབྱ་མ་རྒྱན་ལས། ཡང་དག་
ཤེས་འཆོལ་སྤྱོད་བཏང་སྟེ། །དོན་དམ་རྣམ་པར་ངེས་གྱུར་ནས། །ལྟ་བུ་ཐེག་ཆེན་གནས་
འཛིག་རྟེན་ལ། །སྟོང་རྩེ་ཀྱན་དུ་བསྐྱེད་ནས་སུ། །འགྲོ་དོན་བྱེད་པར་དབང་གྱུར་པ། །བྱང་
ཆུབ་སྟོབ་རྒྱས་མཁས་པ་ནི། །སྟོང་དང་སྟོང་རྩེས་བརྒྱན་པ་ཡི། །ཐུབ་པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་ཡང་དག་
སྤྱོད། །ཡང་དག་དད་པའི་རྩིས་འབྲང་བ། །རྟོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་བསྐྱེད་ནས། །ཐུབ་
པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་སྤངས་བྱས་ཏེ། །དེ་ནི་ཡང་དག་ཤེས་འཆོལ་བཙོན། །ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་

ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་ལམ་མ་ཞུགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ནའང་ལམ་དུ་ཐོག་མར་ཞུགས་
པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱར་རྒྱར་པའི་སྙིང་རྩེ་དེ་ལ་སྙིང་རྩེ་གསུམ་ག་ཡོད་དེ། དམིགས་མེད་ཀྱི་
སྙིང་རྩེ་ཡོད་པ་ནི་བཤད་མ་ཐག་པས་ཤེས་ན་གཞན་གཉིས་ལྟ་བུ་སྟོས་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་
གོང་དུ་བཤད་པ་ལས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་། གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྩ་བ་
ཡང་སྙིང་རྩེ་ལ་རག་ལས་པར་བྱུང་ལ། བྱིར་ལ་ཀྱི་ལོ་ཐོག་ལ་ཐོག་མར་བསྐྱེད་པ་ལ་ས་བོན་
དང་། བར་དུ་སྤེལ་བ་ལ་ཆུ་དང་། བ་མར་འབྲས་བུ་སྤྲོན་པ་གལ་ཆེ་བ་ལྟར་སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོ་
ཉིད་ཐོག་མར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡང་དེས་སེམས་རང་དབང་མེད་པར་བསྐྱེད་པ་ལ་རག་ལས་
ཤིང་། བར་དུ་ཐེག་དམན་དུ་མི་ལྟར་བར་རྒྱལ་སྤྲས་ཀྱི་སྟོན་པ་མཐར་བྱིན་པ་ཡང་སྙིང་རྩེ་ལ་
རག་ལས། མཐར་སངས་རྒྱས་ནས་ཀྱང་ཐེག་དམན་དག་བཅོམ་པ་ལྟར་ཉེར་ཞིའི་དབྱིངས་
སུ་མི་འདུག་པར་བུགས་རྩེ་ཆེན་པོའི་བདག་རྒྱུན་གྱིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་ཏེ་འཕགས་
པ་གསུམ་ཀྱི་ཆོགས་གཅིག་ནས་གཅིག་དུ་བརྒྱད་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་འཕེལ་བ་ཡང་སྙིང་
རྩེ་ཆེན་པོ་ལ་རག་ལས་པས་སྙིང་རྩེ་(༡༢བ)ཆེན་པོ་ཉིད་ལྷན་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གོ་འཕང་
ལ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གལ་ཆེ་བས་ལྷ་བའི་ཞབས་ཀྱིས་སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོ་ལ་བསྟོན་བྱས་
མཛད་པ་ཡིན་ལ། སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོ་ལ་སོ་སོར་བྱེ་ནས་བསྟོན་པའི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་
པའི་སྙིང་རྩེ་ལ་བྱས་འཆའ་བའི་སྐབས་སུ་འགྲོ་བ་འཁོར་བར་འབྲམས་ཚུལ་ཐོ་རྒྱུན་གྱི་འབྲམ་
འཁོར་དང་ཆོས་མཐུན་ཚུལ་དུག་གི་སྟོན་པ་ཆོས་མཐུན་པར་གསུངས་པ་ནི། ཐོག་མར་རང་
ཉིད་དེ་ལྟར་འཁོར་བར་འབྲམས་ཚུལ་བསམས་ཤིང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་འབྱུང་བྱས་པོ་སྟེས་
པ་ན་རང་ཉམས་ལ་དཔགས་ནས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་སྙིང་དུ་དེ་ལྟར་བསམས་པས་སྙིང་རྩེ་
ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པས་ན་དེའི་ཐབས་སུ་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། སྙིང་རྩེ་བྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ།
འགྲོ་བ་གཡོ་བ་ཆུ་ཡི་ནང་གི་ལྷ་བ་ལྟར། །ཞེས་སོགས་ཀྱང་པ་གཉིས་ཀྱིས་སྙིང་རྩེ་གཉིས་ཀྱི་
དམིགས་པའི་བྱང་ཆུབ་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ་གོ་སྐྱབས་རྒྱས་པར་མ་སྟོས་སོ། །

ཡ༽ ལམ་ཉམས་སྤྱོད་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ས་བརྩ་སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་ལས་བརྩམས་ཏེ་པར་ཕྱིན་བརྩའི་ཉམས་ལེན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས། རྒྱའི་ས་དང་། འབྲས་བུའི་སའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ལྷགས་འདྲིའི་ཉམས་སྤྱོད་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན་པ། གྲེ་བྲག་ཏུ་སོ་སོ་སྤྱོད་པའི་སར་ཉམས་སྤྱོད་ཚུལ་བཤད་པ། བྱང་སེམས་འཕགས་པའི་སའི་རྣམ་གཞག་བསྟན་པའོ། །

དང་པོ་ནི། བསྟན་བཅོས་འདྲིའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་མགོན་པོ་སྤྱོད་ཀྱི་རིམ་སྤྱོད་ལ་འབྲས་པ་གཏན་ལ་འབེབས་ན། དེའི་ལྷགས་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་བཞུད་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་དེ་རྩ་བུ་ཞེས། སྤྱོད་ཀྱི་ཐབ་པ་ལ་སོགས་པའི་ལྷགས་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ནི་རང་གིས་ཡང་དག་པའི་ལམ་ཉམས་སྤྱོད་ཚུལ་ལ་ངས་པ་ཆེན་པོ་རྟོག་ནས་ལམ་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱིས་བཞེས་པར་མི་རྣམས་པའི་ཆེད་ཡིན་པས་རྒྱུན་ལྡན་དུ་ལམ་གྱི་རིམ་པར་འཆར་ཐུབ་པ་ཞིག་ངས་པར་དགོས་ཏེ། (༡༣ན) གཞུང་ལྷགས་ཆེན་མོ་རྣམས་ལ་རྩི་ཅམ་སྤྱངས་ཀྱང་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་མི་རྟོག་པར་ཉམས་ལེན་གཞན་ནས་འཆོལ་བ་ནི་གཞུང་ལྷགས་གདམས་པར་ས་ཤར་བའི་སྤྱོད་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་མགོན་པོ་སྤྱོད་ཀྱིས་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གྱི་ཆ་སྤྱོད་པའི་ཐབ་པ་མང་ཡང་དེ་གཉིས་ཀ་ལས་བརྩམས་པའི་ལམ་གྱི་ལུས་སྤྱོད་པའི་གཞུང་ནི་གསུམ་སྤྱོད་རིན་ཅེན་འབྲང་བ་ལས་སྤྱོད་རྩི་ཆེན་པོ་གཙོ་བོར་སྤྱོད་དུ་འགྲོ་བས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་གི་ལམ་ཡོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་པ་ལ་བསྐྱབས་པས་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་བརྩ་བཞུད་དེ་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་ཡེ་ཤེས་མངོན་དུ་བྱེད་ཚུལ། དེ་ཡི་ཆ་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས། །ཞེས་པ་དང་། སྤྱོད་རྩི་སྤྱོད་བཏང་སྤྱོད་ཀྱན་དང་། །ཞེས་སོགས་དང་། དེ་ལ་བྱང་

ཐུབ་སེམས་དཔའ་ཡི། །ཡོན་ཏན་མདོར་བསྟན་བྱ་བ་ནི། །སྤྱིན་དང་དེ་བཞིན་བཟོད་བཅོམ་
འགྲུས། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བཤད་ལ། ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པ་ལས་ཀྱང་སྐབས་
སྤྱི་མོང་ནས་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། བར་སྤྱིན་བཅུས་ཁམས་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་དང་། བྱང་
སེམས་ཀྱི་ས་བཅུའི་རྣམ་གཞག་སོགས་རགས་པ་ཞིག་གསུངས་ནས། དེའི་དོན་མདོ་ཀུན་
ལས་བརྟུས་ལས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་དང་། དེ་དག་གི་དོན་རྒྱལ་སྤྱས་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷས་
སྤྱིར་བསྐྱབ་སྟོད་གཉིས་ཀ་དང་། བྱད་པར་དུ་མདོ་ཀུན་ལས་བརྟུས་ཀྱི་དོན་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
བསྐྱབ་བརྟུས་ལས། རོག་མར་དལ་འཁྱོར་དོན་ཆེ་ཞིང་རྟེན་དཀའ་བའི་ཚུལ་བསམས་ནས་
དལ་འཁྱོར་གྱི་རྟེན་ལ་སྤྱིང་པོ་ལེན་འདོད་དག་པོ་བསྐྱེད། དེ་ནས་དཀར་ཆོས་ཀྱི་ཅ་བ་དང་
བ་སྤྱི་དང་བྱད་པར་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཡོན་ཏན་བསམ་པའི་དད་པ་བརྟན་པོ་བསྐྱེད་ནས།
དེས་བྱངས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ལ་སློབ་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ་དག་པོས་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་མཆོག་
ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ། (༡༣བ)འཇུག་སྟོན་བཟུང་ནས་རྒྱལ་སྤྱས་ཀྱི་སྟོད་པའི་གནས་རྣམས་
བཏང་བསྐྱངས་དག་སྤེལ་བཅུ་གཉིས་སུ་བསྐྱས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་རྒྱས་ཤིང་གསལ་
བར་བཤད་པས་མདོ་ཀུན་ལས་བརྟུས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལེགས་པར་བཀྲལ་བ་དང་། དཔལ་
ལྷན་འཕགས་པ་ལྷས་བཞི་བརྒྱ་པར་ཡང་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གྱི་ལུས་གསུངས་
ཤིང་། དབུ་མ་སྤྱིང་པོ་དང་། དབུ་མ་རྒྱན་དང་། དབུ་མའི་སྟོན་རིམ་གསུམ་ལས་བརྟུས་ཏེ་
གསུངས་པའི་ལམ་གྱི་ལུས་རྣམས་ཀྱང་འདྲ་བས་དེ་དག་ལས་རི་ལྟར་འབྱུང་བ་ལྟར་གྱི་ཟབ་
པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་དཔལ་མར་
མེ་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གདམས་ངག་བྱང་ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པར་བསྟན་པ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་
གནད་ཐམས་ཅད་སྤེལ་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་དུ་བསྐྱས་ནས་སྟན་རོག་གཅིག་ཏུ་ཉམས་སུ་ལེན་
པའི་ཚུལ་ཏེ་རྒྱས་པར་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་ལམ་རིམ་པ་གཉིས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་གང་བསྟོནས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་སེམས་

སུ་འགྱུར་བའི་རྒྱའི་གཙོ་བོ་གསུམ་བཞུན་པས་མོས་སྦྱོང་གི་སར་ཡང་སྤྱང་ཇེ་ཆེན་པོས་བྱང་
ཆུབ་གི་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། དེ་གཙོ་བོར་
བྱས་པའི་པར་བྱིན་གཞན་རྣམས་ཏེ་ཆོག་གས་གཉིས་བྱང་དུ་འབྲེལ་བའི་ལམ་ལ་ཐབས་ཤེས་
ཡ་མ་བྲལ་བར་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེའི་གནས་སྐབས་གི་
ཉམས་ལེན་རྣམས་གཙོ་བོར་མཆོད་བརྗོད་གི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །

༡༽ ས་བཅུའི་ཐུན་མོང་བའི་རྣམ་གཞག

གསུམ་པ་ལ་གསུམ། ས་བཅུ་ཐུན་མོང་བའི་རྣམ་གཞག །ས་སོ་སོའི་རང་བཞིན། ས་
བཅུའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། འདུག་འབྲེལ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་
གི་ཟག་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་སྤྱང་ཇེ་ལ་སོགས་པས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ་ཉིད་ཆར་རྣམ་པར་བྱེ་
བ་ན། ས་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་འཛོལ་སྟེ་ཡོན་(༡༥ན)ཏན་གི་གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་ལ། དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་གི་ཟག་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཞེས་པས།
བྱང་འཕགས་གི་སའི་ངོ་བོ་བདེན་འཛིན་བག་ཆགས་དང་བཅས་པའི་ཟག་པ་མེད་པའི་མཉམ་
གཞག་ཡེ་ཤེས་ལ་ངོས་བཟུང་། སྤྱང་ཇེ་ལ་སོགས་པས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ་ཉིད་ཅེས་པས་ཟིན་
བྱེད་གི་གྲོགས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐབས་གི་ཆ་བྱད་པར་ཅན་དེ་བསྟན་ཅིང་། ཆར་རྣམ་པར་
བྱེ་བ་ན་ཞེས་པས་དེ་འདྲ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཉིད་ལ་ཡོན་ཏན་གི་གྲངས་འཕེལ་ཚུལ་སོགས་གི་ཆ་
ཤས་སུ་རྣམ་པར་བྱེ་ནས་བྱང་འཕགས་གི་ས་བཅུར་འཛོག་པ་དང་། ས་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་
འཛོལ་སྟེ་ཡོན་ཏན་གི་གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པས། སའི་སྐད་དོད་བྱ་མེ་ཞེས་པ་
ཉིན་བྱེད་པ་ལ་འདུག་པས་བཅུ་པོ་དེ་རྣམས་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཡོན་
ཏན་གི་གནས་སམ་ཉིན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྐྱབ་བཤད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་སྤྱང་ཇེ་ཆེན་པོ་

དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་སོགས་པ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་མཐའ་ཡས་པས་ཟིན་པའི་སྒྲོན་ས་རྫོགས་
པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལ་གཉིས་སྒྲུབ་བྱ་བའི་མཉམ་གཞག་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཡེ་
ཤེས་གང་ཞིག །ཡོན་ཏན་གྱི་རྟེན་བྱེད་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་གཙོ་བོ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་རིག་དེ་བྱང་
འཕགས་ཀྱི་སའམ་དོན་དམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་མཆན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་བྱང་འཕགས་
ཀྱི་ས་བརྩུར་ཡོད་དེ། རིན་ཅེན་འཕྲོང་བར། རི་ལྷར་ཉན་ཐོས་ཐེག་པ་ལ། །ཉན་ཐོས་ས་ནི་
བརྒྱད་བཤད་པ། །དེ་བཞིན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བརྩུའོ། །ཞེས་
པ་བརྩུ་དང་བརྩུ་གཅིག་པའི་རྣམ་གཞག་རགས་པ་ཞིག་གསུངས་པ་རྣམས་ལ་གཞི་མཛད།
ས་བརྩུ་པའི་མདོ་ལའང་བརྟེན་ནས་དེ་ལྷར་བྱེ་བའི་བྱིར་རོ། །དེ་ལྷར་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཆན་
ཡང་ཡོད་དེ། ས་དང་པོ་ལ་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བརྩུ་གཉིས། གཉིས་(༡༤བ)པ་ལ་སྒྲོང་ཕྲག་
བརྩུ་གཉིས་སོགས་ཡོན་ཏན་གྱི་གངས་འཕེལ་བའི་བྱེད་པར། ས་འོག་མ་འོག་མ་ལས་གོང་མ་
གོང་མར་རང་གི་དོ་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱི་མ་སྒྲོང་བའི་སྒྲོབས་དང་། ལམ་བཟོད་པའི་སྒྲོབས་གོང་ནས་
གོང་དུ་འཕེལ་བ་སོགས་མཐུ་གོང་དུ་འཕེལ་བའི་བྱེད་པར། ས་དང་པོར་སྦྱིན་པའི་པར་བྱིན་
དང་། གཉིས་པར་རྒྱལ་བྱིས་ཀྱི་པར་བྱིན་ལྷག་པ་སོགས་པར་བྱིན་ལྷག་པའི་བྱེད་པར།
ས་དང་པོར་འཛམ་བུ་སྒྲིང་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོར་སྦྱེ་བ་དང་། གཉིས་པར་སྒྲིང་གཞི་ལ་
དབང་བའི་རྒྱལ་པོར་སྦྱེ་བ་སོགས་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་སྦྱེ་བ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བའི་བྱེད་པར་
ཏེ་བྱེད་ཆོས་བཞིའི་སྒྲོན་ས་དེ་ལྷར་དུ་བྱེ་བའི་བྱིར་རོ། །འཇུག་འབྲེལ་ལས་དེ་གོང་ནས་གོང་
དུ་ཡོན་ཏན་གྱི་གངས་དང་། མཐུ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ཐོབ་པ་དང་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་པ་རོལ་
དུ་བྱིན་པ་བསྐྱབས་པ་དང་། རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་འཕེལ་བའི་བྱེ་བྲག་གིས་ས་རབ་ཏུ་དགའ་བ་
ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་དབྱེ་བས་དབྱེ་བ་རྣམ་པ་བརྩུར་གཞག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་
རོ། །དེས་ན་ས་སོ་སོའི་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་གངས་ལ་སོགས་པའི་རུས་པ་
མཆོག་དམན་གྱི་བྱེད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པས་ས་རྣམས་སོ་སོར་འཛོག་ཀྱང་སའི་དོ་བོ་མཉམ་

གཞག་ཁོ་ན་ལ་མི་བྱ་སྟེ། ས་སོ་སོའི་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱང་ས་དེ་དང་དེར་བསྐྱེད་གོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་བྱང་པར་བཞིའི་སྒོ་ནས་ས་སོ་སོར་སྤྱི་ཡང་དོན་དམ་པའི་ས་འདི་རྣམས་ལ། རང་གི་ངོ་བོའི་དམིགས་རྣམ་མི་འབྲས་པའི་བྱང་པར་གྱིས་བྱས་པའི་དབྱེ་བ་ནི་མེད་དེ། ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས། རི་ལྟར་བར་སྤང་བྱ་རྗེས་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །བརྗོད་པར་རྒྱས་མ་ཡིན་ཞིང་མི་མཐོང་བ། །དེ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་སྤྲས་ཀྱི་ས་ཀྱན་ཀྱང་། །བརྗོད་མི་རྒྱས་ན་མཉན་པར་ག་ལ་རྒྱས། །ཞེས་ནས་མཁའ་ལ་བྱས་བཟོད་ཀྱང་བྱའི་རྗེས་འཇིག་རྟེན་གྱི་(༡༥ན)མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ངག་རྒྱ་བརྗོད་པ་དང་སྒོས་མཐོང་བ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་དུ། འཕགས་པའི་ས་རྣམས་ཀྱིས་ནས་མཁའ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཉིད་ལ་བཟོད་ཀྱང་དེའི་བཟོད་ཚུལ་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རི་ལྟར་ཉམས་སུ་སྤྱོང་བ་གནས་ཚུལ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འཆད་པ་པོ་འཕགས་པས་ཀྱང་བརྗོད་པར་མི་རྒྱས་ཉན་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཟིགས་པ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་མཉན་པར་ཡང་མི་རྒྱས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རབ་རྒྱ་དགའ་བ་སོགས་ལྟ་བཤད། རྒྱག་པ་མདོན་དུ་གྱུར་པ་བཤད། རིང་དུ་སོང་བ་སོགས་བཞི་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་ལྟ་ལས། ས་དང་པོ་རབ་རྒྱ་དགའ་བ་བཤད་པ་ལ་གསུམ། བྱང་གཞི་སའི་ངོ་བོ་མདོར་བསྟན། བྱང་ཆོས་སའི་ཡོན་ཏན་རྒྱས་པར་བཤད། སའི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་མཁའ་བསྐྱེད་པའོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱལ་བའི་སྤྲས་པོ་འདི་ཡི་སེམས་གང་འགོ་བ་རྣམས། །ཞེས་སོགས་སྟོ་ག་གཅིག་གིས་འཆད་ལ། འཇུག་འགྲེལ་ལས། དེ་དག་གི་སྤྱི་རྗེ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་དང་། ཆོས་ལ་དམིགས་པ་དང་། དམིགས་པ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རྣམས་ལ་རབ་རྒྱ་བརྒྱད་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བརྗོད་པར་འདོད་པས་དེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་པོའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། རྒྱལ་བའི་སྤྲས་པོ་འདི་ཡི་ཞེས་སོགས་ཆོགས་བཅད་གཅིག་སྒོས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ཡང་བསྟན་བཅོས་འདིའི་གདམས་བྱས་སྤར་བཤད་

པའི་སྤྱིང་རྩེ་ཆེན་པོས་བྲངས་པའི་སྤྱིང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་དང་བྲང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སོགས་སོ་
སོ་སྐྱེ་བའི་ཆོས་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཆོག་སྤྱོད་གཉིས་སུ་གོམས་པར་བྱས་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་ལམ་གོང་མ་ཅི་ཞིག་ཐོབ་པར་འགྱུར་སྟམ་ན། བདག་མེད་པའི་དོན་གསར་དུ་
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་བྲང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་ས་དང་པོ་(༡༥)བ་ཐོབ་པར་
འགྱུར་རོ་ཞེས་ཁོང་ནས་བྲངས། འོ་ན་ས་དང་པོའི་རོ་བོ་དེ་རིམ་བུ་སྟམ་ན། གཞུང་འདི་ཉིད་
ཀྱིས་སྟོན་པར་བྱེད་དེ། གཞུང་དོན་ནི་རྣམ་པ་གདང་དུ་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །

༤༽ རང་རྒྱུད་མངའ་ས་པར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རང་རྒྱུད་མངའ་ས་པར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན། གཞན་རྒྱུད་ཟིལ་གྱིས་
གཞོན་པའི་ཡོན་ཏན། ས་འདིར་ལྷག་པའི་ཡོན་ཏན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ས་དང་པོའི་རོ་
བོ་དེ་ལྷ་བུ་ཡིན་ན། དེའི་ཡོན་ཏན་གྱི་བྲང་པར་རིམ་བུ་སྟམ་ན། ཐོག་མར་རང་རྒྱུད་མངའ་ས་
པར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་བརྒྱུད་དང་ལྷན་ལོ་ཞེས་པ་ནི། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་དེ་ནི་ཐོབ་པར་གྱུར་
པ་ཡིས། །ཞེས་པ་ནས། དེ་ཆེ་འདི་ཡིས་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་ས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཟད། །ཅས་
པའི་བར་གྱི་ཡོན་ཏན་སོ་སོར་བཤད་ནས། འདི་ནི་འཕགས་པ་བརྒྱུད་པ་རིམ་བུ་དེ་ལྟར་ཉེ་བར་
བསྟན། །ཞེས་པས་དོན་བསྟུས་ཏེ་སྟོན་པ་ཡིན་ལ་འདིའི་སྐབས་སུ། ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་
ལ་བདེན་འཛིན་ཉོན་སྤྱི་བ་ཏུ་བཞེད་པས་བདེན་འཛིན་སྤྱོད་པའི་ཉིད་ལ་ཁམས་གསུམ་གྱིས་
བསྟུས་པ་བཅི་བ་ཡང་ཤིན་ཏུ་དགའ་སྟེ། འདོད་པའི་ཕྱང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་རང་གི་མཆོན་
ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་དང་། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་རང་གི་
མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པའི་བདེན་འཛིན་གཉིས་ལ་སྤྱོད་པས་ཀྱི་བྲང་པར་གཞག་
དགའ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་ལ་སྤྱོད་པས་ཀྱི་བྲང་པར་ཡོད་ན་གསེར་བུམ་དང་རྩ་བུམ་ལ་

དམིགས་ནས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་གཉིས་ལ་འང་སྤ་རགས་ཡོད་པར་
ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་སྤང་བྱ་འདི་མཐོང་ལམ་དང་སྒྲོམ་ལམ་གྱི་སྤངས་པ་སོགས་
ཀྱི་ཆ་ནས་སྐྱེས་བྱ་བྱང་བཞི། གང་ཟག་ཡ་བརྒྱད་ཀྱི་འཛིག་ཚུལ་སོགས་བཤད་པ་ཤིན་ཏུ་
ཡང་དཀའ་ལ། མཛོན་པ་གཉིས་ནས་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་ཉོན་མོངས་རགས་པ་དེ་རྣམས་ལ་
ཁམས་གསུམ་གྱི་ས་བསྐྱེས་བཅེས་པའི་སྒྲོ་ནས་མཐོང་སྤང་དང་སྒྲོམ་སྤང་(༡༩)སོགས་
སྤངས་པའི་རིམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་རྒྱུད་པའི་སྐབས་ལྟར་ཞུགས་གནས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
བྱས་ན་ད་ལྟ་བྱགས་ཆེ་བས་སྤྲོ་ན་ཡང་དམིགས་རྣམ་ཅན་གྱི་ཉོན་མོངས་འདི་དག་རེ་ཞིག་
སྤངས་པས་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བ་དང་། དག་བཅོམ་ཐོབ་པ་སོགས་དོན་ལ་མེད་པར་འོག་
ཏུ་འཆད་དགོས་ཤིང་རགས་པའི་མི་རྟག་སོགས་མཛོན་སྐྱེས་དུ་རྟོགས་པ་འཛིག་རྟེན་ལས་
འདས་པའི་མཐོང་ལམ་སོགས་སྤྲོ་ཡང་མི་བཞེད་པས་ཤིན་ཏུ་དཀའ་གནད་ཆེ་བར་སྤང་ལ།
ཆོག་གསལ་དུ་མཐོང་སྤང་ཀྱན་སྒྲུབ་གསུམ་སྤངས་པ་ལ་རྒྱན་ཞུགས་དང་། འདོད་པའི་ཉོན་
མོངས་པལ་ཆེར་མ་ལུས་པར་སྤངས་པ་ལ་འབྲས་བྱ་བར་པ་གཉིས་དང་། ཁམས་གོང་མའི་
ཉོན་མོངས་སྤངས་པ་ལ་དག་བཅོམ་དུ་རང་ལུགས་ལ་ཡང་བཞེད་པ་འབྲས་ཞིག་བཤད་པར་
སྤང་ཞིང་། དེ་ལ་ཡང་མཐོང་སྤང་དང་སྒྲོམ་སྤང་མཛོན་གྱུར་རྣམས་རེ་ཞིག་སྤངས་པ་ཅམ་
ཀྱིས་དེ་དག་སྤངས་པར་འཛིག་མི་རུས་པ་དང་། ས་བོན་སྤངས་པར་འཛིག་པ་ལ་ནི་བདེན་
འཛིན་མཐོང་སྤང་དང་སྒྲོམ་སྤང་སྤངས་པ་ཞིག་དགོས་པ་འབྲས་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་རྣམས་
ཀྱིས་གནས་འདི་ལ་ཞིབ་ཏུ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

༡༠༽ གཞན་རྒྱུད་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་པའི་ཡོན་ཏན།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ས་འདིར་ཉན་རང་རིགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་པའི་ཚུལ་
དང་། ས་བདུན་པར་ཉན་རང་སྒྲོའི་སྒྲོ་ནས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ས་དང་

པོར་རང་རྒྱུད་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་ལྟ་བུ་ཐོབ་པར་མ་ཟད་ས་འདི་ནས་ཉན་རང་
དག་བཅོམ་པ་རྣམས་རིགས་ཀྱི་སྒྲོན་མེ་ལྱིས་གཞོན་པ་སྟེ་སྟོང་ཇེ་ཆེན་པོ་དང་ཀུན་རྫོབ་
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སོགས་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་ཀྱི་སྒྲོན་མེ་ལྱིས་གཞོན་པའི་ཡོན་ཏན་
ཡང་ཐོབ་པོ་ཞེས་སྟོན་པ་ལ། རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལྟ་དང་པོ་ལ་གནས་ཀྱང་། །ཞེས་
སོགས་གསུངས་ལ། འདི་ཡང་བྱམས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལས། རིགས་(༡༩)ཀྱི་བྱ།
འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱལ་པོའི་བྱ་སྐྱེས་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་པ་རྒྱལ་པོའི་མཆན་དང་ལྡན་
པ་ནི་སྒྲོན་པོའི་ཆོགས་ཀྱན་པོ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རིགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཆེ་
བའི་དབང་གིས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ལས་དང་པོ་བ་
བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་
རིགས་སུ་སྐྱེས་པས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྟོང་ཇེ་འདི་དབང་གིས་ཉན་ཐོས་དང་རང་
སངས་རྒྱས་ཡུན་རིང་དུ་ཆངས་པར་སྤྱད་པ་རྣམས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ། འདི་
ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ལྗིང་གི་དབང་པོ་ཆེན་པོའི་བླ་བྱ་བྱ་སྐྱེས་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་
པའི་གཤོག་པའི་རྒྱུད་གི་ཤྱགས་དང་མིག་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཡོན་ཏན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་
དེ་ལས་གཞན་པའི་བྱའི་ཆོགས་མ་ལུས་པ་ཀླས་པར་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་
ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནས་
མཁའ་ལྗིང་གི་དབང་པོ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཀྱི་བརྒྱུད་དུ་ཡང་དག་པར་བྱུང་བ། རྣམ་མཁའ་ལྗིང་
གི་དབང་པོའི་བླ་བྱ་བྱ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་གཤོག་པའི་སྟོབས་
ཀྱིས་པ་རོལ་གཞོན་པ་དང་། ལྷག་པའི་བསམ་པ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་མིག་གི་ཡོན་ཏན་གང་
ཡིན་པ་དེ་ནི་བསྐྱེད་པ་བརྒྱ་སྟོང་དུ་ངེས་པར་བྱུང་བའི་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་
ཅད་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ས་གཉིས་པ་སོགས་སུ་མ་ཟད་ས་དང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་
སེམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་

དང་སྤྱིར་རྗེ་ཆེན་པོའི་དབང་གིས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ནུས་པ་དཔེ་དང་བཅས་པ་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ། །དེ་ཡང་དཔེ་དོན་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་དོན་བསྟུན། བྱང་སེམས་ལས་དང་པོ་པ་དོན་
དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རང་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་མ་ཐག་ལས་དང་པོ་བ་དེས་ཉན་རང་དབྱ་
(༡༥ན)བཅོམ་པ་རྣམས་དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒྲོན་པ་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་མི་ནུས་ཀྱང་
ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྤྱིར་རྗེ་ཆེན་པོ་སོགས་ཐབས་བྱུང་པར་ཅན་ཀྱི་སྒྲོན་པ་
ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ནུས་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱལ་པོའི་བྱ་སྤྱེས་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་པ་རྒྱལ་པོའི་མཆོན་
དང་ལྷན་པས་སྒྲོན་པའི་ཆོགས་རྣམས་རང་གི་སྒྲོའི་སྟོབས་བསྐྱེད་པས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་མི་
ནུས་ཀྱང་རིགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཆེ་བའི་དབང་གིས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ནུས་པ་བཞིན་དུ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེ་དོན་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ནི་སྐྱབ་ཆོས་སྤར་ལྟར་ལ། ཉམ་མཁའ་ལྗིང་གི་
སྤྱག་བྱ་སྤྱེས་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་པའི་གཤོག་པའི་རྒྱུད་གི་འཁྱུགས་དང་། མིག་ཡོངས་སུ་
དག་པའི་ཡོན་ཏན་ནི་དེ་ལས་གཞན་པའི་བྱའི་ཆོགས་གཞན་དག་ལ་མེད་པ་བཞིན་དུ་བྱང་
སེམས་ས་དང་པོ་བའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་། སྤྱིར་རྗེ་ཆེན་པོ་སོགས་ཐབས་ཆ་མཐའ་
ལས་པས་ཉན་རང་པ་རོལ་གྱི་སྟོབས་གཞོན་ནུས་པ་དང་། དེས་ཟེན་པའི་དོན་དམ་པའི་བྱང་
ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་མིག་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཡོན་ཏན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉན་ཐོས་དང་རང་
སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། ས་དང་པོའི་གནས་སྐབས་ནས་ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒྲོན་པ་ཉན་
རང་རྣམས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ནུས་ན། དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྒྲོན་པ་ཀྱང་ཉན་རང་
རྣམས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ནུས་པར་ནམ་ཞིག་འགྱུར་སྟམ་ན། ས་བདུན་གྱི་བར་དུ་སོང་བ་
ཐོབ་པ་དེའི་ཆེ་དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒྲོན་པ་ཀྱང་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་པར་ནུས་སོ་ཞེས་
དོགས་པ་གཅོད་པའི་ཡན་ལག་ཏུ། དེ་ནི་རིང་དུ་སོང་བས་སྒྲོ་ཡང་ལྷག་པར་འགྱུར། །ཞེས་
པའི་གཞུང་འདི་སྒྲོས་ལ། བྱང་སེམས་ས་དང་པོ་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་ཉིད་རྟོགས་

པའི་སྒྲིབ་སྒྲོ་ནས་ཉན་རང་དགྲ་བཙུག་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་རྒྱས་པའི་དུས་ཡོད་དེ། ཁྱོད་ཀྱིས་
བདུན་པ་རིང་དུ་སོང་བ་ཐོབ་པ་ན། (༡༧བ)སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་སྒྲིབ་སྒྲོ་ནས་ཀྱང་ཉན་རང་
དགྲ་བཙུག་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་རྒྱས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་འདིའི་སྒྲུབས་སུ་མཐའ་དབྱེད་
པ་ལ་གཉིས། དངོས་ཀྱི་དོན་དང་། དེ་ལས་འཕྲོས་ནས་ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་
རྟོགས་པ་ཡོད་པར་བསྐྱབ་པའོ། །

དང་པོ་ལ་གཉིས། བཤད་བྱའི་མདོ་དགོད། མདོའི་དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ས་
བརྩ་པའི་མདོ་ལས། གྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་དག། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱལ་བའི་རིགས་སུ་
སྤྲུལ་པའི་བྱ་རྒྱལ་བའི་མཆོད་དང་ལྡན་པ་ནི་སྤྲུལ་པ་ཙམ་གྱིས་རྒྱལ་བའི་བྱིན་གྱིས་སྒྲོན་
པའི་ཆོགས་ཐམས་ཅད་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་གྱི། རང་གི་སྒྲིབ་སྒྲོ་བས་ཀྱིས་རྣམ་པར་སྤྱད་པས་
ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ནམ་དེ་ནར་སོན་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཆེ་རང་གི་སྒྲིབ་སྒྲོ་བས་བསྐྱེད་པས། སྒྲོན་
པའི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས་པ་ཡིན་ནོ། །གྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་དག། དེ་བཞིན་དུ་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་མ་ཐག་ཏུ་ལྷག་པའི་བསམ་པའི་ཆེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་
ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་གྱི། རང་གི་སྒྲིབ་སྒྲོ་བས་ཀྱིས་
རྣམ་པར་དབྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བདུན་པ་འདི་ལ་གནས་པའི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་རང་གི་ཡུལ་ཤེས་པའི་ཆེ་བ་ལ་གནས་པས་ཉན་ཐོས་དང་རང་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས།

གཉིས་པ་ནི། གྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་ཞེས་པ་ནས། དབྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་བར་
ཀྱི་དོན་ནི། བྱང་སེམས་ས་དང་པོ་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ས་དང་
པོ་ཐོབ་མ་ཐག་ཏུ་ལྷག་བསམ་དང་། ཀྱུར་རྒྱུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དབང་གིས་ཉན་རང་དགྲ་
བཙུག་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་རྒྱས་ཀྱང་རང་གི་སྒྲིབ་སྒྲོ་བས་བསྐྱེད་པ་སྟེ་དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་རྒྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཉན་རང་དགྲ་བཙུག་ཟེལ་གྱིས་

(༡༤ན)གཞོན་པའི་སྒྲིའི་སྟོབས་འགོག་པ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ལ་གཉིས་སྤང་བྱ་བ་པའི་སྟོན་ས་
སྤྲད་ཅིག་མ་དེ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་ལྡང་བྱེད་པའི་བྱ་ས་པ་མ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རྒྱལ་
པོའི་བྱ་སྤྱོད་མ་ཐག་པས་རང་གི་སྟོན་པོའི་ཆོག་ས་རིགས་ཀྱི་སྟོན་ས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་བྱ་ས་
ཀྱང་སྒྲིའི་སྟོན་ས་མི་བྱ་ས་པ་བཞིན་ཞེས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཞེས་པ་མན་ཆད་
ལ། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ས་བདུན་པ་རིང་དུ་སོང་བ་ཐོབ་པ་ན་དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་སྟོན་ས་ཀྱང་ཉན་རང་དག་བཅོམ་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་བྱ་ས་ཏེ། དེའི་ཆེ་ཉན་རང་དག་བཅོམ་
ཟེལ་གྱིས་གཞོན་བྱ་ས་པའི་སྒྲིའི་སྟོབས་རང་གི་ཡུལ་འགོག་པ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ལ་གཉིས་
སྤང་བྱ་བ་པའི་སྟོན་ས་སྤྲད་ཅིག་མ་དེ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་ལྡང་བྱེད་བྱ་ས་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན་ན་ཆོད་ཇོགས་པའི་རྒྱལ་པོའི་བྱ་ས་རང་གི་སྒྲིའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱང་སྟོན་པོའི་ཆོག་ས་
རྣམས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་བྱ་ས་པ་བཞིན་ནོ། །འོ་ན་ས་དང་པོ་ནས་ཉན་རང་དག་བཅོམ་དོན་
དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྟོན་ས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་མི་བྱ་ས་ཤིང་། བདུན་པ་ནས་བྱ་ས་པ་དེ་
འགོག་པ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ལ་དུས་སྤྲད་ཅིག་མ་དེ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་ལྡང་བྱེད་བྱ་ས་
པའི་སྟོན་ས་ཡིན་ན། དེའི་འགོག་པ་རིམ་བུ། དེ་ལ་འཇུག་ལྡང་བྱེད་ཆུལ་དེ་གང་སྟམ་ན།
སེམས་བསྐྱེད་བདུན་པའི་འབྲེལ་པར། འགོག་པ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ནི་ཡང་དག་པའི་
མཐའ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ཡིན་པས་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་འགོག་པ་ཞེས་བཞོད་དེ། འདིར་
སྟོན་པ་ཐམས་ཅད་འགོག་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ས་བདུན་པ་རིང་དུ་སོང་བ་འདིར་ནི་ས་
བྱ་ག་པར་ཐོབ་པའི་འགོག་པ་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྤྲད་ཅིག་དང་སྤྲད་ཅིག་ལ་སྟོམས་
པར་འཇུག་པར་འབྱུང་ཏེ། རི་སྤྲད་དུ། རྒྱལ་པའི་སྤྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བྱ་ག་པ་
ཡན་ཆད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་(༡༤བ)འགོག་པ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་ས་བདུན་པ་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སེམས་ཀྱི་སྤྲད་
ཅིག་དང་སེམས་ཀྱི་སྤྲད་ཅིག་ལ་ཡང་འགོག་པ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་ཅིང་ལྡང་སྟེ། འགོག་

པ་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་སོ་ཞེས་ནི་མི་བྱའོ། །ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །ཞེས་བྲངས་པ་
འདིའི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། དེ་ཡང་སྐབས་འདིའི་འགོག་པ་ནི་ས་རྒྱལ་པར་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་
ཉམས་ལེན་ལྷག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། ས་ལྡ་པར་བསམ་གཏན་གྱི་པར་ཕྱིན་གྱི་
ཉམས་ལེན་ཆེས་ལུལ་དུ་བྱུང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ས་རྒྱལ་པར་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཆེས་
ལུལ་དུ་བྱུང་བ་ཐོབ་པ་ཡིན་ལ། དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ས་ལྡ་པ་མན་ཆད་ཀྱི་སྤང་བྱ་མ་ལུས་པར་
སྤངས་པས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་ཤིང་། ཤེར་ཕྱིན་ལྷག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་
ནི་སྐབས་འདིའི་ལུལ་གྱི་འགོག་པ་ཡིན་ལ་དེ་ལ་ས་རྒྱལ་པར་སྟོམས་པར་འཇུག་ལྡང་གི་སྟོ་
ནས་འབྲིས་པར་བྱས་པ་དང་ས་བདུན་པར་མཆན་མེད་ཀྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་ཐོབ་པས་ཆོས་ཉིད་
ལ་གཉིས་སྤང་རྒྱབ་པའི་མཁྱེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པ་ལ་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་དོན་སྤྱི་སྤང་བའི་
མཆན་མ་ཅུང་ཟད་ཅུ་ཡང་བརྒྱད་མི་དགོས་པར་བྱ་རྒྱུ་གས་ཀྱི་སྤྱད་ཅིག་མ་ཐུང་དུ་རེ་ལ་
སྟོམས་པར་འཇུག་ཅིང་སྤྱད་ཅིག་མ་རེ་ལ་ལྡང་རྒྱས་པ་ཐོབ་ལ། ས་བརྒྱད་པར་དེ་ལྟ་བུའི་
སྟོམས་པར་འཇུག་ལྡང་བྱེད་པ་ལ་འབད་ཚེ་ལ་ཉི་བར་ཞི་བར་མཆན་མེད་ཚེ་མེད་ཀྱི་ཉིང་
རེ་འཛིན་ཐོབ་པ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངམ་ངམ་ཤུགས་ཀྱིས་འགོག་པ་དེ་ཉིད་ལ་
སྟོམས་པར་འཇུག་པས་སྤང་མི་ལྡང་བའི་ཚུལ་གྱིས་དེ་ལ་སྟོམས་པར་ཞུགས་དོགས་ནས།
རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལས་སྟོང་བར་མཇོད་པའང་ཡིན་ཏེ། ཉི་མེ་སྤང་བར་གདམས་ངག་
གི་སྐབས་སུ་ས་བརྒྱད་པར་དགོངས་པ་ཅན་གྱི་སྤང་ན་ལས་འདས་པ་བཀག་པར་གསུངས་
པ་དང་། རྒྱུགས་མིན་སྤང་གསུམ་མ་བྱས་པར་(༡༩ན)ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱ་བར་
གསུངས་པ་རྣམས་དང་འདི་གནད་གཅིག་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྐབས་ན་རྒྱལ་བའི་ཐུགས་
ཆོས་སྤྱི་ཉིང་ལེན་སྟོང་ཉིད་ལ་གཉིས་སྤང་རྒྱབ་པའི་མཁྱེན་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་དུས་དེར་
གཟུགས་སྤྱི་ཉིང་ལེན་མངོན་གྱུར་མ་ཆང་བས་ཡིན་ལ། ཐུགས་སྤྱི་མེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལྷན་
སྤྱོད་ཀྱི་བདེ་བས་སྟོང་ཉིད་ལ་བསྐྱལ་བའི་བར་དུ་གཉིས་སྤང་རྒྱབ་པའི་སྟོ་ནས་ཀྱང་མཉམ་

པར་བཞག་ཆོག་པར་གསུངས་ཏེ། ཡུལ་ཅན་བྱད་ཞུགས་པ་དང་། གཞུགས་སྐྱེའི་ཉེར་ལེན་
མངོན་གྱུར་དུ་ཡོད་མེད་ཀྱིས་ཡིན་པར་མངོན་ནོ། །

༡༡༽ རིགས་པ་གསུམ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡོད་པར་སྐྱབ་པ་ལ་གཉིས།
འཇུག་འགྲེལ་དུ་བཤད་པའི་ལུང་རིག་གིས་བསྐྱབ་པ། དེར་མ་བཤད་པའི་ལུང་གིས་བསྐྱབ་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། རིག་པས་བསྐྱབ། ལུང་གིས་བསྐྱབ། ཆོད་པ་སྤངས་པའོ། །དང་
པོ་ནི། ས་བཅུ་པའི་ལུང་དེའི་རྗེས་ཐོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འཇུག་འགྲེལ་ལས། ལུང་འདི་ལས་ནི་
ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་ཤེས་
པ་ཡང་ཡོད་དོ་ཞེས་གསལ་བར་ངེས་ཏེ་ཞེས་ས་བཅུ་པའི་མདོའི་ལུང་དེས་ས་དང་པོར་ཉན་
རང་ཀྱན་རྒྱུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ནུས་ཀྱང་དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་སྒོ་ནས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་མི་ནུས་པའི་བྱད་པར་བྱེ་ནས་གསུངས་པ་ལ་ཉན་རང་འཕགས་
པ་ལ་སྟོང་ཉིད་སྤྲོ་མོ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ཡོད་པར་གསལ་བར་ཤེས་ཏེ། དེ་མེད་ན་ས་
དང་པོ་པའི་བྱང་སེམས་དེ་འཛིག་རྟེན་པའི་ཆགས་བྲལ་རྣམས་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་སྒོས་
ཟེལ་གྱིས་གཞོན་པ་བཞིན་ཉན་རང་རྣམས་ཅིའི་ཕྱིར་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་པར་མི་ནུས་ཏེ། ཁྱོད་
ཀྱིས་སྟོང་ཉིད་སྤྲོ་མོ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས། ཉན་རང་ལ་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཡིན་ལ།
དེས་ན་ས་དང་པོ་ནས་ཀྱང་(༡༤བ)ཉན་རང་སྟོའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ནུས་པར་སྐྱ་
བ་ནི་སྐབས་ཀྱི་དོན་ལས་ཉམས་པའོ། །

དེ་ལྟར་དམ་བཅའ་བཞུགས་དེ་སྐྱབ་པའི་རིག་པ་ནི། འཇུག་འགྲེལ་ལས། དེ་ལྟར་
མ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། འཛིག་

ཉན་པའི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ལྟར་དེ་དག་ཀྱང་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔས་ཀྱང་རང་གི་སྒོས་རྣམ་པར་དབྱུང་པས་ཀྱང་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པར་འགྱུར་ལ་
ཞེས་པས་རིག་པ་དང་པོ་དང་། ཡང་། ཕྱི་རོལ་པ་བཞིན་དུ་འདི་དག་གིས་ཁམས་གསུམ་
ན་སྐྱོད་པའི་སྤྲ་རྒྱས་ཐམས་ཅད་སྤངས་པར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་པས་རིག་པ་གཉིས་པ་
དང་། གཞུགས་ལ་སོགས་པའི་རང་གི་རོ་བོ་ལ་དམིགས་པས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་
གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པར་ཡང་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། བདག་ཏུ་གདགས་པའི་རྒྱ་ཕུང་
པོ་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པས་རིག་པ་གསུམ་པ་བསྟན་ལ། དེ་ཡང་དང་པོའི་དོན་
ནི། ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྤྲ་མོ་རྟོགས་པ་མེད་ན། ཅི་ཡང་མེད་མན་ཆད་ལ་འཇིག་
ཉན་པའི་ལམ་གྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ལྟར་ཉན་རང་དེ་དག་ཀྱང་སེམས་དང་
པོ་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟེ་ས་དང་པོ་བས་ཀྱང་རང་གི་སྒོས་རྣམ་པར་དབྱུང་
པ་སྟེ་དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཀྱང་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་ཀུས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ།
བྱང་སེམས་ས་དང་པོ་བས་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས། ཉན་རང་རྣམས་དངོས་པོ་རང་
བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། རིག་པ་གཉིས་པ་ནི་ཕྱི་རོལ་པའི་
ཆགས་བྲལ་དེ་རྣམས་བཞིན་དུ་ཉན་རང་དབྱ་བཅོམ་པ་འདི་དག་གིས་ཁམས་གསུམ་ན་སྐྱོད་
པའི་སྤྲ་རྒྱས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པར་ཡང་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། ཉོན་མོངས་
པ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་བདེན་འཛིན་དང་འཛིན་སྤངས་དངོས་སུ་འགལ་བའི་ལམ་རྒྱད་ལ་
(༡༠ན)མ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ནི། ཉན་རང་དེ་དག་གིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པ་རྟོགས་པར་རྟོགས་པ་
ཡང་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་རྣམས་ཀྱིས་གང་ཟག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་མ་རྟོགས་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་གདགས་པའི་རྒྱ་ཕུང་པོ་ལ་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་
པར་འཛིན་པའི་སྒོ་ནས་གཞུགས་ལ་སོགས་པའི་ཕུང་པོའི་རང་གི་རོ་བོ་ལ་རང་གི་རོ་བོས་

གྲུབ་པར་དམིགས་པས་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་ལས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་
སྟེ། གདགས་གཞི་ཕྱང་པོ་ལ་བདེན་པར་འཛིན་པའི་ཞེན་ཡུལ་སྐྱེན་མ་ཕྱུང་བར་བཏགས་
ཆོས་གང་ཟག་ལ་དམིགས་ནས་བདེན་པར་འཛིན་པའི་བདེན་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་སྐྱེན་འབྱེན་
པར་མི་རུས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། ཁམས་གསུམ་གྱི་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བ་ལ་གང་ཟག་
དང་ཕྱང་པོ་བདེན་མེད་དུ་རྟོགས་མི་དགོས་པར་ཐལ། གང་ཟག་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྩལ་སྤུ་
མེད་པར་རྟོགས་པ་གོམས་པར་བྱས་པས་དེ་སྤོང་རུས་པའི་ཕྱིར་རྟེ། དེ་འབྲེལ་བདག་མེད་
དེ་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་ཐབ་ནས་བསྟོམས་པས་ཉམས་སྤེལ་བ་འོང་བ་གང་ཞིག །དེ་
བྱུང་ན་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཐོང་ལམ་དང་རྟོགས་ཟིན་གོམས་པའི་སྟོམ་ལམ་འབྱུང་
ལ། དེ་བྱུང་ན་དེས་མཐོང་སྤང་དང་སྟོམ་སྤང་གི་ཉོན་མོངས་མ་ལུས་པ་སྤངས་པ་ཡང་འབྱུང་
བའི་ཕྱིར། ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་ཐབ་ནས་བསྟོམས་པས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ཡང་
འབྱུང་སྟེ། དེ་ལྟར་དུ་ནལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་སྐྱབ་པའི་རིག་པས་འབྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེ་ན།
བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་འབྲེལ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དེ་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་ཐབས་
པ་དང་། བསྟོམས་པས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་མི་འོང་ཞེས་ཁོ་བོ་ཅག་གྲུང་མི་སྤྲི། དེ་
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་བྱུང་ཡང་དེ་ཅུ་གྱིས་མཐོང་ལམ་ཐོབ་པ་དང་(༡༠བ)རྟོགས་ཟིན་
གོམས་པའི་སྟོམ་ལམ་དང་། དེ་གཉིས་གྱིས་མཐོང་སྤང་དང་སྟོམ་སྤང་སྤོང་བའི་རྣམ་གཞག་
ཁས་སྤང་དུ་མི་རུང་ངོ་། །གལ་ཏེ་རུང་ན། དེ་འབྲེལ་མཐོང་ལམ་ཆོས་ཅན། བདེན་པ་མངོན་
རྟོགས་སྤུ་ཐལ། མཐོང་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་ཁས། འདོད་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་བདེན་པའི་
གནས་ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གང་ཟག་གི་
གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་ཐལ། འདོད་པ་གང་ཞིག །གང་ཟག་
གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་མཐོང་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གང་ཟག་ཕྱང་པོ་དང་
མཆོན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྩལ་སྤུ་མེད་པ་གང་ཟག་གི་གནས་ལུགས་མཐར་

ཐུག་ཏུ་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཐུབ་མཐས་རྒྱུད་མ་བསྐྱད་པའི་འབྲུ་སྤྱོད་སོགས་
འབད་མེད་དུ་གྲོལ་བར་འགྱུར་ཞིང་ཕུང་སོགས་རང་རྒྱ་བའི་ཐུས་སུ་མེད་པ་དེ་ཕུང་སོགས་
ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་ཏུ་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དངོས་སུ་འགལ་ཞིང་།
ཉན་རང་དག་བཅོམ་པས་ཀྱང་ཕུང་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཉོགས་པར་ཐལ་བས་རྩ་བའི་
དམ་བཅའ་ཉམས་སོ་ཞེས་སྒྲིག་ཆེན་གྱི་བཞེད་པ་སྟེ་ད་དུང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་
ཁོ་ན་རེ། ཁོ་མོ་ཅག་གི་ལུགས་ལ་ཁྲིད་གིས་དགག་པ་དེ་ལྟར་བཟོད་ན་ཡང་། རང་རྒྱ་བའི་
གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་། དེ་ཉོགས་པས་ཉོན་སྤྱོད་མ་ལུས་པར་སྤོང་རུས་པ་དང་། དེའི་
དབང་དུ་བྱས་པའི་ལམ་ལུང་རྣམས་གཞག་སོགས་རྒྱས་པར་སྟོན་པའི་མདོ་དང་ཆད་ལྡན་
གྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་དང་ཇི་ལྟར་མི་འགལ་ཞེ་ན། སྟོན་མེད་དེ། དེ་འབྲའི་རྣམས་གཞག་
སྟོན་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་དཔལ་ལྡན་རྩ་བའི་ལུགས་ལ་བྱང་དོན་དུ་བྱ་དགོས་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། སེམས་ཅམ་པའི་སྐབས་སུ་གསུངས་པའི་གཟུང་འཛིན་ཐུས་གཞན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་
ཉིད་དང་། དེ་མདོན་སུམ་དུ་ཉོགས་པ་དང་། ཉོགས་ཟེན་(༡༧)གོམས་པའི་མཐོང་སྟོམ་གྱི་
ལམ་གྱི་ས་བཅུ་རིམ་གྱིས་བསྐྱོད་ཅིང་སྤྱོད་གཉིས་མ་ལུས་པར་སྤོང་རུས་པའི་རྣམས་གཞག་
རྣམས་སྐབས་འདིར་བྱང་དོན་དུ་འགྲེལ་དགོས་པ་གང་ཞེ་ག །རྒྱ་མཆན་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དེས་ན་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་གང་ཟག་གིས་སྟོང་པའི་རགས་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་
དང་། གཟུང་འཛིན་ཐུས་གཞན་གྱིས་སྟོང་པའི་རགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཉོགས་པའི་
ལམ་གཉིས་ཀ་སྐབས་འདིར་ཞེ་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་འཛིན་ཉེན་པའི་བསམ་གཟུགས་
མེད་གཞོན་སོགས་ཀྱི་ལམ་དང་འབྲ་བར་ཡང་ཡང་གསུངས་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ། དེ་
གསུམ་གས་ཀྱང་མདོན་པ་གཉིས་ནས་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་ཉོན་མོངས་མདོན་གྱུར་རེ་ཞེ་ག་
མགོ་གཞོན་རུས་པར་ཡང་མཚུངས། ཉོན་མོངས་གང་གིས་ཀྱང་ས་བོན་སྟོང་མི་རུས་པར་
མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ལུང་གིས་བསྐྱབ་པ་ལ་གཉིས། རིན་ཆེན་འབྲེང་བའི་ལུང་གིས་བསྐྱབ། ཐེག་
དམན་རང་ལ་གྲགས་པའི་ལུང་གིས་བསྐྱབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་
མེད་སྤྱོད་ཆོག་གས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་འཕགས་པ་སྤྱོད་ཀྱི་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ། རིན་ཆེན་འབྲེང་
བར། རི་སྤྱིད་ལུང་པོར་འཛིན་ཡོད་པ། །དེ་སྤྱིད་དེ་ལ་ངར་འཛིན་ཉིད། །ངར་འཛིན་ཡོད་ན་
ཡང་ལས་ཏེ། །དེ་ལས་ཡང་ནི་སྐྱེ་བ་ཡིན། །ལས་གསུམ་ཐོག་མཐའ་དབྱས་མེད་པ། །འཁོར་
བའི་དཀྱིལ་འཁོར་མགལ་མེ་ཡི། །དཀྱིལ་འཁོར་ལྟ་བུར་པན་ཚུན་གྱི། །རྒྱ་ཅན་འདི་ནི་འཁོར་
བར་འགྱུར། །དེ་ན་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་དང་། །དུས་གསུམ་ཉིད་དུའང་མ་ཐོབ་ཕྱིར། །ངར་
འཛིན་པ་ནི་ཟད་པར་འགྱུར། །དེ་ལས་ལས་དང་སྐྱེ་བ་ཡང་། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་
འདིས་གསལ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་དེས་དངོས་བསྟན་ལ་ལུང་པོ་ལ་བདེན་འཛིན་
ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་སྟན་མ་ལྟར་ན་ངར་འཛིན་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་སྟན་དབྱང་མི་རུས་ཤིང་། དེ་(༡༧)མ་
རུས་ན་ངར་འཛིན་ཀྱི་དབང་གིས་ལས་བསགས་ནས་འཁོར་བར་སྐྱེ་དགོས་པས་ལུང་པོ་ལ་
བདེན་འཛིན་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་སྟན་མ་ལྟར་བར་དུ་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་མི་རུས་པར་བསྐྱབས་པས་
འགགས་ལ་ཉན་རང་དག་བཅོམ་པ་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བེན་པས་ངར་འཛིན་ཟད་པར་སྤངས་
པར་གྲུབ་ལ། དེ་གྲུབ་ན་ལུང་པོ་བདེན་འཛིན་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་སྟན་ལྟར་ནས་དེ་ཟད་པར་སྤངས་
པ་ཡང་གྲུབ་སྟེ། གདགས་གཞི་ལུང་པོ་ལ་བདེན་འཛིན་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་སྟན་མ་ལྟར་བར་དུ་
བཏགས་ཆོས་གང་ཟག་ལ་བདེན་པར་འཛིན་པའི་ཞེན་ཡུལ་སྟན་མ་ལྟར་བར་སྤངས་བསྐྱབས་
བེན་པའི་ཕྱིར་དང་། ངར་འཛིན་དང་ལུང་པོ་བདེན་འཛིན་སྤང་དཀའ་སྤེའི་བྱང་བར་མེད་པའི་
ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་ཉན་རང་གི་ལུང་སོགས་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཆོག་གས་
པ་འབད་མེད་དུ་གྲུབ་སྟེ། དེ་མ་ཆོག་གས་ན་ལུང་པོ་བདེན་འཛིན་སྤང་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
རྣམ་འགྲེལ་ལས། འདི་ཡུལ་སྟན་དབྱང་མེད་པར་ནི། །དེ་སྤྱིང་བར་ནི་རུས་མ་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ལས་གསུམ་ཐོག་མཐའ་དབྱས་མེད་པ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ནི་ངར་

འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་སུན་མ་སྤང་བར་དུ་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ལས་དང་། སྐྱེ་བའི་ཀུན་ཉོན་གསུམ་པོ་གོ་རིམ་མེད་པར་གཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་གཅིག་སྐྱེ་བས་འཁོར་བར་བསྟན་ནས། དེ་འདྲའི་འཁོར་བ་ཟད་པ་ལ་ངར་འཛིན་སྤང་དགོས་པ་དང་། དེ་སྤྱོད་བའི་ཐབས་ནི། ཉེན་འབྲེལ་དེ་ནི་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་ལ། དེ་ཡང་དུས་གསུམ་གར་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མ་ཐོབ་པ་སྟེ་མེད་པར་མཐོང་བའམ་མ་ཐོང་བ་རྟོགས་པ་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་སྤོང་རུས་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་ནི། དེ་ནི་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་དང་། །ཞེས་སོགས་གྱིས་འཆད་དོ། །དེ་ཡང་ངར་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་སུན་མ་སྤང་ན་དེའི་དབང་གིས་ལས་བསགས་ནས་འཁོར་བར་སྐྱེ་དགོས་ཀྱི་ངར་འཛིན་ཡོད་པ་ཙམ་གྱི་ལས་(༡༣ན)དབང་གིས་འཁོར་བར་སྐྱེ་མི་དགོས་ཏེ། ས་བདུན་པོའི་བར་དུ་ངར་འཛིན་ཡོད་ཀྱང་ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་ས་དང་པོ་ནས་ཀྱང་འཁོར་བར་མི་སྐྱེ་བའི་བྱིར་ཏེ། འཕགས་པས་ན་དང་ཆ་བ་དང་། །སྐྱེ་བའི་སྤྱག་བསྐལ་ཅད་ནས་སྤངས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

༡༣༥ ཉན་རང་གིས་སྤོང་ཉིད་རྟོགས་པ་ལུང་གིས་བསྐྱབ་པ།

གཉིས་པ་ནི་ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པར་ཐེག་དམན་རང་ལ་བྱགས་པའི་ལུང་གིས་ཀྱང་བྱུང་སྟེ། འཇུག་འབྲེལ་ལས། ཉན་ཐོས་ལ་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་སྤང་བའི་བྱིར། གཞུགས་ནི་དབུ་བ་རྫོས་པ་འདྲ། །ཆོར་བ་ཚུ་ཡི་ཚུ་བྱར་འདྲ། །འདུ་ཤེས་སྒྲིག་སྒྲུ་ལྟ་བུ་སྟེ། །འདུ་བྱེད་རྣམས་ནི་ཚུ་ཤིང་བཞིན། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྒྲུ་མ་ལྟར། །ཉི་མའི་གཉེན་གྱིས་བཀའ་སྐུལ་ཏེ། །ཞེས་དབུ་བ་རྫོས་པ་སོགས་དེས་རྣམ་པ་ལྟའི་སྒྲོ་ནས་ལུང་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་གཏན་ལ་པབ་ནས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །འོ་ན་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་གྱིས་ལུང་འདིའི་དོན་རི་ལྟར་འདོད་སྟམ་ན། རང་རྒྱུད་

པ་དང་སེམས་ཅམ་པས་ནི་ཕུང་སོགས་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྩ་ཡོད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་རགས་
པའི་བདག་མེད་བསྟན་པར་འདོད་ཅིང་ཉན་ཐོས་སྡེ་གཉིས་ཀྱིས་འདུས་བྱས་རང་གྲུབ་དུས་
ཀྱི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་སྟོད་པས་སྟོང་པའི་སྤྱ་བའི་མི་རྟག་པ་ཅམ་ཞིག་བསྟན་པར་བཞེད་
དོ། །ཐེག་དམན་གྱི་སྡེ་སྟོད་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་པར་མགོན་པོ་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་ཀྱང་
གསུངས་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེ་ལས་སྐྱེ་མེད་བསྟན། །གཞན་གྱི་ཟད་པ་སྟོང་པ་ཉིད། །ཟད་དང་མི་
སྐྱེ་དོན་དུ་ནི། །གཅིག་པ་དེ་ཕྱིར་བཟོད་པར་གྱིས། །ཞེས་ཐེག་དམན་གྱི་མདོ་ལས་ཉོན་སྐྱབ་
ཟད་པར་སྤངས་པའི་དགྲ་བཅོམ་པས་དེ་འདྲའི་འགོག་བདེན་ནས། ཕུང་འདས་ལ་གཉིས་
སྟངས་ཀྱི་ཕུང་པའི་སྟོན་མཉམ་པར་བཞག་པའི་དོན་གཉིས་སྟངས་གི་སྟོས་པ་ཉི་བར་ཞི་བའི་སྟོ་
ནས་ཕུང་སོགས་གདོད་མ་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་ཟད་པའི་འགོག་པ་(༡༣བ)མངོན་དུ་བྱས་
པ་ཉིད་ལྟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་འདས་མངོན་དུ་བྱས་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པའི་ཕུང་སོགས་རང་
བཞིན་གྱིས་ཟད་པའི་ཟད་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་ལས་ཕུང་སོགས་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་མེད་དུ་
གསུངས་པའི་སྐྱེ་མེད་གཉིས་དོན་གཅིག་ལས་ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་བྱེད་ཅག་ཐེག་ཆེན་ལས་དེ་
ལྟར་བཞག་པ་ལ་མི་བཟོད་པར་མ་བྱེད་ཅིག་ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་རིག་པ་དུག་
ཅུ་པའི་འགྲེལ་པར་བྲངས་པའི་ཐེག་དམན་གྱི་མདོ་ལས། གང་སྟུག་བསྐྱལ་འདི་མ་ལུས་
པར་སྤངས་པ། དེས་པར་སྤངས་པ། ཕུང་བར་གྱུར་པ། ཟད་པ། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ།
འགོག་པ། ཉི་བར་ཞི་བ། རུས་པ། སྟུག་བསྐྱལ་གཞན་གྱིས་མཆོམས་མི་སྟོར་ཞིང་མི་འབྱུང་
མི་སྐྱེ་བ་འདི་ནི་ཞི་བ། འདི་ནི་གྲོ་ནོམ་པ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། ཕུང་པོ་ཐམས་ཅད་དེས་པར་སྤངས་
པ། སྟོད་པ་ཟད་པ། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ། འགོག་པ་སྐྱ་ངན་ལས་འདས་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་ལ། དེའི་དོན་འགྲེལ་བ་ན། འདི་ཞེས་པའི་ཉི་ཆོག་གིས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ད་ལྟར་
ཀྱི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྟུག་བསྐྱལ་ལམ་ཕུང་པོ་ཁོ་ནའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་མ་ལུས་པར་སྤངས་པ་
ནས། རུབ་པའི་བར་དང་། མ་འོངས་པའི་སྟུག་བསྐྱལ་གྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་སྟུག་བསྐྱལ་

གཞན་མཆམས་མི་སྒྲིབ་བ་ནས། བྱ་ངན་ལས་འདས་པའོ། །ཞེས་པའི་བར་གསུངས་ལ། དེ་
ཡང་དངོས་སྒྲིབ་བ་རྣམས་ལྟར་ན། ལྷག་མེད་ཀྱི་བྱང་འདས་མངོན་དུ་བྱས་པའི་ཆེ་སྤང་པོ་མ་
ལུས་པར་བད་པར་གསུངས་པའི་དོན་སྤང་པོ་རྣམས་གདོད་མ་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་བད་པ་
ལ་བྱར་མི་རུང་སྟེ། སྤང་སོགས་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་པར་ཁས་སྦྱངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་
ལམ་གྱིས་མ་ལུས་པར་སྤངས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤང་པོ་རྣམས་རྒྱུ་ཆད་པ་ལ་བཞག་དགོས་
ཤིང་དེ་ལྟར་དུ་འཆད་པར་ཡང་བྱེད་ལ། དེ་ལྟ་ན་ལུགས་དེ་ལ་ལྷག་མེད་ཀྱི་བྱང་འདས་མངོན་
དུ་བྱས་(༩༣ན)པའི་གང་ཟག་མི་སྲིད་པར་ཐལ། ལྷག་མེད་བྱང་འདས་མངོན་དུ་བྱས་པའི་
ཆེ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་པོའི་གང་ཟག་མེད་པ་དང་། གང་ཟག་ཡོད་པའི་ཆེ་བྱང་འདས་མངོན་
དུ་མ་བྱས་པར་འདོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་མངོན་དུ་བྱས་པའི་ཆེ་འདུས་བྱས་དང་སྤང་
པོའི་འཇུག་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་ཆད་པར་ཁས་སྦྱངས་པ་གང་ཞིག །གང་ཟག་ཀྱང་འདུས་
བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གང་ཟག་ཡོད་ན་དེའི་སྤང་པོ་ཡང་ངེས་པར་ཡོད་དགོས་པའི་ཕྱིར།
དེས་ན་དངོས་སྒྲིབ་པས་མདོ་དེའི་དོན་རི་ལྟ་བུར་བཞག་མི་རུས་པས། རང་ལུགས་ལ། རྒྱུད་
ཟླ་མ་ལས། ཉོན་མོངས་གདོད་ནས་བད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤང་པོ་གདོད་
མ་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་བད་པ་འཇུག་སྟེ། སྒྲིབ་མེད་པ་ལ་བཞག་པས་གོང་དུ་བཞག་པ་ལྟར་
ལེགས་པར་བཞག་པས་ཆོག་པའི་ཕྱིར། ཅ་ཤེ་ལས་ཀྱང་། བཅོམ་ལྷན་དངོས་དང་དངོས་
མེད་པ། །མཁའ་པས་ཀ་ལྟ་ཡ་ན་ཡི། །གདམས་ངག་ལས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་པ་གཉིས་
ཀའང་དགག་པ་མཛད། །ཅེས་གསུངས་པ་འདིས་ཀྱང་སྤང་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་དང་།
གཏན་མེད་པའི་མཐའ་གཉིས་བཀག་པའི་སྟོན་སྟེ་རྣམས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་པར་གསུངས་
ཏེ། འདི་ནི་སྤང་སྤྱན་ཆོགས་ཀྱི་མདོ་ཆོག་ན་སྤྲང་ངོ། །

གསུམ་པ་ཚོད་པ་སྤང་བ་ནི། འགྲེལ་པར། གང་ཞིག་གལ་ཏེ་ཉོན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་
ཀྱང་ཆོས་ལ་བདག་མེད་པ་བསྟན་ན་དེའི་ཆེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟན་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་

རོ་སྐྱམ་དུ་སེམས་པ་དེའི་ལུགས་དེ་ཡང་འདི་ལྟར་རིག་པ་དང་ལུང་དང་འགལ་བར་རྟོགས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱོགས་སུ་མ་སྤྱོད་པ་པོ་ནི་སྤྱོད་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ཡིན་ཏེ།
དེས་ཞེས་རབ་སྤྱོད་མར་ཐེག་དམན་གྱི་སྤྱོད་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་ན་ཐེག་ཆེན་
བསྟན་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་སངས་རྒྱས་བརྒྱུངས་ཀྱིས་(༩༣བ)རབ་བྱེད་བདུན་པའི་
འབྲེལ་བར་ཐེག་དམན་གྱི་མདོ་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་པར་གསུངས་པ་བཀག་
པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་སྤྱིར་ཐེག་ཆེན་བསྟན་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་ཞེས་སྤྱེད་ཀྱི་
ཐེག་ཆེན་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་གང་ཡིན་བརྟག་
ངང་། དང་པོ་ལྟར་ན། ཐལ་འགྱུར་དེ་ལ་ཁྲབ་པ་ཡོད་ན་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་པ་ཞིག་ཁོ་
ན་ཐེག་ཆེན་གསུངས་པའི་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྤྱོད་
ལས་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་དང་། སྤྱོད་པ་ཕྱིན་དུག་རྒྱབས་པོ་ཆེའི་བསྡོམས་ལམ་དང་།
སྤྱོད་ཆེན་པོ་སོགས་ཐབས་ཀྱི་ཆ་མཐའ་ཡས་པ་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཐུ་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྲབ་པ་དག་ཀྱང་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རིན་ཅེན་འཕྲེང་བ་ལས། ཉན་ཐོས་ཐེག་པ་དེ་ལས་
ནི། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྤོན་ལམ་དང་། །སྤྱོད་པ་ཡོངས་བསྡོམས་བཞད་དེས། །བྱང་
རྒྱལ་སེམས་དཔར་ག་ལ་འགྱུར། །བྱང་རྒྱལ་སྤྱོད་ལ་གནས་པའི་དོན། །མདོ་སྤྱོད་ལས་ནི་བཀའ་
མ་སྤྱོད། །ཐེག་པ་ཆེ་ལས་བཀའ་སྤྱོད་པ། །དེ་ཕྱིར་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བརྒྱུང་། །ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཡང་ཁྲབ་པ་མ་ངེས་ཏེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྤྱོད་ལས་
ནི་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་མདོར་བསྟན་པ་ཅམ་ཞིག་བསྟན་པར་བྱེད་ལ། ཐེག་ཆེན་ལས་ནི་དེ་
ཉིད་རིག་པའི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པས་ཞིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཛིན་ཏེན་ལས་འདས་པར་བསྟོད་པ་ལས། མཚན་མ་མེད་པ་མ་རྟོགས་
པར། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐར་པ་མེད་པར་གསུངས། །དེ་ཕྱིར་ཁྱོད་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་ལས། །དེ་ནི་ཆང་
བར་བསྟན་པ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིར་མཚན་མེད་མ་རྟོགས་པར་ཐར་

པ་མི་ཐོབ་པར་གསུངས་པས་ཀྱང་ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡོད་པར་གྲུབ་
པོ། །འོ་ན་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་(༡༩ན)གཉིས་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པར་བསྟན་མ་
བསྟན་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་ལམ་དུ་རྟོགས་པར་སྒྲོམ་མི་སྒྲོམ་སོགས་ཀྱི་བྱང་པར་བཤད་པའི་
དོན་གང་སྟུང་ན། དེའི་དོན་ཐེག་ཆེན་པས་ཤེས་བྱའི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་མཐའ་དག་གི་སྟེང་
དུ་བདེན་མེད་གཏན་ལ་པབ་ནས་བསྒྲོམ་ཞིང་ཐེག་དམན་གྱིས་དེ་ལྟར་མི་བསྒྲོམ་པ་ལྟ་བུ་ནི་
མ་ཡིན་ཏེ། གཞི་བྱམ་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་བདེན་མེད་ཆད་མས་ངེས་ན་ཆོས་ཅན་གཞན་
ཀྱི་སྟེང་དུ་བདེན་པར་གྲུབ་མ་གྲུབ་ལ་སྒྲོ་ཁ་སྒྲོགས་པ་ཅམ་གྱིས་སྤར་གྱི་རིག་པའི་བྱེད་པས་
བདེན་མེད་དུ་ངེས་བྱས་པའི་བྱིར། དེས་ན་འདི་ཡིན་ཏེ། ཐེག་ཆེན་པ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སྒྲོ་
ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞིག་དགོས་པས། ཅ་ཤེས་སོགས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་གཞི་རེ་རེའི་སྟེང་
དུ་འང་རིག་པའི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པའི་སྒྲོ་ནས་བདག་མེད་ངེས་པར་བྱེད་ལ། ཐེག་
དམན་ལ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སྒྲོ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་མི་དགོས་པས་མདོར་བསྡུས་པ་ཅམ་ཞིག་
བསྒྲོམས་པས་ཆོག་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་འདྲ་བའི་བྱང་པར་འོང་བའི་རྒྱ་མཆན་ནི་ཤེས་སྒྲིབ་
སྟོང་བ་ལྟར་ལེན་མི་ལེན་གྱི་དབང་གིས་ཡིན་ལ། དེའི་བྱིར་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་ཕྱེ་སྟོང་གཉིས་
ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྒྱས་པར་སྟོན་མི་སྟོན་གྱི་བྱང་པར་འབྱུང་བ་ཡང་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་
གཤུལ་བྱའི་དབང་ལས་ཡིན་ནོ། །སྒྲོས་པས་ཆོག་གོ།

༡༣ ། འཇུག་འགྲེལ་དུ་མ་བཤད་པའི་ལུང་རིགས།

གཉིས་པ་འཇུག་འགྲེལ་དུ་མ་བཤད་པའི་ལུང་རིག་གིས་སྒྲིབ་པ་ལ་གསུམ། ཐེག་ཆེན་
ཀྱི་མདོའི་ལུང་གིས་སྒྲིབ། །སྟོན་འཇུག་མཛད་པའི་ལུགས་ཀྱང་ལུགས་འདི་དང་མཐུན་པར་
བསྟན། དེ་ལ་ཚོད་པ་སྤང་བའོ། །

དང་པོ་ནི། ལྷག་བསམ་བརྟན་པས་ཁྱེས་པའི་མདོ་ཆོག་གསལ་དུ་བྲངས་པ་ལས། དཔེར་
ན་མི་ལ་ལ་ཞིག་གིས་སྒྱུ་མ་མཁན་གྱི་རོལ་མོ་བྱང་བའི་ཆེ། སྒྱུ་མ་མཁན་གྱིས་སྒྱུ་ལ་པའི་བྱད་
མེད་མཐོང་ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་དེ། དེ་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་སེམས་(༡༥བ)
དཀྱིས་ནས་འཁོར་གྱིས་འཛིགས་ཤིང་བག་ཆ་སྟེ། སྟན་ལས་ལངས་ནས་སོང་སྟེ་དེ་སོང་
ནས་ཀྱང་བྱད་མེད་དེ་ཉིད་ལ་མི་སྤྱག་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་མི་རྟག་པ་དང་སྤྱག་བསྐྱེད་བ་
དང་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་ན། རིགས་ཀྱི་བྱ། དེ་རི་སྟུང་དུ་སེམས། མི་
དེ་ཡང་དག་པར་ཁྱགས་པ་ཡིན་ནམ་འོན་ཏེ་ལོག་པར་ཁྱགས་པ་ཡིན། གསོལ་བ་བཙུག་
ལྟ་འདས། གང་ལ་བྱད་མེད་མ་མཆིས་པ་ལ་མི་སྤྱག་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་། མི་རྟག་པ་
དང་སྤྱག་བསྐྱེད་བ་དང་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་མི་དཔེ་མངོན་པར་
བཙུག་པ་དེ་ནི་ལོག་པ་ལགས་སོ། །བཙུག་ལྟ་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྒྲུབ་པ། རིགས་ཀྱི་བྱ།
འདི་ན་དགེ་སྟོང་དང་། དགེ་སྟོང་མ་དང་། དགེ་བསྟེན་དང་དགེ་བསྟེན་མ་ཁ་ཅིག་མ་སྐྱེས་
ཤིང་མ་བྱང་བའི་ཆོས་རྣམས་ལ་མི་སྤྱག་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་མི་རྟག་པ་དང་སྤྱག་བསྐྱེད་བ་
དང་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀྱང་དེ་དང་འབྲེལ་བར་
བསྟར་བར་བྱའོ། །ང་ནི་མི་སྤྱན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྤྱི་སྟེ་དེ་དག་ནི་
ལོག་པར་ཁྱགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ། བྱང་སོགས་རང་
གི་མཆོད་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བའི་རོ་པོ་ཉིད་ཡོད་པར་བཟུང་ནས་མི་རྟག་སོགས་སྤར་ཡིད་ལ་
བྱེད་པ་དང་། སྒྱུ་མའི་བྱད་མེད་ལ་བྱད་མེད་དངོས་སུ་བཟུང་ནས་མི་རྟག་སོགས་སུ་ཡིད་
ལ་བྱེད་པ་འབྲེལ་བར་དེ་འབྲེལ་བའི་ལམ་གྱིས་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་མི་རྒྱས་པར་གསུངས་པས་
ཀྱང་ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡོད་པར་བྱུང་སྟེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་
ལྟ་བུ་མ་རྟོག་པའི་གང་ཟག་གི་བདེན་པར་བྱུང་མ་བྱུང་གིས་ཀྱང་བྱད་པར་དུ་མ་བྱས་
པར་བྱང་སོགས་ལ་དམིགས་ནས། མི་རྟག་སོགས་སུ་ཡིད་ལ་བྱས་པས་ཀྱང་བདེན་འཛིན་

གྱི་ཞེན་ཡུལ་སྤྲུལ་མ་སྤྲུང་བས་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བར་མི་རྒྱས་ན་དེ་དག་བདེན་གྲུབ་ཏུ་
བཟུང་(༡༥༥)ནས་དེ་ལྟར་བསྒྲོམ་པ་ནི་ཞེན་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་པའི་ལོག་ཤེས་ཡིན་པས་འཁོར་
བ་ལས་གྲོལ་བ་ལྟ་ཅི་སྒྲོམ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཡང་འཕགས་པ་བསམ་གཏན་པའི་དཔེ་མཁྱེད་གྱི་མདོ་ཆོག་གསལ་དུ་བྲངས་པ་ལས་
ཀྱང་། འཇམ་དཔལ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་རྣམས་ཡང་དག་པ་རྩི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མ་མཐོང་
བས་སེམས་ཅན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞིས་སེམས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པ་རྣམས་འཁོར་བ་ཡང་
དག་པ་མ་ཡིན་པ་འདི་ལས་འདའ་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལ། འཇམ་དཔལ་གྱིས།
བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་ལ་ཉེ་བར་དམིགས་པས་སེམས་ཅན་རྣམས་འཁོར་བ་ལས་འདའ་བར་
མི་འགྱུར་བར་བསྟན་དུ་གསོལ། ཞེས་སྟོན་པས་བདེན་བཞི་ཡང་དག་པ་རྩི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་
མ་ཤེས་པས་འཁོར་བ་ལས་མི་གྲོལ་བར་གསུངས་པ་ལ། རྩི་བཅུན་གྱིས་བདེན་བཞི་ལ་རྩི་
ལྟ་བ་དམིགས་པས་འཁོར་བ་ལས་མི་ཐར་བཤད་པ་ཞུགས་པའི་ལན་དུ། བདག་ནི་འཁོར་བ་
ལས་འདའ་བ་དང་། ལྷ་པོ་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ་སྟུང་དུ་བདེན་པར་ཞེན་པའི་
ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱེད་པས་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་བསྒྲོམས་པ་ན་རང་གི་མཚན་ཉིད་
གྱིས་གྲུབ་པར་ཞེན་པའི་སྒྲོ་ནས་མི་རྟག་སོགས་བདེན་པའི་རྣམ་པ་རྣམས་བསྒྲོམས་པས་
གསལ་བར་སྤང་བ་ན། བདག་གིས་སྤྲུག་བཟུལ་ཤེས་སོ། །ཀུན་འབྱུང་སྤངས་སོ། །འགོག་
པ་མངོན་དུ་བྱས་སོ། །ལམ་བསྒྲོམ་མོ་སྟུང་ནས། བདག་ནི་དག་བཅོམ་པར་གྱུར་ཏོ་སྟུང་པ་
འབྱུང་བར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་སྤང་བཤད་པ་ལྟར་དམིགས་རྣམ་ཅན་གྱི་ཉོན་མོངས་མངོན་
གྱུར་རེ་ཞེག་སྤངས་པ་ལ་ཟག་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་དོ་སྟུང་དུ་བཟུང་སྟེ་དེ་འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཆེ་
རང་ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ལེན་པར་མཐོང་བ་ན་ཐར་ལམ་ལ་ཡིད་གཏན་མི་རུང་བར་
འདུག་སྟུང་དུ་ཐེ་ཆོམ་ཐོས་པས་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་ཆེན་པོར་སྤང་(༡༥༦)པར་གསུངས་
སོ། །དེ་ཡང་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་བདེན་པར་ཞེན་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲོམ་པའི་གང་ཟག་གི་

རིགས་འགའ་ཞིག་ལ་ཡིན་གྱི་ཐམས་ཅད་ལ་དེས་བྱབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་འབྲ་བའི་རིགས་
གྱི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ལ་སངས་རྒྱས་ལ་ཐེ་ཆོས་ཟ་བའི་སྒོ་སྒྲེ་བའི་ངེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།
དེ་ནས་འཇམ་དཔལ་གྱིས་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྗེ་ལྟར་རྟོགས་པར་བགྱི་ཞེས་ཞུས་པ་ནི། སྤར་
འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བ་ལ་བདེན་བཞི་ཡང་དག་པ་རྗེ་ལྟར་བཞིན་ཤེས་དགོས་པར་གསུངས་
པའི་དོན་དེས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ལན་དུ་འཇམ་དཔལ་གང་གིས་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་མ་སྒྲེས་
པར་མཐོང་བ་དེས་ནི་སྤྱག་བསྐྱེལ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། །གང་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་
འབྱུང་བ་མེད་པར་མཐོང་བ་དེས་ནི་ཀུན་འབྱུང་བ་སྤངས་པ་ཡིན་ནོ། །

གང་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་གཏན་སྟངས་ལས་འདས་པར་མཐོང་བ་དེས་ནི་འགོག་པ་
སྟོན་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །གང་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་མ་སྒྲེས་པར་མཐོང་བ་དེས་ནི་
ལམ་བསྐྱོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་ནས་ལམ་དེས་ལེན་པ་མེད་པར་སྟངས་ལས་འདས་
པར་གསུངས་ཏེ། ལུང་དེའི་དོན་ཡང་ཕྱང་སོགས་ཀྱི་འདུ་བྱེད་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་མ་
སྒྲེས་པར་མཐོང་བས་སྤྱག་བསྐྱེལ་ཤེས་པ་དང་། ལས་ཉོན་སོགས་ཀྱི་རྒྱ་ལས་སྤྱག་བསྐྱེལ་
སོགས་ཀྱི་འབྲས་བྱ་རང་བཞིན་གྱིས་འབྱུང་བ་མེད་པར་མཐོང་བས་ཀུན་འབྱུང་སྤངས་པ་
དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་གཏན་ནས་ཏེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟངས་ལས་འདས་པའི་དོན་མངོན་
སུམ་དུ་རྟོགས་པས་འགོག་པ་སྟོན་དུ་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་རང་བཞིན་
གྱིས་མ་སྒྲེས་པར་མཐོང་བ་སྐྱོམ་པ་ཉིད་ལམ་བསྐྱོམ་པར་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། མདོར་ན་
དེས་བདེན་བཞི་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུབ་པ་མེད་པར་རྟོགས་ཤིང་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་
བདེན་འཛིན་སྤངས་ནས་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བར་བསྐྱར་བའི་ཕྱིར། རྗེ་རྗེ་གཙུག་པ་ལས་
ཀྱང་། (༡༩)རབ་འབྱོར། འདི་རྗེ་སྤྱམ་དུ་སེམས། རྒྱན་དུ་ཞུགས་པ་འདི་སྤྱམ་དུ། བདག་
གིས་རྒྱན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བྱ་ཐོབ་པོ་སྤྱམ་དུ་སེམས་སམ། ཞེས་སོགས་བཙུག་པ་
འདས་དང་རབ་འབྱོར་གྱིས་དེས་ལན་མཛད་པ་ལས་ཀྱང་གསལ་བར་བསྐྱར་ཏེ། རྒྱན་ཞུགས་

སོགས་འབྲས་བུ་བཞི་ཐོབ་མཁན་གྱི་གང་ཟག་དང་ཐོབ་བྱའི་འབྲས་བུ་བཞི་ལ་བདེན་པར་
བཟུང་ན་གང་ཟག་དང་ཆོས་གྱི་བདག་འཛིན་དུ་འགྱུར་ཞིང་དེ་དག་རང་བཞིན་མེད་པར་ཤེས་
པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་འཛིན་པ་དེ་དག་གི་ཞེན་ཡུལ་བྱངས་སྤྱང་བ་ལས་ཉན་རང་གི་བྱང་ཆུབ་
ཐོབ་པར་གསལ་བར་བསྟན་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་ནི། ལྷུ་ལ་འདི་ནི་རྒྱལ་སྤྱི་ཞི་བ་ལྷའི་བཞེད་པའང་ཡིན་ཏེ། སྤྱོད་འཇུག་
ལས། བདེན་པ་མཐོང་བས་གྲོལ་འགྱུར་གྱི། །སྤྱོད་ཉིད་མཐོང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ། །ཞེས་འཁོར་
བ་ལས་གྲོལ་བ་ལ་སྤྱོད་ཉིད་སྤྱོད་མཐོང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ། །སྤྱོད་མེད་པར་ཐལ། རགས་པའི་
བདེན་བཞི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ཞིང་གོམས་པར་བྱས་པས་འཁོར་
བ་ལས་གྲོལ་བར་འགྱུར་བའི་བྱིར། ཞེས་ཕྱོགས་སྤྱི་མ་བཞེད་ནས། འདི་འགོག་པ་ལ་ལྷུང་
རིག་གཉིས་ལས། ལྷུང་གིས་འགོག་པ་ནི། གང་བྱིར་ལྷུང་ལས་ལམ་འདི་ནི། །མེད་པར་བྱང་
ཆུབ་མེད་པར་གསུངས། །ཞེས་པ་སྟེ། ཕྱོགས་སྤྱི་མ་དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། རྒྱ་མཚན་གང་གི་
བྱིར་ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་བསྟུས་པ་གསུམ་གྱི་ལྷུང་ལས་སྤྱོད་ཉིད་སྤྱོད་མཐོང་བས་ཅི་ཞིག་
མེད་པར་བྱང་ཆུབ་གསུམ་སོ་གང་ཡང་འཐོབ་པ་མེད་པར་གསུངས་པའི་བྱིར། གསུངས་ཆུལ་
ནི། ཡུམ་རྒྱས་པ་ལས། རྒྱན་ཏུ་ཞུགས་པའི་ས་ལ་སློབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་
རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་སོགས་དང་། བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་
ལ་སློབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །(༡༩༦བ)
ཞེས་སོགས་དང་། སྤྱོད་འཇུག་འགྲེལ་ཆེན་ལས། ཡུམ་གྱི་མདོ་ལས་དངོས་སའི་འདུ་ཤེས་
ཅན་ལ་ཐར་པ་མེད་པར་གསུངས་པ་ལ་བཞད་པ་སོགས་སོ། །རིག་པས་འགོག་པ་ནི། བསྟན་
ཅ་དག་སྤྱོད་ཉིད་ཡིན་ན། །དག་སྤྱོད་ཉིད་ཀྱང་དཀའ་བར་གནས། །སེམས་ནི་དམིགས་དང་
བཅས་རྣམས་ཀྱི། །མྱ་ངན་འདས་པའང་དཀའ་བར་གནས། །ཞེས་པ་སྟེ། གཞན་ཡང་དེ་མི་
འཐད་པར་ཐལ། སྤྱོད་ཉིད་སྤྱོད་མཐོང་བས་མེད་ན་བསྟན་པའི་རྩ་བ་དོན་དམ་པའི་དག་སྤྱོད་

ཡིན་ན་དོན་དམ་པའི་དགེ་སྤྱོད་ཉིད་ཀྱང་གཞག་དཀའ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སེམས་ནི་མཚན་འཛིན་གྱི་དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་ལས་འདས་པ་ཐོབ་དཀའ་བར་གནས་པའི་ཕྱིར། དེ་ནས་ཉོན་མོངས་སྤངས་པས་གྲོལ་ན་དེའི། །ཞེས་རགས་པའི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་རྟོགས་པའི་ལམ་གྱིས་མངོན་པ་གཉིས་ནས་བཤད་པའི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་སྤངས་པས་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བར་འཛོགས་ན་ཞེས་སྟོགས་སྤྱི་མ་བཟོད་ནས། གཞོད་བྱེད་ནི། དེ་ལྟར་ན་དམིགས་རྣམས་ཅན་གྱི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་དེ་རྣམས་རེ་ཞིག་སྤངས་པ་དེའི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ཡང་སྤྱིད་དུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བ་རྒྱུ་ཆད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྟོགས་སྤྱི་མ་དེའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ནི། དེའི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་དེར་འགྱུར་རེ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །འདོད་མི་བྱས་ཏེ། དེ་འདྲིའི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་རེ་ཞིག་མེད་ཀྱང་དེ་དག་ལ་ཡང་སྤྱིད་དུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ལས་གྱི་བྱས་པ་མཐུ་ཅན་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་མེད་ཀྱང་དེ་དག་ལ། ལས་གྱི་བྱས་པ་མཐོང་བ་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། རགས་པའི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་རྟོགས་པའི་ལམ་གྱི་མངོན་པ་གཉིས་ནས་བཤད་པའི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་མེད་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ་ལས་གྱི་བཞག་པའི་བག་ཆགས་ཡང་སྤྱིད་ཕྱི་མ་བསྐྱེད་པའི་བྱས་པ་མཐུ་ཅན་དུ་འགྱུར་(༡༨ན)བ་ལ་རེ་ཞིག་སྤྱིད་ལེན་གྱིས་སོས་འདེབས་དགོས་པ་ལས་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི། རེ་ཞིག་ཉེར་ལེན་སྤྱིད་པ་ནི། །མེད་ཅེས་ངེས་པ་ཉིད་ཅེ་ན། །ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། སྟོགས་སྤྱི་མ་སྤྱི་བ་པོ་ནི་སེམས་ཅམ་པ་དང་རང་རྒྱུད་པ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། རྒྱུད་མི་བླ་དང་ཐོབ་པ་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་རྟོན་དུ་འདོད་པའི་བྱེ་བྲག་སྤྱི་བ་རྣམས་བག་ཆགས་སྤྱིད་ལེན་གྱིས་སོས་འདེབས་པར་མི་འདོད་ཅིང་ཁ་ཆེ་བྱེ་བྲག་སྤྱི་བ་དང་མདོ་སྟེ་བ་ཡང་དེ་མི་འདོད་པ་ནི། མཛོད་ལས། སྟོན་དང་ཕྱི་མཐར་གཉིས་གཉིས་དང་། །བར་དུ་བརྒྱུད་ཡོངས་རྫོགས་ལྡན་ལ། །ཞེས་པ་རྩ་འགྲེལ་ལས་ཤེས་སོ། །དེ་འགོག་པ་ནི། སྤྱིད་འདི་ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་ཡང་། །ཀུན་མོངས་བཞིན་དུ་ཅི་སྟེ་མེད། །ཅེས་པ་སྟེ་དེ་མི་འཐད་

བར་ཐལ། གང་ཟག་དེའི་རྒྱད་ཀྱི་ཀུན་མོངས་ཏེ་མ་རིག་པ་དེ་མངོན་པ་མངོན་སོགས་ནས་
བཤད་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་མིན་ཡང་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མ་རིག་པར་
སྤང་རང་འདོད་པ་བཞིན་དུ་སྟོང་ཉིད་མ་རྟོགས་ཀྱང་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་རྟོགས་པའི་
ལམ་གྱི་མངོན་པ་མངོན་ལྟ་བུ་ནས་བཤད་པའི་ཉོན་མོངས་རང་རྒྱད་ལ་མེད་པའི་གང་ཟག་
དེའི་རྒྱད་ཀྱི་སྟེང་པ་འདི་དེ་ནས་བཤད་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་ཡང་དེའི་རྒྱད་ལ་བདེན་
འཛིན་གྱིས་བྲངས་པའི་ལས་ལ་སོས་འདེབས་བྱེད་ཀྱི་སྲིད་པ་ཅི་སྟེ་མེད་དེ་ཡོད་པའི་བྱིར།
དེ་ཡོད་པའི་སྐབ་བྱེད་ནི། ཆོར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་སྟེང་པ་ཡིན། །ཆོར་བ་དེ་རྣམས་ལ་ཡང་
ཡོད། །ཅེས་པ་སྟེ། དེ་འབྲེལ་གང་ཟག་དེ་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱད་ལ་ལས་ལ་སོས་
འདེབས་བྱེད་ཀྱི་བདེན་འཛིན་གྱིས་བྲངས་པའི་སྲིད་པ་ཡོད་དེ། བདེན་པར་ཞེན་པའི་ཆོར་བ་
ཡོད་པའི་བྱིར། ཁྱབ་སྟེ། བདེན་པར་ཞེན་པའི་ཆོར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་སྟེང་པ་འབྲེན་པའི་བྱིར།
རང་ལུགས་ཀྱི་ཆོར་བ་ལ་བདེན་ཞེན་གྱི་སྟེང་པ་སྟོང་ཚུལ་ནི། གང་ཆེ་(༡༥)ཆོར་པོ་འགའ་
མེད་ཅིང་། །ཆོར་བའང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་ཆེ་གནས་སྐབས་འདི་མཐོང་ནས། །སྟེང་པ་
ཅི་བྱིར་ལྟོག་མི་འགྱུར། །ཞེས་པ་སྟེ། ཆོར་བ་ལ་བདེན་ཞེན་གྱི་སྟེང་པ་འགོག་པའི་ཐབས་
ཡོད་དེ། གང་གི་ཆེ་ཆོར་བ་པོ་འགའ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ཅིང་ཆོར་བའང་རང་བཞིན་གྱིས་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་གནས་སྐབས་འདི་མཐོང་ནས། དེའི་ཆེ་ཆོར་བ་ལ་བདེན་ཞེན་གྱི་སྟེང་
པ་འདི་ཅིའི་བྱིར་ལྟོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ་འགྱུར་བའི་བྱིར། འདིས་ནི། གནས་དང་བཅས་པའི་
སེམས་ལྡན་ལ། །ཉོན་མོངས་དུག་ཆེན་ཅིས་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྟོང་ཉིད་སྤྲ་
མོ་མ་རྟོགས་པར་ཆོར་བ་ལ་བདེན་ཞེན་སྟོང་མི་རུས་པར་བསྟན་ནོ། །

དེ་ནས། དམིགས་པ་དང་ནི་བཅས་པའི་སེམས། །ཞེས་པ་རྟང་པ་དྲུག་གི་དོན་ནི།
སྤར་བཤད་པ་དེ་བས་ན་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བར་འདོད་པས་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་ཉིད་
སྤྲ་མོ་བསྟོམ་པར་རིགས་ཏེ། བདེན་པར་དམིགས་པ་དང་ནི་བཅས་པའི་སེམས་པ་རགས་

པའི་མི་རྟག་སོགས་རྟོགས་པའི་ལམ་གྱིས་དམིགས་ནས་ཅན་གྱི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་རེ་
ཞིག་སྤངས་པའི་བྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལ་ནི་གནས་པར་གྱུར་ཀྱང་སྤྱོད་ཉིད་སྤོ་མོ་རྟོགས་པ་
དང་བྲལ་བའི་སེམས་ལ་རེ་ཞིག་འགགས་པའི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་ནས་སྤང་ཡང་སྐྱེ་
བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྒྲིམས་འདུག་རྒྱུད་ལ་ལྷན་བཞིན་པའི་
སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ལ་ཐུན་མོང་བའི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་རེ་ཞིག་མེད་ཀྱང་སྤང་འབྱུང་བ་བཞིན་
ནོ། །རགས་པའི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་རྟོགས་པའི་ལམ་གྱིས་ཀྱང་མངོན་པ་གཉིས་ནས་
བཤད་པ་ལྟར་གྱི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་འགོ་གཞོན་པ་ཅམ་མ་གཏོགས་ཉོན་མོངས་གང་
གི་ཡང་། ས་བོན་སྤྱོད་མི་རྣམས་པར་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་རར་འཛིན་ལྷན་
སྐྱེས་དང་འཛིན་སྤངས་དངོས་སུ་འགལ་བའང་(༡༩ན)རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ལྟ་
བ་མ་རྟེན་པ་དེ་སྤིད་དུ་རར་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་སུན་མི་ཕྱིན་ལ་དེ་ལྟ་ན་ལམ་གཞན་ཇི་ཅམ་
བསྐྱོམས་ཀྱང་ཐར་པ་ཐོབ་མི་རྣམས་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་གང་ལས་འཕེལ་བའི་རྩ་བ་
བདག་འཛིན་སྤོ་མོའི་ཞེན་ཡུལ་ལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་གཞོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་
ཐལ་འགྱུར་བའི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་དབྱངས་གཅིག་དང་དགོངས་པ་གཅིག་གོ། །དེའི་
ཕྱིར་འཕགས་ལམ་འཐོབ་པ་ལ་ཉོན་མོངས་ཀྱན་བརྟགས་གྱི་ས་བོན་ངེས་པར་སྤྱོད་དགོས་
པས་རགས་པའི་མི་རྟག་སོགས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ཅམ་གྱིས་འཕགས་ལམ་ཐོབ་པར་
མི་འཛིན་ཅིང་དེ་འདྲ་ལམ་མ་ཞུགས་ནས་ཀྱང་ཡོད་ལ། དེའི་ཆ་ནས་འཛིན་རྟེན་པའི་བསམ་
གཏན་གཞུགས་མེད་དང་འདྲ་བར་གསུངས་ཀྱི། འདིར་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལས་ཡིད་འབྱུང་
བར་རྣམས་ཤིང་བདག་མེད་སྤོ་མོར་བཞི་བའི་ཐབས་སྒྲན་མེད་པ་ཡིན་པས་དེ་ལས་བྱད་པར་
ཤིན་ཏུ་ཆེན། །དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་འདིར་ཉན་རང་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྤོ་མོ་
རྟོགས་པ་ངེས་པར་དགོས་པ་དང་། དགག་བྱའི་བདག་གཉིས་དང་བདག་འཛིན་གཉིས་དང་
བདག་མེད་གཉིས་ནས་ལ་སྤྱོད་རགས་ཀྱི་བྱད་པར་མེད་པ་དང་བདག་འཛིན་གཉིས་ཉོན་སྐྱེབ་

ཏུ་བཞེད་པ་རྣམས་ཀྱང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་མེད་པ་ལ་བྱུག་སྟེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་ནི་དགག་བྱ་སྤྱོད་ཡིན་པས་གཞི་ཚུལ་དང་གང་ཟག་གི་སྟེང་དུ་དེ་ལྟར་ན་བྱུང་བར་འཛིན་པའི་བདག་འཛིན་གཉིས་ལ་སྤྱོད་རགས་ཀྱི་བྱུང་བར་མེད་ཅིང་ཕྱང་སོགས་བདེན་པར་མེད་པའམ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པ་ཚུལ་ཀྱི་བདག་མེད་དུ་འཛིན་ན་གང་ཟག་རང་བཞིན་མེད་པ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དུ་ངེས་པར་གཞག་དགོས་ཤིང་། དེས་ན་བདག་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་ལ་འགོག་དཀའ་(༡༩བ)སྤྱོད་དང་། དེའི་ཞེན་ཡུལ་བཀག་པའི་བདག་མེད་གཉིས་ལའང་སྤྱོད་རགས་ཀྱི་བྱུང་བར་མེད་ལ། དེའི་དོན་གྱི་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་དང་ཡན་ལག་བརྩུ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་དང་འཁོར་བའི་རྩ་བ་ཡིན་པ་བཞིན་དུ་ཚུལ་ཀྱི་བདག་འཛིན་ཡང་དེ་དང་འབྲེལ་བས་དེ་གཉིས་ཀའང་ཉོན་མྱིབ་ཏུ་བཞེད་པ་དང་། དེའི་ས་སོན་མ་སྤངས་པར་ཉན་རང་དབྱ་བཅོམ་པའི་གོ་འཕང་ཀྱང་མི་འཐོབ་ཅིང་དེ་སྟོང་བ་ལ་སྤར་བཤད་པ་ལྟར་སྟོང་ཉིད་སྤོ་མོ་རྟོགས་པས་དེའི་ཞེན་ཡུལ་སུན་དབྱུང་བའི་སྟོན་ས་ངེས་པར་སྤང་དགོས་སོ། །

གསུམ་པ་ཙོད་པ་སྤང་བ་ནི། དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་པ་དེ་དག་དང་། རྒྱལ་བ་མ་པམ་པས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དུ། གཟུང་དོན་རྟོགས་པ་སྟོང་བྱེད་དང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་གྱིས་གཟུང་བ་ལ་བདེན་ཞེན་སྟོང་རུས་ཀྱང་། འཛིན་པ་ལ་བདེན་ཞེན་སྟོང་མི་རུས་པར་གསུངས་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱ་ལམ་གསུམ་གྱི། །ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་གཟུང་བ་ལ་བདེན་ཞེན་ཤེས་སྟོང་རུ་གསུངས་པ་དང་། སྐབས་གསུམ་པར་ཉན་རང་གི་ཚུལ་ཀྱི་བདག་མེད་མ་རྟོགས་པར་གསུངས་པ་རྣམས་དང་ཇི་ལྟར་མི་འགལ་ཞེ་ན། སྟོན་མེད་དེ། སྐབས་འདིར་དེ་འབྲའི་རྣམ་གཞག་གསུངས་པ་རྣམས་དབང་པོ་དང་རྒྱད་མ་སྟོན་པའི་གདུལ་བྱའི་རིགས་འགའ་ཞིག་རྗེས་སུ་གཟུང་བའི་བྱེད་དུ་གསུངས་པས་སྤྱི་ཇི་བཞིན་པར་མི་འདོད་པས་ཁས་སྤང་དུ་མི་རུང་བ་དང་། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས་ཉན་རང་

ལ་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་རྣམས་རྒྱན་མཛད་པ་པོའི་བཞེད་
པ་མཐར་ཐུག་དང་འདྲིང་ཡང་སྤྱོད་བཞིན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། མཛོན་རྟོགས་རྒྱན་ཅ་བའི་
དགོངས་པ་ནི་ཉན་རང་འཕགས་པ་ལ་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་སྤྱོད་བས་བྱུང་བར་བཞེད་
དེ། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་དབྱེར་མེད་ཕྱིར། །རིགས་ནི་ཐ་(༡༥ན)དད་རྩང་མ་ཡིན། །བརྟེན་
བའི་ཚོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས། །དེ་ཡི་དབྱེ་བ་ཡོངས་སུ་བརྗོད། །ཞེས་དམིགས་བྱེད་འཕགས་
པ་གསུམ་གའི་འཕགས་ལས་ཀྱི་དམིགས་རྟེན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སེམས་བདེན་སྟོང་ལ་དམིགས་
པར་མཚུངས་པས། དམིགས་ཡུལ་ཚོས་ཉིད་ལ་མི་འདྲ་བའི་དབྱེ་བ་མེད་ཀྱང་དམིགས་
བྱེད་མཐེན་པ་གསུམ་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དེ་ལ་དམིགས་པ་ནི་འཕགས་ཚོས་ཀྱི་རྒྱར་འགྱུར་ཚུལ་
མི་འདྲ་བ་གསུམ་ཀྱི་དབྱེ་བས་ཚོས་ཉིད་ལ་ཐེག་པ་གསུམ་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བྱེད་པར་
གསུངས་ཤིང་། དེའི་འགྲེལ་པར་འཕགས་སེང་གིས་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པར་བཤད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །འཕགས་སེང་གི་འགྲེལ་པའི་དགོངས་པ་ལ་ནི་འཕགས་པ་ལ་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་
རྟོགས་སྤྱོད་གིས་བྱུང་བར་སྟོབ་དཔོན་འཕགས་པ་བཞེད་པར་བྱ་དགོས་ཏེ། དེ་ཐེག་ཆེན་
འཕགས་པ་ཡིན་པས་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་བཞེད་ཚུལ་བྱུང་པར་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། སྟོབ་
དཔོན་སེང་གི་བཟང་པོའི་ལུགས་ལ་ཉན་རང་འཕགས་པ་ལ་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་མ་
རྟོགས་ཀྱི་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པར་རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ་བཞེད་ཅིང་། སྟོང་མཐུན་མཛད་པས་
ནི་འགྲེལ་པ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ཅ་བ་དང་འདྲ་བར་གསུངས་སོ། །ཡང་ཁོ་ན་རེ། རྒྱུད་སྤྱོད་མར་
ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་འོད་འབར་བ། །མིག་མེད་པས་ནི་མཐོང་བ་མེད། །ཅེས་དང་། དེའི་
འགྲེལ་པར། མདོར་བསྟུན་གང་ཟག་བཞི་པོ་འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོང་པོ་མཐོང་
བ་ལ་མིག་དང་མི་ལྟན་པར་རྣམ་པར་གཞག་པ་ཡིན་ཏེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སོ་སོ་
སྟེ་བོ་དང་། ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དང་། ཐེག་པ་ལ་གསར་དུ་ཞུགས་པའི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟེ་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་རི་ལྟར་བྲང་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་གསུངས་པས་མི་

གཞོན་དེ། ཅ་འགྲེལ་དེ་དག་གིས། སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་དང་། ཉན་ཐོས་དང་། རང་རྒྱལ་ཆོག་གས་སྦྱར་
བ་གཉིས་དང་། (༡༥བ)ཐེག་པ་ལ་གསར་དུ་ཞུགས་པའི་བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེ་སྟེ་བཞི་པོ་དེ།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྦྱང་བོ་སེམས་བདེན་སྦྱང་མངོན་སུམ་དུ་བལྟ་བ་ལ་མིག་དང་མི་
ལྡན་པར་གསུངས་པ་ཅམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་གོང་ཉིད་དུ། རང་བྱུང་རྣམས་ཀྱིས་དོན་
དམ་དེ། །དད་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྟོགས་བྱ་ཡིན། །ཞེས་དེ་དག་གིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་
སྦྱང་བོ་དད་པས་ཏེ་དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་རུས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་ན།
དེ་ནི་རིང་དུ་སོང་བར་སློ་ཡང་ལྷག་པར་འགྱུར། །ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་མཐའ་དབྱེད་པ་ལས་
བཅམས་ཏེ་རྗེ་སློ་མའི་དགོངས་པ་དབྱིས་ཕྱིན་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༡༤ ་ ས་དང་པོར་ལྷག་པའི་ཡོན་ཏན་གཞན་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་ས་འདིར་ལྷག་པའི་ཡོན་ཏན་ལ། ས་དང་པོ་ལ་གནས་པའི་སྤྱིན་པ་བཤད།
རྟེན་དམན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱིན་པ་བཤད། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱིན་པ་བཤད། སྤྱིན་པའི་པར་ཕྱིན་ཀྱི་
དབྱེ་བ་བཤད་པ་དང་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་ཆེ་དེ་ལ་རྟོགས་སངས་བྱང་ཆུབ་རྒྱ། །ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་འཆད། གཉིས་པ་ནི། སྐྱེ་བོ་འདི་ཀུན་བདེ་བ་མངོན་འདོད་ཅིང་། །ཞེས་སོགས་
དང་། གསུམ་པ་ནི། འགྲོ་ལ་པན་པར་དམ་བཅས་ཡིད་ཅན་རྣམས། །ཞེས་སོགས་དང་།
བཞི་པ་ནི། སྤྱིན་པ་སྤྱིན་བྱ་ལེན་པོ་གཏོང་བོས་གཏོང་། །ཞེས་སོགས་སྟོ་ཀ་གཅིག་གིས་
འཆད་པར་བྱེད་དེ། དེ་ཡང་ཆོག་གས་སྦྱར་ནས་བཟུང་སྟེ་ས་བཅུ་པའི་བར་ཀྱི་བྱང་སེམས་
ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་པར་ཕྱིན་བཅུ་འམ་དུག་གི་ཉམས་ལེན་ཀྱིས་བསྐྱུས་པས་ས་
བཅུའི་མཉམ་གཞག་དང་། རྗེས་སྟོན་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་པར་ཕྱིན་བཅུ་ལྷག་ཚུལ་
ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་ལ། དེ་ཡང་ས་དང་པོ་འདིར་པར་ཕྱིན་བཅུའི་ནང་ནས་སྤྱིན་པའི་པར་ཕྱིན་

ལྷག་པར་སྟོན་པས་ས་འདིའི་མཉམ་གཞག་དང་རྗེས་སྐྱོད་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱང་གཙོ་བོར་
པར་བྱིན་དེ་ཉིད་ལྷག་པས་འཛོལ་བ་དང་། བྱང་སེམས་འདིའི་ཉམས་(༣༠ན)ལེན་གྱིའང་གཙོ་
བོ་ཡིན་ལ། དེས་ན་སྦྱོར་པའི་པར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། དེ་ཡང་སྦྱར་སྦྱོར་
པའི་ངོ་བོ་ནི་གཏོང་བའི་སེམས་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པར་འདོད་ཅིང་སྐབས་འདིའི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོར་པའི་ངོ་བོ་ནི་གཏོང་བའི་སེམས་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་
པ་ཆོས་བཞི་ལྡན་ནོ། །

ཆོས་བཞི་ནི་མི་མཐུན་སྒྲིགས་སེར་སྒྲ་ཉམས་པ་ཐོགས་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་
གྱིས་ཟིན་པ། བྱེད་ལས་སེམས་ཅན་གྱི་འདོད་པ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ། འབྲས་བྱ་སེམས་ཅན་
རྣམས་བྱང་ཆུབ་ལ་འགོད་པ་རྣམས་སོ། །དབྱེ་ན། འཁོར་གསུམ་བདེན་སྟོང་དུ་མངོན་སུམ་
དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་གྱིས་ཟིན་པ་འཛིག་ཉེན་ལས་འདས་པའི་སྦྱོར་པ་དང་། དེས་མ་ཟིན་
པ་འཛིག་ཉེན་པའི་སྦྱོར་པ་གཉིས་དང་། འདིར་བཟོད་པ་འབྲས་བྱའི་སྦྱོར་པའི་པར་བྱིན་དང་།
འདིས་བཟོད་པ་ལམ་གྱི་སྦྱོར་པའི་པར་བྱིན་གཉིས་སུ་ཡང་འདུས་ཤིང་། སྦྱོར་བྱའི་སྒྲོ་ནས་
དབྱེ་ན་དེ་རྣམས་རེ་རེ་ལའང་ཟང་ཟིང་གི་སྦྱོར་པ། མི་འཛིགས་པའི་སྦྱོར་པ། ཆོས་ཀྱི་སྦྱོར་
པ། བྱམས་པའི་སྦྱོར་པ་སྟེ་བཞི་བཞིར་ཡོད་དེ། གཏང་བྱའི་དངོས་པོ་ནི་ལུས་ལོངས་སྟོང་
དགེ་ཅ་གསུམ་དུ་འདུས་ལ། གཏང་བའི་ཆུལ་ཡང་ལུས་ནི་རང་གིས་དངོས་སུ་གཏོང་བྱས་
པ་དང་། གཏང་བའི་དགག་བྱ་ལས་གཞན་དོན་འབྱུང་བའི་དགོས་པ་གཙོ་ཆེ་བར་མཛོང་ན་
དངོས་སུ་གཏོང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ལོངས་སྟོང་གྱི་ཀྱང་རང་ལ་ཡོད་ན་དངོས་སུ་གཏོང་བ་དང་།
མེད་ན་ལུས་ལོངས་སྟོང་དགེ་ཅ་གསུམ་ག་ལ་སེར་སྒྲའི་ཀྱན་འཛིན་གྱི་དྲི་མ་བསལ་ནས་
གཏོང་སེམས་ལེགས་པར་སྦྱངས་པས་སྦྱོར་པའི་པར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་ལེགས་པར་
བསྐྱབ་པར་འགྱུར་ཏེ། སྦྱོར་པའི་ངོ་བོ་གཏོང་སེམས་དང་། དེ་མཐར་བྱིན་པ་ཉིད་སྦྱོར་པའི་
པར་བྱིན་རྫོགས་པའི་དོན་དུ་(༣༠བ)རྒྱལ་བའི་སྤྲས་པོ་ཞི་བ་ལྷས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་

དག་ཀྱང་བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱི་ས་ཐོབ་ནས་ནི་ལུས་དང་ལོངས་སྟོང་རི་ཅམ་
གཏོང་ཡང་ཡོ་བྱད་ཀྱིས་ཐོགས་པ་དང་སྤྱག་བསྐལ་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །ས་འདིར་སྦྱོན་པའི་
པར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་པའི་དོན་ནི། ས་དང་པོ་ཐོབ་ནས་ལོངས་སྟོང་ལ་སེར་སྒྲིའི་ཀྱན་
འཛིན་མི་འབྱུང་བས་སྦྱོན་པའི་ཉམས་ལེན་ཆེས་སྤུལ་དུ་བྱུང་ཞིང་དེའི་ཆོད་ཅམ་དུ་པར་བྱིན་
ལྷག་པའི་ཉམས་ལེན་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་
སྤྲས་ཀྱི་ཞེས་སོགས་སྟོ་ཀ་གཅིག་སྟེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་དང་པོ་འདི་རྒྱ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་
དང་ཆོས་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། རྟེན་མཐོན་པོ་ས་དང་པོ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་མཁའ་ལ་གནས་པ་རྟེན་
ཀྱི་བྱད་པར། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་དེ་ལ་མཛེས་པ་བསྐྱེད་པའི་བྱད་པར། མཐོང་སྤང་གི་ལྷན་པ་
འཛོམས་པའི་བྱད་པར་གསུམ་དང་ལྷན་པའི་བྱིར། འདིར་སྤྲས་པ། ཡིད་ནི་སྟོང་ཉིད་ཟབ་
མོའི་བདུད་ཅིས་ངོམས། །ངག་ནི་ལེགས་བཤད་སྟེ་དབྱངས་སྟོག་ལ་མཁས། །ལུས་ནི་སྟོང་
པ་དམ་པའི་རྒྱན་གྱིས་མཛེས། །རབ་དགའི་སར་གནས་རྒྱལ་སྤྲས་ཨེ་མ་མཆར། །དབུ་མའི་
བསྟན་བཅོས་དགོངས་པ་རབ་ཏུ་གསལ་བའི་རྒྱན་ལས་དོན་དམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་
པོ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༡༥ ་ ས་གཉིས་པ་རྩི་མ་མེད་པ་བཤད་པ།

༄ གཉིས་པ་ས་གཉིས་པ་རྩི་མ་མེད་པ་བཤད་པ་ལ། དེ་ཡང་དོན་ཆན་གཉིས་སུ་འདུས་
ཏེ། སའི་ཡོན་ཏན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་དང་། སའི་ངེས་ཆོགས་བཤད་པའི་སྟོན་སྒྲ་བའི་
འོད་དང་ཆོས་མཚུངས་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། ས་འདིར་ཚུལ་བྱིམས་ལྷག་
པར་བསྟན་པ། ཚུལ་བྱིམས་ཀྱི་བསྐྱགས་པ། ཚུལ་བྱིམས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མ་འདྲིས་
པའི་དབུ། ཚུལ་བྱིམས་ཀྱི་པར་བྱིན་གྱི་དབྱེ་བ་བསྟན་(༣༡ན)པའོ། །

དང་པོ་ནི། ས་དང་པོར་སྤྱིན་པའི་པར་སྤྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་པར་ཉམས་སྤྱི་མཐུན་པ་ལས་ཡོན་ཏན་གོང་མ་ཅི་ཞིག་འཛོལ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། ས་གཉིས་པ་དྲི་མ་མེད་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཞེས་ཁོང་ནས་བྲངས། འོ་ན་ས་དེ་ལ་པར་སྤྱིན་བཅུའི་ནང་ནས་གང་གི་ཉམས་ལེན་ལྷག་པ་ཡིན་ཞེ་ན། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་པར་འཛོལ་ཅེས་སྟོན་པ་ལ། དེ་ཚུལ་སྤྱི་ཚུགས་ཡོན་ཏན་དག་ལྷན་སྤྱིར། ཞེས་པ་རྒྱུ་པ་གཉིས་དང་། ས་དང་པོ་ནས་ཀྱང་མི་དགེ་བཅུ་སྟོང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤུ་བྱུང་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ། ས་འདི་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ས་དང་པོ་ལས་ཆེས་ལྷག་པར་སྟོན་པ་ནི། ལུས་ངག་ཡིད་གྱི་ཞེས་སོགས་དང་། དགེ་བའི་ལམ་འདི་ཞེས་སོགས་གསུངས། སྟོན་ཀའི་རྩ་ལྷན་ཞེས་སོགས་རྒྱུ་པ་གཉིས་ཀྱིས། སྟོན་ཀའི་རྩ་བས་ཆ་གཏུང་ཞི་བར་བྱེད་པ་དང་། འོད་དཀར་པོའི་འཕྲང་བས་མཛེས་པ་ལྷན་ས་གཉིས་པ་བ་དེ་དབང་པོའི་སྟོ་བསྐྱམས་པའི་ཞི་བ་དང་། ལུས་ཀྱི་མདངས་འོད་ཆགས་པའི་རྒྱན་གྱིས་མཛེས་པར་སྟོན་ལ། འོ་ན་སོ་སོ་ཐར་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བཅས་རང་གི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་མ་གོས་པ་ཅམ་གྱིས་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་རམ་ཞེ་ན། འཁོར་གསུམ་དུ་བདེན་པར་ཞེན་ན་དེ་ཅམ་གྱིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ས་གཉིས་པ་འདིར་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་འཁོར་གསུམ་བདེན་སྟོང་དུ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོན་ས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཆེས་རྣམ་པར་དག་པ་ཡིན་པའི་སྤྱིར། ཞེས་སྟོན་པ་ནི། གལ་ཏེ་དེ་ནི་ཁྲིམས་དག་རང་བཞིན་ལྟ། །ཞེས་པའི་ཆོགས་སྤྱི་བཅད་པ་གཅིག་གོ། དེས་ན་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟིན་པ་ངེས་པར་(༣༡བ)དགོས་པས་དེ་ལྟར་བསྟན་གྱི་སྤྱིར་བཏང་དུ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཁོ་ན་ནིད་ཀྱི་ལྷ་བ་མ་རྟེན་པའི་དགེ་སྟོང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་དང་ལྷན་པ་ཞིན་ཏུ་མང་པའི་སྤྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། ས་གཉིས་པ་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་པར་སྤྱིན་གཙོ་བོར་ཉམས་སྤྱི་ལེན་པ་

ཡིན་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཡོན་ཏན་རི་ལྷ་བྱ་དང་ལྷན་པ་ཡིན་ཞེ་ན། སྤྱིན་འབྲས་བདེ་འགྲོའི་རྟེན་
ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་རག་ལས་པ་དང་། སྤྱིན་འབྲས་ལ་སྤྱི་བ་བརྒྱད་མར་ལོངས་
སྤྱོད་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་རག་ལས་པ་དང་། རན་སོང་གི་སྤྱལ་བསྐལ་ལས་ཐར་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་
ལ་རག་ལས་པ་དང་། བདེ་འགྲོའི་རྟེན་ཐོབ་ནས་དེ་ལྷ་བྱའི་རྟེན་ལ་སྤྱིན་འབྲས་ལ་སྤྱི་བ་བརྒྱད་
མར་ལོངས་སྤྱོད་ཆོག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་རག་ལས་པའི་དོན་གྱི་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་སྤྱིན་
པའི་གཏམ་གྱི་རྗེས་སུ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཏམ་མཛད་པའི་རྒྱ་མཆན་དང་། མངོན་མཐོངས་
ལེགས་གཉིས་ཀའི་རྒྱར་ཚུལ་ཁྲིམས་དགོས་པ་སྟེ་ཡོན་ཏན་བྱུང་བར་ཅན་ལྷ་དང་ལྷན་ནོ་
ཞེས་རིམ་པ་ལྟར་སྟོན་པ་ནི། སྤྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་དག་ནི་འགྲོ་བར་ནའང་། །ཞེས་པ་ནས།
མངོན་མཐོང་རྒྱ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་གཞན་མེད། །ཅེས་པའི་བར་གྱིས་སྟོན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། བྱང་སེམས་ས་གཉིས་པ་བ་དེའི་ཐུགས་རྒྱད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཆེས་རྣམ་
པར་དག་པས་འཆལ་ཚུལ་དང་མ་འབྲས་པའི་དཔེ་རི་ལྷ་བྱ་ཞེ་ན། རི་ལྷར་རྒྱ་མཆོ་རོ་དང་ལྷན་
ཅིག་ཏུ། །ཞེས་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་གཅིག་གིས་དེའི་དཔེ་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་པ་ནི།
ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་པར་བྱེན་དེ་ལ་དབྱེ་ན་དུ་ཡོད་ཅེ་ན། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་གཉིས་
སུ་ཡོད་པ་ནི། གང་གིས་གང་ཞིག་གང་ལ་སྤོང་བྱེད་པ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་དེ། དེ་
ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་སྤོང་བའི་སེམས་པ་མཚུངས་ལྷན་དང་བཅས་པ་
ཆོས་བཞི་(༣༡ན)ལྷན་ནོ། །ཆོས་བཞི་ནི་མི་མཐུན་སྤྱོད་ཀས་འཆལ་ཚུལ་ཉམས་པ་སོགས་
ཡིན་ལ། དབྱེ་ན་སྤར་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་གཉིས་དང་། ལམ་དང་འབྲས་
བུའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་པར་བྱེན་གཉིས་སུ་ཡོད་ལ། ཡང་སྤོང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་བ་ཆོས་
སྤྱད། སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་གསུམ་དུ་ཡང་ཡོད་པ་དེ་དག་ལས་སྤོང་
པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སྟོབ་པའི་ཚུལ་ནི་རྟེན་གྱི་དབང་གིས་སོ་སོ་ཐར་པའི་སྐབས་ཀྱི་ལུས་
རག་གི་སྤོང་བ་ཅི་རིགས་པ་དང་བྱང་སེམས་རང་གི་སྐབས་སུ་ཁས་བླངས་པའི་རྩ་ལྷུང་དང་

ཉེས་བྱས་རྣམས་ལེགས་པར་སྤོང་བ་ཡིན་ལ། གཞི་གསུམ་གྱི་དགེ་ཙམ་མོ་ཡན་ཆད་ཁྱད་
དུ་མི་གསོད་པར་དང་དུ་ལེན་པ་ནི་དགེ་བ་ཆོས་སྤྱད་ལ་སློབ་པའི་ཚུལ་དང་། རང་ཡལ་བར་
དོར་ནས་གཞན་དོན་ལ་འབྱུག་པ་ནི་སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་ལ་སློབ་པའི་ཚུལ་
ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་དོན་བསྐྱུས་ཏེ་སའི་ངེས་ཆོག་བཤད་པའི་སྒྲོ་ནས་སྟོན་ཀའི་སྒྲ་བའི་འོད་
དང་ཆོས་མཚུངས་པར་བསྟན་པ་ནི། རྒྱལ་སྤྱས་སྒྲ་བ་ལས་བྱུང་ཞེས་སོགས་ཏེ། ས་དང་པོ་
སྒྲ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་ཆོས་མཚུངས་པ་དང་། གཉིས་པ་སྒྲ་བའི་འོད་དང་ཆོས་མཚུངས་
པར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། སྟོན་ཀའི་སྒྲ་བའི་འོད་ཟེར་ཤིན་ཏུ་བསིལ་བས་ཆ་བའི་སྤྱག་བསྐུལ་
སེལ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་འདྲིའི་ཡང་འཆལ་ཚུལ་གྱི་ཆ་གདུང་ཐམས་ཅད་ཞི་བར་བྱེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །རྒྱལ་བའི་སྤྱས་ཀྱི་ཡིད་མཁའ་ཡིད་བཞིན་མཆོར། །ཚུལ་གྱིས་སྤྱུང་ཆོགས་སྒྲ་
ཤེལ་ངང་མོས་ཅེན། །འཆལ་ཚུལ་སྤུན་ནག་དབྱགས་བྲལ་རིང་དུ་སྤངས། །པན་བདེའི་གོ་
འབྱེད་གཞན་པན་སྐབས་འབྲེང་གཡོ། །དགོངས་པ་རབ་ཏུ་གསལ་བའི་རྒྱན་ལས་སེམས་
བསྐྱེད་པ་གཉིས་པའི་བཤད་པའོ། །(༣༣བ)

༡༤༽ ས་གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ་བཤད་པ།

༄ གསུམ་པ་ས་གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ་བཤད་པ་ལ་གསུམ། ཁྱད་གཞི་སའི་ངེས་
ཆོག །ཁྱད་ཆོས་སའི་ཡོན་ཏན་དང་པར་བྱིན་དང་པོ་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས། སའི་
ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་སྒྲོ་ནས་མཐུག་བསྐྱུ་བའོ། །

དང་པོ་ནི། བཤད་མ་ཐག་པ་ལྟར་ས་གཉིས་པར་ཚུལ་གྱིས་སྤྱུང་ཆོག་ཉམས་སྤྱུ་
སྤངས་པ་ལས་ཡོན་ཏན་གོང་མ་ཅི་ཞིག་ཐོབ་པར་འགྱུར་སྟམ་ན། ས་གསུམ་པ་འོད་བྱེད་
པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་ཁོང་ནས་བྱངས། ས་འདི་ལ་འོད་བྱེད་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་

མཆན་གང་ཞེ་ན། དེའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ། མཉམ་གཞག་ཏུ་གཉིས་སྒང་གི་བྱད་ཤིང་མ་ལུས་
པ་སྟེག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མེ་འོད་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དང་། རྗེས་སོ་བ་ཏུ་ཉི་མ་འཆར་ཀའི་མདངས་
དང་ཟངས་ཀྱི་འོད་འབྱུང་བའི་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་སྒང་བ་བྱད་པར་ཅན་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི་
ཤེས་བྱའི་བྱད་ཤིང་མ་ལུས་སྟེག་པའི་མེ། །ཞེས་སོགས་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་གཅིག་གིས་
འཆད་ལ། དེ་ཡང་མཉམ་གཞག་ཏུ་གཉིས་སྒང་འབྲུལ་པའི་ཤེས་སྒྲིབ་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་མེད་
པར་བསྟན་ཀྱི་འདི་ནས་ཤེས་སྒྲིབ་སྟོང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ་བཞི། ས་འདིར་
བཅོད་པ་ལྷག་པར་བསྟན། བཅོད་པ་གཞན་རི་ལྟར་བསྟན་པའི་ཚུལ། བཅོད་པའི་པར་ཕྱིན་
ཀྱི་དབྱེ་བ། ས་འདིར་འབྱུང་བའི་དག་པའི་ཡོན་ཏན་གཞན་བསྟན་པའོ། །

དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་གནས་མིན་འབྲུག་པ་འགའ་ཡིས་དེའི། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་
ལ། ཆོགས་སུ་བཅད་པ་འདིས་ནི་སྟོང་རྗེའི་སྟོན་པ་བཅོད་པ་ལྷག་ཚུལ་དང་། བདག་མེད་
མཐོང་བའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ལ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་བྱད་པར་ཅན་ཀྱི་སྟོ་
ནས་བཅོད་པ་ལྷག་ཚུལ་སྟོན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ་བཅོད་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོང་ཁོ་དགག་པ་དང་། གཉེན་པོ་བཅོད་པ་
བསྟན་ཚུལ་གཉིས། དང་པོ་ནི། གཞོད་པ་(༣༣ན)བྱས་པས་གལ་ཏེ་དེར་བཀོན་ན། །ཞེས་
པ་ནས། མི་བཅོད་པ་ཡིས་སྒྱུར་དུ་ངན་འགྲོར་སྒྱུར་བར་བྱེད། །ཅེས་པའི་བར་ཀྱིས་སྒྱུར་
ཁོང་ཁོའི་ཉེས་དམིགས་དང་། གང་ཕྱིར་རྒྱལ་སྤྱོད་རྣམས་ལ་ཁྲོས་པ་ཡིས། །ཞེས་སོགས་
ཆོགས་བཅད་གཅིག་གིས་བྱད་པར་བྱང་སེམས་ལ་ཁྲོས་པའི་ཉེས་དམིགས་བསྟན་ལ། དེ་
ཡང་སྐབས་འདི་དག་ཏུ་ཁོང་ཁོས་དགོ་ཅ་འཛོམས་པར་བཤད་ན། གཞོམ་བྱའི་དགོ་ཅ་རི་ལྟ་
བྱ། ཡུལ་རྟེན་གྱི་བྱད་པར་ནི་གང་། དགོ་ཅ་འཛོམས་པའི་ཚུལ་ནི་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདིར་ཡང་།
སྒྱུར་དང་ཁྲིམས་བྱང་ཞེས་སྒྱུར་པ་ལས་བྱང་བ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་བྱང་བ་གཉིས་དངོས་
སུ་སྟོས་ཤིང་བསྟོམ་བྱུང་གི་དགོ་ཅ་མ་སྟོས། སྒྱུད་འཇུག་ཏུ་ཡང་། སྒྱུར་དང་བདེ་གཤེགས་

མཆོད་ལ་སོགས། །ཞེས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་དགེ་ཅེས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
ཆོགས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་དགེ་ཅེས་སྒྲོས་པས། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་
དགེ་ཅེས་སོ། །ཡུལ་རྟེན་ནི་སྤྱིར་ཡུལ་བྱུང་པར་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་ཁོང་ཁྱོད་ཐམས་
ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་དགེ་ཅེས་འཛུམས་པར་བྱེད་དེ། ཐམས་ཅད་ཡོད་སྤྱིའི་གཞུང་བསྐྱབ་བརྟུས་
སྤྱི་བྱངས་པ་ལས། དགེ་ལྡན་སྤྱོད་ཆོངས་པར་མཚུངས་པར་སྤྱོད་པ་པན་ཚུན་ཁྱོས་པ་ལས་
ཀྱང་དགེ་ཅེས་འཛུམས་པར་བཤད་པའི་བྱིར། སྐབས་འདིར་ནི་ཡུལ་བྱུང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་
ཡན་ཆད་ལ་དམིགས་པའི་ཁོང་ཁྱོད་དང་། གང་ལ་དགེ་ཅེས་འཛུམས་པའི་རྟེན་ནི་ཡུང་བསྐྱར་
མ་ཐོབ་པའི་བྱང་སེམས་མན་ཆད་དེ། ཐེག་ཆེན་ཀྱི་སྤྱིར་ལམ་བྱོད་ལ་གནས་པའི་སེམས་
དཔལ་ལའང་དགེ་ཅེས་འཛུམས་པའི་ཁོང་ཁྱོད་མི་འབྱུང་བར་བྱིར་མི་ལྡོག་གི་རྟགས་ལས་ཤེས་
ལ། དེས་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྤྱིར་ལམ་བྱོད་ནས་ཀྱང་དགེ་ཅེས་འཛུམས་པར་སྤྱིར་པར་སེམས་
སོ། །བཙུན་པའི་(༣༣བ)དོན་ནི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཀྱིས་སྤྱང་བྱའི་ས་བོན་བཙུན་པ་ལྟར་
མ་ཡིན་ཀྱི་དགེ་ཅེས་འཛུམས་བྱ་བདེ་བ་འབྱེན་པའི་རྟུས་པ་དང་། ས་ལམ་ཀྱི་རྟོགས་པ་གོང་
མ་བསྐྱེད་པའི་རྟུས་པ་འཛུམས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཡུལ་རྟེན་བྱང་སེམས་ཡིན་མིན་
དང་། བྱང་སེམས་ལའང་རྟོགས་པ་མཐོ་བས་དམའ་བ་དང་། དམའ་བས་མཐོ་བ་དང་། པན་
ཚུན་མཉམ་པ་སོགས་ཅི་རིགས་པའི་དབང་གིས་དགེ་ཅེས་འཛུམས་པའི་ཡུལ་ཆེ་ཆུང་ཡང་ཅི་
རིགས་སྤྱི་ཡོད་དོ། །གཞན་ཡང་ནམ་སྤྱིར་གི་མདོར། ཅེས་ལྟར་ནམས་ཀྱིས་སྤྱོད་བསྐྱེད་པའི་
དགེ་ཅེས་འཛུམས་པ་དང་། བསྐྱབ་བརྟུས་ལས་རྟེན་བཀྱར་ལ་ལྟག་པར་ཞེན་པས་བྱིས་ལ་བལྟ་
བ་དང་། མདོན་པའི་ར་རྒྱལ་ཀྱིས་ཁེངས་པ་དང་། ཆོས་སྤྱོད་བས་ཀྱང་དགེ་ཅེས་འཛུམས་པར་
བཤད་ལ། ལྟག་པར་ལོག་ལྟར་བྱང་སེམས་ལ་ཁྱོས་པས་དགེ་ཅེས་འཛུམས་པར་བྱེད་པས་
འདི་དག་སྤྱོད་པ་ལ་འབད་དགོས་ཏེ། རྒྱས་པར་མདོ་ཀུན་ལས་བརྟུས་དང་། བསྐྱབ་བརྟུས་
སོགས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་གཉིན་ལོ་བཟོད་པ་བརྟེན་པའི་ཚུལ་ནི། བཟོད་པས་བཤད་ཟིན་དང་འགལ་
ཡོན་ཏན་རྣམས་བྱེད་དོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་པར་བྱེད་ལ། གསུམ་པ་བཟོད་པའི་པར་
ཕྱིན་གྱི་དབྱེ་བ་ནི། རྫོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞེས་སོགས་ཏེ་གོ་སྟོན་ལོ། །སྐབས་འདིར་བྱང་
སེམས་ཀྱི་བཟོད་པའི་ངོ་བོ་ནི། མི་འཇུག་པའི་སེམས་དཔའ་ཆོས་བཞི་ལྡན་མཚུངས་ལྡན་
དང་བཅས་པ་སྟེ། དབྱེ་ན་སྤར་ལྟར་འདིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་གཉིས་དང་། ལམ་དང་
འབྲས་བུའི་པར་ཕྱིན་གཉིས་དང་། སྤྱག་བསྐལ་དང་ལེན། ཆོས་ལ་ངེས་སེམས། གཞོད་པ་
ལས་རྩི་མི་སྟོན་པའི་བཟོད་པ་སྟེ་གསུམ་ཡོད་དོ། །བཞི་པ་ནི། ས་དེར་རྒྱལ་སྤྱོད་བསམ་
གཏན་མཛོན་ཤེས་དང་། ཞེས་སོགས་ཏེ་བྱང་སེམས་(༣༥ན)ཀྱི་ས་གསུམ་པ་དེར་བཟོད་
པའི་པར་ཕྱིན་ལྷག་པ་དེ་བཞིན་དུ་བསམ་གཏན་བཞི་དང་། གཞུགས་མེད་པའི་སྟོམས་པར་
འཇུག་པ་བཞི་དང་། ཆད་མེད་པ་བཞི་དང་། མཛོན་པར་ཤེས་པ་ལྟ་རྣམས་ཀྱང་ཐོབ་པར་
འགྱུར་བ་ཡིན་ལ། བསམ་གཏན་གཞུགས་མེད་འདི་དག་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་ལྡང་བྱེད་ཀྱང་
དེ་དག་གི་དབང་གིས་ཁམས་གོང་མ་རྣམས་སུ་སྟེ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་སྟོད་པ་
གང་དུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་དང་། གཞན་དོན་རྒྱལ་པོ་ཆེ་བསྐྱབ་པའི་རྟེན་རྣམས་སུ་སྟོང་རྩེ་
དང་སྟོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་བསམས་བཞིན་དུ་སྟེ་བ་ཡིན་གྱི་ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་སྟེ་
བ་ལེན་པ་སྤངས་པའི་ཕྱིར། འདིར་བསམ་གཏན་གཞུགས་མེད་ཀྱི་སྟོམས་འཇུག་རྣམས་ཀྱི་
རྣམ་གཞག་ཙམ་སྐབས་སུ་བབ་ནའང་ཉུང་ན་མཐའ་མི་ཆོད་ཅིང་མང་ན་ཡི་གའི་ཁུར་ཏ་ཅང་
སྟེ་བར་དགོངས་པས་རེ་ཞིག་གཞན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

༡༥༽ ཚད་མེད་བཞི་དང་མངོན་ཤེས་རྒྱལ་

འདིར་ཚད་མེད་བཞི་དང་མངོན་ཤེས་རྒྱལ་གི་ངོ་བོ་ཙམ་ཞིག་བཤད་ན། ཚད་མེད་བཞི་
པོ་འདི་དག་གྲང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། བདེ་དང་སྤྱད་བསྐྱེད་ཀྱི་ལས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྒྲིང་རྩེ་སྟེ། །རྒྱ་དང་བཤེས་གཉེན་རང་བཞིན་ལས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིང་
རྩེ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྒྲིང་རྩེ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། དམིགས་ལུལ་གྱི་སེམས་ཅན་
གྱི་སྤྱད་བསྐྱེད་ལ་དམིགས་པ་དམིགས་པའི་རྒྱན་དང་། རང་གི་སེམས་སྒྲིང་གི་སྒྲིང་རྩེ་
ས་པོན་ལྟ་བུ་རྒྱུའི་རྒྱན་དང་། སྒྲིང་རྩེ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་སྟོན་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་
གཉེན་ལྟ་བུ་བདག་པོའི་རྒྱན་དང་། སྒྲིང་རྩེ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བའི་སྤྱོད་ལོགས་དེ་མ་ཐག་གི་ཡིད་
བྱེད་ལྟ་བུ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱན་ཏེ་ཚད་མེད་བཞི་གའང་རྒྱན་བཞི་བཞི་ལས་སྐྱེ་བར་བཤད་
ལ། འདི་དག་བྱང་ཆོས་བཞི་བཞི་དང་ལྡན་(༣༥བ)ཏེ། མི་མཐུན་སྤྱོད་སྤྱངས་པའི་བྱང་
པར། རྒྱོགས་གཉེན་པོ་ཐོབ་པའི་བྱང་པར། དམིགས་པའི་བྱང་པར། རྒྱན་ལས། བསྐྱེད་
པའི་ཆངས་དབང་མི་མཐུན་སྤྱངས། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །དམིགས་པ་རྣམ་པ་
གསུམ་ལ་འཇུག །སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་ཡོངས་སྤྱོད་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པས་སོ། །དེ་ནི་
ཐུན་མོང་གི་ངོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་ལ། སོ་སོའི་ངོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་ན་འདི་དག་གྲང་གནས་
དམིགས་པ་རྣམ་པ་ངོ་བོ་རྒྱོགས་ཏེ་བྱང་ཆོས་ལྡེའི་སྟོན་པའི་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། གནས་
སམ། ཉེན་ནི་བསམ་གཏན་ལ་བཞེན་པ་དང་། དམིགས་པ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་དང་།
རྣམ་པ་བདེ་བ་དང་ལྡན་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་སོགས་དང་། ངོ་བོ་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་
རབ་གང་ཡིན་པ་དང་། རྒྱོགས་དེ་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་སེམས་བྱང་
སྟེ་བྱང་ཆོས་ལྡེ་དང་ལྡན་ཏེ། ཀུན་ལས་བརྟུས་ལས། བྱམས་པ་གང་ཞེ་ན། བསམ་གཏན་

ལ་བརྟེན་ཏེ་སེམས་ཅན་རྣམས་བདེ་བ་དང་སྤང་བར་ཤོག་ཅིག་པའི་བསམ་པའི་གནས་
པ་ཡང་དག་པར་འགྱུར་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་པ་དང་། དེ་དག་དང་
མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་སོ། །ཞེས་དང་།
ཆད་མེད་པ་སྟག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བསམ་གཏན་
གྱི་དངོས་གཞིའི་སེམས་ལ་བརྟེན་ནས་དམིགས་པ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་
བདེ་བ་དང་ལྡན་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་བྱམས་པ་ཆད་མེད་གྱི་ངོ་བོ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
སྟོང་རྗེ་སྟུག་བསྐྱེད་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དང་། དགའ་བ་ཆད་མེད་ནི་བདེ་
བ་དང་མི་འབྲལ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དང་། བཏང་སྟོམས་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་
ཉེ་རིང་མེད་(༣༥ན)པར་པན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ནོ། །འདི་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལའང་སེམས་ཅན་
ཅམ་ལ་དམིགས་པ། ཆོས་ལ་དམིགས་པ། དམིགས་མེད་ལ་དམིགས་པ་གསུམ་གསུམ་དུ་
བཤད་ཅིང་ས་མཆམས་ནི་ཆད་མེད་བཞི་གའང་ལམ་མ་ཞུགས་ནས་སངས་རྒྱུ་གྱི་སའི་
བར་ན་ཡོད་དེ། ཀུན་ལས་བཀུས་ལས། ཡོན་ཏན་འདི་རྣམས་རྗེ་ལྷ་མོ་ལོ་ལོ་བར་སྐྱབ་ཅེ་
ན། ཕྱི་རོལ་བའམ། ཉན་ཐོས་སམ། རང་སངས་རྒྱུ་སམ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འམ།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པའང་རུང་སྟེ། དག་པའི་བསམ་གཏན་བཞི་ལ་བརྟེན་ནས་ཆད་མེད་པ་
རྣམས་མངོན་པར་བསྐྱབ་སོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཉན་རང་ལ་སྟོང་རྗེ་ཆད་
མེད་ཡོད་ཀྱང་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་ནི་མེད་དེ། སེམས་ཅན་གྱི་སྟུག་བསྐྱེད་ལ་དམིགས་ནས་དེ་
དང་བྲལ་བ་ཅམ་ཡོད། སེམས་ཅན་གྱི་སྟུག་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་ཁྱུང་འཁྱེར་བར་
བྱས་པའི་སྟོང་རྗེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོང་རྗེ་དང་བྱམས་པ་
ཆད་མེད་སོགས་ནི་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ཆད་མེད་གཉིས་ཀའི་གཞི་མཐུན་དུ་འདོད་དེ། བོང་
དུ་སྟོགས་ཅམ་བཞིན་ཟིན་ཏོ། །གཉིས་པ་མངོན་ཤེས་བྱུག་ལ་རྟེན། ངོ་བོ། ཁྱད་པར། བྱེད་
ལས། ས་མཆམས། དགོས་པ་དང་བྱུག་ལས། དང་པོ་ལ། ལུས་རྟེན་ནི། དེ་ཡང་སྦྱོར་བྱུང་

གིས་གསར་དུ་བསྐྱབས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། མངོན་ཤེས་དང་པོ་ལྔ་འདོད་པའི་རྟེན་ཅན་
དང་། རྒྱག་པ་ཁམས་གསུམ་གའི་རྟེན་ལ་བསྐྱབ་ཏུ་ཡོད་ལ། གང་ཟག་གི་དབང་དུ་བྱས་ན་
དང་པོ་ལྔ་ཕྱི་རོལ་པའི་རྒྱད་ལའང་ཡོད་དེ། ཚད་མེད་བཞི་རྒྱད་ལྡན་གྱི་ཕྱི་རོལ་པ་ཡོད་པ་
དང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། མངོན་ཤེས་རྒྱག་པ་ནི་འཕགས་པ་ཁོ་ནའི་རྟེན་ཅན་ཡིན་ཏེ། དེ་ཐོབ་
པ་ལ་ཉོན་མོངས་པའི་ས་བོན་སྤང་དགོས་ལ། ཉོན་(༣༥)མོངས་སྤངས་པའི་སོ་སྐྱེ་གཞི་
མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། སེམས་རྟེན་ནི་མངོན་ཤེས་དང་པོ་ལྔ་བསམ་གཏན་བཞི་ག་ལ་བརྟེན་
པ་ཡོད་ཅིང་རྒྱག་པ་རབ་མཐའི་བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། ཀྱན་ལས་བརྒྱས་ལས།
ཡོན་ཏན་འདི་རྣམས་ཇི་ལྟར་མངོན་པར་སྐྱབ་ཅེ་ན། ཕྱི་རོལ་པ་འཇམ། ཉན་ཐོས་སམ། བྱང་
རྒྱལ་སེམས་དཔའ་འཇམ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡང་རྒྱུ་རྟེན་དག་པའི་བསམ་གཏན་བཞི་ལ་
བརྟེན་ནས་ཚད་མེད་པ་རྣམས་མངོན་པར་བསྐྱབ་པོ། །ཚད་མེད་པ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བར་མངོན་
པར་ཤེས་པ་ལྔ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཡོན་ཏན་ལྷག་མ་རྣམས་ཉན་ཐོས་སམ། བྱང་
རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཡང་རྒྱུ་རྟེན། རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པའི་བསམ་གཏན་བཞི་ལ་བརྟེན་ནས་
མངོན་པར་བསྐྱབ་ཅེས་བསམ་གཏན་བཞི་ག་ལ་རབ་མཐའ་བཤད་ཅིང་ཁ་ཅིག་སྟེལ་སྟོལ་གྱི་
མཐའི་བསམ་གཏན་དང་། ཁ་ཅིག་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཁོ་ན་ལ་འཛོག་པར་བྱེད་དོ། །

ངོ་བོ་ནི་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིའི་སེམས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱལ་སྐྱུར་སྒྲ་ཚོགས་པ་
སྟོན་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱིས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་པའི་ཉིང་དེ་འཛོན་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་
བཅས་པ་རྩུ་འབྲུལ་གྱི་ངོ་བོ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་དུ་མའི་གཟུགས་
ལྷ་རགས་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པའི་ཉིང་དེ་འཛོན་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་ལྟའི་
མིག་གི་མངོན་ཤེས་གྱི་ངོ་བོ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་སྐྱ་སྐྱ་རགས་
མངོན་སུམ་དུ་ཐོས་པའི་ཉིང་དེ་འཛོན་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་ལྟའི་རྣ་བའི་
མངོན་ཤེས་གྱི་ངོ་བོ། གཞན་གྱི་སེམས་ཀྱི་སྒྱུད་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་ཤེས་པའི་ཉིང་དེ་འཛོན་

ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་།
རང་(༣༦)གཞན་ཀྱི་ཆེ་རབས་སྒྲ་མ་བརྒྱ་སྟོང་སོགས་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་
པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་སྟོན་གནས་རྗེས་བྲན་ཀྱི་མངོན་
ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། རང་དང་གཞན་ཀྱི་མར་ཉིང་མཆམས་སྟུང་བའི་གནས་དང་འཆི་འཕོ་
སོགས་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་འཆི་
འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། མཐོང་སྤང་དང་སྟོམ་སྤང་སོགས་རང་
རྒྱད་ཀྱི་བཀའ་པ་ལ་དེ་ལྟར་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་
དང་བཅས་པ་བཀའ་བྲན་ཀྱི་མངོན་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། །

ཁྱད་པར་ནི་མངོན་ཤེས་དང་བོ་གཉིས་དབང་ཤེས་དང་། ལྷག་མ་བཞི་ཡིད་ཤེས་སུ་བྱ་
ལ། དེ་དག་ལས་མིག་དང་ན་བའི་མངོན་ཤེས་ནི་ལུང་མ་བསྟན་དང་། ལྷག་མ་རྣམས་དགེ་
བ་ཡིན་ཏེ། མངོད་ལས། མིག་དང་ན་བའི་མངོན་ཤེས་ནི། །ལུང་དུ་མ་བསྟན་ལྷག་རྣམས་
དགེ། །ཞེས་སོ། །རྩ་འབྲུལ་ཀྱི་མངོན་ཤེས་ལ། མངོད་ལས། རྩ་འབྲུལ་གསང་སྔགས་སྟན་
དག་དང་། །ལས་ལས་སྐྱེས་པ་རྣམས་ལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྣམས་པ་ལྟར་ཡོད་ཅིང་
གཞན་མ་དང་བོ་གསུམ་ནི་སྐྱེ་བས་ཐོབ་པ་དང་ལས་ལས་སྐྱེས་པ་དང་། སྟུང་བྱང་སོགས་
ཅི་རིགས་སུ་ཡོད་ལ། དུག་པ་ནི་མངོན་ཤེས་དང་བོས་རྩ་འབྲུལ་ཀྱི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ནས་མ་
དད་པ་རྣམས་དད་པར་བྱེད། གཉིས་པས་གཞན་ཀྱི་སྟོད་ཚུལ་ཤེས་པའི་སྟོན་ནས་རང་གི་
གདུལ་བྱ་རྣམས་མི་དགེ་བ་ལས་ལྷོག་ནས་དགེ་བ་ལ་སྟུང་བར་བྱེད། གསུམ་པས་གཞན་
ཀྱི་སེམས་ཤེས་པའི་སྟོན་ཆོས་སྟོན་པའི་སྟོད་ངོས་འཛིན་པར་བྱེད། བྱི་མ་གསུམ་ཀྱིས་
བདག་ཏུ་བལྟ་བ་དང་། མཐའ་གཉིས་ལ་གནས་(༣༦)པ་བསལ་ཏེ་གདུལ་བྱ་རྣམས་ང་རྒྱལ་
དང་བལ་བའི་སྟོན་ལམ་སྟོན་པའི་སྟོད་རུང་དུ་བྱེད་པ་དང་། འཕགས་པ་རྣམས་དགྲེས་
པ་དང་། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱིས་བྱག་བྱ་བར་འོས་པ་དང་། ལུང་བསྟན་འཐོབ་པ་སོགས་ཀྱི་

བྱེད་ལས་དང་ལྷན་པ་སྟེ། རྒྱ་ལས། འདབ་གཤོག་ཀུན་ཏུ་རྒྱས་པའི་བྱ་བཞིན་དུ། །སེམས་
ཅན་སྒྲིན་པར་བྱེད་པ་རྒྱས་པ་དང་། །སངས་རྒྱས་ལས་ནི་ཤིན་ཏུ་བསྐྱགས་པ་ཐོབ། །སྐྱེ་རྒྱ་
རྣམས་ལ་ཆོག་གཟུང་འོས་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། གང་གིས་འཕགས་དང་ལྷ་དང་ཆོངས་
པ་ཡི། །གནས་པ་དཔེ་མེད་རྒྱ་ཆེན་ཏྲག་ཏུ་གནས། །ཕྱོགས་སུ་དེ་སོང་སངས་རྒྱས་སེམས་
ཅན་རྣམས། །ཡང་དག་འཆོ་བྱེད་རྣམ་པར་དག་པ་སྟོད། །ཅེས་སོ། །

ས་མཆམས་ནི་མངོན་ཤེས་དང་པོ་ལྷ་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ཐོབ་པའི་ལམ་དུ་མ་
ཞུགས་པ་ནས་འཕགས་པའི་བར་དུ་ཡོད་ལ། རྒྱག་པ་ནི་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ཐོབ་པའི་
ཐེག་དམན་དག་བཅོམ་འགའ་ཞིག་དང་ཐེག་ཆེན་དག་བཅོམ་རྣམས་ལ་ཡོད་དོ། །དགོས་པ་ནི་དེ་
དག་རང་རྒྱད་ལ་བསྐྱེད་པ་ལ་དགོས་པ་བྱུང་པར་ཅན་ཡོད་དེ། རང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་སྦྱར་
དུ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་དག་གི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་ནི་མངོན་
པ་གཉིས་དང་བསྐྱན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་སྐབས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

༡༩༽ ས་གསུམ་པར་སྤང་བྱ་སྤོང་ཚུལ།

ས་གསུམ་པ་འདིར་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་ཟད་པར་འགྱུར་བ་འཐོབ་སོ་ཞེས་པའི་
དང་གི་སྐྱས་ནི་གཉི་ལྷག་ཀྱང་བཟུང་སྟེ། དེ་དག་ས་འདིར་སྤོང་བར་གསུངས་པ་ནི་ས་བོན་
སྤོང་བ་ལ་དགོངས་ལ། དེ་ཡང་ས་འདི་ཉིད་ཀྱི་ངོ་སྐལ་གྱི་སྤང་བྱ་དེ་རྣམས་སྤངས་པའི་དོན་
ནོ། །འདིར་རྣམ་བཤད་ལས། དེ་ཡང་སྤོམ་སྤང་ལྷན་སྐྱེས་ཆེ་འབྲིང་རྒྱག་ས་གཉིས་པ་ནས་
བདུན་པའི་བར་གྱི་(༣༥)སྤོང་བའི་ས་འདིའི་སྤང་བྱ་ལ་དགོངས་སོ། །འགྲེལ་པ་མཛད་
པས་ཉོན་མོངས་ཀུན་བརྟགས་ས་དང་པོ་ནས་དང་། ལྷན་སྐྱེས་ས་གཉིས་པ་ནས་སྤོང་བར་
གསལ་བར་མ་གསུངས་ཀྱང་ས་བརྒྱད་པ་མ་ཐོབ་བར་དུ་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ས་བོན་

ཟད་པ་མེད་པ་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་ནི་རང་རྒྱད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡང་
ཐེག་ཆེན་སྒོམ་ལམ་གྱི་སྤང་བྱ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་དུ་འེད་བཤེས་དགུར་བཞག་ནས། སྤང་བྱའི་
གངས་ལ་ལྟོས་ནས་སྒོམ་ལམ་ཡང་དེ་ཆེད་ནས་འཛོག་པ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ལུགས་འདི་
ལ་འང་སྒོམ་སྤང་གི་སྤྱིབ་པ་ལ་གངས་དགུ་དང་། དེའི་གངས་ལ་ལྟོས་ནས་སྒོམ་ལམ་ཡང་
དགུའི་གངས་ངེས་འདོད་དགོས་ཀྱི་ཉོན་སྤྱིབ་སྤྱོད་བ་ལ་སྒོམ་ལམ་དགུ་ལ་སོགས་པ་ནི་
བྱར་མི་བྱང་སྟེ། དེ་འབྲའི་རྣམ་གཞག་ཆད་ལྡན་གང་གིས་ཀྱང་མ་བཤད་ཅིང་རྣམ་བཤད་
ལས་ཀྱང་མི་གསལ་ལ་རིགས་པས་འབྲུབ་པ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་འདིར་སྒོམ་
སྤང་བདེན་འཛིན་ལ་ཆེ་འབྲིང་དུག་ཏུ་གསུངས་པ་ནི་དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་དང་ལྡན་པའི་
ཆོག་དེ་རང་རྒྱད་པའི་སྐབས་ལྟར་དེ་ལ་བཞེད་ན། ཆེ་འབྲིང་ཆུང་དུ་དགུ་ཞེས་སྒོམ་རིགས་
ཀྱིས། ཆེ་འབྲིང་དུག་ཅེས་སྒོམ་མི་རིགས་ཏེ། དེ་གཉིས་ལ་ཆོག་ལ་ཆོགས་ཆེ་ཆུང་ཡང་མེད་
ཅིང་། དགོས་པ་ལྟག་པོ་གཞན་ཡང་མེད་པའི་བྱིར། དེས་ན་དགོངས་པ་འདི་ལྟར་ཡིན་ཏེ།
སྤྱིར་ཐེག་ཆེན་སྒོམ་ལམ་གྱི་སྤང་བྱ་སྒོམ་སྤང་དེ་ལ་བདེན་འཛིན་ཉོན་སྤྱིབ་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་
ཆེ་འབྲིང་དུག་དང་ཆུང་དུ་སྒྲོར་གསུམ་བདེན་འཛིན་གྱི་བག་ཆགས་ཤེས་སྤྱིབ་ཏུ་འཛོག་
དགོས་པ་དང་། དེའི་འབྲས་བུ་གཉིས་སྤང་འབྲུལ་པའི་ཆ་རྣམས་ལ་བཞག་ནས། དང་པོ་
དུག་ས་དང་པོའི་སྤྲད་ནས་ཙམ་སྟེ་བདུན་པའི་མཐའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་(༣༧)བར་
གྱིས་རིམ་བར་སྤྱོད་སྟེ། སྐབས་འདིར་ལྷོ་ཆེན་ལས། ས་བརྒྱད་པ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་ཉོན་
མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ས་པོན་ཟད་པ་མེད་པ་དང་། ས་བརྒྱད་པ་མ་ཐོབ་བར་དུ་བདེན་འཛིན་
ཟད་པར་སྤངས་པ་མི་འབྱུང་བར་གསུངས་པ་གོང་དུ་རྣམ་བཤད་པར་མའི་ཤོག་བུ་བཅུ་
གཉིས་པའི་རྒྱབ་ཀྱི་འབྲེང་ལྡ་པར། ས་བདུན་པའི་བར་དུ་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པ་ཡོད་ལ།
ས་བརྒྱད་པ་ནས་དང་དགུ་བཙུམ་པ་གཉིས་ལ་ནི་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་མ་རིག་པ་ཟད་པས་དེས་
བསྐྱད་པ་མེད་ཀྱི་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱད་པ་ཡོད་དོ་ཅེས། ས་བརྒྱད་པ་ནས་

ཞེས་ཐོག་ས་བརྒྱད་པ་ཐོབ་མ་ཐག་ནས་ཀྱང་ཉོན་མྱིབ་ཀྱིས་བསྐྱད་པ་མེད་པར་གསལ་བར་
གསུངས་ཤིང་བདུན་པའི་བར་དུ་སྐྱད་པ་ཡོད་པ་ཡང་གསལ་བར་གསུངས་པ་དང་། ས་དང་
པོའི་ཐོག་མ་དང་མཐའ་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ་རེ་དང་། ས་བཅུ་པའི་མཐའ་རྒྱན་
མཐའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་བཞག་པ་ནི་ས་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་རིགས་མཚུངས་ཤིང་། དེ་
ལྟ་ན་བདུན་པའི་མཐའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱིས་བདེན་འཛིན་གྱི་སྤང་གཉེན་བྱེད་པ་ལས་
འོས་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་བཤད་ཤོག་བྱ་རེ་བརྒྱད་པའི་ཕྱི་ངོས་ཀྱི་ཡིག་འབྲེང་
མཐའ་མར། དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་རྣམས་བདེན་གྲུབ་དུ་འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་ལ་སྒྲོམ་སྤང་ཆེ་
འབྲིང་དགྲར་བྱས་ནས། གཉེན་པོ་སྒྲོམ་ལམ་དགྲ་དང་སྦྱོར་བ་ཡང་གཟུང་འཛིན་ཇུས་ཐ་དད་
དུ་འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་ལ་སྒྲོམ་སྤང་ཆེ་འབྲིང་དགྲར་བྱས་ནས། སྒྲོམ་ལམ་དགྲ་དང་སྤང་
གཉེན་དུ་སྦྱོར་བར་བཤད་པ་བཞིན་དུ། རེ་ཞིག་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་པ་རགས་གཉིས་
ཀ་རྫོགས་པར་རྟོགས་མི་རུས་པའི་གདུལ་བྱ་འགའ་ཞིག་གི་ངོར་གསུངས་པའི་བྲང་དོན་དུ་
ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པས་ཀྱང་རང་རྒྱུད་པའི་སྐབས་(༣༡ན)ལྟར་སྒྲོམ་སྤང་བདེན་
འཛིན་ཆེ་འབྲིང་དགྲར་འབྱེད་པ་སོགས་ལུགས་འདིར་མི་བཞེད་པ་ཆེས་གསལ་ལོ། །སྤྱིར་
སོགས་ཆོས་གསུམ་འདི་དག་ཞེས་སོགས་སྒྲོ་ཀ་གཅིག་གིས་ནི་སྤར་བཤད་པའི་པར་ཕྱིན་
དང་པོ་གསུམ་པོ་འདི་ཉེན་གྱི་བྱེད་པར་གང་ལ་བསྐྱབས་པ། རོ་བོ་ཆོགས་གཉིས་པོ་གང་དུ་
གཏོགས། བྱེད་ལས་གང་བྱེད་པ་རྣམས་འཆད་དེ་གོ་སྤྱོད། །གསུམ་པ་པའི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་
པའི་སྒོ་ནས་མཇུག་བསྟུ་བ་ནི། རྒྱལ་བའི་སྤྱི་པོ་ཉི་མ་ལ་གནས་ཞེས་སོགས་ཏེ། ས་འདི་
ཉི་མའི་འོད་དང་ཆོས་མཚུངས་པར་བསྟན་ནོ། །སྤྱི་པ་ལ། བཟོད་པར་དཀའ་བ་མཉམ་གཞག་
མེ་འོད་ཀྱིས། །ཉོན་མོངས་བྱུང་ཤིང་སྤེལ་བྱེད་སྤྱི་པ་མཁའ། །སྤོན་མེད་བྲང་སྤོང་དེ་ལ་
ཁོ་བའི་སྐབས། །ལྟ་བུ་མིག་སྤྱོད་ལྡན་ཡང་རྟེན་པར་དཀའ། །དགོངས་པ་རབ་དུ་གསལ་
བའི་རྒྱན་ལས་སེམས་བསྐྱེད་པ་གསུམ་པའི་བཤད་པའོ། །

༡༩༥ ས་བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་བ་བཤད་པ།

བཞི་པ་ས་བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་བ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། ས་འདིར་བཙུན་འགྲུས་ལྷག་པར་
བསྟན་པ། སའི་ངེས་ཆོག་དང་སྤངས་པའི་བྱད་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ས་གསུམ་པར་
བཅོད་པའི་པར་བྱིན་ཉམས་སུ་སྤངས་པ་ལས་ཡོན་ཏན་གོང་མ་ཅི་ཞིག་འཛོལ་པར་འགྱུར་
ཞེ་ན། ས་བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་བ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཁོང་ནས་བྲངས། འོན་ས་དེར་པར་
བྱིན་བཅུ་ལས་གང་གི་ཉམས་ལེན་ལྷག །ས་འདི་ལ་འོད་འཕྲོ་བ་ཞེས་བཅོད་པའི་རྒྱ་མཚན་
ངེ་ལྟ་བུ་སྟེ་ན།

དང་པོ་ནི། ཡོན་ཏན་མ་ལུས་བཙུན་འགྲུས་རྗེས་འགོ་ཞིང་། །ཞེས་སོགས་དང་། གཉིས་
པ་ནི། དེར་ནི་བདེ་གཤེགས་སྤྲུལ་ལ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་ལ། སྐབས་འདིར་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཅམ་ཞིག་བཅོད་ན། དགེ་བ་ལ་སྤྲོ་བའི་(༣༤བ)སེམས་
པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་ཆོས་བཞི་ལྡན་ནོ། །དབྱེ་ན། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མ་འདས་
གཉིས་དང་། གོ་ཆའི་བཙུན་འགྲུས་སོགས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བའང་གོ་སྟོལ། །

གཉིས་པ་སའི་ངེས་ཆོག་ནི། དེར་ནི་བདེ་གཤེགས་སྤྲུལ་ལ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་
པར་བྱེད་ལ། བྱང་ཆུབ་སྤྲུལ་ལ་བསྐྱེམས་པ་ལས་སྤྲེས་པའོ། །ཞེས་པའི་ཆོག་སྤྲོས་པས་
ནི། ས་འདིར་བྱང་ཆུབ་སྤྲུལ་ལ་མཐུན་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ཆེས་སྤུལ་དུ་བྱུང་བར་
སྟོན་ལ། དེ་ཡང་ས་དང་པོར་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་སྤྲོས་
པའི་རྟེན་བྱད་པར་ཅན་ཐོབ། ས་གཉིས་པར་ལྷག་པ་ཚུལ་བྱིས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ཆེས་སྤུལ་དུ་
བྱུང་བ་དང་། ས་གསུམ་པར་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་དང་། འདི་ཡན་ཆད་དུ་ཤེས་རབ་
ཀྱི་བསྐྱབ་པ་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ས་འདིར་བྱང་ཆུབ་སྤྲུལ་ལ་མཐུན་ཤེས་པའི་

ཤེས་རབ་དང་། ལྷ་པར་བདེན་བཞི་སྤྱ་རགས་ལ་མཁས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། འཇམ་པར་
ཉེན་འབྲེལ་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ཆེས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །རང་དུ་
ལྷ་བ་དང་འབྲེལ་ཡོངས་སུ་བད། །ཅེས་གསུངས་པས་ནི་ས་འདིའི་སྤང་བྱའི་བྱུང་པར་སྟོན་
ཏེ། ས་འདིར་རང་གི་རོ་སྐལ་གྱི་འཛིག་ལྷ་སྤྱ་རགས་སོགས་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་དང་
ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་རྣམས་ཟད་པར་སྤངས་པར་གསུངས་ལ། དེ་ལྷ་ན་གང་ཟག་རང་རྒྱ་
བྱབ་པའི་རྩས་ཡོད་དུ་འཛིན་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ལ་ཀུན་བརྟགས་ཀྱིས་མ་གྲུབ་
སྟེ། ས་འདིའི་རོ་སྐལ་གྱི་སྤང་བྱར་གྱུར་པའི་ཡང་དེ་འབྲེལ་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཡོད་
པའི་བྱིར། སྐབས་འདིར་སྟོས་པ་ལ་རྒྱས་པར་བྱེད་ན་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་གྱི་རྣམ་གཞག་
སོགས་ཀྱང་བྱ་དགོས་ན་ཡང་མང་བར་དོགས་(༣༤ན)པས་རེ་ཞིག་དེ་ཅམ་ལས་མ་སྟོས་
སོ། །སྤྱི་པ། ཡེ་ཤེས་འོད་སྟོང་འཕྲོ་བ་བསྐྱེད་གཉེན། །མད་བྱུང་བཙུན་འགྲུས་མཁྱེགས་
འགྲོའི་ཤུགས་འཆང་བ། །བཞི་པའི་སར་གནས་རྒྱལ་བའི་སྤྱས་ཁྱོད་ལ། །རྟ་བདུན་རྒྱལ་
པོས་བསྐྱེད་ཏུ་ཅི་ཞིག་ཡོད། །དགོངས་པ་རབ་ཏུ་གསལ་བའི་རྒྱན་ལས་སེམས་བསྐྱེད་པ་
བཞི་པའི་བཤད་པའོ། །

༣༠༽ ས་ལྷ་པ་སྤང་དཀའ་བ་བཤད་པ།

༥ ལྷ་པ་ས་ལྷ་པ་སྤང་དཀའ་བ་བཤད་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ་བསམ་གཏན་གྱི་པར་བྱིན་
གྱི་ཉམས་ལེན་བཤད་པ་ལ། སའི་ངེས་ཆེག་དང་། བསམ་གཏན་ལྷག་ཅིང་བདེན་བཞི་ལ་
མཁས་པར་བསྟན་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། བདག་ཉིད་ཆེ་དེ་ཞེས་སོགས་ཏེ། ས་བཞི་
པར་བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་པར་བྱིན་ལྷག་པར་ཉམས་སུ་བྱངས་པ་ལས་ཡོན་ཏན་གོང་མ་ཅི་ཞིག་
འཕྲོ་བ་ཅེ་ན། ས་ལྷ་པ་སྤང་དཀའ་བ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཁོང་ནས་བྱངས། ས་འདི་ལ་སྤང་

དཀའ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་སྟེ་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ན་
གནས་པའི་ལྷའི་བྱའི་བདུན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ས་འདི་ལ་པམ་བར་བྱར་མི་རུས་པས་དེ་ལྟར་
བཤད་དོ་ཞེས་ཀྱང་བ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་སྟོན་ལ། ས་འདིར་པར་བྱིན་གང་གི་ཉམས་ལེན་ལྷག་
ཅེ་ན། བསམ་གཏན་གྱི་པར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཆེས་ལྷག་ཅེས་སྟོན་པ་ནི། བསམ་གཏན་
ལྷག་ཅིང་ཞེས་སོགས་སོ། །སྐབས་འདིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསམ་གཏན་གྱི་རོ་བོ་
ནི་སེམས་ཅེ་གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་ཆོས་བཞི་ལྡན་སོགས་ཏེ་དབྱེ་བའི་སྟོ་
སོགས་ཀྱང་རྟོགས་སྟོན། །ས་འདིར་བདེན་བཞི་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་ལྷག་པས་བདེན་པ་སྤྱོད་
རགས་ལ་མཁས་པར་གསུངས་ལ། དེས་ན་བདེན་པ་བཞིའི་རྣམ་པ་རྣམས་ལ་འང་སྤྱོད་རགས་
ཀྱི་བྱང་པར་དབྱེ་དགོས་ཤིང་། རགས་པའི་འཇིག་རྟེན་ནི་(༣༥བ)མངོན་པར་རྟོགས་པའི་
རྒྱ་གྱི་སྐབས་དང་འབྲེལ་བ་གྲགས་ཆེ་བའི་བྱིར་རྟོགས་སྟོན། སྤྱོད་ཅིང་དབང་དུ་བྱས་ནས་བདེན་
པ་བཞིའི་རོ་བོ་ཅམ་ཞིག་བརྗོད་ན། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་བྱོགས་ཀྱི་བདེན་པ་གང་ཞིག །རང་
གི་བྱང་ཆོས་སུ་བྱུང་བའི་སྟོང་བདག་མེད་གཉིས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་འཕགས་ལམ་
ཐོབ་པ་ལ་ངེས་པར་སྟོན་དགོས་པའི་རིགས་སུ་གནས་པ་སྤྱོད་པའི་སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱི་བདེན་པའི་
མཚན་ཉིད། བདེན་འཇིག་དང་དེས་བྱངས་པའི་ཐག་བཅས་ཀྱི་ལས་སྤྱོད་མེད་གང་རུང་འཁོར་
བཅས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་བྱོགས་ཀྱི་བདེན་པ་གང་ཞིག །རྒྱ་ཀུན་འབྱུང་
སོགས་བྱང་ཆོས་བཞི་ལྡན་གྱི་རིགས་སུ་གནས་པ་སྤྱོད་པའི་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད།
སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ལམ་བདེན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་གང་
ཞིག །འགོག་པ་ཞི་བ་སོགས་བྱང་ཆོས་བཞི་ལྡན་གྱི་རིགས་སུ་གནས་པ་དང་། སྟོང་ཉིད་
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་མཁྱེན་པ་གང་ཞིག །ལམ་རིགས་སྐབས་སོགས་
བྱང་ཆོས་བཞི་ལྡན་གྱི་རིགས་སུ་གནས་པ་སྤྱོད་པའི་འགོག་ལམ་གྱི་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་
ཉིད་དོ། །སྤྱོད་པ། སྤྱོད་པར་དཀའ་བ་རང་རྒྱུད་ཉོན་མོངས་ཀྱང་། །དཔའ་བོ་བྱོང་ཀྱིས་སྤྱོད་

ལ་ཐོགས་མེད་ན། །ཡིད་སྐྱབས་བདག་པོའི་དབྱུང་གིས་མགོན་པོ་བྱེད། །པམ་པར་མི་རྒྱས་
དེ་ལ་སྐྱེ་ཞིག་མཚར། །དགོངས་པ་རབ་ཏུ་གསལ་བའི་རྒྱན་ལས་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུའི་
བཤད་བཤོ། །

༡༡༥ ས་རྒྱལ་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་བཤད་པ།

༥ རྒྱལ་པ་ཀུན་གྱི་ཡབ་ཏུ་གྱུར་ཀྱང་རྒྱལ་སྐས་གཞོན་ནུའི་ཚུལ་གྱིས་འབྱེད། །སྲིད་
པའི་འཆིང་ལས་རིང་དུ་གྲོལ་ཡང་སྲིད་མཐར་གཞན་གྱི་དོན་ལ་བརྩོན། །ཆོས་ཀུན་གསལ་
བར་ཐུགས་སྐྱེ་ཆུང་ཀྱང་ཆོས་ཉིད་དོན་སྟོན་སྒྲེགས་བམ་འཛིན། །ལྷག་པའི་ལྷ་དེས་ཆེ་
རབས་(༤༠ན)ཀུན་ཏུ་བདག་སྟོན་ལྷག་པར་སྐྱོང་གྱུར་ཅིག །གཉིས་པ་ས་རྒྱལ་པ་མངོན་དུ་
གྱུར་པ་བཤད་པ་ལ་བཞི། སའི་ངེས་ཆོག་དང་ཤེས་ཕྱིན་ལྷག་པར་བསྟན་པ། ཤེས་ཕྱིན་གྱི་
བསྐྱེད་པ། ཟབ་མོ་རྟེན་འབྱུང་གཟེགས་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པ། སའི་ཡོན་ཏན་བརྟེན་
པའི་སྟོན་ས་མཁུག་བསྟུ་བཤོ། །

དང་པོ་ནི། ས་ལྷ་པར་བསམ་གཏན་གྱི་པར་ཕྱིན་ལྷག་པར་ཉམས་སྐྱབས་པ་ལས་
ཡོན་ཏན་གོང་མ་ཅི་ཞིག་འཛོལ་ཅེ་ན། ས་རྒྱལ་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་
ཁོང་ནས་བྱངས། འོ་ན་ས་རྒྱལ་པ་འདི་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ཞེས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཅི།
ས་འདིར་པར་ཕྱིན་བཅུའི་ནང་ནས་གང་གི་ཉམས་ལེན་ལྷག་ཅེ་ན། མངོན་དུ་སྐྱོགས་པ་ཞེས་
སོགས་རྟེན་པ་གཉིས་གྱིས་སའི་ངེས་ཆོག་དང་། འདིར་བརྟེན་འབྱུང་བའི་ཞེས་སོགས་རྟེན་
པ་གཉིས་གྱིས་ཤེས་ཕྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་པར་སྟོན་ཏེ། བྱང་འཕགས་གྱི་ས་རྒྱལ་པ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྟོབས་སོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་
མངོན་དུ་འགྱུར་བར་ཉེ་བ་དང་། ཤེས་ཕྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་པའི་མཐུས་བདེན་བཞི་དང་

རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནས་སྐབས་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ཐོབ་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ལ་པར་བྱིན་བརྩམས་པའི་ནང་ནས་ཤེར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་སྟེ། འགོག་པའི་སྒྲིམས་
འཇུག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གསུང་དུ་ཐོབ་པའི་ས་དེ་ཁྱོད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་སྟེ་སྐབས་
འདིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་མཚུངས་
ལྡན་དང་བཅས་པ་ཆོས་བཞི་ལྡན་ནོ། །ཆོས་བཞི་ནི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཤེར་འཆལ་ཉམས་པ་
སོགས་ཡིན་ལ། དབྱེ་ན། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་དང་། བདེན་བཞི་དང་རྟེན་འབྲེལ་ཤེས་
པའི་ཤེས་རབ་(༤༠བ)གསུམ་དང་། ཡང་འཇིག་རྟེན་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་
དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོའི་ཤེས་རབ་གསུམ་དང་། འདིས་བཟོད་པ་ལས་
དང་། འདིས་བཟོད་པ་འབྲས་བུའི་ཤེར་བྱིན་སོགས་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་སོ། །

དེ་དག་ལས་ས་འདིར་ནི་རྟེན་འབྲེལ་ཤེས་པའི་ཤེར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་ཅིང་ཤེས་
རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡང་དེ་ཉིད་དོ། །འོ་ན་ས་བླ་པར་གསུང་དུ་ཐོབ་པའི་
འགོག་སྒྲིམས་དེ་རི་ལྷ་བུ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་སྤྱིར་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་འགོག་པའི་སྒྲིམས་
འཇུག་ཅེས་པ་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཟག་པ་མེད་པའི་མཉམ་གཞག་ཞིག་ལ་འདོད་ལ། དེ་ལ་ཐུན་
མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ལས། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནི་ངེས་པར་ས་བླ་པར་ནས་
འཛོལ་དགོས་ཏེ། འབྲེལ་པར། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་ལྷ་པར་བསམ་གཏན་གྱི་པ་རོལ་
ཏུ་བྱིན་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ཐོབ་པས་ས་བླ་པར་མཉམ་པར་གཞག་པའི་སེམས་ལ་གནས་
ཤིང་། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་ཐབ་མོའི་དེ་ཉིད་མཐོང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ཡོངས་སུ་དག་པས་འགོག་པ་ཐོབ་འགྱུར་གྱི་སྤྱོད་པ་ཏུ་
ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་རབ་ལྷག་པར་གྱུར་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་པ་རོལ་
ཏུ་བྱིན་པ་ལྷན་དུ་བྱུང་བ་དང་ལྡན་པས་ནི་འགོག་པ་འཛོལ་པར་མི་རུས་སོ་ཞེས་གསུངས་ལ།
དེའི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། ས་བླ་པར་ཆོས་ཉིད་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་གཞག་པའི་

སེམས་ལ་གནས་ཤིང་། རྒྱུན་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་ཟབ་མོའི་
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ནི་སྐབས་འདི་དང་འགོག་པའི་
སྟོམས་འཇུག་སྤྱན་མོང་མེན་པ་ཐོབ་པར་འབྱུང་ཏེ། ས་འདིར་ཤེས་(༤༡ན)རབ་ཀྱི་པ་རོལ་
ཏུ་བྱིན་པའི་ཉམས་ལེན་ཆེས་ལྷག་ཅིང་ཡོངས་སུ་དག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་ཐོབ་པར་འབྱུང་
བའི་བྱིར། ས་འདིར་ཤེས་བྱིན་ལྷག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ཡོད་དེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་
ལྷ་པར་བསམ་གཏན་གྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ཐོབ་པ་ནི་གནས་བྱང་ཞུགས་
པ་ཙམ་གྱིས་ལྷག་མཐོང་ཡང་བྱང་ཞུགས་པར་འབྱུང་བས་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ས་འདིར་ཤེས་
བྱིན་ལྷག་པར་ཐོབ་པའི་བྱིར། འདིའི་སྤྲོ་རོལ་ས་ལྷ་པ་ཡན་ཆད་དུ་འགོག་པའི་སྟོམས་འཇུག་
སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཐོབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ཏུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ལྷག་པར་
བྱུང་པ་མེད་པ་གང་ཞིག །སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་དང་པོ་ལྷའི་ཉམས་ལེན་
ལུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་ལྷན་པ་ཙམ་གྱིས་ནི་འགོག་པའི་སྟོམས་འཇུག་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཐོབ་
པར་མི་རུས་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་སྐབས་འདིའི་སྟོམས་པར་འཇུག་ལུལ་གྱི་
འགོག་པ་ནི་ས་ལྷ་པ་མན་ཆད་ཀྱི་སྤང་བྱ་སྤངས་པས་བྱང་པར་དུ་བྱས་ཤིང་ཤེས་བྱིན་གྱི་
ཉམས་ལེན་ལྷག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ས་བྱག་པ་འདིར་གསར་དུ་ཐོབ་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དམ་
ཡང་དག་པའི་མཐའ་ཡིན་ལ། དེས་ན་སྐབས་འདིའི་འགོག་སྟོམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི། ས་
ལྷ་པ་མན་ཆད་ཀྱི་སྤང་བྱ་སྤངས་པས་བྱང་པར་དུ་བྱས་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་གཉིས་སྤང་
རུབ་པའི་མཁྱེན་པ་གང་ཞིག །རང་ཉིད་ཐོབ་པ་ཤེས་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་པ་ལ་ངེས་
པར་བལྟས་དགོས་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། རི་ལྟར་ལོང་བའི་ཆོགས་ཀྱན་བདེ་ལྷག་ཏུ། །ཞེས་སོགས་སྟོ་ག་གཅིག་
གིས་ཤེས་བྱིན་གྱི་བསྐྱེད་པ་འཆད་དེ་གོ་སྤོ། །གསུམ་པ་ཟབ་མོ་རྟེན་འབྱུང་གཟིགས་
པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བཤད་པ་ལ། དེ་ཡང་ས་བྱག་པ་འདིར་ཟབ་མོ་རྟེན་འབྱུང་རི་ལྟ་བ་བཞིན་

(༢༡བ)དུ་གཟིགས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ལྷག་པའི་ཚུལ་དེ་ཉིད་ཡོན་ཏན་དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྷན་ཞིང་
འདིར་འཆད་པར་བྱེད་ན། རྒྱ་བ་གྲགས་པས་རང་དབང་དུ་བྱས་ནས་འཆད་པར་བྱེད་དམ་
ཞེ་ན། རང་དབང་དུ་བྱས་ནས་འཆད་པ་མ་ཡིན་གྱི་མགོན་པོ་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དེ་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པ་ནས་གསུངས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་འཆད་
ཅེས་པ་ནི། རི་ལྷར་དེ་ཡིས་ཆེས་ཟབ་ཅེས་སོགས་དང་། དེ་བཤད་པར་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་
དེ་རི་ལྷ་བུ་ཞེ་ན། སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་དུས་ན་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་ལྷན་གྱི་གདུལ་བྱ་ངོས་བཟུང་
ཞིང་དེ་ལ་བཤད་པ་ལས་ཡོན་ཏན་རི་ལྷ་བུ་འབྱུང་ཞེ་ན། དེ་ལ་དེ་ཡི་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་ཞེས་
སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འབྱུང་ཚུལ་སྟོན་ལ། རྒྱ་མཚན་དེ་བས་ན་རྟེན་འབྱུང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
མཉན་པར་རིགས་སོ་ཞེས་འདོམས་པ་ནི། ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆའི་ཞེས་སོགས་ཏེ་སྟོན་ལྷན་ལ་
མཉན་པར་བསྐྱལ་བའོ། །

༡༡༥ མཉམ་ཉིད་བཅུའི་སྐྱོར།

དེས་ན་འདིར་རྟེན་འབྱུང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་ཚུལ་དངོས་བཤད་པ་ལ་གཉིས།
བདག་མེད་གཉིས་རིག་པས་བསྐྱབ་པ། དེས་བསྐྱབ་པའི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རབ་དབྱེ་བཤད་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རིག་པས་བསྐྱབ་པ་དང་། གང་ཟག་གི་བདག་
མེད་རིག་པས་བསྐྱབ་པའོ། །

དང་པོ་ནི། འབྲེལ་པ་ལས། དེ་ལ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དག་པ་རི་ལྷ་བུ་ཉིད་བསྟན་པ་
ལ་འདི་ནི་རེ་ཞིག་ལྷང་ཡིན་ཏེ། རི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་ས་བཅུ་པ་ལས། གྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་
དག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་ལྷ་པ་ལ་ལམ་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བྱག་པ་ལ་འཇུག་སྟེ། ཆོས་མཉམ་པ་ཉིད་བཅུས་

འཇུག་གོ། བཅུ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་མཚན་མ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་
དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་མཚན་(༩༡ན)ཉིད་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་
མེད་པ་དང་། མ་སྐྱེས་པ་དང་། དཔེན་པ་དང་། གདོད་མ་ནས་རྣམ་པར་དག་པ་དང་། སྒྲིམ་
པ་མེད་པ་དང་། སྒྲུང་བ་མེད་པ་དང་། རྟོར་བ་མེད་པ་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་
སྐྱེ་མ་དང་། མི་ལམ་དང་། མིག་ཡོར་དང་། བྲག་ཆ་དང་། རྩ་རྒྱ་དང་། གཞུགས་བརྟན་དང་།
སྤྱལ་པ་ལྟ་བུར་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་གཉིས་
སུ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་ལྟར་རབ་དུ་རྟོགས་པ་ནི།
ནོ་ཞིང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་བཟོད་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བྲུག་པ་མངོན་དུ་བྱུང་པ་
རྗེས་སུ་འཛོལ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའི་ཞེས་བྱང་སེམས་ས་ལྟ་བུ་བས་ས་བྲུག་པ་ལ་
འཇུག་པའི་ཆེ་མཉམ་པ་ཉིད་བཅུའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པར་བཤད་ལ། དེ་ཡང་མཚན་མ་མེད་
པར་མཉམ་པ་ཉིད་ནས། སྒྲིམ་པ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་མན་ཆད་ལ་བདུན་དང་། དེའི་སྟེང་
དུ་སྒྲུང་དོར་མེད་པ་མཉམ་པ་ཉིད་གཅིག་དུ་བྱས་པ་སྐྱེ་མ་ལྟ་བུ་སོགས་བདུན་དུ་མཉམ་པ་
ཉིད་གཅིག་དུ་བྱས་པ་དང་། དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་གཅིག་དུ་བྱས་
པ་སྟེ་དེ་ལྟར་ན་མཉམ་པ་ཉིད་བཅུས་འཇུག་པ་ཡིན་ལ། དེ་འདྲའི་མཉམ་ཉིད་པ་བཅུ་ནི་ཡུལ་
རྟོན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་གནས་ལུགས་ཡིན་ཞིང་དེ་བཅུ་མངོན་དུ་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་
ས་བྲུག་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི་རྒྱུན་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་གྱི་རྟོན་འབྱུང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་སུམ་
དུ་རྟོགས་པའི་ཤེར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྟ་བུའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པའི་དོན་ཡིན་ལ། མཉམ་
པ་ཉིད་བཅུའི་ནང་ནས་ཀྱང་སྐྱེ་བ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་རྟོགས་ན་གཞན་རྣམས་རྟོགས་
སྒྲིབས་སེམས་བསྐྱེད་འདིར་དེ་ཉིད་ཅལ་དུ་སྟོན་ནས་འཆད་པར་བྱེད་དེ། འབྲེལ་པ་ལས།
(༩༡)དེའི་བྱིར་འདིར་ཆོས་སྐྱེ་བ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་ཁོ་ན་རིག་པས་བསྟན་པ་ཉིད་
ཀྱིས་ཆོས་མཉམ་པ་ཉིད་གཞན་བསྟན་པ་སྒྲིབས་པར་དགོངས་ཏེ་སྒོ་བ་དཔོན་གྱིས་དབུ་མའི་

བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དང་པོར། བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱ་
མེད་མིན། །དངོས་པོ་གང་དག་གང་ན་ཡང་། །སྐྱེ་བ་ནས་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་ཉི་བར་
བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འོ་ན་མཉམ་པ་ཉིད་བཅུ་པོ་དེའི་དོན་རིམ་
བྱ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་དང་པོ་གཉིས་ནི་སྐྱེ་བ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། ས་བྱག་པ་བས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ངོ་ན་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མཆོན་མ་
མི་འདྲ་བ་དང་མཆོན་ཉིད་མི་འདྲ་བ་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་རོ་མཉམ་དུ་གཟིགས་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་བརྒྱད་ནི་སྐྱེ་བ་བསྟན་པའི་དོན་དེ་ཉིད་ཁྱད་པར་དུ་བྱེ་ནས་སྟོན་པ་
ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ནས། གདོད་མ་ནས་རྣམ་པར་དག་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་བར་
བྱག་གི་དོན་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་། དུས་ནས་དུ་
ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དང་། སྐྱེས་པས་
དཔེན་པ་སྟེ་སྟོང་པ་དང་། དེ་འདྲའི་སྟོང་ཉིད་དེ་ཡང་ལུང་རིག་གིས་གསུང་དུ་བྱས་པ་ལྟ་བུ་
མ་ཡིན་གྱི། ཡེ་གདོད་མ་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་དག་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་གནས་
པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པ་ནི་དེ་ལྟར་གཟིགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་
ངོ་ན་གཉིས་སྟངས་གི་སྟོས་པ་མེད་ཅིང་། སྤྱོད་གི་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བར་སྟོབ་པར་ཡང་
མི་རུས་ལ། རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བའི་ཁྲང་དོར་མེད་པར་སྟོན་ཞིང་། དགུ་པ་ནི་ལྷན་བཤད་
པའི་དོན་དེ་རྣམས་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་མ་དང་མི་(༧༣ན)ལམ་སོགས་
དཔེ་བདུན་གྱིས་དེ་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་མཆོན་པར་བྱེད་པའི་
ཕྱིར། བཅུ་པའི་དོན་ཡང་ཡོད་དེ། ཆོས་གང་ལ་ཡང་དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་མོར་
རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་རྒྱལ་ཅོམ་ཡང་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་གཟིགས་པའི་དོན་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་མཉམ་པ་ཉིད་བཅུའི་སྟོན་སྲུང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ས་བྱག་པ་བས་རྟེན་
འབྲེལ་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་དང་ལྡན་ཏེ། སྤང་

བྱ་འཛུམས་པ་དང་ཡོན་ཏན་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ལ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ལྷུང་བ་དང་། ས་བརྒྱད་
པར་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་སྟེ་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་དེ་
ཉིད་མངོན་དུ་བྱེད་ཀྱས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མཉམ་ཉིད་བཅུའི་ནང་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་
བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་གཏན་ལ་པལ་པའི་སྒྲོ་ནས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་
གཏན་ལ་འབབས་པ་ལ་གཉིས། རྟོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པའི་རྟགས་ཀྱི་དགག་བྱ་ངོས་གཟུང་བ་
དང་། དེ་བཞག་པའི་སྒྲོ་ནས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །

༩༥༽ རང་རྒྱུད་པའི་ལུགས་ཀྱི་དགག་བྱ་ངོས་གཟུང་བ།

དང་པོ་ལ་གཉིས། རང་རྒྱུད་པའི་ལུགས་དང་། ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་གཏན་ལ་འབབས་པ་ལ། རྟོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པའི་རྟགས་ཀྱི་དགག་
བྱ་ངོས་ཟིན་པ་ངེས་པར་གལ་ཆེ་སྟེ། སྐྱོད་འཇུག་ལས། བརྟགས་པའི་དངོས་ལ་མ་རེག་
པར། །དེ་ཡི་དངོས་མེད་འཛིན་མ་ཡིན། །ཞེས་དོན་ལ་མ་གྲུབ་བཞིན་དུ་བདག་འཛིན་གྱིས་
སྒྲོ་བརྟགས་པའི་དངོས་པོ་སྟེ་དགག་བྱ་ལ་མ་རེག་པ་སྟེ་དགག་བྱ་དེའི་སྐྱེ་ལྡོ་ལ་མ་ཤར་བར་
དེ་བཞག་པའི་དངོས་མེད་དེ་བདེན་མེད་ཀྱི་དོན་འཛིན་པ་པལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། ཞེས་དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་ངེས་པར་དགོས་(༩༥བ)པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེས་
ན་སྐྱུར་དགག་བྱ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལམ་གྱི་དགག་བྱ་དང་། རིག་པའི་དགག་བྱ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི། སྐྱེ་བ་གཉིས་ལྟ་བུ་སྟེ། ཐ་སྙད་དུ་གཞི་གྲུབ་པ་དང་འགོག་ཚུལ་ཡང་ཤེས་བྱ་
ལ་སྤིང་པ་འགོག་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ཞིང་། གཉེན་པོས་ཤེས་རྒྱུད་ལ་སྤྲོ་སྟེ་མི་རུང་དུ་བྱས་
པའི་ཚུལ་གྱིས་འགོག་པར་བྱེད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ་ཡང་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། ཐ་སྙད་ལ་དཔྱོད་པའི་རིག་པའི་དགག་བྱ་དང་།

དོན་དམ་ལ་དཔྱད་པའི་རིག་པའི་དགག་བྱ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ནི། སྤྱི་ཏྲུག་
པ་དང་དུ་ཕྱན་གྱི་ལ་དང་མེ་མེད་གྱི་ཚོགས་དོན་ལྟ་བུ་སྟེ། ཏྲུག་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱའི་
ལོག་སྤྱོད་ལ་དགག་བྱར་བྱས་པའོ། །

གཉིས་པ་ལ་ཐོག་མར་རང་རྒྱུད་པའི་ལུགས་ཀྱི་དགག་བྱ་དོས་འཛིན་ཚུལ་དོས་གཟུང་
ན། རང་རྒྱུད་པའི་གཞུང་ཁུངས་སྤྱབ་གཞན་ལས་དགག་བྱ་དོས་འཛིན་གསལ་བར་མ་བཤད་
པས། དབུ་མ་སྤང་བ་ལས་དེའི་ལུགས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པ་དེའི་དོན་ལེགས་
པར་ཤེས་ན་དེ་ཙམ་མ་ཡིན་པའི་ཡོད་པ་ཞིག་རྒྱུར་ན་དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་འཇུག། བདེན་གྲུབ་
ཏུ་ཆེས་གསལ་ལ། དེ་བཤད་ན། དེ་ཉིད་ལས། དངོས་སོ་ཡང་དག་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་
དག་ལ་ཡང་དེ་ལས་ལྡོག་པའི་རྣམ་པར་སྒྲོ་འདོགས་པའི་འཁྲལ་པའི་སྒྲོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་
ཀུན་རྫོབ་ཅེས་བྱ་སྟེ་འདི་འཇུག་འདིས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྤྱི་བ་པ་ལྟ་བུར་བྱེད་ཅིང་འགའ་པས་པ་ལྟ་
བུར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་མདོ་ལས། དངོས་རྣམས་སྟེ་བ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ། །དམ་
པའི་དོན་དུ་རང་བཞིན་མེད། །རང་བཞིན་མེད་ལ་འཁྲལ་བ་གང་། །དེ་ནི་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་
འདོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལས་རྒྱུར་བའི་ཕྱིར་དེས་ཉེ་བར་བསྐྱན་པ་མཐོང་བའི་དངོས་
སོ་བརྒྱན་པ་ཐམས་ཅད་ནི་ཀུན་རྫོབ་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཞེས་བྱའོ། །(༧༧ན)དེ་ཡང་ཐོག་མ་མེད་
པའི་འཁྲལ་པའི་བག་ཆགས་ཡོངས་སུ་སྤྱིན་པའི་དབང་གིས་རྒྱུར་ལ། དེས་ཀྱང་བག་ཆགས་
ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དག་པར་དངོས་སོའི་བདག་ཉིད་ལྟ་བུར་ཉེ་བར་བསྐྱན་པ་མཐོང་བར་
འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་བསམ་པའི་དབང་གིས་དངོས་སོ་རྒྱན་པའི་ངོ་བོ་ཐམས་ཅད་
ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན།
དངོས་སོ་ཞེས་པ་ནས། ཕྱིར་རོའི་བར་གྱི་དོན་ནི། དངོས་སོ་རྣམས་ཡང་དག་པར་རམ་བདེན་
པར་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དག་ལ་ཡང་དེ་ལས་ལྡོག་པའི་བདེན་པར་གྲུབ་པའི་རྣམ་པར་
ཞེན་ཅིང་སྒྲོ་འདོགས་པའི་སྒྲོ་འཁྲལ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྒྲོ་ཀུན་རྫོབ་པ་ཞེས་བྱ་

སྟེ། སློ་འདིའམ་འདིས་རྒྱུན་བྱས་པ་དག་གིས་བདེན་པར་མེད་པའི་དངོས་པོའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
མཐོང་བ་ལ་སྤྱི་བ་པ་ལྟ་བུར་བྱེད་ཅིང་མ་དེག་པའི་ཡིང་ཏོག་གིས་སློའི་མིག་འགོ་བས་པ་ལྟ་
བུར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཤེས་བྱེད་དུ་མཛོད་བངས་པའི་དོན་ནི་ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་
སྟེ་བ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཅས་དུ་ཡིན་ཏེ། དམ་པའི་དོན་དུ་སྟེ་དོན་དམ་པར་རང་བཞིན་གྱིས་སྟེ་བ་
མེད་པའི་ཕྱིར། དོན་དམ་པར་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འཁྲུལ་པའི་སློ་གང་ཡིན་
པ་དེ་ནི་སློ་ཀུན་རྫོབ་ཅས་བྱ་སྟེ། ཡང་དག་པ་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལ་སྤྱི་བ་པ་ལྟ་བུར་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་དང་། དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ནས། མཐོང་བར་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་པའི་བར་
གྱིས་ནི་དེ་འདྲའི་བདེན་འཛིན་གྱི་སློ་དེ་ལྟར་སྟེས་ཀྱི་འཛིན་པར་བསྟན་ཏེ། བདེན་འཛིན་དེས་
ཉེ་བར་བསྟན་པ་སྟེ་དེའི་དབང་གིས་བདེན་གྲུབ་ཏུ་མཐོང་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཐམས་ཅད་
ནི་ཀུན་རྫོབ་ཅས་བྱ་སྟེ་སློ་ཀུན་རྫོབ་པ་བདེན་འཛིན་དེས་བསྐྱེད་པས་ཁོ་ནའི་དབང་ལས་
བྱུང་བས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། བདེན་(༩༩བ)འཛིན་དེས་ཀྱང་གྲུབ་མཐས་སློ་བསྐྱུར་
མ་བསྐྱུར་གྱི་སྟོག་ཆགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དག་པར་ཉེ་བདེན་པར་གྲུབ་པའི་དངོས་པོའི་
བདག་ཉིད་ལྟ་བུར་ཉེ་བར་བསྟན་པ་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པས་མཐོང་བར་འགྱུར་བའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་
དེ། བདེན་འཛིན་དེ་ཡང་གྲུབ་མཐས་ཀུན་བརྟགས་པ་ལས་གསར་དུ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་གྱི་སྟོག་
མ་མེད་པའི་འཁྲུལ་པའི་བག་ཆགས་ཡོངས་སུ་སྤོང་པའི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་ལྟ་སྟེས་ཀྱི་
འཛིན་པ་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་མཐོང་ཞིང་ཞེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར་མན་ཆད་ཀྱི་དོན་ནི།
གཟུགས་སོགས་དངོས་པོ་རྣམས་པའི་དོ་སྤོ་ཐམས་ཅད་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་བྱ་
བའི་དོན་དམ་པར་མེད་དེ། སྟོག་ཆགས་དེ་དག་གི་བསམ་པ་འམ་སློའི་དབང་གིས་ཡོད་པར་
བཞག་པ་ཅམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ཡིན་པས། དེས་ན་བསམ་པའི་དབང་གིས་ཡོད་པར་
བཞག་པ་ཅམ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་གྲུབ་པའི་གྲུབ་ཆད་དུ་བཤད་ལ། སློ་ཡང་གང་ཡིན་གྱིས་མི་འཛོག་
པ་ནི། རྣམ་བཤད་ལས། དེ་ཡང་ཆད་མས་མི་གཞོད་པའི་སློའི་དབང་གིས་བཞག་པ་རྣམས་

ཐ་སྟད་དུ་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་སྒྲིའི་དབང་གིས་གང་བཞག་ཐམས་ཅད་ཐ་སྟད་དུ་ཡོད་པར་མི་
འདོད་དེ། ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་པས་སྒོ་གཞི་དམེད་ཀྱི་དབང་གིས་འཛིག་པ་ཡིན་ལ།
གཞི་དམེད་ཀྱི་དོན་ཡང་སྒོ་དོན་དེ་ཉིད་ལ་མ་འཇུག་བ་ཞིག་དགོས་པར་བཞེད་དེ། དངོས་པོ་
དེའི་དོན་ཀྱི་གདོད་ལུགས་རི་ལྟར་ཡོད་པ་ལྟར་འཇུག་ཀྱིས་བ་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེས་
ན་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་བྱམ་པ་ལ་མ་འཇུག་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བྱམ་པ་རང་ངོས་ནས་
བྱུང་བ་སྤང་བ་དེ་བྱམ་པ་ཁོ་རའི་ཀྱན་རྫོབ་པའི་གདོད་ལུགས་ཡིན་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་སྟུ་གྱ་
རང་ངོས་ནས་ས་བོན་ལས་སྐྱེ་བ་ཡང་སྒྲིའི་དབང་གིས་བཞག་པ་ཡིན་ཡང་སྟུ་གྱ་རང་གི་
(༤༥)ཀྱན་རྫོབ་པའི་གདོད་ལུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྟུ་གྱ་སྐྱེ་བ་སྒྲིའི་དབང་གིས་
བཞག་པ་ཡིན་ཡང་ས་བོན་ལས་རང་ངོས་ནས་སྐྱེ་བ་མི་འགལ་ཏེ། རང་རྒྱུད་པའི་སྐྱབས་
སྟུ་སྟུ་མ་དཔེར་བྱེད་པ་ན། སྟུ་མའི་སྟགས་རྩས་ཀྱིས་བསྐྱད་པའི་ལྟ་མོ་བ་རྣམས་ལ་གཞི་
དེར་དེ་ཤིང་ཏྲ་སྒང་དུ་སྤང་བའི་ཆེ་སྟགས་རྩས་ཀྱིས་བསྐྱད་པའི་དབང་གིས་སྤང་བ་ཅམ་དུ་
མ་ཟད། སྟུ་ལ་གཞིའི་ངོས་ནས་ཀྱང་ཏྲ་སྒང་དུ་སྤང་བ་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་སྒོ་གཞི་དམེད་ལ་སྤང་བའི་དབང་གིས་བཞག་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་རང་
གི་གདོད་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་བྱུང་ན་དེ་ལ་དོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཏྲགས་ཀྱི་
དགག་བྱ་སྤྲོད་དང་། དོན་དམ་པར་བྱུང་བ། ཡང་དག་པར་བྱུང་བ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་བྱུང་
བ་ཞེས་ཀྱང་བྱུང་། །དེས་ན་རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་བྱམ་པ་རང་ངོས་
ནས་བྱུང་བར་སྤང་བ་བྱམ་པའི་ཀྱན་རྫོབ་པའི་གདོད་ལུགས་སྟུ་བཞེད་ལ། ཐལ་འགྱུར་བ་
རྣམས་དེ་ལྟར་སྤང་བ་ནི་དགག་བྱ་སྤྲོད་སྤང་ཚུལ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ཐལ་རང་གཉིས་ལ་
དོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཏྲགས་ཀྱི་དགག་བྱ་ལ་སྤྲོད་པའི་ཏྲ་སྒང་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྟེ། ད་
དུང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཞི་བ་འཆོས་རྒྱན་གྱི་རང་འགྲེལ་ལས། བྱིས་པའི་
གནས་སྐྱབས་ནས་བཟུང་སྟེ། ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བར་དུ་ཕྱོད་བ། གང་མ་

བརྟགས་གཅིག་ཕྱིན་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རང་བཞིན་ཁོ་བོས་བཀག་པ་མེད་དེ། ཞེས་རིག་
པས་མ་བརྟགས་པའི་གནས་སྐབས་ནི་བྱིས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་གྱི་ཕྱིང་བས་བྱུབ་
པའི་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ཡོད་པར་ཡང་གསུངས་སོ། །དེ་འགོག་པའི་རིག་པ་ནི། དབྱ་མ་
རྒྱན་ལས། བདག་དང་གཞན་སྤྱི་དངོས་འདི་དག །ཡང་དག་པར་ནི་གཅིག་པ་དང་། །དུ་
མའི་རང་བཞིན་(༤༥བ)བྲལ་བའི་ཕྱིར། །རང་བཞིན་མེད་དེ་གཟུགས་བརྟན་བཞིན། །ཞེས་
གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རིག་པ་ཉིད་གསུངས་ལ། གཏན་ཆེགས་འདི་ནི་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་བསྐྱབ་
པ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མ་དང་བྲལ་བར་ངེས་པ་ནས་བདེན་མེད་ཀྱི་དོན་ཆད་
མས་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱན་རང་འབྲེལ་ལས། གཏན་ཆེགས་འདི་ལ་དམ་བཅས་པའི་དོན་
ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་པ་ཡང་མེད་དེ། བྱུབ་པའི་ཡུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་དང་སྤྱི་ཐ་སྙད་
རྣམས་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན། འདི་ནི་བ་སྒྲང་སྟེ། རྫོག་ཤལ་ལ་སོགས་པ་འདུས་པའི་
བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའི་ཞེས་གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་གཏན་ཆེགས་འདི་
དམ་བཅའ་དང་རྟགས་གཅིག་པས་མ་བྱུབ་པའི་གཏན་ཆེགས་སུ་འགྱུར་རོ་སྟེ་དུ་དོགས་
པ་ལ། དེའི་སྒྲིན་མེད་དེ། གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རྟགས་ཀྱི་དོན་བྱུབ་པས་བདེན་མེད་ཀྱི་དོན་
སྒྲོ་རོར་བྱུབ་ཟིན་ཀྱང་། བྱུབ་པའི་ཡུལ་གྱིས་འདི་ནི་བདེན་པར་མེད་དོ་སྟེ་མ་པའི་ཡུལ་ཅན་
ཤེས་པ་དང་། བདེན་པར་མེད་ཅེས་པའི་སྤྱི་ཐ་སྙད་རྣམས་བསྐྱབ་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། དཔེར་ན། རོག་རྫོག་ཤལ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ཅན་མཐོང་བ་ན་བ་སྒྲང་གི་དོན་བྱུབ་
ཀྱང་བརྟེ་མི་ཤེས་པ་ལ་འདི་ནི་བ་སྒྲང་རོ་ཞེས་བརྟེ་སྒྲར་བ་དོན་ཡོད་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདིའི་རྟགས་དགོད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཁབ་བསྐྱབ་པ་སོགས་ནི་རང་
རྒྱུད་པའི་ལུགས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྲགས་ཆེ་ཞིང་། ཐལ་
འགྱུར་བའི་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་འདིའི་རྣམ་གཞག་ནི་ལྟ་ཁྲིད་ཆེན་མོར་རབ་བྱེད་བཅོ་བརྒྱད་
པའི་དོན་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༡༤༽ ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་དགག་བྱ།

གཉིས་པ་ལ་ནི་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་འདི་ལ་ཆོས་རྣམས་རྟོག་པའི་དབང་གིས་བཞག་པའི་རྟོག་བཏགས་(༤༤)ཙམ་དུ་ཐ་སྟོན་དུ་འཛོག་ཚུལ་ཤེས་ན། རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་རང་ངོས་སམ་ཡུལ་གྱི་སྟངས་གྲུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན། བདེན་པར་གྲུབ་པ་སོགས་སྟངས་ཀྱི་དེ་རྣམས་དང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་། རོ་བོས་གྲུབ་པ་དང་། རང་གི་མཆོན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་། རྩས་སུ་གྲུབ་པ་སོགས་འཛོག་པས་དགག་བྱ་ཐ་མོ་བདེ་ལྷག་ཏུ་ངོས་ཟེན་པར་འགྱུར་བ་ལ་དགོངས་ནས། རྣམ་བཤད་ཆེན་མོར། ཆོས་རྣམས་རྟོག་པའི་དབང་གིས་འཛོག་ཚུལ་རྒྱས་པར་གསུངས་པས་དེའི་དོན་བསྟུས་ཏེ་བསྟན་ན་འདི་ལྟར་ཡིན་ཏེ། ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། ལྷ་ཆོགས་ཡིད་དགའ་མེ་རྟོག་ཁ་བྱེ་ཞིང་། །ཞེས་སོགས་གྱིས་ཆོས་རྣམས་རྟོག་པའི་དབང་གིས་བཞག་པ་ཙམ་དུ་གསུངས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་གྱིས་ཀྱང་རིག་པ་བྱག་ཏུ་པར། འཛིག་རྟེན་མ་རིག་རྒྱེན་ཙམ་དུ། ཞེས་སོགས་དང་། རེན་ཅེན་འབྲེང་བར། རྩེས་བུ་ས་མིན་ཚུ་མ་ཡིན། །ཞེས་སོགས་དང་། གཟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་མིང་ཙམ་བྱིར། །ནམ་མཁའ་ཡང་ནི་མིང་ཙམ་མོ། །ཞེས་སོགས་གྱིས་ཕྱང་སོགས་ཀྱི་ཆོས་དང་གང་ཟག་རྣམས་རང་རང་གི་གདགས་གཞི་ལ་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་འབའ་ཞིག་ཏུ་བཤད་ལ། དེའི་འཛོག་ཚུལ་ཡང་། བཞི་བརྒྱ་པར། རྟོག་པ་མེད་པར་འདོད་ཆགས་ལ། །སོགས་ལ་ཡོད་ཉིད་ཡོད་མིན་ན། །ཞེས་སོགས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར། རྟོག་པ་ཡོད་པ་ཁོ་ནས་ཡོད་པ་ཉིད་དང་། རྟོག་པ་མེད་པར་ཡོད་པ་ཉིད་མེད་པ་དེ་དག་ནི་གོར་མ་ཆག་པར་ཐག་པ་བསྟོགས་པ་ལ་བཏགས་པའི་སྒྲུལ་ལྟར་རང་གི་རོ་བོས་མ་གྲུབ་པར་ངེས་སོ་ཞེས་གསུངས་ལ། འགྲེལ་པའི་དོན་ནི། རང་ཉིད་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་རྟོག་པ་ཡོད་པ་ཁོ་ནས་

རང་ཉིད་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་འཛིན་དགོས་ཤིང་། རང་ཉིད་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་(༤༤)ཉོག་པ་མེད་
པར་རང་ཉིད་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་གཞག་ཏུ་མེད་པའི་ཆོས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་གོར་མ་ཆག་པ་
སྟེ་གདོན་མི་བ་བར་ཐག་པ་ཁ་པོ་བསྟོགས་པ་སྟེ་འབྲིལ་བ་ལ་ཐུན་པ་ཅུང་བད་བབས་པའི་
ཆེ་ཁ་དོག་ཁ་པོ་དང་། དབྱིབས་འབྲིལ་བ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་སྐྱུལ་ལྟར་
རང་གི་རོ་བོས་ཅུང་བད་ཀྱང་མ་གྲུབ་པར་ངེས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཆེ་སྐྱུལ་འཛིན་
ཀྱི་སྟོས་སྐྱུལ་དུ་བཏགས་ཀྱང་བཏགས་ཅིམ་དེ་ཀ་མ་གཏོགས་ཐག་པའི་ཆ་ཤས་རེ་རེ་བ་
དང་། ཆོགས་པ་དང་། དེ་དག་ལས་དོན་གཞན་པའི་དེ་ན་སྐྱུལ་ཀྱི་མཚན་གཞི་གཟུང་རྒྱ་
ཅུང་བད་ཀྱང་མེད་པ་ལྟར་ཁམས་དུག་འདུས་པ་ལ་གང་ཟག་ཏུ་བཏགས་ཀྱང་ཁམས་དུག་
རེ་རེ་བ་དང་། ཆོགས་པ་གང་ཡང་གང་ཟག་གི་མཚན་གཞིར་མེད་ཅིང་དེ་ལས་དོན་གཞན་
པའི་ཀྱན་གཞི་སོགས་གང་ཟག་གི་མཚན་གཞིར་མི་བཞེད་ཀྱང་མིང་རྒྱང་བཏགས་ཡོད་ཅིམ་
ལ་གང་ཟག་འཛིན་ལེགས་པར་ཤེས་པའི་བྱིར། དེས་ནི་ཕུང་སོགས་ཀྱི་ཆོས་གཞན་རྣམས་
ལ་འང་མཚན་པ་ཡིན་ཏེ། ཉིང་རེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས། རི་ལྷར་ཁྱོད་ཀྱིས་བདག་གི་འདུ་ཤེས་
ནི། །ཞེས་སོགས་དང་། འཕགས་པ་སྤྱད་པ་ལས་ཀྱང་། བདག་ཅི་འབྲ་བ་དེ་འབྲར་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ཤེས། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རི་འབྲ་དེ་འབྲར་ཆོས་ཀྱན་ཤེས། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་ན་ཐལ་རང་གཉིས་དོན་དམ་ལ་དཔྱོད་པའི་རྟགས་
ཀྱི་དགག་བྱ་ལ་སྤྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་དེ་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་རྩ་བ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་
གྲུབ་པ་ཞལ་ཀྱིས་བཞེས་མི་བཞེས་ལ་ཐུག་པ་ཡིན་ནོ། །

༩༥༽ མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་དམ་བཅའ་བཞག་པ།

གཉིས་པ་ལ་བཞི། མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་བདེན་པ་གཉིས་ཀར་དགག་པ། དེ་ལྟར་བཀག་
པ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བ། རྟེན་འབྱུང་གི་སྐྱེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་མཐའ་འཛིན་ཀྱི་ལོག་ཉོག་འགོག་ཚུལ།

རིག་(༧༡ན)པས་དབྱེད་པ་བྱས་པའི་འབྲས་བྱ་ངོས་བཟུང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། རང་
བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་དམ་བཅའ་གཞག་པ། དེ་རིག་པས་བསྐྱབ་པའི་སྐྱབ་བྱེད་བསྟན་
པ། མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་བཀག་པས་བྱུབ་པའི་དོན་ནོ། །

དང་པོ་ནི་འགྲེལ་བ་ལས། དེའི་ཕྱིར་འདྲིར་ཆོས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ཁོ་ནས་
རིག་པས་བསྟན་པ་ཉིད་གྱིས་ཆོས་མཉམ་པ་ཉིད་གཞན་བསྟན་པར་སྤྲ་བར་དགོངས་ཏེ།
སྤྲ་བ་དཔོན་གྱིས་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དང་པོར། བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་
མིན། །གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱ་མེད་མིན། །དངོས་སོ་གང་དག་གང་ན་ཡང་། །སྐྱེ་བ་ནམ་
ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་ཉེ་བར་བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། །ནམ་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཞར་ཡང་
ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ། །གང་ན་ཡང་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྲ་འགར་ཡང་གི་སྤྲའི་རྣམ་གྲངས་རྟེན་གྱི་
ཆོག་གིས་ནི་ཡུལ་དང་དུས་དང་གྲུབ་པའི་མཐའ་བཤད་དོ། །གང་དག་གི་སྤྲ་བརྟེན་པའི་
ཆོག་ནི་ཕྱི་དང་ནང་གི་དངོས་སོ་བརྗོད་པའོ། །དེ་བས་ན་ཕྱི་དང་ནང་གི་དངོས་སོ་རྣམས་ནི་
ཡུལ་དང་། དུས་དང་། གྲུབ་པའི་མཐའ་འགར་ཡང་། བདག་ལས་སྐྱེ་བ་སྤིད་པ་མ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་འདི་ལྟར་སྤྲར་བར་བྱའོ། །འདྲིར་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱབ་བྱེད་རང་
ལས་སྐྱེ་བ་དང་འབྲེལ་གྱི། ཡོད་པ་དང་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་བཀག་པ་དོན་གྱིས་འབྲུབ་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དེ་བཞིན་དམ་བཅའ་གསུམ་ཆར་ལ་ཡང་སྤྲར་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་
བདག་མེད་གཉིས་ལས་སྤོམ་པའི་ཆེ་ཐོག་མར་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་། དེ་ནས་ཆོས་
ཀྱི་བདག་མེད་བསྟོམ་པ་དོན་ཆེ་བར་བཤད་ཀྱང་། བཤད་པའི་གོ་རིམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་
བསྟན་བཅོས་འདྲིར་ཐོག་མར་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་གཏན་ལ་འབེབས་ཤིང་། ཆོས་ལའང་
འདུས་བྱས་(༧༡བ)དང་འདུས་མ་བྱས་གཉིས་ལས། རང་སྤྱེ་དངོས་སོར་སྤྲ་བ་ལ་སོགས་པ་
རྣམས་འདུས་བྱས་ཀྱི་སྤྱིང་དུ་སྐྱེ་གནས་འཛིག་གསུམ་སོགས་མཐོང་བ་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་
བྱུབ་པར་སྤྲོ་འདོགས་པ་མང་ཞིང་། འདུས་བྱས་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་རྟོགས་ན་འདུས་

མ་བྱས་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་བདེ་ལྷག་ཏུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། འདུས་བྱས་ཀྱང་
རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་ཞིགས་ན་རང་བཞིན་གྱིས་གནས་འགག་སོགས་འབད་མེད་དུ་ཞིགས་
པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ཡང་མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་བཀག་ན་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་ཞིགས་པར་
འགྱུར་བས་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཏུ་ཡང་། བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །ཞེས་སོགས་
གྱིས་ཐོག་མར་དོན་དེ་ཉིད་གཏན་ལ་འབབས་པར་མཛད་ལ། འདིར་ཡང་དེའི་དགོངས་པ་
འགྲེལ་བ་དང་། མཉམ་ཉིད་བཅུའི་ནང་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་
བསྟན་པར་བཞེད་ནས་མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་འགོག་ཚུལ་རྒྱས་པར་འཆད་ལ། གོང་གི་འགྲེལ་
པའི་ཆོག་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། ནམ་ཡང་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱེ་བའི་གཞན་ཡང་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱེའི་
ནམ་གངས་ཡིན་པས། གང་ན་ཡང་ཞེས་པའི་སྐྱེ་འགར་ཡང་གི་སྐྱེའི་ནམ་གངས་ཏེ་གང་དུ་
ཡང་མི་སྐྱེ་བའི་གཞི་སྟོན་པའི་རྟེན་གྱི་ཆོག་སྟེ། ཡུལ་དང་དུས་དང་གྲུབ་པའི་མཐའ་གང་ན་
ཡང་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་དང་། གཞི་དེ་གསུམ་དུ་གང་ཞིག །མི་སྐྱེ་བའི་གང་ཟག་གི་སྐྱེ་བའི་
པའི་ཆོག་གིས་ནི་ཕྱི་དང་ནང་གི་དངོས་པོ་བཛྲད་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་ཕྱི་དང་ནང་གི་དངོས་
པོ་ནམས་ཡུལ་དང་དུས་དང་གྲུབ་པའི་མཐའ་འགར་ཡང་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་སྲིད་པ་མ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དམ་བཅའ་ཕྱི་མ་གཞན་གསུམ་ལའང་སྒྱུར་བར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི།
ཀྱང་པ་ཕྱི་མ་གཉིས་བསྐྱབ་ཆོས་སུ་བྱས་ནས་དང་པོ་གཉིས་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་སྐོ་ནས་
རང་བཞིན་(༤༡)གྱིས་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མཐའ་བཞི་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་
ཞེས་སྒྱུར་བ་ལྟ་བུ་གཞུང་གི་དོན་མ་ཡིན་ཏེ། འདིར་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱེ་རང་བཞིན་གྱིས་
ཡོད་པ་འམ་སྐྱེ་བ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱབ་བྱེད་རང་ལས་སྐྱེ་བ་སོགས་དང་འབྲེལ་བས་སྒྱར་ལྟར་
བར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་འམ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་སྒྱུར་བ་ལྟ་བུ་
སྐབས་འདིར་གཞུང་གི་དོན་མ་ཡིན་ཏེ། འདིར་མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་དམ་བཅའ་ཅམ་
ཞིག་གཞན་པར་བཞེད་ནས། རྩ་ཤེར། བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །ཞེས་པའི་

གཞུང་སློལ་ཤིང་། འདིར་ཡང་། དེ་ཉིད་དེ་ལས་འབྱུང་མིན་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དམ་བཅའ་
དེ་ཉིད་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་འགོག་པའི་དམ་བཅའ་བཞག་ནས་དེ་
སྐྱེ་བ་བྱེད་ཀྱི་རིག་པ་རྣམས་བསྟན་པས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་དང་སྐྱེ་བ་མི་ཞིགས་པའི་
སྐྱོན་མེད་དེ། མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་བཀག་པ་ཉིད་ཀྱིས་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་བཀག་པ་དོན་
གྱིས་འབྲུག་པའི་ཕྱིར།

༡༩༽ དབུ་མ་ཐལ་སྒྲིག །

གཉིས་པ་ལ་བཞི། བདག་སྐྱེ་དགག། གཞན་སྐྱེ་དགག། གཉིས་ཀ་ལས་སྐྱེ་བ་དགག། རྒྱ་
མེད་ལས་སྐྱེ་བ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། དེ་ནི་དེ་ལས་འབྱུང་ན་ཞེས་པ་ནས། ཐལ་བར་འགྱུར་
ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་ལ། འདི་ལ་ཡང་འགྲེལ་བ་མཛད་པའི་རིག་པས་དགག་
པ་དང་། ཅ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་རིག་པས་དགག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འདིར་འགྲེལ་བ་
མཛད་པ་ནི་བྱུང་སྤྱི་ལི་ཏ་ཡིན་པས་དེའི་རིག་པས་འགོག་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་ཐོག་
མར་བདག་སྐྱེ་འདོད་པའི་ཕྱོགས་སྤྱི་མའི་ཕྱགས་ཅུང་ཟད་བརྗོད་ན། སྐབས་འདིར་བདག་སྐྱེ་
ཁས་ལེན་པ་པོ་ནི་གངས་ཅན་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བྱང་སྤོང་སེར་སྐྱའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བས་སེར་
སྐྱ་པ་དང་། ཤེས་བྱ་(༢༩བ)ལ་ཉེར་ལྟར་གངས་ངེས་པར་འདོད་པས་གངས་ཅན་དང་། དེའི་
སློན་སྤོང་དང་སྤོང་པོ་ཞི་ན་ཉིད་རྟོགས་པར་འདོད་པས་གསལ་བྱེད་པ་ཞེས་གྲང་བྱ་ལ། ཤེས་
བྱ་ཉེར་ལྟ་ནི་ཁོ་རང་གི་གཞུང་ལས། ཅ་བའི་རང་བཞིན་རྣམ་པར་འགྱུར་མིན་ལ། །ཆེན་པོ་
སོགས་བདུན་རང་བཞིན་རྣམ་པར་འགྱུར་ཞིང་། །བཅུ་དྲུག་པོ་ནི་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། །སྐྱེས་
བྱ་རང་བཞིན་མ་ཡིན་རྣམ་པར་འགྱུར་མིན། །ཞེས་པ་རྣམས་ཏེ། དེ་ལ་རྒྱ་ཁོ་ན་ཡིན་པ། འབྲས་
བྱ་ཁོ་ན་ཡིན་པ། རྒྱ་འབྲས་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ། གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་སྟེ་ལྷ་བྱ་ལྷ་བཞི་ལས།

དང་པོ་ནི། སྤྱི། གཙུག་པོ། རང་བཞིན་ཞེས་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཅན་དེ་ཉིད་དང་།
གཉིས་པ་ནི། དབང་པོ་བཅུ་གཅིག་དང་དེ་ཅུ་ལྟ་སྟེ་རྣམ་འགྲུར་བཅུ་དྲུག་གོ། །གསུམ་པ་
ནི། སློའམ་ཆེན་པོ་དང་རྒྱལ་སོགས་བདུན་ལོ། །བཞི་པ་ནི། བདག་ཤེས་རིག་། སྦྱེས་བྲུ་
ཞེས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཅན་དེ་ལ་འདོད་ལ། དེས་ན་གཙུག་པོ་ནི་འབྲས་བུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
རང་བཞིན་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་པའི་རོ་བོར་མི་གསལ་བའི་རྒྱལ་གྱིས་ཡོད་པར་འདོད་པས་སྦྱ་གྲུ་
ལ་རྒྱ་ས་བོན་གྱི་རང་བཞིན་དང་། འབྲས་བུ་སྦྱ་གྲུ་གཉིས་རང་བཞིན་ནས་བདག་ཉིད་གཅིག་
པ་དང་། སྦྱ་གྲུའི་རང་བཞིན་དེ་ཉིད་ས་བོན་གྱི་གནས་སྐབས་ན་ཡོད་པར་འདོད་ལ། འབྲས་
བུ་ཐམས་ཅད་རང་རང་གི་རྒྱུའི་བདག་ཉིད་ཡོད་པ་ཁོ་ནར་སྦྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུའི་བདག་ཉིད་
དུ་མེད་བཞིན་དུ་སྦྱེ་ན་རི་བོར་གི་རྩ་ཡང་སྦྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སྤྲོད། །

འདི་འགོག་པ་ལ་འདིར། དེ་ནི་དེ་ལས་འབྱུང་ན་ཞེས་སོགས་དང་། སློབ་དཔོན་སངས་
རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱི་བདག་སྦྱེ་འགོག་པའི་རིག་པ་རྣམས་གནད་གཅིག་པས་དེ་བཤད་པ་ལ།
ཆོག་གསལ་དུ་རང་ལུགས་དང་། གཞན་ལུགས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འཐད་པ་གང་
གིས་ཞེས་པ་ནས། དབྱ་མ་ལས་འབྲུག་(༤༤)པ་སོགས་ཀྱི་སློ་ནས་ངེས་པར་བྱའོ་ཞེས་
ཟླ་བ་གྲགས་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་རིག་པ་དང་། སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཀྱང་ཞེས་
སོགས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་གྱི་ལུགས་འགོད་པར་མཛད་དེ། དེ་ཡང་ཆོག་གསལ་ལས། སློབ་
དཔོན་སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཀྱང་། དངོས་པོ་རྣམས་བདག་ལས་སྦྱེ་བ་མེད་དེ། དེ་
དག་གི་སྦྱེ་བ་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་བྱིར་དང་། ཤིན་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་བྱིར་
རོ། །དངོས་པོ་བདག་གིས་བདག་ཉིད་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ནི་ཡང་སྦྱེ་བ་ལ་དགོས་པ་མེད་
དེ། ཅི་སྟེ་ཡོད་ཀྱང་སྦྱེ་ན་ནས་ཡང་མི་སྦྱེ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེས་བཤད་
ལ། དེའི་དོན་ནི། སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཀྱང་དངོས་པོ་རྣམས་བདག་ལས་
སྦྱེ་བ་མེད་དེ། ཞེས་དམ་བཅའ་བཟོད་ནས། དེ་བསྐྱབ་པ་ན། གྲངས་ཅན་ལ་འགལ་བ་བཟོད་

པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་སྒོ་ནས་བདག་སྐྱེ་ཡོད་པ་ལ་གཞིར་བ་སྟོན་པ་ནི། བྱིན་གྱི་དངོས་པོ་
དེ་དག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་པ་ཉིད་ཏུ་འགྱུར་བར་ཐལ། རང་གི་བདག་ཉིད་ཏུ་
རྒྱུའི་དུས་ན་རྫོགས་པར་གྲུབ་ཟིན་པའི་བྱིར། དེ་ལ་མ་ཁུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཤིན་ཏུ་ཐལ་
བར་འགྱུར་བ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཐུག་མེད་ཏུ་ཐལ། སྐྱེས་ཟིན་སྐྱར་ཡང་རྒྱ་ལས་སྐྱེ་དགོས་པའི་
བྱིར། ཉགས་གཉིས་གངས་ཅན་གྱིས་ཁས་སྒྲངས་ཞེས་པ་ནི་འགྲེལ་ཆོག་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་
དོན་དང་། བྱི་མ་གཉིས་ནི་རྒྱས་པར་འཆད་པ་སྟེ། དངོས་པོ་བདག་གི་བདག་ཉིད་ཏུ་ཞེས་
སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ནི་ཆོས་ཅན། ཡང་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྐྱེ་བ་ལ་དགོས་པ་
མེད་པར་ཐལ། རྒྱུའི་དུས་སུ་བདག་གི་བདག་ཉིད་ཡོད་པའི་བྱིར། དེ་ལ་མ་ཁུབ་ན། ཅི་སྟེ་
སོགས་ཏེ། དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་ཡང་མི་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། རྒྱུའི་བདག་ཉིད་ཏུ་ཡོད་
ཀྱང་སྐྱར་ཡང་(༢༩བ)སྐྱེ་བའི་བྱིར། ཞེས་པ་སྟེ། དོན་བསྟུན། སྐྱ་གུ་ཆོས་ཅན། སྐྱར་ཡང་
ས་བོན་ལས་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་ཏུ་ཐལ། ས་བོན་གྱི་བདག་ཉིད་ཏུ་གྲུབ་ཟིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པ།
འགྲེལ་ཆོག་དང་པོ་བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དོན་དང་། དེ་ལ་མ་ཁུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཐུག་མེད་ཏུ་ཐལ། རྒྱུ་དུས་སུ་རྫོགས་པར་གྲུབ་ཟིན་སྐྱར་ཡང་ས་བོན་ལས་སྐྱེ་བ་དོན་
ཡོད་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ནི་འགྲེལ་ཆོག་བྱི་མ་བསྟན་བཤད་གཉིས་ཀྱི་དོན་ཏེ། སློབ་དཔོན་
སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་དང་དཔལ་ལྷན་ལྷ་བ་གཉིས་ཀའི་དགོངས་པ་གཅིག་པའི་བདག་སྐྱེ་
འགོག་པའི་རིག་པའོ། །

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། གཞན་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་པར་མི་འཐད་པར་བསྟན། རང་ལུགས་
གཞན་པ་མི་འཐད་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། གཞན་གྱི་སྐྱོན་བརྗོད་པའི་ཚུལ་
དང་། དེ་རང་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །

དང་པོ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། འདི་ལ་ཁ་ཅིག་གིས། དེ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཏན་
ཆོགས་དང་། དཔེ་མ་བརྗོད་པའི་བྱིར་དང་། གཞན་གྱིས་སྐྱས་པའི་ཉེས་པ་མ་གསལ་བའི་

ཕྱིར་རོ། །ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྐབས་ཀྱི་དོན་ལས་བརྒྱུག་པས་བསྐྱབ་
པར་བྱ་བ་དང་། དེའི་ཆོས་བརྒྱུག་པའི་དོན་མངོན་པས། དངོས་པོ་རྣམས་གཞན་ལས་སྐྱེ་བར་
འགྱུར་བ་དང་། སྐྱེ་བ་འབྲས་བྱ་དང་བཅས་པ་ཉིད་ཏུ་འགྱུར་བ་དང་། སྐྱེ་བ་སྐྱུག་པ་ཡོད་པར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར་གྲུབ་པའི་མཐའ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་ཞེས་སྒྲོན་སྤྲས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་
ལ། དེའི་དོན་ནི། སྒྲོབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱིས་བདག་སྐྱེ་འགོག་པའི་ཆོག་འདི་
ལ། ལེགས་ལྡན་འབྱེད་སོགས་ཁ་ཅིག་གིས་སྤར་གྱི་ཆོག་དེ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བདག་
སྐྱེ་འགོག་རྒྱས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་དང་དཔེ་བརྗོད་དགོས་པ་ལས་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དང་།
གཞན་གངས་ཅན་གྱིས་ཁྱོད་ཀྱི་བདག་(༥༠ན)གི་བདག་ཉིད་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་ཅེས་པ་འདི།
འབྲས་དུས་མངོན་གསལ་གྱི་སྤྱ་གྲུ་ལྟ་བུ་ལ་འདོད་དམ། རྒྱ་དུས་མི་གསལ་བའི་སྤྱ་གྲུ་
བྱ་ལ་འདོད་བརྟག་བྱང་ན། དང་པོ་ལྟར་ན་མི་རིགས་ཏེ། འབྲས་དུས་མངོན་གསལ་གྱི་སྤྱ་གྲུ་
སྤར་ཡང་སྐྱེ་དགོས་པར་མི་འདོད་པས་གྲུབ་ཟིན་བསྐྱབས་པར་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་
ཁྱབ་པ་འགལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ལྟ་བུའི་ཉེས་པ་གསལ་དགོས་པ་ལས་མ་གསལ་བའི་ཕྱིར།
ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལ། ཤེས་རབ་སྒྲོན་མར། སྐྱགས་ཡོད་པའི་
ཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འབྲུང་ལ། གཞན་ཡང་ཁྱོད་ཀྱི་དེ་མི་རིགས་ཏེ། གཞན་གྱི་སྤྲན་
ཀའི་སྐྱགས་དང་བཅས་པའི་ཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྐྱགས་ངེ་ལྟར་ཡོད་ན། དངོས་ཟིན་ལྟར་
སྐྱིར་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དང་སྐྱག་མེད་ཅམ་རྟགས་སུ་བྱེད་ན་ཕྱོགས་ཆོས་མི་འབྱུབ་ལ། བདག་
ལས་སྐྱེ་ན། སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དང་སྐྱག་མེད་ཏུ་འགྱུར་བ་རྟགས་སུ་འགོད་ན། ཕྱོགས་ཆོས་
གྲུབ་ན་བསྐྱབ་བྱ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། འབྲུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཆོག་གི་རྒྱས་པ་ལས།
སྤྱ་གྲུ་བདག་ལས་སྐྱེ་ན་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དང་སྐྱག་མེད་ཏུ་འགྱུར་བ་ལས། སྐྱེ་བ་དོན་བཅས་
དང་སྐྱག་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཐོན་པས་དངོས་ཟིན་གྱི་རྟགས་དེ་ཉིད་ལོག་ནས་སྐྱེ་
བ་དོན་བཅས་དང་སྐྱག་བཅས་རྟགས་སུ་འགོད་པར་མངོན་ལ། དེ་ལྟར་དངོས་ཟིན་གྱི་དམ་

བཅའ་ཡང་བསྐྱོག་དགོས་ཤིང་། དེ་ལ་རྟགས་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དང་ཐུག་མེད་ལོག་ནས་སྐྱེ་བ་
དོན་བཅས་དང་ཐུག་བཅས་སུ་འགྱུར་བ་ལྟར་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། ཞེས་པ་ལོག་ནས་
གཞན་ལས་སྐྱེ་སྟེ་ཞེས་བྱར་མེད་པས་བདག་སྐྱེ་རྣམ་པར་བཅད་ཅེས་དེ་ལོག་ནས། མ་ཡིན་
དགག་ཅིག་བསྐྱབ་པའི་ཆོས་སུ་འགྱུར་ལ། ལྷ་གྲུ་སྐྱེ་བ་དོན་བཅས་དང་ཐུག་བཅས་སུ་ཁས་
(༥༠བ)ལྷངས་པས་ལྷ་གྲུ་སྐྱེ་བར་ཁས་ལྷངས། བདག་སྐྱེ་དངོས་སུ་བཀག་ཅིང་། སྐྱེ་བ་ལ་
བདག་སྐྱེ་དང་གཞན་སྐྱེ་གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་པས་ཆོས་གཞན་གཞན་སྐྱེ་ལྟ་བུ་འཕངས་
པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་བདག་སྐྱེ་མེད་པར་བསྐྱབ་པའི་དམ་བཅའ་མེད་དགག་ཅེས་དུ་
འདོད་པའི་རང་གི་བྱུང་བའི་མཐའ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སྟོན་བརྗོད་པར་མཛད་
དེ། ལེགས་ལྡན་གྱིས་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་རང་རྒྱུད་མི་བཞེད་པ་མ་དགོངས་ཤིང་། ལྟར་
གྱི་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱི་འགྲེལ་ཆོག་དེ་དག་གིས་ཀྱང་འགལ་བརྗོད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་སྒོ་
ནས་བདག་སྐྱེ་བཀག་པ་མ་དགོངས་པར་བདག་སྐྱེ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲིབ་དག་བསྟན་པ་གཞིར་
བྱས་ནས་སྟོན་དེ་ལྟར་བཟུང་བ་ཡིན་ལ། ལེགས་ལྡན་གྱི་དགོངས་པ་ལ་རང་དང་མཐུན་པར་
སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱང་གཞན་སྐྱེ་ཐ་སྟོན་དུ་བཞེད་པ་གཞིར་བཞག་ནས་སྐྱེ་བ་ལ་བདག་
སྐྱེ་དང་གཞན་སྐྱེ་གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་པར་ཡང་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། སྟོན་དང་པོ་གཉིས་མི་འཇུག་པའི་ཚུལ་དང་། གསུམ་པ་མི་འཇུག་
པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྟོན་མེད་ཚུལ་དང་། གཞན་གྲགས་
ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྟོན་མེད་ཚུལ་གཉིས། དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་
ཆོགས་བརྗོད་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པར་བསྟན་པ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། སྟོན་འདི་དག་
ཐམས་ཅད་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་མཐོང་ངོ་ཞེས་ལེགས་ལྡན་གྱིས་སྟོབ་
དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ལ་སྟོན་བརྗོད་པ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་པར་
ཁོ་བོ་ཅག་གིས་མཐོང་ངོ་ཞེས་འཆམས་སྟར་ནས། མི་རིགས་པའི་ཚུལ་རི་ལྟར་ཞེ་ན། ཆོག་

གསལ་ལས། དེ་ལ་རེ་ཞིག་གཏན་ཆོགས་དང་དཔེ་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཞེས་གང་སྤྲུམ་
པ་དེ་ནི་མི་རིགས་སོ། །ཅིའི་(༥༡ན)ཕྱིར་ཞེ་ན། གང་གི་ཕྱིར་བདག་ལས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོད་
པ་རྒྱ་ཉིད་དང་། དེ་ཉིད་སྐྱོའོ་ཞེས་སྤྲུམ་པ་ཡིན་ལ། ཡོད་པ་ནི་ཡང་སྐྱེ་བ་ལ་དགོས་པ་མ་མཐོང་
ཞིང་ཐུག་པ་མེད་པར་ཡང་མཐོང་ལ། ཁྱོད་ཀྱིས་སྐྱེ་བས་སྤྲུམ་ཡང་སྐྱེ་བར་མི་འདོད་ཅིག་ཐུག་
པ་མེད་པར་གང་མི་འདོད་དོ། །

དེའི་ཕྱིར་ཁྱོད་ཅག་གི་ཚོད་པ་ནི་འཐད་པ་དང་བྲལ་བ་དང་། རང་གིས་ཁས་སྒྲངས་
པ་དང་འགལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་རོལ་པོ་བདག་ལས་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་ལ་འབྲི་བར་བྱེད་པ་
ཡིན་ཏེ། གང་ལས་གཏན་ཆོགས་དང་དཔེ་བཞེད་པ་འབྲས་བྱ་དང་བཅས་པར་འགྱུར་བ་འདི་
ཙམ་ཞིག་གིས་བཅད་པ་ན། ཅིའི་ཕྱིར་པ་རོལ་པོ་ཁས་ལེན་པར་མི་བྱེད་དམ་ཞེས་གསུངས་
ལ། དེའི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། དེ་ལ་རེ་ཞིག་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱུ་བསྐྱུངས་ལ་གཏན་
ཆོགས་དང་དཔེ་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྤྲུམ་པ་མི་རིགས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྒྱ་
མཚན་གང་གི་ཕྱིར་གྲངས་ཅན་པས་བདག་ལས་སྐྱོའོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནི། འབྲས་བྱས་སྤྱི་
ཡོད་པའི་རང་བཞིན་ནི། གཙོ་བོ་འབྲས་བྱའི་རྒྱ་ཉིད་དང་། རྒྱ་བྱས་སྤྱི་ཡོད་པའི་སྤྱི་གྲུ་དེ་ཉིད་
སྤྲུམ་ཡང་ས་བོན་ལས་སྐྱོའོ་ཞེས་སྤྲུམ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་ན། སྤྱི་གྲུ་ཆོས་ཅན། ས་བོན་ལས་
སྤྲུམ་ཡང་སྐྱེ་བ་ལ་དགོས་པ་མ་མཐོང་བར་ཐལ། རྒྱའི་བདག་ཉིད་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་མ་
ཁྱབ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཐུག་པ་མེད་པར་ཡང་མཐོང་བར་ཐལ། རང་གི་རོ་བོ་བྱུ་བ་ཟེན་སྤྲུམ་
ཡང་སྐྱེ་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྤྲུམ་པ་ན། གྲངས་ཅན་ཁྱོད་ཀྱིས་སྐྱེས་ཟེན་པ་ནམས་སྤྲུམ་
ཡང་སྐྱེ་བར་མི་འདོད་ཅིང་སྐྱེ་བ་ཐུག་པ་མེད་པར་ཡང་མི་འདོད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་གྲངས་ཅན་
ཁྱོད་ཅག་གིས་བདག་སྐྱེ་ཡོད་ཅེས་བསྐྱབ་ཅིང་སངས་རྒྱུ་བ་ལ་ཚོད་པར་བྱེད་པ་ནི་རིག་
པའི་འཐད་པ་དང་བྲལ་བ་དང་། རང་གིས་ཁས་སྒྲངས་དང་ཡང་འགལ་(༥༡བ)བ་ཡིན་ཏེ།
བདག་སྐྱེ་ཡོད་པ་ལ་སྤྲུམ་བྱེད་ནམ་དག་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱེས་ཟེན་སྐྱེ་བར་མི་འདོད་པ་

དང་། རྒྱའི་བདག་ཉིད་དུ་ཡོད་པ་སྐྱེ་བར་ཁས་ལེན་པ་གཉིས་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་རོལ་པོ་
བདག་ལས་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་ལ་ངག་འཇམ་པའི་སྒོ་ནས་འདྲི་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་
རྒྱ་མཚན་གང་ལས་བདག་སྐྱེ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་གཏན་ཆོག་ས་དང་པོ་བཀོད་པ་ལ་འབྲས་བུ་ལྷག་
པོ་དང་བཅས་པར་འགྱུར་བ་མེད་པར་ཐལ། གོང་དུ་བསྟན་པའི་འགལ་བཟྃ་དཀྱི་ཐལ་འགྱུར་
འདི་དག་ཙམ་ཞིག་གིས་བརྟེན་པ་ན། པ་རོལ་པོ་གངས་ཅན་གྱི་ཅིའི་ཕྱིར་བདག་སྐྱེ་མེད་པར་
ཁས་ལེན་པར་མི་བྱེད་དམ་སྟེ་བྱེད་ཀྱས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཀུས་པ་མེད་པར་བསྟན་པ་ནི།
ཆོག་གསལ་ལས། འོན་ཏེ་པ་རོལ་པོ་རང་གིས་ཁས་སྐྱེས་པ་དང་འགལ་བས་བརྟེན་པས་
ཀྱང་མི་བསྐྱོག་ན་ནི་དེའི་ཆེ་ངོ་ཆ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཏན་ཆོག་ས་དང་དཔེ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་
བསྐྱོག་པར་མི་འགྱུར་བ་ཉིད་དོ། །ཁོ་པོ་ཅག་ནི་བསྟོན་པ་དང་ལྷན་ཅིག་ཅོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་
ནོ། །དེའི་ཕྱིར་སྒོ་བ་དཔོན་ནི་གནས་མ་ཡིན་པར་ཡང་རྗེས་སུ་དཔག་པ་འཆད་པར་བྱེད་པ་
ན་བདག་ཉིད་རྗེས་སུ་དཔག་ལ་དགའ་བ་ཉིད་མངོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཏེ། དོན་
ནི། འོན་ཏེ་པ་རོལ་པོ་གངས་ཅན་རང་གིས་ཁས་སྐྱེས་པ་དང་འགལ་བ་བསྟན་པའི་ཐལ་
འགྱུར་གྱི་སྒོ་ནས་བརྟེན་པས་ཀྱང་བདག་སྐྱེ་ཡོད་པར་འདྲིན་པའི་ལོག་ཉོག་མི་བསྐྱོག་ཅིང་
བདག་སྐྱེ་མེད་པར་ཁས་མི་ལེན་ན། གཏན་ཆོག་ས་དང་དཔེ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་ལོག་ཉོག་དེ་
བསྐྱོག་པར་མི་འགྱུར་བ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཆེ་ཕྱིར་གྲོལ་ངོ་ཆ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟོན་
འདིངས་པར་ཁྱགས་པ་གང་ཞིག །ཁོ་པོ་ཅག་ནི་དངོས་སུ་བསྟོན་པ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཅོད་
པ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་སྒོ་བ་དཔོན་ལགས་ལྷན་ནི་བདག་ཉིད་རང་
(༥༩ན)རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལ་དགའ་བ་ཉིད་ཙམ་ཞིག་མངོན་པར་གསལ་བར་བྱེད་
པ་ཡིན་ཏེ། བདག་སྐྱེ་འགོག་པ་འགལ་བཟྃ་དཀྱི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ཀུས་བཞིན་དུ་ཡང་གནས་
མ་ཡིན་པ་གཏན་ཆོག་ས་དང་དཔེ་བཟྃ་དགོས་སོ་ཞེས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དགོས་པ་མེད་
བཞིན་དུ་འཆང་བར་བྱེད་པས་ནའོ། །

གསུམ་པ་ཁས་ལེན་མི་རིགས་པར་བསྟན་པ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། དབུ་མ་པ་ཡིན་
ན་ནི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་བྱ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་གཞན་ཁས་སྐྱབས་
བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །གཞན་ཡང་དབུ་མ་པ་ཡིན་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་དཔག་
དང་དེའི་རྟེན་གཏན་ཆོགས་ལ་སོགས་པ་ཁས་ལེན་པར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་རྒྱུད་
ཀྱི་གཏན་ཆོགས་ནི་ཚུལ་གསུམ་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་གཏན་ཆོགས་དེའི་
ཡུལ་གྱི་སྟངས་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ལ་འདོད་ལ། དབུ་མ་པས་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་
བཞིན་ཁས་སྐྱབས་པ་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་བཤད་ནས། དེའི་ཤེས་བྱེད་དུ་འཕགས་
བ་ལྟས། ཡོད་དང་མེད་དང་ཡོད་མེད་ཅེས། །ཞེས་སོགས་དང་། ཅོད་རྒྱུ་ལས། གལ་ཏེ་
ངས་དམ་བཅས་འགའ་ཡོད། །ཅེས་སོགས་བྱངས་ཏེ། དེ་དག་གིས་ཀྱང་དབུ་མ་པ་ལ་རང་
གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བའི་དམ་བཅའ་དང་གཏན་ཆོགས་སོགས་མེད་པར་སྟོན་པ་ཡིན་
ལ། བོད་མང་པོ་ཞིག་འདི་ཅམ་ལ་འང་འབྱུངས་ནས་ཐལ་འབྱུར་བ་རང་ལུགས་ལ་དམ་བཅའ་
དང་ཁས་ལེན་སོགས་མེད་ཅེས་སྟེན་ཡང་། དེ་དག་འགོག་ཚུལ་རྗེ་ཡབ་སྐུ་མ་གྱིས་རྒྱས་
པར་བསྟན་ཟིན་པས་མ་སྟོས་སོ། །

དེ་ནས་ཆོག་གསལ་ལས། གང་གི་ཆེ་དེ་ལྟར་དབུ་མ་པས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་
བ་མི་བརྟོག་པ་ཡིན་པ་དེའི་ཆེ་ཞེས་པ་ནས། དེའི་ལན་བརྟོག་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་
བར་གྱི་དོན་ནི། གང་(༥༩བ)གི་ཆེ་སྒར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་དབུ་མ་པས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་
ཆོགས་སྐྱབས་འདིར་མི་བརྟོག་པ་དེའི་ཆེ་བྱངས་ཅན་གྱིས་ཁྱོད་ཀྱི་དམ་བཅའི་དོན་བདག་
ལས་སྐྱེ་བ་མེད་ཅེས་པ་འདི་འབྲས་བུས་མངོན་གསལ་གྱི་སྒྲུ་གྲུ་ལ་འདོད་ན་བྱུང་ཟིན་ལ།
རྒྱ་དུས་མི་གསལ་བའི་སྒྲུ་གྲུ་ལ་འདོད་ན་བྱུང་བ་འགལ་ཏེ། སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་རྒྱུའི་དུས་ན་
ཡོད་པ་ཁོ་ན་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་གཞན་གྱིས་སྐྱས་པའི་ཉེས་པ་གསལ་དགོས་པ་
མིན་ཏེ་སྟོབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱབས་ཀྱིས། མིག་སོགས་ནང་གི་སྐྱེ་མཆོད་ནམས་ཆོས་

ཅན། རོན་དམ་པར་ན་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་རང་རྒྱུད་
ཀྱི་རྟགས་ཁས་སྦངས་ན། དེ་འདྲའི་བརྟག་པ་འབྲུག་ན་ཡང་། སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་ཀྱིས་
རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་ཆེགས་ཁས་སྦངས་པས་དེའི་ལན་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་སྟེ་
འགྲེལ་ཆེག་ཆང་བར་མ་བྱངས་སོ། །མདོར་བསྟུན། སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་ཀྱིས་རང་རྒྱུད་
ཀྱི་གཏན་ཆེགས་ལ་གཞན་གྱིས་སྦྱས་པའི་ཉེས་པ་མ་གསལ་བའི་ཆ་ནས་སྦྱོན་མེད་དེ། རང་
རྒྱུད་ཁས་མ་སྦངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །

གཉིས་པ་གཞན་གྲགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྦྱོན་མེད་ཚུལ་ལ། གཞན་གྲགས་ཀྱི་
གཏན་ཆེགས་མ་བརྗོད་པའི་སྦྱོན་མེད་པའི་ཚུལ་དང་། དེ་ལ་ཉེས་པ་མ་གསལ་བའི་ཆ་ནས་
སྦྱོན་མེད་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། གཞན་གྲགས་ངེས་པར་བརྗོད་མི་དགོས་པར་བསྟན་
པ་དང་། བརྗོད་དགོས་ན་ཡང་སྟོབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་ཀྱིས་དེའི་གཏན་ཆེགས་
བཤད་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་ཆེག་གསལ་ལས། ཅི་སྟེ་ཡང་དབུ་མ་པ་རྣམས་
ཀྱི་ལྟར་ན་ཞེས་པ་ནས། དེ་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེའི་ཉེས་པ་མ་གསལ་བའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་
དེ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ་སྟུང་ན། ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་ནི། དེ་ལ་སྟོབ་དཔོན་ལེགས་ལྟན་འབྲེད་
ན་རེ། རང་(༥ ནན)རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་ཆེགས་ཁས་མི་ལེན་པས་སྐབས་འདིར་བདག་སྐྱེ་འགོག་
པ་ལ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་དཔེ་རྟགས་མི་བརྗོད་ཀྱང་དེ་འགོག་རྒྱས་ཀྱིས་གཞན་གྲགས་ཀྱི་དཔེ་དང་
གཏན་ཆེགས་བརྗོད་དགོས་པ་ལས་དེ་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ལ་གཞན་གྱིས་སྦྱས་
པའི་ཉེས་པ་གསལ་དགོས་པ་ལས་མ་གསལ་བའི་ཕྱིར། སྤར་གྱི་སྦྱོན་སོ་ན་གནས་སོ་ཞེ་
ན། ཞེས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ལན་ལ་གཞན་གྲགས་ངེས་པར་བརྗོད་མི་དགོས་པར་བསྟན་པ་
ནི། ཆེག་གསལ་ལས། བཤད་པར་བྱ་སྟེ་ཞེས་པ་ནས། འདིར་རྗེས་སུ་དཔག་པས་གཞོད་
པ་བརྗོད་པ་དགོས་པ་གོ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས་པའི་བར་ཉ། རོན་བསྟུན། འདིར་བདག་སྐྱེ་
འགོག་པ་ལ་དེ་འགོག་རྒྱས་ཀྱི་གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་ཆེགས་མ་བརྗོད་པའི་ཆ་ནས་ཀྱང་

སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་པ་ལ་སྐྱེན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བདག་སྐྱེ་འགོག་པ་ལ་དེ་ངེས་པར་བཟོན་
མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གངས་ཅན་ལ་བདག་སྐྱེ་ཡོད་པའི་སྐྱེ་བ་བྱེད་ཀྱིས་དག་མེད་པ་ཉིད་
འདིའི་སྐྱེན་འབྱེན་ཡིན་པས། འདིར་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་གནོད་པ་བཟོན་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་
ཡོད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། ཅི་སྟེ་ཡང་རང་གི་རྗེས་
སུ་དཔག་པས་འགལ་བ་གཏོན་མི་ཟ་བར་བཟོན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། དེ་ཡང་སྟོབ་
དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ནས། སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་
ནོ་ཞེས་པའི་བར་གྱི། སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་པ་ཉིད་གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་ཆོག་པའི་སངས་
བཟོན་དགོས་ན་ཡང་བཟོན་པ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་བདག་སྐྱེ་འགོག་པའི་
ཆོག་། དངོས་པོ་བདག་གི་བདག་ཉིད་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། དེ་དག་གི་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་པ་ཉིད་
དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། ཞེས་པའི་འགྲེལ་ཆོག་དང་པོ་བསྟན་བཤད་གཉིས་(༥༣བ)ཀྱིས་
བདག་སྐྱེ་འགོག་ཀྱིས་ཀྱི་གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་ཆོག་པས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་དེ་བསྟན་
པའི་གཞན་གྲགས་ཀྱི་ཉག་སྟོང་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། ལྷ་བ་ཟེན་སྐྱེར་ཡང་ས་
བོན་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མངོན་གསལ་གྱི་ལྷ་གྲུ་བཞིན་ཞེས་པའོ། །འདི་
ཡང་དེང་སང་བ་རྣམས་དང་བསྟན་ནས་སྐྱེན་ཆོད་པ་དང་ཐ་སྙད་ཐོར་ཡང་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་
གྱི། འདིར་དགོངས་པ་ནི། གངས་ཅན་གྱིས་ས་བོན་གྱི་དུས་ན་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ལྷ་གྲུ་
ཆོས་ཅན། ལྷ་བ་ལས་པོན་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་གངས་ཅན་པ་དག་
གི་མདུན་ན་གནས་པའི་མངོན་གསལ་གྱི་བུ་པ་བཞིན་ཞེས་འགོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་
ལྟར་ན་ཞེས་པ་ནས། ཅི་སྟེ་རྗེས་སུ་བྱེད་ཅེས་པའི་བར་གྱི་དོན་ནི། ལེགས་ལྡན་གྱིས་སྟོབ་
དཔོན་སངས་རྒྱས་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་པ་ལ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་ཆོག་པས་མི་ལེན་པས་དེ་
མི་བཟོན་ན་ཡང་གངས་ཅན་རང་ལ་གྲགས་པའི་གཏན་ཆོག་དང་དཔེ་མ་བཟོན་པའི་ཕྱིར་
ཉེས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་ཅི་སྟེ་རྗེས་སུ་བྱེད་དེ་བྱེད་མི་རིགས་པར་ཐལ། གོང་དུ་བཀོད་

མ་ཐག་པའི་གཏན་ཆོག་སྟེ་བར་སྤྱར་བས་གངས་ཅན་རང་ལ་གྲགས་པའི་སྦྱར་བའི་ངག་གསལ་བར་བྱས་པ་ཡང་བདག་ལས་སྦྱེ་བ་དག་ག་པ་ལ་མི་འཁྲུལ་བའི་གཏན་ཆོག་ཡོད་པ་ཉིད་གཏན་ཆོག་དང་། མངོན་གསལ་གྱི་བྱམ་པ་མཐུན་དཔེར་བྱས་ནས་གངས་ཅན་ལ་རང་ཉིད་ལ་གྲགས་པའི་རྗེས་སུ་དཔག་པས་འགལ་བ་བརྗོད་པར་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ་ཡིན་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལ་གཞན་གྱིས་སྤྲས་པའི་ཉེས་པ་མ་གསལ་བའི་ཆ་ནས་སྦྱོན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གངས་ཅན་པ་དག་མངོན་གསལ་གྱི་བྱམ་པ་སྤྱར་ཡང་བསམ་པར་བྱེད་དགོས་པར་མི་འདོད་པ་དེ་ཉིད་འདིར་མཐུན་དཔེ་དང་རྒྱུའི་རྣམ་པའི་རོ་བོར་གྱུར་ཅིང་མངོན་(༥༩ན) བར་གསལ་བ་མ་ཡིན་པའི་བྱམ་པ་སྤྱར་ཡང་སྦྱེ་བ་དག་ག་པ་བསྒྲུབ་པར་བྱས་ནས་ཡོད་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པས་གཞན་གྱིས་སྤྲས་པའི་དེ་ལ་ཉེས་པ་གསལ་མི་དགོས་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ནི་གཞན་གྱིས་སྤྲས་པའི་ཉེས་པ་མ་གསལ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་པ་ནས། དེའི་བྱིར་སྤྱོད་འབྱེན་པ་འདི་དག་ནི་འབྲེལ་བ་མེད་པ་ཉིད་དེ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་ཏེ་རྟོགས་པར་སྤྲོད། །དེ་ནས་བྱམ་པ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་པ་ནས། ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་པའི་བར་ནི་དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་དོན་རོ། །སྦྱོན་གསུམ་པ་མེད་ཚུལ་ནི། ཐལ་བར་འགྱུར་བ་བསྒྲོག་པའི་དོན་དང་ཡང་། ས་རོལ་བོ་ཉིད་འབྲེལ་བ་ཡིན་གྱི་ཁོ་བོ་ཅག་ལ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རང་ལ་དམ་བཅའ་བ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། དེ་ཡང་སྤྱར་བ་གདུང་པ་ལྟར་དངོས་སུ་བཀོད་ཆོད་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱིས་འགལ་བརྗོད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་མཛད་པ་ཡིན་གྱི། བདག་སྦྱེ་འགོག་པའི་སྦྱར་བ་མ་ཡིན་ཞིང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་ཆོག་གྱང་མི་བཞེད་པས། དེ་དག་གི་བསྒྲོག་དོན་འཕངས་པའི་སྒོ་ནས་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ལ་སྦྱོན་འཇུག་པ་མེད་དེ། ལེགས་ལྡན་གྱིས་བསྒྲོག་དོན་འཕེན་དགོས་པར་བཤད་པའི་སྦྱར་བ་ནི་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱི་དགོངས་པ་མིན་པའི་བྱིར། འོ་ན་སྤྱར་གྱི་འགལ་བ་བརྗོད་པའི་ཐལ་འགྱུར་

དེའི་བསྒྲིག་དོན་ཁས་ལེན་དགོས་པར་མཚུངས་སོ་སྟེ་མ་ཟེ་ ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། སྤར་ཡང་སྒྲེ་
 བ་དོན་མེད་དུ་ཐལ། ལྷ་དུས་སུ་རྒྱུགས་པར་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་མ་ཁུབ་ན། དེ་ཆོས་
 ཅན། སྤར་ཡང་སྒྲེ་བ་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ། ལྷ་དུས་སུ་གྲུབ་ཟིན་སྤར་ཡང་སྒྲེ་དགོས་པའི་ཕྱིར་
 ཞེས་པའི་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་བསྒྲིག་པའི་དོན་དང་པ་རོལ་སོ་གངས་ཅན་པ་ཉིད་འབྲེལ་བ་
 ཡིན་གྱི་ཁོ་(༥༤བ)པོ་ཅག་ལ་ནི་འབྲེལ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་ལ་སྤར་ཡང་སྒྲེ་བ་དོན་བཅས་དང་
 ཐུག་བཅས་གྱི་དམ་བཅའ་དང་ཁས་ལེན་མེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཁོ་པོ་ཅག་ལ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་
 བསྒྲིག་དོན་ཁས་སྒྲངས་པའི་སྒྲོ་ནས་གྲུབ་མཐའ་དང་འགལ་བ་ག་ལ་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ།
 ལྷ་མཆོན་གོང་དུ་བཤད་མ་ཐག་པ་དེའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་དང་། ཐལ་བ་ལས་བསྒྲིག་པ་བསྐྱབས་
 པས་ཞེས་པ་ནས། ག་ལ་ཡོད་ཅེས་པའི་བར་གྱི་དོན་ནི་ལྷ་མཆོན་གང་ལས་ཐལ་འགྱུར་གྱི་
 བསྒྲིག་དོན་ཁས་སྒྲངས་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲོན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྒྲོ་བ་དཔོན་སངས་རྒྱལ་བསྐྱབས་
 ལ་གཞན་གྱི་སྒྲུགས་རྙེད་པར་འགྱུར་བ་ག་ལ་ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། ཐལ་བ་ལས་བསྒྲིག་པ་
 བསྐྱབས་པས་པ་རོལ་སོ་གངས་ཅན་ལ་ཉེས་པ་མང་པོ་ཇི་ཅམ་དུ་འགྱུར་བ་དེ་ཅམ་ནི་ཁོ་པོ་
 ཅག་སྤྲ་ཆོལ་མངོན་པར་འདོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ནས་རང་བཞིན་མེད་པར་སྤྲ་བས་
 ཞེས་པ་ནས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་ནི། རང་བཞིན་མེད་པར་སྤྲ་བའི་དབྱ་
 མ་པས་དངོས་པོ་རང་བཞིན་དང་བཅས་པར་སྤྲ་བ་གངས་ཅན་ནམ། དངོས་སྤྲ་བ་སོགས་ལ་
 འགལ་བ་བརྗོད་པའི་ཐལ་བ་བསྐྱབས་པས་ཏེ་འཕངས་པ་ན་ཐལ་བ་ལས་བསྒྲིག་པའི་དོན་
 དེས་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པར་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། སྤྲ་ནམས་ནི་དབྱིག་པ་
 ཅན་དང་ཞགས་པ་ཅན་བཞིན་དུ་སྤྲ་བ་པོ་རང་དབང་མེད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྤྲ་བ་པོའི་
 བརྗོད་འདོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲ་བ་པོ་མི་འདོད་བཞིན་དུ་བརྗོད་འདོད་ཐམས་ཅད་འཕེན་
 དགོས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དོན་དེ་སྟོན་པའི་རྒྱས་པ་རང་ལ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་སྤྲ་བ་པོའི་
 བརྗོད་འདོད་ལྟར་འཕེན་པ་ཅམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྤྲ་བས་འདིར་ཐལ་བ་བསྒྲིག་པ་ལས་

གཞན་སྐྱེ་འཕེན་པ་སོགས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་དོན་ཅན་དུ་ག་ལ་འགྱུར་
བར་(༥༥ན)ཡོད་དེ་མེད་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་ཐལ་བ་བསྐྱབས་པ་ནི་པ་རོལ་པོ་གངས་ཅན་གྱི་
བདག་སྐྱེ་ཡོད་པར་དམ་བཅའ་བ་འགོག་པ་ཙམ་གྱི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཐལ་
འགྱུར་གྱི་སློན་ས་གཞན་གྱི་ལོག་རྟོག་འགོག་པ་ནི། སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱལ་བསྐྱབས་འབའ་
ཞིག་ཏུ་མ་ཐད་མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་ཡང་བཞེད་དེ། ཅ་ཤེ་ལས། རྣམ་མཁའི་མཆན་ཉིད་སྤྲོ་རོལ་
ན། །ཞེས་སོགས་དང་། གཟུགས་ཀྱི་རྒྱ་ནི་མ་གཏོགས་པར། །ཞེས་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་
དུ། ལྷ་ར་ཅན་འདས་པ་དངོས་པོ་མིན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་པལ་ཆེར་ཐལ་བ་བསྐྱབ་པ་ཞོ་
ནའི་སློན་ས་གཞན་གྱི་སྤྱོད་ས་གསལ་བར་མཛད་པའི་ཕྱིར།

༡༥༽ ཆོས་ཅན་མཐུན་སྤང་བ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་གཞག་པ་མི་འཐད་པར་བསྟན་པ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། གཞན་
ཡང་རྟོག་གེ་པ་འདིས་བདག་ཉིད་རྟོག་གའི་བསྟན་བཅོས་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་ཙམ་ཞིག་
བསྟན་པར་འདོད་པས། དབུ་མའི་ལྟ་བ་ཁས་ལེན་བཞིན་དུ་འང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྦྱོར་བའི་དག་
བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཤིན་ཏུ་ཉེས་པ་དུ་མའི་ཆོགས་ཀྱི་གནས་སུ་རྟོགས་ཏེ་ཞེས་
གསུངས་ནས། སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་རང་ལུགས་ཀྱི་བདག་སྐྱེ་འགོག་པའི་སྦྱོར་དག་
ངོས་འཛིན་པ་ནི་དེའི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ངེ་ལྟར་ཞེ་ན། དེ་ལ་རེ་ཞིག་གང་འདི་སྐད་དུ་འདི་སྦྱོར་བའི་
ཆོག་ཏུ་འགྱུར་བ་ནི། དོན་དམ་པར་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ངེས་
ཏེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཤེས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་བཞིན་ནོ་ཞེས་སྒྲས་པ་ཡིན་ལ་ཞེས་མིག་
སོགས་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་པར་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། ཡོད་
པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ཤེས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་བཞིན་ཞེས་པའི་ལེགས་ལྡན་རང་ལུགས་ཀྱི་སྦྱོར་

ངག་དོས་བཟུང་ནས། དེ་འགོག་པ་ནི། འདིར་དོན་དམ་པར་ཞེས་བྱ་བའི་(༥༥བ)ཁྱད་པར་
ཅིའི་ཕྱིར་ཉེ་བར་བཀོད་པ་ཡིན་ཞེས་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་ཏེ། འདི་དག་ལས་བཅས་ས་
ཏེ་རང་རྒྱུད་འགོག་པའི་ཚུལ་དང་། དེ་ཡང་གཙོ་བོར་ཆོས་ཅན་མཐུན་སྣང་བ་འགོག་ཚུལ་
ལ་རག་ལས་པས་དེ་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། འདིར་མིག་སོགས་དོན་དམ་པར་བདག་ལས་སྐྱེ་
བ་མེད་དེ་ཞེས་པའི་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་འདི་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ལ་སྦྱར་རམ། ཆོས་ཅན་གྱི་
ཁྱད་པར་ལ་སྦྱར། དང་པོ་ལྟར་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་སྦྱར་ཞེ་ན། འདིར་བདག་སྐྱེ་
འགོག་པ་ལ་དེ་འདྲའི་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་སྦྱར་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་སྦྱར་བ་ལ་སྤྱོད་པ་
རང་ལ་བལྟོས་ནས་ཀྱང་དགོས་པ་མེད། ཕྱི་ཆོལ་གྲངས་ཅན་ལ་བལྟོས་ནས་ཀྱང་དགོས་པ་
མེད། འཛིག་ཏེན་རང་ཁ་བ་ལ་བལྟོས་ནས་ཀྱང་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་བྱུང་སྟེ།
ལེགས་ལྡན་རང་ཉིད་བདག་སྐྱེ་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་བྱུང་སྟེ། ལྷ་སྟེགས་ངན་པའི་ལུགས་དེ་བདེན་པ་གཉིས་ཀར་དུ་བཀག་ན་
ལེགས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་བྱུང་སྟེ། འཛིག་ཏེན་པ་ནམས་རྒྱ་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་བའི་
ནམ་གཞག་ཙམ་ཞིག་ཁྱེད་གྱི་བདག་ལས་སྐྱེ་འམ་གཞན་ལས་སྐྱེ་ཞེས་དབྱེད་པ་མི་བྱེད་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། འདིར་དོན་དམ་པར་ཞེས་བྱ་བའི་ཁྱད་པར་ཅིའི་ཕྱིར་
ཉེ་བར་བཀོད་པ་ཡིན་ཞེས་པ་ནས། དོན་མེད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་ངེས་སོ་ཞེས་པའི་བར་
གྱིས་བཤད་ནས། བཏག་པ་གཉིས་པ་ལྟར་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་ཁྱད་པར་དུ་སྦྱར་བ་འགོག་པ་
ནི་ཆོག་གསལ་ལས། གཞན་ཡང་གཤམ་ཏེ་ཀུན་རྫོབ་དུ་སྐྱེ་བ་དགག་པར་འདོད་ནས། ཞེས་པ་
མན་ཆད་གྱིས་སྟོན་ཏེ། བདག་སྐྱེ་འགོག་པའི་སྐབས་འདིར་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་
ན། དོན་དེ་དོན་དམ་པའི་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་ནམ། ཀུན་རྫོབ་པའི་མིག་སོགས་
ཆོས་(༥༦ན)ཅན་དུ་འཛིན་ནམ། དེ་གཉིས་ཀའི་ཁྱད་པར་དོར་བའི་མིག་སོགས་ཙམ་ཞིག་
ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་ལས་གང་ཡིན། ལེགས་ལྡན་ན་རེ། དང་པོ་ལྟར་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་

མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་སྤྱོད་ཆོལ་རང་ལ་བསྟོན་ཏེ་ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་སྤྱོད་ཆོལ་སྤྲུལ་ཏེ། རྟགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གི་དོན་དམ་པའི་མིག་སོགས་མེད་པར་ཁས་སྤྲངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་ཞེས་པ་ནས། ཁས་མ་སྤྲངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་དང་། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཡང་མི་རིགས་ཏེ་གཞན་སྤྱོད་ཆོལ་གྲངས་ཅན་ལ་བསྟོན་ནས་ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་སྤྱོད་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་ཡང་མིག་སོགས་ཀྱན་རྩིས་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། ཞེས་བརྗོད་རིགས་པ་ལས་དེ་ལྟར་ཡང་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། གལ་ཏེ་ཀྱན་རྩིས་ཏུ་ཞེས་པ་ནས། འདི་ནི་མི་རིགས་སོ་ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་ནོ། །དེ་ལ་ལེགས་ལྷན་ན་རེ། སངས་རྒྱས་པས་བྱེ་བྲག་པ་ལ་སྤྱོད་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པ་ལ་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྤྱོད་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ན་བྱེ་བྲག་པ་ལ་མ་གྲུབ་ཅིང་ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྤྱོད་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ན་སངས་རྒྱས་པ་ལ་མ་གྲུབ་པས། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དོར་བའི་སྤྱོད་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་བཞིན་དུ་འདིར་ཡང་། ཀྱན་རྩིས་དང་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་དོར་བའི་མིག་སོགས་ཅམ་ཞིག་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པས་ཆོས་ཅན་མ་གྲུབ་པའི་ཉེས་པ་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཞེས་པ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། ཅི་སྟེ་རི་ལྷར་སྤྱོད་མི་རྟག་ཅས་བྱ་བ་ལ་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་ཉིད་གཟུང་བ་ཡིན་གྱི་ཁྱད་པར་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་པ་ནས། ཁྱད་པར་དོར་བའི་ཆོས་ཅན་ཅམ་ཞིག་འཛིན་པར་(༥༦)འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་ནོ། །

དེ་འགོག་པ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། འདི་ལྟར་གང་གི་ཆེ་འདིར་སྐྱེ་བ་བཀག་པ་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་འདོད་པ་དེའི་ཆེ་དེ་ཁོ་ནར་དེའི་རྟེན་ཆོས་ཅན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅམ་གྱི་བདག་གི་དངོས་པོ་རྟེན་པ་ནི་ཉམས་པར་གྱུར་པ་འདིས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་སྤྲངས་པ་ཉིད་དོ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་དག་ནི་ཐ་དད་པ་ཉིད་དོ། །ཞེས་མདོར་བསྟན་ནས། དེའི་ཕྱིར་

གང་གི་ཆེ་ཞེས་པ་མན་ཆད་ཀྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཡིན་པས་འགྲེལ་ཆོག་འདི་ཉིད་རྟོགས་
 དཀའ་བས་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། མིག་དབང་ཙམ་དེ་ཡོད་པའི་རྟགས་ཀྱི་མིག་དབང་དོན་དམ་
 པར་མི་སྐྱེ་བར་བསྐྱབ་པའི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟེན་ཆོས་ཙན་གཉིས་ཀ་ལ་གྲུབ་པར་གཞག་ཏུ་མི་
 རུང་སྟེ། རྒྱ་མཚན་འདི་ལྟར་སྐབས་འདིར་དོན་དམ་པའི་སྐྱེ་བ་བཀག་པ་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་
 ལྷ་འདོད་པ་དེའི་ཆེ་དེ་ཁོ་ནར་རྟེན་ཆོས་ཙན་མིག་དབང་དེ་ཙམ་པའི་ཆེ་རྟེན་པ་མ་ཡིན་པར་
 ཡུལ་ཙན་བྱིན་ཅི་ལོག་ཙམ་གྱི་བདག་གི་དངོས་སོ་ཡོད་པར་རྟེན་པ་ནི་མི་རུང་བར་ལེགས་
 ལྟན་འདི་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་སྒྲངས་པའི་བྱིར། བྱབ་སྟེ། དེ་ལྟ་ན་མིག་དབང་དེ་ཡུལ་ཙན་བྱིན་
 ཅི་མ་ལོག་པ་མིག་དབང་གི་རང་བཞིན་ལ་མ་འཁྱུལ་བའི་རྟེན་དོན་དུ་འདོད་དགོས་ཤིང་། དེ་
 འདོད་ན། མིག་དབང་གྲངས་ཙན་གྱི་མིག་སོགས་འཇལ་བའི་ཤེས་པ་བྱིན་ཅི་ལོག་དེའི་ཡུལ་
 དུ་མེད་དགོས་པའི་བྱིར་ཏེ། བྱིན་ཅི་ལོག་དང་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲང་
 རོན་ཡོད་པའི་ཡུལ་གཉིས་ཐ་དད་པ་སྟེ་འགལ་བའི་བྱིར་རོ་ཞེས་པ་ནི་འགྲེལ་ཆོག་ལ་འབྲུ་
 བསྐྱར་པ་ཡིན་ལ། སྒྲར་ཡང་ཅུང་ཟད་གོ་སྐྱ་བར་བརྗོད་ན། རང་རྒྱུད་པ་ནམས་ཀྱི་ལུགས་
 ལ་ཆོས་ཙན་མིག་སོགས་འཇལ་བའི་(༥༥ན) ཆད་མ་དེ་མིག་སོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་མ་
 འཁྱུལ་བའི་ཤེས་པར་ཁས་ལེན་པ་དེ་ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཙན། མིག་སོགས་འཇལ་བའི་
 ཆད་མ་དེ་ལ་མིག་སོགས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པར་སྒྲང་བ་དེ་སྒྲང་བ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པར་
 ཐལ། མིག་སོགས་འཇལ་བའི་ཆད་མ་དེ་ལ་མིག་སོགས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པར་སྒྲང་
 བ་ནི་གང་ཞིག །དེ་འབྲའི་ཆད་མ་དེ་མིག་སོགས་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་ལ་མ་འཁྱུལ་བའི་ཆད་མ་
 ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན། མིག་སོགས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་དེ་མིག་སོགས་ཀྱི་གནས་
 ལུགས་སམ་རང་བཞིན་དུ་ཐལ། འདོད་པའི་བྱིར། འདོད་ན། མིག་སོགས་འཇལ་བའི་ཆད་
 མ་དེ་མིག་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་འཇལ་བའི་ཆད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་བྱིར།
 འདོད་ན། མིག་སོགས་ཆོས་ཙན། གྲངས་ཙན་གྱི་ཤེས་པ་བྱིན་ཅི་ལོག་གི་རྟེན་དོན་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་གནས་ལུགས་འཇལ་བའི་ཆད་མའི་རྟེན་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཁྱབ་སྟེ། ཤེས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ཤེས་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་གཉིས་ཀྱི་རྟེན་དོན་ཐ་དང་པ་
སྟེ་འགལ་བའི་ཕྱིར། ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་དང་སྟོང་སྤྱན་དུ་འདི་ལྟར་བཤད་དེ། དབུ་མ་པས་
དངོས་སྤྱོད་པའི་དོར་མིག་སོགས་བདེན་པའི་སྟེ་མེད་དུ་བསྒྱུབ་པའི་ཆེ་བདེན་རྩུབ་གང་གིས་
ཀྱང་ཁྱད་པར་དུ་མ་གྲུས་པའི་མིག་སྟེ་ཅམ་ཞིག་གཉིས་ཀ་ལ་མཐུན་སྤང་དུ་གྲུབ་པའི་ཆོས་
ཅན་དུ་འཛིན་པར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་དེ་ཁོ་ནར་བདེན་པའི་སྟེ་བ་མེད་པ་དེའི་
རྟེན་ཆོས་ཅན་མིག་ལ་སོགས་པ་ཉམས་པར་གྱུར་པ་སྟེ་དོན་དམ་ལ་དཔྱད་པའི་རིག་ཤེས་
ཀྱི་ངོ་འཕམ། དེ་ཁོ་ནར་མ་གྲུབ་པར་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་འདིས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་སྐྱངས་པ་
ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། གང་གི་ཆེ་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་དུ་གྲུས་ནས་བདེན་པའི་
སྟེ་བ་བཀག་པ་བསྒྱུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་འདོད་པ་དེའི་ཆེ་སྟེ་དེའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་དབུ་མ་པས་
མིག་སོགས་དེ་ཉིད་མ་རིག་པས་བསྒྲུབ་པའི་ཤེས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅམ་གྱིས་བདག་གི་དངོས་
(༥༦བ)པོ་རྟེན་པ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དངོས་སྤྱོད་བ་རྣམས་མིག་སོགས་འཁྲུག་
རྒྱས་མ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཤེས་པའི་རྟེན་དོན་དུ་འདོད་པས་ཆོས་ཅན་མིག་
སོགས་མཐུན་སྤང་དུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ཤེས་པས་རྟེན་པའི་དོན་དང་།
ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཤེས་པས་རྟེན་པའི་དོན་དག་ནི་པན་ཚུན་སྤང་བའི་སྟོན་པ་ཐ་དང་པ་
ཡིན་ཞེས་པའོ། །ལེགས་ལྡན་གྱིས་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིག་ངོར་ཆོས་ཅན་རི་སྟེད་པ་
མ་གྲུབ་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། ཡེ་ཤེས་སྤྱིང་པོའི་བདེན་གཉིས་རང་འགྲེལ་ལས། དེ་ཉིད་
ཀྱི་ཕྱིར་མཛོད་སྟེ་ལས་འགའ་ཡང་མཐོང་བ་མེད་པ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་
བཤད་པས་ཡབ་སྐུས་གཉིས་བཞེད་པ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་། རང་
རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ལ་ཆོས་ཅན་མཐུན་སྤང་བ་མེད་དེ། རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ཀྱི་ལུགས་ལ་
ཆོས་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་ན་ཆོས་དེ་ལ་མ་འཁྲུག་བ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་པར་བཞེད་ལ།

ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་ཆོས་དེ་ལ་འཁྱལ་བ་དང་ཆོས་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་བ་མི་འགལ་
བར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་ཤེས་པས་ཡུལ་གང་ཡང་འཛོག་
མི་རུས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་ན་འཁྱལ་བས་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། དེ་ཡིན་ན་བདེན་འཛིན་བག་ཆགས་དང་བཅས་པའི་སྤྲད་པ་ཞུགས་པས་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར།
དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་རྒྱད་ཀྱི་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་བྱམ་
པ་རང་མཆོན་གྱིས་བྱུབ་པར་སྒྲུབ་པས། དེ་དེ་ལ་འཁྱལ་ཡང་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་
བྱམ་པ་འཛོག་རུས་པར་བཞེད་ལ། རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་བྱམ་པ་
ལ་འཁྱལ་ན་བྱམ་པ་འཛོག་མི་རུས་པར་བཞེད་དོ། །དེ་ལྟར་བཤད་པ་ལ་ཁོ་ན་རེ། དེ་ལྟར་
ན་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་ནམ་རིག་པ་(༥༩ན)གཉིས་ལ་ཆོས་ཅན་མཐུན་སྒྲུབ་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་
ཏེ། དེ་གཉིས་ཀའང་སོ་སྐྱེའི་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་བྱམ་པ་ལ་འཁྱལ་བར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན། དེའི་སྐྱོན་མེད་དེ། རྣམ་རིག་པ་རྣམས་བྱམ་འཛིན་མངོན་སུམ་བྱམ་པ་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་
སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུ་ལ་འཁྱལ་བར་བཞེད་ཀྱང་བྱམ་པ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་གྱིས་བྱུབ་པ་ལ་མ་འཁྱལ་
བར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱམ་པ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་གྱིས་བྱུབ་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་
ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉགས་འགོག་པ་ནི་ཆོས་ཅན་མཐུན་སྒྲུབ་པ་འགོག་ཚུལ་འདི་ལ་བྱུག་ལ། དེ་
ཡང་ཐ་སྙད་དུ་རང་མཆོན་གྱིས་བྱུབ་པ་ཁས་ལེན་མི་ལེན་ལ་བྱུག་སྟེ། རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་
ཆོས་ཅན་སྐྱ་གྱ་ལྟ་བུ་ལ་ཆད་མར་སོང་ན་དེ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་གྱིས་བྱུབ་པ་ལ་ཆད་མར་
སོང་བས་སྐྱབ་པར་འདོད་ཅིང་། ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་སྐྱ་གྱ་རང་མཆོན་གྱིས་བྱུབ་པ་ལ་
ཆད་མར་སོང་བ་མི་སྤྲོད་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་འདིའི་ཆོས་ཅན་མཐུན་སྒྲུབ་པ་འགོག་ཚུལ་
ཀྱི་འཕྲོས་དོན་རྣམས་ནི་བྱང་ཤེས་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་དཀའ་འབྱེལ་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༡༡༽ གཞན་སྐྱེ་འགོག་ཚུལ།

གཉིས་པ་ནི་རང་སྐྱེ་དངོས་པོར་སྐྱེ་བ་རྣམས་ན་རེ། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུ་བྱེད་སྒྲར་
ཡང་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་པས་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མི་རིགས་ཤིང་། དེ་མེད་པས་གཉིས་ཀ་ལས་
སྐྱེ་བ་འདི་མི་རིགས་ལ། རྒྱ་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཐ་ཆད་པས་དགག་པར་ཡང་རིགས་
ན། གཞན་དག་ལ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཤིང་། གཞན་སྐྱེ་འགོག་མི་རིགས་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་
ཀྱི་མདོ་ལས། དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱུ་བཞི་ལས་
སྐྱེ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཁས་ལྡང་བར་
བྱའོ་ཞེ་ན། དེ་དགག་པ་ལ་གཉིས། གཞན་སྐྱེ་འདོད་པའི་ཕྱོགས་སྒྱུར་དགག་ཤིང་། མེས་ཙམ་
པའི་ལུགས་བྱེ་བྲག་དུ་དགག་པའོ། །

དང་པོ་ལ་ལྟ། (༡༡བ)གཞན་སྐྱེ་དགག་པ་དངོས། བཀག་པ་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་གོད་པ་
སྤང་བ། དེ་ལྟར་བཀག་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་བ། རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་འགར་ཡང་མེད་པར་
བསྟན་བ། བདེན་པ་གཉིས་ཆར་དུ་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་བཀག་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་
པའོ། །དང་པོ་ལ་སྒྱུར་དགག་ཤིང་། བྱེ་བྲག་དུ་བྱེ་ནས་དགག་ཤིང་། འབྲས་བུ་ལ་ལྟ་བུ་བཞིར་བཅད་
ནས་དགག་པ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས། ཞེས་སོགས་དང་།
གཉིས་པ་ལ་ཡང་རྒྱ་འབྲས་སྤྱི་བུ་ལ་གཞན་སྐྱེ་དགག་པ་དང་། དུས་མཉམ་པ་ལ་གཞན་
སྐྱེ་དགག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ལྷ་གྲུ་ས་པོན་དང་ནི་ཞེས་སོགས་དང་། གཉིས་པ་ནི།
གལ་ཏེ་མིག་གི་སྒྲོ་ལ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། །

སྒྱུར་དགག་པ་ནི། གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་གལ་ཏེ་གཞན་ཞིག་འབྱུང་བར་འབྱུང་ན་
ནི། ཞེས་སོགས་སྟོ་ག་གཅིག་གིས་དངོས་སུ་གཞན་སྐྱེ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་འགལ་བརྟེན་གྱི་

ཐལ་འགྱུར་གཉིས་དང་། དེའི་ཤུགས་ལ་གཞན་སྐྱེ་འགོག་པའི་གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་
ཆོགས་གཉིས་ཀྱང་སྟོན་པར་བྱེད་དེ། དེ་ཡང་གཞན་སྐྱེའི་དོན་རྒྱ་འབྲས་ཐ་སྙད་དུ་གཞན་
ཡིན་པ་ལ་མི་བྱེད་ཀྱི། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའམ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རྒྱ་གཞན་ལས་
དེ་འབྲེལ་འབྲས་བྱ་གཞན་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། འདི་འགོག་པ་ལ་ཅ་ཞེས། རྒྱ་དང་འབྲས་
བྱ་གཞན་ཉིད་ན། །རྒྱ་དང་རྒྱ་མིན་མཚུངས་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པའི་རིག་པ་དེ་ཉིད་
འདིར་རྒྱས་པར་འཆད་པར་བྱེད་དེ། དེ་ཡང་ས་སྐྱ་གཉིས་རང་བཞིན་གྱིས་གཞན་ཡིན་ན།
དེ་གཉིས་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་ཅད་དུ་གཞན་དུ་ཐལ། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཞན་
ཡིན་པའི་བྱེད། དེའི་བྲུབ་འབྲེལ་ནི་ཆ་ཐམས་ཅད་དུ་གཞན་མ་ཡིན་པར་ཆ་འགའ་ཞིག་ནས་
གཞན་ཡིན་ཞིང་འགའ་ཞིག་ནས་གཞན་མ་ཡིན་ན། གཞན་(༥༥ན)མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་པ་དེ་ལ་
གཞན་དུ་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཆོན་དེ་མ་ཆང་བའི་དབང་གིས་གཞན་མ་ཡིན་པར་སོང་ལ། དེ་ལྟ་
ན་དེ་གཉིས་གཞན་དུ་འཛོག་པ་དེ་རྒྱ་མཆོན་ལ་བསྟོན་ནས་བཞག་པར་སོང་བས། དེ་ལྟ་ན་
དེ་གཉིས་རང་བཞིན་གྱིས་གཞན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བསྟོན་ནས་གྲུབ་པའི་གཞན་ཡིན་པའི་
བྱེད། ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་ཅད་དུ་གཞན་ཡིན་ན་གཏན་ནས་འབྲེལ་བེད་ཀྱི་གཞན་དུ་
འགྱུར་ཞིང་། ལྷ་གྲུ་དེ་རང་གི་ས་བོན་དང་གཏན་ནས་འབྲེལ་བ་མེད་བཞིན་དུ་དེ་ལས་རྒྱུན་
རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ངེས་པ་འཆོལ་བར་ཐལ་བ་ནི་ཉ་ཅང་ཐལ་བ་དང་སོ་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་ལས་
མི་མཐུན་པའི་འབྲས་བྱ་སྐྱེ་བར་ཐལ་བ་ནི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་པས་སྟོན་ཏེ། དེ་ཡང་ས་ལུའི་
ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ས་ལུའི་ས་བོན་ལས་སྐྱེ་བ་བཞིན་དུ་རིགས་མཐུན་པ་ནས་ཀྱི་ས་བོན་
སོགས་དང་། རིགས་མི་མཐུན་པ་སྣམ་བུ་དང་རྩོལ་སོགས་ལས་ཀྱང་སྐྱེ་བར་ཐལ། ཁྱོད་ས་
བོན་དང་གཏན་ནས་འབྲེལ་བ་མེད་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་ནི་གང་ཞིག །གཞན་དེ་ནམས་དང་འབྲེལ་
བ་མེད་པར་མཚུངས་པའི་བྱེད། དེ་ལྟར་ཐལ་བ་ལས་ས་ལུའི་ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། རང་ལས་
རང་བཞིན་གྱིས་གཞན་པའི་ས་བོན་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། ས་བོན་དང་རང་བཞིན་གྱིས་གཞན་མ་

ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ཐལ་བ་དང་པོའི་དོན་དང་། གཉིས་པ་ནི། གསལ་བྱེད་མེ་མྱེ་འབར་
བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་སྒྲུང་བ་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ་རང་གི་ངོ་སྤྲུལ་གྱི་གསལ་བྱའི་ཐུན་པ་དེ་
ཡང་འབྱུང་བར་ཐལ། དེ་གཉིས་ཀ་དང་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་གཞན་དུ་མཚུངས་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་
ཐལ་བ་ལས་མེ་མྱེ་འབར་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་རང་གི་ངོ་སྤྲུལ་གྱི་ཐུན་པ་མི་འབྱུང་སྟེ།
ཁྱོད་སྒྲུང་བའི་ངོར་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་བལྟས་ནས་བྱུང་བའི་བྱིར། སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་སྤྱོད་
ཀྱིས་ཀྱང་དངོས་པོ་རྣམས་གཞན་ལས་སྟེ་བ་མེད་དེ། (༥༩བ)ཐམས་ཅད་ལས་ཐམས་ཅད་
སྟེ་བར་འབྱུང་བའི་བྱིར། ཞེས་ཐལ་འབྱུང་གི་སྟོན་པ་གཞན་སྟེ་འགོག་པར་མཛད་དོ། །

གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ་ལ། རྒྱ་འབྲས་སྔ་བྱེ་བ་ལ་གཞན་སྟེ་དགག་པ་དང་། དུས་
མཉམ་པ་ལ་གཞན་སྟེ་དགག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ལྷ་གྲུ་ས་བོན་དང་། ཞེས་སོགས་
དང་། གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་མིག་གི་སྒྲོལ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་ལ། རྣམ་བཤད་ཀྱི་ཆོག་
དོན་གཞན་རྣམས་ཉོགས་པར་སྤྲི་ཞིང་། སྟེ་བ་འདི་ནི་བྱེད་པོ་མེད་པར་རིག་པའི་ངོ་བོ་འང་
མིན། །ཞེས་པའི་འབྲུལ་མཆོམས་ཅུང་ཟད་བཛྲོད་ན། ལྷ་གྲུ་སྟེ་བཞིན་པའི་དུས་ན་ལྷ་གྲུ་དེ་
སྟེ་བའི་བྱ་བ་ཡོད་ཀྱང་དུས་དེར་བྱེད་པ་པོ་ལྷ་གྲུ་མེད་པ་ཅོམ་ཞིག་རང་གཞན་གཉིས་ཀས་
ཁས་ལེན་ཀྱང་ལྷ་གྲུ་སྟེ་བའི་བྱ་བ་རང་མཆོན་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་དུས་དེར་ཡོད་ན་དུས་དེར་བྱེད་
པོ་ལྷ་གྲུ་ཡང་ཡོད་དགོས་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོར་སོང་བྱིན་དུས་
ནས་ཡང་དེ་ལྟར་འབྱུང་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་ལྷ་གྲུ་སྟེ་བའི་བྱ་བ་ཡོད་པའི་དུས་ཐམས་ཅད་
དུ། བྱེད་པ་པོ་ལྷ་གྲུ་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་དགོས་པ་ལས་ལྷ་གྲུ་སྟེ་བཞིན་པའི་དུས་དེར་སྟེ་བའི་བྱ་
བ་ཡོད་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་ལྷ་གྲུ་སྟེ་བའི་བྱ་བ་རང་བཞིན་མེད་པར་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །

གསལ་བ་འབྲས་བྱ་ལ་ལྷ་བཞིན་དབྱེད་ནས་འགོག་པ་ནི། སྟེད་པར་བྱེད་པ་བསྟེད་
བྱ་གཞན་བསྟེད་པ་དེ་རྒྱ་ཡིན་ན། །ཞེས་སོགས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས། འཛིག་ཉེན་གྱི་
བྲགས་པས་གཞན་སྟེ་ཁས་སྤངས་ནས་འཛིག་ཉེན་གྱི་གཞོད་པ་སྤང་བ། འཛིག་ཉེན་གྱི་ཐ་

སྙད་དུང་གཞན་སྐྱེ་མེད་པས་འཛིག་རྟེན་གྱི་གཞོན་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱི་གཞོན་པའི་རྩྭ་པ་དང་། དེས་མི་གཞོན་པའི་ལན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གང་གིས་རང་ལྟ་ལ་གནས་ཞེས་སོགས་ཏེ། རང་འབྲེལ་ལས། གལ་ཏེ་སྐྱེ་(༤༠ན)བ་རབ་ཏུ་བྱུབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རིག་པ་གང་དང་དེ་ནི་བྱད་ཤིང་སྐྱམ་པོ་མར་གྱིས་བྲན་པ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱི་སྒོའི་མེས་མ་ལུས་པར་བསྐྱེགས་པས་ཁྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མེ་སྟོར་བ་ལྟར་བྱེད་པའི་རིག་པའི་བྱད་ཤིང་བསྐྱལ་བས་ཆོག་གོ། །གལ་ཏེ་རིག་པ་ཉི་ལྔ་མ་བརྟེན་པར་བརྟེན་པར་འདོད་པའི་དོན་གྱུབ་པར་མི་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དོན་གང་ཞིག་འཛིག་རྟེན་ཉིད་ལས་གྱུབ་པ་དེར་ནི་རིག་པས་ཅི་ཡང་བྱ་བ་མེད་དེ། འཛིག་རྟེན་གྱིས་མཐོང་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སྒྲུས་ལ། ཞེས་འཆོམས་སྤྱར་ནས། སྟོགས་སྤྱི་མའི་གཞུང་དེ་ཉིད་བཀོད་ལ། དེའི་དོན་ནི། གཞན་སྐྱེ་འདོད་པ་དག་ན་རེ། གཞན་སྐྱེ་ཡོད་པར་བསྐྱུབ་པའི་རིག་པ་གསར་དུ་ཁོ་བོ་ཅག་མི་འགོད་དེ། སྤར་བཀོད་པ་དག་ཀྱང་མར་གྱིས་བྲན་པའི་བྱད་ཤིང་སྐྱམ་པོ་མེས་བསྐྱེགས་པ་བཞིན་དུ་ཁྱོད་ཀྱི་སྒོ་གྲོས་ཀྱི་མེས་མ་ལུས་པར་བསྐྱེགས་པས་སྤང་རིག་པ་སྒྲུས་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་རིག་པའི་མེ་སྟོར་བའི་ཡན་ལག་ཅེས་དུ་བྱད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རིག་པ་མ་བརྟེན་ན་འདོད་པའི་དོན་གཞན་སྐྱེ་མི་འགྱུབ་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེའི་སྟོན་མེད་དེ། འཛིག་རྟེན་གྱི་མཐོང་བ་མངོན་སུམ་གྱིས་གྱུབ་པ་དེར་ནི་རིག་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ་འཛིག་རྟེན་གྱི་མཐོང་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་མཐོང་བ་མངོན་སུམ་གྱིས་གཞན་སྐྱེ་ལེགས་པར་གྱུབ་པས་དེ་སྐྱུབ་བྱེད་ཀྱི་རིག་པ་གཞན་འགོད་པ་ལ་བསྟོས་མི་དགོས་སོ་ཞེ་ན་ཞེས་པའོ། །

རྩྭ་པ་འདི་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་བཀག་པ་ན་དེ་སྤྱིར་སྐྱེ་བ་བཀག་པར་གོ་ཞིང་སྐྱེ་འགག་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཁས་སྤངས་ཕྱིན་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་གྱུབ་པ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་ལ་སྐྱེ་འགག་སོགས་གཞག་ཏུ་མེད་པའི་བདེན་གཉིས་གཞི་

གཅིག་ལ་(༤༠བ)འདྲར་མི་རུང་བའི་ཚུད་པའོ། །དེའི་ཕྱིར་ཚུད་པ་འདིའི་ལན་མཛད་པ་ན་
 ཡང་། རོག་མར་ཡུལ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཟོད་ནས་གཞི་གཅིག་གི་
 ལྷེད་དུ་ཡང་བདེན་པ་གཉིས་ཀ་འཛོག་པ་མི་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་ལན་མཛད་པར་བཞེད་དེ།
 རོག་མར་ཡུལ་བདེན་པ་གཉིས་དང་ཡུལ་ཅན་དེ་ཉོགས་པའི་ཆད་མ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་
 རྣམས་བཤད་པའི་སྒོ་ནས་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལ་འཇིག་རྟེན་
 པའི་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མས་མི་གཞོད་ཅིང་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མའི་ཡུལ་ལ་ཡང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་
 དཔྱད་པའི་རིག་པས་མི་གཞོད་པ་དཔེའི་སྒོ་ནས་ལེགས་པར་བསྟུབས་ཏེ། གཞན་སྐྱེ་བཀག་
 པ་ནི་དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་བཀག་པ་ཡིན་པས་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་
 ལ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པས་སྟུ་གུ་སོགས་ས་བོན་སོགས་ལས་སྐྱེ་བར་མཐོང་
 པ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཅམ་གྱི་སྐྱེ་བ་ཡིན་པས་དེས་དེ་ལ་གཞོད་པར་མི་རུས་སོ་ཞེས་ལན་མཛད་པ་
 ཡིན་ལ། འདི་ཡང་དོན་ཆན་གཉིས་སུ་འདུས་ཏེ། གཉིས་པ་ལ་གཞན་སྐྱེ་བཀག་པ་ལ་སྐྱོན་
 མེད་པའི་ཚུལ་དང་། སྐྱོན་མེད་པར་མ་ཟད་ཡོན་ཏན་ཡོད་པར་བསྟན་པ་གཉིས་ལས། དང་
 བོ་ནི། གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་འཇིག་རྟེན་ལས་ཀྱང་མེད། །ཅེས་སོགས་ཡན་ཆད་དང་། གཉིས་
 པ་ནི། གང་ཕྱིར་སྟུ་གུ་ས་བོན་ལས་གཞན་མིན། །ཞེས་སོགས་མན་ཆད་གྱིས་འཆད་དོ། །

དང་པོ་ལ་ཡང་གཉིས་ཏེ། དོན་དམ་ལ་དཔྱད་པའི་སྐྱབས་སུ་གཞན་སྐྱེ་བཀག་པས་
 འཇིག་རྟེན་གྱིས་མི་གཞོད་པར་བསྟན་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཐ་སྙད་དུ་འང་གཞན་སྐྱེ་བཀག་
 པ་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པ་མེད་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་སེལ་ན་འཇིག་
 རྟེན་གྱིས་གཞོད་འགྱུར། །ཞེས་པ་ཡན་ཆད་དང་། གཉིས་པ་ནི། གང་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ས་
 བོན་ཅམ་བཏབ་ནས། །(༤༡ན)ཞེས་སོགས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། གཞན་སྐྱེ་བཀག་
 པ་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱིས་མི་གཞོད་པའི་རྒྱ་མཚན། གཞོད་པར་འདོད་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་ཀྱི་རིག་
 པ་བསྟན་པའོ། །

༡༤༥ དབུ་མ་བདེན་གཉིས།

དང་པོ་ལ་གསུམ། བདེན་གཉིས་སྤྱིའི་རྣམ་གཞག །སྐབས་ཀྱི་དོན་ལ་སྒྱར་བ། བདེན་གཉིས་སོ་སོའི་རང་བཞིན་ནོ། །དང་པོ་ནི། འགྲེལ་པ་ལས། གང་ཞིག་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་མ་རྟོགས་ཤིང་ཐོག་མ་མེད་པའི་འཁོར་བར་དངོས་པོའི་བག་ཆགས་ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པ། དངོས་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་མཛའ་བོ་དང་བྲེལ་བ། ཐོས་པ་དང་བྲེལ་བ། འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པའི་བརྟོག་ཐབས་ལ་བརྟེན་པ་འདི་ནི་འཛིག་རྟེན་གྱི་བྱང་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བ་མ་བཤད་པར་འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པའི་སྒྲ་བརྟོག་ལས་བརྒྱུག་པར་མི་རུས་པས་འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་བྱང་པར་ཅན་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། དེ་ཞིག་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཤད་པ་ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། གང་ཞིག་བསྟན་བཅོས་ཏེ་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་མ་རྟོགས་ཤིང་ཐོག་མ་མེད་པའི་འཁོར་བར་དངོས་པོ་ལ་བདེན་པར་འཛིན་པའི་བག་ཆགས་ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པ་དངོས་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་སྟེ། དངོས་པོར་འཛིན་པའི་མཛའ་བོ་དང་དུས་རྟག་ཏུ་བྲེལ་བར་གྱུར་པའི་ཐབས་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅུ་ཐོས་པ་དང་བྲེལ་བས་གཞན་སྤྱི་བཀའ་པ་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བརྟོག་ཐབས་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ་སྒྲ་བརྟོག་སྤྱི་བའདི་ནི་འཛིག་རྟེན་གྱི་བྱང་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བ་མ་བཤད་པར་འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་བརྟོག་པ་འདི་ལས་བརྒྱུག་པར་མི་རུས་པས་འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པར་བྱ་བ་སྟེ་གཞོད་པར་འགྱུར་བའི་ཡུལ་གྱི་བྱང་པར་ཅན་དང་། (༤༡)དེས་མི་གཞོད་པའི་ཡུལ་གྱི་བྱང་པར་དག་བསྟན་པར་བྱ་དགོས་པས་ཐོག་མར་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས།

དངོས་ཀྱི་ཡང་དག་རྩལ་པར་མཐོང་བ་ཡི། །ཞེས་སོགས་གསུངས། གཞུང་གི་དོན་ནི། ཕྱི་
ནང་གི་དངོས་པོ་ཀུན་ཆོས་ཅན། རང་རང་གི་སྟོང་ན་ངོ་བོ་གཉིས་གཉིས་འཛིན་པར་འགྱུར་
ཏེ། ཡང་དག་མཐོང་བ་རིག་ཤེས་ཆད་མས་རང་གི་དངོས་པོ་རྟོག་པའི་དོན་དང་རྩལ་པ་མཐོང་
བ་ཐ་སྟད་པའི་ཆད་མས་རྟོག་པའི་དོན་གྱི་ངོ་བོ་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཡང་དག་མཐོང་
བ་རིག་ཤེས་ཆད་མས་རྟོག་པའི་ཡུལ་སྤྱུ་གྲུ་བདེན་སྟོང་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཡིན་ཏེ། མཐར་ཐུག་དཔྱད་པའི་རིག་ཤེས་གང་ལ་མཐར་ཐུག་
དཔྱད་པར་སོང་བའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐོང་བ་རྩལ་པ་ཐ་སྟད་པའི་ཆད་མས་རྟོག་པའི་
དོན་གྱི་སྤྱུ་གྲུ་ནི་ཆོས་ཅན། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པར་གསུངས་ཏེ། ཐ་སྟད་པའི་ཆད་མ་གང་ལ་
ཐ་སྟད་པའི་ཆད་མར་སོང་བའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྐབས་འདིར་བདེན་པ་གཉིས་
ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབབས་པ་ལ་བཞི། བདེན་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་གཞི། སྤྱོད་ན། གཅིག་
ཐ་དད་དང་། སོ་སའི་ངོ་བོ་བཤད་པའོ། །

དང་པོ་ནི། བདེན་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་གཞི་ལ་བོད་འདིར་ཚུལ་མི་འབྲ་བ་མང་དུ་བྱུང་ཡང་།
འདིར་ནི་ཤེས་བྱ་ཅམ་ལ་བྱ་སྟེ། ཡབ་སྐུ་མཇུག་བའི་མདོ་བསྐྱབ་བཏུས་སུ་བྲངས་པ་ལས།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པ་གཉིས་སྤྱགས་སུ་ཆུད་དེ། ཤེས་པར་
བྱ་བ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་འདིར་ཟད་དེ། དེ་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་རབ་ཏུ་གཟེགས། རབ་ཏུ་མཐུན། ལེགས་པར་མདོན་དུ་བྲས་པས་
དེའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་(༤༩ན)གསུངས་པ་ལ། དེ་ཡང་ཤེས་པར་
བྱ་བ་ཡང་ཞེས་པས་ཤེས་བྱ་དབྱེ་གཞི་དང་། ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཞེས་
པས་དེ་ལ་དབྱེ་ན་བདེན་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་དང་། འདིར་ཟད་དེ་ཞེས་པས། དེ་ཡང་ཡོད་
ཅམ་གྱི་དབྱེ་བ་མ་ཡིན་པར་གྲངས་ངེས་པ་དང་། དེ་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཞེས་པ་
མན་ཆད་ཀྱི་བདེན་པ་གཉིས་ཀ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་སྤྱགས་སུ་ཆུད་པ་ལ་བཟོས་ནས་

ཐམས་ཅད་མཐུན་པར་གཞག་པར་སྟོན་ལ། འདིས་ནི་བོད་མ་གང་དག་དོན་དམ་བདེན་
པ་ཤེས་བྱ་མ་ཡིན་པ་སྟོང་འདུག་གི་དགོངས་པར་འདོད་པ་ལེགས་པར་བཀག་སྟེ། འདིར་
བདེན་པ་གཉིས་ཀ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་སྤྲུགས་སུ་ཆུད་པར་གསལ་བར་བཤད་ཅིང་།
དེ་ཉིད་རྒྱལ་སྐྱུ་ཞི་བ་ལྟས་བསྐྱབ་བརྟུས་སུ་ལེགས་པར་བྲངས་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་
ཡང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མ་གཟིགས་པའི་ཕྱིར། གནས་ལུགས་དེ་
བཞིན་ཉིད་ཆོས་ཅན་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྟངས་ན་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་ལྟར་ཀ་བྱུམ་
སོགས་རི་ལྟར་སྤང་བ་འདི་ཉིད་གནས་ལུགས་སུ་ཐལ་བས། འདིག་ཉེན་དེ་ཉིད་མཐོང་བས་
འཕགས་གཞན་གྱིས། །ཅི་དགོས་འཕགས་པའི་ལམ་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། །ཞེས་དཔལ་ལྷན་
ཆེ་བས་ཆོག་གསལ་དུ་འཕངས་པ་རྣམས་ལ་བྱེད་ཅག་ལྟར་ན་འདོད་ལན་འདེབས་རིགས་
པར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན། སྟོང་འདུག་ལས། ཀུན་རྫོབ་དང་ནི་དོན་དམ་སྟེ། །འདི་ནི་བདེན་པ་
གཉིས་སུ་འདོད། །དོན་དམ་སྟོ་ཡི་སྟོད་ཡུལ་མིན། །སྟོ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པར་འདོད། །ཅེས་
གསུངས་པ་རི་ལྟར་བྲང་ཞེ་ན། དེའི་དོན་ནི། ཀྱང་བ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་མཆོན་བྱ་བདེན་པ་
གཉིས་ངོས་བཟུང་ནས། ཀྱང་བ་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་བདེན་གཉིས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་སྟངས་སྟེ།
དེ་ཡང་ཤེས་བྱ་དབྱེ་གཞི། དེ་(༤༡བ)ལ་བདེན་པ་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་དོན་དམ་བདེན་པའི་
མཆོན་ཉིད། གཉིས་སྤང་འཁྲལ་པའི་སྟོའི་སྟོད་ཡུལ་མིན་པ་གང་ཞིག །རང་མངོན་སུམ་གྱིས་
ཉོགས་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་གཉིས་སྤང་བྱུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཉོགས་པར་བྱ་བ་དང་། གཉིས་
སྤང་འཁྲལ་པའི་སྟོའི་སྟོད་ཡུལ་གང་ཞིག །སྟོ་དེས་རང་ཉིད་གཉིས་སྤང་དང་བཅས་པའི་
ཚུལ་གྱིས་ཉོགས་པར་བྱ་བ་ནི་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཆོན་ཉིད་དུ་བསྟན་པར་འདོད་ཅེས་
བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྟོང་འདུག་ལས་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ཡང་། ཡབ་སྐུ་མཇལ་བའི་
མདོ་བསྐྱབ་བརྟུས་སུ་བྲངས་པ་ལས། དེ་ལ་ཀུན་རྫོབ་ནི་འདིག་ཉེན་གྱི་སྟོད་པར་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པས་གཟིགས་སོ། །དོན་དམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྟེ་ཤེས་པར་

བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་དོན་བཞོན་པར་སྤང་སྟེ། འོག་ཏུ་བདེན་གཉིས་
ལ་འཇུག་པའི་མདོ་བྲངས་པ་དང་དོན་གཅིག་གོ། །ཞེས་བྱ་ལ་བདེན་པ་གཉིས་སུ་གངས་
ངེས་ཏེ། དེ་ལ་བདེན་རྒྱུ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱམ་པ་ལྟ་བུའི་ཆོས་གཅིག་
རྒྱུ་པ་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་ཅན་དུ་ཡོངས་གཅོད་ལ་བྱུང་བ་ན་མི་བསྐྱེད་པ་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་
ཡིན་པ་རྣམ་བཅད་ལ་ཁེགས་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བསྐྱེད་མི་བསྐྱེད་གཉིས་པན་ཚུན་སྤངས་པའི་
དངོས་འགལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་དབུ་མ་སྤང་བ་ལས། པན་ཚུན་སྤངས་ཏེ་གནས་
པའི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་དག་ནི་ཅིག་ཤོས་དགག་པ་གཞན་བསྐྱུང་བ་མེད་ན་མེད་པ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའི་སྟོགས་སུ་གཏོགས་པ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
དང་། གང་ཞིག་ཡོངས་སུ་གཅོད་པ་གང་རྣམ་པར་གཅད་པ་མེད་ན་མེད་པ་དེ་དག་གཉིས་
ནི་པན་ཚུན་སྤངས་ཏེ་གནས་པའི་མཆན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །གང་དག་པན་ཚུན་སྤངས་ཏེ་གནས་
པའི་མཆན་ཉིད་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་(༤༣ན)ཅད་ལ་ཁྲུབ་པར་བྱེད་པ་དག་ཡིན་
ནོ། །གང་དག་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཕྱང་པོ་གཞན་སེལ་
བར་བྱེད་པ་དག་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ལུས་ཅན་དང་། ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་
བྱག་ལྟ་བུ། །ཞེས་དང་། ཡབ་སྲས་མཇུག་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་ཞིག་ཀྱན་རྫོབ་དེ་
བཞིན་དོན་དམ་སྟེ། །བདེན་པ་གསུམ་པ་ནམ་ཡང་མ་མཆིས་སོ། །ཞེས་བདེན་པ་གཉིས་སུ་
མ་འདུས་པའི་བདེན་པ་གསུམ་པ་མེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་འཕགས་པའི་བདེན་པ་
བཞིར་གསུངས་པས་བདེན་པ་གཉིས་སུ་རི་ལྟར་འདུ་སྐྱུལ་ན། ལེགས་པར་འདུ་སྟེ། འགོག་
བདེན་དོན་དམ་བདེན་པ་དང་གཞན་གསུམ་ཀྱན་རྫོབ་བདེན་པར་འདུ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འཇུག་
འགྲེལ་ལས། དེ་ལ་སྟུག་བསྐྱུལ་དང་། ཀྱན་འབྱུང་བ་དང་། ལམ་གྱི་བདེན་པ་ནི་ཀྱན་རྫོབ་
ཀྱི་བདེན་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་སོ། །འགོག་པའི་བདེན་པ་དོན་དམ་པའི་རང་གི་རོ་བའི་
ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི་དོན་དམ་བདེན་པའི་སྐྱ་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། དམ་པའམ་ཡང་དག་པ་གནས་
ལུགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་པས་དོན་དམ་དང་། སྒྲ་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་སྐྱ་ནས་
བསྐྱ་བ་མ་ཡིན་པར་བདེན་པས་བདེན་པ་ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆེག་གསལ་ལས། དོན་
ཡང་དེ་ཡིན་ལ་དམ་པ་ཡང་ཡིན་པས་དོན་དམ་པའོ། །དེ་ཉིད་བདེན་པ་ཡིན་པས་དོན་དམ་
པའི་བདེན་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་སྐྱ་དོན་ནི། ཀུན་རྫོབ་དང་
སྐྱབ་བྱེད་གཉིས་སྐྱད་དོད་གཅིག་པས་བདེན་འཛིན་ལ་ཡང་སྐྱབ་བྱེད་ཅེས་བྱ་སྟེ། དངོས་
པོའི་གནས་ལུགས་མཐོང་བ་ལ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྐྱ་རྫོབ་པ་བདེན་
འཛིན་དེའི་ངོར་བདེན་པས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ཞེས་སྐྱ་བཤད་དོ། །(༤༣བ)གསུམ་པ་
ནི། བདེན་པ་གཉིས་ཀ་ལའང་ངོ་བོ་ཡོད་ལ། གཅིག་ཐ་དད་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ངོ་བོ་མི་
སྲིད་པས་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྟོག་པ་ཐ་དད་པ་བྱས་མི་ཉག་ལྟ་བུ་ཡིན། ཆོས་ཅན་ཀུན་རྫོབ་པ་
རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོངས་པ་ཡིན་པས་དེ་རྣམས་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་ཆོས་ཉིད་དེ་
བཞིན་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་ཆོས་ཉིད་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱང་སྟོང་གཞི་ཆོས་ཅན་ཀུན་རྫོབ་
པ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོངས་པ་ལ་འཛིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་འགྲེལ་
ལས། ཀུན་རྫོབ་ལས་ནི་ཐ་དད་པར། །དེ་ཉིད་དམིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །ཀུན་རྫོབ་སྟོང་པ་ཉིད་
དུ་བཤད། སྟོང་ཉིད་ཁོ་ན་ཀུན་རྫོབ་མིན། །མེད་ན་མི་འབྱུང་ངེས་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །བཞི་པ་ལ་མཆོན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་བཤད་པའོ། །

དང་པོ་ནི། དོན་དམ་བདེན་པའི་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་པ་ན། འགྲེལ་པ་ལས། དེ་ལ་དོན་
དམ་པ་ནི་ཡང་དག་པར་གཟེགས་པ་རྣམས་གྱིས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བྱང་པར་གྱི་ཡུལ་ཉིད་གྱིས་
བདག་གི་ངོ་བོ་རྟོག་པ་ཡིན་གྱི། རང་གི་བདག་ཉིད་གྱིས་བྱུབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ནི་ངོ་བོ་
གཅིག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་ནི། དེ་ལ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ནི་ཡང་དག་
པ་གནས་ལུགས་རྗེ་ལྟ་བུ་གཟེགས་པ་རྣམས་གྱིས་རྗེ་ལྟ་བུ་གཟེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བྱང་

པར་གྱི་ཡུལ་ཉིད་དུ་གྱུར་པ་ཉིད་གྱིས་བདག་གི་ངོ་བོ་རྟེན་པ་ཡིན་གྱི། རང་གི་བདག་ཉིད་
གྱིས་གྲུབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པར་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པ་ཡིན་ལ། ཡེ་
ཤེས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཞེས་པས་ནི་ཡེ་ཤེས་གང་ཡིན་གྱིས་རྟེན་པ་ཡིན་པར་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བྱུང་པར་
ཏེ་བྱེ་བྲག་པ་ཅིག་ལ་བྱ་དགོས་ཏེ། དེ་ཡང་རི་ལྷ་བ་འཇུག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རྟེན་པའི་དོན་
དེ་ཉིད་ལ་དོན་དམ་བདེན་པར་འཇོག་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཡང་དག་མཐོང་བ་རིག་ཤེས་ཆད་
(༤༢ན)མས་རྟེན་པའི་དོན་གང་ཞིག །དེ་བྱིད་ལ་བལྟས་ནས་རིག་ཤེས་ཆད་མར་སོང་བ་
དོན་དམ་བདེན་པའི་མཆན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རྣམ་བཤད་ལས། དེའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཁུ་
ཚུལ་ཡང་བསྟུས་པའི་དབང་དུ་བྱེད་ན་ནི་ཡང་དག་པ་མཐོང་བའི་རིག་ཤེས་ཆད་མས་རྟེན་
པ་དང་། ཡུལ་དེ་ལ་རིག་ཤེས་ཆད་མ་ཡིན་པ་ནི་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཆན་ཉིད་ཡིན་ལ།
དེས་ཀྱན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཆན་ཉིད་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་
དབྱིས་བྱིན་པའོ། །ཐ་སྙད་ཐོར་ཡང་བར་བྱས་ན། མཐར་ཐུག་དཔྱིད་པའི་རིག་ཤེས་གང་ལ་
མཐར་ཐུག་དཔྱིད་པའི་རིག་ཤེས་སུ་སོང་བ་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཆན་ཉིད་དོ། །ཀྱན་རྫོབ་
བདེན་པའི་ངོ་བོ་ནི། འཇུག་འགྲེལ་ལས། གཞན་ནི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་མ་རིག་པའི་རབ་རིབ་ཀྱི་
ཡིང་ཏྱག་གིས་སློང་མིག་མ་ལུས་པར་ཁེབས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཐོང་བ་རྩལ་པའི་སྟོབས་ལས་
བདག་གིས་ཡོད་པ་རྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་རི་ལྷ་
བ་དེ་ལྷ་བྱའི་རང་བཞིན་དུ་རང་གི་ངོ་བོས་འགྱུར་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

དེའི་ཕྱིར་དངོས་སོ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་དེ་གཉིས་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་
ལ། དེའི་དོན་ནི། དོན་དམ་བདེན་པ་དེ་ལས་གཞན་ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་བདེན་
འཛིན་མ་རིག་པའི་རབ་རིབ་ཀྱི་ཡིང་ཏྱག་གིས་སློང་མིག་མ་ལུས་པར་ཁེབས་པ་རྣམས་ཀྱི་
མཐོང་བ་རྩལ་པ་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པའི་སྟོབས་ལས་ཏེ་ཤེས་པས་བདག་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པ་རྟེན་
པ་ཉིད་ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པའི་ངོ་བོར་བཤད་ལ། བྱིས་པ་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱི་ཐ་སྙད་པའི་

ཤེས་པས་མཐོང་བའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་དུ་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་
རང་གི་ངོ་བོས་འགྱུར་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ཚུལ་ལམ་རང་བཞིན་མཐར་ཐུག་
(༤༤བ)པ་ནི་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གཟིགས་པ་ལྟར་གནས་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་པ་ཡིན་པས། དེས་ན་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མའི་རྟེན་དོན་གང་ཞིག །དེ་ཁྱོད་ལ་བལྟས་ཏེ་ཐ་
སྙད་པའི་ཆད་མར་སོང་བ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་བྱེད་པ་རྣམས་བཤད་ཀྱི་དགོངས་
པ་ཡིན་ལ། ཐ་སྙད་ཐོར་ཡང་བར་བྱས་ན། ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མ་གང་ལ་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མར་
སོང་བ་དེ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །

གཉིས་པ་ནི་ལུགས་འདི་ལ་སྤྱིར་ཤེས་བྱ་ལ་བདེན་པ་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་བཞིན་དུ་ཡང་
ལོག་གཉིས་སུ་འདྲེད་དེ། དེ་ལ་བདེན་རྒྱུ་གཉིས་སུ་འབྲེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་བྱེ་བའི་
ཡུལ་ཡང་དག་པ་དང་བདེན་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཀྱང་ལོག་པ་དང་རྒྱུ་པ་དོན་གཅིག་པར་
མཐའ་གཅིག་ཏུ་མ་ངེས་ཏེ། རི་བོང་གི་རྩ་ལྟ་བུ་སྐབས་འདིའི་ལོག་པ་ཡིན་ཡང་རྒྱུ་པ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། སྐབས་འདིའི་ཡུལ་ཡང་དག་པ་དང་བདེན་པ་དེ་ལ་ཡང་ལོག་གིས་འབྲེད་མི་
རིགས་ཏེ། ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པའི་ངོ་ལ་བལྟས་ནས་ཀྱང་མི་རིགས། གནས་ལུགས་སྤྱོད་
པའི་རིག་ཤེས་ཀྱིས་ཀྱང་འབྲེད་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཡུལ་ཡང་དག་པའམ་
བདེན་པ་དེ་ཉིད་འཛིན་ཉེན་ཤེས་ངོ་ལ་བལྟས་ནས་ཀྱང་མི་འཛོག་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། དེ་འདྲའི་རིག་ཤེས་ཀྱི་ངོ་ལ་བལྟས་ནས་ཡང་དག་པའམ་བདེན་པ་
ཁོ་ན་འཛོག་གི་ལོག་པའམ་རྒྱུ་པ་མི་འཛོག་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལ་
ཆོས་ཅན་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་ལྟར་ངོ་བོ་ལ་མི་འདྲ་བའི་དབྱེ་བ་བྱར་མེད་དེ། དངོས་བཅས་
དབྱེ་བ་འགའ་ཡང་དེ་ཉིད་ལ་མེད་དེ་ཡི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་
ལུགས་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་མི་འདྲ་བའི་དབྱེ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་ན་
ཡང་སྟོང་གཞི་ཆོས་ཅན་ཀྱི་སྒོ་ནས་དུ་མར་(༤༥ན)དབྱེར་ཡོད་དེ། རྒྱས་པར་བྱེ་ན་སྟོང་ཉིད་

བཅུ་བྲུག་། དེ་ལས་བསྐྱུ་ན་སྟོང་ཉིད་བཞི་དང་། ལེགས་པར་བསྐྱུ་ན་བདག་མེད་པ་གཉིས་སུ་
ཡོད་པའི་སྤྱིར། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ལ་སྤྱིར་བཏང་ལ་ཡང་ལོག་གཉིས་སུ་མི་འབྱེད་དེ། དེ་
ལ་བདེན་རྒྱུ་གཉིས་སུ་མི་འབྱེད་པའི་སྤྱིར་ཏེ། ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་ཡིན་ན་སྤང་ཚུལ་དང་
གནས་ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་པ་ཡིན་དགོས་པའི་སྤྱིར། དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་འཕམ་དབུ་
མ་པ་རང་ལུགས་དང་། ཡང་དག་མཐོང་བ་རིག་ཤེས་ཀྱི་ངོ་ལ་བསྟོས་ནས་ཀྱང་མི་འབྱེད་
དེ། འཛིག་རྟེན་ཉིད་ལས་བདེན་ཡིན་ཞེས་པའི་འབྲེལ་བར། དེའི་སྤྱིར་དེ་ལྟར་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་
དབང་སོ་ལ་གཞོད་པ་མང་བའི་དབང་སོ་བྲུག་ཆར་གྱིས་གཟུང་བར་བྱ་བའི་དོན་རྟོགས་པ་དེ་
ནི་འཛིག་རྟེན་ཉིད་ལས་བདེན་པ་ཡིན་གྱིས་འཕགས་པ་ལ་བསྟོས་ནས་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་ལ། དེ་ཡང་ཉིད་ལས་ཞེས་སྟོས་པས་ནི་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་གཟིགས་
ངོ་འཕམ་དབུ་མ་པ་རང་གི་ལུགས་ལ་དེ་ལྟར་མི་འབྱེད་པའི་དོན་ནོ། །

འོ་ན། དེ་ལྟར་བསྐྱུ་ན་པའི་འཛིག་རྟེན་པའི་ཤེས་ངོ་ཞེས་པ་དེ་རི་འབྲེལ་ཡིན་སྟེ་ན།
འདི་ལ་ལམ་རིམ་རྒྱུད་བར་ཐ་སྟད་པའི་ཆད་མཐམ་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་ཤེས་ངོ་ཞེས་བཀོད་པ་ལ་
ཐ་སྟད་པའི་ཆད་མས་ཡང་ལོག་གཉིས་སུ་འཛིག་ཅེས་པར་གོ་ནས་འདིའི་རྗེས་འབྲང་ཁ་
ཅིག་ཡི་གེ་མ་དག་པར་སྤྱོད་ན་ཡང་། དོན་ལ་འདི་ལྟར་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་བདེན་པ་གཉིས་འཛིག་
པ་ལ་ཡུལ་ཅན་སོ་སོ་བ་གཉིས་བཤད་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ཤེས་ངོ་གང་ལ་བསྟོས་
ནས་འཛིག་པའི་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་ཤེས་ངོ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེའི་ངོ་ལ་བསྟོས་ནས་ཡུལ་ཡང་
དག་པ་དང་ལོག་པ་གཉིས་སུ་འབྱེད་ཅེས་པ་ཡང་སྟོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཡུལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་དེ་
ཉིད་ལ་ཡང་དག་པ་དང་ལོག་པར་འཇུག་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་དོན་མ་ཡིན་གྱི། སྟོ་(༤༥བ)དེའི་
ཤེས་ངོ་སྟེ་དེའི་ངོར་གཞག་པའི་རྒྱུ་པ་གཞིར་བྱས་ལའང་དེ་གཉིས་ལས་བདེན་རྒྱུ་ཀྱི་
ཁྱད་པར་སྟོན་པ་སྟེ། དཔེར་ན་སྤྱི་སྤྱི་བྱེད་བཞིན་དང་དེའི་གཟུགས་བརྒྱན་གཉིས་ལ་
སྤྱིར་བདེན་རྒྱུ་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་རྒྱུ་པ་འཕམ་ལོག་པ་གཞིར་བྱས་པའི་བདེན་རྒྱུ་ཀྱི་

ཁྱད་པར་ཡོད་པ་བཞིན་ནོ། །

དེས་ན་སྐབས་འདིའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཤེས་ངོ་ཞེས་པ་ལ་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་དང་འཛིག་
རྟེན་ཐ་སྙད་པའི་སློང་རང་ཁ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་ཤེས་ངོ་དེ་ལ་བསྟོས་ན་ཡང་དག་པ་དང་
ལོག་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པས་ཤེས་པ་དེས་ཡང་དག་པ་དང་ལོག་པར་སྒྱུར་འཛིག་བྱས་
མི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་ཆུ་པོ་བདེ་བྱང་གི་ཤེས་ངོ་ལ་བསྟོས་ནས་བྱད་བཞིན་དང་དེའི་
གཟུགས་བརྟན་གཉིས་ལ་བདེན་རྒྱན་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཀྱང་། ཤེས་པ་དེས་དེ་གཉིས་ལ་སྒྱུར་
བདེན་རྒྱན་གྱི་ཁྱད་འབྲེད་མི་བྱས་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་སྐབས་འདིར་འཛིག་རྟེན་པའི་ཤེས་
པ་འཁྲུལ་པ་དེའི་ངོ་ལ་བསྟོས་ནས་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀྱི་ལ་ཡང་ལོག་གཉིས་སུ་འབྲེད་
དེ། འཕྲུལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱས་མ་བསྐྱད་པའི་དབང་པོ་བྱུག་དང་དེའི་ཤེས་པ་རྣམས་ནི་ཡུལ་
ཅན་ཡང་དག་པ་དང་། འཕྲུལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱས་བསྐྱད་པའི་དབང་པོ་བྱུག་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་
པའི་ཤེས་པ་རྣམས་ཡུལ་ཅན་ལོག་པ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་འཕྲུལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱུའི་གཞོན་པ་
མེད་པའི་དབང་པོ་བྱུག་གི་ཤེས་པའི་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་རྣམས་ཡུལ་ཡང་དག་པ་དང་།
འཕྲུལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱས་བསྐྱད་པའི་ཤེས་པ་འཁྲུལ་པའི་ཡུལ་གཟུགས་བརྟན་དང་། བྲག་ཅ་
དང་། སྒྲིག་རྒྱུའི་ཆུ་དང་། མི་ལམ་གྱི་སྒྲུང་བ་དང་། སྒྱུ་མའི་རྟ་སྒྲུང་སོགས་དང་། བྲུབ་མཐའ་
ལོག་པ་དང་། གཏན་ཆོགས་ལྟར་སྒྲུང་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་
བདག་དང་གཙོ་བོ་སོགས་སུ་བཏགས་པ་རྣམས་ཡུལ་ལོག་པར་འཛིག་པའི་ཕྱིར། ཡུལ་དེ་
རྣམས་(༤༤ན)ལ་ཡང་ལོག་གི་ཁྱད་པར་དེ་ལྟར་འཛིག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ཡོད་དེ། འཛིག་
རྟེན་གྱི་ཤེས་པ་འཁྲུལ་པའི་ངོ་དེར་གཟུགས་བརྟན་བྱད་བཞིན་དུ་སྒྲུང་ཡང་སྒྲུང་བ་ལྟར་དུ་
མེད་པ་དང་། བྱད་བཞིན་བྱད་བཞིན་དུ་སྒྲུང་ཡང་སྒྲུང་བ་ལྟར་ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་ཤེས་ངོ་
དེ་ཉིད་ལ་བསྟོས་ནས་གཞན་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་སྒྲག་མ་གཞན་རྣམས་ཀྱང་མཚན་ལ།
འདིར་བཤད་པའི་འཛིག་རྟེན་པའི་ཤེས་པ་ནི་སྒྱུར་སྟོང་ཉིད་ལ་སློལ་མ་སྟོགས་པའི་ཤེས་པ་

སྟེ། དེ་ལ་ཡང་ཆད་མ་དང་ཆད་མིན་གྱི་སྒོ་གཉིས་དང་། གྲུབ་མཐའ་ལ་ཞུགས་མ་ཞུགས་ཀྱི་
སྒོ་གཉིས་གཉིས་སུ་དབྱེར་ཡོད་པས་སྟེ་གསུང་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་བཏགས་པའི་རྟག་གཅིག་
རང་དབང་ཅན་གྱི་བདག་དང་གཙོ་བོ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བཏགས་པ་ལྟར་དུ་མེད་
པར་གྲུབ་མཐའ་ལ་མ་ཞུགས་པའི་སོ་སོ་སྟེ་བོ་རང་ཁ་བའི་སྒོས་རྟོགས་པར་མི་རུས་ཀྱང་
དེ་རྣམས་འདིར་བསྟན་གྱི་ཡུལ་ལོག་པ་མ་ཡིན་པའི་སྟོན་མེད་དེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སྒོ་ཁ་མ་
ཕྱོགས་པའི་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མས་དེ་ལྟར་རྟོགས་རུས་པའི་ཕྱིར། བདག་འཛིན་ལྟན་སྟེས་
གཉིས་ཀྱིས་གཟུང་བའི་དོན་ལྟ་བུ་ནི་འཕྲུལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱུ་གཞི་བཞུགས་པ་མེད་པའི་དབང་པོས་
གཟུང་བའི་དོན་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་ན་སྐབས་འདིར་བསྟན་གྱི་ཡུལ་ཡང་དག་པ་ཡིན་ན་ཐ་སྙད་དུ་
ཡོད་པས་མ་ཞུབ་སྟེ། བདག་འཛིན་ཐ་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་གྱི་བདག་ལྟ་བུ་སྐབས་འདིའི་
འཛིན་ཉེན་ཤེས་ངོ་ལ་བསྟོས་ཏེ། ཡུལ་ཡང་དག་པ་ཡིན་ཀྱང་ཐ་སྙད་དུ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་
ཕྱིར། འོ་ན་ཐལ་འགྱུར་བ་རང་ལུགས་ལ་ཡང་དག་པ་དང་རྩལ་བ་འགལ་བས། ཡང་དག་ཀྱང་
རྩལ་མི་འདོད་ཀྱང་ཀྱང་རྩལ་གང་ཡིན་ལོག་པ་ཡིན་པས་ལོག་པའི་ཀྱང་རྩལ་ཅིའི་ཕྱིར་ཁས་
མི་ལེན་སྟམ་ན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སྟེས་བུའི་བྱད་བཞིན་ནམ་དེའི་གཟུགས་བརྟན་ལྟ་
བུ་དེ་སྟོང་ཉིད་ལ་སྒོ་ཁ་མ་(༤༤བ)ཕྱོགས་པའི་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མས་ཀྱང་རྩལ་ཏུ་འཛིན་མི་
རུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེས་དེ་གཉིས་རྩལ་པར་འཛིན་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་འབྲའི་སྒོ་དེས་དེ་
གཉིས་ཀྱི་སྟངས་དུ་བདེན་གྲུབ་ནི་ཁེགས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཐལ་རང་གཉིས་ལ་ཀྱང་རྩལ་གྱི་
བདེན་པའི་དབྱེ་བ་བྱེད་ཚུལ་ལ་ཡང་བྱད་པར་ཡོད་དེ། ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་རང་ལུགས་ལ་
ཀྱང་རྩལ་ལ་ཡང་ལོག་གཉིས་སུ་མི་འབྱེད་ཀྱང་འཛིན་ཉེན་པའི་ཤེས་ངོ་ལ་བསྟོས་ནས་ཡུལ་
ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་ལོག་གི་དབྱེ་བ་འབྱེད་ལ། རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་ཡུལ་ལ་ཡང་ལོག་
གཉིས་སུ་འབྱེད་ཀྱང་ཡུལ་ཅན་ཤེས་པ་ལ་ཡང་ལོག་གི་དབྱེ་བ་མི་འབྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡུལ་
ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་ན། རང་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་སྒོ་ལ་ཇི་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་མ་གྲུབ་པས་

ཁྱབ་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་པར་བྱུང་བ་ཡང་རྩ་བ་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་
ཁས་ལེན་མི་ལེན་ལ་ཐུག་སྟེ། ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་གཞུགས་སོགས་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ལ་
གཞུགས་སོགས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པར་སྤང་བ་སྤང་བ་ལྟར་དུ་མ་གྲུབ་པར་བཞེད་ཅིང་།
རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་གཞུགས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པར་སྤང་
བ་སྤང་བ་ལྟར་གྲུབ་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་སྐྱབས་ཀྱི་དོན་ལ་སྦྱར་བ་ན། མིག་ནི་རབ་རིབ་ཅན་གྱིས་དམིགས་པ་
ཡིན། །ཞེས་སོགས་ཏེ་གོང་དུ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལེགས་པར་བཤད་པ་ལྟར་
འདིར་གཞན་སྐྱེ་བཀག་པ་ལ་འཛིན་ཏེན་གྱི་མཐོང་བ་མངོན་སུམ་གྱིས་མི་གཞོད་དེ། གཞན་
སྐྱེ་དགག་པ་ནི་འཛིན་ཏེན་པའི་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པའི་ཡུལ་ཙམ་མ་ཡིན་གྱི་དངོས་སོ་རྣམས་
རང་བཞིན་གྱི་སྐྱེ་བ་བཀག་པའི་འཕགས་པའི་ཟག་པ་མེད་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་ཡིན་
ལ། དེ་ལ་འཛིན་ཏེན་པས་ས་སོན་ལས་སྤྱུ་གྲུ་སྐྱེ་བར་མཐོང་བ་ཙམ་ཞིག་གིས་གཞོད་པར་
མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར། (༤༦ན)དཔེར་ན་རབ་རིབ་ཅན་གྱི་སྐྱ་བཤད་དུ་དམིགས་པས་རབ་རིབ་
མེད་པའི་ཤེས་པའི་ཡུལ་ལ་མི་གཞོད་པ་བཞིན་ཞེས་སྤར་གྱི་ཚོད་པ་དངོས་ཀྱི་ལན་བཏབ་
པས་སྐྱབས་ཀྱི་དོན་ལ་སྦྱར་བ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་གཉིས་ལས། ཐོག་མར་
ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ནི། གཏི་ཐུག་རང་བཞིན་སྐྱིབ་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་སྟེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་
ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་གང་གི་དོར་འཛིན་པའི་སྒོ་ཀུན་རྫོབ་པ་དོས་བཟུང་ནས། དེས་རྩུན་པའི་
ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་བཞིན་དུ་བཅོས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་དང་། དེ་དག་
ཀྱང་བདེན་འཛིན་སྤངས་པའི་གང་ཟག་གསུམ་ལ་བདེན་པར་སྤང་ཡང་བདེན་པར་མི་ཞེན་
པའི་ཚུལ་རྣམས་རིམ་པ་ལྟར་སྟོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ།

༣༠༽ སྤྱི་བ་གཉིས་ཀྱི་སྒོར།

སྤྱི་བ་འདིར་རྣམ་པ་གདུང་བྱ་ལུགས་འདིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་གསུངས་པས་ལུགས་འདིའི་སྤྱི་བ་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅུང་ཟད་བཟོད་ན། དེ་
ཡང་རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ཆོས་རྣམས་ལ་བདེན་པར་འཛིན་པའི་བདེན་འཛིན་ནི་
ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མ་རིག་པ་དང་ཤེས་སྤྱི་བ་ཀྱི་ས་བོན་དང་། བདེན་འཛིན་ལའང་
ཀུན་བརྟགས་དང་། ལྷན་སྤྱི་བ་གཉིས་ལས། ཀུན་བརྟགས་ས་བོན་དང་བཅས་པ་ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་མཐོང་ལམ་དུ་སྒྲིང་ཞིང་། ལྷན་སྤྱི་བ་ལ་ཆེ་འབྲིང་ཅུང་དུའི་དབྱེ་བས་དགྲུང་བྱས་
ནས་སྒྲོམ་ལམ་དགྲུའི་རིམ་པ་བཞིན་སྒྲོང་བར་བཞེད་ཅིང་། ཉོན་སྤྱི་བ་ནི་མངོན་པ་གཉིས་
དང་ཐུན་མོང་པའི་ཅ་ཉོན་བྱུག་དང་། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་སོགས་རྣམས་ལ་བཞེད་པ་དང་། ཉོན་
མོངས་ཅན་ཀྱི་མ་རིག་པ་ནི་གང་ཟག་རང་རྒྱུ་ཐུབ་པའི་རྣམ་ཡོད་དུ་འཛིན་པའི་འཛིན་ལྟ་
ལ་བཞེད་ཅིང་། ཐེག་ཆེན་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་པ་འགའ་ཞིག་ཉོན་མོངས་ཅན་ཀྱི་མ་རིག་པ་
ལས་འབྲས་དང་བདེན་བཞི་སོགས་ལ་མོངས་(༤༡བ)པའི་མི་གསལ་བའི་ཆ་ཅམ་ཡིན་པ་
དང་། དེ་དང་འཛིན་ལྟ་འགའ་བར་བཞེད་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་དེ། འདི་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཉོན་
མོངས་ཅན་ཀྱི་མ་རིག་པ་ནི་བདག་མེད་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཉོན་པའི་རིག་པ་ཡི་ཤེས་ཀྱི་
མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་། དེ་ཡང་རིག་པ་དེ་མེད་ཅམ་དང་དེ་ལས་གཞན་ཅམ་མ་ཡིན་ཀྱི་
འགའ་ལྷན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཆོས་དང་གང་ཟག་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པའི་བདེན་
འཛིན་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཉོན་མོངས་ཅན་ཀྱི་མ་རིག་པར་བཞེད་པ་ནི། འགྲེལ་པ་ལས། དེ་ལ་
འདིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཇི་ལྟར་གནས་པའི་དངོས་པོ་བལྟ་བུ་ལ་མོངས་པར་བྱེད་པས་
གཉི་ལྷན་སྤྱི་བ། མ་རིག་པ་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་སྒྲོ་འདོགས་པར་བྱེད་

པ་རང་བཞིན་མཐོང་བ་ལ་སྐྱིབ་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ནི་ཀུན་རྫོབ་པོ། །ཞེས་དང་། དེ་ལྟར་
ན་རེ་ཞིག་སྲིད་པའི་ཡན་ལག་གིས་ཡོངས་སུ་བསྐྱུས་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པའི་
དབང་གིས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་རྣམས་པར་གཞག་གོ་ཞེས་གསུངས་ལ། འགྲེལ་ཆོག་དང་
པོའི་དོན་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་བདེན་འདོན་དེ་ལ་གཉི་ལྷག་གམ་མ་རིག་པ་ཅེས་བྱ་
སྟེ། འདིས་སེམས་ཅན་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་གདོད་མ་ནས་རི་ལྟར་གནས་
པའི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་བལྟ་བ་ལ་མོངས་པར་བྱེད་པས་ནའོ། །མ་རིག་པ་དེ་ལ་སྐྱོ་
ཀུན་རྫོབ་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་
ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བར་སྐྱོ་འདོགས་པར་བྱེད་པས་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་མཐོང་བ་
ལ་སྐྱིབ་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་དང་། བྱི་མའི་དོན་ནི། ལུས་སོགས་
རྣམས་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་རེ་ཞིག་སྲིད་པའི་ཡན་ལག་གིས་ཡོངས་
སུ་བསྐྱུས་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་བདེན་འདོན་དེའི་དབང་གིས་ཉེ་དེའི་ངོར་བདེན་
པས་དེ་ལྟར་རྣམས་པར་གཞག་(༤༡ན)པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བཞི་བརྒྱུ་པའི་
འགྲེལ་པ་ལས། རྣམས་པར་ཤེས་པ་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ལྷག་པར་སྐྱོ་འདོགས་པར་བྱེད་པ་མི་
ཤེས་པའི་དབང་གིས་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ཆགས་པ་དང་ལྡན་ཞིང་འཁོར་བར་འཇུག་པའི་
ས་བོན་དུ་འགྱུར་བ་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འགགས་པ་ལས་འཁོར་བ་འགགས་པ་རྣམས་པར་
བཞག་གོ་ཞེས་བསྟན་པའི་བྱིར་བཤད་པ། སྲིད་པའི་ས་བོན་རྣམས་ཤེས་ཏེ། །ཡུལ་རྣམས་
དེ་ཡིས་སྦྱོད་ཡུལ་ལོ། །ཡུལ་ལ་བདག་མེད་མཐོང་ན་ནི། །སྲིད་པའི་ས་བོན་འགག་པར་
འགྱུར། །རི་རྐྱད་བཤད་པའི་རྩལ་གྱིས་ཡུལ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་མཐོང་བས་ཆགས་
པའི་རྒྱ་སྲིད་པའི་ས་བོན་དུ་གྱུར་བ་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ལོག་པ་ལས་ཉན་ཐོས་དང་། རང་
སངས་རྒྱས་དང་། མི་སྤྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་
འཁོར་བ་ལྷོག་པར་རྣམས་པར་གཞག་གི་ཞེས་དང་། ཡང་། ལུས་ལ་ལུས་དབང་རི་བཞིན་

དུ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་པར། གཉི་ཟུག་ནི་དེ་རྣམས་ལ་རི་ལྟར་བདེན་པར་རྟོགས་པ་
ལས་ཚྲངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྱིར་དངོས་པོ་བདེན་པའི་རང་གི་ངོ་བོར་ལྷག་པར་སྒྲོ་འདོགས་པར་
རབ་ཏུ་འབྲུག་གོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། འགྲེལ་ཆོག་དང་པོ་འཆམས་སྐྱར་གྱི་དོན་ནི། སྲིད་
པའི་ས་བོན་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་སྒྲོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྣམ་པར་
ཤེས་པ་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་ལྷག་པར་སྒྲོ་འདོགས་པར་བྱེད་པ་ཉོན་
མོངས་ཅན་གྱི་མི་ཤེས་པའི་དབང་གིས་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་བདེན་པར་ཆགས་པ་ལྡན་ཞིང་
ལུས་ཅན་རྣམས་འཁོར་བར་འབྲུག་པ་སྟེ། སྐྱེ་བའི་ས་བོན་དུ་འགྱུར་བ་བདེན་འཛིན་དེ་ཉིད་
རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འགགས་པ་སྟེ་ས་བོན་སྤངས་པ་ལས་འཁོར་བ་འགགས་པ་འཕམ་སྤངས་
པར་རྣམ་པར་གཞག་གི་ཞེས་བསྟན་(༤༡བ)པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་བྱིར། ཅ་བའི་དོན་ནི།
བདེན་པར་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་སྲིད་པའི་ས་བོན་ཡིན་ཏེ། གཞུགས་སོགས་ལུལ་
རྣམས་དེའི་སྒྲོད་ལུལ་དུ་བྱས་པའི་སྒྲོ་ནས་བདེན་པར་ལྷག་པར་སྒྲོ་བཏགས་པའི་དབང་གིས་
འཁོར་བར་ཉིང་མཆམས་སྐྱར་བའི་བྱིར། སྲིད་པའི་ས་བོན་དེ་ཉིད་འགགས་པ་སྟེ་ལྷོག་པར་
འགྱུར་བའི་ཐབས་ཡོད་དེ། ལུལ་གཞུགས་སོགས་ཆོས་དང་གང་ཟག་ལ་བདེན་འཛིན་དེས་
ཞེན་པ་ལྟར་གྱི་བདེན་འཛིན་གྱི་ལུལ་གྱི་བདག་མེད་པར་མཐོང་ཞིང་གོམས་པར་བྱས་པས་
ལྷོག་པར་འགྱུར་པའི་བྱིར། བྱི་འགྲེལ་གྱི་དོན་ནི། དེས་ན་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་
དག་བཙུངས་པ་གཉིས་དང་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་དག་ས་ལ་གནས་
པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་འཁོར་བ་ལྷོག་པ་འཕམ་སྤངས་པར་རྣམ་པར་གཞག་
སྟེ། དེ་རྣམས་ཀྱིས་ལུལ་རང་བཞིན་མེད་པར་མཐོང་བས་སྲིད་པའི་རྒྱ་ཆགས་པའི་ཅ་བ་
སྲིད་པའི་ས་བོན་དུ་གྱུར་པ་བདེན་འཛིན་ས་བོན་དང་བཅས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ལོག་
པ་སྟེ་སྤངས་པའི་བྱིར་རོ་ཞེས་པ་སྟེ། དེ་དག་གིས་བདེན་འཛིན་འཁོར་བའི་ཅ་བར་གྱུར་
པའི་མ་རིག་པ་དང་། ཡན་ལག་བརྩ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་དང་། རང་བཞིན་མེད་པའི་སྒྲོང་ཉིད་

བསྐྱེམས་པས་དེའི་ས་བོན་སྤོང་བར་བཤད་དོ། །ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་གཞན་རྣམས་
ཀྱང་བདེན་འཛིན་གྱི་གཏི་མུག་ལས་འཇུག་ཚུལ་ནི། བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། ལུས་ལ་ལུས་དབང་
ཇི་བཞིན་དུ། །གཏི་མུག་ཀྱན་ལ་གནས་འགྱུར་ཏེ། །ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར། གཏི་མུག་ནི་དེ་
རྣམས་ཇི་ལྟར་བདེན་པར་རྟོགས་པ་ལས་མོངས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དངོས་པོ་བདེན་པའི་རང་གི་
ངོ་བོར་ལྷག་པར་སྤྱོད་འདོགས་པར་རབ་ཏུ་འཇུག་གོ། །འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་དག་ཀྱང་
གཏི་མུག་གིས་ཀྱན་ཏུ་བརྟགས་པའི་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་(༤༩ན)ལ་སྤྱག་པ་དང་མི་
སྤྱག་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱད་པར་སྤྱོད་འདོགས་པར་འཇུག་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། གཏི་མུག་ལས་
ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པར་འགྱུར་ཞིང་། གཏི་མུག་ལ་བརྟེན་པར་ཡང་འགྱུར་ཏེ། གཏི་མུག་
གཙུག་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་ཡང་འཇུག་གོ་ཡན་ཆད་ཀྱི་དོན་ནི། གཏི་མུག་
བདེན་འཛིན་ནི་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་རྣམས་ལ་བདེན་པའི་རང་གི་ངོ་བོར་མ་གྲུབ་བཞིན་ཏུ་
ལྷག་པར་སྤྱོད་འདོགས་པར་རབ་ཏུ་འཇུག་སྟེ། ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་དེ་རྣམས་ཇི་སྟར་སྤང་བ་
ལྟར་བདེན་པར་རྟོགས་པ་ལས་ཀྱན་ཏུ་མོངས་པ་ཉིད་ཀྱི་དབང་ལས་དེ་ལྟར་འཇུག་པ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་ཞེས་པ་མན་ཆད་ཀྱི་དོན་ནི། འདོད་ཆགས་དང་ལ་
སོགས་པ་ཞེ་སྤང་ལ་སོགས་པ་དག་ཀྱང་བདེན་འཛིན་གྱི་གཏི་མུག་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྩ་བ་བྱས་
པ་ལས་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཅིང་སྤྱོད་པ་ཡིན་ཏེ། གཏི་མུག་བདེན་འཛིན་གྱིས་བདེན་པར་ཀྱན་ཏུ་
བརྟགས་པའི་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་ལ་སྤྱག་པ་ལ་སོགས་པ་ངོ་བོས་གྲུབ་པར་ཞེན་
པའི་སྣོན་ས་བྱད་པར་སྤྱོད་འདོགས་པའི་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ལས་གཏི་མུག་དེ་ཉིད་ལས་ཐ་མི་
དད་པ་སྟེ་དམིགས་རྣམ་མཚུངས་པར་འཇུག་ཅིང་རབ་ཏུ་སྤྱོད་པར་འགྱུར་པའི་ཕྱིར། ཆགས་
སོགས་དེ་རྣམས་གཏི་མུག་ལ་བརྟེན་པར་ཡང་འགྱུར་ཏེ། གཏི་མུག་ཡོད་ན་དེ་དག་འགྱུར་
ཞིང་། གཏི་མུག་འགགས་ན་དེ་དག་ཀྱང་འགགས་པས་གཏི་མུག་གཙུག་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་
སྐད་བཤད་པའི་ཚུལ་འདི་ནི་མགོན་པོ་སྤྱི་སྤྱོད་ཀྱི་བཞེད་པ་དམ་པ་སྟེ། དངོས་པོ་ལ་བདེན་

པར་འཛིན་པ་འཁོར་བའི་རྩ་བའི་མ་རིག་པར་སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་ལས་གསུངས་ཤིང་།
 རིག་པ་དུག་ཅུ་པ་ལས་ཀྱང་། གང་ཡང་རུང་བའི་གནས་རྟེན་ན། ཉོན་མོངས་སྒྲུལ་གདུག་
 གཡོ་ཅན་གྱིས། བེན་པར་འགྱུར་(༤༤བ)རོ་གང་གི་སེམས། གནས་མེད་དེ་དག་བེན་མི་
 འགྱུར། ཞེས་དང་། གནས་དང་བཅས་པའི་སེམས་ལྡན་ལ། ཉོན་མོངས་དུག་ཆེན་ཅིས་
 མི་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་ལ། ཆོག་པ་བཅད་དང་པོའི་དོན་ནི། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་
 རྣམས་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཞེན་པའི་སྟོན་ནས་གང་ཡང་རུང་བའི་མཆོན་མར་འཛིན་
 པའི་གནས་རྟེན་པར་གྱུར་ན་ལུས་ཅན་རྣམས་འཁོར་བར་འཆིང་སྟེ། དེ་ལྟ་ན་བདེན་འཛིན་
 དེས་རྩ་བ་བྱས་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲུལ་གདུག་པ་གཡོ་ཅན་གྱི་དུག་གིས་བེན་པར་འགྱུར་
 བའི་ཕྱིར། འཁོར་བ་ལས་ཐར་པའི་ཐབས་ཡོད་དེ། གང་གི་སེམས་བདེན་འཛིན་གྱི་གནས་
 པ་མེད་པ་སྟེ་དམིགས་གཏད་བཞིག་པ་དེ་དག་ཉོན་མོངས་ཀྱི་སྒྲུལ་གྱིས་བེན་པར་མི་འགྱུར་
 བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། ཀྱང་པ་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ཡང་དེ་དང་འབྲལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཀྱང་
 པ་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་འཆོམས་སྒྱུར་དུ་གང་ཟག་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་
 དམིགས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སྟོང་བར་འདོད་པ་དེ་དག་ལ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་སྟོང་བ་མི་
 སྲིད་པ་ཉིད་ཅེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་གསུངས་པ་ཞེས་འགྲེལ་བར་འཆོམས་སྒྱུར་ལ། དེའི་དོན་
 ཡང་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དམིགས་ཤིང་ཞེན་པའི་སྟོ་
 རས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སྟོང་བར་འདོད་པ་དེ་དག་ལ་ཉོན་མོངས་པའི་ས་བོན་སྟོང་བ་མི་
 སྲིད་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་བདེན་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་སྟན་མ་
 སྒྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱི་འགྲེལ་དུ་ཡང་བདེན་འཛིན་གྱི་རྩ་བ་
 བྱས་པ་ལས་ཆགས་སྒྲུང་གི་ཉོན་མོངས་རྣམས་སྟེ་བར་བཤད་དེ། སྒར་གྱི་བཞི་བརྒྱུ་པའི་
 འགྲེལ་པ་དང་དོན་གཅིག་ཏུ་སྒྲུང་ངོ་། །

དེ་ལྟ་ན་བདེན་འཛིན་དང་། དེས་བྲངས་པའི་རང་རང་གི་ཡུལ་ལ་རང་མཆོན་གྱིས་

གྲུབ་པར་ཞེན་པའི་ཙ་བ་དང་(༡༠ན)ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་སྐྱབས་འདིའི་ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་སྐྱབ་པ་རྣམས་སོ། །འོ་ན་ལུགས་འདིའི་ཤེས་སྐྱབ་ཀྱི་ངོས་
འཛིན་རི་ལྟར་བྱ་སྟུང་ན། འགྲེལ་པ་ལས། དེ་ལ་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ནི་ཤེས་བྱ་ཡོངས་
སྲུ་གཙོད་པའི་གོགས་སྲུ་གྱུར་པ་ཡིན་ལ། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་བག་ཆགས་ཡོད་
པ་ནི་ལུས་དང་དག་གི་འཇུག་པ་དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་ཡང་ཡིན་ཏེ། མ་རིག་པ་དང་འདོད་ཆགས་
ལ་སོགས་པའི་བག་ཆགས་དེ་ཡང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་ལ་
ལྟོག་པར་འགྱུར་གྱི་གཞན་དག་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་ཡང་ཡིན་ལ་ཞེས་
པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་དོན་ནི། དེ་ལ་ཤེས་སྐྱབ་ངོས་གཟུང་བྱ་ཡོད་དེ། མ་རིག་པ་བདེན་འཛིན་
ཀྱི་བག་ཆགས་བདེན་འཛིན་གྱི་ས་བོན་མ་ཡིན་པ་ནི་ཤེས་བྱ་བདེན་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་བྱ་
མཛོན་སུམ་དུ་སྒྲོ་གཅིག་གིས་ཡོངས་སྲུ་གཙོད་པའི་གོགས་སྲུ་གྱུར་པའི་སྐྱབ་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་བག་ཆགས་ཤེས་སྐྱབ་ཀྱིས་བསྟུས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཡོད་
པ་ནི་ལུས་དང་དག་དག་གི་འཇུག་པ་དག་བཅོམ་པ་རྣམས་ལ་ཡོད་པ་སྤྱུ་ལྟར་མཚོང་བ་
དང་། གཞན་ལ་མངས་མོ་ཞེས་ཟེར་བ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་ཡང་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་
འདྲ་བའི་ལུས་དག་གི་གནས་ངན་ལེན་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ལྷག་མ་ནི་མ་རིག་པ་བདེན་འཛིན་
དང་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་བག་ཆགས་ཤེས་སྐྱབ་ཀྱིས་བསྟུས་པ་དེ་ཡང་མ་ལུས་པར་
སྤངས་པ་ཉན་རང་དག་བཅོམ་པ་གཉིས་དང་བྱང་སེམས་སོགས་གཞན་དག་ལ་ནི་མ་ཡིན་
ཏེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་ལ་མ་ལུས་པར་ལྟོག་ཅིང་སྤངས་
པར་འགྱུར་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྐྱབས་འདིར་སྐྱབ་པ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཙམ་ཞིག་
སྟོས་ན། ཐར་པ་དང་(༡༠བ)ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་གཙོ་བོར་ཐར་པ་ཙམ་
ཐོབ་པ་ལ་གོགས་བྱེད་ཀྱི་སྐྱབ་པའི་རིགས་སྲུ་གནས་པ་ཉོན་སྐྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་གཉིས་
ཀྱི་ནང་ནས་གཙོ་བོར་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ལ་གོགས་བྱེད་ཀྱི་སྐྱབ་པའི་རིགས་སྲུ་གནས་པ་

ཤེས་སྒྲིབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དང་པོ་ལ་དབྱེ་ན། ཀུན་བརྟགས་དང་། ལྷན་སྦྲེས་གཉིས། གྲུབ་
མཐས་བསྐྱད་པའི་དབང་གིས་བྱང་བའི་ཉོན་མོངས་པ་མཚུངས་ལྷན་དང་བཅས་པའམ་དེས་
བསྐྱེད་པའི་ས་བོན་གང་རུང་གི་ཆར་གྱུར་པ་དང་པོའི་མཚན་ཉིད། གྲུབ་མཐས་བསྐྱད་པ་ལ་
མ་བཟོས་པར་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་རྗེས་སུ་ཞུགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་མཚུངས་ལྷན་དང་
བཅས་པ་དང་དེའི་བག་ཆགས་ཉོན་མོངས་པའི་ས་བོན་གྱི་ཆར་གྱུར་པ་གང་རུང་དེ་གཉིས་
པའི་མཚན་ཉིད། དེ་གཉིས་རེ་རེ་ལའང་མངོན་གྱུར་དང་ས་བོན་གཉིས་གཉིས་ལས། ཉོན་
སྒྲིབ་ཀུན་བརྟགས་གང་ཞིག །དམིགས་རྣམ་འཛིན་པའི་སྒྲོ་ཀུན་བརྟགས་མངོན་གྱུར་གྱི་
མཚན་ཉིད། དམིགས་རྣམ་མི་འཛིན་ཀྱང་རང་འབྲས་ཉོན་སྒྲིབ་ཀུན་བརྟགས་བསྐྱེད་པའི་ཉེར་
ལེན་གྱི་རྒྱས་པའི་ངོ་བོར་གནས་པ་དེ་ས་བོན་གྱི་མཚན་ཉིད། ལྷན་སྦྲེས་གཉིས་ཀྱི་མཚན་
ཉིད་ཀྱང་དེས་མཚོན་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

ཤེས་སྒྲིབ་ལ་དབྱེ་ན་མངོན་གྱུར་དང་། ས་བོན་གཉིས། དག་བཅོམ་པ་གཉིས་དང་དག་
སའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་འབྱུང་བའི་སྒྲིབ་པའི་རིགས་སུ་གནས་པ་གང་ཞིག །དམིགས་
རྣམ་འཛིན་པའི་སྒྲིབ་པའི་ཉེར་ལེན་མི་བྱེད་པའི་གཉིས་སྤང་འབྲུལ་པའི་ཆ་དང་པོའི་མཚན་
ཉིད། བདེན་འཛིན་གྱིས་བཞག་པའི་བག་ཆགས་སྤྲོ་མོ་གང་ཞིག །གཉིས་སྤང་འབྲུལ་པའི་
ཆ་དེ་ཉིད་སྐྱེད་རྒྱས་པའི་ངོ་བོར་གནས་པ་གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཀུན་རྫོབ་བདེན་
པའི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་གཞུང་གི་བྱུང་དུ། བཅོས་མར་གྱུར་པའི་དངོས་ནི་(༡༡ན)ཀུན་རྫོབ་
ཏུའོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་འགྲེལ་པར། དེ་ཡང་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་
དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་སྤངས་པ། འདུ་བྱེད་གཟུགས་
བརྟན་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་དང་འབྲ་བར་གཟིགས་པ་རྣམས་ལ་ནི་བཅོས་པའི་རང་
བཞིན་གྱི་བདེན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པར་མངོན་པར་རྫོམ་པ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་ལ། འབྲུ་བསྟོན་པ་ཙམ་ཞིག་བྱས་ན། དེ་ཡང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དག་

བཅོམ་པ་གཉིས་དང་དག་སའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པའི་ས་
བོན་སྤངས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་སློ་ཀྱན་རྫོབ་པའི་ཆོས་བཅོས་མའི་རང་བཞིན་ཡིན་གྱི་
སྟེ་ཡིན་ཏེ། དེ་རྣམས་ཀྱི་འདུ་བྱེད་ཀྱན་རྫོབ་རྣམས་གཟུགས་བརྟན་ལ་སོགས་པ་དང་འབྲ་
བར་ཀྱན་རྫོབ་ཅམ་དུ་གཟེགས་ཀྱི་བདེན་པར་ནི་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་རྣམས་ལ་བདེན་
པར་སྤང་ཡང་བདེན་པར་མངོན་པར་རྫོམ་པ་སྟེ་ཞེན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དེ་རྣམས་ལ་
ཀྱན་རྫོབ་པའི་ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་ལྟ་བུར་སྤང་ཡང་སྤང་བ་ལྟར་གྲུབ་པར་
མི་འཛིན་པས་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་རྣམས་གང་ཟག་གསུམ་པོ་དེའི་ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་ངོར་བདེན་པར་
མ་གྲུབ་པར་བསྐྱབས་པ་ཅམ་ཡིན་གྱི་དེ་རྣམས་ཀྱི་ངོར་ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་མ་ཡིན་ཞེས་
བསྐྱབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་སྤྲ་བར་སྤང་ངོ་། །

གཉིས་པ་དོན་དམ་བདེན་པའི་ངོ་བོ་ནི། རབ་རིབ་མཐུ་ཡིས་སྐྱ་ཤད་ལ་སོགས་
པའི། །ཞེས་སོགས་ཏེ། དོན་ནི། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནམ་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་
པ་ནི་དེ་ཉིད་གཉིས་སྤང་རྒྱབ་པའི་སློ་ནས་གཟེགས་པའི་འཕགས་པའི་རི་ལྟ་བུ་གྲོགས་པའི་
མཉམ་གཞག་གིས་རི་ལྟར་གཟེགས་པ་ལྟར་གནས་ཀྱི་ཚུར་མཐོང་རྣམས་ཀྱི་(༡༡བ)སློ་ལ་
སྤང་བ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། མིག་རབ་རིབ་ཀྱིས་བསྐྱད་པའི་མཐུ་ཡིས་བཟའ་བཏུང་གི་
སློད་ལ་སོགས་པའི་གཞི་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྐྱ་ཤད་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་ལོག་པ་གང་ཞིག །རྣམ་
པར་བརྟགས་པ་ན་བདག་ཉིད་གང་དུ་མིག་དག་པས་གཞི་དེར་སྐྱ་ཤད་ལ་དམིགས་པ་དེ་
གཞི་དེའི་གནས་ཚུལ་ཡིན་གྱི་རབ་རིབ་ཅན་གྱིས་མཐོང་བ་ལྟར་མ་ཡིན་པ་དཔེ་དེ་བཞིན་
དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དག་དོན་ནི། ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་སྟངས་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་ངོ་བོ་ངོས་
གཟུང་དུ་ཡོད་དེ། ཁྱོད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལ་གཉིས་སྤང་རྒྱབ་པའི་རི་ལྟ་བུ་གཟེགས་པའི་ཡེ་
ཤེས་ཀྱིས་རི་ལྟར་གཟེགས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༣༡༥ སངས་རྒྱལ་གྱིས་བདེན་གཉིས་མཁྱེན་ཚུལ།

འདིའི་སྐབས་སུ་རང་འགྲུལ་ལས། གལ་ཏེ་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ནི་མཐོང་བ་
མེད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ནམ། དེའི་ཕྱིར་རྗེ་ལྟར་དེ་དག་གིས་གཟིགས་ཤེ་ན། བདེན་མོད་ཀྱི་འོན་
ཀྱང་མ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་དེ་དག་གིས་གཟིགས་སོ་ཞེས་བརྗོད་ཅེས་གསུངས་ནས།
དེའི་ཤེས་བྱེད་དུ་རྗེ་སྐད་དུ་འཕངས་པ་བདེན་པ་གཉིས་ལ་འཇུག་པ་ལས། ལྟ་བུ་གལ་
ཏེ་དོན་དམ་པར་ན་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལུས་དང་དག་དང་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་འགྱུར་
བ་ནི་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གངས་སུ་མི་འགོ་སྟེ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ཉིད་
དུ་འགྱུར་རོ། །འོན་ཀྱང་ལྟ་བུ་དོན་དམ་པར་ན་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཐམས་
ཅད་ལས་འདས་པ། གྲེ་བྲག་མེད་པ་མ་སྐྱེས་པ་ཞེས་སོགས་བྲངས་སོ། །འདིའི་དོན་རྣམ་
པ་གདངས་དུ་འཆད་པ་ནི། གལ་ཏེ་རབ་རིབ་མེད་པའི་མིག་གིས་ཞེས་སོགས་ནས། འཇིག་རྟེན་
གྱིས་གཞོད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་པའི་བར་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་བསྐྱེད་ཏེ་
བསྟན་ན། གལ་ཏེ་ཁོ་ན་རེ། རབ་རིབ་མེད་པའི་མིག་གིས་རབ་རིབ་ཅན་ལ་སྐྱ་ཤད་སྒྲུང་བའི་
གཞི་དེར་སྐྱ་ཤད་དུ་སྒྲུང་བ་ཙམ་ཡང་མ་མཐོང་(༢༩ན)བ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱིས་མ་རིག་
པས་བསྐྱད་པའི་བྱང་སོགས་ཀུན་རྫོབ་པ་མ་གཟིགས་ན་དེ་རྣམས་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡོད་
ན་སངས་རྒྱལ་གྱིས་གཟིགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། བྱང་སོགས་ཀུན་རྫོབ་པ་དེ་རྣམས་གཏན་
མེད་ན་སངས་རྒྱལ་ཐོབ་པ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། དང་པོར་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ལས་དང་
པོ་པའི་གང་ཟག་ནི་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པའི་ཤེས་པ་ཅན་ཡིན་པས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆེད་
དུ་བྱ་བའི་ཡུལ་སེམས་ཅན་དང་། དམིགས་པའི་ཡུལ་གྱི་བྱང་ཆུབ་སོགས་ཀྱང་མེད་པར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེ་ན། དེའི་སྒྲོན་མེད་པའི་ཚུལ་བཤད་ན། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་

ཀྱིས་ཤེས་བྱ་མཐུན་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། རོན་དམ་བདན་པའི་ཤེས་བྱ་མཐུན་
ཚུལ་དང་། ཀྱན་རྫོབ་བདན་པའི་ཤེས་བྱ་མཐུན་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་ནི། སྤང་སོགས་ཀྱན་རྫོབ་པའི་སྤང་བ་རྣམས་མ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་དེ་རྣམས་
ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་སྤྱ་གྲུ་ལ་བཟོས་ཏེ་རི་ལྷ་བ་གཟིགས་པའི་རྣམ་
མཐུན་གྱིས་སྤྱ་གྲུ་མ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤྱ་གྲུའི་ཆོས་ཉིད་གཟིགས་པའི་ཕྱིར། རོན་འདི་
ཉིད་སྟོན་པ་ནི་སྤང་བྲངས་པའི། གལ་ཏེ་གཉིས་སུ་སྤང་བ་ཐམས་ཅད་རྒྱབ་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་
འགྲེལ་བ་སྟེ། རོན་ནི། གལ་ཏེ་ཆོས་ཉིད་ལ་མཁའ་དབྱིངས་སུ་སྤྱིན་ཐིམ་པ་ལྟར་གཉིས་སུ་སྤང་
བ་རྣམས་མ་ཐམས་ཅད་རྒྱབ་པ་རྣམས་པ་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ནི་ཅི་ཡང་མཐོང་བ་མེད་པ་མ་ཡིན་
ནམ། དེས་ན་རི་ལྷ་བ་སངས་རྒྱས་དེ་དག་གིས་རོན་དམ་པའི་བདན་པ་གཟིགས་ཤེས་ན། དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་ངོར་དེ་ལྟར་གཉིས་སུ་རྒྱབ་པས་ཀྱན་རྫོབ་པའི་ཆོས་རྣམས་
གཟིགས་པ་ལྟར་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་མི་གཟིགས་པ་ནི་བདན་མོད་ཀྱི། དེ་ལྟ་
ན་ཡང་རི་ལྷ་བ་མ་(༢༣བ)གཟིགས་པའི་སྤྱིན་མེད་དེ། རི་ལྷ་བ་གཟིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོར་
སྤང་སོགས་མ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་དེ་རྣམས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤང་
སོགས་རྣམས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་རི་ལྷ་བ་གཟིགས་པའི་གཟིགས་ངོ་དེར་མ་གྲུབ་པ་དེ་ཉིད་སྤང་
སོགས་དེ་དག་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་འགྲེལ་ལས། དངོས་སོ་བྱས་པ་ཅན་ལ་
མ་རེག་པར་རང་བཞིན་འབའ་ཞིག་མངོན་སུམ་དུ་མངོད་པས། དེ་ཉིད་སྤྱགས་སུ་ཆུད་པའི་
ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཞེས་བརྗོད་དོ་ཞེས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དེས་དངོས་སོ་བྱས་
པ་ཅན་སྤང་སོགས་ལ་མ་རེག་པར་དེའི་རང་བཞིན་ནམ་གནས་ལྷགས་འབའ་ཞིག་མངོན་སུམ་
དུ་མངོད་པའི་སྟོན་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྤྱགས་སུ་ཆུད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་མ་མཐོང་བ་ནི་མཐོང་
བ་དམ་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་རོན་ཡང་ཅི་ཡང་མི་མཐོང་བར་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སངས་
རྒྱས་ཀྱིས་རི་ལྷ་བ་གཟིགས་པའི་ངོར་ཆོས་ཅན་སྤང་སོགས་མ་མཐོང་ཞིང་མ་གྲུབ་པ་དེ་ཉིད་

ཕྱང་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐོང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་ཤེས་བྱེད་དུ་བདེན་གཉིས་ལ་
འབྲུག་པའི་མདོ་བྲངས་པའི་དོན་ཡང་། དོན་དམ་པར་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་རི་ལྷ་བ་གཟིགས་
པའི་དོ་དུང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དེ་ཕྱང་སོགས་ཀྱི་རྫོང་པ་རྣམས་མ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་
ཀྱིས་ཕྱང་སོགས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཉིས་སྤང་བ་པའི་ཚུལ་ཀྱིས་གཟིགས་པ་མ་ཡིན་པར་
ཕྱང་སོགས་ཀྱི་རྫོང་པ་རྣམས་ཐ་སྟོད་པའི་ཤེས་དོར་སྤང་བ་ལྟར་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ཀྱི་
ཡུལ་དུ་འགྱུར་ན་གཟིགས་དོ་དུང་སྟོས་པ་དང་མ་བཤམ་བས་དོན་དམ་བདེན་པར་མི་འགྱུར་
ཀྱིས་ཀྱི་རྫོང་པ་འགྱུར་བའི་དོན་ནོ། །

གཉིས་པ་ཀྱི་རྫོང་བདེན་པའི་ཤེས་བྱ་མཐུན་པའི་ཚུལ་ནི། དེ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཡེ་
ཤེས་ལ་ཀྱི་རྫོང་པའི་ཆོས་རྣམས་སྤང་བའི་སྟོན་པ་མཐུན་པ་ཡིན་(པ་༣ན)ཏེ། མི་སྤང་
ཡང་ཉོགས་པའི་འུགས་ཉོགས་སངས་རྒྱས་ལ་གཞག་ཏུ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རི་སྟེང་
པ་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་དེའི་དོར་ཀྱི་རྫོང་པའི་ཆོས་རྣམས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་
སྤང་བའི་ཚུལ་ཀྱིས་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། ཡེ་ཤེས་དེས་ཀྱི་རྫོང་པའི་ཆོས་རྣམས་གཉིས་སྤང་
དང་བཅས་པའི་ཚུལ་ཀྱིས་ཡུལ་དུ་མཇུག་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་རྣམ་མཐུན་ཀྱིས་རྣམ་མཐུན་རང་
ཉིད་གཉིས་སྤང་བ་པས་སམ་གཉིས་སྤང་དང་བཅས་པས་གཟིགས་ཤིང་། གཉིས་སྤང་
བ་པའི་ཚུལ་ཀྱིས་མ་གཟིགས་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་དེ་དོན་དམ་བདེན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེས་
ན་གཉིས་སྤང་དང་བཅས་པའི་ཚུལ་ཀྱིས་གཟིགས་ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་རྫོང་བདེན་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། རྣམ་མཐུན་ལ་རྣམ་མཐུན་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཤར་ཞིང་རྣམ་མཐུན་ཀྱིས་རྣམ་མཐུན་
གཉིས་སྤང་དང་བཅས་པའི་སྟོན་པ་གཟིགས་ཀྱང་། རྣམ་མཐུན་ཀྱིས་རྣམ་མཐུན་ཡུལ་ཡུལ་
ཅན་ཐ་དད་པའི་ཚུལ་ཀྱིས་ནི་མ་གཟིགས་ཏེ། རྣམ་མཐུན་རང་དང་རང་ཉིད་ཐ་དད་དུ་མེད་
པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་ན་ཡང་རྣམ་མཐུན་གཉིས་སྤང་དང་བཅས་པའི་ཚུལ་ཀྱིས་གཟིགས་པར་
མི་འགྱུར་བའི་སྟོན་མེད་དེ། དེས་དེ་ཀྱི་རྫོང་པ་ཀྱི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་གཟིགས་པའི་

ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་རི་སྟོད་པ་མཁུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་
བསྐྱད་ནས་ཕྱང་སོགས་སྤང་བ་མ་ཡིན་ཀྱང་ཚུར་མཐོང་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་དེས་བསྐྱད་པ་ལ་
ཕྱང་སོགས་སྐྱུ་སྤང་བ་དེ་སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་ངེས་པར་སྤང་དགོས་ཏེ། སྤང་བ་དེ་ཐ་སྟོན་དུ་
ཡོད་པ་ནི་གང་ཞིག །དེ་ཡོད་ན་རི་སྟོད་པ་མཁུན་པའི་རྣམ་མཁུན་གྱིས་གཟིགས་པའི་ཕྱིར།
སངས་རྒྱས་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་སྟོ་གཅིག་གིས་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་ཆོས་ཅན་ཀུན་རྫོབ་པ་
རྣམས་དང་(༧༣༧)དེ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་མངོན་སུམ་དུ་མི་མཁུན་པ་
མི་འོང་བས་མཁུན་པ་དེ་གཉིས་རེས་འཛོག་གི་ཚུལ་དུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། བྱང་སེམས་འཕགས་
པ་རྣམས་ཀྱིས་མཉམ་གཞག་དུ་རི་ལྟ་བུ་གཉིས་སྤང་རྒྱུ་པའི་ཚུལ་གྱིས་གཟིགས་ཤིང་། དེ་
ལས་ལངས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་མཁུན་པས་རི་སྟོད་པའི་ཆོས་གཉིས་སྤང་དང་བཅས་པའི་སྟོ་
ནས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་སྒྲིབ་མ་ལུས་པར་སྤངས་ནས་སངས་རྒྱས་པ་ན་དུས་ཉག་
དུ་ཆོས་ཉིད་ལ་གཉིས་སྤང་རྒྱུ་པའི་སྟོ་ནས་མཉམ་པར་གཞག་བཞིན་པའི་ངང་དུ་བཞུགས་
པས་དེ་ལས་བཞེངས་པའི་མཉམ་རྗེས་རེས་འཛོག་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། བདེན་གཉིས་རང་
འགྲེལ་ལས། མཁུན་པའི་སྐྱད་ཅིག་གཅིག་གིས་ཀྱང་། །ཤེས་བྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཀུན་ཁྲབ་
ཅན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མཉམ་གཞག་གི་ཡེ་ཤེས་ལས་ངོ་མོ་ཐ་དད་པའི་རི་སྟོད་པ་
མཁུན་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར་ན། ཡེ་ཤེས་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་གིས་ཀྱང་
བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པར་ངེས་ཏེ། དེའི་ཆེ་ཡེ་ཤེས་གཅིག་གིས་
ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཆགས་ཐོགས་སྤངས་པའི་ཚུལ་གྱིས་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་ཕྱིར།
དེས་ན་ཡེ་ཤེས་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་ཕུ་དེ་ཉིད་ཆོས་ཉིད་ལ་བསྟོས་ཏེ་རི་ལྟ་བུ་མཁུན་པ་ཡིན་
ཏེ། ཆོས་ཉིད་ལ་གཉིས་སྤང་རྒྱུ་པའི་སྟོ་ནས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་
ཅན་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་ལ་བསྟོས་ཏེ་རི་སྟོད་པ་མཁུན་པ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་ཡུལ་ཅན་སོ་སོར་
སྤང་བའི་སྟོ་ནས་རི་སྟོད་པའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་ཕྱིར། སངས་

རྒྱས་ཀྱི་སར་མཉམ་མེས་ངེས་འཛིག་མེད་ཀྱང་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་དང་མེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་
གཉིས་ཀ་ཡོད་དེ། རྒྱད་བླ་མ་ལས། ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་རྣམ་གྲོལ་རྣམས། །གསལ་དང་འགྲོ་
དང་དག་ཕྱིར་དང་། །(༡༩ན)ཐ་དད་མེད་ཕྱིར་འོད་དང་ཟེར། །ཉི་མའི་དགྱིལ་འཁོར་རྣམས་
དང་མཚུངས། །ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱད་ལ་མངའ་བའི་འཛིག་རྟེན་
ལས་འདས་པའི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཤེས་བྱའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དམ་པའི་ཐུན་པ་
སེལ་བར་ཉེ་བར་གནས་པའི་ཕྱིར་འོད་གསལ་བ་དང་མཚུངས་སོ། །

དེའི་མེས་ལ་ཐོབ་པ་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཤེས་བྱའི་དངོས་སོ་མ་ལུས་པ་
རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་པས་ན་འོད་ཟེར་གྱི་བྱ་བ་འཕྲོ་བ་དང་ཆོས་མཚུངས་སོ་ཞེས་
གསུངས་ལ། འགྲེལ་པ་དེའི་དོན་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་རི་ལྷ་བ་ལ་བལྟས་ཏེ་
མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱད་ལ་མངའ་བའི་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་
པ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་རི་ལྷ་བ་གཟིགས་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཤེས་བྱའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དམ་པའི་
ཡུལ་ལ་དུས་རྟག་ཏུ་གཉིས་སྒྲུབ་བྱུ་བ་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་ཐུན་པ་སེལ་བར་ཏེ་སྤངས་
པའི་ངོ་བོར་ཉེ་བར་གནས་པའི་ཕྱིར་ཉི་མའི་དགྱིལ་འཁོར་འོད་གསལ་བ་དང་ཆོས་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་རི་སྒྲེད་པ་ལ་བལྟས་ཏེ་དེའི་མེས་ལ་ཐོབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ཏེ། རི་སྒྲེད་པའི་
ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཤེས་བྱའི་དངོས་
སོ་མ་ལུས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཆགས་ཐོགས་སྤངས་པར་གཟིགས་པ་འཇུག་པས་ན་ཉི་
མའི་འོད་ཟེར་གྱི་བྱ་བ་ཀྱན་ནས་འཕྲོ་བ་དང་ཆོས་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། འདིས་ནི་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་བྱགས་རྒྱད་ལ་ཡེ་ཤེས་མེད་པར་འདོད་པ་དང་། རི་སྒྲེད་པ་མཐུན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
ཡེ་ཤེས་གདུལ་བྱའི་རྒྱད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པར་འདོད་པ་སོགས་ལེགས་པར་བཀག་སྟེ། སངས་
རྒྱས་ཀྱི་རྒྱད་ལ་མངའ་བའི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་དང་།
དེའི་མེས་ལ་(༡༩བ)ཐོབ་པ་སྟེ་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་བྱངས་པའི་རི་སྒྲེད་པ་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་

ཐེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་དང་། དེ་གཉིས་ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་དང་དེ་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོ་བ་གཉིས་
དང་ཆོས་མཚུངས་པར་བསྟན་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་གཞན་སྐྱེ་བཀག་པ་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པར་འདོད་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་ནི།
གལ་ཏེ་འཛིག་རྟེན་ཆད་མ་ཡིན་ན་ནི། །ཞེས་སོགས་ཏེ། གཞན་སྐྱེ་བཀག་པ་ལ་འཛིག་རྟེན་
གྱི་མཐོང་བ་མངོན་སུམ་གྱིས་གཞོད་ན་དངོས་པོའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་འཛིག་རྟེན་གྱིས་མངོན་སུམ་
གྱིས་བྱུང་དགོས་པས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་བྱིར་དུ་འཕགས་ལས་བསྐྱོམ་པ་
དགོས་པ་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པས་སྟོན་ལ། གཞན་སྐྱེ་བཀག་པ་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱི་མངོན་
སུམ་གྱིས་མི་གཞོད་ན་འཛིག་རྟེན་པའི་མངོན་སུམ་གྱིས་གཞོད་པའི་ཡུལ་དེ་གང་སྟམ་ན། དེ་
ངོས་འཛིན་པ་ནི། འཛིག་རྟེན་དོན་ནི་ཞེས་སོགས་ཀྱང་བ་གཉིས་ཏེ། བྱམ་པ་ལོར་རྩས་མ་ཡིན་
པར་དམ་བཅས་པ་ལྟ་བུ་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པར་སྟོན་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་འདི་ཡན་ཆད་དུ་
དོན་དམ་ལ་སྟོད་པའི་སྐབས་སུ་འཛིག་རྟེན་གྱིས་མི་གཞོད་པར་བསྟན་ནས། གཉིས་པ་འཛིག་
རྟེན་ཐ་སྟད་དུ་ཡང་གཞན་སྐྱེ་བཀག་པ་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱིས་མི་གཞོད་པར་སྟོན་པ་ནི། གང་གྱིར་
འཛིག་རྟེན་ས་པོན་ཅམ་བཟབ་ནས། །ཞེས་སོགས་སྟོ་ཀ་གཅིག་སྟེ། འདིའི་འཆམས་སྐྱར་དུ་དེ་
ལྟར་འཛིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པས་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཁས་བླངས་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པ་
ཡོངས་སུ་སྤངས་ཏེ། དེ་ནི་འཛིག་རྟེན་པ་ཡང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་དེའི་ལྟ་བ་
ལ་གནས་ནས་ཀྱང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་དགག་པར་འདོད་པ་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་པ་ཡོད་པ་
མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པའི་བྱིར་བཤད་པ་ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དགོངས་པ་ནི་འདི་ཡན་ཆད་
དུ་དོན་དམ་ལ་སྟོད་པའི་སྐབས་སུ་གཞན་སྐྱེ་བཀག་པ་ལ་འཛིག་(༡༥)རྟེན་གྱིས་མི་གཞོད་
པར་བསྟན་ནས། དེར་མ་ཟད་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྟད་དུ་ཡང་གཞན་སྐྱེ་བཀག་པ་ལ་འཛིག་རྟེན་
གྱིས་མི་གཞོད་དེ། རྒྱ་འབྲས་གཉིས་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་པའི་གཞན་དུ་འཛིན་པ་འཛིག་རྟེན་
རང་ཁ་བའི་སྟོ་ལྟན་སྐྱེས་པ་མེད་པའི་བྱིར་ཞེས་གཞུང་འདིས་སྟོན་ཞེས་འཆད་དོ། །

༣༩༽ གཞན་སྐྱེ་བཟུང་བ་ལ་མཐའ་གཉིས་སྤངས་སྤྱོད་ཡོན་ཏན།

གསུམ་པ་ནི་གཞན་སྐྱེ་བཟུང་བ་ལ་སྐྱོན་མེད་པར་མ་ཟད་ཡོན་ཏན་ཡོད་པར་བསྟན་
པ་ལ་ཡང་གཉིས་ཏེ། ཏྲག་ཆད་ཀྱི་ལྟ་བུ་སྤངས་སྤྱོད་ཡོན་ཏན་དང་། ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་
བ་ཆེས་འཐད་པའི་ཡོན་ཏན་ནོ། །དང་པོ་ལ་བསྟན། བཤད། རོན་བསྟུ་བ་གསུམ་ལས།
ཐོག་མར་མདོར་བསྟན་པའི་ཚུལ་གྱིས་དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་ལ་རིག་པའི་གཞོན་
བྱེད་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་བཟུང་ཅིང་། ཐ་སྙད་དུ་སྐྱེ་བ་མ་བཟུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་
པོ་རྣམས་རང་བྱུང་དུས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པར་གནས་པར་འཛིན་པའི་ཏྲག་ལྟ་དང་། སྐད་
ཅིག་གཉིས་པར་རྒྱུ་ཆད་པའི་ཆད་པར་ལྟ་བུ་ལས་གྲོལ་ཞེས་སྟོན་པ་ནི། གང་བྱིར་སྤྱ་བྱ་
ས་བོན་ལས་གཞན་མིན། །ཞེས་སོགས་ཏེ། རྒྱ་ཆར་རོལ་བ་ལས། ས་བོན་ཡོད་ན་སྤྱ་བྱ་
རི་བཞིན་དུ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི་གང་བྱིར་དངོས་པོ་འདི་དག་རྣམ་དབྱེད་ན། །ཞེས་པའི་སྤྱ་འབྲེལ་དུ་ཕྱོགས་
སྤྱོད་བཟོད་པ་ན། འདིར་སྤྱས་པ། རོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པས་བདག་དང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་
དགག་པར་རག་མོད། གཞུགས་དང་ཆོར་བ་ལ་སོགས་པ་གང་དག་མདོན་སུམ་དང་རྗེས་
སྤྱོད་དག་པ་དག་གིས་དམིགས་པ་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་ནི་གདོན་མི་ཐ་བར་གཞན་ལས་
སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཅི་སྟེ་དེ་ལྟར་མི་འདོད་ན་ནི་བདེན་པ་གཉིས་ཅི་སྟེ་བཟོད་དེ་བདེན་པ་
གཅིག་ཁོ་ནར་འགྱུར་རོ། །དེའི་བྱིར་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ཉིད་དོ། །ཞེས་བཀོད་ལ།
དེའི་དོན་ནི། རོན་དམ་(༡༥)པར་དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་མེད་པས་བདག་དང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་
དགག་པར་རག་མོད་དེ་རིགས་སུ་རྒྱག་ན་ཡང་ཐ་སྙད་དུ་གཞན་སྐྱེ་འགོག་པར་མི་རིགས་
ཏེ། གཞུགས་དང་ཆོར་བ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུའི་ཆོས་གང་དག་མདོན་སུམ་དང་རྗེས་སྤྱོད་

དཔག་པ་དག་གི་ཚད་མས་དམིགས་པ་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་ནི་གདོན་མི་ཐ་བར་གཞན་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྟེ། ཅི་སྟེ་དེ་ལྟར་མི་འདོད་ན་ནི་བདེན་པ་གཉིས་སུ་ཅི་སྟེ་བཟོད་དེ་བཟོད་མི་རིགས་པར་ཐལ། དོན་དམ་བདེན་པ་གཅིག་ཕུ་ཁོ་ནར་འགྱུར་གྱི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྟེ། དངོས་པོ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་འགག་སོགས་མེད་ན་སྐྱེ་འགག་སོགས་གཏན་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་དེ་ལྟ་ན་དངོས་པོ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། དངོས་པོ་མེད་ན་འདུས་མ་བྱས་ནམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་བས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རྟེ། །དེའི་ཕྱིར་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་དོན་དམ་པར་མེད་ཀྱང་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་དོ་ཞེས་པ་སྟེ་དེའི་སྟོགས་སྒྲ་སྒྲ་བ་པོ་ནི་རང་རྒྱུད་པ་ནམས་རྟེ། སེམས་ཅམ་པ་སོགས་དངོས་སྒྲ་བ་ནམས་ནི་དོན་དམ་པར་གཞན་སྐྱེ་ཁས་ལེན་པས་རང་རྒྱུད་པ་ལས་འོས་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་རང་རྒྱུད་པ་ནམས་ཀྱི་ཐ་སྙད་དུ་གཞན་སྐྱེ་རང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཁས་ལེན་པའི་ཁུངས་གསལ་ཤོས་སོ། །

དེས་ན་འདི་དགག་པ་ལ་གཉིས། དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་དགག་པ་རང་བཞིན་གྱིས་མི་སྐྱེ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་པ་ཅམ་དུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་དཔེའི་སྟོན་པ་བསྟན་པ་གཉིས་ལས། ཕྱི་མ་ནི། དངོས་པོ་སྟོང་པ་གཟུགས་བརྟན་ལ་སོགས་པ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྟོང་ཉིད་དངོས་པོའི་འདིག་རྒྱར་ཐལ་བས་དགག་པ་ཐ་སྙད་བདེན་པ་རིག་པས་དབྱེད་བཟོད་དུ་ཐལ་བས་དགག་པ། དོན་དམ་པའི་སྐྱེ་བ་མི་ཁེགས་པར་ཐལ་བས་དགག་པ་ནམས་ལས་(༥༦ན)དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་བརྟེན་འགྱུར་ན། །ཞེས་སོགས་དང་། གཉིས་པ་ནི། གང་ཕྱིར་དངོས་པོ་འདི་དག་ནམས་དབྱེད་ན། །ཞེས་སོགས་དང་། གསུམ་པ་ནི། དེ་ཉིད་སྐབས་སུ་རིག་པ་གང་ཞིག་གིས། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་དོ། །

གསུམ་པ་དེ་དག་གི་དོན་བསྟུ་བ་ནི། བདེན་པ་གཉིས་སུ་འང་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་པ་རྟེན་པ་གཉིས་རྟེ། ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་གཉིས་ཀ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་

བཀག་པས་རྟག་མཐའ་ལས་གྲོལ་ཞིང་། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྐྱེ་བ་ཙམ་ཞིག་ཁས་སྦྲངས་པས་
 ཆད་མཐར་མི་ལྟར་བའི་ཡོན་ཏན་སྟོན་པ་སྟེ་དངོས་པོར་སྤྲོ་བ་རྣམས་དང་རང་རྒྱུད་པ་ལྟར་
 འབྲས་བུ་སྐྱེ་ན་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་དགོས་ཤིང་། རང་བཞིན་གྱིས་མི་སྐྱེ་ན་གཏན་ནས་མི་
 སྐྱེ་བར་འདོད་པ་རྣམས་རྟག་ཆད་གྱི་མཐའ་གཉིས་ལས་མི་འདའ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཅ་ཤེ་ལས།
 གང་གི་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ། དེ་ནི་མེད་པ་མིན་པས་རྟག་། སྟོན་བྱུང་ད་ལྟར་མེད་ཅེས་
 བ། །དེས་ན་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། བཞི་བརྒྱ་པའི་འབྲེལ་བར། དངོས་པོ་
 དངོས་པོ་ཡོད་པར་སྤྲོ་བ་ལྟར་ན་ནི། ཇི་སྟོན་དུ་དངོས་པོ་དེའི་ཡོད་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དེ་སྟོན་དུ་
 དེ་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོ་ཡང་ཡོད་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། གང་གི་ཆེ་རང་གི་ངོ་བོ་དང་བྲལ་བ་དེའི་ཆེ་
 དེ་ལ་དངོས་པོ་དེ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་བོང་བྱའི་རྣ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས་སུ་སྤྲོ་
 བ་ལས་མ་འདས་པའི་ཕྱིར་འདིའི་མངོན་པར་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་འགྲིལ་དཀའ་བར་འགྱུར་
 རོ་ཞེས་གསུངས་ལ། དོན་ནི་ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་དངོས་པོ་སྟེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་
 པར་སྤྲོ་བའི་རང་སྟེ་དངོས་པོར་སྤྲོ་བ་དང་རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་གྱི་འདོད་པ་ལྟར་ན་དོན་དམ་
 པའི་བདེན་པ་རྣམ་པར་བཞག་ན། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པའི་རྣམ་གཞག་ལས་ཉམས་ཤིང་།
 ཀུན་(ཨ་ལེ)རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་རྣམ་པར་བཞག་ན་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལས་ཉམས་པར་
 རྟག་ཆད་གཉིས་ཀྱི་གཡང་སར་ལྷུང་ཞིང་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མངོན་པར་འཛོག་
 པར་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་འགྲིལ་དཀའ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྟོན་དུ་དངོས་པོ་དེའི་ཡོད་པ་དེ་
 ཉིད་ཡིན་པར་འདོད་པ་སྟེ་ཁས་སྦྲངས་པ་དེ་སྟོན་དུ་དེ་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོས་སམ་རང་བཞིན་
 གྱིས་ཀྱང་ཡོད་པ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་འདོད་པས་རྟག་མཐར་ལྷུང་ལ། གང་གི་ཆེ་རང་གི་ངོ་བོས་
 གྲུབ་པ་དང་བྲལ་བར་ཁས་སྦྲངས་པ་དེའི་ཆེ་དེ་ལ་དངོས་པོ་དེ་བོང་བྱའི་རྣ་དང་འབྲས་བུ་རྣམ་
 པ་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཆད་པའི་མཐར་ལྷུང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་བཤད་
 མ་ཐག་པའི་ཚུལ་དེ་དག་གིས་ནི་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཁས་ལེན་པའི་གྲུབ་མཐའ་གོང་

འོག་རྣམས་ཀྱི་འདོད་པ་ལ་དམིགས་སྤྱད་པའི་དགག་པ་བརྗོད་ནས་འདི་པའི་བྱང་ཆོས་ཀྱི་གཙུག་པོ་རང་གི་མཆོད་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཐ་སྙད་དུ་འང་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཚུལ་དེ་ཉིད་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །

༣༣༽ ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆེས་འཐད་པའི་ཡོན་ཏན།

གཉིས་པ་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆེས་འཐད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། ཚིག་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། གང་ཕྱིར་རང་བཞིན་གྱིས་དེ་མི་འགག་པ། །ཞེས་སོགས་ཏེ། དེ་ཡང་དངོས་པོ་རང་མཆོད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དགག་པ་ལ་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པར་མ་ཟད་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་རྟེན་དུ་ཀུན་གཞི་སོགས་ཁས་མ་སྤངས་ཀྱང་ལས་དང་འབྲས་བྱའི་འབྲེལ་བ་ཆེས་འཐད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་ལས་འབྲས་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱི་རོལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་སྤྱི་བྱའི་དགེ་མི་དགའི་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྟེན་དུ་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་བདག་དེ་ཉིད་འདོད་ཅིང་། རང་སྡེ་ཁ་ཆེ་བྱེ་བྲག་སྤྱོད་པ་མ་གཏོགས་པ་བྱེ་བྲག་སྤྱོད་པ་རྣམས་ལས་ཀྱི་ཐོབ་པ་དང་ཆུད་མི་བླ་གཉིས་གང་ཟག་(༡༡ན)གི་མཆོད་གཞིར་ཁས་མི་ལེན་ཀྱང་ལས་གསོག་པ་པོའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་སྟེང་དུ་ལས་ཞིག་རྗེས་སུ་ཡང་དེ་གཉིས་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་ཡོད་པས་རྣམ་སྤྲིན་འབྱེན་པ་སྐྱབས་སུ་བབ་པ་ན་ཐོབ་པ་དང་ཆུད་མི་བླ་གཉིས་ལས་འབྲས་བྱེ་བྱེན་པར་འདོད་ལ། ཕྱི་རོལ་པ་རྣམས་བདག་རྟག་པ་དེ་ཉིད་དང་། རང་སྡེ་འགའ་ཞིག་གིས་བྱང་པོའི་རྒྱུད་དང་། ཀུན་གཞི་འདོད་པ་རྣམས་དེ་ཉིད་གང་ཟག་གི་མཆོད་གཞིར་འདོད་ལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་པ་འགའ་ཞིག་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དེར་འདོད་ཅིང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་དགེ་སྤྱིག་གི་ལས་གང་དང་གང་འགགས་ཀྱང་འབྲས་བྱེ་བྱེན་པའི་རྒྱས་པ་རེ་བཞག་ཡོད་པ་ལས་ལས་འབྲས་བྱེ་

འབྲིན་པར་འདོད་ཀྱི་བདག་དང་ཀུན་གཞི་སོགས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་འབྲས་བུ་འབྲིན་པར་ནི་
མི་འདོད་ལ། དགེ་མི་དགའི་ལས་བསགས་པའི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ཞིག་ཅིང་ཕྱིས་བསྐྱལ་བ་ལ་
སོགས་པས་རབ་ཏུ་གཅད་ཀྱང་འབྲས་བུ་འབྲིན་པའི་རྣམ་གཞག་ནི་འདོད་དགོས་ལ། དེའི་
ཆེ་རྒྱ་ལས་མེད་པས་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཇི་ལྟར་འཐད་སྒྲུལ་བ་དང་། ལས་ཀྱི་ཞིག་
པས་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པ་དང་བཏགས་ཡོད་མིང་རྒྱང་ཙམ་ལ་གང་ཟག་སོགས་འཛོག་མ་
ཤེས་པས་དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་ཞིག་
པར་འདོད་པ་ལ་ཞིག་པ་དངོས་སོར་གཞག་ཏུ་མེད་པས་དེ་ལྟར་འདོད་པའོ། །རང་གི་ལུགས་
ནི། ལས་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་སྤར་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་བཀག་པས་ཁེགས་ལ། དེ་ལྟ་ན་
ལས་རང་བཞིན་གྱིས་མ་འགགས་པས་ལས་ཀྱི་ཞིག་པ་ཞེས་པ་ཡང་སྤར་བསགས་པའི་
ལས་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པར་འགགས་པའི་ཆ་ཙམ་ལ་བཏགས་ནས་བཞག་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་
འབྲེལ་ཞིག་པ་དངོས་སོ་དང་དེས་འབྲས་བུ་འབྲིན་པར་འདོད་པས་འདི་ཡང་ཐ་སྙད་དུ་རང་
གི་མཚན་(༧༧)ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་བཀག་པའི་ཡོན་ཏན་ནོ། །

སྐབས་འདིར་རྣམ་པ་གདུང་ལས་འཕགས་པའི་འགྲེལ་ཚུལ་ལ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་
བྱུང་བ་རྒྱལ་ཙམ་མེད་ཀྱང་། བྱ་བྱེད་ཐམས་ཅད་བཞག་པས་ཆོག་པའི་འགྲེལ་ཚུལ་གྱི་ལུགས་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པར་དག་པའི་བྱུང་མཐའ་འགྲེལ་བྱེད་གཞན་
དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་མང་དུ་ཡོད་དེ་ཞེས་ཐལ་འབྱུར་བའི་བྱེད་ཆོས་ཀྱི་གཙོ་བོར་ངོས་
གཟུང་ནས། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་སློ་གཞན་དག་ནི་དེ་ཉིད་ལས། དེ་གང་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་གཙོ་བོ་
རྣམས་བརྗོད་ན། ཆོགས་དུག་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་དང་། རང་རིག་
འགོག་ལུགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྦྱོར་བས་ཕྱི་རྒྱུད་ལ་དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་བསྐྱེད་པ་ཁས་ལེན་པ་གསུམ་དང་། ཤེས་པ་ཁས་ལེན་པ་བཞིན་དུ་ཕྱི་རོལ་
ཀྱི་དོན་ཡང་ཁས་སྦྱང་དགོས་པ་དང་། ཉན་རང་ལ་དངོས་སོ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་

ཡོད་པ་དང་། ཚེས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ཉོན་མོངས་སུ་འཛོག་པ་དང་། ཞིག་པ་དངོས་པོ་ཡིན་པ་
དང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དུས་གསུམ་གྱི་འཛོག་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་སོགས་ཡིན་ནི་
ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་མི་བཞེད་པ་ལ་ཐུག་པར་
གསུངས་ཏེ། འདི་ལ་བཞེན་ནས་རང་རེའི་རྗེས་འབྲང་མང་དག །ཐལ་འགྱུར་བའི་ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་དགག་ཕྱོགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་བཞི་དང་། སྐྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ཞེས་
སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བྱེད་ན་ཡང་། དེའི་སོགས་ཁོངས་ནས་འདོན་རྒྱ་མང་དུ་སྤང་བས་གངས་
ངེས་ཀྱང་དགའ་ཞིང་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་མི་བཞེད་པ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་པས་
ཡ་གྲུལ་དུ་འབྲེན་པའང་མི་རིགས་སོ། །

གང་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་དོན་ནི། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ལ་
ལར་ལས་གཉིས་(༡༩)བྱས་པ་འགགས་ནས་ཡུན་རིང་དུ་ལོན་པ་ལས་ཀྱང་དེ་གཉིས་ཀྱི་
འབྲས་བྱ་མི་འབྲུལ་བར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བར་རིག་པར་གྱིས་ཤིག་སྟེ་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ།
ལས་འབྲས་ཀྱི་རྟེན་དུ་ཀུན་གཞི་སོགས་ཁས་མ་སྦྱངས་ཀྱང་ལས་ལས་འབྲས་བྱ་འདི་འབྱུང་
བར་རུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ལས་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་མི་འགག་ཅིང་དེའི་ཞིག་པ་
དངོས་པོར་མི་འགལ་བ་དེའི་ཕྱིར། དག་དོན་ནི། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། ལས་འབྲས་ཀྱི་རྟེན་དུ་
ཀུན་གཞི་སོགས་ཁས་མ་སྦྱངས་ཀྱང་ལས་བྱས་པ་འགགས་ནས་ཡུན་རིང་དུ་ལོན་པ་ལས་
ཀྱང་འབྲས་བྱ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། དགེ་སྤྲིག་གི་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་མི་འགག་
ཅིང་ཞིག་པ་དངོས་པོ་ཡིན་པས། ང་ཙམ་གྱི་སྟེང་དུ་ལས་གཉིས་ཀྱི་བག་ཆགས་བཞག་པའི་
རྒྱུ་ལས་འབྲས་བྱ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར།

འདིའི་སྐྱབས་སུ་མཐའ་དབྱེད་པ་ལ་གཉིས། འགག་པ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་ཀུན་
གཞི་ཁས་མི་ལེན་པའི་རྒྱ་མཚན་དུ་འགྲོ་ཚུལ་དང་། ཀུན་གཞི་ཁས་མི་ལེན་ཀྱང་བག་ཆགས་
ཀྱི་གཞི་འཛོག་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་ལས་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་འགག་

པ་མེད་ཀྱང་རང་གི་ལུགས་ལ་ཡང་། ལ་ལར་ལས་འགགས། ཞེས་དང་། འགག་ཅིང་རང་
བཞིན་ཡོད་མིན་པའི། །ཞེས་གསུངས་པས། ཐ་སྙད་ཅེས་དུ་ཟད་པར་བསྟན། ཞེས་པ་ལྟར།
ལས་བྱས་པའི་འོག་ཏུ་དེ་དག་འགག་པར་ནི་འདོད་དགོས་ལ། ཞིག་པ་དངོས་པོར་མེད་ཅིང་
ཀུན་གཞི་སོགས་ཀྱང་མི་འདོད་ན། ལས་འགགས་ནས་ཡུན་རིང་དུ་ཡོན་པ་ལས་འབྲས་བྱ་
འབྱུང་བ་མི་འཐད་པར་ཚོད་པ་སོ་ན་གནས་པས་སྤར་གྱི་ལན་དེ་དག་གི་མི་ཚོགས་ཅེ་ན། དེའི་
སྒྲིན་མེད་དེ། གང་ཕྱིར་རང་བཞིན་གྱིས་དེ་མི་འགག་པ། དེའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྒྱ་མཚན། ལས་
རང་བཞིན་གྱིས་(༥༧)མི་འགག་པའི་དོན་གྱི་ལས་ཞིག་པའི་ཞིག་པ་ལས་ཕྱིས་གྱི་འབྲས་
བྱ་འབྱུང་བར་འབྲུབ་པས་ལན་ཟུར་དུ་མ་བཟོད་དོ། །དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་
འདོད་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཞིག་པ་དངོས་པོར་འཛོག་ཏུ་མེད་དེ། དཔེར་ན་སྤྱ་གུའི་དངོས་པོ་ལྟ་
བྱ་གཅིག་ཞིག་ན་སྤྱ་གུའི་ཆ་ཤས་གྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར།
ཆ་འགའ་ཞིག་ནས་ཞིག་པ་ཅེས་གྱིས་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཞིག་པར་འཛོག་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། ཆ་འགག་ཞིག་ནས་ཞིག་འགའ་ཞིག་ནས་མ་ཞིག་པའི་ཆ་བྱུང་ན། མ་ཞིག་པའི་ཆ་དེ་
ལ་ཞིག་པར་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཚན་མ་ཆང་བའི་དབང་གིས་མ་ཞིག་པར་སོང་ལ། དེ་ལྟ་ན་
སྤྱ་གུ་ཞིག་པ་དེ་རྒྱ་མཚན་ལ་བསྟོས་ནས་གྲུབ་པར་སོང་བས་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་
འབྱུང་བའི་ཕྱིར། སྤྱ་གུའི་ཆ་ཐམས་ཅད་ཞིག་ན་སྤྱ་གུའི་ཆ་ཤས་གྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་
ནི་ལོག། །དེ་ལས་གཞན་པ་བྱམ་པ་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་གཞན་གང་ཡང་མ་ཐོབ་པས་
དེ་ཉིད་དངོས་པོར་གཞན་ཏུ་མེད་དོ། །ཐལ་འབྱུང་བའི་ལུགས་ལ་དེ་དང་མི་མཚུངས་པའི་
ཚུལ་བཤད་ན་ཐོག་མར་དུས་གསུམ་སྤྱིའི་རྣམ་གཞན་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་དང་། འདས་མ་
འོངས་རྣམས་དངོས་པོར་བསྐྱབ་པའི་ཚུལ་ལོ། །

དང་པོ་ནི། བྱེ་བྲག་སྤྱོད་བ་རྣམས་སྤྱ་གུ་ལ་སོགས་པ་རེ་རེ་ཡང་དུས་གསུམ་དུ་འཛོག་
པས་སྤྱ་གུ་མ་འོངས་པ་དང་སྤྱ་གུ་འདས་པའི་དུས་སུ་ཡང་སྤྱ་གུ་ཡོད་པར་འདོད་ལ། ཚུལ་

དེ་ཉིད་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཁས་ལེན་ཞིང་དེའི་འཛིག་ཚུལ་ལ། བཅུན་པ་ཆོས་
སྐྱབས་དང་། དབྱངས་སྒྲིག་དང་། དབྱིག་ཤེས་དང་། སངས་རྒྱས་ལྷ་ཀླུ་ཀླུ་མ་མི་མཐུན་
བའི་ཚུལ་དང་། དེ་ཀླུ་མ་ལ་དགག་གཞག་སོགས་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ལ། འདིར་
རང་ལུགས་བསྟུས་ཏེ་བཟོད་ན། ལྷ་གྲུ་ལ་ཆོས་མཚན་ན། ལྷ་གྲུ་སྐྱེས་ཟིན་རང་དུས་ལས་
(༡༥ན)ཐལ་ཟིན་བའི་ཆ་ལྷ་གྲུའི་འདས་པའི་མཚན་ཉིད། ལྷ་གྲུ་སྐྱེ་འགྲུར་རྒྱུ་མ་ཆང་བའི་
དབང་གིས་མ་སྐྱེས་པའི་ཆ་དེའི་མ་འོངས་པའི་མཚན་ཉིད། ལྷ་གྲུ་སྐྱེས་ལ་མ་འགག་པ་དེའི་
ད་ལྟར་བའི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་ནི། ཐོག་མར་འདས་པ་འཕམ་ཞིག་པ་དངོས་པོར་བསྐྱབ་
པ་ལ་ལུང་རིག་གཉིས་གསུངས་པའི། ལུང་ནི། ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས། སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་གྱིས་
ཤ་ཤི་ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞིག་པ་དངོས་པོར་བྱུང་སྟེ། སེམས་ཅན་དེ་ཤི་བ་ནི་
སེམས་ཅན་དེ་ཉིད་ཞིག་པའམ་འགགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་གྱིས་བསྐྱེད་པར་
གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། འཆི་བ་ཡང་བྱ་བ་གཉིས་སུ་ཉེ་བར་གནས་པ་ཡིན་
ཏེ། འདུ་བྱེད་འཛིག་པར་ཡང་བྱེད་པ་དང་ཡོངས་སུ་མི་ཤེས་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་རྒྱ་ཡང་
འབྱེན་པའོ་ཞེས་འཆི་བས་བྱ་བ་གཉིས་བྱེད་པར་གསུངས་ལ། དེས་ཀྱང་དངོས་པོར་བྱུང་
སྟེ། དེས་ཤི་བ་རྒྱས་བྱེད་པ་དང་། ཤི་བའི་རྒྱུ་གྱིས་མ་རིག་པ་བསྐྱེད་པར་ཡང་གསུངས་
པའི་ཕྱིར། རོན་འདི་ནི་སྐྱུ་སྐྱབ་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། ཅ་ཤི་ལས། དངོས་དང་དངོས་
མེད་འདུས་བྱས་ཡིན། །ཞེས་བྱམ་པའི་དངོས་པོ་དང་ཞིག་པའི་བྱམ་པའི་དངོས་མེད་གཉིས་
ཀ་འདུས་བྱས་སུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། རིག་པ་བྱུག་ཅུ་པ་ལས་ཀྱང་། རྒྱ་ཟད་ཉིད་ལས་
ཞི་བ་ནི། །ཟད་ཅེས་བྱ་བར་དམིགས་པ་སྟེ། །ཞེས་རྒྱ་སྐྱུ་ཟད་པ་འབྲས་བྱ་མར་མེ་ཤི་བའི་
རྒྱར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རིག་པས་ཀྱང་ཞིག་པ་དངོས་པོར་བྱུང་སྟེ། ལྷ་གྲུ་རང་བྱུང་དུས་
ཀྱི་སྐྱེད་ཅིག་གཉིས་པར་ཞིག་པ་ཡང་རྒྱས་བསྐྱེད་དགོས་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་
དུ་མ་འོངས་པ་ཡང་དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ། དགྲུན་དུས་སུ་ལྷ་གྲུ་མ་སྐྱེས་པ་དེ་དུས་དེར་རྒྱུན་

མ་ཚང་བའི་དབང་གིས་བྱང་(༡༩བ)བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་ན་དུས་གསུམ་ག་དངོས་པོར་བྲལ་
སྟེ། འདས་མ་འོངས་གཉིས་དངོས་པོ་ཡིན་ན་ད་ལྟར་བ་དངོས་པོ་ཡིན་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས་པའི་
ཕྱིར། ལྷ་བྱ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་ཞིག་པ་ནི་དངོས་སུ་དགག་བྱ་བཅད་
ནས་ཉོགས་དགོས་པས་དགག་པ་ནི་ཡིན་ལ། མེད་དགག་ནི་མ་ཡིན་པས་མ་ཡིན་དགག་
སྟེ་ཞིག་རྒྱ་དེ་བཅད་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་བཅད་པའི་ཡུལ་དུ་ཆོས་གཞན་དངོས་པོ་ཞིག་སྟོ་
ཡུལ་དུ་འཕངས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་འབྲས་ཀྱི་ཞིང་བཅས་མ་བཟས་ཟེན་པར་བསྟན་པ་ན་
ལོ་ཐོག་དེ་ཉིད་བཅད་པའི་སོག་རྩ་ལ་སོགས་པ་སྟོ་ཡུལ་དུ་འཕེན་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཀུན་གཞི་ཁས་མི་ལེན་ཀྱང་དགེ་མི་དགའི་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་འཛོག་
པ་དང་། བག་ཆགས་དེ་སྟོན་པ་ལས་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འབྱུང་བར་འདོད་དགོས་ཏེ། འཇུག་
འགྲེལ་ལས། ཐོག་མ་མེད་པའི་འཁོར་བར་དངོས་པོའི་བག་ཆགས་བཞག་པ་ཡོངས་སུ་སྟོན་
པ་དངོས་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་དེ་འབྲ་བ་མང་དུ་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། དེ་ཡང་བག་ཆགས་འཛོག་པའི་གཞི་མེད་པར་མི་རུང་བས་གཞི་དེ་གང་ཞེ་ན། ཀུན་
གཞི་ཁས་ལེན་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟར་ན་ཉོན་ཡིད་ཀྱིས་ངའོ་སྟུང་དུ་དམིགས་པའི་གཞིར་བྱུར་
པའི་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་བག་ཆགས་ཀྱི་གནས་སུ་འདོད་པ་བཞིན་དུ། ལྷགས་འདིས་ཀྱང་
ངའོ་སྟུང་པ་ཅམ་ཀྱིས་སྟོ་ལྟན་སྟེས་གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྟེ་བའི་དམིགས་ཡུལ་ཀྱི་ང་ཅམ་དེ་
ཉིད་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་བསྟོ་བའི་གཞིར་བཞེད་དོ། །འོ་ན་འཇུག་འགྲེལ་ལས། སེམས་ཀྱི་
རྒྱད་བག་ཆགས་ཀྱི་གཞིར་གསུངས་པ་རི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་དང་མི་འགལ་ཏེ། ང་ཅམ་དེ་
ཉིད་སེམས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གདགས་གཞིར་བྱས་ནས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྒྱ་
ཡིན་པས་སེམས་ཀྱི་རྒྱ་ཞེས་བཞག་ཆོག་པའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་ཉིད་ཀྱི་(༡༠ན)རིགས་འབྲ་
ལ་དེའི་རྒྱད་ཅེས་འཛོག་པ་ལྟར་ན་ཡང་མི་འགལ་ཏེ། རེས་འགའ་དེ་ཉིད་བག་ཆགས་བསྟོ་
བའི་གཞིར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། འོ་ན་ང་ཅམ་དང་སེམས་ཀྱི་རྒྱད་བག་ཆགས་བསྟོ་བའི་གཞིར་

བྱས་ནས། དེའི་སྤྱིང་དུ་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་འཛོག་པ་ཡིན་ན། སྤྱི་བག་ཆགས་བསྐྱོ་བ་ཞེས་
བཤད་པའི་དོན་དེ་རི་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལ། དེ་ལ་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་འཛོག་ཚུལ་ནི། འདུག་
འགྲེལ་ལས། གོང་གི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་འབགས་པར་བྱེད་ཅིང་སྐོ་བར་བྱེད་ལ་རྗེས་སུ་བཟོད་
པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་བག་ཆགས་ཏེ། ཉོན་མོངས་པའི་སྤྱར་སྤྱུག་པ་དང་། གོམས་པ་དང་། ཅ་བ་
དང་། བག་ཆགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་གངས་དག་གོ། དེ་ནི་ཟག་པ་མེད་པའི་ལམ་ཀྱི་ཉོན་
མོངས་པ་སྤངས་སུ་ཟེན་ཀྱང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྤང་བར་མི་རུས་ཏེ། ཉིལ་
མར་དང་མེ་ཉོག་ལ་སོགས་པ་གསལ་དུ་ཟེན་ཀྱང་བྱས་པ་དང་སྤྱི་ལ་སོགས་པ་རྣམས་
ལ་དེ་དང་ཐུང་པས་ཡོན་ཏན་ཐུ་མོ་དམིགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དོན་ཅུང་ཟད་
བཤད་ན། བག་ཆགས་ཏེ། ཞེས་པ་ཡན་ཀྱིས་བག་ཆགས་སྤྱིའི་གོ་དོན་ཏེ། ཐོག་མ་མེད་པ་
ནས་སེམས་ཀྱི་སྤྱིང་དུ་ཉོན་མོངས་པ་དང་། དགེ་མི་དགའི་ལས་སོགས་ཀྱི་གོམས་པ་ཡུན་
རིང་དུ་བསྟེན་པའི་ས་བོན་ཀྱི་ཆ་ལྟ་བུ་ལ་བག་ཆགས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཐོག་མ་མེད་པ་
ནས་ཉོན་མོངས་དང་། དགེ་མི་དགའི་ལས་གང་གིས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་འབགས་པ་སྟེ་བརྒྱན་
པར་བྱེད་ཅིང་དེའི་བྱིས་སེམས་སྤྱིང་དུ་སྐོ་བར་བྱེད་ལ། སེམས་དང་མི་འབྲལ་བར་གོམས་
པ་ལ་ལས་རྗེས་སུ་བཟོད་པར་བྱེད་པ་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་བྱིར། དེ་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཞེས་
སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། གོང་དུ་བཤད་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུས་ཐོག་མེད་ནས་སེམས་སྤྱིང་དུ་ཉོན་
མོངས་པའི་བག་ཆགས་དེ་ལ་(༡༠བ)མིང་གི་རྣམ་གངས་གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། ཉོན་མོངས་
པའི་སྤྱུལ་མཐར་སྤྱུག་པ་དང་། གོམས་པ་དང་། ཅ་བ་དང་། བག་ཆགས་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་
མིང་གི་རྣམ་གངས་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་ནི་ཟག་པ་མེད་པའི་ལམ་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་སུ་
ཟེན་ཀྱང་། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྤང་བར་མི་རུས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་
འབྲེལ་བག་ཆགས་དེ་སྤྱིང་བ་ལ་གཉིན་པོ་སྤྱིང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་ཉོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཡོད་
པ་ཅམ་ཀྱིས་མི་ཚོག་གི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་མཐའ་ཡས་པའི་གྲོགས་ཀྱིས་ཟེན་པ་ལ་

དེས་པར་བལྟས་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ས་བོན་ལ་བག་ཆགས་སུ་བཞག་པ་
མ་ཡིན་པའི་ཤེས་སྒྲིབ་གྲིས་བསྐྱུས་པའི་བག་ཆགས་ལ་དགོངས་སོ། །ཉོན་མོངས་མ་ལུས་
པར་སྤངས་ཀྱང་དེ་འབྲེལ་བག་ཆགས་དེ་སྒོང་མི་རྒྱས་པའི་དཔེ་ཡང་ཡོད་དེ། ཉིལ་མར་གྲིས་
སྒྲིབ་བྱ་ལ་སོགས་པ་དང་། གྲུར་གྲུམ་ལ་སོགས་པའི་མེ་ཉོག་གི་དྲིས་བྱམ་པ་ལ་ཡུན་རིང་
དུ་སྤྲགས་པ་རྣམས་དང་། དྲི་མ་རགས་པ་རྣམས་བསལ་དུ་བྱེན་ཀྱང་། ད་དུང་དེ་རྣམས་ལ་
དེ་དང་མཉམ་པའི་ཡོན་ཏན་པ་མོ་སྒྲིབ་གྱི་དྲི་དང་མེ་ཉོག་གི་དྲི་སོགས་ཅུང་ཟད་དམིགས་པ་
བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་སྐྱབས་ན་མཐོང་སྤང་མེད་
ཀྱང་སྒོམ་སྤང་གི་བག་ལ་ཉལ་ཡོད་དགོས་ལ། དེའི་ཆེ་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་སྟོང་ཉིད་ལ་གཉིས་
སྤང་རྒྱབ་པའི་ཟག་མེད་ཡིན་པས་སྒོམ་སྤང་གི་སྒྲིབ་པའི་བག་ཆགས་བསྒོམ་གཞིར་མི་འབྲང་
ལ། དབང་ཤེས་ཀྱང་དེའི་རྟེན་དུ་མེད་ཅིང་གཟུགས་ཀྱང་དེའི་རྟེན་དུ་མི་རིགས་ལ། གུན་
གཞི་སོགས་ཀྱང་ཁས་མི་ལེན་པས་དེའི་རྟེན་མེད་པར་འགྱུར་རོ་སྒྲིབ་ན་སྒྱུན་མེད་དེ། དེའི་
ཆེ་མཐོང་ལམ་པ་དེའི་བྱང་པོའི་སྤྲོད་གི་ང་ཙམ་ཞིག་སྒོམ་སྤང་གི་བག་ལ་ཉལ་གྱི་རྟེན་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ལུགས་འདི་ལ་བྱང་པོ་ཆོགས་(༡༡ན)པ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཙམ་
གྲིས་གང་ཟག་འཛོག་པའི་ཚུལ་འདི་མ་ཤེས་ན། གཟུགས་མེད་དང་པོ་གསུམ་གྱི་གང་ཟག་
གིས་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་གནས་སྐབས་སུ། གང་ཟག་དེའི་རྒྱུད་གྲིས་བསྐྱུས་
པའི་ཟག་བཙས་གྱི་ཤེས་པ་མེད་ཅིང་མཉམ་གཞག་གི་ཡེ་ཤེས་དེ་དག་གཟུགས་མེད་གྱི་
གང་ཟག་དུ་མི་འཛོག་ཀྱང་། གང་ཟག་དེ་དག་གི་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་གནས་
སྐབས་ན་གང་ཟག་མེད་པར་མི་འགྱུར་བ་དང་། སྤིང་ཅེ་བས་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་
པའི་གནས་སྐབས་ན་སྤིང་ཅེའི་སས་བསྐྱུས་གྱི་ཟག་བཙས་ཟག་མེད་གྱི་ཤེས་པ་མེད་ལ།
ཅེ་ཡང་མེད་པའི་ཤེས་པ་སྤིང་ཅེའི་གང་ཟག་དུ་མི་བྱང་ཡང་གཟུགས་མེད་དང་པོ་གསུམ་
གྲིས་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་གནས་སྐབས་སུ་གང་ཟག་དང་པོ་གསུམ་འཛོག་

བ་དང་། སྲིད་ཅེ་བས་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་གནས་སྐབས་སུ་སྲིད་ཅེའི་གང་
ཟག་ཀྱང་བདེ་སྐྱབས་ཏུ་འཛོག་བྱས་ཏེ། དང་པོ་གསུམ་གྱིས་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་
པའི་གནས་སྐབས་སུ་དེ་དེ་དག་གི་ཟག་མེད་ཀྱི་མཉམ་གཞག་དེ་དག་གདགས་གཞིར་བྱས་
ནས་གང་ཟག་དེ་བདག་ཏུ་འདོགས་པ་དང་། སྲིད་ཅེ་བས་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་
གནས་སྐབས་སུ་ཅི་ཡང་མེད་ཀྱི་སེམས་བསྐྱུས་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་
དེ་གཉིས་གདགས་གཞིར་བྱས་ནས་སྲིད་ཅེའི་གང་ཟག་ཀྱང་ལེགས་པར་གཞག་ཆོག་པའི་
ཕྱིར། རྟོན་འདི་ཉིད་ལ་དགོངས་ནས་རྣམ་བཤད་ལས། ལུགས་འདིའི་གང་ཟག་གི་འཛོག་
ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཤེས་ན། ཞེས་པ་ནས། ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་དག་གི་ལུགས་ལ་བརྟེན་
ནས་སྒྲིམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་བར་གྱི་དགོངས་པ་དཔྱིས་ཕྱིན་པའོ། །སྤར་ལས་
འགགས་པ་ལས་འབྲས་བྱ་འབྲུང་བར་བཤད་པའི་རྟོན་དེ་(༡༡བ)ཉིད་དཔའི་སྟོན་ནས་འཆད་
བ་ནི། ཆེ་ལམ་ཆེས་པའི་ཡུལ་དག་མཐོང་ནས་ནི། །ཞེས་སོགས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ་རྣམ་སྲིན་འབྱེན་པ་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ་བའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་དང་། ཀུན་གཞི་
ཡོད་པར་གསུངས་པའི་ལུང་དང་འགལ་བའི་རྩོད་པ་སྤང་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཇི་ལྟར་
ཡུལ་ནི་ཡུལ་མིན་ཉིད་གསུངས་ཀྱང་། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། འདིའི་འཆ་མས་སྤར་དུ་འབྲེལ་
བ་ལས། ཅི་སྟེ་གལ་ཏེ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་ལ་ཟད་པ་མེད་པས་རྣམ་པར་སྲིན་པར་
འདོད་ན་དེ་ལྟ་ཡིན་པ་དང་། ཇི་ལྟར་མ་འགགས་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་སྲིན་པར་བྱས་ཟེན་པ་
ལས་ཀྱང་རྣམ་པར་སྲིན་པ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལ་ལས་ཟད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་སྲིན་
ཟེན་པ་ལས་ཀྱང་ཡང་རྣམ་པར་སྲིན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཐུག་པ་མེད་པའི་སྟོན་དུ་འགྱུར་
སྟུང་ན། དེ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་གསུངས་ལ། རྟོན་ནི། ཁོ་ན་རེ་ཅི་སྟེ་གལ་ཏེ་ལས་རང་
བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཟད་པ་མེད་པས་ལས་བསགས་པའང་འགགས་
ནས་བསྐྱལ་པས་བར་དུ་བཅད་པས་ཀྱང་རྣམ་པར་སྲིན་པའི་འབྲས་བྱ་འབྱེན་པར་འདོད་ན།

རྣམ་པར་སྤྲོན་པར་བྱས་ཟིན་པ་ལས་ཀྱང་སྟེ་རྣམ་པར་སྤྲོན་པའི་འབྲས་བུ་ཕྱང་ཟིན་པའི་ལས་
ལས་ཀྱང་སྤྲར་ཡང་རྣམ་པར་སྤྲོན་པའི་འབྲས་བུ་འབྲིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་འདོད་པ་དེ་ལྟ་ཡིན་པ་
དང་ཇི་ལྟར་རང་བཞིན་གྱིས་མ་འགགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྒྱ་མཚན་འདིར་ཡང་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་འདོད་ན། ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲོན་པའི་ཕྱིན་ཚུལ་བྱག་པ་མེད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ།
ལས་རང་བཞིན་གྱིས་ཟད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་སྤྲོན་པའི་འབྲས་བུ་ཕྱང་ཟིན་པ་ལས་
ཀྱང་ཡང་རྣམ་པར་སྤྲོན་པའི་འབྲས་བུ་འབྲིན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེ་ན། དེའི་སྒྲིན་མེད་
དེ། རང་བཞིན་གྱིས་སྟེ་འགག་མེད་པར་གསུངས་ཀྱང་། རྣམ་(13ན)སྤྲོན་ཕྱང་མ་ཟིན་པའི་
ལས་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་རྣམ་པར་སྤྲོན་གྱི་འབྲས་བུ་འབྲིན་ཅིང་ཕྱང་ཟིན་པས་སྤྲར་ཡང་འབྲས་བུ་
འབྲིན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མིག་རབ་རིབ་གྱིས་བསྐྱད་པ་ལ་སྤང་བའི་སྤྱོད་ཤང་
ཐོང་བུའི་རྩ་སོགས་མེད་པར་མཚུངས་ཀྱང་། རབ་རིབ་ཅན་ལ་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤང་གི་
།ཐོང་བུའི་རྩ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་མི་སྤང་བ་བཞིན་ཞེས། ཇི་ལྟར་ཡུལ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན།
ཞེས་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་གཅིག་གིས་བསྟན་ནས། དེས་ན་དགོ་མི་དགའི་ལས་གཉིས་
གྱིས་རྣམ་པར་སྤྲོན་གྱི་འབྲས་བུ་འབྲིན་ཚུལ་སོ་སོར་ངེས་སོ་ཞེས་སྟོན་པ་ནི། དེ་ཕྱིར་རྣམ་པར་སྤྲོན་
མི་དགོ་ནག་པོའི་ལས། །ཞེས་སོགས་ཏེ། འདིའི་འཆ་མས་སྤྱར་དུ། དཔེ་འདིས་ལས་རྣམས་
མ་ངེས་པ་ཡིན་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲོན་པ་ཡང་ངེས་པ་ཡིན་ཅོ་ཞེས་བཤད་
པ་ཞེས་དཀར་ནག་གི་ལས་གཉིས་སོ་སོར་ངེས་པ་བཞིན་དུ་དགོ་བའི་ལས་གྱིས་བདེ་འགྲོའི་
ཕྱང་པོ་འཕེན་པ་དང་འབྲས་བུ་བདེ་བ་བསྐྱེད་ཅིང་། མི་དགོ་བའི་ལས་གྱིས་ངན་འགྲོའི་ཕྱང་
པོ་འཕེན་པ་དང་འབྲས་བུ་སྤྱག་བསྐྱེད་པའི་ལས་འབྲས་བསྐྱེད་པ་མེད་པའི་ཚུལ་དེ་
ཉིད་སྟོན་པའོ། །འདིར་དེ་ལྟར་གསུངས་ཤིང་། མཛོད་ལས་ཀྱང་། རྣམ་པར་སྤྲོན་རྒྱ་ནི་མི་དགོ་
དང་། །དགོ་བ་ཟག་བཅས་རྣམས་ཁོ་ན། །ཞེས་གསུངས་ལ། དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བའི་ལས་
ཀྱི་ཞིག་པས་སྤྱིར་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་ཀྱང་ལས་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲོན་པར་ཁས་སྐྱངས་ན་

དགེ་བའི་ཞིག་པ་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ཞིག་པ་མི་དགེ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་དགེ་བའི་
ལས་ཀྱི་ཞིག་པ་ཆོས་ཅན། དགེ་བའི་ལས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དགེ་བའི་ལས་དེ་ཉིད་འགགས་
བའི་ཆ་ཙམ་ལ་བཞག་པའི་སྤྱིར་སྣམ་དུ་དོགས་ལ། སྤྱིར་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་མ་ཞིག་ཅིང་
ཞིག་པ་དངོས་པོར་གྲུབ་(༡༩བ)པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིར་ཞིག་པས་འབྲས་བྱ་བ་སྐྱེད་པ་དང་།
དགེ་བའི་ལས་བྱས་པའི་སྐྱེད་ཅིག་གཉིས་པར་ཞིག་ཀྱང་དེའི་རིགས་འབྲས་སྤྱི་མ་རྣམས་ང་
ཙམ་གྱི་སྤྱིར་དུ་བག་ཆགས་བསྐྱོས་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྒྱན་ནར་གྱིས་གནས་པས། ལས་རེ་རེས་
ཀྱང་སྐྱེ་བ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མའི་བར་དུ་འབྲས་བྱ་འབྱེན་པ་དང་། བསྐྱལ་པས་བར་དུ་བཅད་པའི་
ལས་གྱིས་ཀྱང་རྣམ་སྤྱོད་གྱི་འབྲས་བྱ་འབྱེན་པ་ལ་མི་འགལ་བའི་ལས་འབྲས་གྱི་རྣམ་གཞག་
ཆེས་འཐད་པ་ཡིན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་ལྟར་དགེ་སྤྱིག་གི་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་འགགས་
ན་དེའི་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་འགགས་དགོས་པས་ཁོང་རང་རྣམས་ཀྱན་གཞི་སོགས་གྱི་སྤྱིར་དུ་
ལས་གྱི་བག་ཆགས་བསྐྱོ་བར་འདོད་ཀྱང་། འདི་བའི་རིག་ལམ་གྱིས་དབྱུང་བའི་ཆེ་དེ་ལྟར་
འགགས་པ་ལ་རྒྱན་གཞག་དུ་མེད་པ་ལས་འབྲས་གྱི་ཚུལ་ལྟ་བུ་བཞག་དུ་མེད་པ་དཔལ་ལྷན་
ཆེ་བ་དང་ཟླ་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཞེད་པར་སེམས་ཏེ་དབྱུང་བར་བྱའོ། །

༣༥༽ ཀུན་ཞི་གསུངས་པའི་ལུང་དང་འགལ་བའི་ཚོད་སྤོང་།

གཉིས་པ་ནི། ཀུན་གཞི་ཡོད་ཅིང་གང་ཟག་ཉིད་ཡོད་ལ། །ཞེས་སོགས་ཏེ། འདིའི་
སྤྱི་འགྲེལ་དུ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ལས་རྣམས་གྱི་འབྲས་བྱ་འགྲེལ་པ་རྣམ་པར་བཞག་ན། འོ་
ན་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལས། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་
པ་ཆོས་མཐའ་ཡས་པའི་རྣམ་པའི་བྱུང་བར་གྱི་གཞི་ས་ཐོན་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་རྣམས་ལ་
རྒྱ་མཆོད་ལྟར་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཅི་རྣམ་པ་ཐམས་

ཅད་དུ་མེད་པ་ཞིག་གསུམ་ཞེ་ན། ཞེས་ཀུན་གཞི་མེད་ཀྱང་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་འཛོག་
 ལུས་ན། ལང་ག་ཞེགས་དང་། དགོངས་འབྲེལ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཆོས་མངོན་པའི་མདོ་
 རྣམས་ལས་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཞེས་བྱ་བ་ས་པོན་ཐམས་ཅད་པ་རྒྱ་མཚོ་ལས་རྒྱབས་
 དབྱུང་བ་ལྟར་བྱིན་གྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་གསུངས་པ་དེ་(༡༣ན)ཇི་ལྟར་
 བར་ཞེ་ན། ཞེས་ཕྱོགས་སྡུ་མ་བཞོད་པ་ཡིན་ལ། ལན་དུ་འབྲེལ་པ་ལས། དེ་ལྟར་ནི་མ་ཡིན་
 ཏེ། དེ་སྐད་དུ་ཉི་བར་བསྟན་པས་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་དེ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པའི་བྱིར་
 རོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། རོན་ནི། ཀུན་གཞི་མེད་པར་བསྟན་པ་ལ་གོང་དུ་བཤད་པའི་མདོ་
 ལུང་དེ་རྣམས་ཀྱིས་གཞོད་པ་དེ་ལྟར་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ལ་ཀུན་གཞི་ཞེས་བཤད་པ་དེ་
 སངས་རྒྱུ་རང་ཉིད་ཀྱི་བཞེད་པ་མ་ཡིན་གྱི། དེ་སྐད་དུ་ཀུན་གཞི་ཡོད་པ་ལྟར་དུ་ཉི་བར་
 བསྟན་པས་གདུལ་བར་བྱ་བ་རྣམས་ལ་ཀུན་གཞི་དེ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པའི་དགོངས་པ་
 ཅན་ཡིན་པའི་བྱིར། འོ་ན་དེའི་དགོངས་གཞི་དེ་ཇི་ལྟར་བྱ་ཞེ་ན། འབྲེལ་པ་ལས། དངོས་པོ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་རྗེས་སུ་ཞུགས་པའི་བྱིར་སྟོང་པ་ཉིད་ཁོ་ན་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་
 ཞེས་པའི་བསྟན་པར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་པ་སྟེ། དགོངས་གཞི་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་
 ཁོ་ན་ལ་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཞེས་པ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བསྟན་པར་རིག་པར་བྱ་ལ། དེ་ལ་དེ་ལྟར་
 བྱའི་སྒྲས་སྟོན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ཡོད་དེ། རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་དེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་
 ཀྱི་རང་བཞིན་ནམ་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་པར་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ་སྟེ། བྱིར་པའི་རྒྱ་མཚན་
 གྱིས་དེ་ལྟར་བསྟན་པའི་བྱིར། ཡང་དེ་ཉིད་ལས་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཞེས་པ་འབའ་ཞིག་ཡོད་
 པར་མ་ཟད་ཀྱི་གང་ཟག་ཀྱང་ཡོད་དེ། དེས་གདུལ་བའི་སྐྱེ་བོ་ལ་དེ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པས་
 རྗེས་སུ་འཛོན་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་དགོས་པའི་དབང་གིས་ཀུན་གཞི་ཡོད་པར་བསྟན་པར་
 མ་ཟད། གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་པར་བསྟན་པའི་སྟོན་ནས་གདུལ་བར་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ལ་
 གང་ཟག་གི་བདག་ཀྱང་ཡོད་པར་སྟོན་པ་གསུངས་ལ། འདིས་ནི་རང་ལུགས་ལ་ཀུན་གཞི་

མི་བཞེད་པར་གསལ་བར་བསྟན་ཏེ། ཀུན་གཞི་(༡༣བ)ཡོད་པར་སྟོན་པའི་མདོ་གང་ཟག་གི་
བདག་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་མདོ་དང་འབྲེལ་བའི་དགོངས་པ་ཅན་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་
ཟག་གི་བདག་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་མདོ་ནི། དེ་ཉིད་དུ་རི་སྐད་དུ། དགེ་སློང་དག །ཕྱང་པོ་ལྔ་
ནི་ཁུར་རོ། །ཁུར་འཁུར་བ་ནི་གང་ཟག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའི་ཞེས་ངོས་བཟུང་ལ།
འདིས་གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་པར་བསྟན་ཏེ། ཁུར་ལས་དོན་གཞན་པའི་ཁུར་འཁུར་བ་པོ་
ཡོད་པ་ལྟར། ཕྱང་པོ་ལྔ་ལས་དོན་གཞན་པའི་གང་ཟག་རྣམས་ཡོད་ཡོད་པར་དོན་གྱིས་བསྟན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །ཀུན་གཞི་སོགས་ཡོད་པར་བསྟན་པའི་དགོས་པ་ནི། འགྲེལ་བ་ལས། གདུལ་
བྱ་གང་དག་ཡུན་རིང་པོར་སྐྱེས་ཤིང་གི་ལྟ་བུ་ལ་གོམས་པར་བྱས་པས་ཆོས་ཉིད་ཟབ་མོ་
ལ་འཇུག་པར་མི་རྒྱས་ཤིང་བདག་མེད་དོ། །འབྲུང་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་རི་སྐད་བསྟན་
པའི་ཆོས་ཉིད་ཐོས་ནས་སྒྲགས་པ་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་སྟོན་པའི་ཉེ་བར་བསྟན་པ་ལ་གཡང་ས་དང་
འབྲེལ་བར་སེམས་པ་དེ་དག་དེ་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་སྒྲིགས་པས་དོན་ཆེན་པོ་བསྐྱབ་པར་མི་འགྱུར་
རོ། །ཆེས་ཐོག་མར་ཀུན་གཞི་རྣམས་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་པས་ནི་སྐྱེས་ཤིང་གི་
ཀྱི་ལུགས་བསལ་ནས་དོན་ཆེན་པོ་འབྲེལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། ཕྱིས་ནས་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་
ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རིག་པ་རྣམས་རང་ཉིད་ཀྱིས་དེ་དག་སློང་བར་འགྱུར་བས་ཡོན་ཏན་ཁོ་
ན་འབྱུང་གི། །སྟོན་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་ནས། དེའི་ཤེས་བྱེད་དུ་བརྒྱ་པ་ལས། གང་
ཞིག་གང་ལ་གང་དགའ་བ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་བྲངས་ཏེ་འགྲེལ་ཆོག་གསལ་བས་
འབྲུ་གཉེར་བ་མི་དགོས་པར་སྒྲུང་ངོ། །

ཤེས་ཕྱིན་འབྲས་པ་སོགས་སུ་རྣམས་ཤེས་ཆོགས་དུག་ལས་མང་བ་མ་བཤད་པས། མདོ་
ལས་ཀྱང་ཀུན་གཞི་རྣམས་ཤེས་བཤད་པ་དང་མ་བཤད་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་ལ། དེ་དག་གི་
དོན་འགྲེལ་བ་ན། རྒྱལ་བ་མ་པམ་པས་ཀྱང་(༡༤ན)འབྲེད་གཉིས་མདོ་སྡེ་རྒྱན་དང་བཅས་པར་
ཀུན་གཞི་ཡོད་ཅིང་ཕྱི་དོན་མེད་པའི་ཚུལ་བཤད་ལ། མདོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་རྒྱུ་སྒྲ་མ་ལས་

ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་བཞག་པ་དང་། ཕྱི་དོན་མ་བཀག་པའི་ཕྱོགས་གཉིས་བཤད་
ཀྱང་ཚུལ་ཕྱི་མ་ཉིད་རྗེ་བཙུན་གྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐེག་
བསྐྱུས་སུ། ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཡོད་པའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་བྱངས་པའི། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཀྱི་
ཁམས། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་མངོན་པའི་མདོའི་ཡུང་རྒྱུད་སྤྱི་མཐོང་འགྲེལ་པར་སེམས་ཅན་
ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཁམས་གྲུབ་པ་སྤྱིར་བོར་གྱུར་པ་ཡོད་མོད་ཀྱི་སེམས་ཅན་དེ་དག་
གིས་ཤེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སེམས་ཅན་ལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་ཡོད་པའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་
དེ་ཉིད་བྱངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། འདིར་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་མི་བཞེད་ན། བྱང་ཚུབ་
སེམས་འགྲེལ་ལས། རི་ལྟར་ཁབ་ལེན་དང་ཉེ་བས། །ལྷགས་ནི་སྤྱར་དུ་ཡོངས་སུ་འཁོར། །དེ་
ལ་སེམས་ནི་ཡོད་མིན་ཏེ། །སེམས་དང་ལྷན་ཞིང་སྤྱང་བར་འགྱུར། །དེ་བཞིན་ཀུན་གཞི་རྣམ་
ཤེས་ནི། །བདེན་མིན་བདེན་པ་བཞིན་དུ་ནི། །གང་ཆེ་འགྲོ་འོང་གཡོ་བར་འགྱུར། །དེ་ཆེ་སྲིད་
པ་འཛིན་བར་བྱེད། །རི་ལྟར་རྒྱ་མཚོ་ལ་ནི་ཤིང་། །སེམས་ནི་མེད་ཀྱང་གཡོ་བར་འགྱུར། །དེ་
བཞིན་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ནི། །ལུས་ལ་བརྟེན་ནས་གཡོ་བ་ཡིན། །ཞེས་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་
ཀྱི་སྲིད་པ་ཕྱི་མའི་ལུས་ལེན་པར་གསུངས་པ་དང་འགའ་ལོ་ཞེ་ན། དེ་དང་འགའ་བའི་སྦྱོན་མེད་
དེ། ཡུང་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཁས་ལེན་པ་སྟོན་
པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱི་དོན་བཀག་ནས་སེམས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་མ་
བཀག་པའི་སེམས་ཅན་གསུངས་པར་བྱང་དོན་དུ་སྟོན་པ་དང་། རྣམ་རིག་པ་རྣམས་སེམས་
(༡༩བ)ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཡོངས་གྲུབ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་འདོད་པ་བཀག་པ་ན་སེམས་བདེན་
པར་མེད་ན་འཇིག་རྟེན་སྤྱི་མ་ནས་འདིར་འོངས་པ་དང་། འདི་ནས་ཕྱི་མར་འགྲོ་བའི་གཡོ་བའི་
བྱ་བ་མི་འཐད་དོ་སྤྱི་མའི་ཚིང་བ་ཁོང་ན་གནས་པའི་ལན་དུ་ལྷགས་དང་ཤིང་ལ་སེམས་མེད་
ཀྱང་ཡོད་པ་ལྟར་གཡོ་བ་བཞིན་དུ་ཀུན་གཞི་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་
ལྟར་འགྲོ་འོང་གི་གཡོ་བ་དང་བཅས་པར་སྤང་ངོ། །ཞེས་སྟོན་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་ཀུན་

གཞི་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཁས་མི་ལེན་ཀྱང་ཆོག་པ་དུག་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་ཀུན་གཞི་
སྐྱེ་མ་ལྟ་བུ་དེ་དག་གིས་ཡོད་པར་བསྟན་ཅིང་ཁས་ལེན་དགོས་སོ་སྟུང་ན། དེ་ཡང་མི་བཞེད་
དེ། དེ་འབྲེལ་ཀུན་གཞི་ཁས་ལེན་ན་ཀུན་གཞི་བག་ཆགས་སྒྲིན་པ་ལས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་སྣང་
བ་ཅུང་མ་གཏོགས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་པར་བཞེད་དགོས་པ་ལས་དེ་ལྟར་མི་བཞེད་དེ། དེ་
ཉིད་ལས་ཤེས་པས་ཤེས་བྱ་ཆོག་པ་སྟེ། །ཤེས་བྱ་མེད་པར་ཤེས་པ་མེད། །དེ་ལྟ་ན་ནི་རིག་
བྱ་དང་། །རིག་བྱེད་མེད་ཅེས་ཅིས་མི་འཐད། །ཅེས་དོན་ཤེས་གཉིས་དོན་དམ་དུ་མེད་མཉམ་
དང་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་མཉམ་ཡིན་པས་བདེན་གཉིས་གང་དུ་ཡང་དེ་གཉིས་ལ་ཡོད་མེད་ཀྱི་བྱུང་
པར་འབྱེད་པ་མི་འཐད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་
པའི་ཀུན་གཞི་མི་བཞེད་པས་འདྲིར་ཀུན་གཞི་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་སྤྱིར་སེམས་གསལ་རིག་
ཅུང་ལ་ཀུན་གཞིར་བཞག་པ་དང་བྱུང་པར་དུ་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་ཡིན་ཏེ། སེམས་རང་བཞིན་
གྱིས་གྲུབ་པ་བཀག་པ་ལ་བྱ་བྱེད་མི་འཐད་པར་སྒྲིབ་པའི་ལན་དུ། དེ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ཀྱང་
བྱ་བྱེད་འཐད་པའི་ཚུལ་སྟོན་པའི་སྐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སྤིད་པར་ལུས་ལེན་པའི་སེམས་
ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་ཅིང་དེ་ཉིད་ཀུན་བྱང་གི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷག་
(༡༥ན)མ་ནི་གོ་སྟོང་། །འཛིག་ཆོག་ལྟ་དང་བཤམ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་
འགྲེལ་པར་སངས་རྒྱས་ལ་ང་དང་ང་ཡིར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་མེད་ཀྱང་དེའི་རྟོག་པ་ཡོད་པ་
ལྟར་ང་དང་ང་ཡི་ཞེས་བསྟན་པ་བཞིན་དུ་ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ཀྱང་རང་བཞིན་
གྱིས་གྲུབ་པ་ལྟར་བསྟན་པ་ནི་བྱང་དོན་ཡིན་གྱི། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་ཉིད་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་དགོངས་པ་ཡིན་པར་བཤད་ནས་སངས་རྒྱས་རྣམས་རང་ལུགས་ལ་ངེ་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མི་
བཞེད་ཀྱང་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཛིག་རྟོན་དང་མཐུན་པར་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡང་ཤར་གྱི་རི་
བོའི་སྟེ་པ་དང་མཐུན་པའི་ཆོག་པ་སྟེ་བཅད་པ་བྱངས་པ་ལས། གལ་ཏེ་འཛིག་རྟོན་རྣམ་འབྲེན་
རྣམས། །འཛིག་རྟོན་མཐུན་པར་མི་འཇུག་ན། །སངས་རྒྱས་ཆོས་ཉིད་གང་ཡིན་དང་། །སངས་

རྒྱལ་སྐྱེས་ཀྱང་ཤེས་མི་འགྲུབ། །ཕུང་པོ་དག་དང་ཁམས་རྣམས་དང་། །སྐྱེ་མཆེད་རང་བཞིན་
 གཅིག་བཞེད་ལ། ཁམས་གསུམ་པོ་དག་སྟོན་མཛད་པ། །འདི་ནི་འཛིག་རྟེན་མཐུན་འབྲུག་
 ཡིན། །མིང་མེད་པ་ཡི་ཆོས་ཀྱི་རྣམས། །བསམ་དུ་མེད་པའི་མིང་དག་གིས། །སེམས་ཅན་
 རྣམས་ལ་ཡོངས་བརྗོད་པ། །འདི་ནི་འཛིག་རྟེན་མཐུན་འབྲུག་ཡིན། །དངོས་མེད་ཉེ་བར་སྟོན་
 མཛད་ཅིང་། །སངས་རྒྱལ་རང་བཞིན་ལ་བཞུགས་པས། །དངོས་མེད་འགའ་ཡང་འདིར་མེད་
 པ། །འདི་ནི་འཛིག་རྟེན་མཐུན་འབྲུག་ཡིན། །དོན་དང་དོན་མེད་མི་གཟིགས་ལ། །འགོག་པ་
 དང་ནི་དམ་པའི་དོན། །སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་གསུངས་པ། །འདི་ནི་འཛིག་རྟེན་མཐུན་འབྲུག་
 ཡིན། །ཞིག་པ་མེད་ཅིང་སྐྱེ་མེད་ལ། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་དང་མཉམ་གྱུར་གྱང་། །སླེག་པའི་
 བསྐྱལ་བ་སྟོན་མཛད་པ། །འདི་ནི་འཛིག་རྟེན་མཐུན་འབྲུག་ཡིན། །དུས་གསུམ་དག་ཏུ་སེམས་
 ཅན་གྱི། །རང་བཞིན་དམིགས་པ་མ་ཡིན་ལ། །སེམས་ཅན་ཁམས་ཀྱང་སྟོན་མཛད་པ། །འདི་
 ནི་འཛིག་རྟེན་(༡༥བ)མཐུན་འབྲུག་ཡིན། །ཞེས་གསུངས།

དོན་དེ་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། སངས་རྒྱལ་རྣམས་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་མཛད་པ་རྣམས་
རང་དབང་དུ་མ་ཡིན་པར་གདུལ་བྱའི་འཇིག་རྟེན་དང་མཐུན་པར་འབྲུག་དགོས་ཏེ། གཡ་ཏེ་
འཇིག་རྟེན་རྣམ་འབྲེན་རྒྱལ་བ་རྣམས། །འཇིག་རྟེན་དང་མཐུན་པར་མི་འབྲུག་ན་གདུལ་བྱ་
རྣམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱལ་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་གང་ཡིན་པ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། སངས་
རྒྱལ་སྤྱི་ལོས་པ་སྟེ་རྟོགས་པ་དང་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་བའི་བྱིར། སངས་རྒྱལ་རྣམས་འཇིག་
རྟེན་དང་མཐུན་པར་འབྲུག་དགོས་ན། དེའི་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཅེ་ན་ཕྱང་ལོ་དག་དང་། ཞེས་སོགས་
ཏེ། འཇིག་རྟེན་དང་མཐུན་པར་འབྲུག་པའི་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། ཕྱང་ལོ་དག་དང་ཁམས་རྣམས་
དང་སྐྱེ་མཆེད་བརྟུ་གཉིས་སོགས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུགས་སམ་
རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་གཅིག་ཏུ་དབྱེར་མེད་པར་བཞེད་ཀྱང་ཁམས་གསུམ་ལོ་དག་གི་གདུལ་
བྱ་ལ་དེ་དག་གི་རང་དང་སྤྱིའི་མཆོན་ཉིད་རྣམས་མ་འབྲེས་པར་ཁམས་དང་བསམ་པ་སྐྱད་

འིགས་སོགས་ཇི་ལྟ་བ་དང་མཐུན་པར་སྟོན་པར་མཛད་པ་འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་དང་མཐུན་པར་
འབྲུག་པའི་ཚུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། མིང་མེད་པ་ཡི་ཆོས་རྣམས་ཏེ་བརྗོད་
དུ་མེད་པའི་དངོས་སའི་ཆོས་རྣམས་ལ་བསམ་དུ་མེད་པ་དེ་བསམ་གྱིས་མི་བྲུབ་པའི་མིང་
སྣ་ཆོགས་པ་དག་གི་རང་རང་གི་ཐ་སྙད་དང་མཐུན་པར་བརྟགས་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་
ལ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པར་ཡང་མཛད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། དངོས་མེད་ཀྱི་ཆོས་
རྣམས་ཀྱང་ཏེ་བར་སྟོན་པར་མཛད་ཅིང་སངས་རྒྱས་དེའི་རང་བཞིན་ནམ་གནས་ལུགས་
ལ་གཉིས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་བཞུགས་པའི་ཇི་ལྟ་བ་གཟིགས་པའི་གཟིགས་ངོ་འདྲིར་
དངོས་མེད་འགའ་ཡང་མེད་པ་འདི་ཡང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། རོན་དང་
རོན་མེད་པ་གཉིས་(༡༩)རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་མི་གཟིགས་ལ། དེ་ལྟ་བུ་ཡང་འགོག་
པ་མུ་ངན་ལས་འདས་པ་དང་དེ་ཐོབ་པའི་ཐབས་དམ་པའི་རོན་གྱི་བདེན་པ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
རོན་དུ་སྟོན་ཅིང་གསུངས་པས་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་
ཡང་ཡོད་དེ། རང་བཞིན་གྱིས་ཞིག་པ་མེད་ཅིང་སྐྱེ་བ་མེད་ལ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་དང་གཉིས་
སྒྲུབ་ཀྱི་པས་དུས་རྟག་ཏུ་རོ་མཉམ་པར་གྱུར་ཀྱང་། སྤེལ་པའི་བསྐྱེད་པ་སོགས་བསྐྱེད་པའི་
ཆགས་འཇིག་རྟེན་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་སྟོན་པར་མཛད་པ་ནི་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ནི་
གཙོ་བོར་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྤྱོད་པའོ། །

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྟོན་པའི་ཚུལ་ནི། གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། དུས་གསུམ་དག་ཏུ་
སེམས་ཅན་གྱི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་མ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུ་ཡང་སེམས་
ཅན་མཐའ་ཡས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁམས་དང་། བསམ་པ་དང་བག་ལ་ཉལ་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་
རྣམས་ཆགས་ཐོགས་སྤངས་པས་གཟིགས་ནས་གདུལ་བྱ་ལ་མ་འདྲེས་པར་སྟོན་པར་མཛད་
པ་ཡང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་རྣམས་ཀྱི་གཞན་སྐྱེ་འདོད་པའི་ཕྱོགས་སྤྱིར་བཏགས་ནས།

༣༥ ་ སེམས་ཅམ་པའི་ལུང་གྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ།

གཉིས་པ་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་གྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ་ནི། དེ་ཡང་རྣམ་པ་གདུང་བུ་
སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་གྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་ཅེས་གསུངས་པ་ནི་སྤྱིར་དབུ་སེམས་མི་མཐུན་
པའི་འདོད་པའི་བྱང་པར་འགའ་ཞིག་འགོག་པ་ཅམ་མ་ཡིན་གྱི། སེམས་ཅམ་པས་ས་བྱག་
པར་ཤེར་བྱིན་ལྷག་པར་གསུངས་པ་དེ་རྟེན་འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་
ཤེར་བྱིན་ལྷག་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར། སེམས་ཅམ་པ་རང་ཉིད་འདོད་པའི་སྤྱན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་བཤད་ཚུལ་ལས་བཅམས་ཏེ་གཞན་སྐྱེ་འདོད་ཚུལ་བྱང་པར་བ་ཞིག་འགོག་
པ་སྟེ། འདིའི་འཆམས་སྤྱར་དུ་འབྲེལ་པར། དེའི་བྱིར་དེ་ལྟར་རྣམ་(༡༩བ)པར་ཤེས་པ་སྤྱི་
བ་དབུ་མ་པའི་ལུགས་རི་སྐྱད་བསྟན་པ་མི་བཟོད་ཅིང་རང་གི་རྣམ་པར་རྟོག་པས་སྤྱིར་བའི་
ལུགས་བརྗོད་པའི་སྒྲོ་ནས་དོན་དག་འཛིག་པར་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རི་སྐྱད་དུ་བཤད་པའི་
ལུགས་གསལ་བར་བྱ་བའི་བྱིར་སྤྱིས་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེས་ན་འདི་ལ་གཉིས། སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་དགག་པའོ། །དང་
པོ་ནི། གཟུང་བ་མེད་པར་འཛིན་པ་མ་མཐོང་བྱིར། །ཞེས་སོགས་ཏེ། རྣམ་རིག་པ་རྣམས་ན་
རེ། བྱིད་འདོད་པ་ལྟར་ས་བྱག་པ་བས་རྟེན་འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་དེ་
ཉིད་ས་དེར་ཤེར་བྱིན་ལྷག་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། ས་བྱག་པ་བས་ཁམས་གསུམ་པོ་འདི་ཐམས་
ཅད་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་གྱིས་སྟོང་པའི་སེམས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཅམ་གྱི་བདག་ཉིད་ས་དེར་རྟེན་
འབྲེལ་གྱི་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་དོན་སྤང་གི་
ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་འགལ་ལོ་སྟམ་ན། དེ་མི་འགལ་ཏེ། ཀུན་གཞིའི་སྟོང་གི་བག་ཆགས་ཀྱི་རུས་
པ་སྤྱིན་པ་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བའི་དོན་སྤང་གི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་བྱིར། དེ་

འབྲ་བའི་གཞན་དབང་དེ་ཡང་བྱད་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། རོ་བོའི་བྱད་པར་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ། རྒྱུའི་བྱད་པར་ཀུན་གཞིའི་བག་ཆགས་སྒྲིན་པ་ལས་བྱུང་བ། ཡུལ་ཅན་གྱི་བྱད་པར་ཀུན་བརྟགས་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཉོག་གི་སྒྲོས་པའི་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པ་སྟེ་བྱད་པར་གསུམ་དང་ལྡན་པའི་བྱེད། ཞེས་ཟེར་རོ། །

གཉིས་པ་དེ་དགག་པ་ལ་གསུམ། གཞན་དབང་གི་ཤེས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་པའི་བསྐྱུབ་བྱ་དགག། བསྐྱུབ་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་དགག། བསྐྱུབ་བྱེད་ཀྱི་ལུང་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། འདི་ནས་བཟུང་སྟེ། སྒོ་ཡང་མེད་ཅིང་དོན་འདི་ཤེས་པར་གྱིས། །ཞེས་པའི་བར་དང་། གཉིས་པ་ནི། གཡ་ཏེ་གཟུང་མེད་འཛིན་པ་ཉིད་བྲལ་(༡༧)ཞིང་། །ཞེས་པ་ནས། བྱི་ནས་སྟོབས་ལྡན་བདག་གིས་བསྟེན་པར་བྱ། །ཞེས་པའི་བར་དང་། གསུམ་པ་ནི། མངོན་གྱུར་མངོན་ཕྱོགས། ཞེས་པ་མན་ཆད་རོ། །སྐབས་འདིར་འགྲེལ་པ་ལས། དཔེར་ན་དབང་ལྷག་ལ་སོགས་པ་རྒྱུར་སྒྲ་བ་རྣམས། བ་ནི་བ་སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ། །ཅུ་ཤེས་ཅུ་རྣམས་ཀྱི་བཞིན་དང་། །བརྒྱུག་ཤེས་ཤེས་ཀྱི་ལྟར། །དེ་ནི་ལུས་ཅན་ཀུན་ཀྱི་རྒྱ། །ཞེས་དབང་ལྷག་ལ་སོགས་པ་འགྲོ་བའི་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་དུ་སྒྲ་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྒྲ་བ་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དངོས་པོ་མཐའ་དག་གི་དམིགས་པའི་ས་པོན་གྱི་ཉེན་ཉིད་ཀྱིས་ས་པོན་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲ་བར་བྱེད་དེ། གང་དབང་ལྷག་ཏུག་ལ་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མི་ཏུག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་བྱད་པར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དོན་ནི། དཔེར་ན། དབང་ལྷག་ལ་སོགས་པ་སྟོན་བཅུད་ཀྱི་བྱེད་པ་པོར་སྒྲ་བ་རྣམས། བ་སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། དེ་བཞིན་ཅུ་ཤེས་ཅུ་རྣམས་ཀྱི་དང་། བརྒྱུག་ཤེས་ཤེས་རང་གི་ཡལ་ག་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པ་ལྟར་དབང་ལྷག་དང་ལ་སོགས་པ་གཙོ་བོ་སོགས་འགྲོ་བའི་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་དུ་སྒྲ་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྒྲ་བ་རྣམས་རིག་པ་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དམིགས་པའི་དངོས་པོ་

མཐའ་དག་གི་ས་བོན་ཐམས་ཅད་པ་སྤྱོད་བར་བྱེད་དེ། དེའི་བག་ཆགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་སྒྲིན་པ་
ལས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་དཔྱད་པ་པའི་རྟེན་གཟུགས་སོགས་སུ་སྤང་བའི་གཞན་དབང་གི་ཤེས་
པ་དེ་ཉིད་སྤྱོད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་གཉིས་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། གང་དག་དབང་ལྷན་སྦྲུང་སྤྱོད་པ་རྣམས་དབང་ལྷན་ཏུ་གོ་ཞེས་འདོད་ལ་ཀུན་གཞི་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་འདོད་པས་དེ་མི་རྟག་གོ་ཞེས་སྤྱོད་པ་ཙམ་འདི་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པར་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །(༡༧)སྐབས་འདིར་རྣམ་བཤད་ལས། འོ་ན་འགྲེལ་པར་སེམས་ཙམ་པའི་འདོད་
པ་བརྗོད་པ་ན། ཞེས་པ་ནས། མ་གྲིས་སོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སྐབས་འདིར་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་
མ་བརྗོད་པ་དེ་དག་ཐེག་བསྟུས་དང་། གཏན་ལ་དབབ་པར་བསྟུ་བ་སོགས་སུ་སེམས་ཙམ་
པ་རང་གི་འདོད་པ་བཤད་པ་རྣམས་བཀོད་པ་དང་། རྣམ་རིག་པའི་སྐབས་སུ་ཕྱི་རོལ་དོན་
གྱིས་བསྟུས་པའི་གཟུགས་སྤྱོད་སོགས་འཛིན་པའི་ཚུལ་འཆད་དེ་ཞིབ་པར་མ་བཤད་དོ། །

དེས་ན་གཞན་དབང་གི་ཤེས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུབ་པའི་བསྟུབ་བྱ་དགག་པ་འདི་ལ་
གསུམ་སྟེ། དཔེ་དགག་དོན་དགག་པ་དེ་ལ་ལུང་རིག་དང་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་མི་
ལམ་དང་སྤྱོད་ཀྱི་དཔེ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་པར་དོན་སྤང་གི་ཤེས་
པ་རང་བཞིན་གྱིས་སྤྱོད་པའི་དཔེ་རི་ལྟ་བུ་ཞེས་ངེས་པ་ལ། ཁོ་ན་རེ། མི་ལམ་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་
སྤང་པོ་ཆེ་མེད་ཀྱང་ཁང་མིག་ཚུང་དུར་ཉལ་བའི་ཆེ་དེ་ནི་མི་ལམ་གྱི་ཤེས་པ་ལ་སྤང་ཆེན་གྱི་
ཁྱུ་འཕྲིགས་པར་སྤང་བའི་ཤེས་པ་སྤྱོད་པ་བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། སྤྱིར་དེ་འདྲའི་ཤེས་པ་འཁྲུལ་བ་སྤྱོད་
ཡང་དེ་གཞན་དབང་གི་ཤེས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུབ་པ་སྤྱོད་པའི་དཔེར་མི་རིགས་ཏེ། མི་ལམ་
གྱི་ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་ག་རྩལ་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྟོན་པ་ཕྱི་རོལ་མེད་
སེམས། ཞེས་པ་ནས། གཉི་ཐུག་གཉིད་ཟད་ལས་དེ་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་པའི་བར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། རབ་རིབ་ཅན་ལ་མེད་བཞིན་དུ་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིན་པར་སྤང་བའི་ཤེས་པ་སྤྱོད་
པ་དེ་མཐུན་དཔེའོ་སྟུམ་ན། དབང་པོ་རབ་རིབ་བཅས་པ་སྤྱོད་ཀྱིས། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་

འགོག་པར་བྱེད་དོ། །གཉིས་པ་དོན་དགག་པ་ལ། ལུས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་ལས་རྣམ་
ཤེས་སྐྱེ་བ་དགག་པ་དང་། སྤང་ཡང་བྱི་རོལ་མེད་པར་རྣམ་ཤེས་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་པ་དགག་
པ་གཉིས་ཏེ། དེ་དག་ནི་གང་(༤༤ན)ཕྱིར་མཐོང་བ་དག་ལ་སྒོ་རྒྱས་ནི། །ཞེས་པ་ནས། ཅོད་
འདི་སེལ་བྱེད་ཅེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་དོ། །

༣༥༽ ཕྱི་དོན་མེད་པའི་དཔེ་དག་པ། །རྩ་འབབ། །

གསུམ་པ་དེ་ལ་ལུང་རིག་དང་འགལ་བ་སྤང་བ་ལ། ལུང་དང་འགལ་བ་སྤང་བ་དང་།
རིག་པ་དང་འགལ་བ་སྤང་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ནི། ཞེས་
སོགས་རྟེན་པ་བྱེད་དང་གཉིས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་ཡང་། མི་སྤྱད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་
འགལ་བ་དང་། རབ་རིབ་ཅན་དང་མཚུངས་པའི་ཤེས་པ་གཞན་ཡང་མཆོན་ཏེ་བསྟན་པ་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རྣལ་འབྱོར་པ་ཡི་སྒྲ་མའི་མན་ངག་ལས། །ཞེས་སོགས་དང་།
གཉིས་པ་ནི། རབ་རིབ་དང་ལྡན་དབང་པོ་ཅན་མཚུངས་པ། །ཞེས་སོགས་ཏེ། གཞུང་དོན་ནི།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རབ་རིབ་ཅན་ལ་སྒྲ་ཤད་དུ་སྤང་བ་དང་མཚུངས་པའི་སྒྲ་མ་དང་གཟུགས་
སོགས་དང་། རྩ་སྤང་ལ་ཡི་དགས་འགའ་ཞིག་གིས་རྣལ་འབྱོར་གི་རྣམ་པར་མཐོང་བ་སོགས་
ཀྱང་བྱི་རོལ་མེད་པའི་ཤེས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་དཔེ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་འདྲའི་སྤང་ཆའི་
ཡུལ་དང་སྤང་བའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་མཉམ་དང་ཐ་སྟད་
ཅམ་དུ་ཡོད་མཉམ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདི་ནི་ཐེག་བསྟུན་ལས། ཡི་དགས་དུད་འགྲོ་མི་རྣམས་
དང་། །ལྟ་རྣམས་རྗེ་ལྟར་རིགས་རིགས་སུ། །དངོས་གཅིག་ཡིད་ནི་ཐ་དད་བྱིར། །དོན་མ་
གྲུབ་པར་འདོད་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས།

དེའི་དོན་ནི། གཉིས་སྤང་གི་བག་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་སྒྲ་

སོགས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དུ་སྤང་ཡང་སྤང་བ་ལྟར་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། གཞུང་དངོས་
པོ་གཅིག་ཉིད་ཀྱང་ཡི་དགས་འགའ་ཞིག་གིས་རྣལ་ཞབས། །ཉ་སོགས་དུད་འགྲོ་འགའ་ཞིག་
གིས་གནས་དང་། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཚུ་དང་ཞིང་བསིལ་བ་དང་། འདོད་ལྟ་འགའ་ཞིག་གིས་
(༡༡བ)བདུད་ཅི་དང་། རྣམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྤྱི་མཆེད་ལ་གནས་པ་སོགས་ཀྱིས་གཟུགས་
ཀྱི་འདུ་ཤེས་གཤིག་པས། རྣམ་མཁའི་རྣམ་པར་སྤང་བ་ཡོད་པ་ནི་གང་ཞིག །དེ་སྤང་ཚུལ་
ལྟར་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་གྲུབ་ན་གཞུང་དེ་ཉིད་རྣལ་ཞབས་དང་རྣམ་མཁའ་ལ་སོགས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་
དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་གང་དག་འདི་སྟུང་དུ། འགྲོ་བ་དེ་དག་གི་མཐོང་
ཚུལ་ཐ་དད་པ་དེ་ལྟ་བུ་དག་ཡོད་ན། དེ་རྣམས་ནི་ཐ་སྙད་པའི་སྟོ་ཆད་མ་ཡིན་ལ། གཞུང་ལྟ་
བུ་གཞི་གཅིག་མི་མཐུན་པ་དེ་དག་ཏུ་ཆད་མས་གྲུབ་ན། རྣལ་ཞབས་དང་རྣལ་ཞབས་མ་ཡིན་
པ་གཉིས་མི་འགལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལྟ་ན་ཆད་མས་གྲུབ་པ་ལ་ཡང་ཡིད་བརྟན་མི་རུང་
བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དོགས་པ་འདིའི་ལན་ལ་རྣམ་པ་གདུང་ལས། འོ་ན་ངེ་ལྟར་ཞེ་ན། ཐོག་མར་
དཔེ་བཞག་པར་བྱ་སྟེ། ཞེས་པ་ནས། ཐག་གཅོད་མ་སྤྱི་ཤིག་ཅེས་པའི་བར་དུ་གསུངས་ལ།
དགོངས་པ་བསྐྱུས་ཏེ་བརྟན་ན་འདི་ལྟར་ཡིན་ཏེ། གཞུང་གྲུང་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་ཡི་དགས་
ཤིག་ལ་དེ་དག་གི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་དེའི་ཆ་ཤས་གཅིག་རྣལ་ཞབས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མི་
ལ་ཚུ་དང་ཞིང་བསིལ་བ་དང་། ལྟ་འགའ་ཞིག་ལ་བདུད་ཅི་དང་། འགའ་ཞིག་ལ་རྣམ་མཁའ་
སོགས་སུ་སྤང་བ་ན་དེ་ལྟར་སྤང་བའི་འགྲོ་བ་དེ་དག་གི་ལས་ཀྱིས་དབང་ལས། གཞུང་གྲུང་
གི་ཆ་ཤས་གང་དང་གང་རྣལ་ཞབས་སོགས་དེ་དང་དེར་སྤང་ཞིང་སྤང་བ་ལྟར་གྱི་དོན་ལ་དེ་
དག་གི་སྟོ་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མ་ཡིན་ཀྱང་ཡི་དགས་ལ་རྣལ་ཞབས་ཏུ་སྤང་བའི་ཆ་དེ་ཉིད་མི་ལ་
སྤང་མི་དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་ལྟ་ལ་བདུད་ཅིར་སྤང་བའི་ཆ་དེ་ཡང་ཡི་དགས་སོགས་ལ་
སྤང་མི་དགོས་ཏེ། ལྷགས་གོང་མེ་འབར་བ་ལ་ལག་པས་རེག་ཀྱང་མི་འཆོག་པའི་གསང་
སྟངས་དང་ལྟན་པ་ཞིག་གིས་དེ་ལ་རེག་པ་ན་དེ་ལ་ཆ་བའི་རེག་བྱ་དེ་མི་སྤང་ཞིང་དེ་འདྲའི་

རིག་པ་ལྟེན་པ་དེ་དང་མི་ལྟན་པ་ས་(༩༥ན)དེ་ལ་རིག་པ་ན་ལག་པ་བསྐྱེད་ཅིང་དེ་གཉིས་ཀྱིས་
ལྟེན་པ་གོང་དེའི་སྒྲིབ་གི་རིག་བྱ་ལུས་ཤེས་ཆ་དེ་མའི་ཡུལ་དུ་ཉམས་སུ་སྒྲིབ་བ་མན་ངག་དང་
ལྟན་པའི་ལུས་ཤེས་ཀྱིས་ཉམས་སུ་སྒྲིབ་བའི་རིག་བྱ་དེ་ཉིད་ཅིག་ཤོས་ཀྱིས་སྒྲིབ་མི་དགོས་
པའི་དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། གཤུལ་བྱའི་རིག་པ་འགའ་ཞིག་ལ་རི་རབ་བྱ་བཞིན་
སྒྲིབ་ཞིང་འགའ་ཞིག་ལ་རྒྱུ་ལོར་སྒྲིབ་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་ཆ་ཅན་རི་རབ་གཅིག་ཉིད་ཀྱི་ཆ་
ཤས་རང་རང་གི་ལས་ཀྱི་དབང་ལས་དེ་ལྟར་སྒྲིབ་བ་ཡིན་ཡང་གཅིག་ལ་རི་ལྟར་སྒྲིབ་བ་དེ་
ཉིད་ཅིག་ཤོས་ལ་སྒྲིབ་མི་དགོས་པ་དང་། ཡི་དགས་ཀྱི་རིག་པ་འགའ་ཞིག་ལ་དགུན་ཉི་མའི་
རིག་བྱ་ཡང་བསིལ་བར་སྒྲིབ་བ་ལ་དབྱར་རྒྱ་བའི་རིག་བྱ་སྐྱེད་པར་སྒྲིབ་ཞིང་། དེ་ལྟར་སྒྲིབ་
བའི་ལུས་ཤེས་ཡུལ་དེ་དག་ལ་ཆད་མ་ཡིན་ཀྱང་། དེ་མི་ལ་སོགས་པ་ལ་སྒྲིབ་མི་དགོས་པ་
ནི་སེམས་ཅན་གྱི་ལས་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པའི་བྱིར་།

༩༥༽ སྐྱབ་བྱེད་རང་རིག་ཆད་མ་དགག་པ།

གཉིས་པ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་དགག་པ་ནི་ད་ལྟར་རང་རིག་འགོག་པ་ཞེས་ཡོངས་སུ་
གྲགས་པ་སྟེ། འདི་ལ་གསུམ། རང་རིག་འགོག་པ་དངོས། དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་པ་ལ་གཞོད་
བྱེད། རང་ལ་མཚུངས་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་གཟུང་མེད་འཛིན་པ་ཉིད་བྲལ་
ཞིང་། །ཞེས་པ་ནས། གཞན་ལ་མོ་གཤམ་བྱས་གཞོད་ཅི་ཞིག་བསྐྱེད། །ཞེས་པའི་བར་
རོ། །གལ་ཏེ་གཟུང་མེད། ཅེས་པའི་འཆམས་སྐྱར་དུ་འབྲེལ་བར། དེའི་བྱིར་བྱི་རོལ་མེད་
པར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མི་སྲིད་པར་བསྟན་ནས་དངོས་པོ་ཅམ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་འདི་དགག་
པར་བྱ་བའི་བྱིར་བཤད་པ། ཞེས་གསུངས། དོན་ནི། དེ་ལྟར་བྱི་རོལ་མེད་པར་རྣམ་པར་
ཤེས་པ་མི་སྲིད་པར་བསྟན་ནས། གལ་ཏེ་གཟུང་མེད་འཛིན་པ་ཉིད་བྲལ་ཞིང་། །ཞེས་སོགས་

གྱི་གཞུང་སྟོན་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཕྱི་(༡༩བ)རོལ་གྱི་དོན་མེད་པས་ཁྱད་པར་གཞན་
 དབང་གི་ཤེས་པའི་དངོས་པོ་ཙམ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་དགག་པར་བྱ་བའི་ཆེད་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་ཕྱི་འགྲེལ་དུ་གཤམ་ཏེ་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་གཉིས་གྱིས་
 སྟོང་པ་གཞན་དབང་ཡོད་ན་དེ་ཡོད་པ་དེ་ཁྱོད་གྱི་ཤེས་པ་གང་གིས་དམིགས། དེ་ཉིད་གྱིས་
 དེ་ཉིད་འཛིན་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་བྱེད་པར་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་
 ལྟར་རལ་གྱིའི་སྟེང་ཉིད་གྱིས་དེ་ཉིད་མི་གཙུག་ལ། སྟེང་མའི་ཆེ་དེ་ཉིད་ལ་མི་རེག་ཅིང་
 ལེགས་པར་བསྐྱབ་པ་གཤམ་ཞིང་ཡང་ཟོར་ཅན་གྱིས་ཀྱང་རང་གི་སྤྲུལ་པ་ལ་ཞོན་པར་མི་
 རུས་ཤིང་། མེས་རང་གི་བདག་ཉིད་མི་སྤྲུལ་ལ་མིག་གིས་རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་བསྟོན་པ་མ་
 ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་འཛིན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་གྲུབ་པའི་མཐའ་དང་
 འགལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཤམ་ཏེ་རྣམ་པར་རིག་པ་གཞན་ཞིག་རྣམ་པར་རིག་པའི་ཡུལ་ཡིན་ན་
 རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ཉིད་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་
 དེའི་འཛིན་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ། མ་གཟུང་བ་ལ་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱང་
 མེད་དོ་ཞེས་གསུངས་ལ། ཤིན་ཏུ་གསལ་བས་འབྱུ་ཞིབ་ཏུ་གཉེར་མི་དགོས་ཤིང་དགོངས་
 པ་བསྐྱུས་ཏེ་བསྟན་ན། གཟུང་འཛིན་རྣམས་ཐ་དད་པ་གཉིས་གྱིས་སྟོངས་པའི་གཞན་དབང་གི་
 ཤེས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡོད་ན། དེ་ཡུལ་ཅན་གང་གིས་འགྲུབ་པའི་ཤེས་པ་དེ་
 ཉིད་ངོས་འཛིན་པར་རིགས་ཏེ། ཤེས་པས་མ་གཟུང་བར་ཡོད་ཅེས་སྒྲུར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར།
 ཤེས་པ་དེ་ཉིད་གྱིས་དེ་ཉིད་འཛིན་པར་མི་རིགས་ཏེ། རང་ཉིད་རང་ལ་བྱ་བྱེད་འགལ་བའི་
 ཕྱིར་ཏེ། རལ་གྱིའི་སྟེང་ཉིད་གྱིས་དེ་ཉིད་མི་གཙུག་པ་ནས་བཟུང་སྟེ། མིག་རང་གིས་རང་
 ཉིད་ལ་མི་བསྟོན་པའི་བར་གྱི་དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་(༤༠ན)ལས་དོན་གཞན་
 པའི་ཤེས་པས་འཛིན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་རྣམ་པར་རིག་པ་རང་གི་གྲུབ་པའི་མཐའ་དང་
 འགལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཤམ་ཏེ་འབྲས་བུའི་གནས་སྟེང་མ་ཐོབ་པའི་སྐྱབས་སུ་རྣམ་པར་རིག་

པ་དོན་གཞན་ཞིག་རྣམ་པར་རིག་པའི་སྤང་ཡུལ་ཡིན་ན་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ཉིད་དུ་སྤྱོད་པ་
ཉམས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་དང་མཐུན་པར་ལང་ག་ཞེགས་ལས་
ཀྱང་། ཇི་ལྟར་རལ་གྱིས་རང་གི་སོ། །གཙོད་པར་མི་བྱེད་སོར་མོས་ནི། །རང་ལ་རིག་པར་
མི་བྱེད་ལྟར། །རང་རིག་སེམས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་དག་ནི་རང་རིག་
འགོག་པའི་རིག་པ་སྟེ། དེ་ཡང་རང་རིག་ཁས་ལེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྡོན་འཛིན་མངོན་སུམ་
ལྟ་བུ་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་རིག་པར་འདོད་པ་མ་ཡིན་ཀྱང་དེའི་སྟེང་ན་གཉིས་སྤང་ཐམས་
ཅད་དང་བྲལ་བའི་འཛིན་རྣམ་ཡན་གར་བ་ཡོད་པ་དེ་ཁོ་རང་གིས་ཁོ་རང་རིག་པར་འདོད་
བས། རིག་པའི་གཞོད་པ་དེ་དག་འདུག་པ་ཡིན་ནོ། །སེམས་ཙམ་བས་དེ་འདྲའི་རང་རིག་
ཁས་སྤངས་པའི་སྤངས་ཀྱང་རྟོག་གི་འབར་བ་ལས། སེམས་ཙམ་བས་རྣམ་ཤེས་ནི་གཉིས་
སྤྱོད་སྤྱང་སྟེ། ཡུལ་དུ་སྤྱང་བའི་རྣམ་ཤེས་ནི་བྱེ་རོལ་གྱི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་གྱུར་ནས་རང་སྤང་
བའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་ཞེས་པའི་ལན་དུ། ཡུལ་དུ་སྤྱང་ལས་གཞན་གྱུར་
པའི། །སེམས་ཉིད་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་སྤང་། །ཞེས་དེ་འདྲའི་རང་རིག་འདོད་པ་ནི་འཐད་དེ།
ཡུལ་སྡོ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྤྱེས་པའི་ཤེས་པ་ལས་གཞན་པ་སྟེ་དེ་དང་བྲལ་བའི་རང་
ཉིད་དུ་སྤང་བའི་འཛིན་རྣམ་ཡན་གར་བ་དེ་འདྲ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལ་གཞན་ལུགས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་དག་གི་པ་གཉིས། དང་སོ་ནི། འགྲེལ་
བར། འདིར་ཁ་ཅིག་གིས་མདོ་སྟེ་པའི་སྟོགས་ཁས་སྤངས་ནས་རང་རིག་རབ་ཏུ་བསྐྱབ་པའི་
ཕྱིར་ཇི་ལྟར་མེ་སྤྱེས་པ་ཉིད་ན་རང་གི་(༥༠བ)བདག་ཉིད་དང་། ལུས་པ་ལ་སོགས་པ་བདག་
གཉིས་སུ་མི་འདུག་པར་ཅིག་ཅར་གསལ་བར་བྱེད་ལ། སྤྱིས་ཀྱང་རང་གི་བདག་ཉིད་དང་
དོན་སྟོན་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་ཉེ་བར་སྤྱོད་པ་ཉིད་ན་གཉིས་སུ་མི་
འདུག་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཡུལ་སོ་སོར་ཡང་དག་པར་རིག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་
རང་རིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །གང་ཞིག་མི་འདོད་པ་དེས་ཀྱང་གཞོན་མི་

ཟ་བར་རང་རིག་ཁས་སྒྲང་བར་བྱ་དགོས་ཏེ། གཞན་དུ་མཐོང་ངོ་ཞེས་དུས་ཕྱིས་འབྱུང་བའི་
བྲན་པས་ཡུལ་བྲན་པ་ཉིད་དང་། ངས་མཐོང་ངོ་སྟམ་དུ་ཡུལ་གྱི་ཉམས་སྲུ་སྤྱོད་བ་བྲན་པར་མི་
འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྲན་པ་ནི་ཉམས་སྲུ་སྤྱོད་བའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ན་ཤེས་པ་ཡང་
ཉམས་སྲུ་མ་སྤྱོད་བས་བྲན་པ་ཡོད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། དེ་དག་
གི་དོན་ནི། འདིར་ཁ་ཅིག་གི་སྟེ་སེམས་ཅམ་པས་མདོ་སྟེ་པའི་སྤྱོད་ཁས་སྒྲངས་ནས་རང་
རིག་ཡོད་པར་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་སྐྱབ་བྱེད་འདི་ལྟར་བཟོད་དེ། རང་རིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོད་
པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། རི་ལྟར་མེ་ནི་སྐྱེས་པ་ཉིད་ན་རང་དང་བྱམ་པ་ལ་སོགས་པ་དག་རིམ་གྱིས་
གཉིས་སྲུ་གསལ་བ་ལ་མི་འབྲུག་པར་ཅིག་ཅར་གསལ་བར་བྱེད་ཅིང་བྱམ་པ་ཞེས་བཟོད་
པའི་སྐྱས་ཀྱང་རང་ལ་དམིགས་པ་དང་། དེའི་བཟོད་བྱའི་དོན་བྱམ་པ་ལ་དམིགས་པའི་སྒོ་
གཉིས་ཀ་ཅིག་ཅར་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་རང་དང་ཡུལ་གཉིས་ཀ་ཅིག་
ཅར་རིག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། རང་རིག་མི་འདོད་པ་དེས་ཀྱང་ངེས་པར་ཁས་སྒྲང་དགོས་
ཏེ། དེ་ལས་གཞན་དུ་ན་སྟོན་པོ་འདི་མཐོང་ངོ་སྟམ་དུ་ཡུལ་གྱི་ཉམས་སྲུ་སྤྱོད་བ་བྲན་པ་སྟེ་
ཡུལ་ཅན་བྲན་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བྲན་པ་ནི་ངེས་པར་སྤྱོད་བ་ལས་སྐྱེ་དགོས་པའི་
ཕྱིར། དེས་ན་སྟོན་འཛིན་གྱིས་སྟོན་པོ་སྤྱོད་བའི་ཆེ་ཡུལ་སྟོན་པོ་ལ་སྤྱོད་བྱེད་(༤༡ན)ཡོད་
པ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ཅན་སྟོན་འཛིན་ལ་ཡང་སྤྱོད་བྱེད་ཡོད་དེ། སྟོན་པོ་འདི་མཐོང་ངོ་སྟམ་དུ་
ཡུལ་བྲན་པ་དང་། སྟོན་པོ་འདི་ངས་མཐོང་ངོ་སྟམ་དུ་ཡུལ་ཅན་སྟོན་འཛིན་བྲན་པ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། དེས་ན་སྟོན་འཛིན་ལ་སྤྱོད་བྱེད་ཡོད་པར་གྲུབ་ལ། སྤྱོད་བ་ལ་རང་སྤྱོད་དང་གཞན་
སྤྱོད་གཉིས་སྲུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་ལ། སྟོན་འཛིན་ལྟ་བུ་དེ་རང་ལས་དོན་གཞན་པའི་ཤེས་པས་
སྤྱོད་བར་འདོད་ན་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ་བ་དང་། ཡུལ་གཞན་ཡོངས་སྲུ་མི་གཙོད་པར་ཐལ་བའི་
རིག་པས་ཁེགས་པས་རང་སྤྱོད་ཡོད་པར་འབྱུབ་ལ། དེ་གྲུབ་ན་རང་རིག་ཡོད་པར་འབད་
མེད་དུ་གྲུབ་པོ་ཞེས་སྟོའོ། །

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། གཞན་ལུགས་དགག་པ་དངོས། རང་ལུགས་ལ་རང་རིག་མེད་
ཀྱང་བླ་པ་སྤྱི་བའི་ཚུལ། དེ་ལྟར་དགག་པ་ལ་ཅོད་པ་སྤངས་པའི་སྒོ་ནས་ལུགས་འདིའི་
ཆོད་མའི་རྣམ་གཞག་ཅུང་ཟད་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱི་ལུ་ལུ་ཅན་དང་བླ་པའི་
རྟགས་ལས་སྤར་གྱི་སྡོམ་ལ་སྤྱོད་བྱེད་རང་རིག་ཡོད་པར་སྐྱབ་ན། རང་མཚན་གྱིས་
བྱུང་པའི་བླ་པ་རྟགས་སུ་འགོད་དམ། བླ་པ་ཅམ་འགོད། དང་པོ་ལྟར་ན། དེ་འབྲའི་བླ་
པ་ཆོས་ཅན། སྡོམ་འཛིན་ལ་སྤྱོད་བྱེད་རང་རིག་ཡོད་པར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། བྱོད་རང་མ་བྱུང་པའི་སྤྱིར། དཔེར་ན་སྤྱི་མི་རྟག་སྐྱབ་ལ་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་
རྟགས་སུ་བཀོད་པ་བཞིན། འོན་ཏེ་འཛིན་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ཅམ་གྱིས་དབང་དུ་བྱས་སོ་ཞེ་ན།
དེའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཀྱང་བླ་པའི་རྟགས་ལས་ཀྱང་རང་རིག་ཏུ་བྱུང་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། མེ་བྱུང་ན་དུ་བ་དེའི་འབྲས་བུར་ཤེས་པས་དུ་བའི་རྟགས་ལས་མེ་ཅམ་དཔོག་
པ་བཞིན་དུ་རང་རིག་བྱུང་ན་དེའི་འབྲས་བུ་བླ་པ་འབྱུང་པས་དེ་ལྟར་སྐྱབ་རིགས་ན་ཡང་
རང་རིག་དེ་དང་ལ་མ་བྱུང་པའི་སྤྱིར། གཞན་ཡང་བླ་པའི་རྟགས་(༢༡བ)ལས་སྤྱོད་བ་ཅམ་
ཐ་སྙད་དུ་དཔོག་རིགས་ཀྱང་རང་སྤྱོད་ཡོད་པར་སྐྱབ་མི་རུས་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་བསྐྱབ་པའི་
བྱུང་འབྲེལ་མ་ངས་པའི་སྤྱིར་ཏེ། རྒྱ་ཅམ་ལས་རྒྱ་ཤེལ་དང་། མེ་ཅམ་ལས་མེ་ཤེལ་དཔོག་
པ་བཞིན་དུ་འགྱུར་བའི་སྤྱིར། གཞན་ཡང་སྤྱོད་བ་ལ་རང་སྤྱོད་དང་གཞན་སྤྱོད་གཉིས་སུ་ཁ་
ཆོན་ཆོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མར་མེ་རང་གིས་རང་གསལ་བར་མི་བྱེད་ཅིང་གསལ་བྱེད་དོན་
གཞན་གྱིས་གསལ་བར་ཡང་མི་བྱེད་ཀྱང་། གསལ་ཅམ་གྱིས་ངོ་བོར་བྱུང་པ་བཞིན་དུ་སྡོམ་
འཛིན་རང་ཉིད་གྱིས་རང་ཉིད་ལ་སྤྱོད་ཞིང་ཤེས་པ་དོན་གཞན་གྱིས་སྤྱོད་བར་མི་བྱེད་ཀྱང་
སྤྱོད་ཅམ་གྱི་ངོ་བོར་བྱུང་པ་མི་སྡོག་པའི་སྤྱིར། གལ་ཏེ་མར་མེ་རང་གི་རང་གསལ་བར་བྱེད་
དོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་ཐུན་པ་ཡང་རང་གིས་རང་སྐྱིབ་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། མར་མེ་རང་གིས་
རང་གསལ་བར་བྱེད་པའི་སྤྱིར། འདོད་ན། ཐུན་སྤྱོད་དུ་བྱམ་པ་མི་མཐོང་བ་བཞིན་ཐུན་པ་

ཡང་མི་མཐོང་བར་ཐལ། ཟུན་པ་རང་གིས་རང་ཉིད་བསྐྱབས་ཟེན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་
ཅ་ཤེལ་ས། མར་མེ་རང་དང་གཞན་གྱིས་དངོས། །གལ་ཏེ་སྤང་བར་བྱེད་གྱུར་ན། །ཟུན་
པའང་རང་དང་གཞན་གྱིས་དངོས། །སྐྱབ་པར་འགྱུར་བ་ཐེ་ཚོམ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ། །གཞན་ཡང་སྤར་སྤོན་འཛིན་ལ་ཡོད་པའི་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་རྣམས་ཕྱིས་ཀྱི་བློ་ཤེས་
གྱིས་བློ་པའང་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཕྱིས་ཀྱི་བློ་ཤེས་དང་། སྤར་གྱི་ཡུལ་སྤྱོད་གི་ཤེས་པ་
གཉིས་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུབ་པའི་གཞན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟར་པ་ཡོད་དེ། དེ་འབྲེལ་གཞན་
ཡིན་ན་གཏན་ནས་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་གཞན་ཡིན་དགོས་ཤིང་། དེ་གཉིས་འབྲེལ་བ་བཞིན་དུ་
སྤར་གྱི་ཡུལ་སྤྱོད་ཕྱིས་ཀྱི་བློ་ཤེས་ཀྱིས་བློ་ན་བྱམས་པས་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་ཡུལ་ཉེར་
སྤོས་ཀྱིས་བློ་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། (༤༡ན)གཉིས་པ་ལ་གཞུང་འདི་ཉིད་ནས་
བཤད་པའི་ལུགས་དང་། སྤྱོད་འཇུག་གི་ལུགས་སོ། །

དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་རང་རིག་མི་འདོད་པ་སྤྱོད་ཀྱི་ལྟར་ན་བློ་བའི་ལུགས་རི་ལྟར་
ཡིན་ཞེ་ན། རང་ལུགས་ཀྱི་རང་རིག་མེད་ཀྱང་བློ་བ་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་འཐད་པར་སྤོན་པ་ནི། གང་
ཕྱིར་གང་གིས་ཡུལ་སྤྱོད་གྱུར་དེལ་ས། །ཞེས་སོགས་ཏེ། དོན་ནི། ཁ་སང་གི་སྤོན་འཛིན་
ལ་དུས་དེར་སྤྱོད་བྱེད་རང་རིག་མེད་ཀྱང་དེ་རིང་གི་དུས་སུ་སྤོན་འཛིན་བློ་བའི་བློ་ཤེས་
སྐྱེ་བ་མི་འགལ་ཏེ། ཁ་སང་གི་སྤོན་འཛིན་དེ་དང་དེ་རིང་གི་སྤོན་འཛིན་བློ་བའི་བློ་ཤེས་
གཉིས་རང་མཚན་གྱིས་བྱུབ་པའི་གཞན་མ་ཡིན་ཞིང་གཉིས་ཀ་ཡུལ་སྤོན་པོ་ལ་འཇུག་པར་
ཡང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། རང་རིག་མེད་ཀྱང་བློ་བ་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་འདི་ཡང་འཛིག་ཏེན་ཐ་སྙད་
ཀྱི་ཚུལ་ཅམ་དུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་དཔྱོད་པའི་རིག་པས་བཅའ་ན་མི་རྟོག་པས་དེའི་ངོར་
གཞག་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཡིན་ལ། རང་ལུགས་ལའང་དཔེར་ན་བྱམས་པ་
ལྟ་བུ་ན་ནིང་མཐོང་ནས་སྐྱབས་སུ་སྤོར་ཡང་དེ་མཐོང་བ་ན་བྱམས་པ་འདི་སྤར་ཡང་མཐོང་
ངོ་ཞེས་ཡུལ་དང་། ངས་སྤར་ཡང་མཐོང་ངོ་ཞེས་ཡུལ་ཅན་བློ་བའི་ཚུལ་དེ་ཁས་ལེན་ཀྱང་

ན་ནིང་མཐོང་བའི་གནས་སྐབས་སུ་དེ་མཐོང་བའི་ཤེས་པའི་སྤྲོད་ན་མྱོང་བྱེད་རང་རིག་ཡོད་
པའི་དབང་གིས་མ་ཡིན་གྱི། ན་ནིང་མཐོང་བའི་མྱོང་བས་དཔྱོད་པའི་ཡུལ་དེ་ཉིད་དེ་ལོ་བླ་
བས་ཀྱང་དཔྱོད་པའི་དོན་གྱིས་ན་བླ་མྱོང་གཉིས་པོ་དེ་ཡུལ་གཅིག་ལ་འབྲུག་པར་མཚུངས་
པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་འབྲུག་པའི་ཡུལ་ཅན་བླ་བྱེད་པའི་བླ་སྤྲོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ན་སྤར་
རང་གིས་མཐོང་བའི་དོན་དེ་ཉིད་སྤར་ཡང་རང་གིས་བླ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ཐ་སྤྲོད་རང་གིས་
ཀྱང་ཁས་ལེན་ལ་དེ་ཁས་སྤངས་ཀྱང་སྤར་བཀལ་པའི་རང་རིག་དང་མི་འབྲུག་པའི་ཚུལ་ཡང་
གོང་དུ་བཤད་པའི་ཚུལ་འདི་ལ་(༤༩བ)བརྟེན་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ནི། རང་རིག་མེད་ཀྱང་བླ་བ་སྤྲོད་པའི་ཚུལ་གྱི་ཕྱགས་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡོད་
པའི་དབང་ལྡན་ཞི་བ་ལྟའི་ཕྱགས་ནི། མྱོད་འབྲུག་ལས། གལ་ཏེ་རང་རིག་ཡོད་མིན་ན། །རྣམ་
ཤེས་བླ་བར་རི་ལྟར་འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་ལ། ཕྱོགས་སྤེལ་པའི་ཕྱགས་རྒྱས་པར་བཤད་
ཟིན་ཅིང་གཞུང་འདིའི་ཆོག་དོན་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤར་སྤོན་འཛིན་རྣམ་པར་ཤེས་པས་
ཡུལ་སྤོན་པོ་སྤྲོད་པའི་ཚུལ་གྱིས་བླ་ཤེས་ཀྱིས་བླ་བར་རི་ལྟར་འབྱུང་ཏེ་མི་འབྱུང་བར་
ཐལ། གལ་ཏེ་མྱོད་དབྱུ་མ་པའི་ཕྱགས་ལ་དུས་དེར་སྤོན་འཛིན་ལ་མྱོང་བྱེད་རང་རིག་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་པའི་བྱེད། ཞེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཁྲབ་པ་མེད་པའི་ལན་བཏབ་པའི་སྤོན་ནས་རང་
ཕྱགས་ལ་རང་བཞིན་མེད་ཀྱང་བླ་བ་སྤྲོད་པའི་ཚུལ་སྤོན་པ་ནི། གཞན་མྱོང་བ་དང་འབྲེལ་བ་
ལས། །བླ་སྤྲོད་ཀྱི་བའི་དུག་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དོན་ནི། སྤར་གྱི་ཐལ་བ་ལ་མ་
ཁྲབ་སྟེ། སྤར་སྤོན་འཛིན་གྱིས་ཡུལ་སྤོན་པོ་ལྟ་བུ་མྱོང་བ་ལས་ཕྱིས་ཡུལ་ཅན་སྤོན་འཛིན་
གྱིས་ཡུལ་སྤོན་པོ་སྤྲོད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་བླ་བ་སྤྲོད་པ་ན་སྤར་གྱི་སྤོན་འཛིན་གྱིས་
ཤེས་པ་སྤངས་ནས་བླ་བ་སྤྲོད་པ་མ་ཡིན་གྱི་སྤར་གཟུགས་སྤོན་པོ་འདི་ཉིད་མཐོང་ངོ་ཞེས་
ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་འབྲེལ་བ་ལས་ཏེ་འབྲེལ་བར་བླ་བའི་བྱེད། དཔེར་ན། དགུན་གྱི་
དུས་སུ་བྱེད་པས་ཕྱིས་ལ་སྤྲོད་པ་ན་གྱི་དུག་ཁྲུགས་ཡོད་ཀྱང་སྤྲོད་པའི་དུག་མ་མྱོང་བ་

ལ། ཕྱིས་འབྲུག་གི་སྤྱོད་པ་ན་སྤར་ཞུགས་པའི་དུག་ལངས་ཏེ་ན་བའི་ཆེ་སྤྱགས་པའི་ཆེ་
དུག་ཞུགས་པར་འདུག་སྟེ་དུ་བྱ་ཡང་སྤར་སྤྱགས་མ་ཐག་པའི་ཆེ་དུག་མ་སྤྱོད་བ་བཞིན་
ནོ། །དེ་གཉིས་དཔེ་དོན་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། སྤར་བྱི་བས་སྤྱགས་པ་ནི་སྤོན་འཛིན་གྱིས་
སྤོན་པོ་སྤྱོད་བ་དང་འབྲ། སྤྱགས་པ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ་དུག་ཞུགས་པ་ནི་ཡུལ་སྤོན་(༤༣ན)
པོ་གཟུང་བའི་དུས་དེར་ཡོད་པའི་ཡུལ་ཅན་སྤོན་འཛིན་གྱིས་སྤོན་པོ་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བ་དང་
འབྲ། དེའི་ཆེ་སྤོན་འཛིན་རང་གིས་རང་མ་སྤྱོད་བ་ནི་སྤྱགས་པའི་ཆེ་དུག་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བ་
དང་འབྲ་ལ། ཕྱིས་བྱི་བས་སྤྱགས་པ་བྱ་བ་ནི་སྤར་སྤོན་འཛིན་གྱིས་ཡུལ་སྤོན་པོ་སྤྱོད་བ་
བྱ་བ་དང་འབྲ། ཡུལ་སྤོད་བྱ་བ་ཉིད་གྱིས་སྤར་བྱི་ཡུལ་ཅན་ཁོ་རང་གིས་ཁོ་རང་མ་སྤྱོད་
བར་བྱ་བ་ནི་བྱི་བས་སྤྱགས་པ་བྱ་བ་ཉིད་གྱིས་སྤར་སྤྱགས་པའི་སྤྱབས་སུ་དུག་ཞུགས་མ་
སྤྱོད་ཡང་དེའི་ཆེ་ཞུགས་པར་འདུག་སྟེ་དུ་བྱ་པ་དང་འབྲ་བའི་བྱིར། །

༣༡༽ ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག

གསུམ་པ་ནི། རང་ལུགས་ལ་ཡང་སྤོན་འཛིན་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་
གཞག་ཐམས་ཅད་ནི་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན། འདི་ཡི་ཡོད་པ་གང་གིས་ཤེས་པར་
འགྱུར། །མ་གཟུང་བར་ཡང་ཡོད་ཅེས་བྱར་མི་རུང་། །ཞེས་གཞན་ལ་སྤྱོད་པ་དེ་རང་ཉིད་
ལ་ཡང་མཚུངས་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་སྤོན་འཛིན་ལྟ་བུ་དེ་རང་གིས་ཡོད་པར་ཤེས་ན་
རང་རིག་ཁས་སྒྲུང་དགོས་ལ། ཤེས་པ་དོན་གཞན་གྱིས་རིག་པ་ཡང་མི་འཐད་པའི་བྱིར། ཞེ་
ན། འདིའི་ལན་བཏབ་པ་ལ་རང་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་དང་། དེས་གཞལ་བྱ་འབྲུག་པའི་བཤད་
པ་ཉིད་ལས་བདེ་སྒྲག་ཏུ་ཉོགས་པར་འགྱུར་བས་དེ་ཉིད་བཤད་ན། དེ་ཡང་ཆོག་གསལ་
ལས། དེ་དག་ཀྱང་པན་ཚུན་བསྟོས་པས་འབྲུག་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚད་མ་དག་ཡོད་ན་གཞལ་

བྱའི་དོན་དག་ཏུ་འགྱུར་ལ། གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཡོད་ན་ཆད་མ་དག་ཏུ་འགྱུར་གྱི། ཆད་མ་
དང་གཞལ་བྱ་གཉིས་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་
ནི། ཆད་མ་དང་གཞལ་བྱ་དེ་དག་ཀྱང་པན་ཚུན་བསྟོན་པས་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་
ན་སྔོ་འཛིན་ལ་སོགས་པའི་ཆད་མ་དག་ཡོད་ན་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པའི་གཞལ་བྱ་(༥༣བ)
ནམས་ཀྱིས་དེ་དག་ལ་རང་འབྲའི་ནམ་པ་གཏད་པའི་སྒོ་ནས་གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཏུ་འགྱུར་
བ་སྟེ་དེ་འགྲུབ་ལ། སྔོ་སོགས་ཀྱི་གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཡོད་ན་དེ་དག་གཞལ་བ་ཉིད་ཀྱི་སྔོ་
འཛིན་ལ་སོགས་པའི་ཆད་མ་དག་འཇལ་བྱེད་དུ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་གྱི་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཆད་
མ་གཞན་བཅའ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཆད་མ་དང་གཞལ་བྱ་གཉིས་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་
གྲུབ་པ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་པན་ཚུན་བསྟོན་ནས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཡིན་
ལ། དེས་ན་ཆད་མ་དང་གཞལ་བྱ་པན་ཚུན་བསྟོན་གྲུབ་ཏུ་བཤད་པ་དེས་ཆད་མའི་མཆན་
ཉིད་ནི། རང་གིས་གཞལ་བྱ་ལ་བསྟོན་ནས་མི་བསྐྱུ་བར་བཞག་པ་ཅམ་གྱིས་རབ་དུ་བྱེ་བའི་
རིག་པའོ། །འདིར་ཅམ་གྱི་སྐྱས་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཐམས་ཅད་བསྐྱུ་བའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ན་ཆད་
མ་རི་ལྟར་མི་བསྐྱུ་བ་ཡིན་སྟུང་ན། ཆད་མ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པས་སྤང་ཚུལ་དང་གནས་
ཚུལ་མཐུན་པའི་མི་བསྐྱུ་བ་མ་ཡིན་ཡང་རང་གི་གཞལ་བྱ་རི་ལྟར་གཞལ་བ་ལྟར་གྲུབ་པ་ལ་
བསྟོན་ནས་མི་བསྐྱུ་བར་བཞག་པ་ཅམ་དུ་བསྟན་པའོ། རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ཀྱི་ལུགས་ལ་
དོན་དེ་ལ་ཆད་མ་ཡིན་ན་དོན་དེ་ཉིད་ལ་མི་འབྲུལ་བ་ཞིག་དགོས་པར་འདོད་ཅིང་། དེ་ཉིད་
མི་བསྐྱུ་བའི་དོན་དུ་ཡང་བཞེད་མོད་ཀྱང་འདིར་ནི་དེ་ལྟར་མི་བཞེད་དེ། ཚུར་མཐོང་གི་ཆད་
མ་ནམས་དང་། འཕགས་པ་སྟོན་པ་ནམས་ཀྱིས་ཐ་སྙད་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་ནམས་འབྲུལ་
ཡང་རང་རང་གི་གཞལ་བྱ་འཇལ་རྒྱས་སུ་བཞེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དབྱེ་ན་མངོན་རྟེན་གཉིས།
ལྷང་ཆད་མ། དཔེ་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཆད་མ་སྟེ་བཞེར་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཅོང་རྫོགས་ལས། གལ་ཏེ་
དངོས་ནམས་མངོན་སུམ་གྱིས། །དམིགས་ནས་རྫོགས་པར་བྱེད་ཡིན་ན། །གང་གིས་དངོས་

རྣམས་དམིགས་འགྱུར་བ། །མངོན་སུམ་དེ་ནི་མེད་པ་ཡིན། །རྗེས་དཔག་ལུང་(༥༧)དང་
དཔེ་འཇལ་དང་། །དཔེས་བསྐྱབ་བྱ་བའི་དོན་གང་ཡིན། །མངོན་སུམ་གྱིས་ནི་ལན་བཏབ་
པོ། །ཞེས་ཆད་མ་བཞིའི་གྲངས་ཅམ་དང་། ཆད་མས་གཞལ་བྱ་འཇལ་ཚུལ་དང་། ཆད་མ་
གང་གིས་འགྱུར་བ་སོགས་ལ་བརྟགས་ནས། དེ་དག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་པའི་
ཚུལ་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོག་གསལ་དུ་ཡང་ཆད་མ་བཞིར་བཤད་དོ། །རང་མཚན་
ཞལ་གྱིས་བཞེས་པས་སྡེ་བདུན་གྱི་སྐབས་ལྟར་གཞལ་བྱ་ལ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་
པར་མི་བཞེད་ཀྱང་། འདིར་ཡང་གཞལ་བྱ་ལ་མངོན་སྟོག་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པས་ཆད་མ་
ལ་དེ་གཉིས་སུ་ངེས་པར་བཞེད་དེ། ཆོག་གསལ་ལས། ཆད་མའི་གྲངས་འཇུག་པ་གཞལ་
བྱའི་གཞན་གྱི་དབང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞལ་བྱའི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཅམ་གྱིས་རང་
གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་རྟེན་པའི་ཆད་མ་དག་གི་རང་གི་ངོ་བོ་རྣམ་པར་འཛོག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར། འགྲེལ་ཆོག་དེ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ནི། ཆད་མ་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་གྲངས་
ངེས་ཏེ། ཆད་མའི་གཞལ་བྱ་ལ་མངོན་སྟོག་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་ཁྲབ་པ་
ཡོད་དེ། ཆད་མའི་གྲངས་འཇུག་པ་སྟེ་གྲངས་ངེས་པ་གཞལ་བྱའི་གྲངས་ངེས་པའི་གཞན་
གྱི་དབང་ཉིད་ལས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་གཞལ་བྱ་དེ་ཉིད་གཞལ་བ་ལ་སྟོས་ནས་ཆད་མ་
རང་གི་ངོ་བོ་གྲུབ་པ་ཡིན་གྱིས་རང་རིག་ལྟ་བུ་འགྱུར་བྱེད་ལོགས་པ་མི་དགོས་ཏེ། ཆད་མ་
མངོན་རྗེས་གཉིས་པོ་དེ་ལ་གཞལ་བྱ་མངོན་སྟོག་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་དབང་གིས་དེ་
འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་འཛོག་ཀུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞལ་
བྱ་སྟོན་པོ་སོགས་ཇི་འདྲ་བ་དེ་འདྲ་བའི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་ཡུལ་ཅན་སྟོན་འཛོན་སོགས་ཀྱང་
བྱེད་པའི་སྟོན་ནས་གཞལ་(༥༧)བྱ་དེ་དག་གཞལ་བས་གཞལ་བྱ་གྲུབ་ལ། དེ་གྲུབ་པས་
ཆད་མ་ཡང་ལེགས་པར་གྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་ཆོ། འདི་ནི་འཕགས་པ་ཉིད་ཀྱིས། གལ་ཏེ་
རང་ལས་ཆད་མ་གྲུབ། །གཞལ་བྱ་རྣམས་ལ་མ་སྟོས་པར། ཁྱོད་ཀྱིས་ཆད་མ་གྲུབ་འགྱུར་

འདི། །གཞན་ལ་མི་ལྟོས་རབ་འབྱུང་འབྱུང་། ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་སྟེ། དེའི་དོན་
ནི། ཚད་མ་གྲུབ་པ་ལ་གཞལ་བྱ་གྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར་ཚད་མ་རང་ལས་ཏེ་རང་
རིག་གི་ཚད་མ་འབྱུང་པ་གཞན་དག་གི་ལུགས་ལྟར་ཡིན། གཞལ་བྱ་སྡོ་སོགས་གཞལ་བ་
ལ་མ་ལྟོས་པར་སྡོན་འཛིན་སོགས་ཚད་མར་འབྱུང་པར་འབྱུང་བར་ཐལ། ཚད་མ་རང་ལས་
ཚད་མར་འབྱུང་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་རྒྱ་རྒྱུན་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་
པར་རབ་ཏུ་འབྱུང་པར་འབྱུང་བར་ཐལ། ཚད་མ་གཞལ་བྱ་ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་གིས་རང་
ཉིད་འབྱུང་པ་གང་ཞིག །དེ་ལྟར་ན་དངོས་པོ་གཞན་རྣམས་ལ་འང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་
དང་པོ་ཁེགས། འོ་ན་ཚད་མ་ལ་མཛོན་རྩིས་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་ན། ཆོག་གསལ་ལས།
དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཚད་མ་བཞི་ལས་འཛིན་རྟེན་གྱི་དོན་རྟོགས་པར་རྣམ་པར་འཛོག་པ་ཡིན་
ནི་ཞེས་གསུངས་པ་དང་། རང་གིས་གྲང་གོང་དུ་བཞིར་བྱ་བ་རྣམས་མཛོན་རྩིས་གཉིས་སུ་
རྩིས་ལྟར་འདུ་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་སུ་མི་འདུ་བའི་སྒྲིན་མེད་དེ། དཔེ་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཚད་མ་དང་
ལྷང་ཚད་མ་གཉིས་རྩིས་སུ་དབག་པའི་ཚད་མར་ལེགས་པར་འདུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

དང་པོ་ནི་བ་སྤང་གི་དཔེས་བ་མེན་དཔོག་པ་ལྟར། དཔེས་རང་དང་འབྲ་བའི་དོན་རྩིས་སུ་
དཔོག་པ་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ནི། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལྷང་གིས་ཤིན་ཏུ་སྒྲིག་གྱུར་གྱི་
གཞལ་བྱའི་གནས་དཔོག་པ་ཡིད་ཆེས་རྩིས་དབག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་ཚད་མ་གཉིས་
ལས་མཛོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ངོས་འཛིན་པ་ནི། ཆོག་(༩༥ན)གསལ་ལས། གལ་ཏེ་མཚན་
གཞིའམ་རང་གི་མཚན་ཉིད་དམ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གྲང་རུང་སྟེ། འཛིན་རྟེན་ན་ཡོད་པ་ནི་ཐམས་
ཅད་མཛོན་སུམ་དུ་དམིགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྒྲིག་ཏུ་མ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་
དེའི་ལུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྟན་ཅིག་མཛོན་སུམ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་གཞག་གོ་ཞེས་
གསུངས། དེའི་དོན་ནི། གལ་ཏེ་མཚན་ཉིད་གཉིས་འབྱུག་པའི་གཞིའམ་རྟེན་མཚན་གཞི་ཞེས་
བཤད་པ་གཞལ་བྱ་ཙམ་དང་། དངོས་པོར་སྤྱི་བ་རྣམས་ཀྱིས་འདོད་པའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་དམ་

སྤྱིའི་མཆན་ཉིད་ཀྱང་རུང་སྟེ་དེ་དག་ཏུ་དངོས་སྤྱོད་བས་ཁས་ལྷངས་པའི་དོན་དེ་རྣམས་འཇིག་རྟེན་
ན་ཡོད་ན་ནི་དེ་རྣམས་གང་ལ་སྤྱང་བའི་ཤེས་པ་དེ་ལ་སྒྲོག་ཏུ་མ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་དེ་འཇིག་
རྟེན་ན་ཡོད་ན་ནི་ཤེས་པ་ལ་ཡུལ་དེའི་སྤྱང་བ་འཆར་བས་བྱུང་ལ། ཤེས་པ་དེས་ཡུལ་དུ་སྤྱང་
བ་དེ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དམིགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྤྱབས་འདེར་མངོན་
སུམ་ངོས་གཟུང་དུ་ཡོད་དེ། རྒྱ་མཆན་གོང་དུ་བཤད་ཅིན་པ་དེའི་ཕྱིར་ཡུལ་དུ་སྤྱང་བ་དེའི་ཡུལ་
ཅན་གྱི་ཤེས་པ་མངོན་སུམ་ཆད་མ་ཡིན་པ་དང་སྟོན་ཅིག་ཏུ་ཡུལ་དུ་སྤྱང་བ་དེ་མངོན་སུམ་ཉིད་
དུ་རྣམ་པར་གཞག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་འཇིག་པའི་སྤྱོད་པ་
སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་པའི་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་པ་མིང་དང་། དེ་དག་འཇིག་པའི་ཡུལ་ཅན་
གྱི་ཤེས་པ་ལ་བཏགས་མིང་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོག་གསལ་ལས། རྒྱ་བ་གཉིས་ལ་སྤྱོད་པ་
པ་དག་ནི་རབ་རིབ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་པ་ལ་སྟོན་ནས་མངོན་སུམ་ཉིད་མ་ཡིན་ལ། རབ་
རིབ་ཅན་ལ་སྤྱོད་པ་པའི་སྤྱོད་པ་ནི་མངོན་སུམ་ཉིད་ཁོ་ནའོ་ཞེས་རྒྱ་བཅིག་རྒྱ་བཅིག་སུ་
སྤྱང་བ་སྤྱོད་པའི་འཇིག་རྟེན་རང་ཁ་བ་ལ་སྟོན་ཏེ། (༥༥)གཞལ་བྱ་མངོན་སུམ་པ་ཡིན་མིན་
གྱི་བྱུང་བར་ཡོད་ཀྱང་རང་འཇིག་པའི་རྒྱ་བཅིག་སྤྱང་སྤྱོད་པའི་ཀྱང་གཞལ་བྱ་མངོན་སུམ་པ་
མངོན་གྱུར་དུ་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཡུལ་སྤྱང་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཆད་མ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་ཆད་
མ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་སྟེ། ཡུལ་དེ་རང་གང་ལ་སྤྱང་བའི་ཤེས་པ་དེ་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་ན་ཡུལ་
དེ་སྤྱིར་མངོན་གྱུར་ཡིན་པས་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མའི་མཆན་ཉིད། ཡུལ་མངོན་སུམ་པ་ལ་སྟོན་ནས་མི་བསྟུ་
བར་བཞག་པས་རབ་དུ་བྱེ་བའི་རིག་པའོ། །དེས་ན་རྒྱ་བ་གཉིས་སྤྱང་གི་དབང་ཤེས་དང་
བདག་འཇིག་གཉིས་སྤྱོད་པའི་ཀྱང་རང་རྒྱ་བཅིག་དང་བདག་གཉིས་སུ་སྤྱང་བ་སྤྱོད་པའི་ཆད་
མ་ཡིན་ཏེ། སྤྱང་བ་དེ་དག་ཡོད་པའི་དབང་གིས་དེ་དག་སྤྱང་བའི་ཡུལ་ཅན་རྣམས་ཀྱང་བྱུང་
བར་འཇོག་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་ན་ཡང་རྒྱ་བཅིག་དང་བདག་གཉིས་སྤྱོད་པའི་ཆད་མ་མ་ཡིན་

བ་ནི་ཉོག་ས་སྤྲུལ། དེ་བཞིན་དུ་ཚུར་མཐོང་ལ་གཟུགས་གཟུགས་སུ་སྤང་ཞིང་གཟུགས་རང་
བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཡང་སྤང་ལ། སྤང་བ་དེ་གཉིས་ཀ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ཀྱང་གཟུགས་རང་
བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་ལ་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་དང་། གཟུགས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཚད་
མས་མ་གཞལ་བ་སོགས་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱའོ། །མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ལ་དབྱེ་ན། གཞུང་
གཞན་ནས་བཤད་པའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ནི་བཀག་ཟེན་ལ། དེས་ན་དབང་པོའི་མངོན་
སུམ་དང་། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དང་། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གསུམ་དུ་ཡོད་ལ། ཡིད་ཀྱི་
མངོན་སུམ་ཡང་སྡེ་བདུན་ནས་བཤད་པ་ལྟར་མི་བཞེད་དེ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།
གཟུགས་སོགས་ཡུལ་ལྔ་རེ་རེ་བཞིན་དབང་པོ་དང་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པར་གསུངས་པའི་དོན་
འཆད་པ་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་དོན་གཅིག་རྣམ་(༥༦ན)པར་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
གཅིག་ནི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་དངོས་སུ་སྤྱོད་པར་བྱེད་པ་སྟེ། གང་དང་པོར་སྤྱེ་བའོ། །

གཉིས་པ་ནི། དངོས་སུ་བྱེད་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དབང་པོའི་རྣམ་
པར་ཤེས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་ཉོག་ཅིང་སྤྱེ་བ་ན་དེས་ཀྱང་དོན་དེ་རྣམ་པར་ཤེས་སོ་ཞེས་
ཉེ་བར་འདོགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དོན་ནི། སྟོན་འཛིན་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
དང་དེས་བྲངས་པའི་སྟོན་པོ་བྲན་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་དོན་སྟོན་པོ་ཞིག་དུས་
གཅིག་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཅིག་སྟོན་འཛིན་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་
གང་དང་པོར་ཉེ་ཐོག་མར་སྟོན་པོ་འཇལ་བྱེད་དུ་སྤྱེས་ནས་ཡུལ་སྟོན་པོའི་རྣམ་པར་ལ་
དངོས་སུ་ཤར་བའི་སྟོན་སྟོན་འདོགས་གཅོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་སྟོན་པོ་བྲན་
པའི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི་དངོས་སུ་རང་ལ་སྟོན་པོའི་རྣམ་པར་ཤར་བའི་སྟོན་སྟོན་འདོགས་
ཀྱིས་སྟོན་པོ་ལ་སྟོན་འདོགས་གཅོད་པར་བྱེད་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་ཡིན་གྱིས། སྟོན་
འཛིན་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་བྲངས་པའི་སྟོན་སྟོན་པོ་ལ་དེ་
ལྟར་ཉོག་ཅིང་བྲན་པའི་སྟོན་སྤྱེ་བ་ན་བྲན་ཤེས་དེས་ཀྱང་དོན་སྟོན་པོ་དེ་རྣམ་པར་ཤེས་སོ་

ཞེས་ཐ་སྙད་ཉི་བར་འདོགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ཡིན་ལ། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།
ཆོར་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡང་མ་ཡིན་ལ། གཟུགས་དང་།
སྤྱི་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དབང་པོའི་སྒོ་ནས་ཡོངས་སུ་སྤྱད་པར་བྱ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
ཡུལ་མངོན་གྱུར་འཇལ་བ་ལ་དབང་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་སྤྱོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཆོར་
བ་བདེ་སྤྱག་ལ་སོགས་པ་ལྟར་ནང་དུ་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་སྒོ་ནས་ཡོངས་སུ་སྤྱད་པའི་ཚུལ་
གཉིས་བཤད་ལ། དེའི་བྱི་མ་ནི་ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་(༥༦)ཆོར་བ་བདེ་སྤྱག་བཏང་སྟོམས་
གསུམ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དུ་འཛོག་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་
ཉིད་དབང་སྟོན་དང་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ཞིང་། ཁ་ནང་ལྟའི་རིག་བྱ་དང་རིག་བྱེད་
ཐ་དད་པར་གཉིས་སྤང་བུ་བ་པའི་འཛོན་རྣམ་ཡན་གར་བའི་རང་རིག་བཀག་ཟེན་པའི་བྱིར་
རོ། །མཉམ་གཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཆོས་ཉིད་གྲུབ་པ་
ན་སྤར་བཤད་པ་ལྟར་འགྲུབ་བྱེད་གཞན་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་ཏེ། ཡུལ་ཆོས་ཉིད་གཞལ་བ་ལ་
ལྟོས་ནས་ཡུལ་ཅན་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་གྲུབ་པའི་བྱིར། དེ་ལྟ་ན། དབང་སྟོན་གྱི་མཆན་ཉིད། རང་
གི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལས་དངོས་སུ་སྤྱེས་པའི་སྒོ་ནས་གཞལ་བྱ་མངོན་
སུམ་པ་ལ་མི་བསྐྱུ་བར་བཞག་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མའི་མཆན་
ཉིད། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་ཡིད་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྤྱེས་ཤིང་ཉིང་དེ་
འཛོན་ལ་མ་བརྟེན་པར་གཞལ་བྱ་མངོན་སུམ་པ་ལ་ལྟོས་ནས་མི་བསྐྱུ་བར་བཞག་པས་རབ་
ཏུ་བྱེ་བ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་མཆན་ཉིད། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་
ཞི་ལྷག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཉིང་དེ་འཛོན་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་བདེན་པའི་རྣམ་པ་འཇམ་བདག་མེད་
སྤྱི་རགས་གང་ཡང་རུང་བ་མངོན་སུམ་དུ་གཞལ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་མི་བསྐྱུ་བར་བཞག་པས་
རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་རྟོགས་བྲལ་གྱི་ཤེས་པ་འོ། །རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཆད་མ་ནི་ཆོག་གསལ་ལས།
རྟོག་ཏུ་གྱུར་བའི་ཡུལ་ཅན་རྟགས་བསྐྱུ་བ་པར་བྱ་བ་མི་འཁྲུལ་བ་ལས་སྤྱེས་པའི་ཤེས་པ་ནི་

ཟེས་སུ་དཔག་པོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེས་ན་ཟེས་དཔག་ཆད་མའི་མཚན་ཉིད། ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་བསྐྱབ་བྱ་ལ་མི་འབྲུལ་བ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་གཞལ་བྱ་སྒོལ་གྱུར་གཞལ་བ་ལ་སྟོས་ནས་མི་བསྐྱུ་(༤༥ན)བར་བཞག་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བོ། །སོགས་པ་སྟོས་པས་ནི་སྤར་བདག་སྐྱེ་འགོག་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་དཔེར་ན་གངས་ཅན་ལྟ་བུའི་ངོར་བདག་སྐྱེ་འགོག་ཏུས་ཀྱི་འགལ་བརྟེན་གྱི་ཐལ་འགྱུར་འཕངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེའི་རྒྱད་ལ་བདག་སྐྱེ་ཡོད་པར་འཛིན་པ་ལོག་སྟེ་བདག་སྐྱེ་མེད་པར་ངེས་པའི་ཆད་མ་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ་ཡང་ཟེས་དཔག་གི་ཁོངས་སུ་བསྐྱབ་པའི་དོན་ནོ། །

ལུང་ཆད་མ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་མངོན་སུམ་དུ་རིག་ཅིང་ཡིད་ཆེས་པར་གྱུར་པ་དག་གི་ཆོག་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལུང་ངོ་ཞེས་བཤད་ལ། དོན་ནི། སྐབས་འདིར་ལུང་ཆད་མ་ངོས་གཟུང་དུ་ཡོད་དེ། ཚུར་མཐོང་གི་དབང་པོའི་སྒྲིད་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཤིན་ཏུ་སྒོལ་གྱུར་གྱི་དོན་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ལ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རིག་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པའི་ཡིད་ཆེས་པར་གྱུར་པ་དག་གི་ཆོག་སྟེ་དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་དཔོག་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེ་ཉེར་འཇལ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། འབྲ་བ་ལས་ཉམས་སུ་སྒྲོང་བའི་དོན་རྟོགས་པ་ནི། ཉེ་བར་འཇལ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་བ་མེན་ནི་བ་ལང་དང་འབྲའོ། །ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དེ་གཉིས་ཟེས་དཔག་ཏུ་འདུབ་ནི་གོང་དུ་བསྐྱེད་ཅིན་ཏོ། །

༣༤༽ སྐབ་བྱེད་ལུང་དགག་པ། ༩མདོ་བྲང་ངེས། ༽

གསུམ་པ་སྐབ་བྱེད་གྱི་ལུང་དགག་པ་ནི། ཁོ་ན་རེ། ཕྱི་རོལ་མེད་པའི་སེམས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་བསྐྱབ་པའི་རིག་པ་རྣམས་ཁྱོད་གྱིས་བཀག་གུང་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་ལེགས་

པར་འགྲུབ་སྟེ། ས་བཅུ་པ་ལས། གྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་དག། དེ་འདི་སྤྲུལ་དུ་སེམས་ཏེ། འདི་ལྟར་
ཁམས་གསུམ་པོ་འདི་ནི་སེམས་ཅམ་ཞེས་དང་། ལང་གཤེགས་ལས། ཕྱི་རོལ་སྤྲང་བ་ཡོད་མེད་
དེ། །སེམས་ནི་སྤྲ་ཚོགས་རྣམས་སུ་སྤྲང་། །ལུས་དང་ཡོངས་སྟོང་གནས་འབྲུག་། །སེམས་
ཅམ་དུ་ནི་(༤༦)ངས་བཤད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། ཞེ་ན། འདིའི་ལན་ལ་གཉིས། ས་
བཅུ་པའི་ལུང་གི་དགོངས་པ་བཤད། ལང་གཤེགས་ཀྱི་དགོངས་པ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི།
ས་བཅུ་པའི་ལུང་དེས་བདག་རྟག་པ་སོགས་བྱེད་པ་པོ་དོན་གཞན་བཀག་ནས། སྟོང་བཅུད་
རྣམས་བྱེད་པ་ལ་སེམས་ཅམ་ཞིག་གཙོ་བོར་གྱུར་པར་བསྟན་གྱི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་བཀག་པ་མ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི། མངོན་གྱུར་མངོན་སྟོགས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིས། །ཞེས་པ་
ནས། དེ་ཉིད་མ་སྐྱེས་འཇིག་རྟེན་སྐྱེས་རིག་བྱ། །ཞེས་པའི་བར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། ལང་གཤེགས་ཀྱི་ལུང་དེས་ཕྱི་རོལ་མེད་པའི་སེམས་ཅམ་བསྟན་ཀྱང་
དགོངས་པ་ཅན་དུ་འཆད་པ་ནི། མདོ་སྟེ་གང་ལས་ཕྱི་རོལ་སྤྲང་ཡོད་མིན། །ཞེས་པ་ནས།
སྟོང་ཉིད་དོན་ཅན་ངས་དོན་ཤེས་པར་གྱིས། །ཞེས་པའི་བར་ཏེ། དེ་ཡང་ལུང་རིག་གཉིས་
ཀྱི་སྟོན་སྲུང་དོན་དུ་འགྲེལ་བ་ལས། རིག་པ་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཞུགས་སོགས་དང་ནང་གི་
སེམས་གཉིས་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་མཉམ་དང་ཐ་སྟོང་དུ་ཡོད་པར་མཚུངས་པ་དང་། དེ་ལྟ་
ན་ཡང་གཞུགས་སོགས་ལ་བདེན་པར་ཞེན་པའི་གང་ཟག་གི་ཆགས་པ་བསྐྱོག་པའི་བྱིར་བྱི་
རོལ་མེད་པར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོན་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། ལུང་ནི་ལང་གཤེགས་ལས།
རི་ལྟར་ནད་པ་ནད་པ་ལ། །སྤྲོན་པས་སྤྲོན་ནི་གཏོང་བ་ལྟར། །སངས་རྒྱས་དེ་བཞིན་སེམས་
ཅན་ལ། །སེམས་ཅམ་དུ་ཡང་རབ་ཏུ་གསུངས། །ཞེས་གསུངས་ལ། འདིར་འགྲེལ་པ་ལས།
ཡང་ལུང་འདི་བྲང་བའི་དོན་ཡིན་གྱི་ངས་པའི་དོན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་གཤམས་ངས་ཤེ་ན་
ལུང་དང་རིག་པ་ལས་སོ་ཞེས་སྤར་བྲངས་པའི། ཕྱི་རོལ་སྤྲང་བ་ཡོད་མེད་དེ། །ཞེས་སོགས་
ཀྱི་ལུང་དེ་ལུང་རིག་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་སྲུང་དོན་དུ་བཤད་པ་ལ། ལུང་ནི། རི་ལྟར་ནད་པ་

ནད་པ་ལ། །ཞེས་(༤༩ན)སོགས་བྲངས་མ་ཐག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བྱེ་རོལ་མེད་པའི་སེམས་
ཅམ་བསྟན་པ་དེ་ཉིད་བྲང་དོན་དུ་བསྟན་ཞིང་དེ་ཁོ་ནར་ཡང་མ་ཟད་མོད་གཞན་ཡང་དེས་
བྲང་དོན་དུ་སྟོན་པ་ནི། འགྲེལ་པ་ལས། མདོ་འདི་བྲང་དོན་ཡིན་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་ཀྱི་
གཞན་ཡང་རྣམ་པ་དེ་ལྟའི་མདོ་སྟེ་གཞན་ཡང་ནི། །བྲང་དོན་ཉིད་དུ་ལྷང་འདིས་གསལ་བར་
བྱེད། རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་མདོ་སྟེ་དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། རི་སྐད་དུ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་
བའི་མདོ་ལས། བརྟགས་པ་དང་། གཞན་གྱི་དབང་དང་། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་རང་
བཞིན་གསུམ་བསྟན་པ་ལས་བརྟགས་པ་མེད་པ་ཉིད་དང་། གཞན་གྱི་དབང་ཡོད་པ་ཉིད་
དང་། དེ་བཞིན་དུ། བདེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཟབ་ཅིང་ལ། །ས་ཐོན་ཐམས་ཅད་ཚུ་ཡི་
རྒྱན་ལྟར་འབབ། །བདག་ཏུ་རྟོག་པར་གྱུར་ན་མི་རུང་ཞེས། །བྱིས་པ་རྣམས་ལ་ངས་ནི་དེ་
མ་བསྟན། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། འདི། རི་ལྟར་ནད་པ་ནད་པ་ལ། །སྟན་པས་སྟན་
རྣམས་གཏོང་བ་ལྟར། །སངས་རྒྱས་དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་ལ། །སེམས་ཅམ་དུ་ཡང་རབ་
ཏུ་གསུངས། །ཞེས་བྱ་བའི་ལྷང་འདིས་བྲང་དོན་ཉིད་དུ་གསལ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་ལྷང་དེ་
ཉིད་ཀྱིས་བྲང་དོན་དུ་འགྲེལ་རྒྱུའི་མདོ་སྟེ་རྣམ་པ་གཞན་ནི་བཞིར་ངེས་ཏེ། འགྲེལ་པས་
དངོས་སུ་བསྟན་པ་དགོངས་འགྲེལ་ལས་གཞན་དབང་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་པར་
བསྟན་པ་དང་། གུན་གཞི་ཡོད་པར་བསྟན་པ་གཉིས་དང་། སོགས་པས་བསྐྱུས་པ་དགོངས་
འགྲེལ་ལས་བྱེ་རོལ་མེད་པར་བསྟན་པ་དང་མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གསུམ་དུ་གྲུབ་པར་བསྟན་
པ་རྣམས་ཡིན་ཏེ། འདིར་བྲང་དོན་དུ་འགྲེལ་རྒྱུའི་མདོ་ཡིན་ན་རྣམ་རིག་པས་ངེས་དོན་དུ་
ཁས་ལེན་པ་འདི་པས་བྲང་དོན་དགོངས་པ་ཅན་དུ་འགྲེལ་དགོས་པ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་
པའི་བྱིར། དགོངས་འགྲེལ་ལས་བྱེ་རོལ་(༤༩བ)མེད་པར་བསྟན་པ་ནི། ཐེག་བསྐྱུས་ལས།
བཙེམ་ལྟན་འདས་ཏིང་འཛིན་གྱི་ཡུལ་གྱི་གཟུགས་བརྟན་དེ་ཅི་སེམས་དེ་ལས་ཐ་དད་
པ་ཞེས་བགྱིའམ། ཐ་དད་པ་མ་ལགས་ཞེས་བགྱི། བཙེམ་ལྟན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྐྱེལ་པ།

བྱམས་པ་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་བྱའོ། །

དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་དམིགས་པ་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱིས་རབ་
ཏུ་སྤྱེ་བ་ཙན་ཡིན་ནོ་ཞེས་ངས་བཤད་དོ། །ཞེས་བྱངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དེ་ལས་མཐར་ཐུག་
ཐེག་པ་གསུམ་དུ་བཤད་པ་ནི་འཕགས་པ་ཉིད་གྱིས་མདོ་ཀུན་ལས་བརྟམས་པ་ལས་མཐར་ཐུག་
ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱབས་པས་བྱང་དོན་དུ་རྟོགས་ཀྱས་པར་དགོངས་ནས། འཇུག་འགྲེལ་
དུ་མ་སྒྲོས་ཤིང་ལྟག་མ་གསུམ་གྱིས་སྤྱི་རོལ་མེད་པའི་སེམས་ཙམ་བསྟན་པ་བྱང་དོན་དུ་
ལུང་གིས་གསལ་བར་བྱེད་པ་ནི་ལང་གཤེགས་ཀྱི་ལུང་དེ་ཉིད་གྱིས་དང་། ཀུན་གཞི་ཡོད་
པར་སྟོན་པ་བྱང་དོན་དུ་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་ནི། འགྲེལ་བར། དེ་བཞིན་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་
གྱིས་མདོ་བརྗོད་པ་ལས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱིང་པོ་གསུངས་པ་དེ་ཞེས་སོགས་ཏེ།
སྤྱིང་གསུམ་དར་ཡུག་ཆེན་པོའི་མདོ་སོགས་ནས་རྟག་བརྟན་གྱི་སྤྱིང་པོ་གསུངས་པ་ལང་
གཤེགས་ལས་བྱང་དོན་དུ་བཀྲལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་དགོངས་འགྲེལ་ལས་ཀུན་གཞི་ཡོད་
པར་གསུངས་པ་ལང་བྱང་དོན་དུ་གྲུབ་པོ་ཞེས་དེ་གཉིས་དཔེ་དོན་དུ་སྦྱར་ནས་སྒྲོས་པ་ཡིན་
ཏེ། དེ་གཉིས་ཀ་དགོངས་གཞི་སེམས་ཙན་གྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་དགོངས་ནས་སྤྱི་ཐེན་གཞན་དུ་
སྟོན་པར་མཚུངས་པས་དེ་ལྟར་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་དགོངས་གཞི་གཅིག་པའི་རྒྱ་
མཚན་གང་སྟུམ་ན། རྒྱན་སྒྲུབ་པོ་བཀོད་པ་ལས། ས་རྣམས་སྤྱི་ཆོགས་ཀུན་གཞི་སྟེ། །བདེ་
གཤེགས་སྤྱིང་པོ་དགེ་བའང་དེ། །སྤྱིང་པོ་དེ་ལ་ཀུན་གཞིའི་སྤྱིས། །དེ་བཞིན་གཤེགས་རྣམས་
(༥༥ན)སྟོན་པར་མཛད། །སྤྱིང་པོ་ཀུན་གཞིར་བསྐྱགས་པ་ཡང་། །སྒྲོ་ཞན་རྣམས་གྱིས་མི་
ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ལང་གཤེགས་ལས་ཀྱང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱིང་
པོ་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བསྐྱགས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བདུན་དང་བཙས་པ་ཞེས་དེ་
གཉིས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སུ་ལན་དུ་མར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །གང་དུ་བཤད་པའི་སྤྱི་རོལ་
མེད་པའི་སེམས་ཙམ་དུ་གསུངས་པ་བྱང་དོན་དུ་འགྲེལ་བས་སྤྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཁས་ལེན་ཀྱང་

མདོ་སྡེ་པ་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་བྱི་དོན་ནི་མི་བཞེད་དེ། རྩལ་སྤྲོད་ཆ་མེད་བསགས་པའི་རགས་
པ་དང་བྱི་དོན་ཁས་མི་ལེན་པའི་བྱིར། དེས་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་བསྟོན་མེད་ལ་བྱི་སྟོད་
དང་ནང་བཅུད་ཅེས་གྲགས་པ་ལྟར་རི་རབ་ཁང་བྱིས་སོགས་ལ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཞེས་རྟོག་
པའི་དབང་གིས་བཏགས་པ་ཅམ་ཞིག་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ཏེ། རོ་བོས་བྱུབ་པའི་བྱི་རོལ་གྱི་
དོན་མེད་པའི་བྱིར། སྐབས་འདིར་ཐལ་འགྱུར་བ་རང་ལུགས་ཀྱི་བྱང་ངེས་ཀྱི་ནམ་གཞག་
མདོ་ཅམ་བཟོད་ན། ཆོས་གང་དང་གང་གི་རང་བཞིན་ནམ་གཞིས་ལུགས་མཐར་ཐུག་པ་
དེ་ལ་ཆོས་དེ་དང་དེའི་བཅོས་མཁམ་ཀུན་རྫོབ་པའི་རོ་བོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་བྱང་བའི་དོན་
ཞེས་བྱ་སྟེ། ཆོས་དེ་དང་དེའི་རང་བཞིན་ནམ་གཞིས་ལུགས་དེ་ཅམ་དུ་མ་ངེས་པར་དེ་ལས་
གཞན་དུ་བྱང་དགོས་པའི་བྱིར། དེས་ན་གཞུགས་ལྟ་བུའི་དོན་དམ་མཐར་གཞིས་ལུགས་རང་
བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་སྟོན་པའི་མདོ་དེ་ངེས་དོན་གྱི་མདོ་ཡིན་ཏེ། གཞུགས་ཀྱི་ངེས་དོན་བསྟན་
བྱའི་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་སྟོན་པའི་བྱིར། གཞུགས་ཀུན་རྫོབ་པའི་རོ་བོའམ་དེའི་སྐྱེ་འགག་
གནས་གསུམ་སོགས་སྟོན་པ་ལ་བྱང་བའི་དོན་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེའི་ངེས་དོན་མཐར་ཐུག་མི་
སྟོན་པར་བྱང་བའི་དོན་བཟོད་བྱར་བྱེད་པའི་བྱིར། དེས་ན་ངེས་དོན་མཐར་ཐུག་བཟོད་བྱའི་
གཙོ་བོར་བྱས་(༤༤བ)ནས་སྟོན་པའི་མདོ་དེས་དོན་གྱི་མདོའི་མཆན་ཉིད། བྱང་བའི་དོན་ཅམ་
ཞིག་བཟོད་བྱའི་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་སྟོན་པའི་མདོ་བྱང་དོན་གྱི་མདོའི་མཆན་ཉིད་དུ་རིགས་
ཏེ། འདུག་འབྲེལ་དུ་སྤར་བཤད་པའི་སེམས་ཅམ་པས་ངེས་དོན་དུ་ཁས་སྦྱངས་པའི་མདོ་སྡེ་
ནམས་ལུང་རིག་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་སྤང་དོན་དུ་བཀལ་བའི་འོག་དུ་ཤེས་རབ་ཅན་དག་གིས་
གཞན་ཡང་དེ་ཉིད་དུ་བཏགས་པར་བྱའོ་ཞེས་བཤད་པ་ཞེས་མདོ་ལ་བྱང་ངེས་འབྲེད་རྣམས་པའི་
ཤེས་རབ་ཅན་དག་གིས་དེ་དག་ལས་མདོ་གཞན་ལ་ཡང་བྱང་ངེས་སོ་སོར་བྱེ་སྟེ་དེ་བཞིན་
ཉིད་དུ་བཏགས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་ནས་རང་ལུགས་ཀྱི་བྱང་ངེས་འཇོག་པའི་ཚུལ་ནི།
དེ་ལྟར་ལུང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཤེས་བྱས་ཏེ། ཞེས་སོགས་སྟོས་ཏེ། དོན་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།

མཁས་པས་མདོ་ལ་བྲང་ངེས་རྒྱུ་ལྟར་འབྱེད་པའི་ཚུལ་ཡོད་དེ། བྲང་ངེས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཕྱིར་
ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་པར་བྱས་ནས་སྟོང་ཉིད་སྤྱོད་པའི་བཅོམ་པ་མེད་པའི་བྱེད་པའི་མདོ་
རྣམས་བྲང་དོན་དུ་ཤེས་ནས་དགོངས་པ་གཞན་དུ་བྲང་བར་བྱ་ཞིང་། སྟོང་ཉིད་སྤྱོད་པའི་མདོ་
བཅོམ་པ་མེད་པའི་བྱེད་པའི་མདོ་རྣམས་དོན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བར་རིགས་པའི་ཕྱིར་།
འདིའི་འགྲེལ་བར། དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་སྟོང་གི་མི་ཟད་པ་ལ་སོགས་པའི་མདོ་སྟེ་དག་
ལས་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་པར་ཡང་ཉོགས་པར་བྱའོ། །

ཕྱོགས་ཅམ་ཞིག་ནི་བཅོམ་པར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་སྤྱལ་ནི་ཐག་པ་བསྟོགས་པ་ལ་རྟེན་
ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དེ་ལ་ཡོད་པར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
སྤྱལ་དངོས་ལ་ནི་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་ཏུ་མ་བཏགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་
རང་བཞིན་ཡང་གཞན་གྱི་དབང་བྱས་པ་ཅན་ལ་ནི་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་
དག་ནི་བཅོས་མིན་དང་། །གཞན་ལ་སྟོང་པ་མེད་པ་ཡིན། །ཞེས་(༡༠༠ན)འབྱུང་བས་ངོ་བོ་
ཉིད་ནི་བྱས་པ་ཅན་ལ་མ་ཡིན་མོ། །བཟུང་བཞིན་པའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་བྱས་
པ་ཅན་གཟུགས་བརྟན་དང་འབྲེལ་བ་ལ་བཏགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟོང་
ཡུལ་ལ་ནི་དངོས་ཡིན་ཏེ། ཀུན་ཏུ་མ་བཏགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དངོས་པོ་བྱས་པ་ཅན་ལ་མ་
རིག་པར་རང་བཞིན་འབའ་ཞིག་མངོན་སུམ་དུ་མཛད་པས་དེ་ཉིད་སྤྱུགས་སུ་ཚུད་པའི་ཕྱིར་
སངས་རྒྱས་ཞེས་བཅོམ་དོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་བཏགས་པ་དང་། གཞན་གྱི་དབང་དང་།
ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་རྣམ་པར་བཞག་པ་རྟོགས་པར་བྱས་ནས་
མདོའི་དགོངས་པ་རྣམ་པར་བཤད་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན།
སྤང་སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པས་བསྟན་པ་ལྟར། །ཞེས་སོགས་ཉིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་
མདོའི་ལུང་འགྲེལ་པར་བྲངས་མ་ཐག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་སྟོང་གི་མི་ཟད་པ་ལ་
སོགས་པའི་མདོ་སྟེ་གང་ལས་བྲང་ངེས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་པ་ཡང་ཉོགས་པར་བྱ་

ལ། སྤྱིགས་ཅམ་ཞིག་ནི་དགོངས་འབྲེལ་ལས་མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བསྟན་པ་
རྣམས་དང་དོན་དུ་བཀའ་ནས། རང་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་འཛིག་ཚུལ་བཤད་པ་
ལས་བདེ་ལྷག་ཏུ་ཉོགས་པར་འབྱུང་བས་བརྗོད་པར་བྱས་ཏེ། དཔེར་ན་སྤྱི་ཐོང་གི་ཐག་པ་ཁ་
བོ་བསྟོགས་པའི་སྤྱིང་དུ་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བ་འབྱུང་བ་སྟེ་དེ་ལ་བཞེན་ནས་སྤྱི་ཐོང་གི་སྤྱི་ཐོང་
བཟུང་བ་ན་ཐག་པ་དེ་ལ་ནི་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པ་ཅམ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་ཐོང་གི་ཐག་པ་དེ་ལ་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་ཐོང་གི་སྤྱི་ཐོང་དངོས་ཏེ་དེའི་ཕྱང་པོའི་སྤྱིང་དུ་ནི་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཡིན་
ཏེ། ཀུན་ཏུ་མ་བཏགས་པ་དེ་བཏགས་པ་རྒྱུ་པ་མ་ཡིན་པར་དངོས་གནས་ལ་སྤྱི་ཐོང་གི་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་རང་བཞིན་རྣམ་གཤིས་ལུགས་སམ་(༡༠༠བ)ངས་དོན་དེ་ཡང་
གཞན་གྱི་དབང་བྱས་པ་ཅན་ལ་ནི་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་དག་ནི་བཅོས་
མེན་དང་། །གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་ཡིན། །ཞེས་འབྱུང་བས་ངས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ་ནི་
བྱས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དངོས་པོ་དེ་རྣམས་རང་བཞིན་རྣམ་གཤིས་ལུགས་དེར་
མ་གྲུབ་པ་བཞིན་དུ་བཏགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱས་པ་ཅན་དང་རང་བཞིན་འགལ་བའི་
ཕྱིར། གོང་དུ་ངེ་ལྟར་བཟུང་བཞིན་པའི་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱ་རྒྱུན་གྱིས་བྱས་པ་
ཅན་གནས་ཚུལ་དང་སྤང་ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་གཟུགས་བརྟན་དང་འབྲེལ་བ་གཟུགས་སོགས་ལ་
ཀུན་བཏགས་པར་བཞག་པའི་རང་བཞིན་རྣམ་གཤིས་ལུགས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སངས་རྒྱུ་
ཀྱི་ངེ་ལྟར་བ་མཐུན་པའི་དངོས་ཀྱི་སྤྱོད་ལུལ་དེ་ལ་ནི་ཀུན་བཏགས་པ་མ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་
གྲུབ་པ་དངོས་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཅན་དེ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྣམ་གཤིས་ལུགས་ཡེ་ཤེས་
དེས་ངེ་ལྟར་གཟིགས་པ་ལྟར་གནས་པའི་ཕྱིར། ཡེ་ཤེས་དེས་གནས་ལུགས་ངེ་ལྟར་མངོན་
སུམ་དུ་མཛད་པའི་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་བྱས་པ་ཅན་གཞན་དབང་ལ་མ་རེག་པ་སྟེ་
ངེ་ལྟར་བ་གཟིགས་པའི་གཟིགས་ངོ་དེར་མ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་རང་བཞིན་རྣམ་གཤིས་
ལུགས་འབའ་ཞིག་མངོན་སུམ་དུ་མཛད་པའི་ཚུལ་གྱིས་གཞན་དབང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཐུགས་

སུ་ཚུད་པ་ལ་ལྟོས་ནས་བྱུང་བའི་སྤྱི་ལས་སངས་རྒྱལ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་
གཟུགས་སོགས་གཞན་དབང་དང་། དེ་རང་བཞིན་ནམ་གནས་ལུགས་སུ་གྱུ་བ་པ་ཀུན་
བརྟགས་དང་། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟ་བུ་མཐུན་པའི་རྣམ་མཐུན་གྱི་ཡུལ་
དེ་ཉིད་ཡོངས་གྱུ་བ་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱས་ནས་མདོའི་བྲང་ངེས་ཀྱི་དགོངས་པ་རྣམ་པར་བྱ་བ་
ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བཤད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དགོངས་འགྲེལ་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ་དེ་ཉིད་བྲང་
དོན་དང་(༡༠༡ན) བྱམས་ཞུས་ཀྱི་ལེའུར་གསུངས་པའི་ཚུལ་དེ་ཉིད་ངེས་དོན་ཏུ་རྟོགས་པར་
བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱམས་ཞུས་ཀྱི་ལེའུར་ནི་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཐུན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་
རེ་རེའི་སྐྱེད་དུ་ཡང་མཆོན་ཉིད་གསུམ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་དེ། གཟུགས་ལ་རྣམ་
པར་བརྟགས་པའི་གཟུགས། ཀུན་བརྟགས་པའི་གཟུགས། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་གསུམ་
དུ་སྤྱེ་བའི་གཟུགས་ནི་རྣམ་བརྟགས་དང་། དེ་རང་བཞིན་གྱིས་གྱུ་བ་པ་ཀུན་བརྟགས་དང་།
དེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོངས་པ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ཏེ། དེས་རྣམ་མཐུན་གྱི་བར་དུ་བསྐྱེ་
བར་བྱ་ལ། བྲང་ངེས་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་དཀའ་འགྲེལ་དུའང་ཕྱོགས་ཙམ་བརྗོད་ཟིན་ལ་དེ་ལྟར་
ན་གཞན་སྐྱེ་འགོག་པ་བརྗོད་ཟིན་ཏོ། །

གཉིས་སྐྱེ་དགག་པ་ནི། གཉིས་ལས་སྐྱེ་བའང་རིག་པའི་རྩ་བོ་མ་ཡིན་གང་གི་
ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་དང་། གལ་ཏེ་རྒྱ་མེད་ཁོ་ནར་སྐྱེ་བར་ལྟ་ཞིག་འབྱུང་ན་ནི། །ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་རྒྱ་མེད་ལས་སྐྱེ་བ་འགོག་སྟེ་རྟོགས་པར་སྤྱི་ལ། དེ་ནས། གང་གི་ཕྱིར་ན་བདག་
དང་གཞན་དང་གཉིས་ཀ་ལས་སྐྱེ་དང་། །རྒྱ་ལ་མ་ལྟོས་ཡོད་པ་མིན་པས་དངོས་རྣམས་རང་
བཞིན་བྲལ། །ཞེས་པས། ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་ཆོས་ཙན། རང་བཞིན་གྱིས་མི་སྐྱེ་སྟེ།
བདག་དང་གཞན་དང་གཉིས་ཀ་དང་རྒྱ་མེད་ལས་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། །ཞེས་དོན་བསྐུས་ཏེ་མཐའ་
བཞིའི་སྐྱེ་བ་འགོག་པའི་གཞན་གྲགས་ཀྱི་རྟོགས་སྤྱོད་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

༡༥༽ མཐའ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་བཀག་པར་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་པའི་ཚད་སྤྱོད་།

གཉིས་པ་དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ལ་ཚད་པ་སྤང་བ་ནི། ཆོས་ཀྱི་བདག་འགོག་པའི་སྐབས་འདིར་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་བཀག་ནས་ཐ་སྟད་མིང་རྒྱང་བཏགས་ཡོད་ཅེས་ལ་བྱ་བྱེད་འཐད་པའི་བདེན་གཉིས་བྱང་དུ་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་སྟོན་པར་བཞེད་ནས། འདུས་བྱས་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པར་བསྟན་པ་ལ་ཚད་པ་སྤངས་ཏེ་སྤྱིར་ཐ་སྟད་ཅེས་དུ་འདུས་བྱས་ཀྱི་ངོ་བོ་(༡༠༡བ)དང་། བྱེ་བྱག་ཏུ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་བྱ་བྱེད་འཐད་པའི་ཚུལ་སྟོན་པ་ལ། ཚད་སྤྱོད་མན་ཆད་ཀྱི་གཞུང་ལྷག་མ་རྣམས་སྤྱར་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་མཐའ་བཞི་ལས་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་བཀག་ན་མ་རིག་པས་འདུ་བྱེད་སོགས་དང་། ས་བོན་ལས་སྤྱ་གྲུ་སོགས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྐྱེ་བར་ངེ་ལྟར་གཞག་པར་བྱས་ཤེ་ན། གང་ཕྱིར་རྒྱ་མེད་པ་དང་དབང་ཕྱུག་གི་ཞེས་སོགས་སྟོ་ག་གཉིས་ཀྱིས་མཐའ་བཞི་ལས་མི་སྐྱེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་འཐད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིག་པ་ཉིད་སྟོན་པར་བྱེད་དེ། འདིའི་སྤྱ་འབྲེལ་དུ། འདིར་སྤྱས་པ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་བདག་དང་གཞན་དང་གཉིས་ཀ་དང་རྒྱ་མེད་པ་ལས་སྐྱེ་བ་སྟོགས་གཉིས་ཀར་ཡང་བཀག་ན། མ་རིག་པ་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། ས་བོན་ལ་སོགས་པ་དག་ལས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། སྤྱ་གྲུ་ལ་སོགས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྐྱེ་བ་དེ་ངེ་ལྟར་ངེས་པར་བྱ། དེ་བརྟེན་པར་བྱ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་ལ། སྐབས་འདིར་ཕྱིར་ཤོས་བས་སྤྱས་པ། གལ་ཏེ་དབུ་མ་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་མཐའ་བཞི་ལས་སྐྱེ་བ་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་སྟོགས་གཉིས་ཀར་ཡང་བཀག་ན་མ་རིག་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་འདུ་བྱེད་ལས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སོགས་དང་། ས་བོན་ལ་སོགས་པ་དག་ལས་སྤྱ་གྲུ་ལ་སོགས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྐྱེ་བར་འཛིག་པའི་ཚུལ་དེ་ངེ་ལྟར་ངེས་པར་བྱ་ཞེ་ན། དེའི་ལན་བརྟེན་པར་བྱ་སྟེ་ཞེས་འཆམས་སྤྱར་ནས། གང་

ཕྱིར་རྒྱ་མེད་པ་དང་དབང་ཕྱུག་གི། །ཞེས་སོགས་སྟོ་ཀ་གཅིག་བཀོད་ནས། དེའི་ཕྱི་འབྲེལ་དུ།
གང་གི་ཕྱིར་རི་སྐད་བཤད་པའི་ཚུལ་གྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བ་རང་བཞིན་ལས་འབྱུང་བ་
ཡོད་པ་ལ་ཡིན་ལ། དབང་ཕྱུག་དང་། ཏུས་དང་། རུལ་དང་། རང་བཞིན་དང་། སྐྱེས་བྱ་དང་།
སྲིད་མེད་ཀྱི་བྱ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཞིང་། བདག་དང་གཞན་དང་(༡༠༣ན)
གཉིས་ཀ་ལས་སྐྱེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་འབྱུང་བ་ཞིག་སྟེ་དེ་ཙམ་
ཞིག་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་མི་གཅད་པའི་དོན་དུ་བརྟེན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དོན་ནི། རྒྱ་
མཚན་གང་གི་ཕྱིར་གོང་དུ་རི་སྐད་རྒྱས་པར་བཤད་པའི་ཚུལ་གྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་
རང་བཞིན་ལས་བྱུང་བ་སྟེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དབང་ཕྱུག་ནས་སྲིད་
མེད་ཀྱི་བྱ་སྟེ་བྱ་བ་འཇུག་གི་བར་གྱི་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་རྣམས་ལས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པར་བསྟན་
ཟེན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་ན་ཡང་མ་རིག་པའི་རྒྱུན་ཅན་གྱི་འདུ་བྱེད་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་ཤེས་
སོགས་འདི་འབྱུང་ཞེས་པ་ཙམ་དང་། ས་བོན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྐུ་གུ་འདི་འབྱུང་ཞེས་པ་ཙམ་
གྱི་རྒྱུན་ཉིད་སྣང་ཆོད་འདི་པ་ཙམ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྐྱེ་བ་ཁས་ལེན་ཏེ། དེ་ཙམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཞིག་
ལ་བརྟེན་ནས་འཛིག་རྟེན་གྱི་སྐྱེ་འགག་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་མི་གཅད་པ་སྟེ་བྱ་དུ་མི་གསོད་པའི་
དོན་དུ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྐྱེ་བ་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནོ་སྟེ་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྐྱེ་
བ་དང་བསྟོས་གྲུབ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་འཛིག་པའི་ཚུལ་འདི་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་ཁས་
སྲུང་དགོས་ཏེ། རི་སྐད་དུ་བཙུགས་ཕྱན་འདས་ཀྱིས་བདེན་ཉི་འདི་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། འདི་ཡོད་ན་
འདི་འབྱུང་འདི་སྐྱེས་པས་འདི་སྐྱེ་སྟེ། གང་འདི་མ་རིག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཞེས་བྱ་
བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། འདི་ཡོད་པས་ནི་འདི་འབྱུང་དཔེར་ན། རིང་
པོ་ཡོད་ན་སྤང་དུ་བཞིན། འདི་སྐྱེས་པས་ན་འདི་སྐྱེ་དཔེར་ན། མར་མེ་འབྱུང་བས་འོད་བཞིན་
ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་བྱངས་ཏེ་སྤང་དུ་ལ་བསྟོས་ནས་རིང་པོ་དང་རིང་པོ་ལ་བསྟོས་
ནས་སྤང་དུ་འཛིག་གི། །སྤང་དུ་དང་རིང་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་།

མར་མེ་ལ་བལྟས་ནས་མར་མེའི་འོད་འབྱུང་བ་བཞིན་(༡༠༢བ)དུ་རྒྱ་འབྲས་རང་བཞིན་གྱིས་
གྲུབ་པ་མེད་ཀྱང་རྒྱ་སོ་སོ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་སོ་སོ་མ་འཆོལ་བར་འབྱུང་བར་ལེགས་
པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྟོན་འདི་ཉིད་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། ཅུ་ཞེ་ལས།
བྱེད་པོ་ལས་ལ་བརྟེན་བྱས་ཤིང་། །ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་དེ་ཉིད་ལ། །བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་མ་
གཏོགས་པར། །འབྲུབ་པའི་རྒྱ་ནི་མ་མཐོང་ངོ་། །ཞེས་ལས་ལ་བལྟས་ནས་བྱེད་པ་པོ་དང་།
བྱེད་པ་པོ་ལ་བལྟས་ནས་ཀྱང་ལས་བཞག་གི། །ལས་དང་བྱེད་པ་པོ་གཉིས་ཀ་ལ་བལྟས་ནས་
གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཅམ་མ་གཏོགས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། དེས་ན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིག་པ་འདིས་ནི་ལྟ་བ་ངན་པའི་བྲ་བ་མཐའ་དག་གཅོད་པར་བྱེད་
པ་ཡིན་ཏེ། གང་ཕྱིར་དངོས་པོ་བརྟེན་ནས་རབ་འབྱུང་བས། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྣ་འབྲེལ་དུ། དེ་
ལྟར་རྒྱུན་ཉིད་འདི་པ་ཅམ་གྱིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་བཤད་པ་ན། རྒྱ་མེད་པ་ལས་
སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྟོག་པ་འདི་དག་མི་སྲིད་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་ཀྱི། རྟག་པ་དང་ཆད་
པ་དང་། རྟག་པ་མི་རྟག་པ་དང་། དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་རྟོག་པ་
གཞན་དག་ཀྱང་མི་སྲིད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་བཤད་པ། ཞེས་དང་། ཕྱི་འབྲེལ་དུ།
གང་གི་ཕྱིར་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་འབྱུང་ངོ་ཞེས་བྱ་བའི་རིག་པ་འདི་ཅམ་ཞིག་གིས་དངོས་
པོ་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་པ་འཛོལ་གྱི་གཞན་དུ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་
རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་རྒྱུན་ཉིད་འདི་པ་ཉིད་ཀྱི་རིག་པ་འདིས་ངེ་སྐྱད་བཤད་པའི་ལྟ་
བ་ངན་པའི་བྲ་བ་མཐའ་དག་གཅོད་པ་ཡིན་ནི་ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་དག་གི་དོན་ནི། གང་གི་
ཕྱིར་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིག་པའི་ཚུལ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ས་ལུའི་སྤྱ་གུ་འདི་ཆོས་ཅན་(༡༠༣ན)རང་
བཞིན་གྱིས་མི་སྐྱེ་སྤྱེ། ས་ལུའི་ས་བོན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་ཅམ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིག་པ་འདི་ཅམ་ཞིག་གིས་དངོས་པོ་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་བདག་གི་དངོས་
པོ་འཕམ་ངོ་བོ་ཡོད་པ་ཅམ་ཞིག་ཏུ་འཛོག་རུས་པ་འཛོལ་གྱི་གཞན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་ངོ་

ཐོས་ནི་གྲུབ་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར་རྒྱུན་ཉིད་སྤང་ཆོད་འདི་པ་ཙམ་གྱི་རྟེན་
འབྲེལ་གྱི་རིག་པ་འདིས་ལྟ་བུ་དན་པའི་བྲ་བ་མཐའ་དག་གཅོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། གོང་དུ་
ཇི་སྐད་བཤད་པའི་འདུས་བྱས་མཐའ་བཞི་ལས་སྐྱེ་བར་འཛིན་པ་བསྒྲིག་པ་འབའ་ཞིག་དུ་མ་
ཟད། རྟག་ཆད་གྱི་མཐའ་གཉིས་ཀ་དུས་གཅིག་དུ་སེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
གཏན་ཆོག་གསུམ་གྱིས་ཐ་སྐད་དུ་མེད་པར་འཛིན་པ་བསྒྲིག་ལ། རང་བཞིན་མེད་པའི་སྐྱབ་ཆོས་
སྒོ་ཡུལ་དུ་སོང་བ་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་བསྒྲིག་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་
འབྲེལ་པ་ལས། ཇི་སྐད་རྒྱུན་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་ཞིག་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་དོན་དུ་
རྣམ་པར་འཛོག་པས་ནི་དངོས་པོ་འགའ་ལ་ཡང་རང་བཞིན་ཁས་མ་སྤངས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་
ནས། ཤེས་བྱེད་དུ། དེ་དང་དེ་བརྟེན་གང་འབྱུང་བ། །རང་གི་དོ་བོར་དེ་མ་སྐྱེས། །རང་གི་དོ་
བོར་མ་སྐྱེས་གང། །དེ་ནི་སྐྱེས་ཞེས་ཇི་སྐད་བྲ། །ཞེས་དང་། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་
གང། །དེ་ནི་སྒྲོང་པ་ཉིད་དུ་བཤད། །དེར་ནི་རྒྱུར་བྱས་གདགས་པ་སྟེ། །དེ་ནི་དབུ་མའི་ལམ་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་རིག་པ་དུག་ཅུ་པ་དང་། ཅ་ཤེས་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་བངས་ཤིང་། མདོ་སྟེ་ལས་
ཀྱང་། གང་ཞིག་རྒྱུན་ལས་སྐྱེས་པ་དེ་མ་སྐྱེས། །དེ་ལ་སྐྱེ་བའི་རང་བཞིན་ཡོད་མ་ཡིན། །རྒྱུན་
ལ་རག་ལས་གང་དེ་སྒྲོང་པར་བཤད། །གང་ཞིག་སྒྲོང་ཉིད་ཤེས་ཏེ་བག་ཡོད་ཡིན། །ཞེས་
སོགས་གསུངས་པ་རྣམས་ཤེས་བྱེད་དུ་བངས་ནས། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གཏན་ཆོག་གསུམ་(༡༠༣བ)
ཉིད་ལེགས་པར་བཤད་དོ། །

འབྲེལ་པའི་དོན་ནི། དབུ་མ་པས་ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་འགའ་ལ་ཡང་དོ་བོས་གྲུབ་པའི་
རང་བཞིན་ཁས་མ་སྤངས་ཏེ། རྒྱ་མཚན་འདི་ལྟར་རང་བཞིན་གྱིས་སྒྲོངས་པ་ཉིད་རྒྱུན་ཉིད་འདི་
པ་ཙམ་ཞིག་གི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་སྐྱེའི་དོན་དུ་རྣམ་པར་འཛོག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
པ་ཡིན་ལ། རིག་པ་དུག་ཅུ་པ་དང་ཅ་ཤེས་གཞུང་དེ་ཉིད་གྱིས་ཀྱང་ཆོས་རྣམས་རང་རང་གི་
རྒྱ་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་དང་། རང་རང་གི་གདགས་གཞི་ལ་བསྟོན་ནས་གྲུབ་པའི་རྒྱ་

མཚན་གྱིས་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་བཤད་ལ། མདོ་ཆོག་དེའི་དོན་ནི། ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན།
རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་ཏེ། རྒྱ་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཁྲབ་པ་ཡོད་དེ། གང་ཞིག་
རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་དེ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱ་རྒྱུན་ལ་
རག་ལས་པའམ་བསྟོན་ནས་གྲུབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོངས་པར་བཤད་པའི་
ཕྱིར། གང་ཞིག་དེ་འདྲ་བའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཤེས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་ཤེས་པ་དེ་ནི་
ཉིས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་བྱངས་འབྱེན་པའི་གཉེན་པོ་བག་ཡོད་པ་ལ་
ཞུགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན། དེ་མ་སྐྱེས་ཞེས་གསུངས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་ཏེ་
ཞེས་དགག་བྱའི་ཁྱད་པར་ངེས་པར་སྒྱུར་དགོས་ཏེ། ལང་གཤེགས་ཆོག་གསལ་དུ་བྱངས་པ་
ལས་ཀྱང་། སློ་བྲོས་ཆེན་པོ། རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་ལ་དགོངས་ནས་ངས་ཆོས་ཐམས་
ཅད་མ་སྐྱེས་པའི་ཞེས་བསྟན་ཏེ། ཞེས་སངས་རྒྱས་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་གི་དགོངས་པ་རང་
གིས་སྒྲངས་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར་རིག་པའི་རྒྱལ་པོ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་གི་རིག་པ་ཉིད་ཀྱི་
རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་འདི་ཉིད་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པས་སྤྲུགས་སྟོགས་
ནས་རྩ་བ་ཤེས་རབ་དང་རིག་པ་བྱུག་ཅུ་(༡༠༩ན)པ་ལ་སོགས་པ་རང་བཞིན་སྟོང་པ་བརྟེན་
འབྱུང་གི་དོན་དུ་གསུངས་པ་ཉིད་ཀྱི་སློ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བསྟོད་པ་མཛད་པར་ཤེས་
པར་བྱའོ། །འདི་དག་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་རིག་པའི་རྒྱལ་པོ་ཡིན་
པས་ལེགས་པར་བཤད་དོ། །

བཞི་པ་ནི་དབྱུ་མའི་བསྟན་བཅོས་འདི་རྣམས་སུ་དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་
པ་སོགས་བཀལ་ལན་འདི་ལྟ་བུ་དག་བྱས་པའི་འབྲས་བྱའམ་དགོས་པ་གང་ཞེ་ན། མཐར་འཛིན་
ཀྱི་རྣམ་རྟོག་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་གྱི་པ་རོལ་པོ་ཕྱིར་རྟོལ་བྱེད་ཀྱིས་གཞོན་པའི་ཆོད་ཅམ་དུ་
ནི་མ་ཡིན་ཅོ་ཞེས་སྟོན་པ་ནི། སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ནི་རྟོག་པས་བཅིངས། །ཞེས་པ་ནས། རྣམ་
དཔྱོད་པ་ནི་སྤྱར་དུ་གྲོལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་པའི་བར་རོ། །

༤༡༽ གང་དག་བདག་མེད་རིགས་པས་བསྐྱབ་པ།

གཉིས་པ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རིག་པས་བསྐྱབ་པ་ལ་གསུམ། ཐར་འདོད་ཀྱིས་ཐོག་
མར་བདག་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་པ་དགག་དགོས་པར་བསྟན་པ། བདག་དང་བདག་གི་བ་
རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་པ་རི་ལྟར་འགོག་པའི་ཚུལ། བདག་དང་ཤིང་རྟའི་དབྱེད་པ་དངོས་པོ་
གཞན་ལ་རིགས་བསྐྱེ་བའི་ཚུལ་ལོ། །

དང་པོ་ནི། ཉོན་མོངས་སྐྱོན་རྣམས་མ་ལུས་འཛིག་ཆོགས་ལ། །ཞེས་སོགས་སྟོང་ག་
གཅིག་སྟེ། འདིའི་འགྲེལ་པར། དེ་ལ་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བུ་ནི་དང་དང་ཡི་སྟུང་བ་དེ་ལྟ་བུའི་
རྣམ་པར་ཁྲུགས་པ་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ནོ། །དེ་ལས་བྱུང་བས་ན་འཛིག་ཆོགས་ལ་
ལྟ་བུ་ལས་བྱུང་བའོ། །དེ་དག་ཀྱང་གང་དག་གཅིག་ཅེན། ཉོན་མོངས་པ་དང་སྐྱོན་རྣམས་
སོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་ནི། དེ་ལ་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བུ་ངོས་གཟུང་དུ་
ཡོད་དེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་དང་དང་ཡི་བ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་དང་དང་ཡི་སྟུང་དུ་རང་གི་
མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པར་ཁྲུགས་པ་སྟེ་སྟོང་འདོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་
མོངས་ཅན་(༡༠༩བ)ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་ལས་བྱུང་བས་ནི་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བུ་ལས་བྱུང་
བ་ཡིན་ལ། དེ་དག་ཀྱང་ངོས་གཟུང་དུ་ཡོད་དེ། ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་དང་དེ་
ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་སྟེ་ག་ན་འཆི་སོགས་འཁོར་བའི་སྐྱོན་རྣམས་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་
བ་ཡིན་ལ། འཁོར་བའི་སྐྱབ་བསྐྱེལ་དང་། དེའི་རྩ་བ་ཆགས་སོགས་རྣམས་སྟོང་བར་འདོད་
པས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་འཛིག་ལྟ་ལྟན་སྟེས་ཀྱི་ས་བོན་སྟོང་དགོས་པ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དེ་ལ་ཉོན་
མོངས་པ་དང་སྐྱོན་མ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་སྟོང་བར་འདོད་པས་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བུ་ཁོ་ན་
སྟངས་བར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བདག་གིས་བདག་མེད་པ་ཉིད་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ་ལས་སྟོང་བར་

འགྱུར་བས་རྣལ་འབྱོར་པས་བདག་ཁོ་ན་འགོག་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས། དེའི་དོན་ནི།
ཆགས་སོགས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། དེས་ཅ་བ་བྱས་པའི་འཁོར་བའི་སྤྱད་བསྐྱེད་ཀྱི་སྦྱོན་
མ་ལུས་པ་སྤང་བར་འདོད་པས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བུ་ཁོ་ན་ཐོག་མར་སྤང་བར་
བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་རྣམས་ཀྱི་ཅ་བ་མཐར་ཐུག་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཐར་འདོད་ཀྱི་རྣལ་
འབྱོར་པས་ཐོག་མར་འཛིག་ལྟ་ལྟོས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་བདག་ཁོ་ན་འགོག་པར་
བྱེད་རིགས་ཏེ། དེ་ཡང་བདག་གི་སྟེ་ངའི་སྟེང་ན་འཛིག་ལྟ་ལྟོས་ངོས་གཟུང་བ་ལྟར་ཀྱི་
བདག་མེད་པ་ཉིད་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་ལས་འཛིག་ལྟ་དེའི་ས་བོན་སྟོང་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་པ་དང་། དེའི་འཕྲོ་ཉིད་ནས། དེ་བཀག་པ་ལས་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བུ་སྤངས་
པར་གྱུར་པ་ན་ཉོན་མོངས་པ་དང་སྦྱོན་མ་ལུས་པ་ལྟོག་པས་ན་བདག་རྣམས་པར་དབྱེད་པ་
ཐར་བ་བསྐྱབ་པའི་ཐབས་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་གང་ཞིག་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བུའི་དམིགས་
པར་གྱུར་པ་བདག་ཅེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞིག་ཅེས་རྣལ་འབྱོར་པ་ཇི་ཐོག་མར་བདག་ཁོ་ན་ལ་
(༡༠༥ན)རྣམས་པར་དབྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ནི། དེས་ན་ཐར་འདོད་ཀྱིས་
གང་ཞིག་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བུའི་དམིགས་པར་གྱུར་པ་ངའམ་བདག་ཅེས་བྱ་བ་འདི་རང་
བཞིན་གྱིས་གྲུབ་བམ་མ་གྲུབ་ཅི་ཞིག་ཅེས་རྣལ་འབྱོར་པས་ཇི་ཐོག་མར་བདག་ཁོ་ན་ལ་
རྣམས་པར་དབྱེད་པར་བྱེད་རིགས་པ་ཡིན་ཏེ། འཛིག་ལྟའི་ཞེན་ཡུལ་དེ་བཀག་པ་ལས་དེ་མ་
ལུས་པར་སྤངས་པར་གྱུར་པ་ན། དེས་ཅ་བ་བྱས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་འཁོར་བའི་སྦྱོན་མ་
ལུས་པ་ལྟོག་པས་ན་ངའམ་བདག་རིག་པས་རྣམས་པར་དབྱེད་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་
འགོག་པ་ནི་ཐར་བ་བསྐྱབ་པའི་ཐབས་ཀྱི་སྟོ་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པ་སྟེ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
པ་ཡིན་པས་ཐར་འདོད་རྣམས་ཀྱིས་རང་འཛིན་ལྟ་ལྟོས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་བཀག་པའི་གང་
ཟག་གི་བདག་མེད་བསྟོམ་པར་བྱ་དགོས་ཤིང་། རང་སྤེ་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
ལུགས་ལ་ཡང་རང་འཛིན་ལྟ་ལྟོས་ཀྱི་དམིགས་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ངའམ་བདག་ནི་ཐ་

སྟད་དུ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། ངའམ་བདག་ཐ་སྟད་ཅམ་དུ་ཡང་མེད་ན་ལས་གསོག་
པ་པོ་དང་རྣམ་སྤྲིན་སྟོང་བ་པོ་དང་ངའམ་བདག་གི་སྐྱེ་བ་སྲ་བྱེད་མཆོག་དམན་སོགས་
དང་། ངས་གཟུགས་མཐོང་ངོ་། །སྐྱ་ཐོས་སོ་ཞེས་སོགས་ཐ་སྟད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་
གཞག་ཏུ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་བྱིར། འཇུག་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་། ཡང་གང་ལས་བྱེད་པ་པོ་
ནི་མ་དམིགས་ཀྱི། ལས་ཀྱང་ཡོད་ལ་རྣམ་པར་སྤྲིན་པའང་ཡོད་དོ་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་ལས་
ནི་བྱེད་པ་པོ་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་བ་བཀག་པར་ཤེས་པར་བྱའི། བརྟེན་ནས་གདགས་པར་
བྱ་བ་ཐ་སྟད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་བ་ཡང་བཀག་གོ་ཞེས་བྱ་བར་ནི་ཤེས་པར་མི་བྱའོ། །དེ་
སྟད་དུ་ཡང་མ་རིག་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་གང་ཟག་འདི་ནི་བསོད་ནམས་མངོན་པར་
འདུ་བྱ་བ་ཡང་མངོན་(༡༠༥བ)པར་འདུ་བྱེད་དོ་ཞེས་རྒྱ་ཆར་གསུངས་སོ། །ཞེས་བཤད་ལ།
དོན་བསྟུན་དགོ་སྒྲིག་གི་ལས་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་མ་དམིགས་པར་བཤད་པས་ནི་བྱེད་པ་པོ་རང་
བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་བཀག་གི། ཐ་སྟད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་བ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཅམ་
ཀྱི་ངའམ་གང་ཟག་ཐ་སྟད་དུ་ཡོད་པ་བཀག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མ་རིག་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་
བའི་ངའམ་གང་ཟག་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ལ་བསགས་པ་འདུ་བྱེད་པ་པོ་དང་གསོག་པ་
པོར་མངོ་ལས་བཤད་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་ལ་བདག་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་དགག་པ་དང་། བདག་གི་བ་རང་བཞིན་
གྱིས་གྲུབ་པ་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ་ཡང་གཉིས་ཏེ། བདག་རང་གི་ངོ་ཐོས་གྲུབ་པ་
དགག་པ་དང་། བརྟེན་ནས་བཏགས་ཅམ་གྱིས་གྲུབ་པར་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། དེ་བྱིར་
བདག་མེད་དངོས་ཆོས་དང་བལ་བྱིར། །ཞེས་པ་ཡན་ཆད་དང་། གཉིས་པ་ནི། དེ་བྱིར་རང་
འཛིན་རྟེན་ནི་དངོས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་ནས། མ་བཏགས་གྲགས་པར་གཏི་ཐུག་ལས་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་པའི་བར་རོ། །དང་པོ་ལ་ཡང་བདག་ཕྱང་གཅིག་ཐ་དད་སོགས་སུ་ཡོད་པའི་
ཐྱོགས་དགག་པ་དང་། གང་དུ་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་བདག་དགག་པ་གཉིས་ལས། དང་

པོ་ནི། ཅེ་མོ་མཐོ་བར་གྱུར་པ་འདི་དག་གོ། །ཞེས་པ་ཡན་ཆད་དང་། གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་
དེ་ཉིད་གཞན་ཉིད་རྟག་མི་རྟག་ །ཅེས་སོགས་སོ། །

དང་པོ་འདི་ལ་རྣམ་དབྱེད་རྣམ་པ་ལྗེའི་སྐོར་ནས་བདག་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་
པར་བྱེད་པ་ལས། གཅིག་ཐ་དད་ཀྱི་ཕྱོགས་དགག་པ་དང་། ལྷག་མ་གསུམ་དགག་པའི་ཚུལ་
གཉིས་ཀྱི། དང་པོ་ནི། གྱེ་མ་གཞན་གྱི་གནམ་པོར་འགྱུར་ཉིད་དོ། །ཞེས་པ་ཡན་ཆད་དང་།
གཉིས་པ་ནི། སྤང་པོ་བདག་ཡོད་མ་ཡིན་བདག་ལ་ཡང་། །ཞེས་པ་མན་ཆད་དོ། །དང་པོ་ལ་
(༡༠༩)གཉིས། བདག་སྤང་ངོ་པོ་ཐ་དད་པར་འདོད་པ་གཞན་སྤེའི་ལྷགས་དགག་པ་དང་།
ངོ་པོ་གཅིག་པ་རང་སྤེའི་ལྷགས་དགག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཟ་པོ་རྟག་དངོས་ཞེས་
སོགས་གྱིས་གཞན་སྤེའི་ལྷགས་བརྗོད་ནས། མོ་གཤམ་བྱ་ལྟར་སྐྱེ་བ་དང་བྲལ་བྱིར། །ཞེས་
སོགས་གྱིས་འགོག་པར་བྱེད་དེ། དེ་ཡང་གངས་ཅན་པ་དག་བདག་བྱད་ཆོས་ལྡན་དང་
བྱེ་བྲག་པས་བདག་ཡོན་ཏན་དབྱུ་ལྡན་ཏེ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་བདག་སྤང་པོ་དང་མཚན་ཉིད་
མི་མཐུན་ཞིང་སྤང་པོ་ལས་རྫས་གཞན་པའི་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་དུ་འདོད་ལ། དེ་དག་
ནི། དེ་འབྲས་བའི་བདག་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མ་སྐྱེས་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་མོ་
གཤམ་གྱི་བྱ་བཞིན། ངར་འཛིན་གྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ངར་ཡང་མི་རུང་སྟེ། མ་སྐྱེས་པའི་
བྱིར། ཞེས་སོགས་ཀྱི་རིག་པས་འགོག་སྟེ། འབྲེལ་པ་ལས། རང་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་
དང་འགལ་བའི་བྱིར་རི་སྐད་སྐྱས་པའི་བདག་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ། །མ་སྐྱེས་པའི་
བྱིར་ཏེ་མོ་གཤམ་གྱི་བྱ་བཞིན་ནོ། །འདི་ནི་ངར་འཛིན་པའི་ཡུལ་དུ་འང་མི་རུང་སྟེ། མ་སྐྱེས་
པ་ཉིད་ཀྱི་བྱིར་རོ། །འདི་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་ཡོད་པ་ཉིད་དང་ངར་འཛིན་པའི་ཡུལ་ཉིད་དུ་མི་
རིགས་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་དེ། ཀུན་རྗེ་བ་ཏུ་ཡང་འདི་གཉིས་ཆར་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འོ་ན་བདག་ལྟ་ལྟན་སྐྱེས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་
ཀྱི་བདག་གི་མཚན་གཞིར་རང་སྤེའི་དག་རི་ལྟར་འདོད་ཅེ་ན། མང་བཀྱར་བ་ཁ་ཅིག་སྤང་པོ་

ལྷ་ཆར་དང་། ཁ་ཅིག་སེམས་གཅིག་ཕྱུ་བདག་གི་མཆན་གཞིར་འདོད་ལ། ཁ་ཆེ་བྱེ་བྲག་སྤྱོད་བ་དང་ལུང་གི་རྗེས་འབྲང་གི་མདོ་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཕྱང་པོའི་རྒྱུན་ཉིད་དེར་འདོད་ལ། སྤྱོད་བདུན་སོགས་བཤད་པའི་མདོ་སྤྱོད་པ་དང་སེམས་ཅམ་(༡༠༩བ)པ་དག་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཉིད་གང་ཟག་གི་མཆན་གཞི་དང་། སྤྱོད་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཡབ་སྐུ་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་ལ། སེམས་ཅམ་པ་པལ་ཆེ་བ་དག་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཉིད་གང་ཟག་གི་མཆན་གཞིར་འདོད་དེ། རྒྱས་པར་སྤྱོད་མཐུན་ཆེན་མོར་བལྟ་བར་བྱའོ། །

གཞུང་དུ་འདི་དག་གི་འདོད་པ་བརྗོད་པ་ན། ཁ་ཅིག་བདག་ལྟའི་རྟེན་དུ་ཕྱང་པོ་ནི། །ཞེས་སོགས་ཏེ། དེ་ཡང་ཕྱང་པོ་ལས་ལོགས་སུ་གྱུར་པའི་བདག་མེད་ཅིང་མིང་རྒྱང་བཏགས་ཡོད་ཅམ་ལ་གང་ཟག་འཛོག་མ་ཤེས་པས་ཕྱང་པོ་ཉིད་བདག་གི་མཆན་གཞིར་འདོད་པ་སྤྱོད་དེ་ལྷ་ན་ཡང་བདག་བཏགས་ཡོད་དུ་ཁས་མི་ལེན་པ་ནི་རང་སྤྱོད་ལ་རྣལ་མ་བྱ་བ་ལས་གཞན་མེད་དོ། །དེ་དག་འགོག་པའི་ཚུལ་ལ་ཕྱང་པོ་བདག་ཏུ་འདོད་པ་དགག་པ་དང་། བདག་མེད་རྟོགས་པས་བདག་ལྷ་སྤྱོད་མི་རྒྱས་པར་ཐལ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་བྱིར་རར་འཛོན་སྤྱོད་རྣམས་ལ་མིན། །ཞེས་པའི་བར་དང་། གཉིས་པ་ནི། བདག་མེད་རྟོགས་ཆེ་རྟག་པའི་བདག་སྤྱོད་ཞིང་། །ཞེས་སོགས་སོ། །

དང་པོ་ལ་ཡང་ཕྱང་པོ་བདག་ཏུ་འདོད་པ་ལ་གཞོན་བྱེད་དང་། སྤྱོད་བྱེད་དགག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྤྱོད་འགྱུར་དེ་ཡི་རོ་བོ་རྟོགས་མེད་བྱིར། །ཞེས་པའི་བར་དང་། གཉིས་པ་ནི། གང་བྱིར་སྤྱོད་པས་ཕྱང་པོ་བདག་གོ་ཞེས། །ཞེས་སོགས་སོ། །དང་པོ་འདི་ལའང་བདག་མང་པོ་སོགས་སུ་ཐལ་བ། ཕྱང་མ་བསྟན་གྱི་དྲི་བ་ལ་ལན་མཛད་རིགས་པར་ཐལ་བ། ཕྱང་པོ་མེད་པ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་ཐལ་བ་གསུམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་སྤྱོད་པར་མཛད་པ་ལས། དང་པོ་ལ་རིག་པའི་རྩ་བ་ལྷ་ཡོད་དེ། བདག་མང་པོར་ཐལ་བ། བདག་རྗེས་ཡོད་དུ་ཐལ་བ། བདག་འཛོན་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཐལ་བ། ལྷག་མེད་དུ་ཞུགས་པའི་ཆེ་བདག་

ཆད་(༡༠༥ན)པར་ཐལ་བ། ལྷག་མེད་ཀྱི་སྤྱོད་ལ་ཏུ་བདག་སྐྱེ་འཇིག་བྱེད་པར་ཐལ་བ་རྣམས་
སོ། །དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་ལ་འདོད་ལན་འདེབས་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་
ལུང་དང་དངོས་སུ་འགལ་བར་འགྱུར་ལ། བཞི་པ་ལ་འདེབས་ན་པ་རོལ་པོ་ཉིད་ལ་གྲགས་
པའི་མཐར་འཛིན་ཁས་སྒྲངས་པས་ཁས་སྒྲངས་དང་འགལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། གསུམ་པ་
ལའང་དེ་དང་མཚུངས་ལ། ལྷ་པ་ལ་འདོད་ན། དེ་ལྟར་སྐྱེ་འཇིག་བྱེད་པའི་བདག་སྐྱེད་ཅིག་
སྤྱོད་པོ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སོ་སོ་བར་འགྱུར་བས་བྱེད་པ་པོ་མེད་པ་དང་། ལས་མ་བྱས་
པ་དང་སྤང་པ་སོགས་ཀྱི་ཉེས་པ་རྣམས་འཇུག་པར་འགྱུར་ཏེ། རིག་པའི་འཕུལ་མཚམས་
ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པ་ལ་རག་ལས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་མཐའ་ལྡན། ཞེས་སོགས་ཏེ། སྤང་པོ་ཉིད་བདག་ཡིན་ན་
བདག་དང་འཇིག་རྟེན་མཐའ་དང་ལྡན་མི་ལྡན་སོགས་ཀྱིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་རྫོགས་
བྱེད་ལ་སོགས་པས་ངི་བ་ཞུས་པ་ལ་སྐྱབས་དེར་ལན་སྟོན་རིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། རྫོགས་
བྱེད་སོགས་སྤང་པོ་མི་རྟག་པ་དང་སྐྱེ་བ་བྱི་མར་ཡང་སྐྱེ་བའི་རྒྱན་འཇུག་པ་སོགས་སུ་སྟོན་
པའི་སྟོན་དུ་མི་རུང་བ་མེད་པའི་བྱིར། རིག་པ་གསུམ་པ་ནི། ཁྱོད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་བདག་མེད་
མཐོང་བ་ལ། །ཞེས་སོགས་ཏེ། འདིའི་རིག་པའི་འཕེན་ཚུལ་ཤེས་ན་སྤང་པོ་ལ་བཏགས་པའི་
ང་ཅམ་དང་མཚུངས་པར་ཐལ་བར་སྤོང་མི་རུས་པས་གནད་འདི་འདི་ལྟར་ཤེས་དགོས་ཏེ།
སྤར་རང་བཞིན་གྱི་སྤེ་པའི་བདག་གི་འདོད་ཚུལ་བརྟེན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་འཛིན་ལྷན་
སྐྱེས་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་གཉིས་ལས། དམིགས་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་བདག་དེ་ཉིད་ངོས་
བཟུང་བ་ཡིན་ལ། སྤང་པོ་ཉིད་དེ་ཀའི་མཚན་གཞིར་འདོད་པ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པས་བདག་
མེད་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་དོན་སྤང་པོ་མེད་པར་མངོན་(༡༠༥བ)སུམ་དུ་མཐོང་བ་ལ་
བྱེད་རིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་རང་འཛིན་གྱིས་དམིགས་པའི་བདག་རང་བཞིན་མེད་པར་
མཐོང་བ་གང་ཞིག ། སྤང་པོ་ཉིད་དེའི་དམིགས་པར་གྱུར་པའི་བདག་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་

པ་དེ་ཡིན་པར་སྤྱོད་ཀྱིས་ཁས་སྤངས་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་སོགས་ལྷག་མ་གསུམ་དགག་པ་ནི། སྤང་སྤོར་བདག་
ཡོད་མ་ཡིན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་ལ། དེ་ལ་རྣམ་དབྱེད་རྣམ་པ་ལྟ་ནི། བདག་སྤང་
གཉིས་རང་བཞིན་གྱིས་ངོ་སོ་གཅིག་པ་དང་ཐ་དད་པ་གཉིས་དང་། སྤང་སྤོར་ལ་བདག་རང་
བཞིན་གྱིས་བརྟེན་པ། བདག་ལ་སྤང་སྤོར་རང་བཞིན་གྱིས་བརྟེན་པ། བདག་སྤང་སྤོར་དང་རང་
བཞིན་དུ་ལྡན་པ་སྟེ་རྣམ་པ་ལྟ་སྤོར་འདི་ནི་འདི་དང་ཅ་ཤེས་གཉིས་ཀར་གསུངས་ཤིང་། དེའི་
སྟེང་དུ་སྤང་སྤོར་ཆོགས་པ་བདག་ཡིན་པ་དང་། དབྱིབས་བདག་ཡིན་པ་སྟེ་དེ་ལྟར་དཔྱོད་
པ་ལ་རྣམ་དབྱེད་རྣམ་པ་བདུན་ཞེས་བྱ་ཞིང་བདུན་སྤོར་འདི་དག་གྲང་གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རིག་
པར་འདུས་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་པའི་རྟེན་བརྟེན་པ་གཉིས་ངེས་པར་ངོ་སོ་ཐ་དད་ལ་བྱ་
དགོས་པ་དང་། ལྡན་པ་ལ་ངོ་སོ་གཅིག་པའི་ལྡན་ཚུལ་དང་ངོ་སོ་ཐ་དད་པའི་ལྡན་ཚུལ་གཉིས་
ལས་མ་འདས་པས་གཅིག་ཐ་དད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་གང་རུང་དུ་འདུ་ཞིང་དབྱིབས་དང་ཆོགས་
པ་གཉིས་ངོ་སོ་གཅིག་པའི་ནང་དུ་ལེགས་པར་འདུས་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་བདག་སྤང་
གཉིས་རྣམ་དབྱེད་རྣམ་པ་བདུན་གྱི་སྒོ་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་གཏན་ལ་འབབས་
པ་ནི་གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རིག་པ་དེ་ཉིད་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ལ། མདོར་བསྡུ་ན་གཅིག་
དུ་བྲལ་གྱི་རིག་པར་འདུ་སྟེ། རབ་བྱེད་བཙོ་བརྒྱད་པའི་ཆོག་གསལ་དུ་རི་སྐྱད་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ། །རྣལ་མ་བྱ་པའི་སྤེལ་པའི་འདོད་ཚུལ་འགོག་པ་ནི་རྟོགས་སྤྲུལ། གཉིས་པ་བརྟེན་ནས་
བཏགས་པ་ཙམ་དུ་ཤིང་རྟ་དང་འབྲ་བར་བསྟན་པ་ནི། བདག་ཤིང་རྟ་དང་འབྲ་བར་བཏགས་
(༡༠༩ན)ཡོད་ཙམ་དུ་མདོར་བསྟན། དཔེ་ཤིང་རྟ་ཉིད་བཏགས་ཡོད་དུ་སྦྱབ་ཚུལ་རྒྱས་པར་
བཤད། སྤང་ཡང་དཔེ་དོན་སྦྱར་བས་དོན་བསྡུ་བ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་འཆད་པར་ཤེས་པར་
བྱའོ། །གཉིས་པ་བདག་གི་བ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་པ་དགག་པ་ནི། གང་བྱིར་བྱེད་སོ་མེད་
ཅན་ཞེས་སོགས་ཆོགས་བཅད་གཅིག་སྟེ། བདག་སྤང་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་གྱིས་ང་ལ་འཛོག་

བ་བཞིན་དུ་བདག་གི་བ་ཡང་མིག་སྒྲ་སོགས་གདགས་གཞིར་བྱས་ནས་བཏགས་པའི་ང་ཡི་
བ་ཅམ་ལ་བྱ་སྟེ་གོ་སློའོ། །

གསུམ་པ་བདག་དང་ཤིང་རྟའི་དབྱེད་པ་དངོས་པོ་གཞན་ལ་འང་བསྐྱེ་བར་བསྟན་པ་ནི།
སྒར་བདག་དང་ཤིང་རྟ་གཉིས་ཀྱིས་བཅའ་བའི་ཆེ་རང་གི་ཕྱང་པོ་དང་ཆ་ཤས་
ཀྱི་སྟེང་དུ་མི་རྟེན་ཅིང་མ་བཏགས་ཤིང་མ་དབྱེད་པར་ཕྱང་པོ་དང་། ཆ་ཤས་ལ་བརྟེན་ནས་
མིང་གིས་བཏགས་པ་ཅམ་དུ་གྲུབ་པར་བསྟན་པ་དེ་ཉིད་བྱམ་པ་དང་སྒྲམ་བྱ་སོགས་འཛིག་
རྟེན་པའི་དངོས་པོ་མ་ལུས་པ་ལ་སྦྱར་བར་བྱའོ། །ཞེས་སྟོན་པ་ནི། བྱམ་པ་སྒྲམ་བྱ་རེ་ལྟེ་
དམག་དང་ནི། །ཞེས་པ་མན་ཆད་ཚུད་སྤང་དང་བཅས་པ་རྣམས་སོ། །གཉིས་པ་དེས་གྲུབ་
པའི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རབ་དབྱེ་བ་ཤད་པ་ནི། བདག་མེད་འདི་ནི་འགྲོ་བ་རྣམས་དགོལ་བྱིར། །ཞེས་
སོགས་བསྟན་བཤད་ཀྱི་སྟོན་ནས་འཆད་དེ་གཉིས་ཀ་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་པས་མ་སྟོས་
སོ། །གསུམ་པ་པའི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་སྟོན་ནས་མཁུག་བསྟུ་བ་ནི། དེ་ལྟར་སྟོན་གྱིས་བཅར་
ཀྱིས་སྤང་བ་གསལ་བྱས་པ། །ཞེས་སོགས་སྟོན་ཀ་གསུམ་སྟེ། དང་པོས་ས་རྒྱག་པ་འདིར་རྟེན་
འབྲེལ་རང་བཞིན་སྐྱེ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཤིང་བྱིན་ལྷག་པ་རྟོགས་པས་འགོག་པར་སྟོམས་
པར་འཁུག་པ་དང་། གཉིས་པས་དེ་ལྟར་ཡང་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཞི་བའི་མཐར་མི་ལྷུང་བ་དང་
ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ལམ་ཀྱི་རིམ་པ་གཉིས་ཀྱི་གཤོག་ཡངས་དཀར་པོ་རྒྱས་པས་རྒྱལ་བའི་ཡོན་
ཏན་ཀྱི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོའི་པ་རོལ་(༡༠༩བ)ཏུ་འགྲོ་བ་ངང་པའི་རྒྱལ་པོའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་
པའི་གཟུགས་ཅན་ཀྱི་རྒྱན་ནོ། །

སྒྲམ་པ། སྟོས་ཀྱན་ཉེར་ཞི་ལྟ་ལམ་ཡང་དག་མཐའ། །ཐབས་ཤེས་འདབ་གཤོག་རྒྱས་
པའི་སྟོས་གར་གྱིས། །རྣམ་པར་རོལ་པས་སྤིད་ཞིའི་མཐའ་སྤངས་པ། །ངང་པའི་དེད་དཔོན་
མཆོག་དེ་བསྟགས་པར་འོས། །དགོངས་པ་རབ་ཏུ་གསལ་བའི་རྒྱན་ལས་སེམས་བསྐྱེད་པ་
རྒྱག་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པའོ། །

༤༡༽ ས་ལྷག་མ་བཞི་བཤད་པ།

༥ གསུམ་པ་རིང་དུ་སོང་བ་སོགས་ལྷག་མ་བཞི་བཤད་པ་ལ། ས་བདུན་པའི་གནས་
སྐབས་སུ་ས་བྱག་པར་ཤེར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་གསར་དུ་ཐོབ་པའི་
འགོག་པ་དེ་ཉིད་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་ལྡང་གི་སྒོ་ནས་འབྲིས་པར་བྱས་པས་ས་བདུན་པར་
སྐད་ཅིག་མ་རེ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་ཅིང་སྐད་ཅིག་མ་རེ་ལ་ལྡང་བའི་ཚུལ་ནི་བཤད་ཟིན་ལ།
པར་བྱིན་བརྩའི་ནང་ནས་ཐབས་ཀྱི་པར་བྱིན་ལྷག་པར་བསྟན་ནོ། །

༥ ས་བརྒྱད་པར་དེ་བཞིན་དུ་སྟོན་ལམ་གྱི་པར་བྱིན་ལྷག་པའི་བྱང་པར་དང་། འགོག་
པ་ལས་སྟོང་བའི་བྱང་པར། ཉན་སྒྲིབ་ཟད་པར་སྤངས་པའི་བྱང་པར། དབང་བརྩ་ཐོབ་པའི་
བྱང་པར་རྣམས་བསྟན་པ་ལས་གཞན་རྣམས་རྟོགས་པར་སྤངས་པ་འགོག་པ་ལས་སྟོང་བའི་
ཚུལ་ནི། ས་བརྩ་པའི་མདོ་ལས། གྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་དག །དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
ས་མི་གཡོ་བ་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟོན་གྱི་སྟོན་ལམ་གྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་
པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྟོའི་རྒྱན་དེ་ལ་གནས་པ་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་བཙུག་པའི་རྣམས་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཉེ་བར་བསྐྱབ་པར་མཛད་དེ། དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅིས་ཀྱང་བཀའ་
སྤྲུལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ། ལེགས་ལེགས་སོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་
ལ་འདི་ནི་དོན་དམ་པའི་བཟོད་པ་ཡང་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་རིགས་ཀྱི་བྱ། གང་རེད་ཀྱི་སྟོབས་
བརྩ་དང་མི་འཛིགས་པ་(༡༠༥ན)བཞི་ལ་སོགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འབྲིས་པ་ལུན་
སུམ་ཆོགས་པ་དེ་ཁྱོད་ལ་མེད་ཀྱི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་དེ་ཡོངས་སུ་
བཙུག་པའི་བྱིར་སྟོར་བ་བྱོས་ཤིག །བཙུན་འབྲུས་ཚུམས་ཤིག །བཟོད་པའི་སྟོ་འདི་ཉིད་
ཀྱང་མ་འདོར་ཞིག་རིགས་ཀྱི་བྱ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་ཞི་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལ་གནས་པ་

ཐོབ་ཀྱང་གིས་པ་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་མ་ཞི་བ། རབ་རྩ་མ་ཞི་བ། ཉན་མོངས་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱན་རྩ་
འབྱུང་བར་གྱུར་བ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་ཡིད་དཔེན་བཅོ་བ་འདི་དག་ལ་སེམས་
ཤིག། གཞན་ཡང་རིགས་ཀྱི་བྱ། སྟོན་གྱི་སྟོན་ལམ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཐོབ་པར་བྱ་བ་
དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྟོབས་མ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་དྲན་པར་གྱིས་ཤིག། ཡང་རིགས་ཀྱི་བྱ། འདི་ནི་
ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་བྱུང་ཡང་རྩང་མ་བྱུང་ཡང་རྩང་
ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་འདི་ནི་གནས་པ་ཉིད་དེ། འདི་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་དང་ཆོས་
ཐམས་ཅད་གཉིས་སྟེ་མེད་པའོ། །འདིས་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཉི་ཆེ་རབ་རྩ་དབྱེ་
བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་གྱི། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་
པའི་ཆོས་ཉིད་འདི་ཐོབ་བོ་ཞེས་དང་། གཤམ་ཉེ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་དག་གིས་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་མངོན་པར་བསྐྱབ་པའི་སྟོ་
རྣམས་སྟེ་གཞུག་པ་མ་མཛད་དུ་ཟིན་ན་དེ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་ཡོངས་སྟེ་སྟངས་ལས་འདའ་བར་
འགྱུར་ཉེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་བྱ་བ་ཡང་རྒྱན་ཆད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེ་དག་གི་ས་བརྒྱད་པར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་སྐྱོར་ཐོབ་ནས་དེ་
ཅུམ་ལ་མཉམ་པར་གཞག་པ་ན། དེ་ལས་བསྐྱངས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟོབས་ལ་སོགས་
པའི་རྒྱུ་རྗེས་ཐོབ་རྩ་ཚོགས་གསོག་པ་ལ་བསྐྱལ་བ་ཡིན་ཅིང་གསོག་རྒྱུའི་ཚོགས་ནི་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ཚོགས་གཞུགས་(༡༠༩བ)སྐྱེ་སྐྱབ་བྱེད་ཡིན་པས་སྟོབས་བཅུ་སོགས་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་མ་འདྲེས་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་། བྱད་པར་གཞུགས་སྐྱེ་གཉིས་བསྐྱབ་པའི་ཉེར་ལེན་གྱི་
ཕྱིར་བསྐྱལ་བ་སྟེ་འདི་ལས་བརྒྱུམས་པའི་དཀའ་བའི་གནས་ཅུང་ཟད་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༥ ས་དགུ་པ་ལ་ནི་པར་ཕྱིན་བཅུའི་ནང་ནས་སྟོབས་ཀྱི་པར་ཕྱིན་ལྷག་པ་དང་སོ་སོ་ཡང་
དག་རིག་བཞི་ཐོབ་པར་བཤད་ལ། སྟོབས་ཀྱི་པར་ཕྱིན་ལ་སྟོབས་བཅུ་བཤད་པ་ནི། ཐུབ་པ་
དགོངས་རྒྱན་ལས། དེ་ལ་གསལ་བའི་སྟོབས་ནི་ཉན་མོངས་པ་ཀྱན་རྩ་སྟོད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་

རོ། །ཞེས་པ་ནས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་སྟོབས་
ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པར་གྱུར་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ་
ཞེས་པའི་བར་དངས་པ་རྣམས་རྣམ་པ་གདུང་བ་ལྟར་པ་ལྟར་རོ། །

༥ ས་བཅུ་པར་ནི་དེ་ཐོབ་མ་ཐག་དུ་ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱལ་རྣམས་ལས་འོད་ཟེར་
ཆེན་པོའི་དབང་བསྐྱར་བ་ཐོབ་པ་དང་། བར་བྱིན་བཅུའི་ནང་ནས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་པར་བྱིན་
ལྷག་པ་དང་། ཆར་སྤྲིན་རྣམས་ལས་ཆར་པབས་པས་ལོ་ཐོག་སྤེལ་བ་བཞིན་དུ། རྒྱལ་སྤྲུལ་
འདིས་ཀྱང་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པར་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆར་པབ་པས་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་དགེ་
བའི་ལོ་ཐོག་འཕེལ་བར་མཛད་པས་ས་འདི་ལ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་ཞེས་སྤྲོ་བ་ལྟར་པ་རྣམས་
སོ། །སྤྲུལ་པ། ཆོགས་གཉིས་རྟ་དམར་ཤིང་རྟ་ལ་གནས་པའི། །རྒྱལ་སྤྲུལ་དཔའ་པོ་ས་
བཅུའི་རྒྱ་བ་ནི། །ལྷན་གྲུབ་དམ་ཆོས་བདུད་ཅིའི་འོད་དཀར་གྱིས། །ས་གསུམ་ཅིག་ཅར་
འགོངས་མཛད་དེ་མདུན། །དགོངས་པ་རབ་དུ་གསལ་བའི་རྒྱལ་ལས་རིང་དུ་སོང་བ་སོགས་
ལྷག་མ་བཞི་བཤད་ཟེན་ཏི། །

༥༣༽ འབྲས་བུའི་ས་བཅད་པ།

༥ གསུམ་པ་ས་བཅུའི་ཡོན་ཏན་ནི། དེ་ཆེ་འདི་ཡིས་སངས་རྒྱལ་བརྒྱ་མཐོང་ཞིང་། །ཞེས་
སོགས་ཏེ། ས་དང་པོར་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྱག་བཅུ་གཉིས། ས་གཉིས་པར་སྟོང་ཕྱག་བཅུ་གཉིས།
གསུམ་པར་འབྲས་(༡༡༠ན)ཕྱག་བཅུ་གཉིས་ཐོབ་པ་དང་། བདུན་པར་ཁྲག་ཁྲིག་འབྲས་ཕྱག་
གཉིས་ཐོབ་པའི་བར་དང་། བརྒྱད་པ་ནས་བརྒྱད་སྟེ་གངས་ཀྱི་གནས་ཀྱིས་བཟང་བར་མི་
རུས་པས་འདིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བཟང་བར་བཤད་པ་རྣམས་

ཉེ་རྒྱས་པར་རྣམ་བཤད་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ལ། ས་བཅུ་པར་ལུས་ཀྱི་བ་སྤྱིའི་ཁུང་བྱ་རེ་རེར་
ཡང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་བགྲང་བ་ལས་འདས་པ་དང་། འགོ་བ་རྒྱུད་ལྡེ་སྣོད་བཅུད་
ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རྣམས་ཀྱང་སྟོན་རྒྱས་པར་བཤད་དེ། ཟ་མ་ཉོག་བཀོད་པའི་རྒྱལ་པོ་དང་།
སྒྲེགས་བམ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལས་འཕགས་པ་སྤྱུན་རས་གཟིགས་དབང་བླག་ལ་བཤད་
པ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པའོ། །ས་བཅུའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

གཉིས་པ་འབྲས་བྱའི་ས་བཤད་པ་ལ་གསུམ། དང་པོར་སངས་རྒྱས་པའི་ཚུལ། སྐྱེད་དང་
ཡོན་ཏན་གྱི་རྣམ་གཞག །སྤྱལ་པའི་སྐྱེ་བསྐྱན་ནས་འཕྱིན་ལས་མཛད་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་
ནི། གང་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་ངི་མ་མེད་ལ་རྩ་སྤང་གསལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་
ཉེ། དེ་ཡང་ས་བཅུ་པའི་ཡེ་ཤེས་བརྟེན་ནས་རང་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་མངོན་
དུ་མཛད་རྒྱས་པར་མཐུན་པ་ན་སྟོབས་བཅུ་མངའ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་རང་རྒྱུད་
ལ་མངོན་དུ་མཛད་པའི་ཕྱིར། འབད་པའི་ལས་གཉིས་སྤང་འབྲུལ་པའི་བག་ཆགས་སྤྲོ་མོ་
མ་ལུས་པར་སྤངས་ཉེ། ཐོག་མར་གནས་འོག་མིན་སྤྱག་པོ་བཀོད་པ་ཁོ་ནར་བྲན་པ་ཉེར་
གཞག་ལ་སོགས་པའི་སྟོབ་ལམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་མཐར་ཕྱིན་པའི་འབྲས་བྱ་དག་
པ་གཉིས་ལྟན་གྱི་དབྱིངས་ལ་སྤྲར་ལྡང་བ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ངང་
ནས་ངེ་སྟོད་པའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཆགས་ཐོགས་སྤངས་པས་གཟིགས་པའི་སྒྲ་ན་མེད་
པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་མངོན་དུ་མཛད་པའི་སྟོན་ནས་སངས་རྒྱས་པ་
ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་(༡༡༠བ)ཐོག་མར་པར་ཕྱིན་ཐེག་པའི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱས་
པའི་གནས་འོག་མིན་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་ལ། སྟོན་སངས་རྒྱས་ཟིན་
གསར་དུ་འཆང་རྒྱ་བའི་ཚུལ་སྟོན་པའི་གནས་ནི་འདོད་པ་ཁམས་སོགས་ཉེ་མཐའ་གཅིག་
ཏུ་མ་ངེས་ཤིང་འདི་ལ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཉོགས་པ་མི་འཐད་པའི་ཚེད་པ་སྤང་བ་དང་། མཐུན་པ་
པོ་མི་འཐད་པའི་ཚེད་པ་སྤང་བ་གཉིས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ངེ་ལྟ་བ་

དང་ཇི་སྟེང་པའི་ཤེས་བྱ་མཁྱེན་པའི་ཚུལ་ནི་བརྗོད་ཅིན་ཏོ། །

གཉིས་པ་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེད་དང་། ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐྱེད་དང་། རྒྱ་མཐུན་པའི་སྐྱེལ་
པའི་སྐྱེ་རྣམས་ལས། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ནི། ཤེས་བྱའི་བྱད་ཤིང་སྐྱམ་པོ་མ་ལུས་པ། །ཞེས་སོགས་
ཏེ། ཡུལ་དག་པ་གཉིས་ལྡན་ཀྱི་དབྱིངས་མཐར་ཐུག་དང་རོ་གཅིག་ཏུ་ཞུགས་པའི་ཡེ་ཤེས་
སྐབས་འདྲིར་བསྟན་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེའི་མཚན་ཉིད་དེ། རྗེ་རྗེ་གཙོང་པ་ལས། སངས་རྒྱུ་རྣམས་
ནི་ཆོས་ཉིད་བཟླ། །འབྲེན་པ་རྣམས་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ། །ཆོས་ཉིད་ཤེས་བྱ་མ་ཡིན་པས། །འདི་
ནི་རྣམ་པར་ཤེས་མི་རུས། །ཞེས་སངས་རྒྱུ་རྣམས་ནི་དུས་ཀྱན་ཏུ་ཆོས་ཉིད་ལ་གཉིས་སྤང་
རུབ་པའི་སྟོན་ས་བཟླ་བ་སྟེ་མཉམ་པར་བཞག་པ་དང་། འབྲེན་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་སྐྱེ་
ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེད་དང་། ཆོས་ཉིད་དེ་མཁྱེན་པ་ན་ཡང་གཉིས་སུ་སྤང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཤེས་པར་
བྱ་བ་མ་ཡིན་པར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་སར་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་དེ་གཟིགས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཡང་སེམས་
དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་རྣམ་ཏྲོག་ཐམས་ཅད་འགགས་ཤིང་ཟད་པ་ལས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་
པའི་ཡེ་ཤེས་དང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཉིས་ཚུ་ལ་ཚུ་བཞག་པ་བཞིན་དབྱེར་མི་བྱེད་པར་ཞུགས་
པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་ལ། དེ་འབྲེའི་ཆོས་སྐྱེ་དེ་མངོན་དུ་མཛད་པའི་རྟོན་ཡང་ཡོད་དེ།
དང་པོར་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་དེ་ནི་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐྱེ་ཡིས་མངོན་སུམ་(༡༡༡ན)དུ་མཛད་
པ་སྟེ་བརྟེན་པར་ཀྱན་རྫོབ་ཏུ་རྣམ་པར་གཞག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་འདྲིར།
སེམས་འགགས་པ་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཡང་། ཆོག་གསལ་ལས། མདོ་ལས་དོན་དམ་
པའི་བདེན་པ་གང་ཞེ་ན། གང་ལ་སེམས་ཀྱི་རྒྱ་བ་ཡང་མེད་ན་ཡི་གེ་རྣམས་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་
དགོས་ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་ན་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་སེམས་སེམས་བྱུང་གིས་བསྐྱས་པའི་རྣམ་ཏྲོག་དང་བྲལ་བའི་དོན་ནོ། །

ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐྱེ་ནི། ཞེ་སྐྱེད་པག་བསམ་ཤིང་ལྟར་གསལ་གྱུར་ཅིང་། །ཞེས་

སོགས་སྒོ་ག་གཅིག་གིས་འཆད་དེ། དེ་ཡང་རྒྱུ་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་སྤར་བཤད་མ་ཐག་
པའི་ཆོས་སྐྱེ་ཞི་བའི་སྐྱེ་དེ་ཉིད་ནམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཡིན་ཡང་སེམས་ཅན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་
རྫོགས་པའི་གཞུགས་སྐྱེ་མཐར་ཐུག་དེ་ཉིད་གསལ་བར་སྤང་བའི་སྒོ་ནས་དཔག་བསམ་གྱི་
ཤིང་དང་། ཡིད་བཞིན་གྱི་དོར་བྱ་ལྟར་གདུལ་བྱའི་དོན་བསྐྱབ་པར་མཛད་པ་དང་། རྒྱུ་
པ་གསུམ་པས། སྐྱེ་དེ་ཉིད་ནམ་མཁའ་ཇི་སྤྱད་དུ་རྟོག་དུ་ཞུགས་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
མཛད་པ་དང་། བཞི་པས་དེ་ཉིད་གདུལ་བྱ་བྱང་སེམས་འཕགས་པ་ཡན་ཆད་ལ་མངོན་སུམ་
དུ་སྤང་བའི་སྒོ་ནས་དོན་མཛད་པར་བརྟན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་སེམས་འཕགས་པ་ཡན་ཆད་
ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཐ་བའི་གཞུགས་སྐྱེ་མཐར་ཐུག་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་
པའི་སྐྱེའི་མཆོན་ཉིད་དོ། །སྐབས་འགྲོ་བདུན་ཅུ་པ་ལས་ཀྱང་། སངས་རྒྱུ་ཉིད་ཀྱི་གཞུགས་
ཀྱི་སྐྱེ། །མཆོན་དང་དཔེ་བྱད་དག་གིས་འབར། །འགྲོ་བ་རང་གི་མོས་པ་ཡི། །དབང་གི་སྒྲ་
ཆོགས་སྐྱེ་འཛིན་གང་། །བསོད་ནམས་ཆོགས་ནི་ཆད་མེད་ལས། །འཁྲུངས་པ་དེ་ནི་རྒྱལ་
བའི་སྤྲུལ། །ས་བཅུ་ལ་ནི་གནས་ནམས་ཀྱིས། །མཐོང་བར་གྱུར་ན་སྐྱེ་དེ་ཡིས། །ཆོས་ཀྱི་
རྫོགས་ལོངས་སྤྱོད་འདི་ནི། །རྒྱལ་བ་ནམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །(༡༡༡བ)
ཆོས་ལོངས་ཀྱི་སྐྱེ་དེ་གཉིས་རྒྱ་མཐུན་པའམ་བདག་རྒྱུན་ལས་གདུལ་བྱའི་མོས་པ་སྒྲ་ཆོགས་
པ་དང་མཐུན་པར་བརྟན་པ་སྐྱུལ་པའི་སྐྱེ་ཅམ་གྱི་མཆོན་ཉིད། སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ལས་དག་ཡན་
ཆད་ལ་མངོན་སུམ་དུ་སྤང་ནས་དོན་མཛད་པའི་རིགས་སུ་གནས་པའི་རགས་པའི་གཞུགས་
སྐྱེ་མཐར་ཐུག་མཆོག་གི་སྐྱུལ་སྐྱེའི་མཆོན་ཉིད། དེ་ལ་རྒྱལ་བ་འོད་དཔག་མེད་ལྟ་བུ་དག་པའི་
ཞིང་གི་སྐྱུལ་སྐྱེ་དང་། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་མ་དག་པའི་ཞིང་དུ་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་
སོགས་ཀྱི་ཚུལ་སྟོན་པ་གཉིས་སོ། །

གསུམ་པ་ལ་སངས་རྒྱུ་ཉིདའི་ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་དང་། མཛད་པ་འཕྲིན་
ལས་ཀྱི་ནམ་གཞག་གོ། །དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱུ་ཉིད་ནམས་ཀྱི་སྐྱེའི་ནམ་འབྲུལ་དང་ཡོན་ཏན་

བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་སྟེ། དེ་འབྲེལ་སྐྱ་གཅིག་ཉིད་ལ་ཡང་སངས་རྒྱས་རང་གི་ཐོག་མ་མེད་པ་
ནས་ཀྱི་སྐྱེས་རབས་སོགས་བྱང་བའི་མཐའ་མཐའ་དག་དང་། བྱང་པར་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བྱུགས་
བསྐྱེད་ནས་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་བྱུག་པོ་རེ་རེ་ལ་ཡང་བསྐྱེད་པ་དུ་མར་སྐྱེད་པའི་གནས་སྐབས་
ཀྱི་ཞིང་དང་། མཆོད་པའི་ཡུལ་སངས་རྒྱས་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་བཅས་པ་དང་།
རང་ཉིད་ཀྱི་ལུས་དང་། རིག་པ་དང་། ཆོ་འབྲང་དང་། སྦྱོན་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་དུས་རིམ་
ཚུལ་རིམ་ལྟར་སྐྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྦྱོན་བྱང་མཐའ་དག་མེ་ལོང་གི་གཟུགས་བརྟན་བཞིན་དུ་མ་
འདྲེས་ཤིང་བཟ་བར་དུས་གཅིག་ཏུ་སྦྱོན་པར་མཛད་ལ། དེར་མ་ཟད་བ་སྐྱེའི་ཁྱད་གཅིག་ཏུ་
ཡང་དེ་ལྟར་སྦྱོན་ཞིང་། དེ་དག་ཏུ་མ་ཟད་ད་ལྟའི་གངས་མེད་པའི་སྐྱ་དང་། ཞིང་དང་། བྱང་
སེམས་དང་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་འདུས་པའི་འཁོར་དང་། མཛད་པ་དང་། སྐྱ་ཆའི་ཆོད་
སོགས་དང་། མ་འོངས་པའི་དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དང་། དེར་མ་ཟད་རང་ཉིད་
ལས་གཞན་པའི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟར་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པའི་
ཚུལ་གོང་དུ་བཤད་པ་ཐམས་ཅད་དང་། (༡༡༩ན)བྱང་སེམས་རྣམས་དང་། དུས་གསུམ་གྱི་
ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱོད་ཚུལ་དང་། རྒྱུད་ལྔ་ལ་སོགས་པའི་འགོ་
བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུས་དང་སྦྱོད་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བ་སྐྱེའི་ཁྱད་བྱ་གཅིག་ཏུ་ཡང་
མ་འདྲེས་པ་གསལ་བར་སྦྱོན་ཏུས་པའི་བྱིར། གསུང་གི་ཡོན་ཏན་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་སྟེ།
འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུས་གཅིག་ཏུ་གནས་གཅིག་ཏུ་འདུས་ནས་རང་རང་གི་
མོས་པ་མི་འབྲ་བ་རེས་སྐྱད་རིགས་མི་འབྲ་བས་བྲི་བ་ཞུས་པ་ན་ཡང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
པའི་གསུང་གིས་རང་རང་གི་སྐྱད་དུ་དུས་གཅིག་ཏུ་ཐེ་ཆོམ་ཐམས་ཅད་གཅོད་པར་མཛད་
པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་ལྟ་ཞོག །འོངས་སྐུལ་གྱི་སྐྱ་དེ་དག་གི་སྐྱེའི་ཆ་ཤས་
ཐམས་ཅད་ནས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བར་མཛད་ལ། སྐྱ་དེ་དག་གི་མཐུས་ནས་
མཁའ་དང་། ཅི་ཤིང་ནགས་ཆལ་སོགས་ལས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱ་འབྱུང་བས་གདུལ་བྱ་རྣམས་

ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཟབ་མོ་རྟོགས་པར་མཛད་ན་གཞན་ལྟ་ཅི་སྟོས་པའི་ཕྱིར། ཐུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ལས་དུས་རྟག་དུ་གཡོ་བ་མེད་བཞིན་དུ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་
ཆེན་པོས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དུས་རྟག་དུ་བྱལ་ཅིང་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་སྐྱད་ཅིག་མ་
གཅིག་གིས་ཀྱང་སྟོབས་བརྩུ་མངའ་བའི་སྟོན་སྲོལ་ལྟ་བུ་དང་རྗེ་སྟེད་པའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་
ཅད་ལ་བྱལ་བར་གོང་དུ་བཤད་ཅིན་པ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞེད་པ་ལ་མངའ་སྦྱར་བའི་སྟོན་སྲོལ་གཞན་དོན་འཕྲིན་
ལས་མཛད་པའི་ཚུལ་བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་སྟེ། དུས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་རྩལ་སྤྲོ་མོ་གཅིག་གི་
ཁྱོན་ལ་ནམ་མཁའ་མཐའ་བྱལ་བའི་དག་མ་དག་གི་ཞིང་ཁམས་ཐམས་ཅད་སྟོན་པར་མཛད་
ལ། རྩལ་སྤྲོ་མོ་གཅིག་གིས་ཀྱང་ཞིང་ཁམས་ཐམས་ཅད་བྱལ་བ་མཛད་ཀྱང་རྩལ་སྤྲོ་བ་རགས་
པར་ཡང་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཞིང་ནམས་སྤྲོ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ཞིང་། དུས་ཀྱི་(༡༡༣༧)དབང་
དུ་བྱས་ན་དུས་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་ཡང་སྐྱེ་གངས་མེད་པས་ཞིང་གངས་མེད་དུ་མཛད་
པ་བརྩུ་གཉིས་ལ་སོགས་པའི་མཛད་པའི་ཚུལ་གངས་མེད་པ་སྟོན་པའི་གངས་ཀྱི་མཐའ་
ནི་འཛམ་གླིང་གྲེ་བ་སྤྱག་བརྒྱ་སོགས་འཛམ་གླིང་མ་ལུས་པའི་རྩལ་ཀྱི་གངས་ལ་ཡང་
གངས་དེ་སྟེད་མེད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་གྱིས་དུས་ནམ་མཁའ་རྗེ་སྟེད་ཀྱི་བར་དུ་སྐྱུན་གྱིས་
བྱལ་བ་དང་། རྒྱན་མི་འཆད་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་སྟོན་གྲོལ་གྱི་ལམ་ལ་
འགོད་པར་མཛད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༩༥༽ མཐར་དགོ་བ་བསྟེན་བ།

སྐྱས་པ། མདོ་དང་ཐུགས་ཀྱི་ཉལ་འགོ་མ་ལུས་གང་དུ་ངལ་གསའི་གནས་གྱུར་པ། །ངེས་
དོན་ནོར་བུའི་ཆོགས་ཀྱིས་ཡོངས་གང་ལོགས་བཤད་རིན་ཅེན་འབྱུང་བའི་གནས། །ཟབ་དང་

ཀྱུ་ཆེད་ཁ་དོག་གིས་འདྲིམས་མཁའ་ཡི་ཐོག་རེག་སྤངས་སོ་ཞེས། །སྤྱོད་ཀྱི་བྱ་མོས་
ལུ་ཙེར་རྒྱུ་ལྡན་ཞེ་མ་ས་འདི་སྐལ་བ་བཟང་། །ལྷ་སྐྱབ་དགོངས་དོན་ཤར་གྱི་རི་བོའི་
ཅིར། །རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱ་བ་རང་མོའི་འགྲོས་ཀྱིས་འདྲིམས། །ཐུགས་དཀར་ལེགས་བཤད་བདུང་
ཅིའི་ཟེར་འཕྲེང་གིས། །ཐུབ་བསྟན་མཆོག་དགའི་རལ་བ་ཅི་ཡང་མཛེས། །ཐལ་འགྱུར་ལུགས་
བཟང་ཉིན་མོའི་དབང་ལྷག་ནི། །རྩོ་བོ་ཡབ་སྤྱི་ལས་ཉ་ལྷང་གིས། །བོད་ལུལ་ལྷ་ཡི་
ལམ་ལ་མཛེས་ན་ཡང་། །མ་དག་བཤད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་དག་གིས་བསྐྱབས། །སྒོ་བཟང་བྲི་
མེད་རིག་པའི་བྲི་བཞོན་གྱིས། །ལོག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་འདྲིམ་འཕྲེང་བ་དང་། །སྤྱི་བའི་
ལུན་ནག་ལྷན་ཅིག་བཙུག་པ་ལས། །ལན་བདེ་སྤྱང་ཅིའི་གཉེན་གཅིག་མཁའ་ལ་མཛེས། །རྒྱལ་
དབང་དབང་པོའི་ཉོག་གི་མདུན་ས་ཆར། །རྣམ་དག་སྒོན་ལམ་སྤྱོད་གིས་ལེགས་བསྐྱབས་
པས། །སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་བང་མཛོད་ཀྱན། །དེང་རྒྱས་བདག་སྒོའི་ལོངས་སྤྱོད་
ཉིད་རྒྱུར། །དེ་སྤྱད་ཆ་ཤས་རེས་ཀྱང་སྤྱི་ཞི་ཡི། །དབུལ་བ་ཀྱན་སེལ་མཐའ་བྲལ་ཡིད་
བཞིན་ནོར། །སྤྱོན་མེད་ལེགས་(༡༡༣ན)བཤད་རྒྱལ་མཆོན་ཅིར་བཀོད་ནས། །བཟང་
ཡས་སྒོ་གསལ་དགའ་སྤྱོན་འདི་བསྐྱབས་སོ། །འདིར་འབད་དགེ་ལེགས་སྤྱོན་ཀའི་རྒྱ་འོད་
ནི། །ས་གསུམ་མ་ལུས་ཅིག་ཅར་འགོངས་པ་དེས། །རྒྱས་མཐའ་འདིར་ཡང་ཐུབ་བསྟན་ཀྱི་
ལྷ་ཆུང་། །རྩོགས་ལྡན་རྒྱས་བཞིན་ཆེས་ཆེར་རྒྱས་གྱུར་ཅིག །ཨ་ཉི་ཤ་དང་འཇམ་དཔལ་
སྤྱོད་པོ་ཡི། །ཞབས་སེན་སྤྱི་བོའི་རྒྱན་རྒྱ་མི་འབྲལ་ཞིང་། །དོམས་མེད་གསུང་གི་བདུན་ཅི་
འཕྲེངས་པ་ལས། །མ་ལུས་འགྲོ་བའི་སྐྱབས་སུ་བདག་གྱུར་ཅིག །དབུ་མའི་བསྟན་བཙུག་དགོངས་
པ་རབ་རྒྱ་གསལ་བའི་རྒྱ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། །འགྲོ་བའི་འདྲེན་པ་ཐོ་སྤྱང་དཀར་བཟུ་བ་དགེ་ལེགས་བཟང་པོ་སོགས་
བསྟན་པའི་ཅུ་ལག་སྤྱོད་འདྲིམ་པ་རྒྱ་མས་ཀྱང་སྤྱི་ལྷན་ཉན་རྒྱ་བསྐྱལ་ཞིང་། །རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ལ་སྒོའི་སྤྱང་བ་
ཅན་ནང་སོ་ལྷག་སྤྱི་བ་བསོད་ནམས་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཆོས་གསེར་གྱི་མཆུལ་དང་བཅས་ཉེ་ནན་ཆེར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་
བརྟེན་ནས། །རང་གི་ན་ཆོད་སྤྱི་མོའི་སྐབས་སུ་བརྗེད་བྱང་རྒྱ་བཏབ་པའི་ཟིན་གྱིས་ཐན་བྱ་ཡོད་པ་ལ་གཞི་བྱས། །འགྲེལ་

པ་དང་ནས་བཤད་ཀྱི་དགོངས་པ་རྗེ་ལྟ་བུར་མཐེན་རབ་ཀྱི་དབང་ལྷན་འཇམ་དབྱངས་དགའ་བའི་སྒོ་བོས་ཀྱི་ཞལ་སྤྲོས་
དང་། མཁས་ཤིང་གྲུབ་པའི་དབང་ལྷན་རྗེ་བཙུན་ཞོར་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་ཞབས་རྒྱལ་སྤྱི་པོས་ལེན་པ། ཆོས་སྤྱོད་པའི་བཙུན་པ་
དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་དཔལ་བཟང་པོས་རྒྱལ་བའི་ལོ་ཆུ་སྟོད་རྒྱ་བའི་ཕྱོགས་གཉིས་པའི་དགའ་བ་དང་པོའི་ཆོས་ལ། ཆོས་གྲ་
ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤངས་ཀྱི་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་མེ་ཉོག་མདོན་བར་བཀྲ་བའི་ཆལ་དུ་ཉེ་བར་སྦྱར་བའི་ཡི་གེ་པ་ནི་
རྗེ་སྟོད་འཛིན་པ་ཡོན་ཏན་མཆོག་གིས་བགྱིས་པ་འདིས་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་བྱེད་ཅུས་པར་
གྱུར་ཅིག། །།དགའ་ལྷན་ཕྱན་ཆོག་གས་སྤིང་དུ་བར་དུ་བསྐྱབས། མཛྙེ་ལོ།

བར་བྱང་སྒྲོན་ཆོག

ནམ་གྲོལ་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་དུ། །
གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཆོས་རྩལ་དལ་འབབ་སྤང་། །
ཆོག་གི་གཟེགས་མ་རེས་ཀྱང་དུག་གསུམ་གྱི། །
དྲི་མ་ཡོངས་འབྱུང་ལེགས་བཤད་བདུན་ཅི་འདི། །
དཔར་དུ་བསྐྱུན་པའི་ནམ་དཀར་ཕྱང་པོའི་མཐུས། །
ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོ་མོ་སྒྲོང་ཐག་བརྒྱ། །
གདངས་ཏེ་རྒྱད་ལྗེའི་འབྲོ་བ་མ་ལུས་པ། །
རེས་ལེགས་འོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཤོག །

ཅེས་བའདེ་ཡང་དེད་དུས་ཡིད་སྐྱབས་ཀྱིས་རྒྱད་བརྒྱམས་པའི་སྒྲོ་མོའི་སྤྱི་གྲུབ་མི་བཟད་བས་གངས་ལྗོངས་
ཆོས་ལྷན་གྱི་ཞིང་དུ་ཐུབ་པའི་བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིན་མོའི་སྤང་བ་ལྟར་འབར་བ་དེ་ནི་མིང་གི་ལྷག་མ་ཙམ་དུ་ཉམས་ཉེས་
བར་བྱས། རྩོགས་དང་རྩོགས་ན་རྩལ་ཐན་མཚོན་ཆ་སོགས་གདུག་པའི་གཞོད་འཆོ་བྱ་བུའི་སྒྲོར་བ་ནི་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་
དར་སོགས་སྒོ་ཀྱན་ནས་ལྷ་བདེའི་རྒྱད་ཆོགས་མཚོ་ལྟར་བརྒྱུ་བའདེ་དག་ལྷག་མེད་དུ་ཞི་ཞིང་། བྱང་རྩོགས་སོད་
ཁ་བ་ཙན་དུ་བསྐྱུན་པའི་མེ་རྩྭ་ཡང་སྤར་བཞིན་གསོས་ཏེ་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ལྗོངས་འདིར་ཡང་ཐུབ་པའི་བཞེད་
དགོངས་དྲི་མ་མེད་པ་དར་རྒྱས་སུ་འཕེལ་བ་དང་། འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྲོན་ལ་འཆོ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྒྲོན། ནམ་འདོན་
ཤུག་སེམྱའི་རིང་ལུགས་སྒོ་ཀྱན་ནས་རྒྱས་པ་སོགས་འཕམ་ཡུན་ལེགས་ཆོགས་དུ་མའི་ཆེད་དུ་དམིགས། བར་བསྐྱེད་
གྲུབ་མཐའ་རེས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་དཔར་དུ་བསྐྱུན་དང་བསྐྱུན་འགྱུར་གང་ལའང་སྤར་ཆོག་པའི་དགེ་བཤྲོད་སྒྲོན་ཆོག་
དུ་ཤུག་ཤེད་དགེ་སྒོར་ཆོས་སྤྲུལ་པ་དག་དབང་སྒོ་བཟང་བསྐྱེད་འདོན་རྒྱ་མཚོས་སྤར་བཤོ། །དགེའོ། །

ལྷ་ཁྱེད་དབང་དགོ་འདུན་གྱི་མཆོད་པ་གསུང་འབུམ། པོད་ཁ་པའི་སྒྲིབ་ཆ།

མཛད་པ་པོ།   ལྷ་ཁྱེད་དབང་དགོ་འདུན་གྱི་མཆོད་པ་

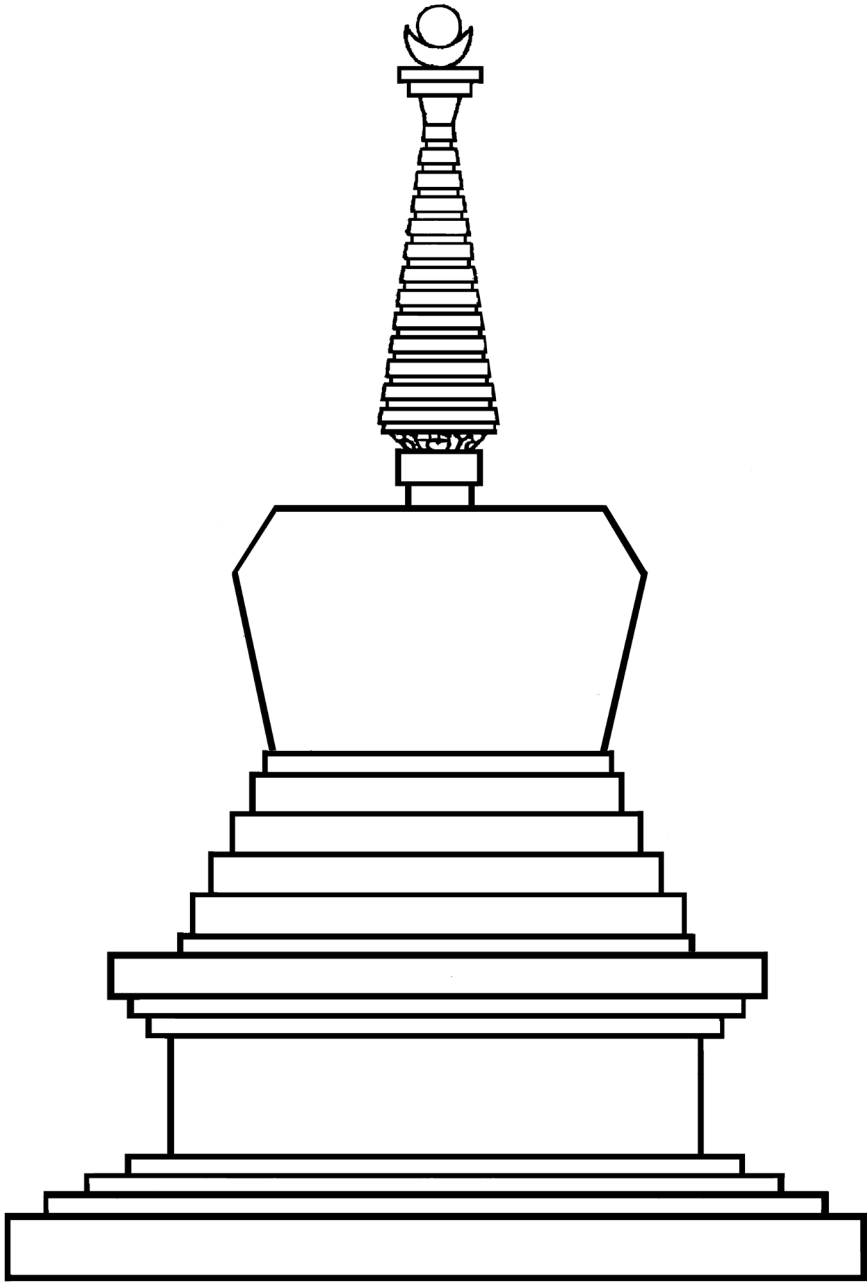

སྤྱི་འདུན་གྱི་ཐོན་པ་བཅུ་བཞི་པ།

དཔེ་སྤྱི་གཞི་འགན་འཁུར་བ།	རྣམ་ཐུ་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ།
	ས་རྒྱ་མཐོ་སྤྱི་ཆེ་དཔག་རྩི་རྩི།
དཔེ་གཞི་འཆར་འགོད་པ།	རྣམ་ཐུ་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ།
	ས་རྒྱ་མཐོ་སྤྱི་ཆེ་དཔག་རྩི་རྩི།
ཡིག་འབྲུག་དང་ཁྱེད་པ།	རྣམ་ཐུ་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ།
	ས་རྒྱ་མཐོ་སྤྱི་ཆེ་དཔག་རྩི་རྩི།
མཐུན་པོ་གཞི་འཆར་འགོད་པ།	རྣམ་ཐུ་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ།

པར་གཞི།	ཕྱི་ལོ་ 2014 ལོར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྤྱི་གས།
པར་ཐེངས།	ཕྱི་ལོ་ 2014 ལོར་པར་ཐེངས་དང་པོ་བཅུ་གས།
པར་གྲངས།	པར་ཐེངས་དང་པོར་པར་གྲངས། 300 བཅུ་གས།
དཔེ་ཆེད།	7x9.5 ཡིག་གཞི་གསུམ། སྤྱི་ཆེ་ལམ་པོད་ཡིག་
དཔེ་ཨང་།	ISBN 978-93-83091-27-0 ཡིག་ཨང་། 16
དཔར་འགྲེམས།	རྣམ་ཐུ་ཐུ་ཆེད་པན་བདེ་ལེགས་བཤའ་མེད་པ།

སངས་རྒྱལ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཐུགས་། མངོན་མཆོད་བྱང་ཆུབ་མཆོད་པའི་རྟེན། །

